

રવિભાણુ સંપ્રદાયની વાણી.

ભાગ બીજો

છાપનાર

એલ. એમ. મોતી.

કમરશીયત્ર પ્રીન્ટીંગ વર્ક્સ

ઇસ્ટ સ્ટ્રીટ પુના.

પ્રસિધ્ધ કરનાર

મંછારામ મોતી.

ઠેકાણુ:-૧૨, શેલાપુર રોડ, પુના.

સંવત ૧૯૯૨

હીંમત અમુલ્ય.

જેમ શક્તિશાલી પુરુષ પોતાના નિવાસ સ્થાળથી હજારો કાસ પર આવેલા ઉત્તમ ક્ષેત્રોમાં રહી સત્સંગાદિદ્વારા અપૂર્વ યોગ્યતા મેળવી શકે છે. પંચગુણ તથા અશક્ત પ્રાણીઓ પોતાના દેશમાં અથવા સહેરમાં રહી શાસ્ત્રોપ ભાષાથી નહીં પણ પ્રાકૃત-ભાષાદ્વારા વેદશિંગેભૂપણ ઉપનિષદાદિ ઉત્તમ અધ્યાત્મિક ઉત્તમ રહસ્યને સમજી ખીળને બોધ આપે તો તે પુરુષ જગતમાં વહનીય ગણાય છે અને મેહાદાની મનાય છે. વળી સુપુત્રપુત્રને તો સર્વ યોગ્ય બનાવી શકે છે. પરંતુ મંદબુદ્ધિવાળા પુત્રને યોગ્ય બનાવવો એજ પિતાનું કિંવા પુત્ર્ય પુરોણું કર્તવ્ય છે

* * * * *

આજે દરેડો મનુષ્યો પ્રાકૃત પ્રકૃતિના છે અને તેઓ સ્વકીય નિવાસસ્થાનમાં એવી ઉત્તમ યોગ્યતાના અભાવે ઉપનિષદાદિ રહસ્યને સમજી નથી શકતા એટલા માટે પરાપકાર દ્રષ્ટિએ મહાત્મા દુલસીદાંસજી, મહાત્મા નાનક, મહાત્મા કપીર, 'મીરાંબાઈ' નરસિંહ મેહતાદિ અનેક ભગવદ્ભક્તોએ પોત પોતાની પ્રાકૃતભાષા દ્વારા પ્રાકૃત જનસમાજની અતિ ઉત્તમ સેવા કરી છે પરંતુ તેમાંના કોઈની વાણી પ્રધાન જ્ઞાનનેજ દહે છે તો કોઈની વાણી ઉપાસનાનેજ કહે છે. કોઈની વાણી શુભકર્મ વિષયનીજ હોય છે માટે જ્ઞાનયોગ, ભક્તિયોગ, તથા કર્મયોગ આ ત્રણેય યોગોને કહેનારી જેની પ્રાકૃત વાણી હોય તે તો સર્વગ્રંથ ગણાય. પુર્વોક્ત દુલસીદાંસજી પ્રજ્ઞતિ મહાપુરુષોએ જ્ઞાનયોગાદિ વિષયક વાણી બહુજ કરી છે પરંતુ શુજંર દેશના મનુષ્યોને યોગ ત્રયનું પાત કરાવવામાં અમારા પૂજ્ય શ્રી રવિરામસ્વામી એક મહાન પુરુષ તથા કારણકે એમની વાણી પ્રાકૃત છતાં ઉપનિષદાદિ રહસ્યને સ્પષ્ટતાથી સમજાવે છે અને સાખ્યયોગ કર્મયોગ તથા ભક્તિયોગનેપણ પ્રદર્શિત કરે છે.

મહાત્મા રવિરામ સ્વામી વિ. સં. ૧૭૮૩ ના મહા સુદ
૧૫ ગુરુવારે ગુજરાત દેશાન્તર્ગત દાન્ડુમ પ્રદેશમાં આમોદ નામના
ગ્રામે જન્મ પામેલા અને વિ. સં. ૧૮૦૯ ના ઉત્તર વર્ષમાં માધ
સુદિ ૧૧ ના રોજ બંધારપાડા ગામમાં તેઓશ્રીએ શિક્ષાનિદ્રા શ્વસ
ત્રોત્રિય શ્રી લાલુસાહેબ પાસેથી દીક્ષા લીધેલી તે વખતે ગુરુ
પ્રસાદથી પ્રાપ્ત થયેલ જ્ઞાનનું એક ભજન રચેલું :—

ખાલો મેં પીધો ર, લીધો લગ્ન કરી ।

પરિણામ લાગ્યારે, અદ્વૈત મુખર બરી ॥

આવાં અનેક પદો લોક કલ્યાણાર્થ શ્રી રવિસાહેબે રચેલાં છે
તેઓનાં એક એક પદ ઉપર વિવેચન કરવા બેસતાં એક એક
નિબંધ લખાય તેમ છે. એ મહાત્માના રચેલ પદો મુગજનો
વાંચી સમજી તેનો યથાર્થ લાભ લે તેટલા માટે હાલ પુનાના
ધર્મપરાયણ ભાઈ શ્રી મંજારામ મોતીરામ ભાઈએ પોતાના
અમુલ્ય સમય તથા દ્રવ્યનો ભોગ આપી “શ્રી રવિભાણુ સંપ્રદાયની
વાણી ભાગ બીજો” પુસ્તકરૂપે પ્રકટ કરેલ છે તે માટે તેઓને
અતંત ધન્યવાદ ધટે છે.

હી. શ્રી મોરારસ્વામીની જગ્યાના મહંત
ઓધવદાસજી ગુરુ શ્રી. રણછોડદાસજી મહારાજ.

બ્રહ્મવેતા શ્રીસત્યુર

ભાણુસાહેબ તથા તેઓશ્રીની પરંપરાનું
ટુક વૃતાંત

શ્રી ભાણુસાહેબના પિતાશ્રીનું નામ ઠક્કર કલ્યાણ હતું ચઢોતર મધ્યે ગામ કીનખીલોડમાં પોતાના કુટુંબ સહીત રહેતા હતા. શ્રી ભાણુસાહેબના માતૃશ્રીનું નામ અંબાબાઈ હતું તે અંબાબાઈના ઉદરથી પદ્માબાઈ તથા સોનબાઈ તથા લાલુબાઈ અને લાડુબાઈ નામે પ્રથમ ચાર દીકરીઉં જન્મી હતી. તે પછી કાના નામે પુત્રનો જન્મ થયો હતો. તે પછી સંવત ૧૭૫૪ના માઘ શુદ્ધ ૧૫ને મંગળવારે સવારમાં શ્રી ભાણુસાહેબનો જન્મ થયો હતો. અને કલ્યાણ ઠક્કરને કીનખીલોડ ગામના લોકો સાથે અણ-ખનાવ થવાથી પોતાના મુળ વતન વારાહીમાં કુટુંબ સહીત ગયા, ત્યાર પછી કલ્યાણ ઠક્કર તથા અંબાબાઈ થોડા કાળ પછી દેહાંતને પામ્યા. શ્રી ભાણુસાહેબ સંવત ૧૭૮૦ના આશો સુદ પાંચમને મંગળવારે વારાહી શેહેરમાં ઠક્કર મેઘાની કન્યા ભાનબાઈના સાથે પરણ્યા. એને તે ભાનબાઈના ઉદરથી ખીમદાસ નામે બે પુત્રો થયા તેમાં એક પાંચ વરસની વયે ગુજરી ગયા ને શ્રી ભાણુસાહેબ મહી દેવાના સેવકોના આચ-હને લઈને શેરખી ગામમાં સંવત ૧૭૮૫માં જગ્યા બાંધીને પોતાના મોટાભાઈ કાનદાસજી તથા તેમનો શ્રી કુંવર બાઈને શેરખીની જગ્યાના અધીષ્ઠાતા તરીકે રાખ્યાં થોડા

વખત પછે કાનદાસજીનું શરીર કાળ ધર્મને પામ્યું. તે ખજર વારાહીમાં શ્રી ભાણુસાહેબને પડતાં તેમના પછવાડે ભદ્રોચ્છવ વારાહીમાં કરી પોતાના પુત્ર ખીમદાસજી તથા તેમની સ્ત્રી રામબાઈને વારાહીના મંદીરમાં રાખી શ્રી ભાણુસાહેબ તથા ભાનબાઈ સહીત શેરખી પધાર્યા. થોડા કાળ શેરખી રહ્યા બાદ ભાન બાઈનું શરીર કાળ ધર્મને પામ્યું ને તેમના પછવાડે શેરખી મુકામે ભદ્રોચ્છવ કર્યો.

* * * * *

કાનદાસજીને શામદાસજી તથા જીવાબાઈ નામે બે સંતાનો હતાં. થોડો વખત જતાં શામદાસજી તથા કુવરબાઈ ના શરીરો કાળ ધર્મને પામ્યાં ને તેમના પછવાડે ભદ્રોચ્છવ કર્યો. પછી શ્રી ભાણુસાહેબે કનોડી રવીસાહેબને જલદી શેરખી આવવા 'પત્ર લખ્યો ને ગામના લોકોને કહ્યું કે રવીદાસ માફે સ્વરૂપ છે એમ જાણશો. ને મારા ને રવીદાસ માં જરાપણુ ભેદ રાખશો નહીં એવી રીતે આજ્ઞા આપી ત્યાંથી નીકળી સંવત ૧૮૧૧ માં કમીજડા નામે ગામમાં જીવંત સમાધીસ્થ થયા.

* * * * *

કમીજડા.

ભાણુસાહેબ મહારાજ સંવત ૧૮૧૧ માં કમીજડા મુકામે જીવતાં સમાધિસ્ત થયા. તે સમાધિપર દહેરી બંધાવવામાં આવી. તે દેવાલય બંધાવવાનું કાર્ય રવીદાસ મહારાજે તથા ખીમદાસ મહારાજે મળીને કરેલું તેની પુજા આવતા જતા સર્વ સાધુઓ કરતા. આ વ્યવસ્થા લગભગ

સો વર્ષ સુધી ચાલતી રહી. ત્યારબાદ રાપરના શ્રી લાણુ-
સાહેબની શાખાના રામદાસજી કરીને એક સંત આવ્યા,
અને કમીજડામા સમાધની પુર્ણ કરવા રહ્યા. ત્યારપછી
ગાસ દેવાણના ભક્ત બેઠાભાઈ દયાળજીએ સમાધિની આસ
પાસ મંદીર બંધાવ્યું. શ્રી રામદાસજીએ પોતાના શિષ્ય
વાલદાસજીને સંવત ૧૬૪૨ ની સાલમાં કમીજડાની ગાદીએ
બેસાડયા તે વાલદાસજી મહારાજ સંવત ૧૬૫૨ ની સાલમાં
સમાધિસ્થ થયા. ત્યારપછી રવિલાણુ સંપ્રદાયમાથી લાલ-
દાસજી મહારાજના શિષ્ય વિજયદાસજી મહારાજ સં. ૧૬૫૨
ના માઘ સુદ ૧૫ ને દિવસે ગાદીએ આવ્યા. તેઓ સંવત
૧૬૬૬ ના વૈશાખ વદ ૧૩ને રોજ સમાધિસ્થ થયા ત્યારપછી
તેમના શિષ્ય દેવીદાસજી મહારાજ સંવત ૧૬૭૦ ના વૈશાખ
સુદ ૧૩ ના દીને ગાદીએ આવ્યા તેઓ સવત ૧૬૮૪ ના
કાર્તિક સુદ ૧૧ ને રોજ સમાધિસ્થ થયા. તેમના શુડભાઈ
હીરાદાસજી સંવત ૧૬૯૪ ના કાર્તિક સુદ ૧૫ ને રોજ ગાદી
એ આવ્યા. તેઓ શ્રી હાલમાં મંદિરની વ્યવસ્થા કરે છે.

* * * * *

ખીમદાસજી મહારાજ વારાહીમાં ખીરાજતા હતા. તેમ
ને ગંગારામજી તથા મલુકદાસજી નામે બે પુત્રો હતા. એક
વખત ખીમદાસજી મહારાજ તળાવપર સ્નાન કરી પ્રાણાયમ
જેચીને સમાધીમાં બેઠા હતા તે વખતે વારાહીના જતરાજી-
ના પુત્રે તેમને જોઈ ઢાંગ કરે છે તેવું માની દેવતા લઈ જાંગ
પર રાખી દીધો ને ત્યાંથી ચાલી ગયો. પોતે સમાધીમાં
હોવાથી પોતાને ખબર પડી નહીં. પછે સમાધી ઉતરવા પછે
પોતે જાંગ પર જોયું તો દેવતા સાથળમાં એક તસુ ઉતરી

ગયેલો જોઈ, વારાહીનું પાણી હરમ કહી ત્યાંથી ત્રીધા શેરખી રવીસાહેબ પાસે પધાર્યા ને તેમની પાસેજ રહ્યા. તે ખબર ભાણુસાહેબને થતાં ભાણુસાહેબ શેરખી ખીમદાસજીને તેડવા ગયા પણ પોતે લીધેલ ટેકથી હગ્યા નહી. પછી રવીસાહેબની આજ્ઞાથી દેશ વાગડમાં ગામ રાપર મધ્યે સંવત ૧૮૩૭ માં ખીમદાસજી મહારાજ જગ્યા ખાંધી રહ્યા. સંવત ૧૮૫૭ માં રાપરમાં ખીમદાસજી મહારાજ સમાધીસ્થ થયા ને ગંગારામજી મહારાજ ગાદીપર ખીરાજ્યા ને પોતાના નાનાભાઈ મહુકદાસજી અંબરમાં જઈ જગ્યા ખાંધી રહ્યા. સંવત ૧૮૩૩ માં ગંગારામજી મહારાજ રાપરમાં સમાધીસ્થ થયા. મહુકદાસજીના કેશવદાસજી તથા પરશોતમદાસજી તે બન્ને પરણ્યા હતા. કેશવદાસજીને સુંદરદાસજી તથા વદલભદાસજી થયા, તેમાં સુંદરદાસજી ગંગારામજી મહારાજ પછી ગાદીપર ખીરાજ્યા. સંવત ૧૯૩૨ ના આશાઠ વદ આઠમને રોજ ગંગારામજી રાપર મધ્યે સમાધીસ્થ થયા. સુંદરદાસજીએ શ્રી ભાણુ પરચરીના છેલા ચાર વીશ્રામ શ્રી મોરાર સાહેબની આજ્ઞાથી બનાવ્યા.

પરશોતમદાસજીના લાલદાસજી, હરીદાસજી તથા મોહનદાસજી, તેમાં લાલદાસજી મોરારસાહેબ પાસે દીક્ષા લઈને દુધઈ જઈ જગ્યા ખાંધી રહ્યા. ને મોહનદાસજી સુંદરદાસજી પછી રાપર જગ્યાની ગાદીપર ખીરાજ્યા. તે સંવત ૧૯૪૬ ના ફાગણ શુદ્ધ ૪ ને રોજ રાપરમાં સમાધીસ્થ થયા, ને અમરદાસજી મહારાજ ગાદીપર ખીરાજ્યા. તે અમરદાસજી મહારાજ સંવત ૧૯૮૭ ના પોષ શુદ્ધ ૮ ને શનીવારે રાપરમાં સમાધીસ્થ થયા. તેમના શીષ્ય રઘુવરદાસજી ગાદીએ આવ્યા. રઘુવરદાસજી સંવત ૧૯૮૭ ના ચૈત્ર

શુદ્ધ ૬ને બુધવારે રાપરમાં સમાધીસ્થ થયા ને સંવત ૧૬૯૦ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ ને શનીવારે વીસરામદાસજી ગાદીએ આવ્યા. રાપરથી પરશોતમદાસજી સંવત ૧૬૦૬ માં શેરખી સમાધીસ્થ થયા.

શેરખી ૧.

સંવત ૧૮૮૮ માં શેરખી રામદાસજી સમાજના ને વાલદાસજી શેરખીની ગાદીએ ખીરાજ્યા. સંવત ૧૯૧૦ માં વાલદાસજી શેરખી સમાજના ને રેવાદાસજી મહારાજ શેરખીની ગાદીએ ખીરાજ્યા. સંવત ૧૯૨૮ ના ફાગણ સુદ ૭ ને રોજ રેવાદાસજી સમાજના ને રાધીકાદાસજી મહારાજ શેરખીની ગાદીએ ખીરાજ્યા. સંવત ૧૯૬૩ ના આશાઢ સુદ ૧૦ના રોજ રાધીકાદાસજી મહારાજ નાસીકમાં પંચવટીમાં સમાધીસ્થ થયા ને રાઘવપ્રસાદજી મહારાજ સંવત ૧૯૫૬ ના અષાઢ સુદ ૧૫ ને રોજ ગાદીએ ખીરાજ્યા. મદીરની સર્વ વ્યવસ્થા હાલમાં તેઓશ્રી કરે છે.

સંવત ૧૭૪૫ માં શ્રી ભાણુ સાહેબે શેરખીની જગ્યા ખાંધી કાનદાસજીને ત્યાં રાખ્યા. તે કાનદાસજી નીરવાણુ પામતાં રવીસાહેબ મહારાજ ગાદીએ આવ્યા.

રવીસાહેબે શ્રી ભાણુ પરચરીના પ્રથમ દસ વિશ્રામ બનાવેલા છે.

રવીસાહેબ મહારાજ શેરખીથી ખંભાલીયે મોરાર સાહેબને ત્યાં સમાવાનું વચન આપેલ તેથી પોતાના શીષ્ય રામદાસજીને સંવત ૧૮૬૦ માં શેરખીની ગાદીપર બેસાડીને પોતે ખંભાલીયા જવા પ્રયાણ કર્યું. તે વચમાં વાંકાનેર આવતા પોતાનું શરીર બીમાર થવાથી કડીઆ જગતને ત્યાં

નીરવાણુ પામ્યા ને મોરારસાહેબ સાથે હોવાથી મહારાજના શરીરને ખંભાલીયા લઈ જઈ ખંભાલીયા સમાધીમાં કર્યા. તે મહારાજની સમાધીપર હાલ શ્રી રામચંદ્ર મહારાજનું મંદીર છે.

ખંભાલીયા

સંવત ૧૮૩૨ માં શેરખી મુકામે રવિસાહેબ પાસે મોરારસાહેબે દીક્ષા લીધી. આઠ વરસ શેરખી રહી મહારાજ શ્રીની સેવા કરી મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી સંવત ૧૮૪૩ ની સાલમાં મોરારસાહેબ શેરખીથી ખંભાલીયા પધાર્યા અને સંવત ૧૯૦૨ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૨ ને રોજ ખંભાલીયામાં જીવતાં સમાધીસ્થ થયા. ને તેમના શીષ્ય અચ્છદાસજી ખંભાલીયાની ગાદીએ આવ્યા. અચ્છદાસજીના શીષ્ય ઓધવદાસજીએ અંદરના વીંચકને લઈ કચ્છમાં મચ્છકા ગામમાં જઈ જગ્યા ખાંધી. અચ્છદાસજી મહારાજ પછી ચરણદાસજી મહારાજ ખંભાલીયાની ગાદીએ આવ્યા. સંવત ૧૯૨૭ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૬ ને રોજ રવિસાહેબની સમાધીપર દેવળ કરાવી શ્રી ઠાકોરજીની પ્રતીઠા કરાવી તથા જગ્યા ફરતો પાકો કોદ કરાવ્યો.

* * * * *

મોરારસાહેબના શીષ્ય

મહારાજજી શ્રી વાવજી રામજી જે વખતે મોરારસાહેબની પૂજા ગાદીના મહંત શ્રી ચરણસ્વામી હતા તે વખતે મહારાજજી શ્રી વાવજીરામે મુંબઈ મધે વડગાદીપર જગા જમાવી હતી. અને અનેક શીષ્યો કરી તેમનો આધાર કર્યો હતો. તેમના શીષ્યો પૈકી મુખ્ય શીષ્ય ભક્ત છોટાલાલ એમણે ગુરુસ્તુતી તથા બીજા

અનેક અનુભવી પદો બનાવ્યા હતા. જેમાના થોડા પ્રથમના સ્થાગર્મા છાપેલા છે. તથા બીજા શીષ્યો આસરકીપાળ, મોતી જગજીવન, વનમાળી શામજી, પરશોતમ રતનજી, આસર વીગજી, વીગેરે વીગેરે.

મહારાજજી શ્રી વાવજીરામે સંવત ૧૯૪૨ કારતક શુદ્ધ ૧૩ ને શુક્રવારે દેહનો ત્યાગ કર્યો. જે દીવસે દેહનો ત્યાગ કરવાનો હતો તેની આગવી રાત્રે બધા સેવકોને બોલાવીને જે ઉપદેશ કરવાનો હતો તે કર્યો.

મહારાજ શ્રી દરવરસે એક વહાણુભરી, લુગડા, સીધો, વીગેરે સામાન શુક્રમહારાજ શ્રી મોરાર સ્વામીની જગ્યામાં મોકલવા હતા.

એમની સમાધી મુંબઈ વાવકેશ્વર મધે દરીઆકીનારે સ્થાપના બુધીમાં છે.

સંવત ૧૯૩૬ માં ચરણદાસજી મહારાજ સમાધા ને જેરામદાસજી મહારાજ ગાદીએ આવ્યા.

૧૯૫૫ માં જેરામદાસજી મહારાજ સમાધા ને રણછોડ દાસજી મહારાજ ગાદીએ આવ્યા.

સંવત ૧૯૬૪ ના કાગણ શુદ્ધ ૧૫ ને રોજ રણછોડ દાસજી મહારાજ સમાધા ને સંવત ૧૯૬૫ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૩ ને રોજ ઓધવદાસજી મહારાજ ગાદીએ આવ્યા. જેઓ શ્રી હાલમાં મંદીર વીગેરેની સર્વે વ્યવસ્થા કરે છે.

તા. ૬.-જ્યાં “કાળ ધર્મને પામ્યા” એમ છાપેલું છે તેને “સમાધીરય થયા” એમ વાંચવું

શ્રી રવીરામ સ્વામીકૃત સપ્ત ભોમકા.

યુધે યુધ દીયો ગોવીંદા, ધન્ય મુક્ત મીટે જગદંદા
 હરીકો ભજન કથા ગુર સેવા, પુ જે ભક્ત નીરંજન દેવા
 રામ મીલનસુ કરે સત્સંગા, પ્રથમ ભોમકા ચઢત ઉતંગા ॥ ૧ ॥
 ગુર જ્ઞાની જે રાખે ઉચ્ચારે, તે સુણી વારંવાર વીચારે
 સુદમ દ્રષ્ટ લે અથંહી જોઇ, નીતનીત વીવેકજ હોઈ
 પ્રભુસે પ્રેમ સંસાર ઉદ્ધસા, દુજી ભોમકા હે સતવાસા ॥ ૨ ॥
 શુકેજીતી મન ધરી લાવે, શ્રીગુણ નીગુંણ સમાધ લગાવે
 બાહીર જતી મીટે વીશેખા, અંતર પેઢે આતમ પેખા
 ભય તજી નીરમે પદ લલચાણુ, ત્રીજી ભોમકા વેદ લખાણુ ॥ ૩ ॥
 સુણીહુ મગન ભગો બલ માંહી, ઓર સંગ કાઢિ ભાવત નાહી
 અદ્વેત એક અખંડ સુખ પાયા, સ્વમ સહીત સખ દ્વેત વીલાયા
 ત્વં પદ નામ ભયે સંયુક્તા, ચોથી ભોમકા જીવન મુક્તા ॥ ૪ ॥
 આહીત અનુભવ અરક ઉજારા, તામે લીન ભયા ગુન તારા
 સમ્પ્રીદાનંદમે રહો સમાધ, ઓર દેહગુણ ઉઠે ન કાંઈ
 જ્ઞાન બોધકા આર ન પારા, પાંચમી ભોમકા હે નીરધારા ॥ ૫ ॥
 સુખમય સુખ સુસોપતી માંહી, બીના જગાયો જગત નાંહી
 જીતે દેખે તીતે બલજ દેખે, છઠી ભોમકા વીશ્વ ન પેખે ॥ ૬ ॥
 મંગળ રૂપ હોઈ રહો સોઈ, આપે બલ ઓર નહી કાઈ
 શુદ્ધ ન દેહી સંકલ્પ, જૂરી અંગ જશા ન રે
 બલ્લાનંદ ભયો રસ જે ન રહી
 લાવે ભોજન કાઈક કાઈ
 પ્રારબ્ધ ભોગ રહે દગ્ધ
 કાઢિ દીન રૂં જ્યુ
 સપ્ત ભો.

શ્રી રવી સાહેબ કૃત

વાણીની અનુક્રમણીકા.

	પાત્ર
શ્રી ભાણુ ગીતા રવી સાહેબ કૃત	૧
શ્રી રવી સાહેબ કૃત મન-સંયમ	૩૪
શ્રી રવી સાહેબ કૃત દોહાના અંગ	
ગુર મહોત્સવકો અંગ	૧૩૪
શ્રી અશુધ્ધ ભાવકો અંગ	૧૫૫
નામ મહીમાકો અંગ	૧૬૨
સંત લક્ષણકો અંગ	૧૬૬
અધમ સ્ત્રીકો અંગ	૧૮૪
ઉત્તમ નારીકો અંગ	૧૮૮
નામ ભક્તીકો અંગ	૧૯૧
પંચ કોશ પ્રભુ ધોકો અંગ	૧૯૯
શ્રી ગુરુદેવકો અંગ	૨૧૪
સુધમ શીખામણકો અંગ	૨૩૨
શ્રી ગુરુ વીમુખકો અંગ... ..	૨૪૨
ગુરુપારખકો અંગ	૨૪૫
નામ નીશ્ચયકો અંગ	૨૪૫
બેહકો અંગ	૨૪૭
રસનાકો અંગ	૨૫૧
હરદાકો અંગ	૨૫૪

				પાનુ
નાભીકો અંગ	.	--		૨૫૫
અંગ પાકો અંગ	...	--	.	૨૫૮
કમલકો અંગ	૨૬૦
નારીકો અંગ	૨૬૧
મન વેરાગ્યકો અંગ			...	૨૬૭
તન વેરાગ્યકો અંગ	૨૬૯
રમરણકો અંગ	...	--	...	૨૭૪
કાલકો અંગ	...	--	...	૨૭૯
સ તકો અંગ	૨૮૫
અન્નાહારકો અંગ	૨૮૯
દાસકો અંગ	૨૯૪
સજ્જન પ્રીતમ મીશ્રકો અંગ		૩૦૦
ભક્તીકો અંગ	૩૦૭
નીરપેક્ષકો અંગ	૩૧૩
પક્ષકો અંગ	૩૧૭
પતીવ્રતકો અંગ	૩૨૦
શબ્દકો અંગ	૩૨૨
મનકો અંગ	૩૨૪
વીચારકો અંગ	૩૨૮
પંચ મુદ્રાકો અંગ	૩૩૧
પ્રેમકો અંગ	૩૩૬
જરા લેખન મીશ્રીતકો અંગ		૩૩૯
નામ મહાત્મ્યકો અંગ	૩૪૩
વીરવાસકો અંગ	૩૪૫
વીનહીકો અંગ	૩૪૯

				પાત્રું
આપ ખેલકો અંગ	૩૫૨
છોતકો અંગ	૩૫૩
સાંકુટકો અંગ	૩૫૩
કામકો અંગ	૩૫૫
હીંગકો અંગ	૩૫૮
હંમકો અંગ	૩૬૧
જીવ દયાકો અંગ	૩૬૩
શલીયકો અંગ	૩૬૫
માયાકો અંગ	૩૬૭
રૂપકો અંગ	૩૬૯
પ્રાન પરલેકો અંગ	૩૭૦
ક્ષમાકો અંગ	૩૭૨
જરણકો અંગ	૩૭૩
શીલકો અંગ	૩૭૪
સ તોપકો અંગ	૩૭૫
ધીરજકો અંગ	૩૭૬
તપસ્યાકો અંગ	૩૭૭
દાનકો અંગ	૩૭૮
મુગરાકો અંગ	૩૭૯
તુગરાકો અંગ	૩૮૦
ટેકકો અંગ	૩૮૧
હીંસાકો અંગ	૩૮૧
અહીંસાકો અંગ	૩૮૨
દયાકો અંગ	૩૮૩
ની દાકો અંગ	૩૮૪

				પાનું
વાદકો અંગ	૩૮૬
સુરોકો અંગ	૩૮૬
વ્યાજકો અંગ	૨૮૭
મતવળકો અંગ	૩૯૦
સપુકવીન મણુકકો અંગ	૩૯૩
મહાનતકો અંગ	૩૯૫
પ્રનાવકો અંગ	૨૯૯
લભુચકકો અંગ	૪૦૪
આચારકો અંગ	૪૦૭
રામ ભક્તકો અંગ	૪૧૦
શીખામણુકો અંગ	૪૧૨

ચંકર હસ્તામલક સંવાદમાં પહેલો દોહો છે તે, તે ઠેકાણે જુલયી ઇપાએલ છે. કારણ કે તે ભાંજુ સાહેબનો નથી.

શ્રી ભાંજુ સાહેબ કૃત ચંકર હસ્તામલક સંવાદ	૪૧૫
શ્રી ખીમ સાહેબના શીષ્ય ત્રીકમ સાહેબની વાંણી	૪૪૨
શ્રી મોરાર સાહેબના શીષ્ય ટંકારાવાળા ખત્રી જીવા ભક્તની વાંણી	૪૫૩
ગુર મહીમા	૪૫૩
ગુર સ્તુતી છંદ	૪૫૯
ચીંતામણી	૪૬૩
અતર લાપીકા	૪૬૬
મુન્દ્રાનાં ભજન	૪૬૭
સુ દડી	૪૭૦

બ્રહ્મનંદં પરમ્ સુખદમ્
 કેવલ જ્ઞાન મૂર્તિમ્
 દ્વિદાતીતં ગગન સદૃશ
 તત્ત્વમસ્યાવિલક્ષ્યમ્ ॥
 એક નિર્ત્યં વિમલમચલમ્
 સર્વંદે સાક્ષીભૂતમ્ ।
 માયાનીત ત્રિગુણરહિતમ્
 સદ્ગુરુસ્તન્નમામિ ॥

શ્રી ભાણુ ગીતા.

૨વી સાહેબ કૃત.

ભર્મ મેટણુ બેઠ રે, એસી ગીતા જાણુ
 ૨વીદાસ અમેદ અઢેદ હે, અશીવી ગી ૫૬ નીરવાણુ ॥ ૧ ॥
 અણુલી ગી ૫૬ જે અનુભવે, જાડ ગુરુમ હોય
 ૨વીદાસ ગુરુ શબ્દમે, નીર તર નજરે જોય ॥ ૨ ॥

કંડુ પહેલું.

ચોપાઈ

પ્રથમ સમર સતગુર દેવજી, સમરણ કરતા ટોળે અહુમેવજી
 સતગુર આપે અ તર બેઠજી, તનમન અગ્ની કીજે સેવજી ॥ ૩ ॥

દાળ.

મેવા કરતા સાર પામે, વાગે સત્ જ દુ ખ દારણુ
 તાપ દે જલ લાગે, મટે આવા ગમણુ ॥ ૪ ॥

- ગુરુગમથી ગુંજ આવે, બી તર મરમ ઘટાયે
જગ તાંતી તોડે ત ત પામે, સદગુર ચરણે વસાયે ॥ ૫ ॥
- ગુરુ ગોવીંદ એક જાણે, માણે મરમ લહી સહુ
સીદાંતે કરી વારતા, તે સતગુર પ્રતાપે કહું ॥ ૬ ॥
- બેદ છે જ અલનો, વેદમા કશુ છે કથી
માયા સહીત વખાણીયુ, પશુ સતગુરુએ દાદયુ મથી ॥ ૭ ॥
- ભક્તી જોગ ધરાગે કરી, વશ રાખીયે નીજ મન
ગુંજ જડે ધર બી તરે, સ ત થાયે પરમન ॥ ૮ ॥
- સ સારના સુખ ઘુઘ જાણે, માયા રહીત નર થાય
અરક ઉગે તીમીર ભાગે, જો ગુરુગમે ગોતાય ॥ ૯ ॥
- તરણુ તારણુ છો ગુરુ, જેથી મળે લીંગ વાસન
કાલ કંપે નવ કામ બ્યાપે, સુરત ન જાય આન ॥ ૧૦ ॥
- એવો લક્ષ આવે લાલ યાગે, તે મલમાં આવે નહી
જીવન મુક્ત જે થઇ રહે, તે પરિબ્રહ્મ પોતે સહી ॥ ૧૧ ॥
- એવા સદગુરુ દય જી કહીયે, આપ સરખા કરે ખરા
શબ્દે કરી સંકટ ટાળે, પાપ પુન્ય કા પરા ॥ ૧૨ ॥
- સતગુરુ કયામ જાણુવા, તમા અતર જરી
નવ રાખીયે
અરપ વરણુ આપ સતગુરુ, દુખધા કાઢી નાખીયે ॥ ૧૩ ॥
- માત સતગુરુ તાત સતગુરુ, મગા કુદુ બ ગુરુ જાણવા
ધણી સતગુરુ મણી સતગુરુ, અંબુ જાણે જાણે દુઃખ
હંદવા ॥ ૧૪ ॥
- પરતીત હોય તો પાર આવે, જાગા ઉડે આતમાં
એક પલમાં પાર પામે, સતગુરુ કરી વાતમા ॥ ૧૫ ॥
- આદ મુળના મર્મ લહી તો, સ સારના સુખથી ટળે
સતગુરુ કરા બેદ જાણે, વસ્તુ વસ્તુમાદી જળે ॥ ૧૬ ॥

મહા મંત્રનો મર્મ વહી, જો જાણીયે જુગતે કરી
ગુરુગમ આપે અનુભવ, ચોર્યાસી નાવે ફરી ॥ ૧૭ ॥

સતગુરુ કેરી રીત એહવી, જેહવુ તાવ્યું ઘટ
નામથી નીરમલ કરે, મનમાં ન આવે દેવ ॥ ૧૮ ॥

આઘ અંત મધ્ય યોજખી, નીરલો કરે નીજ નામને
રવીદાસ કહે સત રાખદ સમજી, સેવો સતગુરુ સ્થામને ॥ ૧૯ ॥

દોહડા

ગુરુગમસે ગમ પાઇયે, અલખહી લેય લખાય;
રવીદાસ સતચીદાનંદમાં, જ્યો સાગર ખુંદ સમાય ॥ ૨૦ ॥

કડવું ૨ જી.

હવે કહું અનાદી અવેખજી, ત્યાં નહી વરણા વરણ
તે બેદજી
તહાં નહી તીવુ ગુણ વીવેકજી, સકળ પસારા નહીં
તહાં દેકજી ॥ ૧ ॥

હાળ.

દેક નહી તહાં સકળ પસારા, તહાં નહી અંતને આદ
નહી મધ્ય પાપ પુન્ય પરસ્પર, નહી તહાં નીંઘા વાદ ॥ ૨ ॥

તહાં નહી નારી પુરુષ હોધ, તહાં નહી ચતુ ને મીંત્રુ
અગમ નીગમ તહાં નહી, તહાં નહી જ દુ ને તંદુ ॥ ૩ ॥

મેર મંડળ યાં નહી, તહાં નહી ધરણુ આકાશ;
નાદ ખુંદ તહાં નહી, તહાં નહી સ્વાસ ઉસ્વાસ ॥ ૪ ॥

નહી નાતી નહી જાતી, નહી કુલ વહેવાર;
દેવ દાનવ તહાં નહી, નહી જાયા માયા લગાર ॥ ૫ ॥

સીદ્ધ સાધક તહાં નહી, નહી મુનીશ્વર મહા મુન્ય ભોગ જપ તપ તહાં નહી, નહી હરખ શોક સમુન	॥ ૬ ॥
ચુલ સુક્ષ્મ યા નહી, નહી રાત દીવસ પરમાણુ નીરગુણ સગુણ ત્યાં નહી, ત્યાં નહી જાણ અજાણ	॥ ૭ ॥
રાગ પ્રગ ત્યાં નહી, નહી ત્યાં કાજ કુરાન પુરાણ વેદ ગુણી નહી, તહાં નહી મધર્મ ગાન	॥ ૮ ॥
સુખ દુઃખ દોનુ તહાં નહી, તહાં નહી માન ગુમાન ચતુરાઈ ત્યાં ચાલે નહી, તહાં નહી ચોકા પાન	॥ ૯ ॥
પીર પેગમ્બર તહાં નહી, નહી સન્યાસી સેવડો ભોગી ભોગી તહાં નહી, તહાં નહી નાનો ને બડો	॥ ૧૦ ॥
જર મરણ તહાં નહી, રગત પીત નીલું નહી સ્વેત નહી શ્યામ પચીસ પ્રકૃતિ, ત્યાં નહી હરખ ને હેત	॥ ૧૧ ॥
શીવ શક્તી તહાં નહી, નહી વેકુલ વેપાસ મારગ ઉમારગ તહાં નહી, તહાં નહી સ્વામીદાસ	॥ ૧૨ ॥
ધ્યાન જ્ઞાન વેરાગ નહી, નહી ભોગ સન્યાસ જગત જગત તહાં નહી ત્યાં નહી રહીત નહી નાસ	॥ ૧૩ ॥
ધર્મ કર્મ તહાં નહી, તહાં નહી આમ નીરાસ ચોક લોક તહાં નહી, નહી ધરણ ને આકાશ	॥ ૧૪ ॥
તેજ પવન પાણી નહી, એ પાત્ર તત્ત્વ ત્યાં નહી સતગુર એકે ન રાહ રાખે, ઓર સજ્જ પરતે જાહી	॥ ૧૫ ॥
બેદ અભેદ તહાં નહી, આસન વાસન નહી હોય કર્મ અકર્મ તહાં નહી, તહાં નહી એક ન દોય	॥ ૧૬ ॥
અનેખ લેખામાં નહી, રૂપ રંગ અરૂપ નહી રામને સ્વામીદાસ કહે એહ પાપાધ જાણ્યા, જે સેવો સતગુર	સ્થામને ॥ ૧૭ ॥

દોહા.

નીરાકારકે પારહે, તન પારન કે પાર
રવીદાસ તામે સમાધયાં, વામે કહ્યુ ન વીચાર

॥ ૧૮ ॥

કડવું ૩ જુ.

નીરખ્યામા રૂપ ન આવેજી, એ કલામાં કેમ કહાવેજી
પરપંચથી તે પાર રહાવેજી, મન પવન તહાં નવ જાવેજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ.

મન વાણી તહાં છે નહી, તહાં નહી અજંપા જાપ
અખંડ બ્રહ્મ અકલ અરૂપી, એક આપે આપ ॥ ૨ ॥

નહી હેઠા ઉંચે નહી, નહી તે કહેર નામ
દ્રષ્ટાંતમાં એ કેમ આવે, નહી ગામ ને ઠામ ॥ ૩ ॥

અજોત જોયામાં નહી, તે વરણુવ કેમ પેરે ચાય
અજર અમર અલોક છે, તે સહેજે રહોરે સમાય ॥ ૪ ॥

જેમ છે તેમતો તેમ છે, વધે ઘટે જરા નહી
ઢાળ મુળ શાખા નહી, સ્વરૂપ અરૂપ તેતો સહી ॥ ૫ ॥

અપાર પાર પરીબ્રજ છે, રસનાએ કેમ કહે કથી
અની ■ અવની માંહી નહી, આકાશમાં કબહુ નથી ॥ ૬ ॥

ઉપમામાં આવે નહી, તો અવરમાં કેમ હોય રે
અનીલ અણુલીંગી અક્ષરી, અધીક છે એકલો હોયરે ॥ ૭ ॥

પરમ ગતી પરમાતમાં, અખંડ રહીત અનાદ છે
સુરત પોંચે નહી અદેકે એછે, અમર નામ અગ્રાધ છે ॥ ૮ ॥

અવનાશી પણ સેજ નહી, તો કેમ આવે ગભં વાસ
અમરમદ એવાણુ વોહોણુ, ધ્યે ધ્યાતા નહી ત્રાસ ॥ ૯ ॥

- ગેળ ગુપ્ત છેજ પરગટ, પરસંઘે સુઝે નહી
આઘ અંતને મધ્યે નહીરે, ચૌદ પરસમી સહી ॥ ૧૦ ॥
- વસ્તુ ન હોય વીચાર મહી, વણુ દાઠે શુરે વખાણીયે
અગમ અગોચર અગોમ અલેખ, જાણુનહારા જાણીયે ॥ ૧૧ ॥
- મરમ મહોટો પરમ પદનો, મ ન જન્ન વણુ જુગદીશ
સદા સદોદીત સચ્ચીદાનંદ છે, આકાશ આગે અદીશ ॥ ૧૨ ॥
- અમોહ અગણીત અક્ષરોએ, અક્ષરાતીત છે એક
પંડ અક્ષાંડથી ન્યારે રહો, ઇંડ માંડવ વણુ ટેક ॥ ૧૩ ॥
- અખંડ જોત જી અધર પર, ઓળખી ન શકે કોઇ ધામને
રવીદાસ કહે એવું જાણો, જો સેવો સતગુરુ સ્વામને ॥ ૧૪ ॥

સાખી

- પંચ તત્વકે પારહે, અંકુર બીજ બીન એક
રવીદાસ પ્રણા સત નામકે, જાકુ રૂપ ન રેખ ॥ ૧૫ ॥

કંઠવુ ૪ શુ.

- એવો અકળ અનાદી કલો નવ જાણજી, અટલ અભંગી
નહી ગુણ માંયજી
જગત નહી તો શું પરખાયજી, અખીજ વસ્તુ પંચ
પરાયજી ॥ ૧ ॥

હાળ.

- પાર એ પંચ તત્વથી, પરમ આતમા એક અજીત
ધ્રુવકરિ દુન્ય પારે, વાસના રહીત અદ્વૈત ॥ ૨ ॥
- સર્ગ સુત્ર અણુલીંગી સદ્દથી, છે વસ્તુ કેરો નાસ
અતોલ અડોલ ઇન્દ્રીય જીત, આતમા સદા ઉદાસ ॥ ૩ ॥

અડળ અકથ સહુ આપે, કથન મથનમા નહી મગે	
પરજ્ઞા પર છાયા રહીત, અરીચળ વસ્તુ નવ ચળે	॥ ૪ ॥
ઘટ મઠ પટને પાર છે, કવીજન લક્ષ તે શુ' લહે	
પી ડ બ્રહ્માંડને પાર છે, નીગમ ગીતા એમ કહે	॥ ૫ ॥
ખાણુ વાણુને શબ્દ ન પહોચે, નહી મુદ્રા તે માંહીરે	
પંચમે પદ પરમાત્મા છે, સદા સદોદીત સોહીર	॥ ૬ ॥
એહતોં કલ્યામાનવ આબુ', એધાણુમા એ આવે નહી	
પરજ્ઞા પદ્મમા કેમ આવે, જેને કોષક જન સકે લહી	॥ ૭ ॥
નીરાધાર આધાર ખીન, અવનાસી આબ્યો ખરા	
અલેખ લેખ્યામાં ન આવે, ખાવન અક્ષરથી પરા	॥ ૮ ॥
નીરાકાર પરમાત્મા, અનીહન આવે બેદમાં	
નીરંતર એક અખ ડીત, તે કેમ આવે બેદમાં	॥ ૯ ॥
અગોચર ગોચર નહી જે, તે ઓળખો કાઢી માનને	
રવીદાસ કહે શુભ મહેા, જે સેવો સતગુર સામને	॥ ૧૦ ॥

સાખી

શુભ મહેા કોઈ ગુર મમે, હતરાયા સખમાહી	
અહતા રહે અધર્મસુ, રવીસંત સોહી કહાહી	॥ ૧૧ ॥

કુણુ પ મુ

અસંખ જુગ વીલા એમ ધ ધુકારજી,	
અલેખ અનાદીયે કયો વિચારજી	
મનજા ધારી થઈ એક નારજી,	
તેની શોભા તણો નહી પારજી	॥ ૧ ॥

ઠાળ.

- પાર તેહનો કોઇ ન જાણે, ચીદ શક્તિ તે અસ્વતી
હસ્ત-ત્રીમુળ મહાકાળી, આવી ઠરતી સ્તુતી ॥ ૨ ॥
- ભગવતી ભવાની મોહ માયા, અનુલીત જલ કરે વિન તી
હું દાસી તમારી દહો સ્વામી, કારજ કરું જેહવી મતી ॥ ૩ ॥
- અકલ અરપી આઘ સ્વામી, તારા પાર તે હું નવ લહુ
બુદ્ધિ ન પહોચે માહુગી, તારો વરણુવ ઈર્ષ પેરે કરું ॥ ૪ ॥
- અનંત જીગ એમ વહી ગયા, વીન તી કરતાં ઇશ્વરી
પછે અનેજ માહેથી ઓચર્યા, જાઓ કરો મંદાણુ આદરી ॥ ૫ ॥
- ઈશ્વરીએ એહવુ સાલળી, કંઈ પુરપ ઉપજાડીયા
મરતક ઉપર હાથ મેલી, કંઈ પુરપ ભરમે કરી રતનડીયા ॥ ૬ ॥
- ઉપજાડતા સ ધારતાં, વહી ગયા દીન અગણીત
એકલી ખેલે આપ અખળા, મન માને નચી ત ॥ ૭ ॥
- પુરપ જે પેદા કરે, તે માત જાણી નવ વરે
કોઈ કરી શબ્દ ઉઠાડે, ઘુરત તેને પરલે કરે ॥ ૮ ॥
- પ્રાકમતે પ્રદૂતિ કેરા, કોઈ જીવ નવ શકે કળી
ઉ ચો ચડાની નીચો પાડે, રમે રમાડે એકલી ॥ ૯ ॥
- કલોચ કરે એમ ઇશ્વરી, વચન સ જાણી ભવાનીએ
ત્રણ પુરપ તતક્ષણ જનમ્યા, ઇશ્વરીએ એક તાળીએ ॥ ૧૦ ॥
- ત્રણે પુરપોને દહો ભવાની, વરો મુગ્ધને દેવ
દેવે કહ્યું તમ કાણુ છો, અમો નવ જાણું તમ ભેવ ॥ ૧૧ ॥
- અમો કહાંથી આવીયા, તે કહો હમને વાત
કાણુ સ્થાન છે તમ તણુ, કાણુ તમારી જાત ॥ ૧૨ ॥
- મારા અંગથી તમો પ્રગટીયા, મારૂં સ્થાન ધજા સદન
અમને ઇચ્છા તમને વર્યા તણી, માતો તમે વચન ॥ ૧૩ ॥
- પછે ધજા વીધણુ બોલીયા, તુ છો હુમારી માત
અમો તુજને કેમ વરીએ, જહુ કમ થાય ઉ પાત ॥ ૧૪ ॥

પછી આઘ શક્તિ કેાપીયાં, જાઓ પરલે થાઓ તમ દેહ
 બળીને ભસ્મી થયાં, પ્રાક્રમી મોટા જેહ ॥ ૧૫ ॥
 પછે શીવને શક્તિ કહે, તમેા વરો જોગેશ્વર રાય
 નહી તો જેવા જેય બાળ્યા, તેવા હાલ તમારા યાય ॥ ૧૬ ॥
 શીવ કહે શક્તિ સાંભળો, જે શ્રાત જે રાખોડી યયા
 કરો તેહને જીવતા, તો ઘુજને વરીયે ઉમીયા ॥ ૧૭ ॥
 અમત ઈશ્વરીયે ઝાંટીયું, પછી ઉડીને ઉભા થયા
 ત્રણ સ્વરૂપ થયાં માયાતણાં, ત્રણે વરી સ્થાનકે ગીયાં ॥ ૧૮ ॥
 એ ગુણ તણો વીચાર કરતાં, આવી પહોંચે વીત્રામને
 રવીદાસ કહે એ સમજ સમજો, જો સેવો સતગુર ચામને ॥ ૨૦ ॥
 આદ ભવાની ત્રણ પુરૂપ, તેના કરતા નીરંજન જાણુ
 પાંચે મળી રવીદાસ કહે, રચ્યુ તે સર્વ બ્રહ્માંડ

કંડકુ' ૬ કું .

ચોપાઈ

પ્રકૃતી પુરૂપ મીલ કંડ ઉપાયેજી, અંબુ માંહી ઇંડ તરાયેજી
 આભ જમી અદ્ભુત રચાયાજી, ખાણુ તણો પરદેસ કરાયેજી ॥ ૧ ॥

હાળ.

ઇંડજ ઉદ્ભવીજ, સ્વદેજ જરાયુજ, ચાર ખાણુ વીસ્તાર
 ત્રણ ગુણુ પંચ તત્વ મળીને, કીધો સર્વ યસાર ॥ ૨ ॥
 રાજસ ગુણુ બ્રહ્મા કરો, તમેા ગુણુ શીવ જાણુ
 સતો ગુણુ વિષ્ણુ કરો, એ ત્રણુથી મંડાણુ ॥ ૩ ॥
 રગતપીતને નીલ ઉજવલ, સ્વામ કહીયે ર ગ
 પૃથ્વી તેજ આકાશ વાયુ જળ, પંચ તત્વ તણો પ્રસંગ ॥ ૪ ॥

પંચ ભુત પ્રગટ કરી, માયા સહીત બ્રહ્મ પ્રવેશ
 નાદ બુદ્ધ મળી સમો ભુગતા, કાધા ભુજવા વેસ ॥ ૫ ॥
 પ્રકૃતી પુરપની ભુગત બનાવી, ક્યારીલી વીહારજી
 ચોરાશી લક્ષ જીવ પ્રથવી, માંહે આચે ખેલન દારજી ॥ ૬ ॥
 સીદ્ધ સાધક જોગી જતી, કાધા સન્યાસી સેવડા
 કાનકટા મલંગ બ્રહ્મજી ક્ષત્રી, વૈશ્ય શુદ્ર તેહને ઘડયા ॥ ૭ ॥
 ચાર વરણના ભુજવા મતા, તે બાંધ્યા દ્રષ્ટાને કરી
 ચારવેદ પુરાણ કરીઆં, એમ માયા સહિમાં પરવરી ॥ ૮ ॥
 માયા મહીન મહા સાસી, ભુગમાં કર્યો પ્રવેશ
 સ્વર્ગ મૃદુ પાતાળ માંહી, માયા તણો ઉપદેશ ॥ ૯ ॥
 મહાબળ માયા તણું, કલ્પ ન જોગે એહ
 ચૌદલોક એકવીસ બ્રહ્માંડ, જો માયામાં આવે તેહ ॥ ૧૦ ॥
 બાજી સહુ માયા તણી, અનંત મારગ ચાલીયા
 ધર્મ કર્મમાં ઘેરી રાખ્યા, અત કાળે ઝાલીયા ॥ ૧૧ ॥
 માયા કેરો મરમ લહી, છેદન કરી જો કાળને
 રવીદાસ કહે પંથ પાર પહોંચે, જો સેવો સતગુર સ્યામને ॥ ૧૨ ॥
 સાખી.

માયા ભુગમાં નરી, તેહનો મર્મ ન જાણે શેષ
 કહે રવીદાસ જો જીતીયે, જો હોય સતગુર ઉપદેશ ॥ ૧૩ ॥

કલ્પ ૭ મું.

જેહને ભેટયા સતગુર ચામજી, માયા તહાંથી પરલે પામીજી
 ઉત્પત્તિ નાશ વેદના વાગીજી, આંખ ઉઘડીને મટી નઈ
 ઝાંખીજી. ॥ ૧ ॥

હાળ.

- ઝામી મરીને ઘર જડ્યું, ધીરજ આણી જે તરે
 વહની રૂપ રથો શબ્દે, માયા તેહને શુ કરે ॥ ૨ ॥
 જેમ કમળ જળમા રહે મળ્યું, સદા રહે તે ઉદાસ
 તેમ સતને સંસારનો, કંઈ રતી ન એમે પાસ ॥ ૩ ॥
 સંત લક્ષણ સાળ કહીયે, જેને હાણ કબલુ ન ચાય
 અટકે નહી આડ્યમાં, મરી ગઈ મન દોય ॥ ૪ ॥
 અનુભવ જેને આવીયો, તેને કર્મ દોશ લાગે નહી
 જેણે માયા માર્હી બધા લાગ્યો, તે રૂપ અરૂપી છે સહી ॥ ૫ ॥
 જેમ હેમ ધરતીમા રહ્યો, પણ મેલુ નવ ચાય તેહ
 તેમ સંત માયામા રહે, પણ રમે દેહ વીદેહ ॥ ૬ ॥
 માયા બધનું રૂપ કાઢી, ખીરનીર જુજવા કરે
 વેદ વાયક એમ કહે, ધીમ ત કોઈ મનમાં ધરે ॥ ૭ ॥
 વેદનો બેદ જાણ્યા વીના, વેદ દેખાડે કર્મ
 શબ્દ સ એ શુભ લક્ષ વીના, મુરખ કરે અધર્મ ॥ ૮ ॥
 હરિની ગમથી ન્યારો રહે, માયા ન જાણે શુભ ધામને
 રવીદાસ કહે નીરધાર પેળો, જે સેવો સતગુર ક્યામને ॥ ૯ ॥
 સાખી.
- બધા કરે વાસ જહાં, તેનો નીગમ ન જાણે હામ
 સતગુર શબ્દે પામીયે, રવીદાસ પગમ ધામ ॥ ૧૦ ॥

કહ્યું ૮ મું.

ચોપાઇ

હવે કહું પદ શીરામણી સારજી, જેહનો વેદ ન પામે પારજી
 સદી સહુનો તે કરતારજી, જહાં ન પહોચે

વાણી ચારજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ

- મનવણી પહોચે નહી, એહવો છે અલ પ્રકાશ
શીવ અભાદીક ન જાણે કાઈ, લહે પરમ ઉદાસ ॥ ૨ ॥
- કામ ક્રોધને લોભ માયા, રહીત જેહના મન
આળસ અહાર ની દ્રા નાહી, તેહને સદા છે દરસાન ॥ ૩ ॥
- ક્રમપના મનથી દળે, તે જાણે વસ્તુ અગાધ
અવગુણ મન આવે નહી, જેહને દ્રોહ નીંઘા નહી વાદ ॥ ૪ ॥
- ધર્મા અંતઃકરણ નહી, જેણે છોડ્યા કુળ વહેવાર
ઢાળ કદી વ્યાપે નહી, તે રહીત સુખ સંસાર ॥ ૫ ॥
- એહવા સંત શીરામણી, કહીયે કાટીમાં કાષ એક
અલ રવરૂપી ચર્ધ રહ્યા, જેહને દ્રઢ જ્ઞાન વીવેક ॥ ૬ ॥
- મહંત મહા પદને નહે, એવા મરજીવા યયા હોયરે
કરમ તેહને શું કરે, જે અલ પોત્યા સોયરે ॥ ૭ ॥
- દીઠું અણુદીઠું કરે, ઘોઠ સહુ ભાગી પડી
ગુપ્ત રહે ગુપ્તો નહી, તેને જાણુજો વસ્તુ જડી ॥ ૮ ॥
- ગેખી ગુણ રહીત છે પણ, આળખ્યા તેહ ગુણે કરી
અજ્ઞેત જોયામાં નહી પણ, સ તે જોયા દેહ ધરી ॥ ૯ ॥
- પ્રતિબીંબ સર્વે અલનું, માહી રમણ હારો એક
પાણી મધ્યે જેમ અંદ દીસે, તેમ વ્યાપક અલ અટક ॥ ૧૦ ॥
- એહવી જુગત છે જુગદીશની, માંહી ઠરી દેખો ઠામને
રવીદાસ કહે સીદ્ધાંત સુઝે, જે સેવો સતગુર સામને ॥ ૧૧ ॥

સાખી.

- સીદ્ધાંત મારગ સાર છે, પરતીતે કહે પરગટ
રવીદાસ વીકટ એહવો, જેવી વીઘા નટ ॥ ૧૨ ॥

કહ્યું ૧૨ મું.

ચોપાઈ

સીદ્ધાંત કળા તે સીધી પહીચાણેજી, તે સીદ્ધ નાવે ગાણે વાણેજી
સર્વે વસ્તુ વીગતે જાણેજી, ગગન મંડળમારે સુરતા તાણેજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ.

સુરત જેહની સુન્યમાં, સદા રહે નીશદીન
પ્રેમે પુરા પરપંચ દૂરા, મનમા રહે મમ ॥ ૨ ॥
તે સાર વસ્તુને ઝહે, અનરથને અડકે નહી
ઉદાસી મન હોય નીરમળ, તે સીદ્ધ સાધક કહીયે સહી ॥ ૩ ॥
સમાધી અહોનીશ જેહને, સુરત ઉંચી શુન્યમાં
અત્રત તે અહોનીશ પીવે, અખંડ બેસે ધુનમાં ॥ ૪ ॥
અશાન મન અંગથી ટળ્યું, જેહને આહાર નીદ્રા નવ મળે
સાહેબ સનમુખ તેહને, જેહની શુન્યમાં સુરતા વળે ॥ ૫ ॥
દેહ દમન તે નવ કરે, ન ફરે પૃથ્વી ફર
હથીયાર વીન હરખે કરી, મેવાસી કાધા જર ॥ ૫ ॥
નીરખ ધ રહે નીત નેહ સાચે, જપે અજ પા જપ
જેણે શબ્દ બ્રહ્મને ઓળખે, તેહનો ગયો સર્વ અદાપ ॥ ૭ ॥
પ્રત્યક્ષ તેહનું પારખું, તેહનો શબ્દ ખાલી નવ પડે
પંડ બ્રહ્માંડ જાય તુટી, તોય વચન તેનું નવ ખંડે ॥ ૮ ॥
એહ શબ્દે શુરા શાને પુરા, ભરમ દરમથી ફર
ઉનમુનીમા ખેલ તેહનો, સદા છે ભરપુર ॥ ૯ ॥
મરમ કહુ હવે તેહનો, સતચરવે કર્યો સહી તેહ
સીદ્ધાંત માંહી સમજીયે, ભાધ સાર વસ્તુ જેહ ॥ ૧૦ ॥
મુળદાર બાધીયે, પવન ચઢે ગગન
નાદ છુંદ મળી એક યાયે, દેખે જોત રતન ॥ ૧૧ ॥

કુર્મ કપાટ ઉધડે, જો આવે મુદ્રા બેદ	
તે સહી જ્ઞાન સ્વરૂપ પોતે, મર્મ ન જાણે વેદ	॥ ૧૨ ॥
ખેચરી જુચરી ચાંચરી, અગોચરી એ મુદ્રાય	
હિનમુની માંચ કરે, તો સાચો સીદ્ધ કહેવાય	॥ ૧૩ ॥
નીસાંચ નીરબે કહું, મુળ થકી મ ડાણુ	
પવન ફેરો બેદ છે, તે કહું સતગુર સાન	॥ ૧૪ ॥
પવન દસ શરીર વીણે, કહું ઠેકાણું તેહનાં	
જોગેશ્વર કાઈ જાણુસેરે, સાર લક્ષણુ જેહના	॥ ૧૫ ॥
આણુવાયુ હરદે રહે, ક્ષુધા પીપાસા તે ગ્રહે	
અપાન રહે મુળ ઠારામાં, મળ વીસરગ તે લહે	॥ ૧૬ ॥
સમાન રહે નાભી વીશે, પોષણુ રૂપજ તે કયે	
ઉદ્દાન વાયુ કંઠ રહે, કંઠ પાત્મ કરે તે લયે	॥ ૧૭ ॥
બ્યાન સર્વ દેહી વીણે; બળવંત સર્વ થકા કલો	
અષ્ટ અંગ વરતે બ્યાન વાયુ, બળવંત કાષ્ઠ સંતે લલો	॥ ૧૮ ॥
પંચ વાયુ પ્રાણાદીક છે, પ્રગટ કરી કલાં નામ	
પ્રત્યક્ષ વાયુ આ દેહમાં, તેથી ન્યાસ ધામ	॥ ૧૯ ॥
નાગ વાયુ ઘ્રાણુ રલો. ગ્રહણુ નાસકા ગ્રહે	
કુર્મ વાયુ અગે વસે, મેપાન મેગે જો રહે	॥ ૨૦ ॥
કેકલ વાયુ ત્વચા વીણે રહે, કંકુવા કારણુ તેહ	
ઉશ્ણુ સીત તે વાયુ જાણે, ત્વચાએ રહે જેહ	॥ ૨૧ ॥
દેવ દત્ત મુખમાં વસે, આળસ બગાસુ લસે	
કારણુ પીસે રહે ધનન્ય, શબ્દે ગ્રહે હલુલસે	॥ ૨૨ ॥
પણા મળી ધુન સમે નહી, ધનન્ય તે હનુમાન	
નાગાદી પંચે કલા, પણ તેથી ન્યાસ ધામ	॥ ૨૩ ॥
દસ વાયુ પ્રગટ કલા, ઘટ બાંતર તેહનો વાસ	
સહેજ બાંધે તેહને તે પુરણુ જોગ નીવાસ	॥ ૨૪ ॥

- વાયુ સકળને જીતીયે, જો રસ ધ્રીરી વસ યામ
તન ધન વીઘા યાનીરે, માહી સહુ મળી જાય ॥ ૨૫ ॥
- હવે કહું હાદસ હાર માંહી, પ્રત્યક્ષ પંડમે જાણુ
ઉર્ધ્વ સાત દે અધર છે, સત લહે પહીચાણુ ॥ ૨૬ ॥
- કરમ કાળ કહીયે જહાં, મન કીડા તહાં કરે
ઉત્પત્તી લહે પોયસણાં હારે, જોગેશ્વર જાણે સરે ॥ ૨૭ ॥
- ખીજ હાર તન ઉપન્યુ નાખી ગ્રહે રસ યંત્ર
ગગન હારે મન સમે, પછે દેખે સર્વંગ સુત્ર ॥ ૨૮ ॥
- દશમ હાર ઉત્પત્ત તણું, દશમું નાખી સહી
માત ઉદર આહાર કરતો, એકાદશમું તે લહી ॥ ૨૯ ॥
- હાદય અત્રત તેમન, ગુપ્ત વરતે ગગન
સોળ કળા શશી થીવ વસે, તહાં નહી પાપ ને પુણ્ય ॥ ૩૦ ॥
- મન લે પામે જહાં, પરમ પદ તહાં જોય
ઉત્પત્તી લેએ સુનધરા, દુલ્ખા દીલથી ખોય ॥ ૩૧ ॥
- સુન્ય હાર વીશે રહે તે, ગુર ભેદ જો પામીયો
ગુર વીના ઉપાય કર કોટીક, અલેખ ન જાય આંખીયો ॥ ૩૨ ॥
- હવે કહું નીરભે કરી, નાડી તણે જો ભેદ
નાસાંણુ છે જો અજનું, જોણે યામ કરમ ઉચ્છેદ ॥ ૩૩ ॥
- સતકોટી લગી સ્વત તર, મુર્ત વાગે તે વસે
નાના નાડ તણું જો સ્થાનક, મુખ પ્રધાન દસમું વસે ॥ ૩૪ ॥
- સ્થાનક તેહના જુજવા, વરતે આપ આણે યાન
ઠ ગલા પીંગલા સુખમણા, ઉર્ધ્વ માર્ગ ચાલે જનન ॥ ૩૫ ॥
- ગંગા જમના સરસ્વતી, ત્રીકુટીયે નેહનો ઢામ
દે પ્રગટ એક ગુપ્ત વહે, ત્રવેણીમાં રહી દેખીયે ધામ ॥ ૩૬ ॥
- ઠ ગલા પીંગલા જહાં કરીયે, તપ લોક પરીચ તે રહે
અહા ૩૬ અમર રોપ શશી, સત લોક સુખમણા સત લહે ॥ ૩૭ ॥

- ગંધારી જીવા હસીણી, તે ચાલી નજો મલ લણી
ગંધારી જીવા બેઠું બળ્યા, સમ પાતાલે અણી. ॥ ૮ ॥
- હસ્તણી તે મુખમાં રહે, અલખ માનન જ્યાં
દક્ષણાંગ શીવ સીમા સીતા, મહા પુરૂષે એમ લલાં ॥ ૩૯ ॥
- કુચ સાખ અનીસાર, એહની વામ ભાગે તેહ
દશ મુખ પ્રધાન કહીયે, નાડી રથાનક એહ ॥ ૪૦ ॥
- નાડી દેહમાં અસંખ્ય રહે, સુક્ષ્મ નાડી અતી ઘણી
બહોનેર સહસ્ર બરદ બાંકી, મહા પુરૂષે વીસી ગણી ॥ ૪૧ ॥
- મહા જોગી જુગત જાણે, પંડની ખોજ જણે કરી
મોધન કરીને વળ્યાં, જે નર જીવથી ગયા મરી ॥ ૪૨ ॥
- બ્રહ્મ રૂપ પ્રાપ્ત થાય, એહથી ગીતા જાણુને
પરબ્રહ્મ કેરૂ રૂપ કહે, હવે મર્મ લહીને માણુને ॥ ૪૩ ॥
- જ્યારથી જેહવુ લલ્લું, સાંભળો કહું પરગટ કરી
પરબ્રહ્મ પોતે યાચ નીરમે, જે સાંભળે એક મન ધરી ॥ ૪૪ ॥
- વેદ સુક્ષ્મ જહાં રહે, ટાળ્યો કબલુ નહીં ટળે
નામ જેહનું નીર તર, એ અસ્થાન સંધે નહીં મળે ॥ ૪૫ ॥
- વેદ તો તેને કહીયે, જેનું કોઈ ન જાણે ઠામ
સ્વરૂપ વીધે મન રહ્યું, વેદ એહવું ધામ ॥ ૪૬ ॥
- બ્રહ્મ વિદ્યા ધરે જે કાય, વિપ્ર પંડીત વાદી વેદ
બ્રહ્મ વિદ્યા ધરી ત્યારે જાણીયે, જ્યારે કર્મ યાચ ઉછેદ ॥ ૪૭ ॥
- હું છું ભર્મ ને કાળ નહીં, તે નીરલખી નીરાકાર
પરમ ધામ સદા અવીજનન, સહેજે હોવે પાર ॥ ૪૮ ॥
- જીત ઈંદ્રી સમદ્રષ્ટ જેહને, બ્રહ્મ વિદ્યાનો ભાવ
પ્રાણી માત્ર માથે સમીપ્રીતી, જે ખેલે નરદાવ ॥ ૪૯ ॥
- ચઉદ વીદ્યા સંગ્યા કહી, તે સંત ન જાણે હાથ
ધ્યાન તહાં જપ છે નહીં, જહાં રહે નીરગુણ નાથ ॥ ૫૦ ॥

ધ્યાન ધારણુ જો કહીયે, તહાં નહીં અંત ને આદ્ય;
 સહેજ ધર જોહને જડયું, તહાં નહીં કાંઠી ઉપાદ્ય ॥ ૫૧ ॥
 નીરાકાર નીરાવંબજો, સંઝ્યા યકી પર સોય;
 પરબ્રહ્મ નીરાકાર નીરાવંબજો, મહા પુરૂષ ત્રહી રહ્યા જોય ॥ ૫૨ ॥
 સહેજ સુન્ય અકલ અખંડીત, ધ્યાન વર પ્રહેમંડ;
 પરમ જ્યોત જહાં સકલ પસારા, માગ્યા તહાં નહીં મંડ. ॥ ૫૩ ॥
 ઉજ્યુ શીત ન પંચ તત્વ, ગુણ ત્રણે નહીં સંચ;
 કર્મ કાલને તહાં ગમ નહીં, સાંસો ન આણીસ રંચ. ॥ ૫૪ ॥
 ત્રણકાળ સમાયે જહાં, તેહનુ રૂપ કળે નહીં કોય;
 અનાદ અવીનાશી રહે તહાં, સમુગ્રી રહે સંત સોય. ॥ ૫૫ ॥
 પરાંપર પરીબ્રહ્મ કહીયે, ક્ષર અક્ષર કારણુ તહાં;
 દરશન કરે દર દશ બળય, ક્ષરથી ન્યારો રહે જહાં. ॥ ૫૬ ॥
 વ્યાપક રૂપ સર્વમાં, નીરંતર જો નીરધાર;
 મહા ખીંખ નીરખ નીચદીન, તેજ પુંજ જ્યોતકાર. ॥ ૫૭ ॥
 અનીર વચની જો કહીયે, બાહેર બીતર તેહ ભયં;
 અવલ અલખતું દેખ તેહનું, એહવો રસ
 અચબો નથો. ॥ ૫૮ ॥
 મહા કાંતી તેહ તણી, હરદે તે કાટીક મણી;
 દીવસ રાત્રી નહીં જહાં, ચંદ્ર સુરજ નગત નહીં બણી. ॥ ૫૯ ॥
 પ્રત્યક્ષ આકાશ કોઈ નવ લહે, જહાં નાદ છુંદ સમાય;
 રચુલ સુક્ષ્મ વરણુ જહાં નહીં, મહા લક્ષ તહાં સદાય. ॥ ૬૦ ॥
 માણસ નહીં તે દેવ નહીં, એહવો અમેદ અજેદ;
 કરે કરીને ત્રણો નવ બાય, સતગુરુ દૃષ્ટે કેદ. ॥ ૬૧ ॥
 જેમ ગુંગો સાકરથી આપ રીઝે, કહેવા સરખી વસ્તુ તથી;
 સીધાંત વાણી મહા પુરૂષ બણો, વમ્બુ ભોગન
 હોય કથી. ॥ ૬૨ ॥

નીગમ તણી પેરે થઇ રહે. હેમ ગજ્યાની ખખર નવ કહે;
વસ્તુ ભોગ લાગી ત્યારે સદી, જ્યારે ઉપરા જણ
સધળું દહે. ॥ ૬૩ ॥

કથની વદની કહે સહું, કહેસે મુણસે જે માંહી કથું,
વસ્તુ ભોગ હશે જેહને, તેનું મૃગવત મન થઇ રહું. ॥ ૬૪ ॥
મન દંડી એક દામ સ્થીર રહે, ઉર્ધ્વ રેતા તેહનું નામ;
અંતરકરણ અનીધા નહી, રાગદેશ રહીત કામ. ॥ ૬૫ ॥
એહવેા અમર ન મને આગમે. તે શું કહે નર દામને;
રવીદાસ કહે સત નામ જણેા, જો સેવેા સતગુર સામને. ॥ ૬૬ ॥

સાખી.

મમં લલો જે પદ તણેા, સો પામે વસ્તુ પાર;
કહે રવીદાસ સતગુર મળેતો, પલક ન લાગે વાર. ॥ ૧ ॥

કહ્યું ૧૦ મું.

ચોપાઈ

સતગુર શબ્દે સોહું ફળ પામેજી, જે વસ્તુ અલોપીક
ન મળે દામેજી;
સો જન પોચે તારે અખંડ ધામેજી, જે તેના સુખ દુઃખ
પરલે પામેજી. ॥ ૨ ॥

ઢાળ.

સુખ દુઃખ પરલે થીયાં, જેહને મજ્યાં સતગુર દેવ;
ગોદ બતાવેા અલેનો, સાચે કરના સેવ. ॥ ૩ ॥

તથા માસને સાત દીન, જપે અઝ પા જપ;
 માંહી રામ નામનું ખીજ રાખે, તે પ્રગટ ઉઠે આપ. ॥ ૪ ॥
 સતગુરુએ સમજાવીયો, આખો પૂરણ બેદ;
 પ્રાપત હોય તો પામીયે, જે હુમા દળે અહમેવ ॥ ૫ ॥
 ઓહં સોહંના વીચમાં, રોપીયે રામનું ખીજ;
 હુન ઉપજે સુન્યમાં, હોઈ સકલ કારણ સીદ્ધ. ॥ ૬ ॥
 પછે ખેપ કરવી નહીં પડે, ભવ તણી લાવકે જાય;
 સેવા દેવા નવ રહ્યું, મો લાલમે લય યાય. ॥ ૭ ॥
 એહવી જુગત છે જુગદીશની, કોઈ લહે સંત સુખણ;
 સંસાર તેહને શું કર, જે યાપ જાણ અજાણ. ॥ ૮ ॥
 ખીજ ખેચ અક્ષર તણો, મહીમા કવીજન શું કહે;
 પુરણ જાણ યદીને રહે, એક રામનું નામ લહે. ॥ ૯ ॥
 નામ જે નર ઓળખે, સો નવ આવે જોત વીખે;
 જન્મ તણો લય નહીં તેહને, વસ્તુ માંહી સમે સખે. ॥ ૧૦ ॥
 નામ નંગ જેહને આવીયું, તે શું કરે નર દામને;
 રવીદાસ કહે સત નામ જાણો, જે સેવો સતગુરુ રચામને ॥ ૧૧ ॥

સાખી.

નામ તણો મહીમા ધણો, ચહે નામકે નાવ;
 કહે રવીદાસ સાગર તરા, જીત લીચો જુગ દાવ.

કડવું ૧૨ મું.

ચોપાઈ

નામ પ્રતી તે ઉતરે પારાજી, નામ પ્રતી તે પથર તાર્યાજી.
 નામજ નીરમે સાચુ નાણુ છ; નામ વીના સહુ ખોદુ
 જાણુ છ. ॥ ૧ ॥

નામ વીના સહુ છે કચ્છતીજી,

નામ ન લહે ભામર જીતીજી.

॥ ૨ ॥

ઢાળી.

નામ છે જે રામનુ, અહોનીશ જપીએ મુખ,

જેને પારાયણ પરી જાણીનુ, તેહનેજ મન દીયે દુ ખ.

॥ ૩ ॥

દુઃખ સુખ ભાગી ગયા, રસનાએ જેહને રામ,

ફરી ફેરા નહી તેહને, પહોએ અખ ડ ધામ.

॥ ૪ ॥

રામ રંગ માંહી ઓળખ્યો, ટાળી કુળ વહેવાર;

વીશવાસ રાખીએ હરી ભજી, જમ દુ ખ ન

દીયે લગાર. ॥ ૫ ॥

કાઈ કરે જોગ સાધના, કરે તપ દાન અપાર;

એક રામ કેરા નામ વીના, કબહુ નહી ઓધાર.

॥ ૬ ॥

કાઈ નાઈ ધોઈ ખટ કર્મ કરે, બહુ ધરેમન અચાર;

એક રામ કેરા નામ વીના, કબહુ ન ઉતરે પાર.

॥ ૭ ॥

જોગી જ ગમ સેવક, સન્યાસી દરવેસ;

જાણીયુ ખટ દરશન જપે, પણ નામ વીના ઉપદેશ.

॥ ૮ ॥

ખટ દરશન ખટ પટે, પણ નામ મહીમા નવ લહે;

ફાગટ ફેરા તેહને, જે પુર વહેતામા વહે

॥ ૯ ॥

મત આપ આપણા જાવીયા, પણ મુળ વસ્તુ નવ મળી;

જુલ પડી ગઈ ભર્મમા પણ, ખીજ કોઈ નવ

સકયા કળી ॥ ૧૦ ॥

અરથાત આપણું જીવીયો, કજા નવ લહી કારતારની

અત્તાનમાં ધીયા આધજા, બારી નવ ગડી દારની

॥ ૧૧ ॥

માયા કેરા કંદમા, નામ મહાત્મ નવ જડ્યો

ભાર ચડીયો બહુ માથે, મારગ અધવચમા ખડો

॥ ૧૨ ॥

નીરદોસ થયો નર અલાગી, બુલીન જાઓ સહુ ભામને
 રૂપીદાસ કહે નીરાલંબ જાણી, સેવો સતગુર સ્યામને ॥ ૧૩ ॥
 સાખી

નામ મહાતમ સાર છે, સંત સંગે તે પામીયે
 રૂપીદાસ કહે સતરામ મળે, મન ગાળી માથુ નામીયે ॥ ૧૪ ॥

કડવું ૧૨ મું

ચોપાઈ

રામનામ પામે સત પ્રતાપેજી, અથર મનને ધીર કરી યાપેજી
 કોટ કોટ કર્મ તે પલમાં કાપેજી, કાળને ઝપે
 કામન વ્યાપેજી ॥ ૧ ॥

હાલ.

કામન વ્યાપે સંત સંગે, રામ રંગે જોહનું મનવસ્તુ
 જોહને લેહ લાગી સંતસે, તેહનું મન ન જાય કયાંય ધસ્તુ ॥ ૨ ॥
 સત સંગત સાર છે, ભાઈ પાર પાવે પુરંત
 રાંમસુ મન લીન યાય, જો હોય સત સાથે રત ॥ ૩ ॥
 સંતને સતગુર એક જાણી, મન ગાળી કીજો સેવ
 તીરથ વ્રત કરે હરી ના મળે, ધતો સંત પરગટ દેવ ॥ ૪ ॥
 પરીક્ષતને આખો રંધીયે, ખાજો નાગ દહાડા સાતમે
 શુક દેવે સમાધાન કરીને, પાર ઉતાર્યો એક વાતમે ॥ ૫ ॥
 પાંચ વરસનો બાળકો મુ, ચાલ્યો વન મોઝાર
 નારદે એક મંત્ર આખો, પુરંત મજ્યા મોરાર ॥ ૬ ॥
 મનીષમાં એક રહે ડોસી, અમુલા તેહનું નામ
 રાત મધ્ય ગઈ ભામની, મનીને પડ્યો ભરમ ॥ ૭ ॥
 મની કહે મારા બાળકાં, મરી જાસે માત
 અમુલાં કહું નહીં મરે, તે રાજાએ સાંભળી વાત ॥ ૮ ॥

- રાજા પ્રભાતે ઉઠીયો, ગયો પ્રજાપતને મ દીર
નીભામાથી જાણ ચાલ્યા, ગળને આવી ધીર ॥ ૯ ॥
- પ્રહેલાદ પાર ઉતર્યો, સાબળી સતનુ શાન
પ્રજા સાથે પ્રીત બાધી, મટી ગયું અબીમાન ॥ ૧૦ ॥
- મોટો મહીમા સત સ ગનો, કોમલહે વીરલા દાસ
પારસ સરખો કરે પારસ જો, મન આવે વીશ્વાસ ॥ ૧૧ ॥
- સત જોલે અટપટુ, અટપટો જોલે જોલ
રીત આવે સતની, તો રતી ન રહે મેલ ॥ ૧૨ ॥
- અટકો લાગ્યો સતનો તો, કળહુ ન આવે ફેર
શાન દીપ દીયો હાથમા, સનમુખ શ્યામજ ઘેર ॥ ૧૩ ॥
- જટકણુ સહુ બાગી પડી, જોહને ઘેર સર્વ વસ્ત
ખુમારી નવ ઉતરે, હુરા રંગમા રહે મસ્ત ॥ ૧૪ ॥
- જીવો વીચારી વાત સાચી, ટાળી જીવો ચખ ચામને
રવીદાસ કારજ તો સીજે, જો સેવો સતગુર શ્યામને ॥ ૧૫ ॥

સાખી

- ભગવત ભગત એક છે, દુતીયા નહી લગાર
હવે અધ્યાત્મ અર્હીત ગત, રવી સત સ ગ મુત્ર વીચાર ॥ ૧૬ ॥
- રસાત્મીક રૂપ વણુંવું, ગીતા પુરે શાખ
વેદાંત વાત વીચારીને, રવીદાસ મો રસ ચાખ ॥ ૧૭ ॥

કહવું ૧૩ મું

ચોપાઈ.

- હવે કહું ઘટ મકં પટ નીર તર બેદજ,
તેની સાખી ગીતા ભાગવત વેદજ
સ તો સાબળી રસની વાતજ, જે દીસે તે રસ સાક્ષાતજ
હુંતે કહું સખળી રસની વાતજ ॥ કહું પુજને ગ્રાલી હાથજ ॥૧૮॥

હાથ

હાથ|ઝાલી શું કહું તુજને, એતો અલ રસ વીલસી રહો
 સકલ રૂપ વેદ રસ રૂપતા, એમ ગીતામેં ગોવીંદ ક' ॥ ૨ ॥
 રસ વીના નહી ઠામ ઠાલો, સકળ વસ્તુ છે ખરી
 વિશ્વમાં રસ રૂપ જાણો, જેમ પેખે મધુરતા પરવરી ॥ ૩ ॥
 રસનું ધર જેમ રસે ભર્યું, તેને સાગર માંહી લઈ ધર્યું
 તેમ પંડ બહાંડ રસ રૂપનાં, તેને બાહેર બીંતર રસ ભર્યું ॥ ૪ ॥
 રસનાં પુતળાં રસે ભર્યાં, તેહનું રમણ રસમાં જાણુજો
 આઘ અંત સ્વરૂપ સર્વે, મધ્ય સંસે મત આણુજો ॥ ૫ ॥
 રતીદાસ કહે રસ રામ સર્વે, વિશ્વમાં વીલસી રહો
 માંન સાચુ વેદ વાણી, ઉપનીશદમાં એમ કહ્યો ॥ ૬ ॥

સાખી

અદૈત રસ અપાર છે, અલ રહો ભરપુર
 પરા પદ્યંતી મધ્યમાં. તેનું કહું મુજ મંડાલુ
 જોતે સો બીજો નહી, તે વેખરી વચન પ્રમાણુ

કહણુ ૧૪ કું.

ચોપાઈ.

સંતો સાંલજો રસની વાણીજી, મન વચ કાયા જેને પરખાણીજી
 જાણુજી હારો જોણે કરી જાણીજી, શ્રુતી સ્મૃતી વેદે
 વખાણીજી ॥ ૧ ॥

હાથ.

વેદ વખાણીને વાણી ઝાલી, તેતો પરાપારે પરવરી
 જેમ ભોંય માંહી બીજ છે, અંકુર આવે નીસરી ॥ ૨ ॥

પરામાં અંકુર એહેનો, ખખર નહીં દુતી ખરી
 પશ્ય તીએ પરમાણુ કીધું, મુગ્ધનાલ સાખ નીસરી ॥ ૩ ॥
 વીસ્તાર વાધ્યો મધ્યમા એ, તહા ઘડી બેસાડ્યો ઘાટ
 વીગત વાધી વેખરી, પછે ગીરા મુણુ બહુ ઠાઠ ॥ ૪ ॥
 જમ ભોમ બેદી નીસરી, નેનુ બીજ હશે વટ પરવરો
 આઘ અનુભવ જોહેનો, તરૂં બીજ તરાવર પરવરે ॥ ૫ ॥
 એમ પારા વારે પ્રીગ્ધુ, તેની સાખ બોલે વેખરી
 વેખરી વહોણી વેદ ગીતા, કહો કાણે આચરી ॥ ૬ ॥
 પ્રણવ મંત્ર ગુણુ ગાય ગાયંતરી, નાદ બુદ બહુ બુઝ
 વેખરી કહે છે વાત સર્વે, સાખી વણુનહીં મુઝ ॥ ૭ ॥
 વેખરી વાણી સુન્ધ સર્વે, કાણુ કહે બોડી ખરી
 વાણી બાર વસ્તુ દીસે જો, બુવે જન પાછો ફરી ॥ ૮ ॥
 અવાજ અગમે સોમકી, બોલી વહોણો બોખડો
 રવીદાસ કહે મન વાણી વાળા, ધરી મહાતમ પરવરો ॥ ૯ ॥

સાખી

આર અવસ્થા આર દેહી, માહી ત્રીગુણનો વીસ્તાર
 રવીદાસ કહે સમય સર્વ છે, જો પ્રીતે બોલણુહાર ॥ ૧૦ ॥

કકણુ ૧૫ મું.

ચોપાઈ.

મનનુ મન તે નહીં જાણેજી, બોધ બુધ્ધી કરો ન માણેજી
 વાક્યમાં નાવે તેને શું વખાણેજી, બોલણુહારો રવે
 પ્રમાણેજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ

નિરવાણુ વાણી બુધ્ધી દારા, ધરી મહાતમ પરવરે
 સોધ કરી મોધનારે, જેહુ જોગ પાકે નીસરે ॥ ૨ ॥

તે ભાવ ચૈતન જીવ વ્યાપક ત્રય દીશામાં પરવે	
હરદે કંઠે નેત્રદાર, દેશ તેહવેા વેશ	॥ ૩ ॥
જેમરાય સભામાં પરવર્યો, તેહને સંઘે સન્યા જોગ	
તેમ વીસે ઇંદ્રી દેવ મળી, વીશ્વ ભોગાવે ભોગ	॥ ૪ ॥
જેમરાય પાછો પરવરી, આવે પોતાને અવાસ	
તેમ નેત્ર સંપુટ બીડતાં, તે કરે કંઠ નીવાસ	॥ ૫ ॥
તહાં ભોગ શુક્ષ્મ ભોગવે, તૈજસ તહાં મહારાજ	
સુપન માંહી સચ એહવેા, રજો ગુણુનું રાજ	॥ ૬ ॥
જેમરાય પક્ષંગે પોઢીયો, તે કરે નીંદ્રા જોગ	
સુસોપતી તેમ સમતાં, લહી તેહનો ભોગ	॥ ૭ ॥
ભોગ સંપ્રાપ્ત ભોગવે, તમેા ગુણુછે તેહનું સ્થાન	
ત્રીગુણુ વરતી બુધ્ધી દારા, ઘુરી પામે લે તાન	॥ ૮ ॥
જ્યારે રામ ચૈતન જાગીયો, જોણે અનુભવ્યું	
નીજ અંગ	
પરજન સેના મહોલ આદે, અંગથી અત લીંગ	॥ ૯ ॥
તેમ ઘુરીયાદી પુર ચાર માંહી, અંતઃ આતમ અંગ	
પ્રેરક પ્રકાશક સહુ તણેા, તે આદી અત અભંગ	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ કહે સદૈવ સરખો, પરપંચ પહેલો નાથ	
આદે અંતે સોય સમતા, રમે મધ્યે રધુનાથ	॥ ૧૧ ॥

સાખી.

આદ અંત મધ્ય રમી રહ્યા, પોતે તે પુરણુ બધા	
રવીદાસ કહે રામ સકળ વ્યાપક, સુણો મુલગો મરમ	॥ ૧૨ ॥

કડવું ૧૬ મું.

ચોપાઈ

તનની તંત તાતે ભીન કીજેજી, મનનુ મન તે ભીન કરી લીજેજી
જાણુહારો જેવે જીવેજી, તન મય તન યઈ તે રસ પીજેજી ॥ ૧ ॥

હાળ.

તન મય યઈ રસ પીજીયે, વળી ન જોયે વાય
અજાન તમ ઉડી ગયું, ઉગીયો સુરજ સાય ॥ ૨ ॥

ત્યારે સાય સુરજ ઉગીયો, ત્રીચુણુ તુરીયાતીત
ચીત સમ્બીદાનંદ માંહી, નહી પરા પરતીત ॥ ૩ ॥

પરદેશમાં જેમ દેસ ન દીસે, તેમ રવી તમનો ત્યાગ
પુનરપી જનમ નહી તેહને, જાન રવી તહાં જાગ ॥ ૪ ॥

જાન રવી પરકાશ વીણુ, નહી અંધાર ઉલેચાય
નીજ બોધ અનુભવ પ્રગટીયો, ત્યારે ગયો તમ સમ સમુદાય ॥ ૫ ॥

છીપમાં કેમ સંભવે, રજત નહી ત્રય કાલ
મુક્તા હા સંવાદ માંડી, પ્રયા મોહી બાલ ॥ ૬ ॥

તે ચાલિ હી કે શોધતા, રમે રજની માંહે
રવીદાસ કહે નીજ બોધ પદમા, રવી રજની ત્યાં નાહે ॥ ૭ ॥

સાખી.

રવી રજની તહાં નહી, નહી ધરતી આકાશ
રવીદાસ કહે પરીક્ષણ પુરણુ, વસ્યો બોમાકાશ

કડવું ૧૭ મું.

ચોપાઈ

આગસ મેલી ઉઘમ કીજેજી, આપ સમેટીને આપ માંહી લીજેજી
જનમ કૃતારથ કરીને લીજેજી, અતર ઉતરી નીજ

રસ પીજેજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ.

નીજ નાથ છે મુજ સહુનો, તમે-જેજે જન પાછા ફરી	
ચીત ચીદાનંદ માંહી મુકી, તે વળે નહી ઉલટે વળી	॥ ૨ ॥
જેમ પતંગ દીપે સીધુ સરીતા, નીસરે નવ નીર	
તેમ સીધુ સચ્ચીંદાનંદ માંહીથી, વળે ન પાછા વીર	॥ ૩ ॥
તેથી મત હીણા વળે પાછા, ચીરગુણ શીવ જાણુ	
એક જો જાણ વીદ માંહી, તાથે નહી જામે વાંધુ	॥ ૪ ॥
લવમેષ અરધ અરેસથી, નીસરે નહી ખાર	
શુક સનકાદીક એમ રહ્યા, રસ રૂપના અવતાર	॥ ૫ ॥
એક શુભાચાર્ય શુદ્ધ કલ્યા, કહું અપરોક્ષમા ઉપદેશ	
નરવીર કોઈ નીદાન જાણે, ખીજ વળી દેખાડે વેશ	॥ ૬ ॥
વેશ દેખાડે વળી વળી, તે મત હીણા વીર	
રસ રૂપ થઈ રસ રામ માંહી, રતી ન લાગે ધીર	॥ ૭ ॥
તેને જોર કરી જેમ રાખીયે, પુંજીકુ તોય મોઝાર	
તેમ મુરાધણા સેંસે ભર્યાં, ઉલટી આવે ખાર	॥ ૮ ॥
રવીદાસ કહે સમજે ધણા, જાણ વારતાની વાટ	
અંતર મુખ નહી અંતે, વણુ મધ્યા મનના ઘાટ	॥ ૯ ॥

સાખી.

ભીંતર ઠીક ઠપાં નહી, આડો મન અંતરાય	
જાતી મુખ રવીદાસ કહે, કોણુ કેમ સમાય	॥ ૧૦ ॥

કડવું ૧૮ મું.

ચોપાઈ .

અંતર ગત અવી ચીત ચીર થાયજી,

દીપ ન ડોળે ચીર વણુ વાયજી

અન્યન ભાસે એક મુલાવળ, આપણુ ટળીયું નહીં

અંતગમ્ય ॥ ૧ ॥

હાળી.

આપણુ અંતર જહાં નહિ, પરબલ પાધર ધામ

॥ ૨ ॥

શાસ્ત્રનું શું કામ જ્યારે, સધળે સરખો રામ

અંતર પદ જ્યારે ઉધડે, એકઠાં પુટે છંડ

॥ ૩ ॥

નીજ પોત દીસે પાધર પ્રગટ રૂપ પ્રચંડ

અંધકાર સધળું આથમ્યુ, થયો અકંનો ઉઘોત

॥ ૪ ॥

સાધન સર્વ સમી ગયાં, પ્રગટી બલ મય જોત

ગીરીશીખર જેમ ગગન માંહી, નહીં દુર જાતાં દેખાય

॥ ૫ ॥

જહાંડ એમ બલ ભાવ માંહી, આખરે જઈ અસપાય

જ્યારે દ્રષ્ટા દ્રષ્ટીથી વેગળો, ત્યારે કેતા ગાયે ગીત

॥ ૬ ॥

બોમમાં કાણુ વાટ ખાંધે, કહો કહાંની રીત

એમ દેહ દશન વીસેયાં તેને વદેહી થો વહેવાર

॥ ૭ ॥

તેને દ્રષ્ટિ આર ધામ સરવે, સરખો ગગનાકાર

એમ ગેળ થયા નર ગગન માંહી, જેમ ધૂપે સમરસ તુપ

॥ ૮ ॥

શ્વીદાસ કહે રસ રામ માંહી, ખોલે યદ્ય રસ રૂપ

સાખી.

અનલે પદ જે અનુભવે, વણુ સંવાદે સંવાદ

શ્વીદાસ રસમાં રસ જાસે, તહાં નહીં નીંદા વાદ

॥ ૯ ॥

કંપુ ૧૯ મું.

ચોપાઈ.

વળી વખાણું રસની સીમાયળ. કોઈ જાણે રસની સીમાયળ

અંત અનાદી પુરણુ બલ રાયળ, વેવ મુન્ય વસ્તી

વ્યતીરેક બોમ માંહીળ ॥ ૧ ॥

ઢાળ.

- બ્યોમ વસુધા વાયે વાણુ, ક્રોધ નહીં આકાર;
 ગુહ સીંધુ પ્રકાશે પુરણુ, નહીં પારા વાર. ॥ ૨ ॥
- નાદ શ્રુદ ન અર્ક ઈંદુ, નહીં વાદ વાણી વેદ;
 ધરણુ ધારણુ નહીં તહાં, કરણુ કરીયા ભેદ. ॥ ૩ ॥
- રાગ ગીત છંદ કવીત, જીવ ક્ષીર નહીં જગ જલસ;
 ત્રય તાપ થાપ ઉથાપ નહીં, ધર્મ કર્મ નહીં કાલ. ॥ ૪ ॥
- નીજ બોધ સીંધુ સુભર ભર્યો, નીરાલંબ નીજ ધામ;
 દીગપાલ દસ ભીન્ન ભેદ વર્જીત, નહીં હમ તુમ હામ. ॥ ૫ ॥
- અભાંડ પીંડન લીંગ લખતા, ભેખ ટેક ન ભાર;
 રવીદાસ કહે વણુપાર પુરણુ, સીંધુ શોભા સાર. ॥ ૬ ॥

સાખી.

- નીરગુણ દરીયા ભરી રઘા, વાર પાર નહીં ક્રોધ,
 રવીદાસ અલ સમુદ્રમાં, પેઢત અલ મય હોય. ॥ ૭ ॥

કુડણુ ૨૦ મું

ચોપાઈ.

- શબ્દ વીચારે અરથ ન દેખેજી, શબ્દથી અર્થ
 ભીન્ન ન પેખેજી;
 રસ રવાદમાં રહ્ય રીજેજી, વાચ વીલાસે મગન
 મન ભીજેજી. ॥ ૧ ॥

ઢાળ.

- વાચ અર્થમાં ગ્રીક્તાં તે, કરે વીવીધ વીલાસ;
 રસ રવાદ માંહી રસળસે, વણુ લહે ન લક્ષ લેપાસ. ॥ ૨ ॥

- શબ્દ અર્થ કોયક કરી શકે, દીગે વાચમાં વહાય;
એળે ગર્ધ અવધાતતી, જેમ તાંદુલ તુસમે ભય ॥ ૩ ॥
- તાંદુલ તુસ કોઈ બીન્ન કરે, જે ઝટકે અટકત નાહી;
ફોધાં ફોગટ ઉઠ ગયે, રહે તાંદુલ નીજ ધરમાલી. ॥ ૪ ॥
- એમ શબ્દ અર્થ કોઈ બીન કરે, તેણે લહે લક્ષ અપીનાશ;
શબ્દ સાખ ભુતલ રહી, અર્થ લક્ષ આકાશ. ॥ ૫ ॥
- અર્થ દેસના અનુભવી, તે સાચે શબ્દ રસાળ;
એક અર્થ રસને અનુભવે, બીજા શબ્દ સંચે ખાળ. ॥ ૬ ॥
- શબ્દ સંચીત તુસ વાદી, તેને તાંદુલ નાવે હાય;
અર્થ રસનો સ્વાદ અનુભવ, તે નાવે નીરગુણ નાય. ॥ ૭ ॥
- નાથ નીરગુણ અર્થ અનુભવે, તેમાં શબ્દ સંમે નહી;
થતાં પ્રજા રસ રૂપ રસખસ, રમે થઈ રસ માંહી. ॥ ૮ ॥
- તે રસ વ્યાપક ભુવન ત્રયમાં, હિપનીશદનો અર્થ;
રવીદાસ કહે પરીબ્રજ પુરા, કળા અર્થ સમરથ. ॥ ૯ ॥

સાખી.

- રસના ખીખાં રસેં ભર્યાં, રસ પટ દીસે ભાસ;
એલણુહારે આપહી, રસ માંહી હે રવીદાસ ॥ ૧૦ ॥

કંઠવું ૨૧ મું.

- સત શાસ્ત્ર પ્રમાણે સંચુ શુદ્ધ વાંણીજ,
અનુભવ ભુગત માંહી બ્રજ નીસાણીજ;
સત શબ્દ ભાકુ દ્રઢ હોયજ,
સતગુર કૃપા કર બેડે સોયજ. ॥ ૧ ॥

- શુદ્ધ લક્ષ્મી દ્રષ્ટી શોધેજી,
દેહિ નીચાની દ્રઢ કરી ખાંધેજી;
સાધન ચારે સંપન્ન હોયજી,
શુદ્ધ મુમુક્ષુ કહીયે સોયજી. ॥ ૨ ॥
- વૈરાગ આદી ખટ સંપત જુગતાજી,
પરમ મુમુક્ષી પ્રેમ સંજુગતાજી;
કરણધાર ગુરુ સંચે મેલેજી,
દીલ દરીઆમાં ઉલટા ખેલેજી. ॥ ૩ ॥
- પુરવકો નીર પહમ ઘેર લાવેજી,
ભીંતર દેખો તો પાર ન પાવેજી;
સરીતા સુરત સી ધુમાં સમાણીજી,
જહાં દેખે તહાં પુરન પાણીજી. ॥ ૪ ॥
- ખલક ન દીસે ખાલક દરીઆજી,
ધરની જલવીન અંખર ભરીયાજી;
પ્રલ ગયા પડદા ઉઘડયા તાજાજી,
પ્રગટી જોત લયા ઉજારાજી. ॥ ૫ ॥
- પરધન સકલમાંહી ભરપુરાજી,
નીરાકાર માંહી ખાજે ઘુરાજી;
તત્ત્વ નીરંતર રૂપ ન રખાજી,
આદ અંત કોઈ પારન પેખાજી. ॥ ૬ ॥
- અસેસ પુરણ નહી ખાત્રી હોયજી,
વ્યાપક કબહુ ન વીસરે સોયજી;
મતીગત ભોગી જાહેર નાયાજી,
જાટ સીંધી સખ જોડે હાયાજી. ॥ ૭ ॥
- ઉપજે ખપે વણસે માયાજી,
અનાદ નીરંતર જ્ઞાન આયાજી;

- જુલે ભરમ પડેા મન કાઢી,
કાગળ કાગળ કટીએ મોયજી. ॥ ૮ ॥
- ઘટ અર્થ એ શીગુણ દેખ્યાત,
મુખ અર્થ એ નીરગુણ વમેખાજી,
નીરગુણ સગુણ એઁ કીતાત,
નેતા નેતા નીગમ નીત કહેતાજી. ॥ ૯ ॥
- ૧૫ નામ સખ પરલે હોયજી,
આપે મરે ન રાવે કાયજી;
નેતા નેતા અસ્થીત સીધ હોયજી,
એક વીના નહી કુળે કાયજી. ॥ ૧૦ ॥
- નેતા કરતા રહે જે નેપાજી
ઘે ધાના કાર્ધ બીન ન પેખાજી,
એ અહીત રસ તેજ અખાગજી,
આદ અત જાકે પાર ન વારાજી. ॥ ૧૧ ॥
- ગીતા ગાયે અનુભવ અર્થ વીચારેજી,
પહોઆ ઘટ મઠ પટને પારાજી.

ઠાળ.

- પેાત્યા પાર ઘટ મઠ પટ તણે,
જે કાર્ધ અનુભવ આણુસે;
તે નીરંતર નીરાધાર માંહી,
નીરલય યમને માણુમે. ॥ ૧૨ ॥
- એકવીસ કડખા છબીસ સાખી,
ગીતા ગાર્ધ સહ પ્રકાશ;

ત્રણે ઉપર ત્રણ ચોપાઈ,
કથો મહા અલ્લ વીલાસ.

॥ ૨ ॥

સાંજનું દ્રષ્ટાંત માંહી,
વેદ ગીતાની કહી સાખ;

માંહી ન્યારો નીરંતર બેલે,
દ્રષ્ટાંત દીલમાં દાખ.

॥ ૩ ॥

કહેનાર અલ્લ અલ્લ સાંભળે,
આપે અવાચા ઓચરે;

રવીદાસ નામ રપસે નહી,
આપે બોલે અગોચરે.

॥ ૪ ॥

છપે છ દ

કર કાંતક કલ હુંતા સુપને સુતા જોગી જોતા મટ ગીયા થોથા
આપે દેખ્યા પારન પેખ્યા ધરણી જલથલ રપ ન રેખા પંડત પોથા
મટગયા થોથા પેખ્યા પુરણ જ્યોતાર્થોથા ચીત વીત થાકા
સોહી સાખી દેખનહારા દેખત થાકા સાખી સાખન બોલે ભાખા
રવીદાસ વીચારકે કેતના ગાવે ચાર વેદ જાકે પાર ન પાવે
વેદહી મુખસે સખ ઉચારા કહનહાર કહત હે ન્યારા
દેહી મુખ કરી દેહી ગાવે મુખે બોલે જમ દેહી બોલાવે
દેહીસો મુરત અમુરત દેહી મુરત અમુરત મીલે રનેહી
મુરત જા'મી હેમકે પાની કારન વ્યાપક વસ્તુ જાની
ગ્યાન રવીએ ગળીયા પાની પુરન ભાઈ તખ અલ્લ નીશાની
હું તું નહી કાઠ જગત જંતુ પટ વીના એક પુરન તંતુ
અરધ ઉરધ દમો દશા દેખો અનંતરેખો નીરબે એક નીરંતર પેખો
ઠોગન ઠાવો હરીવીન કાઈ વીદેહી વાકે સરનેહોધ
નેતી નેતી કરી નીચમહી ગાઓ અલ્લ નીશાની અલ્લહી પાઓ.

શ્રી ભાંણ દેવગીના અલ્લ પ્રકાશ રવીદાસજી કૃત સ પૂર્ણ.

શ્રી ગણેશાય નમઃ

શ્રી ગુરુજ્યો નમઃ

શ્રી સદગુરુ ભાણુ સત્ય છે.

શ્રી રવી સાહેબ કૃત મનઃસંયમ.

પુર્વ છાંયો

શિષ્યો વાચ.

દાહા.

મનઃ સંયમ સ્વામી કહે, જેમ મન હોય તદ્દશ;

જનમ મરણ સંશય દશે, ભાસે સત્ય સ્વરૂપ.

॥ ૧ ॥

મન નીવૃત્ત પામ્યા તણે, સ્વામી કહે ઉપાય;

ત્રીવીધી તાપ છુટે સકળ, અભાનંદ સુખ થાય.

॥ ૨ ॥

ચોપાઈ.

સતગુરુ ભાણુ દેવપ્રસાદ, ભાખું સતગુરુ શિષ્ય સંવાદ;

સતગુરુ ચરણુ ભવ ભય દાણુ, સેવક જનને સદા

પ્રતીપાલણુ. ॥ ૩ ॥

સતગુરુની આજ્ઞા મન ધરે, અવણુ સુખદાઈ ભાપા કરે;

જેમ છે તેમ વસ્તુ જાય, જીવ ભાવના મનથી ન્યય.

॥ ૪ ॥

નીરગુણુ નેહ પ્રપંચ નીરાકૃત, નીરામય સામ્વત

વ્યાપક નીત;

એવો જે પરમેશ્વર જાણુ, પરમાત્મા ગુરુ નીર્વાણુ.

॥ ૫ ॥

એવા પ્રભુને નામુ શીશ, જગત કરતાં જે જગદીશ;

પરમ કારણુ જે નીરવેર, ત્રીગુણુ રહીતની સાંભળ પેર.

॥ ૬ ॥

સત્ય એહવે જે સાક્ષી દ્રીષ્ટ, નીરાકાર અખંડ અદ્રીષ્ટ;

અવેવ રહીત જે ધં ક્રીયાતીત, પરમ ધામ આતમ અદેત. ॥ ૭ ॥

અતી એવ સુક્ષમ ચૈતન્ય, પ્રપંચ રહીત જે પાપ ન પુન્ય;

પ્રપંચ જે છે માયા અસ્ત, તે થકી રહીત છે વસ્ત. ॥ ૮ ॥

નીરાલંબ નીરામય રામ, દ્વેતાદીક મલથી ની કામ;

નિરગુણ અલ નિરંજન રાય, શાશ્વત ને નિરંજન હોય. ॥ ૯ ॥

બહાર બીંતર પ્રકાશીત જેહ, સ્વય પ્રકાશ જાણુતું એહ;

વળી કેવો છે તે રામ, બાહેર બીંતર પુરણ ધામ. ॥ ૧૦ ॥

પરમાત્મા રમે સર્વત્ર, એકમેવ અહીંત નિરંત્ર;

સદા સર્વદા છે અવિચિન્ન, અવિનાશી નિરગુણ
નિરંજન. ॥ ૧૧ ॥

સમસ્ત પ્રાણીને ધ્યેય સ્વરૂપ, સંવિભુ તત્ત્વ તદરૂપ;

પરમ કારણ તે સર્વના હરી, તેનો ઉતર આપુ ફરી. ॥ ૧૨ ॥

કારણ કારણુ બેહેનો સહેતા, પ્રકૃતિ પુરૂષ તણો નિયંતા;

અનિરવચની અતરક આનંદ, પરમ ગુરુ જે ચિદાનંદ. ॥ ૧૩ ॥

તે સમ્યદાનંદને અહંનમામી, સર્વ માહે જે અંતર જામી;

તેહને પ્રસાદે મુક્તાય રહેસ, ગુરુગમે સીદ્ધાત બોલેસ. ॥ ૧૪ ॥

સર્વાનંદ સત પુરૂષ નિરધાર, ગયદ સધ રાજ અવીધાર;

તેહને સ વાદે કરી સહિ ગાયે, મન નિવૃત્તવા તણો
ઉપાયે. ॥ ૧૫ ॥

મન સ યમ અથ નિજ સાર, આસં કરવા પરીહાર;

વળી સાંભળી કામ એમ પુછશે, એહ રાજ કીયે
દેસ વસે. ॥ ૧૬ ॥

સર્વાનંદ સ્વામી કેમ મળ્યા, રાજના સંશય કેમ ટળ્યા;

તે કહું સાંભળ તુજને શિષ્ય, વિધિ કરી કહું.
વિશવાવિશ. ॥ ૧૭ ॥

ત્રીવધ નામ એવો જે દેશ, છે દીશનો જે રાજેશ;
અધીપતી મનવેગી જેહ, કરે રાજ અચલ ત્યાં તેહ. ॥ ૧૮ ॥
તે રાજને જે છે સ્ત્રી, વિદ્યા ને અવિદ્યા ખરી,

જે પુત્ર રાજને યયા, મહા જળવ તા જળ ન કધા. ॥ ૧૯ ॥

વિવેક સેન મોહોટો રાજન, ધર્મ મોક્ષ એ જે પ્રધાન,
સતવૃત કુળનો કોઈક સમે, રાજને પ્રધાન જઈ નમે. ॥ ૨૦ ॥

એકાંત બેઠા આનંદ મહેલ, કયા ચલાવી બ્રહ્મકલોલ,
તવ પ્રધાન બોધ્યા તતસાર, રાજ સાબજો શુદ્ધ વિચાર. ॥ ૨૧ ॥

રાજ સંપુર્ણ સર્વ તમે કશું, ખાધુ પીધું ને વાપ્યું;
રાજ પાટના ભોગવ્યા ભોગ, સર્વ વિધી મુખ
પામ્યા લોક. ॥ ૨૨ ॥

એક વચન મારું ઉરધરો, હવે આતમા સાધન કરો,
સદા પરમપદ પામે રાય, સકલ કલ્પીમલ દૂર પળાય ॥ ૨૩ ॥

પ્રધાનોવાચ.

પ્રધાન કહે સાંભજો મહારાજ, જોઈ કુવરને આપો રાજ;
વિવેકસેન કુવરનું નામ, તેહને સોપો સર્વે કામ. ॥ ૨૪ ॥

સોપી સરવે સત સગત કરો, ધ્યાન હરીનું નેહચલ ધરો;
તથા ત્રીવેણી ઉપકંઠ, સુરત શબ્દની વાગો ગંઠ. ॥ ૨૫ ॥

વસીરે ત્યાં જઈ ભય નવ હોય, સદા પરમપદ પામે સોય.
ઉલય મિત્ર રાજ પ્રધાન, તિયં રાજ જે પ્રમાણ સ્થાન. ॥ ૨૬ ॥

ત્યાં આવતા મુખી બહુ યયા, સર્વે પાતક સહેજે ગયા;
ત્રીવેણી માહે ક્યું સ્નાન, વળી ક્યું મુખ અમૃત પાન ॥ ૨૭ ॥

અનેક તણી જે આશ, નાહ્યા ત્યા બ્રહ્મજન પામી નાશ.
રાજનું ચીત્ત નિરમળ થયું, અહ કૃત માત્ર હતું તે ગયું. ॥ ૨૮ ॥

રાજની બુદ્ધી થય ત્યાગ, ઉપજ્યુ મનમે શુદ્ધ વેરાગ્ય,
પછી રાજ નીરાશી થયા, મુકી પ્રધાનને એકલા ગયા ॥ ૨૯ ॥

મગન થકો મહા પંથને વિશે, પછમ દીશા જાતા થકો સુખે,
 કર્મભાન અસ્તાયલ થયા, નેહ કર્મ જ્યાં અર્ક ઉગીયા. ॥ ૩૦ ॥
 પછી કર્મ દ્રુમને તળે જાયે, સ્થીર આસન કરી બેઠા રાયે;
 ખાહાર વૃત્તી હુતી તેટલી, મહા અરણ્યમાં સંખ
 ધુન સાંભળી. ॥ ૩૧ ॥

ત્યારે વિરમય પામ્યો રાયે, મનસુખ વચન કરે શુદ્ધતાયે;
 મહા અરણ્ય વિષે આધાદ, કોણે ક્યેં સંખનો નાદ. ॥ ૩૨ ॥
 રાજ્યે બેઠે થઈ સાભળ્યું, આધી ધડી દોટે નીહાળ્યું;
 તેહને જોવા લાગ્યો રહી, મેર પર્વત એક દીઠો સહી. ॥ ૩૩ ॥
 મેરની મધ્ય ભાગ વિવેક, ગુફા માંહી નર બેઠો એક;
 સન્યાસી અદ'ડી અંચ ત, મહા તેજ તેહ નીકુંત. ॥ ૩૪ ॥
 તેનું દર્શન કરતાં આપ, આનંદ પામ્યો ગયો સંતાપ;
 અચરજ પામ્યો આ કોણુ સ્વરૂપ, દર્શન થયું થયો
 તદર્શપ. ॥ ૩૫ ॥

થઈ દિગમુઠ રાજ્ય રણો, દર્શન થકી કૃત કૃત થયો
 મહા આનંદ હુવો રાજન, ખોલી નેન કરે દરશન ॥ ૩૬ ॥
 હંડવત પલ પલમેં કરે, પ્રેમ સહીત ઉરમાં ધરે
 પ્રેમે પ્રણીપત્ય કરતે થકે, સન્યાસી બોલ્યો નૃપ વિષે ॥ ૩૭ ॥

સર્વાનંદોવાચ:

સર્વાનંદ કહે સાધુ આવો, તેં સવળો પકડ્યો નિરદાવો
 ઘનંને સદા સર્વદા કલ્યાણુ, સત્ય કહું સત્ય વચન
 કહું માન ॥ ૩૮ ॥
 ઘં કોણુ અર્થે આંહી આવ્યો લાઈ, વણુવી વાત કહે
 સમજાઈ
 મુજને ઘજપર આવી લેહેર, કૃપા નાયની થઈ સદા મહેર ॥ ૪૦ ॥

એવે રાજા બોલ્યો વાણુ, નિરબે વાત કરી નીરવાણુ
મન કમ વચને નામી શીશ, સંશય મારો ટાળો જગદીશ ॥ ૪૧ ॥

રાજાઉવાચ.

પુરવ છાયો.

ધર્મ કમ કોણુ જોગ હે, કાણુ સાધન કાણુ દેવ
કાણુ તીરથ કાણુ પરમપદ, કહો સ્વામી મુજ ભેવ
ચોપાધ.

કહો સતગુરુ કાણુ જે ધર્મ, કેમ આચરીયે ભાખો મર્મ
કર્મ તે કાણુ કેહી વીધી કીજે, કૃપાનાથ કહો જે
ચીત દીજે ॥ ૪૨ ॥

જોગતે કાણુ કહો કેમ ધરીયે, સાધન કાણુ કેહી વીધી કરીયે,
કેમ સાધીયે સાધન સાધ, કેમ દળે મનની ઉપાધ ॥ ૪૩ ॥

દેવ તે કાણુ તે કેમ પામીયે, દરશનથી કળી મજ વામીયે
જથારથ કરી કહો સમજાવ, જોણે અંતઃકરણુ સ્થીર થાઈ ॥ ૪૪ ॥
તીરથ કાણુ પરમપદ રામ, તે સમજાવી કહો મુજ નામ
એ સર્વ સમજાવી કહો, મારા મનનો સંશય દહો ॥ ૪૫ ॥

સર્વાનંદો વાચ.

પુરવ છાયો.

અવિરોધ ચિંતા રહીત, સચરાચર સમ ભાવ
અહંકાર મમતા રહીત, મોઈ ધર્મ ઉરધાર
ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સુણુરે સાધ, ધર્મ તણી છે કયા અગાધ
પરમ ધર્મતો છે નીજબોધ, કોઈ સાથે કરવો ન પીરોધ ॥ ૪૬ ॥
મનને વીશે નહી ઉદ્વેગ, સર્વ સમાથે રાખે નેગ
દીધે ચીંતા નહી મનમાંહી, ઓણુ અધીકું ઉપજે નાંહી ॥ ૪૭ ॥

સ્થાવર જંગમમાં સમ ભાવ, સદા સર્વદા એક સ્વભાવ
 વેરી મીત્ર સરવે જાણે એક, પરમ ધર્મનો એહ વીવેક ॥ ૪૮ ॥
 સધળે બ્રહ્મ એક કરી જાણે, હેતુ ભાવ મનમાં નહીં આણે
 અહ મમત્વ તેહને પરીત્યાગ, વીદેહ રૂપ યથા વીતરાગ ॥ ૪૯ ॥
 રાગ દ્વેષ રહીત જે જન, સર્વ પરમેશ્વર જાણે મન
 સિદ્ધ પરમ ધર્મતાં એહેજ, ગુરુધર્મ ત્યાં જાણે તેહેજ ॥ ૫૦ ॥
 એ ધર્મ આચરતાં બાપ, જન્મ મરણનો ટળે સંતાપ
 પરમપદ તે પામે સહી, સત સીધાંત વાત એ કહી ॥ ૫૧ ॥
 સૌથી શ્રેષ્ઠ કહું તુજ કર્મ, જેહ તણો છે મોટા મર્મ
 કર્મ થકી તે છુટે કર્મ, કઠોર પણું છુટે થાયે નર્મ ॥ ૫૨ ॥

પુરવ છાંયો.

આત્મ જીતે ધંદ્રીણી, સર્વ સ ગ પરીત્યાગ
 નિષ્કર્મ કર્મ કરે સહી, શ્રેષ્ઠ કર્મસુ લાગ

ચોપાઈ.

મનસા વાચા કર્મણાએ કરી, હીંસા ક્રોધની ન કરે જરી
 શ્રેષ્ઠ કર્મ તાહીંસા રહીત, ક્રોધ સાથે ન આણે હેત ॥ ૫૩ ॥
 અહીત ક્રોધનું નહીં વંછવું, સધળે હેતુ જીનું નહીં નવું
 સધળે એક આત્મા દેખે, પરમાત્મા સૌ સ્વતત્ર પેખે ॥ ૫૪ ॥
 અન્ય આશે સર્વંથા ચવું, કરવું મુખે નહીં લવલવું
 તે મુજે આ મીથ્યા આશ, કરવો નહીં સંકલ્પ અબ્યાસ ॥ ૫૫ ॥
 ઈશ્વરની ઇચ્છાએ વરતવું, નહીં આવવું નહીં કાર્ષ જવું
 હર્ષ શોક તેહને સમાન, શ્રેષ્ઠ કર્મનું એ છે જ્ઞાન ॥ ૫૬ ॥
 જીવ બુદ્ધી સર્વે ટાળવી, આત્માની બુદ્ધી ઝાલવી
 આત્મા થઇ અમૃત ચાખવું, મને કરી મન સ્થીર રાખવું ॥ ૫૭ ॥

પામવા જગ વીગે તણી સાસન, ન ધરે તે કાંઈ વાસન
 જુગ જીવના સર્વે વિષે, હિજો થઈ કાંઈ એ ન લખે ॥ ૫૮ ॥
 જુગી વાસના કરવી નહી ધટે, સત શબ્દથી નાંહી લટે
 તે સંત ઇંદ્રીજીત કહેવાય, મન ધર મુકી ક્યાંહી ન જાય ॥ ૫૯ ॥
 શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધ, જ્યોત્ષ્ણાદીક ઇંદ્રી મહા બંધ
 તેહને વીશે ન ધરે આસક્ત, ઇંદ્રી યત્રી તેરહે વિરક્ત ॥ ૬૦ ॥
 આસક્તે ઇંદ્રી ન જીતે સહી, ઇંદ્રી સર્વ વિષેમાં વહી
 તે જીત ઇંદ્રીઆ રામ કહેવાય, આત્મારામ નહી તે થાય ॥ ૬૧ ॥
 આત્મારામ સર્વ સંગ ત્યાગ, રહે એકાંત ખરો વૈરાગ્ય
 સર્વ સંગ પરીસાગ કરે, મનમાં આશંકા કાંઈ નધરે ॥ ૬૨ ॥
 મનુષ્ય ટાળી રહે એકાંત, રહે લોચીન સદા મન ચાંત
 કાંઈ મનમાં આશંકા ધરે, એકાંત સેવન તે કેઈ પેરે કરે ॥ ૬૩ ॥
 તે તુજને સંભળાવું શીખ્ય, એક મને મુણ વીશવાવીસ
 દેહ ઇંદ્રી નાના ભાવ, હિંચ નીચ ટાળવા સ્વભાવ ॥ ૬૪ ॥
 અહંકૃત સંગ ત્યાગજ કરે, બાહ્યાર બીંતર એક મન ધરે
 બાહ્યાર બીંતર સર્વે રામ, આત્મા જાણી યા નીજામ
 સર્વન આત્મા એક જાણવો, આત્મ અનુભવ એમ
 આણુવો ॥ ૬૫ ॥

એકાંત સેવન તે તેનું નામ, મનમાં કાંઈ ન ઉપજે કામ
 કર્મ તે નીઃકર્મ થઈ કરવું, શ્રેષ્ઠ કર્મ તે એમ

આચરવું ॥ ૬૬ ॥

શુભ અશુભ અંતરથી ટળે, સુરત નહી જાણ સાગર ભળે
 એ કર્મ થકી નાશે ભવરાગ, હવે કહું છું આત્મ જોગ ॥ ૬૭ ॥

પુરવ છાંયો.

સર્વ ભુતમે આત્મા, આત્મામાં સર્વે ભુત
 દેતા દેત રહીતજે, આત્મ જોગ અદ્ભુત

ઓપાઠ

પરમઆત્મા જોગ તાં તેહ; સર્વ માંહી આત્મા જાણે જેહ;
સર્વ જુતમા આત્મા એક, જાણી જોગ કરે વિવેક. ॥૬૮॥

આત્મા વીશે સર્વ જુત જાણુવા, અનંત લાવ કરી માણુવા;
તેનું એક કહું દ્રષ્ટાંત, આત્મ જોગ મળે યાય શાંત. ॥૬૯॥

કનક કુંડળ ઘટ મૃતકા પેર, જેમ સમુદ્ર વિષે લહેર;
તેમ પુરુષ માંહી પ્રકૃતિ, અંરસ પરસ જાણે એમ જુગતી. ॥૭૦॥

પ્રકૃતિ વિષે પુરુષ સત જાણુ, કારણ કારણુ વસ્તુ પ્રમાણુ;
વસ્તુ ગતે બિન્ન એ નથી, સીદ્ધાંત વાણી જોજો કથી. ॥૭૧॥

તેમ જીવ શીવ બિન્ન નહી હોય, એક સ્વરૂપ દેત
નહી કોય;

દ્રષ્ટાંત પાવક દીપક એક, દેત ટાળવા તણો વિવેક. ॥૭૨॥

દેત અદેત રહીત થાવું, સવાદ સરાહ તુપ જેમ તાવું.

સાચ જુઠઢે છે જે પક્ષ, તેથી જ્ઞાન રહે નરપક્ષ;

એક પક્ષ બંહાર બીંતર ટાળવો, સર્વત્ર કેવળ ધક્કા

લાજવો. ॥૭૩॥

તીંહા વેદ જાણે છે જેહ, સમ ગ સમદ્રષ્ટી રાખે તેહ;

સર્વ ધક્કા તે વિજ્ઞાન, નેહનાનાસ્તી કીંચન

॥૭૪॥

એવં શ્રુતી.

શુભા શુભ હર્ષ નહી શોક, સાક્ષીવ ત રહે સંત કોક.

જેમ દીપક સુરજ સાક્ષાત, તેમ સંત હોઈ રહીત પક્ષપાત;

હે રાજા એવો છે ધક્કા, પરંતત્વ જાણે નીચકર્મ

॥૭૫॥

પરમ તત્વ જાણે એમ યાય, એ ઐષ્ટ આત્મા

જોગ કહેવાય;

જોગ તણો કહો પ્રશ્ન, હવે કહું પરમ સાધન.

॥૭૬॥

પુરવ છાયો.

નીવાસના મન ભાવ રહે, રાગ ેશ નહી જન;
સ્થીર ચીત રહેસે શુત સ્થીર, હોયે એ સાધન.

ચોપાઈ

રાજા પરમ સાધનતા તેહ, વાસના રહીત ભાવ ધરે જોહ;
અનીત થકી આસકતી દાળવો, સાક્ષીવંત થઈ બ્રહ્મ

ભાળવો ॥ ૭૭ ॥

મીન પક્ષીની જોહવી વૃત, બોમનીરમે રાખે સુત;

એહવી મન વરતી કરે, રાગ દેખાદીક પરહરે.

॥ ૭૮ ॥

ચીત વિષે ચીત સ્થીર કરી રહે, સર્વ શુત સ્થીર

તાહારે લહે;

પોતાનું ચીત ચળે સર્વ ચળે, અન્યો અન્ય અંતર

નવ ટળે. ॥ ૭૯ ॥

સર્વ શુત તેં કયાં કયાં કલાં, કહું ભુજવા જે મે લલાં;

કર્મ સ્વભાવ પ્રકૃતી મહતત્વ, અહંકાર રાજસ

તામસ સત્વ ॥ ૮૦ ॥

અંબ્યાત્મ અધિદેવ અધિશુત, ચાર અવસ્થા પ ચ મહાશુત;

પંચ તન માત્રા દસ ધંદ્રી જાંણુ, અંતઃકરણ ચતુષ્ટ

પ્રમાણુ. ॥ ૮૧ ॥

એટલે મન સ્થીર તાહારેં થાય, સર્વ ચીતની સ્થીરતા થાય;

હે રાજા ચીત સ્થીર સ્થીર મન, પુરણ થયું

પરમ સાધન. ॥ ૮૨ ॥

પુરવ છાયો.

નીરાલંબ નીરંજન, પુરણ નીરંતર સેવ;

સ્વયં પ્રકાશ નીજ ધામણે, નમો નમો સોહં દેવ.

ચોપાઈ.

- એહવો છે એ સોહ દેવ, તેનો કોઈક જાણે ભેવ;
વારંવાર કર નીસ્તાર, નીરામય નીરાલંબ અપાર. ॥ ૮૩ ॥
- મોહં દેવ નીર જન નામ, અજન્મા અગુણ અ ઠામ;
મદરૂપી કલેશનાથી રહીત, સદા સર્વદા છે અદૈત. ॥ ૮૪ ॥
- શુદ્ધ બુધથી છે નીરાલંબ, કોઈ કળી સકે ન આલંબ;
કેવે ધરોં નથી એ રામ, તે સર્વનો ધરતા નિઃકામ. ॥ ૮૫ ॥
- સુનવંત મહી ગોચર નાહે, સમસ્યાએ સમજો ઘટ માંહે;
વળી એ છે કેવો સુણ રાયે, જે સ્થીર પુરણુ બ્રહ્મ ॥ ૮૬ ॥
- કહેવાયે. ॥ ૮૬ ॥
- ધંડ રહીત એ સદા અવીનાશ, ધરખા રહીત સદા પ્રકાશ;
ચીદાનંદ સ્વરૂપ લીલા એહ, પુરણુ બ્રહ્મ કહાવે તેહ. ॥ ૮૭ ॥
- અનંત બ્રહ્માંડ ઉપજે સમાયે, વૃદ્ધીથી તે કાંઈ ન યાયે;
અતકં અપાર પુરણાનંદ સ્વરૂપ, વ્યાપક સધળે છે ॥ ૮૮ ॥
- તદરૂપ. ॥ ૮૮ ॥
- અયું માત્ર હાલો નહી ઠામ, જે તે સર્વ બ્રહ્મ સોહં રામ;
જે છે સર્વનો પ્રકાશીક, બહાર, બીંતર છે વ્યત્રીક. ॥ ૮૯ ॥
- શામે શોભા પોતા તણી, સર્વ રૂપે સ્ફારીક મણી;
સર્વનો કર્તા સર્વનો રામ, સુક્ષ્મથી સુક્ષ્મ નીજ ધામ. ॥ ૯૦ ॥
- અવેવ રહીત તેજ પુ જ સ્વરૂપ, સદા સર્વદા છાંએ ન કુપ;
ઉદાસી અંતર અમેદ, અનીર વચની કહે છે વેદ. ॥ ૯૧ ॥
- રાગ સોહં અચળ જે દેવ, તે મેં ઘુજને લાખ્યો ભેવ:
એ ઉપરાંત ખીજો નહીં રામ, દેવ તે જે નિહચળ ઠામ ॥ ૯૨ ॥

પુરંવ છાયો.

ચ ૬ સુરજને મધ્ય છે, સુક્ષ્મ સહેજ પ્રકાશ;
પરમ હંસ પ્રયાગ છે, મહા તીરય સુખ રાશ.

પુરુષ છાયા.

નીર્વાસના મન આવ રહે, રામ ની જન,
સ્થીર સ્થીર રહેશે જુન સ્થીર, હોયે એ સધન.

ચોપાઈ

રાજા પરમ સાધનના તેજ, વાસના રહીત આવ ધરે જેહ,
જનીન થકી આસક્તી ટાળવે, સાશીવ ત થઈ સમ્ર

જાગવે ॥ ૭૭ ॥

મીન પછીની જેદવી જન, જ્યોત્સ્નાનીરમે રાખે મુત;
એદવી મન વરતી કરે, રામ દેવાદીક પરહરે.

॥ ૭૮ ॥

સ્થીર વિષે સ્થીર સ્થીર કરી રહે, સર્વ જુન સ્થીર

તાદારે સદે,

જાગુ સ્થીર એ સર્વ એ, જાગ્યો જાગ્યો જાગર

નવ દો. ॥ ૭૯ ॥

સર્વ જુન ને ક્યાં ક્યાં કમ, કદ જુનવા જે મે લક્ષા,
કર્મ સ્વભાવ પ્રાણી મહન ન, અદ કાર રાજસ

તામમ સન્વ ॥ ૮૦ ॥

જાપામ અધિદેવ અધિભૂત આર અવરથા પ મ મદાભૂત;
ચ મ તન મ. તા હસ મ કી જાળું. અત કરજી અગુષ્ટ

પ્રમાણ. ॥ ૮૧ ॥

એટલે મન સ્થીર તાદારે થાય, સર્વ સ્થીરની સ્થીરના થાય,
કે રાજા સ્થીર સ્થીર સ્થીર મન પુરજી થયુ

પરમ સાધન. ॥ ૮૨ ॥

પુરુષ છાયા.

નીર્વાસ નીર્વાસ, પુરુષ નીર્વાસ મેવ

સ્વયં પ્રાણી નીર્વાસ મેવ નમો નમો મેવ દેવ

ચોપાઈ.

૧ છે એ સોહ દેવ, તેનો કાઈક જાણે બેવ,

૧ કર નીસ્તાગ, નીરામય નીરાન બ અપાર

॥ ૮૩ ॥

૧ નીર જન નામ, અજન્મા અગુણ અ કામ

૧ નેશનાથી રહીત, સદા સર્વદા છે અઢેત

॥ ૮૪ ॥

૧ ~

કાંઈ કળી શકે ન આત્મ બ,

સર્વનો ધરતા નિ જામ

॥ ૮૫ ॥

૧ સમજો ઘટ માહે

પુરવ છાયો.

નીવાસના મન બાવ રહે, રાગ ેશ નરી જન;
સ્થીર ચીત રહેમે ભુત સ્થીર, હોમે એ સાધન.

ચોપાઈ

રાગ પરમ સાધનતા તેહ, વાસના રહીત બાવ ધરે જેહ;
અનીત થકી આસકતી ટાળવો, સાક્ષીવંત યઈ બક્ષ
બાળવો ॥ ૭૭ ॥

મીન પક્ષીની જેહવી વૃત, બોમનીરમે રાખે મુત;
એહવી મન વરતી કરે, રાગ દેવાદીક પરહરે. ॥ ૭૮ ॥
ચીત વિગે ચીત સ્થીર કરી રહે, સર્વ ભુત સ્થીર
તાહારે લહે;

પોતાનું ચીત ચગે સર્વ ચગે, અન્યો અન્ય અંતર
નવ ટળે. ॥ ૭૯ ॥

સર્વ ભુત તેં કયાં કયાં કલાં, કહું જુગવા જે મે લલાં;
કર્મ સ્વભાવ પ્રકૃતી મહતત્વ, અહંકાર રાજસ
તામસ સત્વ ॥ ૮૦ ॥

અધ્યાત્મ અધિદેવ અધિજ્ઞાન, ચાર અવસ્થા પ ચ મહાભુત;
પંચ તન માત્રા દસ ધંદ્રી જાંણુ, અંતઃકરણ ચતુષ્ટ
પ્રમાણુ. ॥ ૮૧ ॥

એટલે મન સ્થીર તાહારેં થાય, સર્વ ચીતની સ્થીરતા થાય;
હે રાગ ચીત સ્થીર સ્થીર મન, પુરણુ થયું
પરમ સાધન. ॥ ૮૨ ॥

પુરવ છાયો.

નીરાલંબ નીરંજન, પુરણુ નીરંતર સેવ;
સ્વયં પ્રકાશ નીજ ધામએ, નમો નમો સોહં દેવ.

ચોપાઈ.

એહવો છે એ સોહં દેવ, તેનો કોઈક જાણે બેવ;
વારંવાર કર નીસ્તાર, નીરામય નીરાલંબ અપાર. ॥ ૮૩ ॥

સોહં દેવ નીર જન નામ, અજન્મા અગુણ અ કામ;
મદરૂપી કલેશનાથી રહીત, સદા સર્વંદા છે અઢેત. ॥ ૮૪ ॥

શુદ્ધ બુધથી છે નીરાલંબ, કોઈ કળી શકે ન આલંબ;
કેણે ધર્યો નથી એ રામ, તે સર્વનો ધરતા નિઃકામ. ॥ ૮૫ ॥

મુનવંત ઝહી ગોચર નાહે, સમસ્યાએ સમજો ઘટ મંહિ;
વળી એ છે કેવો મુણુ રાયે, જે સ્થીર પુરણુ બ્રહ્મ
કહેવાયે. ॥ ૮૬ ॥

ઈંડ રહીત એ સદા અવીનાશ, ધરખા રહીત સદા પ્રકાશ;
ચીદાનંદ સ્વરૂપ લીલા એહ, પુરણુ બ્રહ્મ કહાવે તેહ. ॥ ૮૭ ॥

અનંત બ્રહ્માડ ઉપજે સમાયે, વૃદ્ધીથી તે કાંઈ ન યાયે;
અતલ અપાર પુરણુનંદ સ્વરૂપ, બ્યાપક સધળે છે
તદરૂપ. ॥ ૮૮ ॥

અણુ માત્ર ઠાલો નહી ઠામ, જે તે સર્વ બ્રહ્મ સોહં રામ;
જે છે સર્વનો પ્રકાશીક, બહાર, બીંતર છે બ્યત્રીક. ॥ ૮૯ ॥

શામે શોભા પોતા તણી, સર્વ રૂપે સ્ફટીક મણી;
સર્વનો કર્તા સર્વનો રામ, સુક્ષ્મથી સુક્ષ્મ નીજ ધામ. ॥ ૯૦ ॥

અવેવ રહીત તેજ પુંજ સ્વરૂપ, સદા સર્વંદા છાંએ ન ધુપ;
ઉદાસી અંતર અઢેદ, અનીર વચની કહે છે વેદ. ॥ ૯૧ ॥

રાજ સોહં અચળ જે દેવ, તે મેં તુજને ભાખ્યો બેવ;
એ ઉપરાત ખીજો નહીં રામ, દેવ તે જે નિહચળ ઠામ. ॥ ૯૨ ॥

પુરંવ છાયો.

ચંદ્ર સુરજને મધ્ય છે, સુક્ષ્મ સહેજ પ્રકાશ;
પરમ હંસ પ્રયાગ છે, મહા તીરથ મુખ રાસ.

ચોપાઈ.

હવે કહું તીરથ રનાન, જે ચક્રી ઉપજે નીચ રાન;
 હે રાજ તીરથ જે એક, સર્વ તીરથનો રાજ જેક. ॥ ૯૩ ॥
 અંતર આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્ય, અની મુક્તિ નીરાવંખ;
 સુક્ષ્મ સ્વરૂપ જેવું અલક્ષ્ય લેશ માત્ર કવો નહીં તુલ્ય. ॥ ૯૪ ॥
 પદ્મતી પુરુષ સુરજ અંદર ન્યમ, તેહનો પ્રકાશીક

અતી મુક્તિ:

અંદર સુરજને મધ્યે વરતે, દરશન કરી અભ્યાસ કરતે ॥ ૯૫ ॥
 વિષમ સંધ અદ્રશ્ય અતીત, તેની સંગે વરતે અદૈત;
 પરમ હંસ શ્રવેશ્વર તહાં, ઉપજે વરતે લેહે પામે જહાં. ॥ ૯૬ ॥
 અલક્ષ્યજનનું દરશન કરે સોમે, જે વસ્તુ દ્રષ્ટિ ઉધાડી હોપે;
 વસ્તુ દ્રષ્ટી તે ઉધડે, સતગુર તણે ભેદ જે જડે. ॥ ૯૭ ॥
 નિઃકર્મ તીરથ રાજ લાં જેહ, અલક્ષ દરશન સત કહું તેહ;
 તીરથ રાજ જ્ઞાતાંત મેં કહું, તત્ત્વ દર્શીં વીરલે લઘુ ॥ ૯૮ ॥

પુરુષ છાયો

ક્ષર અક્ષરથી રહીત જે, સોહં પરમ પદ એજ;
 મન પ્રાણની લહે જહાં, કૈતા કૈત ન રંજ.

ચોપાઈ.

હે રાજ પરમ પદ કહું જયારથ જેવી જુધ લહું;
 ક્ષર અક્ષરથી પરજે રહે, અનીરવચની નીગમ એમ કહે. ॥ ૯૯ ॥

પુર્વ પક્ષ.

કા કહેછે ક્ષર તે કાણુ, અક્ષરનો મોઝે કહીએ દોહોણુ
 ક્ષર તે બાવન કલપાકાર, અક્ષર તે જાણો ઝંકાર ॥ ૧૦૦ ॥

સર્વાનંદો વાચ.

રાજન હાથ કીજે ઉધં, જહાં નહીં હાણુ જહાં નહીં વધં;
 પરમપદ તે મહા શુન્ય, સ્યુલ સુક્ષ્મ રહીત પાપ પુર્ય. ॥ ૧૦૧ ॥

જે છે સ્થુલ સુક્ષ્મને પાર, અજ તે રહીત ઉત્પતી

રહીત અપાર;

સર્વ પ્રકાશીક આપે આપ, કરતાં એહની સરવે

સ્થાપ. ॥ ૧૦૨ ॥

સર્વનો કર્તા ત્યાં સર્વનો ઇશ, કદીએ નાશ ન હોયે અરીશ,

કાળ તણો મહા કાળ નીરંજન, મન પ્રાંણુ તણી

જહાં સમાંણુ. ॥ ૧૦૩ ॥

પરમ કારણુ મહા શુન ધામ, પરમપદ નિરામય રામ.

ઉપજે સધ્ય જે વસ્તુ વીચાર, પરમ પદ પામે નીરધાર. ॥ ૧૦૪ ॥

શુર સંત શાસ્ત્રનો સંગ કરે, વસ્તુ વિચારતો મનમાં ધરે;

સતશુર સંત શાસ્ત્રનો સંગ, પરમધામ તે પામે અસંગ. ॥ ૧૦૫ ॥

નીત પ્રતી સંત સમાગમ હોય, પરમ પદ તે પામે સોય,

અન સાત તે પુછ્યા ભાઈ, તેનો ઉત્તર આપ્યો રાઈ. ॥ ૧૦૬ ॥

નિરવિકલ્પ દેશ મે કલ્પો, તત્વ દશાં વિરલે લલ્પો,

એ સીદ્ધાંત મેં ભાખ્યો રાયે, પુરણ થયો પ્રથમો

અધ્યાય. ॥ ૧૦૭ ॥

મનની શ્રાંતી દુર પવાયે, અહં બલ આપે રવેં ચાયે;

એ દીકા છે બલ પ્રકાશ, લાલુ અરણ રજ કહે રવીદાસ. ॥ ૧૦૮ ॥

ઈતી શ્રી મનઃસંયમ ત્રયે સર્વાનંદ ગયંદ સવાદે

તત્વસાર નીરોપણુ નામ પ્રથમો અધ્યાય.

રાત્રી વાચ.

પુરવ છાયા.

કાણુ જીવ માયા કાણુ, બ્રહ્મ કાણુ ગુર દેવઃ
મુળ કાણુ કાણુ બ ધ છે, કાણુ લહે કહો ભેવ
ચોપાર્ધ

તમે સતગુર છે દીન દયાળા પરમ ગુર છે પરમ કૃપાળા
જીવતે કાણુ કહો ગુરદેવ, તેની કાણુ વૃત્તિ કહો ભેવ. ॥ ૧ ॥

માયા કાણુ સ્વામી કહો જયા, તેહની શી કહીએ સાંસથા,
બ્રહ્મ તે કાણુ અને જાણીએ કેમ કહો સ્વામી મુજ
આણી પ્રેમ. ॥ ૨ ॥

પરાતપર તે કેમ કહેવાયે, કીપા સીન્ધુ તે કેમ જાણાયે;
મુળ કાણુ કહો ગુર રાયે, સ્વામી તેહની કાણુ દસાયે. ॥ ૩ ॥

તપ તે કાણુ કહીયે મહારાજ, તેહની કાણુ અવસ્થા સાજ;
લેહેતે કરી તેહના કાણુ ચહેન, સતગુર પ્રગટ કરી કહો
કેહેન ॥ ૪ ॥

સર્વ કહો મન આવે ખામે, જેમ મન નિવૃત્તને પામે,
અમે પ્રશ્ન પુછયા સાત, અર્થ કરી આપો ગુરતાન. ॥ ૫ ॥

સર્વાનંદો વાચા

પુરવ છાયા.

નાના ભાવ મમતા ઘણી, દેહાભીમાન સદેવ,
આત્મ જ્ઞાન નહીં રહે, સદા કપીમવ જીવ.

ચોપાર્ધ.

સાધુ જીવ દશા કહુ ઘુજ, ગુર પ્રસાદ ઉપજ્યુ જે મુજઃ
નાના ભાવ ઉદે જે ચાચ, તેહને કહીયે જીવ દસાય ॥ ૬ ॥

નાના ભાવ કહુ સુણુ શીખ્ય, પ્રથમ કુમુદી ખીજી રીસ
હુ તે જીવો આજળને જીવુ, પ્રથક નીપાવે દીન પ્રત નવુ ॥ ૭ ॥

આ ઉત્તમને આ અધમ, આ મરણ ને આએ નમ
 આ પારકું છે રે ભાઈ, આ અમારું છે સુખદાઇ ॥ ૮ ॥
 આતે શત્રુ આતે મીત્ર, આતે અદૈત આતે દૈત
 એમ વરતે તે જીવ દશાયે, અન્યાત્મા જુધ્ધી કહેવાયે ॥ ૯ ॥
 તે સુઝે થયો દેહ ભાવ, દેહ ભાવે બંધાણો દાવ
 દેહ ભાવે થયો વીચાર, અગમાં ઉપજયો અહંકાર ॥ ૧૦ ॥
 અહં પ્રગટયો મમતા યઈ, મોહો જાળ વી ટાણો જઈ
 તૃષ્ણા વૃધ્ધી પામી જ્યારે, દ્રોહ કરવા લાગ્યો ત્યારે ॥ ૧૧ ॥
 સિયા માટે જે આતમ જ્ઞાન, તેથી રહીત પશુ અજ્ઞાન
 બ્રહ્મજ્ઞાન થકો જે રહીત, જીવ કહીયે જે વરતે દૈત ॥ ૧૨ ॥
 અપીઘા રૂપી જે મળે તંત્રીત, અવિઘા બંધાવી વપરીત
 કામ ક્રોધ લોભ મોહમદા, મનહર રાગ દેવ બહુ રદા ॥ ૧૩ ॥
 આશા તૃષ્ણા ઉપના અદૈવ, વિશે જુદુ તે જાણો જીવ
 અન્ય નહી જીવ કોઈ ભાઈ, વસ્તુ ગતે શીવ સર્વ યાઈ ॥ ૧૪ ॥
 વસ્તુ ગતે નથી કોઈ જીવ, કેવળ ધર્મ્વર ચીદાનંદ શીવ
 જીવ દશા તે મધ્યનો ભાગ, આદી અંત રામ અનુરાગ ॥ ૧૫ ॥
 જીવ તણો તે કહ્યો મેં પંચ, હવે કહું માયા ત્રપંચ
 જ્ઞાની રૂપ માયાનું કહે, મમોકતી કોઈ વીરલા લહે ॥ ૧૬ ॥
 પુર્વ છાયો.

દેહ માયા કાયા અસત, કાયા માયા જ્ઞાન
 જોગી મોહ પમાડીયા, કાયા દેખ નીદાન
 ચોપાઈ.

મહા પુરૂષ એમ જોત્યા વાણુ, માયા તે તું કાયા જાણુ
 શા માટે જે માયા અસન, તે મીચ્યા કાયા કલપત ॥ ૧૭ ॥

કાયા અસત મીઠ્યા પ્રપંચ, આગમ પામે જનમ મૃત સંચ
 માયા કલ્પીત છે પર તંત્ર, ચરીરમે ન હોય સ્વતંત્ર ॥ ૧૮ ॥
 ઈશ્વરની ઈચ્છા એ ઉપજે, વરતે લહે પામે જે વજે
 માયા સ્વતંત્ર નહી કહેવાયે, જીવ તણે વચ માયા ન હોયે ॥ ૧૯ ॥
 દેવ સમસ્ત માયા આધીન, મહા બળવંતીય ગુણો નહી ચીન
 વળી કેવી છે માયા બળવ તી, મહા ઈશ્વરી ઈચ્છા ચકતી ॥ ૨૦ ॥
 માયા વીચીત્ર કોઇ નહી કળે, એક વાર જોગેન્દ્ર ચળે
 નાના સ્વરૂપ માયા બહુ ધરે, મોહ પામે મુની ધ્યાન
 વિસરે ॥ ૨૧ ॥

વળી કેવી છે માયા એ ભાયે, સકળ ગુણનું સ્થાનક કહેવાયે
 નાના એકા નાના ભાવ, જંતુને ઉપજાવા હાવ ॥ ૨૨ ॥
 મોહ પમાડી નરક કુંડ દીયે, આત્મ જ્ઞાન હરીને લીયે
 પછી જંતુને અતરીયાળ, મુકીને જાગે તત્કાળ ॥ ૨૩ ॥
 તું પુછીય જંતુ કોણુ સ્વામ, અંતરીયાળનું
 કહેા મુજનામ

જંતુને મુક્યો તે કેમ, તે કહું છું સાંભળ ધરી નેમ ॥ ૨૪ ॥
 અંદા અંસ તે કહીયે જંત, અહું અંતરાયા તે મુક્યો તંત
 કાયા ઉપર કલ્પના કરી, કલ્પમાન અનંત મન ધરી ॥ ૨૫ ॥
 ઉપાયા મનોરથ અનેક, પહોંચ્યો નહી મનસુખો એક
 તે અંતરીયાળ મુક્યો તે જંત, આચકતાં નાવે અંત ॥ ૨૬ ॥
 શામાટે જે આ માયાએ, પરાધીન માયા કાયા એ
 સ્વાધીન કાયા જે હોયે, તેડી આવે મોકલી જાગે સોએ ॥ ૨૭ ॥
 અને જીવસાથે વીલાસી રહે, પણ પરતંત્ર સદા છે એહે
 તો જીવને કલ્પે શું ચાય, ગંધર્વ નગરની પેર મથાય ॥ ૨૮ ॥
 જોમ નટવો બાજીગર રમે, ખેલ ખેલે તે સહુને ગમે
 બાજી માંડી વીચીત્રશ્રાંતની, જગમળી ત્યાં બહુ જાતની ॥ ૨૯ ॥

પુતળીયુ દેખાડે ઘણી, વીચીત્ર ભાતની શોભા ઘણી
 વિશ્વને મોહ પમાડી દીધે, તેહનું ધન હરીને લીધે ॥ ૩૦ ॥
 પછી બાળ મુકી અધવીચે, જાએ ઉડી રૂંદ બહુ રચે
 અધવીચ મુકી ઉડી જાયે, ન દેખાડે પુરી વીઘાયે ॥ ૩૧ ॥
 એ બાળ જુડી છે સત, તો શું પુર દેખાડે વત
 જુડી તે શું કહું શીખ્ય, કાષ્ટ પુતળા વીચવાવીસ. ॥ ૩૨ ॥
 રંગીને રમાડે જેમ, મુરખ મોહ પામે ત્યમ ત્યમ
 તેમ માયા અસત તું જાણુ, હાડ માસની દેહ પ્રમાણુ ॥ ૩૩ ॥
 હાડ માંસ પુતલકા અશુદ્ધ, મોહ પામે

એકાચીત જુદ્ધ

કોઈ કાગે કાયા સત નથી, નીગમ વીચારી કહે છે કથી ॥ ૩૪ ॥
 આત્મ જ્ઞાન પ્રકાશે જ્યાર, ધ્વજને વીધે મોહ પામે ત્યારે
 ધ્વજમે મોહ નહી જ્યાંલગી, ત્યાસુધી છુટે નહી દુગ્ધગી ॥ ૩૫ ॥
 જ્યાંસુધી મીઠ્યાને વીધે, મોહ પામે મન માયા લખે
 એ કણું માયાનુ રૂપ, હવે કહું તુજ ધ્વજ સ્વરૂપ ॥ ૩૬ ॥

પુર્વ છાંયો.

સુણુ અનહદ શબ્દ જો, મન વાણીથી રહીત
 જકત સર્વે પુરી રહ્યો, શબ્દ ધ્વજ અદૈત

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે રાજન, વેદ જો પંડીત કહે વચન
 વેદાંત અર્થના જાણુહાર, જ્ઞાની વરતે ધ્વજાકાર ॥ ૩૭ ॥
 તે જોગી પુરૂષ અજોણુ, તે કહે છે જો ધ્વજ તે કાણુ
 શબ્દ ધ્વજ જો છે દર્શની, સંત વીચારો અદર્શની ॥ ૩૮ ॥
 સકળ સંત મળી કરો વીચાર, દર્શનીને કાણુ નીરાધાર
 આઘ રૂપી ધ્વજા સદૈવ, આઘનાથ જો શંકર શીવ ॥ ૩૯ ॥

તે એમ બોલ્યા મુળજો મર્મ, મનવાણીથી રતીત તે જાણ
જે મને નથી કલખ્યો તે શબ્દ, જે વાણીએ નથી આમર્યો

અદબદ ૫ ૪૦ ॥

અકળ પ્રીત ઘોસ તે જાણ, આનંદ સ્વરૂપ સદાનિઃક્રમ
ઘોસ તો કલખ્યા વીના ન હોયે, અકલ્પીતા મહાપુરુષ
કહે સોયે ॥ ૪૧ ॥

ત્યારે આશ્વર્ય પામી રહ્યો, સતગુરુ કેરા ચરણે ગયો
ત્યારે આત્મ પ્રાપ્તિ થઈ, આત્મ જાને અહંતા ગઈ ॥ ૪૨ ॥

આત્મ જાને યથાર્થ કહ્યું, પ્રીતિ પદ જેમ હતું તેમ થયું
સુન સનાતન પરમ પદ જેહ, ત્યાં થકી આપણુ પેં સ્વેંતેહ ॥ ૪૩ ॥
સ્વયં પ્રકાશ શબ્દ હોયે છે સહી, અવિચ્છીન નાદ ધ્રુવ
લાગી રહી

પરમ સુખદાઈ નીરંતર સાવ, તે શબ્દનો કહીયે ન હોયે
અભાવ ॥ ૪૪ ॥

દ્રષ્ટ ગોચર નહી રે ભાષ, અદૃત ઇંદ્રીયાતીત સદાઈ
એવો જે છે આનંદ જાણ, તો પામીયે જોજો મહા મર્મ ॥ ૪૫ ॥
પૃથ્વી મંડળ મુકી ગમ લહે, ગગન મંડળ વિશે મન
સ્થીર રહે

લાં રહ્યા થકી જ્યારથ જાણીયે, શબ્દ જાણ માંદી માણીયે ॥ ૪૬ ॥

અનંત જ્યારથ નહી રે જ્ઞાન, જ્યારથ તુચ્છને કહ્યું એજાન
મહત ઘટાની કાંતી જે ધ્રુવ, પ્રગટ ભાસે તત્ત્વ રતન ॥ ૪૭ ॥

તત્ત્વ ત્રુતી ગોચર ભાસે, પણ ગ્રહ ગોચર નહી આસે
સુજે સુનવતહી જેવું, આનંદ પરમ તત્ત્વ છે એવું ॥ ૪૮ ॥

તેનો અનુભવી કામદ સંત, જ્યારથ મુરગમે જાણે તંત
જાણી આનંદ પામે માંહે, પણ વસ્તુ વક્તવ્ય નહી
કહેવાયે ॥ ૪૯ ॥

પ્રગટં સાંકર ચુંગો ખાયે, મુરકે મુખમન હરખીત યાયે
આપણુપેં રીઝે છે આપ, પાહો મુખે દીઝે નહી જવાણ ॥ ૫૦ ॥
અન કોઈ નવ જાણે વાત, સમસા સમસી હોઈ રળીયાત
સમજે હોયે તે સમજે સહી, પણ વક્તુત્વ કાંઈ

ચાએ નહી ॥ ૫૧ ॥

કેવડો કહેવો કલ્પન યાયે, તે શું કરી કહેવા યાયે
અતકં અપાર અદ્રસ અરૂપ, દ્રક્ષીતે કરી કહું સ્વરૂપ ॥ ૫૨ ॥
નર ધર્મી ગભાંધરે જે નાર, અઝીતે નવ જાણે પાર
ગભાં યયો ખેહુના હેજથી, શું જણીયે એમ

જાણતી નથી ॥ ૫૩ ॥

નપુંસક કે પુત્રી પુત્ર, સકળ અવેવ રહીત વણુઉંત્ર
પેતે કાંઈ ન જાણે સરે, પરખા વાળા પરખ્યા કરે ॥ ૫૪ ॥
તે સુજે કલ્પે ઉનમાન, પરખ્યા કરે પરખ કરી જ્ઞાન
ઉનમાને ધ્રુવરત્નું ચરીત્ર, કલ્પે કીકન માને મીત્ર ॥ ૫૫ ॥

અપાર ગ્રહનને મુરખ ઇચ્છે, ધ્રુવરત્ની ગત ધ્રુવર પ્રીઠે
શબ્દ બ્રહ્મ ત્યમ જાણુ અપાર, પુરી રહ્યો સર્વે સંસાર ॥ ૫૬ ॥

શબ્દ બ્રહ્મ પુરું સર્વ જગત, સર્વે વ્યાપક આપે અવ્યકત
સર્વ પ્રકાશીત સર્વનો પ્રભુ, સ્વયં પ્રકાશીત

સર્વનો બીજુ ॥ ૫૭ ॥

અક્ષર બીના વાણી અદ્વૈત, ત્યાં નહી વ્યાપે ઉજ્યું ને સીત
શબ્દ બ્રહ્મને કહે છે સંત, વદે જે પંડીત મહા મહંત ॥ ૫૮ ॥

શબ્દ બ્રહ્મને જે અનુભવે, તદ્રૂપ યાયે સતગુરને અગ્ને
બ્રહ્માનંદ સદા સુખ શાશ્વત સાંભળ રાજાં એ સીદ્ધાંત. ॥ ૫૯ ॥

એ અનુભવ હીરદેમાં લખે, શબ્દ બ્રહ્મને સદા ઓળખે ॥ ૬૦ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા

જ્યાંથી નાદ ઉપજે સમે, અતી સુદમ નહી નામ
અતીર વાય અસે સમે, સોહી પરાત્પર ધામ. ૧૬

સર્વાનંદો વાય.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાગે, પરાત્પર પરમ ધામ કહેવાયે
નાદ બ્રહ્મ જ્યાં ઉપજે સમે, ત્યાં નાદ લેહે પામે યમે. ॥ ૬૧ ॥
એ અક્ષર લેહે પામે જહાં, પરાત્પર ધામ કહે છે તાંહા
પણુ તે કેવું છે રે ભાઈ, અતીરવચની એ નીસર્ગ નાઇ. ॥ ૬૨ ॥
કહેવા મહેવા ભોગ નહી હોએ. સમઝનાર કોઇ

સમઝે સોએ

શા માટે જે અનુભવે કરી, ગુર દ્રષ્ટ જાણ્યા ભોગ હરી. ॥ ૬૩ ॥
પણુ કહેવા ભોગ નહી એ વસ્ત, અસેસ જહાં

ઉટે નહી અસ્ત

અસેસ મુજે મહાશુન્ય, સ્થુલ સુદમથી રહીત ઉનમુન્ય ॥ ૬૪ ॥

પુરવ પક્ષ.

સ્થુલ તે શું સ્વામી કહેા ઘેર, મુદ્દમની સંભળાવો પેર.
તે યજી રહીત થી વસ્ત કહેવાય, નીચેકરી ગુર

કહેા ઉપાય ॥ ૬૫ ॥

સ્થુલ પૃથ્વી સુદમ આકાશ, અનાકાશ રહીત સુણુદાસ
અનાકાશ તે બ્યોમાતીત, નીરંજન નીરગુણ છે અદ્વૈત ॥ ૬૬ ॥
પરમ બ્રહ્મ શુદ્ધ ચૈતન અપીનાશ, સદા સદોદીત

પરમ પ્રકાશ

સર્વાતીત ઉજ્યુ નહી સીત, જહાં નહી બ્યાપે દૂતાત. ॥ ૬૭ ॥
તે પરાત્પર સત ધામ કહે સહી, ત્યાં ન ગયો પુન્ય તે નાહી.
તે પદ ભાઇ તો પામીયે, પુરણુ પરમ હંસ બે યધ્યે ॥ ૬૮ ॥

પોયવા દીએ બોધ

પરમહંસ તે સુણ કહું દાસ, મનકે દેવ કરે અનય ॥ ૮૮ ॥

તેણું જે સાંભળ સુનમુન, મન મુલે ન મત વરતે ॥ ૮૯ ॥

હંસુન તે એક આત્માભાવ, મીઠીએ નહી સલાવ ॥ ૯૦ ॥

એક આત્મા સધળે રહો, જીવે સીએ વલાવ તે સત ॥ ૯૧ ॥

જાન નહીં હરી હરીવણ કામ, યજ્ઞ આચરે ॥ ૯૨ ॥

આત્મારામ થયે આરામ, પછે જે જોઈ તેહને લાગે મોહી ॥ ૯૩ ॥

દોહા આશા કરે પરાય. ॥ ૯૪ ॥

મા લાવ સાત્રય ॥ ૯૫ ॥

કર્મ કાંડથી રહીત જે, ભાવા ભાવ પણું ધટયુ ॥ ૯૬ ॥

હરી જોયે સર્વ જીવને, જીવન મુક્ત રૂપી સમુદ્ર માહી ॥ ૯૭ ॥

જો પાઈ ॥ ૯૮ ॥

કહે સાંભળ રાય, જીવન મુક્ત કહે સતનીત બધ ॥ ૯૯ ॥

જીવન જીવન જે મુક્ત, જીવે જીવન મુક્ત ॥ ૧૦૦ ॥

સ સય દહયુ ॥ ૧૦૧ ॥

સાખું નીરધાર. ॥ ૧૦૨ ॥

સાખું તેહ ॥ ૧૦૩ ॥

સરખુ દેખે એકા એળી, કાચનો દ્રોહ ન કરે વીવેકી
 તે માટે તે જીવન મુક્ત, સર્વ યગી તે રહે અવ્યક્ત ॥ ૬૯ ॥
 સર્વ જીવ પ્રાણીને વીગે, સ્થાવર જ ગમ આત્મ લખે
 એક આ મા સર્વ જાણુવો, આત્મ લહી અત ન
 આણુવો ॥ ૮૦ ॥

જેહુવી ચાને સેવા ધટે, આત્મ પ્રીત અતઃ મર મટે
 જે જેમ ધટે તેમ સેવા કરે, કા-નો દ્રોહ મનમા નવ ધરે ॥ ૮૧ ॥
 કાઈનો દ્રોહ ન કરવો રતી, જીવન મુક્તની એવી મતી
 દ્રોહ રહીત જે સેવા સહી, સમભાવ મેમ પ્રટી ચર્ચ ॥ ૮૨ ॥
 વીપમ ભાવ તે કહીએ દ્રોહ, દ્રોહ યજી તે ઉપજે મોહ
 તે માટે જે મન વચ કર્મ, આત્મ જાણી તજવો ભર્મ ॥ ૮૩ ॥
 સર્વત્ર જાણુવો આત્મ એક, જીવન મુક્તનો એહ વીવેક
 એવા જીવન મુક્ત સત હોયે, સ કલ્પ વિકલ્પ હોડે
 નહી કાપે ॥ ૮૪ ॥

પુ-વ છાનો

દોહા

કામ ક્રોધ મહા ભયા, મહા લોભ મદ અધ
 દેહ જુદી દેહ મોહમે, મો કહીએ નીત બધ
 ચોપાઈ.

સર્વાન દ કહે સાલજ જીવ, નીત બધ તે વીકારી જીવ
 હે રાજ તે અધમાધમ, બધ તણુ તે નીચુ કર્મ ॥ ૮૫ ॥
 નીત બધ હોયે જેહને વીગે, પદ વિકાર રહ્યા નખ સીખે
 પદ વીકાર કહુ સુણુ રાય, જીવ માહી વરતે એકતાય ॥ ૮૬ ॥
 કામ ક્રોધ લોભને મોહ મદ અહ કાર માને છે દ્રોહ
 જીવ વીગે શુ કરે સ્નેહ, કામ નામ છે કહીએ નેહ ॥ ૮૭ ॥

પારકો દ્રોહ કરીને ક્રોધ, અસ્ત ઇંદ્રી પોષવા દીએ બોધ
અર્થ ઇંદ્રો પોષવા અર્થ, ક્રોધ દ્રોહ કરે અનર્થ ॥ ૮૮ ॥
અહંકાર તે જે ગલીત મહા ભાવ, મન મત વરતે

નહી સભાવ

અસ્થીર ધનનો સ ગ્રહ કરે, લોભ સ્વભાવ તે સત
ઓચરે ॥ ૮૯ ॥

ઉપાધ મેં આધુ નર હોહી, સત જન તેહને ભામે મોહી
એજ વીકાર મોટો છે રાય, નીત ઉડી આશા કરે પરાય. ॥ ૯૦ ॥

દેહ બુદ્ધિ આત્મપાથુ મળ્યુ, અનાત્મા ભાવ સાત્રથ
પણું ધટ્યું

સ ગ્રસ્ત તે સાંભળ એકઠાઇ, સંસાર રૂપી સમુદ્ર માંહી ॥ ૯૧ ॥

અજ્ઞાન રૂપી ગ્રાહેં ગ્રસ્થો, અજ્ઞાન માહી આવી રચ બસ્થો
એટલાસુ પ્રીત કરે નર અંધ, તેહને કહે સંતનીત બધ ॥ ૯૨ ॥

એટલા ધકી રહે અન્યક્તા, તેહને કહીયે જીવન મુક્ત
રાજને પુછ્યું તે કહ્યું, તારા મનનો સંશય દહ્યું. ॥ ૯૩ ॥

દેહ તણો જે શુદ્ધ વિચાર, તે ગુજને ભાખું નીરધાર. ॥ ૯૪ ॥

પુર્વ જાયો.

દોહા

કર્મ કાલ જહાં નહીં, ભાવા ભાવ ન ત્રેય
સીત ઉજ્યથી રહીત જે, સોહી પરમ પદ લહેય

ચોપાઈ.

લહે અને પરમ પદ જેહ, શ્રુતિ સાક્ષે ભાખ્યું તેહ
કર્મ કાળનો જ્યાં નહીં દાવ, ત્યાં નહીં કોઇ આવ અમાવ ॥ ૯૫ ॥

સીત ઉજ્ય કહેવા નહીં હોમએ, નીએ પરમ પદ ન્યારા
જોમએ

લહે પરમ પદનું જ્ઞાન, યયું તેહને દષ્ટ સમાન ॥ ૯૬ ॥

કહેા તે આશંકા ઉપજશે, વળી મન માંડી સંશય થશે
કર્મ કોણુ કોહ કાળ કહેવાય, ભાવા શાવ તે કહી
પેરે યાયે ॥ ૯૭ ॥

સીત ઉબ્ધુ તે કોણુ કહેવાયે, તેના ઉત્તર આપું રાયે
કર્મ જે તે કામાદીક કરે, કાલ તેજ ક્રોધ મન ધરે. ॥ ૯૮ ॥

જ્યારે ક્રોધ અંતઃકર્ણુ બ્યાપે, તે પ્રાણી સર્વ થાપ ઉયાપે
ક્રોધવંત જે દ્રોહજ કરે, પ્રીતવંત તે કુટુંબ આચરે ॥ ૯૯ ॥

ભાવ અભાવ તે જાણુ ઉપાધ, પ્રીતીવર રાખે અપરાધ
તે માટે સાંભળ કહું શીસ, કોઇ ઉપર કરવી નહી રીસ
સદા સર્વદા આત્મ ભાવ, સંતજ તે જે કરે સમાવ. ॥ ૧૦૦ ॥

ઉબ્ધુ સીત તે હર્ષ ને શોક, સાધુ જનને બેહુવે ફોક ॥ ૧૦૧ ॥

હરખ શોક જેહને સમાન, સ્તુતીનીંદા વર્ણંત અભીમાન
સધળે દેવળ ધર્મ જાણુવો, એ અનુભવ ચીતમાં
આણુવો ॥ ૧૦૨ ॥

રાજ પરમ પદજ એહ, પરમ પદ છું જાણ્યે તેહ
તેં પુછયા હતા સાત પ્રશ્ન, મે ઉતર આપ્યો રાજન ॥ ૧૦૩ ॥

નિરવીરુદ્ધ દેશમેં કબો, તત્ત્વ દર્શી કોઈ વીરલે લલો
એ સીદ્ધાંત મેં જાણ્યુ રાય, પુરણુ થયો ઠીતીયો
અધ્યાય ॥ ૧૦૪ ॥

મનની બ્રાંતી દૂર પલાય, અહં ધર્મ આપે રવેં યાય
એ ટીકા છે ધર્મ પ્રકાર, જાણુ ચરણુ રજ કહે રવીદાસ ॥ ૧૦૫ ॥

ઈતી શ્રીમનઃસંયમ ગ્રંથે સર્વાનંદ ગચંદ સંવાદે તત્ત્વ સાર
નીરપણુ નામ ઠીતીયો અધ્યાય.

રાજા ઉવાચ.

પુર્વ છાયા.

દોહા.

કોણ દેવ કોણ વીઘા છે, કોણ હોમ કોણ જપ
કોણ આસન કોણ ધામ છે, કોણ તત્વ કહો આપ.

ચોપાઈ.

તમે સતગુર નીશ્ચય નીજ નામ, કરજોડી હું પુછું સામ
કોણ દેવ કહેવો મહીમાય, વેતા તેહનો કોણ કહેવાય. ॥ ૧ ॥

વિઘા કોણ કોણ ધરનાર, કોણ કીજે તે કહો ઉપકાર
કોણ હોમ કેમ હોયે જપન, કોણ વાંધી કરીએ આસન. ॥ ૨ ॥

ધ્યાન કોણ ઉપાયે ધરાયે, તત્વ કોણ કેમ જાણી વરાયે
તત્વ જાણુવા તણો ઉપાય, કહો સ્વામી ચીત નિવૃત્ત યાય ॥ ૩ ॥

જયારથ કહો ચિતચીદર્માં ભજો, જીવ ભાવ નિશ્ચયે
કરી દજો.

સર્વાનંદ કહે સાભળ રામ, ચિત નિવૃત્તવા તણો ઉપામ. ॥ ૪ ॥

સર્વાનંદ ઉવાચ.

પુર્વ છાયા.

દોહા.

ચિદરૂપ પરમાત્મા, નિરામય અલખ અભેવ
અખંડ અચલ ચલે નહી, સો કહીયે નીજ દેવ. ૨૧

ચોપાઈ.

હે રાજા નિશ્ચયે તે દેવ, જેહનો કાષ્ઠ ન જાણે ભેવ ॥ ૫ ॥
અચલ ચલે નહી કહીયે અનુપ, સોહી દેવ જે બ્રહ્મ સ્વરૂપ.

તે બ્રહ્મ સ્વરૂપના બ્રહ્મ વિદ્યાય, બ્રહ્મ વિદ્યા નીત લણે ને ગાય

પુરવ પદ્ય.

સ્વામી અન્ન વિદ્યા કોણ કહેવાય, અન્ન વિદ્યાને કેમ લખાય. ॥ ૬ ॥

આવા ગ્રહ અન્નનુ લાગુ વુ કેમ, પુણ્ય છુ બાંધીને નેમ
સાંભળ રાખ તુમને કહુ, જ્યારે જો-ની બુદ્ધ લહુ. ॥ ૭ ॥

આત્મ સ્વરૂપને જાણે માધ, તે કદીએ બ્રાહ્મણ અન્ન વાદ
સ સ્વરૂપની વિસ્મરણ નહિ હોયે, અન્ન વિદ્યાને

જાણુ-ની નીત મોયે ॥ ૮ ॥

જો સ્વરૂપનુ વિસ્મરણ થાયે, નો જ્યારે નહી કહેવાયે
ચૈતન્યતાએ વર્તે તે સ્મરણ, આવે ન જાણે નદી આવણું ॥ ૯ ॥

સદા સર્વદા સધયે એક, આત્મ ભાવે લહે વિવેક
આત્મા અને અનાત્મા ભાવે, તે સુજે રહેવુ નરદાવે. ॥ ૧૦ ॥

આત્મા અનાત્મા ભાવનો અર્થ, તે કહુ માત્ર યથા સામર્થ
આત્મા ભાવ તે સર્વને વિશે, અમાન બુદ્ધા કરવી

નખ શીખે ॥ ૧૧ ॥

સર્વન એક આત્મા જીવનીજ, આત્માને સુજે મહા બીજ
નીરામય શુદ્ધ વસ્તુ પ્રાપ્તી, તેજને ઘાયે જોહની

મહા મતી ॥ ૧૨ ॥

સ્વરૂપ કેર દર્શન કરવુ, મન જીતીને જીવત મરવુ
તુ પુછે જે કોણ રૂપ, તેહનો ઉત્તર આપુ જુપ ॥ ૧૩ ॥

પ્રકૃતી પુરૂષને કર્તા જેહ, નીરાકાર નીચુર્ણ અન્ન તેહ
નીચુર્ણ તે શુ સાંભળ અંગીકર, સ્થાપી જક્ત ને રક્ષા

અન્યક્ત. ॥ ૧૪ ॥

સકળ થકી તે રહે વિવેક, આત્મા દ્રષ્ટે આત્મ એક
સકળ ગુણ સકળ આકાર, પ્રગટ કરીને ન્યારા નીરધાર ॥ ૧૫ ॥

મને નથી કવખો જાણીયે, ઉદે નથી પામ્યો વાણીયે
પ્રણવને અંગે જે તત્વ, નીરાકાર મહાબીજ શુદ્ધ સત્ત્વ ॥ ૧૬ ॥

પ્રણવ કાણુ તે ઘું પુછેશ, તેહનો તુજને કહું ઉપદેશ
 પ્રણવ તે જે કહીએ સુન, જ્યાં થકી ઉઠે છે ધુન ॥ ૧૭ ॥
 પ્રણવ તે કાણુ જે નીરાકાર, તે સાંભળ ઘું કહું વીસ્તાર
 ત્રીગુણ ત્રણ મુક્ત ત્રણ વેદ, કે સર્વ કર્તા એ ભેદ ॥ ૧૮ ॥
 નીરગુણ નીરાકાર તે હંસ, અલંત નીરમય છે ચીદ્રંસ
 નિશ્ચય નિશ્ચય એ દેવ, નિરાકાર અલ્પ હંસ અમેવ ॥ ૧૯ ॥
 હંસ સ્વરૂપ જાણુ નીરાકાર, પીંડ અલ્પાંડ જે છે સાકાર
 તેહનો મુત્રધાર હંસ જાણુ, પ્રગટ પ્રકાશ તે છે નીરવાણુ ॥ ૨૦ ॥
 ત્રીવેણીને વીધે જેહને, ગુરુ દષ્ટે દેખે તેહને
 જેહને ગુરુ દષ્ટે હોયે ખરી, પેખે વસ્તુ જીવત મરી ॥ ૨૧ ॥
 પદ પોતાનું હંસ દીએ તેહને, ગુરુ દ્રષ્ટી હોયે જેહને
 પદ પમાડે મીટે દુઃખધાત, એ રાજા ભાખ્યું સીદ્ધાંત ॥ ૨૨ ॥
 ત્રીવેણી નીશ્ચયે કરી રહે, ધામ પમાડે હંસનું પદ લહે
 નિશ્ચયે દેવ સંભળાવ્યો રાય, હવે કહું અલ્પ વીધાનો ॥ ૨૩ ॥
 મહીમાય

પુનઃ જાયા

દોહા.

નાથ કરે સર્વ દુઃખનો, અલ્પ વિદ્યા કહેવાય
 તે આતમ જોગી ધરે, અલ્પ અલ્પ દરસાય. ૨૨

ચોપાઈ

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાજન, મહા વિદ્યાનું કહું પ્રસન
 મહા વિદ્યા જે અલ્પ કહેવાય, તેહનો અજીત છે ઉપાસ ॥ ૨૪ ॥
 તે કેવી છે અલ્પ વિદ્યાભાષ, સર્વે દુઃખનો નાથ કરાઈ
 તત્કાળ મહા પાતકને હરે, અલ્પ વિદ્યા જ્યાં નિશ્ચયે ધરે ॥ ૨૫ ॥

ઉદે પામ્યા પછી અવીછીન્ન, કાંઈ ન ભાસે ખીલુ અન્ન
 ઠંઠારહીત અલ્પ વિદ્યા એવી, નહી કોઈ ખીજ વીઘા જેવી ॥ ૨૬ ॥
 અલ્પ વિદ્યા જે અલ્પ સમ કરે, તેહને આત્મા યોગી ધરે
 મુજને સંશય ઉપજ્યો એક, કોણુ ભોગી આત્મ વિવેક. ॥ ૨૭ ॥
 તેહના હસે જે કોણુ યેન, જે અલ્પ વિદ્યા ધરે દીન રેણુ
 અલ્પ વિદ્યા કોણુ અર્થ ધરે, કોણુ ભુક્ત કરીને આદરે ॥ ૨૮ ॥
 મહા વિદ્યા જે અલ્પ વિદ્યાય, તેહનું કોણુ લક્ષણ કહેવાય
 અને સર્વ દુઃખ તે કહીયે કોણુ, જે જીવ ફરી આવે છે
 જોણુ ॥ ૨૯ ॥

કહાં થકા ઉદે પામીયા, અલ્પ વિદ્યાયે નાસ કેમ થયા
 અલ્પ વિદ્યા અવિછીન્ન તે શું, અખંડીત કહીયે તે
 શું લહુ ॥ ૩૦ ॥

સર્વાર્નદો વાચ.

રાજા કહે સતગુર શ્રી હરી, કરો નીવેડો નીરણે કરી
 સતગુર સંત પ્રસાદે કરી, સાબળ સર્વ ઉતર કહું ફરી ॥ ૩૧ ॥
 આત્મ યોગી મુક્તી લખે, આત્મા સકળ ભુતને વિશે
 એક આત્મ ભાવે રહે, વિષમતા દેત ભાવને દહે ॥ ૩૨ ॥
 ભાવા ભાવ થકા જે રહીત, અલ્પ વિદ્યાયે યાયે અધીત
 અલ્પ વિદ્યા આત્મ યોગી લેહે છે, આત્મ યોગી એ
 ધરે છે. ॥ ૩૩ ॥

શું પુછે છે લહે તે કોણુ, તેહનું વુજને ભાખ્યું દોહોણુ
 રવેં રવરૂપ જે શુદ્ધ ચેતન, તેહનું સ્મરણ દારા
 નહી અન્ન ॥ ૩૪ ॥

અખંડ સ્મરણ તે કહી વીધી કરે, કોણુ કહેસે
 કોણુ અર્થ ધરે
 તે એમ જાણે છે મુણુ શીખ્ય, જાય અખંડ અખંડ

જગદીશ ॥ ૩૫ ॥

પુરવ છાયા.

દોહા

જીવ ભાવ હોમે જઈ, અહ અમી માંય નીરધોમ
નિરામય પદ પામીયે, વાસના હોયે હોમ ૨૭

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સુણુ રાજન, હોમ તણું ભાખ્યું પ્રસન્ન
હોમ પરમ જીવની રીત, જેમ અગ્ની ધ્રુમ રહીત ॥ ૪૭ ॥
તેહમાં હોમની જીવની વૃત્તિ, નિરામય પદની પ્રાપ્તી
જેણે પ્રાપ્તી હોયે ખરી, જીવ ભાવ હોમે શુદ્ધ કરી ॥ ૪૮ ॥
તે હરીજન તેસો પરબ્રહ્મ, જે છુટે સહેજે સર્વ કર્મ

પૂર્વ પક્ષ

સ્વામી ધુમ્મ રહીત જે અગ્ન, તે કોણ મુજ ભાંખો સગ્ન ॥ ૪૯ ॥
તેહને વિષે હોમવો જીવભાવ, તે સુ સુણાવો મુજને સાવ
નિરામય પદ પામવું તેણુ શુર, નિશ્ચેકરી કહો અવણે ધરં ॥ ૫૦ ॥

સર્વાનંદો વાચ.

સાંભળ શીખ્ય કહું ખીજ બોધ, દેહમાં ધુમ્મ કામને કોધ
ધુમ્મ રહીત અગ્ની અહ જ્ઞાન, અહ જાણુતે દ્રષ્ટ સમાન ॥ ૫૧ ॥
સદા સર્વદા નિર્મળ ચિત્તા, વસ્તુ વિચાર કરે અદ્વેત
શીતળ કોમળ દીન વચન, આતમ વિન ભાસે નહિ અન ॥ ૫૨ ॥
જીવ ભાવમે અહ મમત્વ, યથા પ્રપંચ રહીત નહી તત્વ
એ પ્રપંચ મનથી ટાળવું, તે સુજે આસકત ન થાવું ॥ ૫૩ ॥
અહ જ્ઞાન જે વસ્તુ વિચાર, નીતમેવ કરવો નીરધાર
શીતળ કોમળ દીન વચન, ભરમ કરમ નહી બીના બીન્ન ॥ ૫૪ ॥
અહ મમત્વ તે જે જ્ઞાન, નાશ પામે જો પ્રગટે અહ જ્ઞાન
ત્યારે મન આ નિર્મળ થાય, નીરામય પદ પામે રાય ॥ ૫૫ ॥

પરમ પદની પ્રાપ્તિ થઈ, નીરંતર નીરખ્યાથી એ બ્રહ્મ મધ
 પ્રાપ્તિ થઈ તે કેમ જણાયે, બાહ્યર બીંતર બ્રહ્મ દરસાયે ॥ ૫૬ ॥
 કેવળ દીસે પ્રગટ પ્રકાશ, સર્વત્રે સ્વામીનો વાસ
 દેહાભાવ અભીમાન પળાય, અન્ય નહી તે બ્રહ્મ કહેવાય ॥ ૫૭ ॥
 તેથયું તહાં બ્રહ્મ જાણવો, કૃત્ય વિચાર ન આણવો
 તેહનું તે કહેવું પ્રમાણ, સાંભળ નીશ્યે કહું નીર્વાણ ॥ ૫૮ ॥
 સર્વ વિશ્વ બ્રહ્મમે જાણુ, તત્ત્વ દર્શી દેહ ભાવ ન આણુ
 પ્રયત્ન નહી સર્વત્ર એક, જીવરખ્યાનો એહ વિવેક ॥ ૫૯ ॥
 બ્રહ્મ વિદ જો બ્રહ્મણ હોયે, તે નીત હોમ કરે છે સોયે
 વાસના બ્રહ્મ અગ્ન દહે જ્યારે, એવા સ ત તેહને ત્યારે ॥ ૬૦ ॥

પૂર્વ છાંયે

દોહા.

પ્રણવ અગ્ને તત્ત્વજે, આતમ મ ત્ર કહેવાય
 અખંડ જાપ આતમ જપન, તે જપ શ્રુતી નીત ગાય
 ચોપાઈ.

હે વત્સ હે સાધુ સુણજપ, આતમ જપ સમેા નહી તપ
 શ્રેષ્ઠ જપ તે જપ છે આતમાં, તે જપ નહી આવે વાતમાં ॥ ૬૧ ॥
 અકલ્પીત શબ્દ સર્વ પ્રકાશ, તે નીરગુણ બ્રહ્મ અનાકાશ
 મન વચન યકી અજગો રહે, તત્ત્વ દર્શીત કોઈ પદ
 તે લહે ॥ ૬૨ ॥

તે કોણ પ્રણવ પુછીસ રાય, પ્રણવજે ઝંઘાર કહેવાય
 તેહની આદી તત્ત્વ છે જોહ, આતમ રામ કહીજે તેહ ॥ ૬૩ ॥
 તુ પુછીશ આત્મા તે કોણ, પ્રણવનું સ ભળાવુ દોહણ
 આતમ તુરીયા હંસ સ્વરૂપ, તે હંસ સદાય છે તદરૂપ ॥ ૬૪ ॥

ચખ્દે બ્રહ્મ શ્રુતી કહે આપ, તે શું જે અજંપા ભપ
પ્રણવ તે શ્રુતી નીરધાર, ત્રીગુણાત્મક જે ઐકાર ॥ ૬૫ ॥
જે બ્રહ્મા વિષ્ણુ રૂપ જે થાયે, રાજસ તામસ સત્વ
કહેવાયે

ભગત સુખ સુસુખો જહાં, પ્રાણુમન ધંદ્રી છે તહાં ॥ ૬૬ ॥
અધ્યાત્મ અધીદેવ અધીશુત, બુત ભવિષ્ય વર્તમાન
સુણુ સુત ॥ ૬૭ ॥
ગુણુ આત્મ ટોળેનું જાણુ, અને આત્મા ન્યારો હંસ
નીરવાણુ

આત્મા હંસએ યજ્ઞ છે અધગો, સાક્ષી દષ્ટ કરો નહી
વળગ્યો

એટલો છે આગમ પાંચ, તે સુજે આવેને ભય ॥ ૬૮ ॥
આત્મ બ્રહ્મ છે નિત પ્રકાશ, ન આવે ન ભયે અવિનાશ

તે સુજે છે અબ્યક્ત વાણુ, તે આત્મા તત્વનેતું જાણુ ॥ ૬૯ ॥
જાણે તે સમ ભાવે વરતે, તે તત્વદર્શી જીવન મરતે

તારે તંહનો થયો સમાસ, સંશય સધળો પામ્યો નાશ ॥ ૭૦ ॥
વસ્તુ પ્રાપ્તી થયે બ્રહ્મ થયો, જીવ ભાવ સધળો નીટીયો

સધળે કેવળ વસ્તુ દેખે, કાંઈને તે સંત નહી ઉવેખે ॥ ૭૧ ॥
અન્ય સંભવ નહીરે રાજન, હરી સર્વ દેખે સોહી હરીજન

જપતણો મેં ભાખ્યો ભેવ, થીર આસન કહું સુણુ
અવસ્ય મેવ ॥ ૭૨ ॥

થીર આસન ગુર ચખ્દે લેવું એક વર્તી એકાંતે રહેવું ॥ ૭૩ ॥
પુવં છાયો.

દાહા.

લાલા લાભ સુખ દુઃખ રહીત, હીતીયા ભાવ પધાય
ચીત મળે નહી બ્રહ્મથી, સ્થીર આસન કહેવાય

ચોપાઈ.

જાકાર વર્તેય પરતંત, સહેજે ચીત સ્થીર સોહી સંત
 પીત થીરતે જે ભાવ ચેતન, એકાત મેવન જે સ્થીર

આસન ॥ ૭૪ ॥

પીત અપલતો વનમા લોક, ચીતથી થીરતો ધરમાં

વનલોક

પીત થીરતો વન એજે સમાધ્ય, ચીત અથર તો જાણુ

ઉપાધ્ય ॥ ૭૫ ॥

પીત થીરતો હોય જે મન વળે, દેહાબીમાન સર્વ

જો મળે

ન ગજ્યું તાહરે જાગીયે, લાભા લાભ સાસા મન ન

આણીયે ॥ ૭૬ ॥

ખ દુઃખ કષપ રહીત જે હોય, સદા સર્વદા સમજે સોયે

અક્ષર સ્વરૂપ સધળે જાણુ, અદકું ઓણુ કાંઈ ન

મન આણુ ॥ ૭૭ ॥

હરે થીરતા પામે ચીત, ચીત થીરતાયે આતમ નીત

સર્વે થીરતા ભાસે સાચાંત, થીર આસનનું એ

સીધાંત ॥ ૭૮ ॥

‘મે’ સ્થીર આસનનું જ્ઞાન, હવે રાજા ભાણું

પરમ ધ્યાન

મ ધ્યાન જાણુ જે કાઈ, અક્ષર સ્વરૂપની પ્રાપ્તી હોઈ ॥ ૭૯ ॥

પૂરવ પદ્ય.

સ્વરૂપ તે કાણુ કહો મતી, જ્યારે કેમ હોયે પ્રાપ્તી

તે કાણુ પ્રકારે થાયે, તેહનો સ્વામી કયો ઉપાયે ॥ ૮૦ ॥

સર્વાનંદો વાચ્ય.

તુજને ધ્યાન વિધી સર્વ કહું, જ્યાથં જે વીવિધ લહુ
સંશેષે કરી કહું તુજને, જો તે પ્રશ્ન પુછયું મુજને

૫૮૧

પુર્વ છાંયો.

એકાંતે રહી આસન કરે, ઉનમુની મનવે હેરાન
પટ ચક્ર વેધી ચટે, મો પરમ પદ ધ્યાન ૨૬

ચોપાઈ.

પ્રથમ બાણ સંધ સર્વ તજ્યો, કૃત વા કૃતન કરે ન ભજવો
પછે તજવો અભીતર સંગ, જીત ઇંદ્રી યર્ષ રહે અતંગ ॥ ૮૨ ॥
પછે લાગવા પટ વિકાર, નામ ભુજવા કહુ નીરધાર
કામ ક્રોધ લોભ અભીમાન, ઉમાન લાગે દોષે જ્ઞાન ॥ ૮૩ ॥
અહાર નીંદ્રા ભય મધ્યુન, ત્યાગે સકળ ન દેખે નુંન
જો જ્ઞાને મન થીર હોઈ જાયે, તો સર્વે દેવપણું જીતાયે ॥ ૮૪ ॥
મન થીર ઉપજે ઉત્તમ ધ્યાન, સમજે સતગુરુ કેરી સાન
જો ખટચક્ર આલીંગ જાયે, સાતમી ભોમીકા માહે ડેરાયે ॥ ૮૫ ॥
લાં સમામણુ છે મનતણી, અક્ષરંદ્ર મહા તેજે મણી

રાજા ઉવાચ્ય.

સ્વામી પટ ચક્ર તે કોણુજ નામ, સાતમી ભોમીકા જે

કોણુજ કામ ॥ ૮૬ ॥

સર્વાનંદો વાચ્ય.

પ્રથમે આધાર ચક્રનું જાણુ, હીતીવ લંગ ચક્ર પરમાણુ
ત્રીતીયે ચક્રમણી નીરધાર, ચતુર્થે ચક્ર અનહદ વીચાર ॥ ૮૭ ॥
પંચમે વસુધા ચક્ર કહેવાયે, છટમે અગ્ની ચક્ર છે રાયે
એ ચાર પટ દસ ઠાદસ જોયે, સોડસ દોદસ ખુજે કાયે ॥ ૮૮ ॥

એ પટ ચક્ર કહે નીર દ્ર, સાતમી ભોમીકા તે અહરંદ્ર
મનતણી સમામણુ તહા અનીરવાચ નીરંજન જહાં ॥ ૮૯ ॥
તેહને અર્થ પામવા કરી, કરે અભ્યાસ ઉધ્વ મનધરી
અભ્યાસ જો નીચે કરી થાય, વસ્તુ જ્યારથ

સહ જણાય ॥ ૯૦ ॥

અન્ય જ્યારથ નહીરે ભાઈ, વાય જ્ઞાનથી નકે ભાઈ
અભ્યાસને તુજને કહું નીદાન, ધ્યાન ધારણુ દટ સમાન ॥ ૯૧ ॥

મન નિશ્ચય કરી રહે એકાત, ધ્યાન ધારણુ ધારે સ ત
શુદ્ધ ભોમી જોધને સંચરે, તીહા ખેસી થીર આસન કરે ॥ ૯૨ ॥

દ્રઢ થઈ ખેસે થીર આસન, મુલ બ ધી જીતે સ્વાસન
કાયા ત્રી વા શીશ સમ રાખે, ટાળી ચપળ અમૃત ચાખે ॥ ૯૩ ॥

નાસાગ્રે રાખી મીટ, સમદ્રષ્ટી અહા ધં દ્રકીટ
મન રાખે અહા ધં દ્રી માહીયે, પાન અપાન તારે એક ચાચે ॥ ૯૪ ॥

સ ને સને ઉધ્વ ચાલે વાયે, મેર અ થી બેઠીને જાયે
શ્વાકાશ ને વિષે થીર હોવે, ત્યારે નાદ અહા તે પ્રગટે સોચે ॥ ૯૫ ॥

તે જ્યારથ નાદ સ ભળાયે, ધ ટ જોવો રણુકારો ચાચે
જોવો દીર્ઘ ધ ટાનો શબ્દ, તેહવો થાયે નાદ અનહદ ॥ ૯૬ ॥

પરમ ધુન પરમ તત્વ તેહ, વાણીયે ન કહેવાયે તેહ
એહેવુ છે તે સુ જે મુની, નેહે શબ્દ અહાની એ છે ધુની ॥ ૯૭ ॥

નીર તર જોતીનો પ્રકાશ, ઉજ્જ સીત રહીત છે અવીનાશ
પરમાનંદ જોતી નીરવાણુ, તીહા સમામણુ મનની જાણુ ॥ ૯૮ ॥

અહા પ્રાપ્તી જે મન ગણે, બહા થઈ અહા માહે ભણે
તે સ્વરૂપ તે પરમ ધામ, તે પરમ અહા સ્વ સ્નેહે કામ. ॥ ૯૯ ॥

સ્વરૂપની પ્રાપ્તી જહા ચાચે, તે ઘટને વીધે
જીવન રહેવાયે
તે સુજે થયો કેવલ અહા, નરવેપી નીસ્ત્રેહ નીસ્તર્મ ॥ ૧૦૦ ॥

સર્વાનંદો વાચ્ય.

તુજને ધ્યાન વિધી સર્વ કહું, જ્યાં જે વીવિધ લઘુ
સંશેષે કરી કહું તુજને, જે તે પ્રશ્ન પુછ્યું મુજને ॥ ૮૧ ॥
પુર્વ છાયો.

એકાંતે રહી આસન કરે, ઉનમુની મનવે હેરાન
પદ ચક્ર વેધી ચક્રે, મો પરમ પદ ધ્યાન ૨૬

ચોપાઈ.

પ્રથમ બાદ્ય સંધ સર્વ તજ્યો, કૃત વા કૃતન કરે ન ભજવો
પછે તજવો અભીતર સંગ, જીવ ઇન્દ્રી યઈ રહે અગંગ ॥ ૮૨ ॥
પછે સાગવા પદ વિકાર, નામ લુગવા કહુ તીરધાર
કામ ક્રોધ લોભ અમીમાન, ઉમાન લાગે હોયે જ્ઞાન ॥ ૮૩ ॥
અહાર ની દ્રા ભય મધ્યુન, ત્યાગે સકળ ન દેખે નુન
જો જ્ઞાને મન થીર હોઈ જાયે, તો સર્વે દેતપણું જીતાયે ॥ ૮૪ ॥
મન થીર ઉપજે ઉત્તમ ધ્યાન, સમજે સતગુરુ કેરી જ્ઞાન
જો ખટચક્ર આશીર્ગ જાયે, સાતમી ભોમીકા માહે ડેરાયે ॥ ૮૫ ॥
લાં સમામણુ છે મનતણી, અઘરંદ્ર મહા તેજે મણી

રાજા ઉવાચ.

સ્વામી પદ ચક્રે તે કાણુજ નામ, સાતમી ભોમીકા જે
કાણુજ કામ ॥ ૮૬ ॥

સર્વાનંદો વાચ્ય.

પ્રથમે આધાર ચક્રું જાણુ, દ્વીતીય લંગ ચક્ર પરમાણુ
ત્રીતીયે ચક્રમણી તીરધાર, ચતુર્થે ચક્ર અનહદ વીચાર ॥ ૮૭ ॥
પંચમે વસુધા ચક્ર કહેવાયે, છટમે અગ્ની ચક્ર છે રાયે
એ ચાર પદ દસ હાદસ જોયે, સોડમ દોદસ જુએ કોયે ॥ ૮૮ ॥

એ પટ ચક્ર કહે નીર દ્ર, સાતમી ભોમીકા તે અક્ષરંદ્ર
 નતણી સમામણુ તહાં અનીરવાય નીરંજન જહાં ॥ ૮૯ ॥
 હેને અર્થ પામવા કરી, કરે અભ્યાસ ઉધ્વં મનધરી
 મભ્યાસ જો નીશ્યે કરી થાય, વસ્તુ જયારથ

સદ્ય જણાય ॥ ૯૦ ॥

મન્ય જયારથ નહીરે ભાઈ, વાય જ્ઞાનથી નકેં જઈ
 મભ્યાસને ટુજને કહું નીદાન, ધ્યાન ધારણુ કટ સમાન ॥ ૯૧ ॥

ન નિશ્ચય કરી રહે એકાંત, ધ્યાન ધારણુ ધારે સ ત
 હ બોમી જોઇને સંચરે, તીહાં બેસી થીર આસન કરે ॥ ૯૨ ॥

દ થઈ બેસે થીર આસન, મુલ બંધી જીતે સ્વાસન
 યા ગ્રીવા શીશ સમ રાખે, ટાળી ચપળ અમૃત ચાખે ॥ ૯૩ ॥

સાગ્રે રાખી મીટ, સમદ્રષ્ટી બ્રહ્મ ઇંદ્રકીટ
 ન રાખે બ્રહ્મ ઇંદ્રી માંહીયે, પાન અપાન તારે એક થાયે ॥ ૯૪ ॥

ને સને ઉધ્વં ચાલે વાયે, મેર અંથી બેઢીને જાયે
 કાશ ને વિષે થીર હોવે, ત્યારે નાદ બ્રહ્મ તે પ્રગટે સોયે ॥ ૯૫ ॥

જયારથ નાદ સંભળાયે, ઇંદ્ર જોવો રણુકારો ચાયે
 શે દીધં ઇંદ્રાનો શબ્દ, તેહવો થાયે નાદ અનહદ ॥ ૯૬ ॥

મ ધ્રુવ પરમ તત્વ તેહ, વાણીયે ન કહેવાયે તેહ
 કેવું છે તે મુ જો મુની, નેહે શબ્દ બ્રહ્મની એ છે ધ્રુવી ॥ ૯૭ ॥

ઈંતર જોતીતો પ્રકાશ, ઉચ્ચ સીત રહીત છે અખીનાશ
 માનદ જોતી નીરવાણુ, તીહાં સમામણુ મનની જાણુ ॥ ૯૮ ॥

પ્રાપ્તી જે મન ગણે, બ્રહ્મ થઈ બ્રહ્મ માહે ભણે
 વરપ તે પરમ ધામ, તે પરમ બ્રહ્મ સ્વ સ્નેહે કામ. ॥ ૯૯ ॥

મનની પ્રાપ્તી જહાં ચાયે, તે ઘટને વીગે
 જીવન કહેવાયે

ડુજે યથો કેવલ બ્રહ્મ, નરસેષી નીરપ્રેટાનીસ્કર્મ ॥ ૧૦૦ ॥

જેમ સીંધવ પાણી માંહી ગળે, ઉપન્નો હતો તે સહેજે ટળે
 વસ્તુ પ્રાપ્તિયે વસ્તુ વિગેળે, તત્વ દર્શીં સર્વે વસ્તુ દેખે ॥ ૧૦૦ ॥
 અન્ય નહી તેહને રાગન, મે ભાખ્યુ ઉત્તમ ધ્યાન
 એ ધ્યાને સમાધી થાગે, સહેજનંદ સદુજ સમાય ॥ ૧૦૨ ॥

પુર્વ છાંયો.

ઢાહા.

ધ્યાન પરમ ઉત્તમ કહ્યા, ભાખ્યો સદુ મહીમાય
 હવે કહું સીદાંતે કરી, તત્વ તણા ઉપાય ૨૭
 બ્યોમાતીત અરપ જે, અમેસ અચલ અખંડ
 નીર્મળ વ્યાપક નીત જે, સો જોતી રવિ અખંડ ૨૮

એત્યાઈ

હે રાજ સાંભળ તત્વ બેદ, પરમ તત્વ અમેદ અહેદ
 સકળ તત્વનું સાર અદ્વૈત, પરમ તત્વ જે બ્યોમાતીત ॥ ૧૦૩ ॥
 નીરબે નીશ્વલ નીરંજન આપ, તીહાં ન સંભવે

ચાપ ઉપાય

પ્રકૃતી પુરપ રહ્યા ચીદરપ, નીરકાર અખંડ અરપ ॥ ૧૦૪ ॥
 અવેવ રહીત જાણુ અવીનાશ, નહીં દીર્ઘ નહી

લધુ નહીનાશ

સ્થુલ સુક્ષ્મ રહીત આસેસ, નહી કહેવા ઉપદેશ આદેશ ॥ ૧૦૫ ॥
 ચીદાનંદ સ્વરપ અનામ, પરમાનંદ પરમહી ધામ

ઉગ્ન સીત રહીત અખંડ, એહવો છે જે અચલ અહંડ ॥ ૧૦૬ ॥
 અંડોહા પણુ રહીત સો સ્થીર, દ્રુવતે સુજે નીશ્વે પીર
 પરમ તત્વ જે નીરમલ સહી, કલીમલ રહીત

આશંકા નહી ॥ ૧૦૭ ॥

- સદા સર્વદા છે પ્રકાસ, સર્વ પ્રકાશીક રહે ઉદાસ,
વળી એ તત્વ કેવું છે ભાર્મ, વ્યાપક ઘટ રહ્યા સમાર્મ ॥ ૧૯૮ ॥
- સ્થાવર જંગમ રમે સો રામ, અણુ માત્ર ઠાલો નહીં ઠામ
બાહર બીતર સર્વત્ર એક, તત્વ જાણ્યાનો એહુ વીવેક ॥ ૧૦૯ ॥
- વળી તત્વ સદા છે નીત, રહે તુતીયાયે તુરીયાનીત
તે સુજે અવેવ અવીનાશ, ઉત્તતી રહીત જે સર્વાવાસ ॥ ૧૧૦ ॥
- સ્વયં પ્રકાશ છે શુદ્ધ ચૈતન, સર્વ કરતા જુગજીવન
સર્વનો પ્રભુ તે મહાકાળ, મહા સુન તે અદબદ માય ॥ ૧૧૧ ॥
- મહા સુન જે તે કહેવાય, જીવ ધ્રુવર બહુ સભાય
સર્વ સમુલો આપો આપ, ને જ્ઞાન દસ્વરૂપ સમાપ ॥ ૧૧૨ ॥
- આ દીસે છે આ પરકાશ, હું તુ સર્વ લોકમા વાસ
કરીયે હૈયે આપણુ કલોપ, જ્ઞાન માંહી સૌ ઝાકમ ઝોલ ॥ ૧૧૩ ॥
- તે ઝાળખી લેયે સાયતમા, જે તે મહા હરી આતમા
પરમ તત્વ યાં એહુ કહેવાય, એ સીદ્ધાંત સાંભળ્યું ॥ ૧૧૪ ॥
- સખા પ્રભુ પુછ્યા મુજને, મેં હિતર આખ્યો તુજને
એ સમસા એથી પામે મર્મ, પોતે થાયે આનંદ જ્ઞાન ॥ ૧૧૫ ॥
- નિરવીકલ્પ દેશ મેં કળો, તત્વ દર્શન કોઈ વીરલે લલો
એ સીદ્ધાંત મેં જાણ્યું રાય, પુરણુ થયો ત્રતીયો ॥ ૧૧૬ ॥
- મનની જ્ઞાંતી દુર પજાય, અહં જ્ઞાન આપે રવેં યાય
એ દીકા છે જ્ઞાન પ્રકાશ, ભાણુ ચરણે કહે રવીદાસ ॥ ૧૧૭ ॥
- હંતી આ મન સયમ અથે સર્વાનંદ ગયંદ સંવાદ
સાર નીરૂપણુ નામ ત્રતીયો અધ્યાય.

રાજા ઉવાચ.

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

વંરાગ ભક્તી રાનધને, કોણ કંધ્યાણુ સમાધ
મહણુ ત્યાગ વળી સમ કહો, મીટે સકળ ઉપાધ ૨૮

ચોપાઈ

હે પ્રભુ કોણુ કહીયે વંરાગ, કોણુ લક્ષણુ કહો ગુરભાગ
કોણુ ગને અને કેમ જાણીયે, કહો કંધ્યાણુ ક્યાંથી ૥ ૧ ॥
સમાધી કહી તેહના કોણુ ચેન, કૃપા કરી સમજવો સેન
કોણુ વસ્તુ ગ્રેહવા જોગ, તે કેમ કહીયે કહો સંજોગ ૥ ૨ ॥
તજવા જોગ તે શું સ્વામીન, કેમ તજીયે સમજવો ચેહેન
સમતત્વ તે કોણુ કહેવાય, તે ક્યાં છે તે કહો ઉપાય ૥ ૩ ॥
એ સર્વ રક્ષક કરી પરીબ્રજ, કહો જયારથ છુટે કમ
ભાંગો હરદે અંથી ગુરદેવ, સમ વસ્તુનો ભાખો ભેવ ૥ ૪ ॥

સર્વાર્નંદો વાચ.

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

વાક્ય વાદ કરે નહી, ગુર વજ્રંત સંતોષ
સ્થીર સર્વ વંરાગ સો, ઉન્મુની રહે નીરદોષ ૨૯

ચોપાઈ

હે રાજા વંરાગ સંત એ કહે, તે જે મન ઉન્મુનીયે રહે
ઉન્મુની જે ભાસે નહી આન, આન નાહી સો આતમ ધ્યાન ૥ ૫ ॥

સર્વ સુન જાણી વસ્તુ લહે, એક આતમ ધ્યાને રહે
સર્વ સુન સાલજી સ્થાય, દીસે છે તે મીઠ્યા પ્રપચ ॥ ૬ ॥

નાસવ ત દીસે છે કાચો, અદ્રષ્ટ તે ઈ દ્રીયાતીત સાચો
તે આત્મા તે અનીનાશ, આતમ સ્વરૂપનો નહી વીનાશ ॥ ૭ ॥

સ્વરૂપને જે જાણે તે ત્યાગી, આતમ જ્ઞાની તે વરાગી
આતમ સ્વરૂપ જાણ્યે તાહરે, વાક્ય વાદ વર્જીત
હોય જ્યારે ॥ ૮ ॥

હરીના નામ વીના જે અન્ય, બોલવું નહી તે સુણું હરીજન
સ સારનું હાપણુ ટાળવું, નીરમળ નેત્રે નીહાળવું ॥ ૯ ॥

ગલીત ભાવ ગળે સર્વ સાથ, સ તોપ ઝહી રહે થઈ અનાથ
અહાર વસ્ત્ર અર્થે નહી ફરે, ધનને ઝાજ ધાવન નહી કરે ॥ ૧૦ ॥

એક ઇશ્વર ઇચ્છા વરતી રહે, તાત્પર્ય જે માત્ર તે ઝહે
વળી તે કેવો હોય મહત, નીરાશી ગુણુ વર્જીત હોય

જ્ઞાત ॥ ૧૧ ॥

તે સુ આશા માયા ગુણુ, તે સ જગતુ રાજ સુણુ
રાજસ તામસ સાત્વીક શ્રુતી કહે, તે થકો સ ત

અગમે રહે ॥ ૧૨ ॥

તે સુ ભાવા ભાવ રહીત, ની કર્મ નીરગુણુ અહીત
કરવો અહ કારનો નાશ, શુદ્ધ તત્ત્વ ઝેહવો થઈ નીરાશ ॥ ૧૩ ॥

વળી તે સ ત કેહવો હોયે, ઇ દ્રીયાદીક પદારથ ખોયે
યત કી ચીત જે દ્રષ્ટ જોયેર, દીસે છે તે સર્વ અસ્થીર ॥ ૧૪ ॥

જો એમ મીઠ્યા જાણો તાહી, આસક્ત મન ન યાવે દયાહી
સર્વ દુ ખ દાપડ ટાળો રાય, તે સુ જે આવે ને જાય ॥ ૧૫ ॥

તે સ સાર દુખે જીવ વળગો, એટલા રૂકો આતમ અગમે
સાક્ષ દષ્ટ અબ્યક્ત છે વાણુ, હે રાજ એવો છુ જાણુ ॥ ૧૬ ॥

આત્માતાળે વરતી જઈ રઈ, શુદ્ધ વેરાગ તે તેહને કઈ
એ સીદાંત મેં ભાખ્યુ સોઇ, શુદ્ધ વેરાગ પ્રાપ્તી હોઇ ॥ ૧૭ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

અવશ્ય કીર્તન રમરણ, સેવન કરે નીરાસ
અર્ચન વંદન વિષય ભક્તી, સખાગોવીંદ હરીદાસ ૩૦

ચોપાઈ.

હે રાજ અખંડ પ્રાણીયે પરમેશ્વરની ભક્તી જાણીયે
અંતર જામી કૃષ્ણ કહેવાય, તેહની ભક્તીનો કહું
મહીમાયે ॥ ૧૮ ॥

તેહની ભક્તી કરીએ એટ, ચણું અંતના આહી લેટ
કરવું મનને કૃષ્ણાકાર, દેખે કૃષ્ણને સચરાચાર ॥ ૧૯ ॥

અનભાવ નહી મન ઉપજે, કૃષ્ણ નાના ભાસે નહી રજે
કૃષ્ણ મને તે થઇને રહેવું, ની દા સ્તુતી સર્વે સહેવું ॥ ૨૦ ॥

પ્રેમ લક્ષણ તે જો ભક્તી, ક્યાં યે મન ન ધરે આસક્તી
જાઈ એમ કહે સહેજે રાયે, પ્રેમ ભક્તી કેમ પ્રગટ થાયે ॥ ૨૧ ॥

ભક્તી પ્રગટ કેમ જાણીયે, તે સંભલાવું શ્રુતી વાણીયે
પ્રાણીયે એમ કરવું રાય, અખંડ સાંભળવો હરી
મહીમાય ॥ ૨૨ ॥

સુણવું પરમેશ્વરનું ચરીત્ર, પરમેશ્વરને કરવા મીત્ર
રમરણ તે હરીના નામનું, તન મન ધન કરવું રામનું ॥ ૨૩ ॥

સદા સર્વદા ભક્તી કરે, રાગ હસાદીક ને પરહરે
હવે સેવા કહું સુણ રાય, ચણું સેવા કરવી ગીત લાય ॥ ૨૪ ॥

હરીના ચણું સંત ચણું એક, સંતની સેવા કરે વીશેક
કરવી સંત ચરણની સેવ, અંતરથી ટાળી અહુમેવ ॥ ૨૫ ॥

તે સેવા વિષ્ણુની કરી, જે સત ચણું સેવે આદરી
અર્ચા કર્યા ભોગ તે સગ હરી સત એક કહે ભગવત ॥ ૨૬ ॥

અર્ચા કરે હરીનાદાસની, ખીક ભાસે જનના ત્રાસની
સાધુની કરવી વંદના, અન્ય દેવની ન કર ખડના ॥ ૨૭ ॥

પંચોપચાર પોડસોપચાર, નવધા ભક્તી તથા નીરધાર
તે હરીજન સતગુરની કરે, સગુણુ ધન જાણી અનુસરે ॥ ૨૮ ॥

જાણીએ જો ગુરને સવેવ, સગુણુ ધન ચીતવી કરીયે સેવ
હોય ઉપચાર સરવે અરપીયે, અનહદ શબ્દ સુણીને
લહીએ ॥ ૨૯ ॥

નીરાવેવ ચીત વેચે તાહરે, નીરગુણુ ધન દ્રષ્ટીએ
ભાસે જાહરે

વળા એમ જાણીયે રાય, પ્રાપ્તી મોટો શબ્દ સંભળાય ॥ ૩૦ ॥

વળા એમ જાણીયે પુત્ર, ધન દ્રષ્ટીએ ભાસે ધન મુત્ર
ધનને વિવેચી જે સર્વ પ્રગટે નાદ, તાહરે મીટે
સધજો વીવાદ ॥ ૩૧ ॥

જોત ઝગમગે અમૃત ઝરે, અમૃત પીધે નહી અવતરે
એવી ધારણા ધરે જો રાય, સઘપ્રાપ્તી હરીની યાય ॥ ૩૨ ॥

પ્રભુ પામવા મન જો ધરે, સત સાથે મીત્રાર્થ કર
મીત્ર આગળથી કરીયે સત, સત બતાવે પુરણુ તત ॥ ૩૩ ॥

તો ત્યા ધન સ્વરૂપ જથારથ યાય, અન્ય નહી
સર્વત્ર દરસાય

સર્વ ભૂત રાખે સમભાવ, કરે નહી કયાહી ચાવ અચાવ ॥ ૩૪ ॥

તાહરે યાય વસ્તુ પ્રાપ્તી, દૂતા હત રહે નહી રતી
પરમેશ્વરનું ઉત્તમ ધ્યાન, થઈ એકાંત સમજવી સાન ॥ ૩૫ ॥

તન મન ધન અર્પે હરી ચણું, હરી ચણું તે ગુરનું શરણુ
સતગુરને અરપે દેહ મહે, ત્યારે યાય પ્રભુમાં લહે ॥ ૩૬ ॥

ત્યારે લહે યથો જાણીએ, કહુ વચન કહે નહી વાણીએ
સ્વપ્ને નહી ઉપજે અહંકાર, જગત વિષય મય
દેખે સાર ॥ ૩૭ ॥

એક આત્મા વીના નહી અન્ય, હરી સર્વ દેખે
સો હરીજન

અન્ય ભાવ પામે નહી ઉદે, ગુર ગોવીંદ પ્રગરીયા રહે ॥ ૩૮ ॥

હે રાજ પરમેશ્વર તણી, શ્રેષ્ઠ ભક્તી જે તુજને ભણી
એ વીના જે કરે કર્મ ત્યાં નહી ભક્તી તણે ધર્મ ॥ ૩૯ ॥

મસ્તક ઉપર લેછે ભાર, કરતા પથ્થુ આણે કરનાર
મુખે બોલે વચન અતી નર્મ, તીહાં નહી ભક્તીના ધર્મ ॥ ૪૦ ॥

અભ્યાગતને આદર દીયે, કાંઈ ન ઇચ્છે ધર્મ ફળ લીએ
બેન ભાણેજ પુત્રી પોતરા, ધર્મ અર્થે સર્વે નોતયા ॥ ૪૧ ॥

જગ જગન કરે બહુ કર્મ, તીહાં નહી ભક્તીના ધર્મ
કાઠી પીતી હોય શરીર, તે દેખીને બે લેહીર ॥ ૪૨ ॥

અભ્યાગત જાણી આદરે, તન મન ધન સમર્પણ કરે
જેવા કીરતન હોયે અહંમેવ, નીજ ભક્તીનો

એનીજ ભેવ ॥ ૪૩ ॥

ઘોર સકળ છે પક્ષ પ્રમાણ, જન્મ મરણ મીટે નીરવાણ
શ્રેષ્ઠ ભક્તી ભાખી રાજન, એ યકી ઉપજે નીજ જ્ઞાન ॥ ૪૪ ॥

છુટે કીટ પાટ લેવાણ, ઉપજે જ્ઞાન માટે સહિ તાણ
મન નીમંજ છોડે બંધ મુક્તી, રાજ શ્રેષ્ઠ કહાવે ભક્તી ॥ ૪૫ ॥

ભક્તીનો ભાખ્યો મહીમાય, તુજને મેં સંભળાવ્યુ રાય
ભક્ત વેરાગી જોગેન્દ્ર, જોહની મુરતી રહે અંહ રંદ્ર ॥ ૪૬ ॥

અથવા બાના ધારી કેવ, પ્રેમ સહીત હરી ભજતો હોય
સરવે એક નીહાણે વસ્ત્ર, બહાર કહાવે ગ્રહસ્ત ॥ ૪૭ ॥

બીંતર ભક્તી જ્ઞાન વેરાગ, અંતરકથું સર્વનો ત્યાગ ॥ ૪૮ ॥

મન વચન તનઅર ધન, સાધુને સમખ્યું મન
તેને આદર દીયે તે ભક્તી, ખીજ સહ સંસારની જુક્તી ॥ ૪૯ ॥

ગરીબ ઉપર રાખે સ્નેહ, જગત ભાવનો ટાળે પ્રેહ
દયા ભાવથી લહે મુખ સયાત, ભક્તી તણું ભાખ્યું
સીદ્ધાંત ॥ ૫૦ ॥

હવે ભાખ્યું જ્ઞાન ઉપાય, ચીતની વૃત્તી નિવૃત્ત યાય
હરી વીના ભાસે નહીં આન, તે સંભળાવું જુજને જ્ઞાન ॥ ૫૧ ॥

પૂર્વ ધાયો.

દોહા

ભાવાભાવ મીઠે સદુ, પ્રગટે જ્ઞાન પ્રકાશ
આતમ દશે અણુધંગી, હવે શોકનો નાશ ૩૧

ચોપાઈ.

રાજ જ્ઞાન તે તેહનુ નામ, જેણે જાણ્યા આતમ રામ
જ્ઞાન યજી તે જેય જણાય, જે દેખે મન ક્યાંધ ન ધાય ॥ ૫૨ ॥

તે શું જે આતમ જાણવો, અનુભવ લઈ ચહે માણવો
આતમ જ્ઞાનનો દોષ પ્રકાશ, ભાવા ભાવ જો ટળે આશ ॥ ૫૩ ॥

શુભા શુભ હવે ને શોક, જ્ઞાન ઉદે સર્વે દોહ
ઉંચ નીચ પ્રકૃતી સમજાવ, સર્વ મીટાડે ચાવ અચાવ ॥ ૫૪ ॥

ક્યાંહે મોહન પામે તેહ, સમતત્વ સર્વ જાણે જેહ
સમતત્વ તે કેવલ અજ્ઞ, દેવવમા ભાસે નહીં કર્મ ॥ ૫૫ ॥

પરમ ધર્મની પ્રાપ્તિ દોષ, દેહાબીજાન અતરથી ખોલ
અહં મમત્વ જો પામે નાશ, એટલે પ્રગટે અવીનાશ ॥ ૫૬ ॥

ત્યારે આતમ જ્ઞાન પ્રગટે, જ્યારે ઉરમી ટાળે ખટે
આતમ જ્ઞાને મને પ્રકાશ, તે પ્રકાગે પ્રગટે અજ્ઞ ભાસ ॥ ૫૭ ॥

પ્રગટ્ય તમ વાજી તાત, આતમ જ્ઞાન લાખ્યું સીદ્ધાંત
એ લાખ્યો મેં જ્ઞાન ઉપાય, હવે આતમ
સંભળાવું રાય ॥ ૫૮ ॥

૫૮ છાંયો.

દોહડા.

ચૈતન ગુણાતીતજે, સ્વય પ્રકાશ પ્રકાશ
નીરમળ વ્યાપક નીત જે, નીરાકાર અવીનાશ ૩૨

ચોપાઈ

હે સાધુ જગ્ને નીરાધાર, તે જે આત્મા નીરાકાર
તે સુજે છે ઇન્દ્રીયાતીત, અદ્રસ તે જે અવેવ રહીત ॥ ૫૯ ॥
મન વાણીથી અગોચર જાણુ, અતી સુક્ષ્મ

નીરજન નીરવાણુ

વળી તે કેવો છેરે રાય, અવ્યક્ત વાણુ અસંગી કહેવાય ॥ ૬૦ ॥
માય ગુણનો નેતા સહી, અના વાણી વાણીમાં નહી
અવેવ માયા ગુણથી અગગો, રહે સર્વ માંહી કાષ
ન વળગો ॥ ૬૧ ॥

સાક્ષી દષ્ટ તે સ્વયં ચૈતન, ઉપાધી રહીત રહીત અંજન
ચૈતન સ્વરૂપ ઉપાધી રહીત, જોતી સ્વરૂપ અખંડ અઢેત ॥ ૬૨ ॥
સદા સર્વદા સ્વયં પ્રકાશ, સર્વ પ્રકાશીક છે અવીનાશ
સીત ઉજ્ય રહીત પરમાનંદ, મત સ્વરૂપ જહાં નહી દુઃ ॥ ૬૩ ॥
અનંત નીરમળ અનંત સુદ્ધ, અનંત નીરમળ

અનંત બુધ

મૃતી પુરૂષ તણો જે પાર. સધળે વ્યાપક આતમ સાર ॥ ૬૪ ॥
સર્વત્ર ભીતર ને જહાર, રૂપ સ્વરૂપ અખંડ અપાર
એક આત્મા વિના અન્ય નથી, હે સાધુ શું કહીને કંથી ॥ ૬૫ ॥

આકાશની પેરે સર્વ માંહે, આત્મ અળગો વળગો નહિ
 દષ્ટ ગોચર વ્યોમાનીક ભુત, આત્મા દષ્ટ ગોચર નહી ૩૫ ॥ ૬૬ ॥
 જે સુજે અશેષ અપાર, નેતી શ્રુતી કરે પોકાર
 આત્મા અતર્ક જે મહાસુન, મહા સુનતે સમસા મુન ॥ ૬૭ ॥
 તે સુજે સમસા બુધ હોય, તે સમસા પ્રીતે સંત મોય
 સર્વ વિનાશે રહે તે રામ, તે નિશ્ચયે બ્રહ્મ અનામ ॥ ૬૮ ॥
 ઘોઈ રીઝનારો રીઝે જમ, યુગાની સાંકર છે તેમ
 વક્રવન થાએ તે પરીબ્રહ્મ, સ્વરૂપ પ્રગટ પ્રકાશ નીજ ધર્મ ॥ ૬૯ ॥
 સદા સર્વદા ॥ તે નીત, શબ્દ હંસ તે શબ્દા તીત
 શબ્દ હંસ તે બ્રહ્મ કહેવાય, શબ્દ સમે નીરાધંબ મહાય ॥ ૭૦ ॥
 શબ્દ પરખીને વળગે જેહ, શબ્દાતીત પામે પદ તેહ
 તે સુજે કહીએ અવીનાશ, પરમ કારણુ પરત્પર વાસ ॥ ૭૧ ॥
 સર્વનો કર્તા સર્વનો ઇશ, આકાર રહીત નીરંજન ધીસ
 નીત નીરંતર ૩૫ તે ધન, અંતર આત્મા શુદ્ધ ચૈતન ॥ ૭૨ ॥
 એવો જગતે છે રાજ્ય, આત્મા જ્ઞાને તેહ જણાય
 તો થાય આત્મ પ્રાપ્તી, સત સંગ કરવો નીત અતી ॥ ૭૩ ॥
 બ્રહ્મ જ્ઞાને રહે એકતાર, બાહર બીંતર બ્રહ્મ અપાર
 ગતે આત્મ સંલગ્નાઓ સાર, હવે કહુ કલ્યાણુ વીચાર ॥ ૭૪ ॥
 કલ્યાણુ કૃપાયે તે પરમેશ્વર વડે, હરીચર સંત
 પ્રસાદે જડે
 પરમ ઉત્તમ જે છે કલ્યાણુ, સતચરણી પામે દુર્લભ ॥ ૭૫ ॥

પુર્વ છાંયો.

ટોહા.

વીંછુ વીંછુ જાણે સડળ, મન વીંછુ મય જાણુ
 અખંડ આત્મ સ્મરણુ કરે, ન કર્મે થાય કલ્યાણુ ૩૩

ચોપાઈ

હે રાજા કહું પરમ કલ્યાણુ, બાહેર બીંતર રહે નીરવાણુ
 સર્વંત્ર કેવલ્ય થઈ જાણુવો, હરી વીના મન નહી આણુવો ॥ ૭૬ ॥
 થઈ જાવ ઉપજે મન અંગ, પુરણુ થઈ જાણે સર્વંગ
 સર્વે જથારથ થઈ પ્રકાશ, વિષ્ણુ સ્વરૂપ જાણે સર્વ વાસ ॥ ૭૭ ॥
 વિષ્ણુ મન વિષ્ણુ મય કરે, તે વળણુવ તારે ને તરે
 તે સુજે આતમા મન, તેહને વિષ્ણુ લહે હરીજન ॥ ૭૮ ॥
 અને વિષ્ણુ જાણે વરતે તેહ, સર્વ અક્ષમન જેહનું જેહ
 સર્વ નિરતર વરતે એક, થઈ લલાનો એ વીવેક ॥ ૭૯ ॥
 દેત જાવ ટાળે તે સાધ, સર્વ વિષ્ણુ ને નહી ઉપાધ
 ચૈતનતાયે સર્વદા રહે, પ્રકૃતી રહીત ત્રીતી એમ કહે ॥ ૮૦ ॥
 વરણુ દ્રષ્ટે તે વરતણું, તે સુજે ને દ્રોહ રહીત થણું
 દ્રોહ રહીત થાયે તે રામ, કલ્યાણુ થાયે ભક્તી નિઃકામ ॥ ૮૧ ॥
 અહ જાવ રહે ન આણુવો, વિષ્ણુ જાવ સર્વે જાણુવો
 વિષ્ણુ જાણે જાણે સર્વે હરી, જે સત્સંગ કરે દહ કરી ॥ ૮૨ ॥
 પ્રગટ આતમારામ જણાય, જે સત્સંગ કરે ચીત લાય
 સંત સમાગમ દુર્લભ જાણુ, સત્સંગે થાયે કોટી કલ્યાણુ ॥ ૮૩ ॥
 જીવ જાવ પલાયે સર્વ, થાયે સ્વરૂપે જાણે ગર્વ
 થીયો સ્વરૂપે પોતે આપ, આપ માંદી સમાવ્યો વ્યાપ ॥ ૮૪ ॥
 કારજ કારણુ પોતે રામ, સર્વ છે એહના નામ
 રાજા એ સોહું નીરવાણુ, સાચ પ્રગટે હોયે કલ્યાણુ ॥ ૮૫ ॥

પુર્વ છાયો.

દોહા.

મન સુનધ્યાન જેહને વિષે, ગત સુન લીનજ થાય
 સંકલ્પ વર્જીત મન સદા, પરમ સમાધ કહેવાય ૩૪

ચોપાઈ.

પરમ ઉત્તમ સમાધી રાય, ધ્યાન ધ્યે વર્ણત કહેવાય
મન સુન ધ્યાન વિષે ગત સુન, લીન ગાયે જે રહે ઉનમુન ॥ ૮૬ ॥
તે સુજે સ્વયં પદ પામવો, નહી આવવો નહી
ક્યાંઈ જવો

તે સુજે ચૈતન જે જાણ, અનેવાચં અદ્રશ નિઃકર્મ ॥ ૮૭ ॥
તે જગાએ લીન સર્વે થયું, સંકલ્પ વિકલ્પ સમીને ગયું
શુભા શુભ સંકલ્પ જે હોય, એકે ઉદે ન પામે કાચ ॥ ૮૮ ॥
વસ્તુ દ્રષ્ટ વા અદ્રષ્ટ જે કહી, સર્વ થઈ બીન
ક્યાંઈ નહી

દૂત ભાવ છે દેહ બુધ, તે ટળી સર્વે ભાસે મુદ્ધ ॥ ૮૯ ॥
સર્વંત્ર સર્વંગે એક, દેખે આતમ એજ વિવેક
અહં મત્તમ વ અહં ભાવ ન હોય, આત્મ પરમાત્મ
એકજ સોય ॥ ૯૦ ॥

અહંકારનો હોયે નાશ, ત્યારે સહેજે હોય પ્રકાશ
મહાસુન સ્વધામ કહેવાય, તેહની પ્રાપ્તિ થાયે રાય ॥ ૯૧ ॥
ધર્તર નાસ્તીક તેહ સમાધી, રંચ માત્ર ત્યાં નહી ઉપાધી
તે સહેજે પદ પામે રાય, તેહનું નામ સમાધ કહેવાય ॥ ૯૨ ॥
સમાધ તે જે હોય સમભાવ, સર્વ સાથે રહેવું નીરદાવ

પૂર્વ છાંયો

દોહા.

શ્રુતી સામે તુજને ભાખી પરમ સમાધ
બલ જ્યારય વરણુવું છુટે સકળ ઉપાધ ૩૫
સર્વ લોક મીઠ્યા સદી, મીઠ્યા સાધન ભુત
નામ રૂપ મીઠ્યા સકળ, સ્થીર સઘ થઈ અમ્યુત ૨૬

શ્રોપાર્થ.

હે સાધુ યદને તદ્રૂપ, રહેા ગ્રહીને જ્ઞાન સ્વરૂપ
તો કંઈએ ચક્ષીએ નદી રાખ, તો જ્ઞાન સ્વરૂપની

પ્રાપ્તી થાય ॥૯૩॥

જ્ઞાન પ્રાપ્તી વિના સદેવ, જહાં તહાં ચક્રી ચક્રે તે શુભ
સકળ લોક અધીર સરીર, તેહના સ્વામી તે અધીર ॥ ૯૪ ॥
જુત જે આકાશાદી જેહ, માયા ચે ચખ્દાદી તેહ
ગુણ જે સતવાદી જે નાસ, અધીર સાધન ધ્યાન અભ્યાસ ॥ ૯૫ ॥
રૂપ સ્થુલ સુક્ષ્માદી જેહ, કર્મ જે જગન અસ્થીર

• સર્વ તેહ

કાલ જે અશ્વિનાદી અસ્થીર, ઉપ-ચું માટે વણસે વીર ॥ ૯૬ ॥
જે ઉત્પત્તી તેહની લય હોય, આત્મ સ્વરૂપ અવીનાસી સોય
ઉત્પત્તી નહી તે જ્ઞાન સ્વરૂપ, શુદ્ધ ચૈતન તે સદા ચીદ્રૂપ ॥ ૯૭ ॥
સદા સર્વદા છે પરકાસ, સર્વ પ્રકાશીક અવીનાસ
સર્વેને નાસે રહે તે જ્ઞાન, અસેસ અપાર અતર્ક નીઃકર્મ ॥ ૯૮ ॥
અનાવાણી અરંગ અગુણ, અવેવ રહીત રહીત ત્રીગુણ
પરમ જોત પુરણ પ્રકાશ, અનીરવચની સર્વાવાસ ॥ ૯૯ ॥
સર્વની ઉત્પત્તી સર્વની લય, લય સ્થાક તે તુરીયા હેય
તુરીયાનો સ્વામી તુરીયાતોત, જહાં વીરકત દેતા દેત ॥ ૧૦૦ ॥
અસેર નીરાલંબ નીસ્પ્રેહ, તીંહાંનો ગયો પુનર નહી દેહ
પરમ ધામનો હંસ કહેવાય, તે તીહાં લય પામે છે રાખ ॥ ૧૦૧ ॥
તે તત્વને ગ્રહો ગુમ રાખ, તુરીયાયે રહે ચક્રી જણાય
તુરીયાયે પહોંચ્યા વીન રાખ, ચખ્દ જ્ઞાન તે ગણા ન જાય ॥ ૧૦૨ ॥
ગ્રેહેવા જોગ વસ્તુ છે એહ, જો ગ્રેહેવાય તો ટળે સંદેહ
તજવા જોગ તે કહું સુણ રાખ, તજે સર્વંથા તજ્યા
જો જાય ॥ ૧૦૩ ॥

પુર્વ છાંયો

દોહા

રાગ દ્વેષ અહ તા ગર્વ, મોહ ટપના કામ
મનાત્મા બુદ્ધી સ ગ તજ, ક્રોધહી તજ ભજ રામ

ત્રોપાર્થ

મેહનો ત્યાગ કરે જો સોય, તો મીત્રાર્થ ગમસુ હોય
ગ તે કોણુ જે સ્થુવ સ પ્રેહ જગ વિષે શુ કરે સનેહ ॥ ૧૦૪ ॥
ત્વ જ્ઞાને નિશ્ચયે તજવો આતમરામ અખ ડ તે ભજવો
પ તે શુ તે સાભળ શીશ, કાઈ ઉપર નહી

કરવી રીસ ॥ ૧૦૫ ॥

મસુયા આણી કેહેવી વાત, કરવી તે તેવી સાક્ષાત
પહ કાર કહુ સાભળ વીર ઉપાધી તે જાણુ અથીર ॥ ૧૦૬ ॥
હને વીધે ધરે આસક્ત તેહ નળે નહી ભાસે જક્ત
ટપના મીથ્યા સ કલ્પ થાય, અ ય મનોરથ

તજવા રાય ॥ ૧૦૭ ॥

॥ મારો દેહ આ માર સહુ, આ પુત્ર પરીવાર

પુત્રની વહુ

આત્મા કરીને માને દેહ, એ ભાવ તજ તજવો પ્રેહ ॥ ૧૦૮ ॥
જવો સ ગ વિષે દામની, વાસના દુરમતી જે દામની
ધ તે શુ જે સાભળ રાય, અસક્ત ઈ દ્રીનો

ભોગ ભોગવાય ॥ ૧૦૯ ॥

ગને અર્થે દ્રોહજ કરે, જીવ હી સાનુ કર્મ આદરે

ભાવ મનસા વાત્યાય, તજવો વૃથા તે કમલુાય ॥ ૧૧૦ ॥

આતમ સુખ આતમ દર્શન, સુખ પામે તે હરીજન

રજે દરશન પામે તેહ ક્રોધાદીક વર્જત છે જેહ ॥ ૧૧૧ ॥

અહા મહીને, અહા સમાન, અહાનું રૂપ કહું રાજન
સધળે અહા એક જાસે સહી, મન વચન કહ્યા મેં નહીં ॥ ૧૧૨ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

સર્વાતીત સર્વગત, સામ્વત અચલ અપાર
મન મુન અમુન અહા, સમ તત્વ નીરધાર ૩૮

ચોપાઈ.

સમતત્વ તે, કાંઈ નહીં વળગો, સર્વ જુત
પ્રાણીથી અળગો
તે મુજે છે સર્વનો નાશ, દ્રષ્ટ પદારથ રહીત અવીનાશ ॥ ૧૧૩ ॥
અળગો તે તદ્ અર્થે રહે, સર્વ ગત તે સધળે સંત લહે
જુત માત્ર પ્રાણી નીરવાણુ, સતા તે આતમની જાણુ ॥ ૧૧૪ ॥
એક આત્મા વિના સર્વદા, સર્વનો પ્રકાશીક વણુમદા
સદા સર્વ સ્વયં પ્રકાશ, સર્વનો સાક્ષી સર્વમાં વાસ ॥ ૧૧૫ ॥
સર્વ ગતનો અર્થ તાંહાં એહ, વળી કેવો છે અહાનંદ તેહ
સર્વ નીરંતર વ્યાપક રામ, અણુ માત્ર હાલો નહીં ઠામ ॥ ૧૧૬ ॥
સર્વથી અળગો રહે સર્વત્ર, જહાં જહાં દેખે

તહાં જત તંત્ર

દ્રષ્ટ પ્રકૃતી શુણુ થકી રહીત, અચલ અવેવ અદ્વર
અહત ॥ ૧૧૭ ॥

અખંડ અવીનાશી આતમા, સમતત્વ તે પરમાતમા
રહે અળગો સર્વમાં રમે, સધળી સતા તેહમાં સમે ॥ ૧૧૮ ॥
વળી તે કેવો છે રામ, અમુન જે સર્વ ચૈતન કહેવાય
ચૈતનનું ચૈતન નીરવાણુ, કારજ કારણુ કારણ જાણુ ॥ ૧૧૯ ॥

કારણ દારણુ તે શુ રાય, પરમ કારણુ તે કહુ અર્થાય
કર્મનુ કારણુ ઇ દ્રી કહી, ઇ દ્રીનુ કારણુ સુણુ સહી ॥ ૧૨૦ ॥

સકળ કર્મ ઇ દ્રીથી યાય, ઇ દ્રીગુણુ ચકી વરતાય
ગુણુનુ કારણુ જાણે મન, મનનુ કારણુ પ્રાણુ રાજન ॥ ૧૨૧ ॥

પ્રાણુનુ કારણુ હ સ અન્યકત, તે જે હ સ અન્ય ત
હ સનુ કારણુ અનીરવાય, દુરીયાનુ કારણુ
નીરાલ જ સાચ ॥ ૧૨૨ ॥

સર્વ ઉનમાને કર્મ ઉપજે, વળી સમે એ જેને વજે
અનીર્વાય નીરાલ જ જેહ, પરમ કારણુ શુદ્ધ
ચૈતન એહ ॥ ૧૨૩ ॥

સર્વને તેહનો આધાર, નીરાધાર આપે નીજસાર
આપણુયે આપણુ પામાય, આપે આપની રહે સત્યાય ॥ ૧૨૪ ॥
પ્રકાશ સ્વરૂપ પોતાનુ નીરખો, સદા સર્વદા
સધણે સરખો

ઉજી રહીત સીતતે રામ, સચરાચર સર્વ તેહનો કામ ॥ ૧૨૫ ॥
તે સમ તત્વ રાજા વુ જોય, સુખે નીહાણો આખો જોય
ચપળતા ટાળી રાજા જોય, વુમે વુ આતમ જોળખોય ॥ ૧૨૬ ॥

તે સ્વરૂપ આ આતમા, તે જોળખીલે પરમાતમા
તેમા ॥ વુ તેહ સ્વરૂપ, સદા આનંદ રહે તદ રૂપ ॥ ૧૨૭ ॥

કાળ ક્ષેપને અર્થે કરી, ધુછીશ નહી કાઈ પાછો ફરી
અખ ડાકાર ઉન્મુનીએ રહે, નહી કાઈ ત્યાગે નહી
કાઈ અહે ॥ ૧૨૮ ॥

જે પ્રશ્ન તે ધુછયા સાત, તેનો ઉત્તર આખો સાક્ષાત
એ સમસ્યા કોઈ સમજે સ ત, જેમ ॥ તેમ વરતે
વત ત ॥ ૧૨૯ ॥

નિવીંકલ્ય દેસમેં કહો, તત્વ દર્શીં કાઇ વીરલે લલો
એ સીદ્ધાંત મેં લાખ્યો રાય, પુરણ થયો ચતુર્થો

અધ્યાય ॥ ૧૩૦ ॥

મનની શ્રાતી દુર પવાઈ, અત્ બલ આપે સ્વયં યાઈ
એ દીકા છે બલ પ્રકાસ, લાણુ ચરણ રજ

દહે રવીદાસ ॥ ૧૩૧ ॥

ઈતી શ્રી મન સંયમે સરવાનંદ ગયંદ સંવાદે
ચતુર્થોધ્યાય સંપૂર્ણ.

રાખે વાચ.

પુર્વ છાયો.

દોહા.

કોણ ઉત્પત્તી સર્વં જુતની, કોણ સ્થાનકે વીવાય
કોણ કરતા જુક્તા કવણ, સાક્ષી કોણ કહેવાય. ૩૯

ચોપાઈ.

સર્વાન દો વાચ

વળી પ્રશ્ન પુછે છે રાય, ચીત નિવૃત્ત યવા ઉપાય
સ્વામી પ્રશ્ન જયારય કહો, મહારા મનનો છુટે મોહો ॥ ૧ ॥

સકળ જુતની કહો ઉત્પત્તી કોણ સ્થાનકે ઉપજાવે મતી
સકળ જુતનો લય કયાં થાય, અને કોણ કર્તા કોણ
જુક્તા થાય ॥ ૨ ॥

અને તેહેનો સાક્ષી તે કોણ, નિશ્ચે કહો આવું નહીં જોણ
પ્રગટ કરીને કરો પ્રકાશ, જીવ જાવનો થાય નાસ ॥ ૩ ॥

. પુર્વ છાયો.

દોહા

સકળ જુત અજાણી ઉદે, અજા માહે લય થાય
કરતા જુગતા અજાસો, આપ સ્વભાવે સોભાય ૪૦

ચોપાઈ

સર્વાન દ કહે સાલળ પુત, અજા થકી ઉત્પત્તી સર્વં જુત
અજા તે જે શુદ્ધ ચેતન, સર્વં જુત ત્યાં થકી ઉત્પન્ન ॥ ૪ ॥

અજાને વીધે જુત સર્વં રહે, અજામાં લય થાય શ્રુતી કહે
વળી દ્રષ્ટાંત કરીને કહું, સર્વં પદારથ સમજો લહું ॥ ૫ ॥

જેમ જલ ખુદ બદા દર્શાત, ભાંડા ભોમી મહિ ઝોલપાત
 હુમ ધારી દે છે પણ એક, અગ્ની દીપક એહ વિવેક ॥ ૬ ॥
 મુરજ રરમી દ્વેષ ન હોય, નીલ અંશ દ્રશ્યતે, સોય
 તેમ જુતની ઉત્પત્તી સ્વીતી લય, અક્ષને વીગે રહે અક્ષ મય ॥ ૭ ॥
 સ્વભાવે યાચે સ્વભાવે સમે, અક્ષનો રંગ અક્ષ
 માંહી વીરમે

તે મુજે અક્ષ ચૈતન શુદ્ધ, તે જુત રપે પોતે પર ખુદ ॥ ૮ ॥
 જુત રપે છે પોતે પ્રગટ, જેમ પ્રસર્યો છે વ્યાપક ખીજવટ
 તે મુજે એહ રહેજ સ્વભાવ, અક્ષથી ઉદે સમે નરદાવ ॥ ૯ ॥
 સ્વ સ્વરૂપ તે જાણુ અવ્યકત, જકતમાં અક્ષ અક્ષમાં જકત
 પ્રગટ કરી આપણુ આપ, આપણુ પે' શોભે છે વ્યાપ ॥ ૧૦ ॥
 આપણુ પે' શોભે છે સહી, રાજા અક્ષ અન્ય કો નહી
 આભાસ માત્ર છે માયાયે, કિતવાયા રમણ રામે ॥ ૧૧ ॥
 તેજ સર્વ દેહ કમંતુ', તેહનું ચૈતન છે અક્ષનું
 વસીબે અક્ષ નીરપણુ કર્યું, તે રઘુનાથે રહીયે ધ્યુ' ॥ ૧૨ ॥

પુર્વ જાયો.

દોહા.

સર્વ કમં કરતા સકળ, જુકતા તે પ્રભુ જાણુ
 જીવ શીવ સાક્ષી સકળનો, એ અક્ષ નીરવાણુ ૪૧

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાય, સ્વરૂપ ચૈતન કહેવાય
 અક્ષ સ્વરૂપ ચૈતન રામ, પરમારથ વીજુ નીજકામ ॥ ૧૩ ॥
 તેહની વીજુતી તેહનું સ્વકમં, જો જો રાજા થઈને નમં
 સ્વયં પ્રભુએ પોતે કર્યું, તે દુગ્ગ આગળ સર્વ અનુસર્યું ॥ ૧૪ ॥

અનંત પ્રાણી માત્ર સર્વ ખંડ, અનંત પીંડ અનંત ઘડાંડ
અનંત રૂપ રંગ અતી યાવ, અનંત ગુણને અનંત

સ્વભાવ ॥ ૧૫ ॥

અનંત પ્રકૃતી અનંતજ નામ, અનંત ચરીત્ર અનંત

સ્વ કામ

અપાર કર્મનો પોતે કરતા, સર્વ કર્મ સ્વયં આપે

શુકતા ॥ ૧૬ ॥

સ સ્વરૂપ સંચીદાનંદ વ્યાપ, જીવ રૂપ થઈ વરતે આપ

અક્ષ ચૈતન જીવ રૂપે રમે, પ્રથક પ્રથક જોડને જોમ ગમે ॥ ૧૭ ॥

શીવ સ્વરૂપ આપણુ પેં એહ, સર્વ તણું સાક્ષી છે જેહ

સર્વાંતરમાં સાક્ષી શીવ, સર્વ થકો અગગો સદૈવ ॥ ૧૮ ॥

ક્યારે નાશ નહી ચૈતન, સદા સર્વદા અવીછીન્ન

અનાવાંણી નીરંજન નીરાકાર, નીહ પ્રપંચ સર્વ

માંહી સાર ॥ ૧૯ ॥

રહે સર્વ માંહી સકલાતીત, રહે વીત્રેક અખંડ અદૈત

તે માટે રાજ સર્વ અક્ષ, અન્ય નહી મીથ્યા છે શ્રમ ॥ ૨૦ ॥

અન્ય નહીં સર્વંત્ર એક, ખીજો જાણુવું લરમ અનેક

દૈત બાવ સર્વ ઉરથી ખુવે, આ સર્વ રૂપ હરીનું જીવે ॥ ૨૧ ॥

સાક્ષી પોતે છે જોનાર, પોતે ઘટોઘટ રમણુ હાર

એતે સાક્ષી રૂપ મેં કહ્યો, જોગેશ્વર વીરલે તે લલો ॥ ૨૨ ॥

પુરવ છાયો.

દાહા.

સર્વ ભાવે આતમા, ચીતવની ચીતનો નાશ

હું છું જે તે સર્વ માંહાં, એક અક્ષ પ્રકાશ ૪૨

રાજાઉવાચ.

ચોપાઈ.

સ્વામી તમેા સર્વ ભાવે કરી, આતમ નીરપણુ કહોા દુરી
 સધળે આતમ કહોા સીદાંત, તે મારગ પોંચ્યા કાષ્ઠક સંત ॥ ૨૩ ॥
 મહા પુરૂષનો મારગ એહ, તેહની ગતીને જાણે તેહ
 સમસ્ત ભાવે આતમ રૂપ, તમ સરખા જાણે તદ્રૂપ ॥ ૨૪ ॥
 મહા પુરૂષ તમ સરખા હોય, વસ્તુ સ્વતંત્ર પ્રીછે સોય
 ઈષ્ટ પદારથ જે વક્ત વાણુ, ભાંસવંત દીસે તે જાણુ ॥ ૨૫ ॥
 તે આતમાને વીધે નહી ઘટે, ઉપજે વણુસે દેહ પાલટે
 સ્વામી મારો સંશય દહો, આતમ તત્વ જ્યારથ કહો ॥ ૨૬ ॥
 સ્ફુટ કરીને કરો પ્રકાશ, ચીત વૃત્તી ચીત માંહી સમાસ
 ચીતને વીધે લય પામે વત, ચીદ સ્વરૂપમાં લય
 થાય વત ॥ ૨૭ ॥

સર્વાંનંદોવાચ:

પુરવ છાઓ.

દોહા.

સાધુ સાધુ મહા ભાગવું, મદ વર્જત પવીત્ર
 જે પ્રશ્ન તેં પુછીયું, સુણ એકાગ્ર ચીત ૪૩

ચોપાઈ.

મહા ભાગનો વું ધરનાર, પરમ પવીત્ર પરં ઉદાર
 નિ:પાપ તત્વ પુછ્યું તેં જેહ, એકાગ્ર ચીત સાંભળ તેહ ॥ ૨૮ ॥
 આતમ તત્વ કહું સુણુ રાય, એક ચીત સાંભળ મહીમાય
 બુદ્ધીવાન વું પરમ મુજાણુ, તે માટે સંભળાવું જ્ઞાન ॥ ૨૯ ॥
 જ્ઞાન ચક્રી ધણની પ્રાપ્તી, પછે કૃત ન બ્યાપે રતી ॥ ૩૦ ॥

પુરવ છાયો.

દોહા

પંચ જુત નહી ધંદ્રીયુ, દેવ જગન નહી પ્રાણુ
 ક્ષર અક્ષર તહાં છે નહી, અર્ધ ઉર્ધ્વ નહી જાણુ. ૪૪
 નહી કાળ નહી કર્મ તાંહાં, નહી પ્રકૃતી સ્વભાવ
 મહતત્વ અહંકાર નહી, એ ગુણુ વેદ ન ચાહાવ ૪૫
 પીંડ બ્રહ્મંડ ન સંભવે આતમ દર્યનું હોય
 વાચા રહીત અરપ જે, આતમ કહોવે સોય ૪૬

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાય, પંચ મહાજુત આતમ
 ન કહેવાય
 અને પંચ માત્રા કહી જેહ, આતમ સ્વરૂપ ન કહાવે તેહ ॥ ૩૧ ॥
 મનાદી અંત કરણુ જે ચાર, તે નહી આતમ નીરધાર
 ચીતના દેવ તથા પંચ પ્રાણુ, દસ વાયુ આત્મા નહી જાણુ ॥ ૩૨ ॥
 જગન તે આતમા નહી રાય, જીવ સ્વભાવ આતમ
 ન કહેવાય
 કાલ જીવ સ્વભાવ તહાં એક, તહાં નહી આતમનો વીવેક ॥ ૩૩ ॥
 પાતાલાદી જે અર્ધ લોક, જહાં નહી વ્યાપે હરખને શોક
 તે આત્મા નહી નરજ, જે ઉપજે તે બદલે વેશ ॥ ૩૪ ॥
 ઉર્ધ્વ લોક જે સ્વર્ગ કહેવાય, મધ લોક તે મૃત્યુ લોક ચાય
 સ્વર્ગ મૃત્યુ તે નહી આતમાં, બુદ્ધીશમાં કસીએ ભાતમાં ॥ ૩૫ ॥
 કાળ કર્મ ને મુલ પ્રકૃતી, તે નવ લહે આતમની ગતી
 જે સ્વભાવ મહતત્વ અહંકાર, એ ત્રણુ નહી આતમ
 નીરધાર ॥ ૩૬ ॥

તથુ ગુણુ તે આતમ નહી, અને ત્રીયે વેદ આતમ તત્વ
નહી સહી

આત્મા નહીં બ્રહ્માંડને વિશે, પીંડ પ્રત્યે આતમ
નહી લખે ॥ ૩૭ ॥

દૃષ્ટ સર્વં યત કીંચીત, તેહ આતમ નહી અદૈત
મન કલ્પીયે તે બલ ન હોય, વચને કહે આતમ નહી સોય ॥ ૩૮ ॥
એ ટાળો સહે આગમ પાય, તે સુજે આવે ને જાગે
અબ્યકત વાણુ આતમ અજોણુ, છું પુછીશ આત્મા
તે કેણુ ॥ ૩૯ ॥

એ સર્વં ટાળાનો કરનાર, તે આત્મા રાજા નીરધાર
સર્વનો ધરતા આતમ જોહું; સર્વં વિનાશી રહે છે તેહ ॥ ૪૦ ॥
અને સર્વમાં અબ્યકત વાણુ, સાક્ષીવંત આતમ નીરવાણુ
આતમ અરૂપી ત્રીગુણાતીત, તે આત્મા અવસ્થા રહીત ॥ ૪૧ ॥
કર્મનો સાક્ષી આતમ સદા, સર્વંદાય સરખો વણુમદા
આત્મા તે છે શુદ્ધ ચૈતન, રાજા આત્મા અવિછીન્ન ॥ ૪૨ ॥

આત્મા અનાવાણી અક્ષંગ, સપદ નાત્રે સુત્ર સવંગ
તે આત્મા રંધ્રો નવ જાળ, તે આત્મા અરીનાશ કહેવાય ॥ ૪૩ ॥
સ્થીર તે આત્મા સત્રજે સરખો, પરમાત્મા નીરંતર નીરખો
પહાર બીંતર બ્યાપક રામ, અકલ્પીત આત્મા નીઃકામ ॥ ૪૪ ॥
ઉપજે વણુસે નહી આતમાયે, પણ સતગુરૂથી ત્રીજાયે
સાંભળ્યા પછી કહેવાયે નહી, આત્મારામ રાજા છું સહી ॥ ૪૫ ॥
પીંડ બ્રહ્માંડ ધરીને રહ્યો, તેનું આતમ તત્વને લલો
પીંડ બ્રહ્માંડ છે આત્મા મગિ, અણુ માત્ર ખાલી
નહી કયાંયે ॥ ૪૬ ॥

નીરાક્ષંબ તે આતમ લક્ષ, નીરંજન જે તે આતમ પક્ષ
રાજા આતમ જ્ઞાને કરી, આતમને જણાયે શુધ કરી ॥ ૪૭ ॥

આત્મારામને વ્યક્તવ્ય કાંઈ નવ થાયે, જ્ઞાન વિના તે
નવ પ્રીછાયે

જ્ઞાન તો પ્રકાશે રાય, સદા સર્વદા સત્સ ગ થાય ॥ ૪૮ ॥

સતગુરસુ વિચાર સહસે મુખ, સત સમાગમે વ્યાપે બુધ
તો જથારથ પ્રાપ્ત હોયે, પ્રાપ્ત તે વસ્તુમાં સોયે ॥ ૪૯ ॥

પૂર્વ છાયો

દોહા.

સર્વ ઈશ્વર જોતી મય, નીરંજન સ્વયં પ્રકાશ
નીરાલંબ અમુન મુન, આતમ તત્વ નીરાશ ૪૭

ચોપાઈ.

હે રાજા જથારથ જોહ, આતમ તત્વ જાણુવું તેહ
તત્વતા તે જે આતમ સર્વ, સકળ દેખાયે ટાળીને ગર્વ ॥ ૫૦ ॥

પ્રાણી માત્રનો ઈશ્વર જોહ, સર્વનો નેતા સમરથ તેહ
વળી તે જો દેવો તરુપ, પરંજોતી તે સત સરપ ॥ ૫૧ ॥

તે તત્વ તે તુજ પ્રકાશ, અવેવ રહીત છે સર્વા વાસ
પોતે પોતા ફેરી સત્તાય, શોભા માન દીસે છે રાય ॥ ૫૨ ॥

સકળ વીશ્વનો પ્રકાશીકે રપ, અકંપીત આતમા અનુપ
આત્મામાં અતી સર્વનું લક્ષણ, આતમ વડે સો સર્વે

વિચીક્ષણ ॥ ૫૩ ॥

નીરંતર ને શું કહીયે કથી, અજન રપી કલુસતા નથી
અનંત નીર્મળ અત્યંત શુદ્ધ, પરમ પ્રકાશ સદા પર બુધ ॥ ૫૪ ॥

સદા સર્વદા નીરાલંબ, મીઠ્યા પરપંચનુ નહી આલંબ
આલંબ જે માયા પરપંચ, તેથી રહીત અહં નહી રંચ ॥ ૫૫ ॥

રહીત તે શું અદ્રસ, અદ્રસ તે સર્વ માંહી દ્રસ
દ્રસ જે છે તે સર્વમાંય, પ્રપંચ સકળ ઉપાધી થાય ॥ ૫૬ ॥

તે માટે દરસ ઝોતર નહી, ઈ દ્રીયાતીત સુનવત તે સદી
 શુદ્ધ ચેતન સદા સદોદીત, બહાર બીંતર નહી દેતા ફેત ॥ ૫૭ ॥
 સર્વ પ્રકાશીક નીલચાર્દ, પ્રગટ સ્વરૂપ ન ભાસે કંદ
 અપણુ આપણુપા ને રાય, ઝોળખો જે રથો છે

જે માય ॥ ૫૮ ॥

તેહ પરમ પદની પ્રાપ્તી, પોતે પોતાની જાણે ગતી
 મેં તે દુર પલાઈ વિલાય, પરમ પદની પ્રાપ્તી યાય ॥ ૫૯ ॥

પુરવ છાનો.

દોહા

મનહી પ્રાણુ પીવાયે જહા, પરમ હંસમાં મોય
 અનીર્વાચ્ય અસેસ છે, સદા સદોદીત જોય ૪૮

ચોપાઈ.

હે સાધુ તે પુણ્યું મુજને, તે ઉતાર આપ્યું તુજને
 મનપ્રાણુ વળી હ સનુ ધુન, પરમધામ કહીયે મહાસુન ॥ ૬૦ ॥
 અસેસ પદ ઝોળખી રાય, શાશ્વત પદ, સત તે કહેવાય
 વ્યાપક રામ નીરંતર વાસ, સધળે પુરણુ એક પ્રગાથ ॥ ૬૧ ॥
 ભાં ગયો પુન. નહી નામ, તે કહીયે પરમપદ ધામ
 વળી તે કેવો છે સુજન, વચન કહો ન જાયે અમન ॥ ૬૨ ॥
 આ દ્રષ્ટે જોયો નવ જાય, મને કરી કાઈ કલ્પ ન યાય
 તે સું જેહ અસેસ અપાર, રથુલ સુક્ષ્મ વર્ણત નીરધાર ॥ ૬૩ ॥
 સર્વ કેવલ અલંકારી રામ, અણુ માત્ર ઠાલો નહી ઠામ
 તે અજ અવ્યક્તની પ્રાપ્તી હોય, સતગુર સત સેવે

જો કાય ॥ ૬૪ ॥

સુક્ષ્મ દષ્ટી તો ઉદે હોય, દેહાભાવ અંતઃકરણુ ખોય
 દેહ બાવ સમુલો જાય, આતમ તત્વ ત્યારે દરસાય ॥ ૬૫ ॥

આત્માભાવ સર્વત્ર ધરે, જીવન મુક્ત પદ પામે સરે
જીવન મુક્ત પદ એવો રાય, સંશે ટળે પદમાહી સમાય ॥ ૬૬ ॥

પુર્વ છાયો.

દોહા.

અવ્યકત તુરીયાતીત જે, અપ્રમય અચલ શીવ જેહ
સર્વ સુનથી વનીર મુક્ત, પરમ અવ્યકત તેહ ૪૯

ચોપાઈ

હે રાજા જયારથ જેહ, આતમ તત્વ સંલગાબ્યું તેહ
અવ્યકત તે જે સવળે સરખો, બહાર બી તર નીરંતર
નીરખો ॥ ૬૭ ॥

સ્થીર અવીનાસી તુરીયાતીત, દેહ તણી લાખ્યું દ્રઢ રીત
તુરીયાતીત નીર્જેપ કહેવાય, શ્રીતી જે નીગમ નેતી
કરી ગાય ॥ ૬૮ ॥

અતર્ક પરમાનંદ સ્વરૂપ, અચલ શીવ અદૈત અનુપ
સર્વે ભુતથી અગ્રગો રહે, સર્વે ભુત માંહી પામે લહે ॥ ૬૯ ॥
નીરામય કહીયે નીરધાર, તુરીયાતીત અખંડ અપાર
કોઈક વીરલા જામે સદ, રાજાને કેવલ પ્રેમ પદ ॥ ૭૦ ॥

પુર્વ છાયો.

દોહા.

અસુન મુન ન સ ભવે, મરીચી જ્યત જોય
સતગુર દ્રષ્ટે પ્રાપ્તી, દેખે જોવા હોય ૫૦

ચોપાઈ

હે રાજા જે બ્રહ્મ સ્વરૂપ, તે તુજને લાખ્યુ ચીક્રુપ
અસુન તે સુજે ચૈતન, મુલર ભર્ગો લામે નહી અન ॥ ૭૧ ॥

સુનવ ત તે તેહનુ નામ, ગ્રેહવા ભોગ નહી એ રામ
 સુનવ ત ભાસે તે માટ, ગ્રહેવાય નહી રહીત વેરાટ ॥ ૭૨ ॥
 અદ્રષ્ટે સુજે નહી રાય, ગુર દ્રષ્ટે બાપક દેખાય
 સાં રીઝનારા રીઝે રાજન; સ્વરૂપ દેખી થાયે મગન ॥ ૭૩ ॥
 થાયે મગન સ્વરૂપ ભોધને, તે મધ્યે રહે અહ ખોધને
 તે સ્વરૂપ સદા સર્વદાયે, સરખુ જહા તહા દરસાયે ॥ ૭૪ ॥
 જહા ભોએ તહા અખડ એક, નથી ખડ તો એમ
 કરી વીવેક

અવિધીન્ન સદા પર બુધ, અત્ય ત નીર્મળ અત્ય ત શુધ ॥ ૭૫ ॥
 સદા સર્વદા પરમ પ્રકાશ, તે પદ હસે ક્યાં નીવાસ
 તે તું ઓળખી લે જગદીસ, એક કૃત કૃત થાતુ ઈસ ॥ ૭૬ ॥

પુર્વ જાયો.

દોહા

એક કારણુ સર્વે હરી, સુદ્ધ ધામ સનાતન
 નીર જન નીરાકાર છે, નાડસ કાસ બ્યાપન ૫૧
 ચોપાઇ.

પ્રજા સ્વરૂપ તુ સાભગી રાય, સર્વ જકત મય
 જગત પીતાય
 જગત વીચે સરખો આકાર, સર્વતર સઘળે નીજ સાર ॥ ૭૭ ॥
 સરખા રામ ઘટ ઘટમે તેહ, જે તે કાઈ પદારથ જેહ
 શુદ્ધ ધામ તેભોમય રામ, ક્ષેય નહી કદીચે નીશ્કામ ॥ ૭૮ ॥
 કામ રૂપ હોઈ પોતે રમે, પક્ષ અપક્ષ હોય ભોમ ગમે
 તે સનાતન પ્રજા સ ત લહે, નીરાકારને આશ્રીત રહે ॥ ૭૯ ॥
 નીરાકાર નીર જન સ્વરૂપ, અનીરવચની પ્રજા અનુપ
 વળી તે છે આકાશ નીત, અનાકાશ સખદ અદ્વૈત ॥ ૮૦ ॥

નીરાલંબ શબ્દ નીરધાર, તેણે પુર્યો સર્વ સંસાર
તેણે પીંડે અઘાંઠ આકાશ, વ્યાપક છે એક

અલ્પ પ્રકાશ ॥ ૮૧ ॥

અલ્પ સ્વરૂપ વિના અણુ માત્ર, ઠાલો ઠામ નહીરે જ્ઞાન
ઠાલો નથીરે રાજ્ય ઠામ, તેહ સનાતન છે રમતા રામ ॥ ૮૨ ॥

મહા આકાશ આકાશ જે મહા, સનાતન ઓલખી
લે આહા

પ્રગટ પ્રકાશ દીસે છે સહી, લાં ગયો પુનઃ તે નહી ॥ ૮૩ ॥

‘એ સીદ્ધાંત સંભળાવ્યું’ એહ, તેની ગતીને જાણે તેહ
કારણનું કારણ જે કહ્યું, તેહનું કારણ સંતે લખ્યું ॥ ૮૪ ॥

પુર્વ છાયા.

હોહા.

નહી નાદ નહી ખીંદ તહાં, મન ન પહોંચે વાણ
પરમધામ જે પરાપર, સ્વાસો સ્વાસ ન પ્રાણ પર

ચોપાર્ધ.

હે સાધુ તું છે નીકર્મ, ભાખ્યું અનીરવચની અલ્પ
નાદ અલ્પ જે અંકાર, તેહનો શબ્દ તણો નહી નીરધાર ॥ ૮૫ ॥

શબ્દ જે સુન લાં નહી કહેવાય, મન વચને

આલંબ ન થાય

સર્વ યદ્દી અગોચર શેષ, નહી જહાં કર્મ કાળ ને દેશ ॥ ૮૬ ॥

તેહ ઉપર પરમ પ્રકાશ, જ્યાં લહે પામે સ્વામો સ્વાસ
તે તું ટળીતે જોને રાય, સંકલ્પ વીકલ્પ હિંદે ન થાય ॥ ૮૭ ॥

સ્વાસો સ્વાસ પછે નહી યાય, લય પામે દુ તું પલાય
જીવત મણું કરી લે ભાર્ધ, તદ્રૂપ યર્ધ તહાં સમાર્ધ ॥ ૮૮ ॥

પુર્વ છાયા.

દોહા.

નીરંદ મહી નીરમલ નીત, નીરંતર બોમાકાર
અખંડીત અનાકાર છે, મ્યુલ સુદમને પાર ૫૩

ચોપાઈ.

સ્વરૂપ પરમેશ્વર જેહુ, તેહને જોઈ નેહનો તેહ
બહાર બી તર છે અતી શુદ્ધ, પરમેશ્વર સ્વરૂપ

નીર ૬૫ ॥ ૮૯ ॥

આક્રી દષ્ટ સર્વનો શ્યામ, સર્વંથકી અળગા માંહી રામ
પરમાતમ એ તુરીયાતીન, અતીર વચની છે અદ્વૈત ॥ ૯૦ ॥

વળી કેવો છે રાય, અતી નીમંળ અતી શુદ્ધ કહેવાય
તેજ પુંજ છે પરમ પ્રકાશ, હિમ્ન શીન રહીત અનાજાસ ॥ ૯૧ ॥

આનંદ સમ્યક્દાનંદ સ્વરૂપ, સદા અખંડ હાંચ નહી ધ્રુપ
સદા સર્વંદા નીત્યાનંદ, અવીનાશી મહી આનંદ કદ ॥ ૯૨ ॥

પરમ કારણ ઉત્પત્તી રહીત, અપાર અવેવ છે અદ્વૈત
વળી તે કેવો છે રાજન, બોમાકાર નીરંતર નીરંજન ॥ ૯૩ ॥

આંકાશની પેરે મુનવત, અનત સુદમ છે અવીગત
અદ્રસ ઈંદ્રીયાતીત નીરાસ બ, કોઈ કરી સકે

નહી આલંબ ॥ ૯૪ ॥

બહાર બીંતર સર્વે રામ, આશુ માત્ર ઠાલો નહી ઠામ
નીરામય નીરંતર અખંડ, અવીછીન રહીત જે હંડ ॥ ૯૫ ॥

સ્વભત્તી પીગતી રહીત જે ભેદ, દેસકાય ક્રમે પરીછેદ
પરીમાણુ રહીત છે હરી, યથાર્થ કણું દુઝ દ્રઢ કરી ॥ ૯૬ ॥

સદા સર્વંદા જેમ છે તેમ, તેહનું તેમ નીગમ કહે એમ
વીઠીયા રહીત સનાતન પ્રહા, અનાકાર નહીં જ્યાં કર્મ ॥ ૯૭ ॥

સ્થુલ સુક્ષ્માદી જે આકાર, અવેવ રહીત થકી કરતાર
 રહીતે જે સુ'જે પરમધામ, તેજ પુ'જ પ્રકાશીક રામ ॥ ૯૮ ॥
 રાજ અપાર અતક' લહે, મહા પુરુષ જયારથ કહે
 હે રાજ એવેં છે અનામ, જ્ઞાન ચક્ષુએ ઓળખાવે રામ ॥ ૯૯ ॥
 જ્ઞાને કરી સધળે જીવે એક, સર્વત્ર પ્રભુ એહેજ વીવેક
 એ સુણતાં પામે મન ચાંત, રાજ મેં ભાખ્યું સીદાંત ॥ ૧૦૦ ॥

. પુર્વ જાયો.

દોહા

એક વચન સઘ બોધવે, ભાવા ભાવ રહીત
 અભાકાર વરતી સદા, જીવન મુક્ત અતીત ૫૪

ચોપાઈ.

જીવન મુક્ત કહે જે તેહને, આત્મ જ્ઞાનમ્મુ ફરી જેહને
 જયારથ તું સાભળ જોધ, જે કેવલ્ય આત્મા પ્રબોધ ॥ ૧૦૧ ॥
 આત્મ પ્રબોધ તે શું જે રાય, સર્વત્ર સધળે એક ભાય
 એક આત્મા ભાવ અદૈત, અહં રહીત નાસ્તીક અજીત ॥ ૧૦૨ ॥
 તે શું ભાવાભાવ વર્જીત, હર્ષ શોક નહી ઉખલુ ને શીત
 શોક રહીત જે જીવન મુક્ત, જીવત ભાવ મધ થયા
 અમયકત ॥ ૧૦૩ ॥

મનની વૃત્તી ચંચલ છે સરે, અભાકાર વૃત્તી તે કર
 તે સુજે કે દેહાભીમાન, રહીત થકો તે વર્તે જ્ઞાન ॥ ૧૦૪ ॥
 પારે ધંદ્રી સકળ સમાય, ગુણ સકળ તે અલ મે થાય
 એ ધંશ્વર બુદ્ધી સર્વત્ર, હરી હરી દેખે જીવ તત્ર ॥ ૧૦૫ ॥
 હે બુદ્ધી નહી નહી વકતા, એટ જાણવો જીવન મુક્તા
 જીવન મુક્ત સદા રહે ચાંત, એ રાજ ભાખ્યું સીદાંત. ॥ ૧૦૬ ॥

પુરવ છાયો

દોહા.

આકાર નીગકાર મેં જુજવો, રાય અનાતમ જાવ
નહી ચોગી નહી પડીતા, વીયમ દષ્ટ બહુ મટાય ૫૫
ચોપાઈ.

આકાર નીરાકાર છે જોઈ, અનાદમાને વીણે જીવે કાષ્ઠ તેહ
તે નર વેપકારી જાણવો, દેવ માહી યમ દ્રુષ્ટ દાણવો ॥ ૧૦૭ ॥
તે નહી ચોગી નહી પડીત શુદ્ધ, કપટ ન છુટે
મહા ખલ પ્રુધ

આગખ્યું નહી જે પગમ સ્વરૂપ, બહાર શીતળ
જીતર ધ્રુપ ॥ ૧૦૮ ॥
એમ વતે તે દેહાજાવ, ત્યાથી શીય પૂઠે પ્રમતાવ
પુગ્ગવ પક્ષ.

હે સ્વામી આકાર તે કાણુ નામ, નીરાકાર તે કહેા
નીજ હામ ॥ ૧૦૯ ॥

અનાકાર તે કાણુ કહેવાય, કૃપાનાથ મુજ દીયો સમગ્રાય
સર્વાનંદ પહે સાબજ રાય, આકાર તે કારજ કહેવાય
કારજ તે જે મહા માયાય ॥ ૧૧૦ ॥

કારજ તે જે મુગ પ્રકૃતી, પકૃતી ને જે સર્વ દષ્ટ ધરતી
પીડ બ્રહ્માઠ દન ગોચર સર્વ, તે પ્રકૃતી આકાર લીમદા ॥ ૧૧૧ ॥

હવે નીરાકાર વડુ ધૃષ્ટિ, નીરાકાર ઝગણુ જમવીશ
કારણુ જે તે પુરવ કગતાર પીડ બ્રહ્માઠ તણો ધરનાર ॥ ૧૧૨ ॥
એ અનીર અવેવ હંસ તુગીયાયે, તુરીયાતીન

આતમ અચાય

તે મહા ચૈતન જાણો શુદ્ધ, મહા તેજે મય મહા પ્રમુધ ॥ ૧૧૩ ॥

પરમ કારણ તે જો મહાશુન, તે જો નીરાલંબ ઉનમુન
 સ્વતંત્ર સદા નીરાલંબ પદ, જીવેશ્વર સમાયે સદ ॥ ૧૧૪ ॥
 જીવ ઈશ્વર હંસ પામે લહે, નીરાલંબ પદ મહા સમી રહે
 તહાં ઉપજે તહાં સમે તે માંયે, આત્મ દ્રષ્ટે પ્રાપ્તી યાયે ॥ ૧૧૫ ॥
 હે રામ શુદ્ધાર્થ જોહ, મેં તુજને સંભળાવ્યું તેહ
 અનીરવચની પરમ પદ કયાંત, રામ મેં લાખ્યું
 સીધાંત ॥ ૧૧૬ ॥

પુરવ છાયો.

દાહા.

જ્યા જલનો રંગ રહે, વાયુ ગંધ નલ અંધ
 એર સકલ ઉપજે સમે, આત્મ સ્વરૂપ છે શુદ્ધ ૫૬
 ચોપાધ.

આત્મ શુદ્ધ ચેતનવું જાણુ, યાયે જાયે દેહ પ્રમાણુ
 ધ્વજને વીશે યાયે જાયે રહે, એમ અર્થ રામ વું લહે ॥ ૧૧૭ ॥
 દેહે ઇંદ્રી શુણુ સ્વભાવ, ઉપજે વરતે યાયે સમાવ
 આત્મ શુદ્ધ ચેતન છે જોહ, ન ઉપજે ન વરતે તેહ ॥ ૧૧૮ ॥
 અખંડ નીરંજન શાશ્વત રામ, પ્રકૃતો રૂપી પર રૂપ
 નહી નામ

એ સર્વ શરીરનો છે પ્રકાર, જ્ઞાન ધન જેમ છે આકાર ॥ ૧૧૯ ॥
 સાદી દટ નીરંતર નીત, અખંડ અનાદી તુર્યાનીત
 જેમ ખુંદ ખુદા પત્ર જલ લહેર, ગંધ જે
 જોમાદીક પેર ॥ ૧૨૦ ॥

પણ કારણ તેમનું તેમ સદાય, અખંડાનંદ
 નીગમ મુખ ગાય

તેમ આત્મ એ સર્વ અવેન, નીરાલંબ પરમાત્મ દેવ ॥ ૧૨૧ ॥

પુવં છાયો.

દાહા.

સ્વયંજોતી નીરાકાર ધણ, પરં પદ શાસ્વત
આતમ ગંગાકાર નીત, સોહી સ્વરૂપ સત્ર સત ૫૭

ચોપાઈ.

એવેા જે પરમાતમ રામ, અખંડાકાર સર્વનું ધામ
વસ્તુ નીરાકાર સ્વરૂપ, અદ્રસ તેજ પુંજ તદ્રુપ ॥ ૧૨૨ ॥
પરમ પદ પરમાનંદ જેહ, બાહેર બીંતર સર્વંત્ર તેહ
નેતી નીગમ સત્ત્વે છે નમી, પરધણની તંત
દેવાએ રમી ॥ ૧૨૩ ॥

જેવું જ્યારણ સ્વરૂપ પ્રકાશ, તેહ જે કહીયે મહાકાશ
મહાકાશ જે પરમહી સુન, જ્યાં લેહ લાઈ રહા મહામુન ॥ ૧૨૪ ॥
પરમ સુન અનહદ નીરાન, તેહમાં દેખે ચન્દ્ર નીરવાણુ
સ્વરૂપ જે પરમેશ્વર નીત, નીરંજન સ્વામી જે અદ્વૈત ॥ ૧૨૫ ॥
તેહને જોતે પદ પામેસ, કલીમલ દોષ સર્વ વામેસ
જે પામે પર ધણ દેદાર, ફરી તેહને નહી સંસાર ॥ ૧૨૬ ॥

હે રાજા તે સ્વરૂપ વિષે, સર્વજીવ નીગમ એમ લખે
સર્વ ભુતમય વર્તે સોયે, પણ તેહને ચીની ન શકે કોયે ॥ ૧૨૭ ॥
મોહનીયે નર મોહ્યા ધણા, ચીત વીધય વળગ્યા તે તણા
આપણુ માંહી અંજયા રાય, સ્વરૂપનું દર્શન નવ યાય ॥ ૧૨૮ ॥
સતગુરની કૃપા દહ યાય, અંતઃકરણ નેત્ર પોખાય
ફાટે પડળ દેખે લીલમાંહે, બ્યાપક, સર્વ દેખે જહાં
તહાયે ॥ ૧૨૯ ॥

અન્ય નહી તેહને કોય રાય, નીવીકંઠ્ય આતમ દર્શાય
પોંચ્યા ધરે મન પામ્યા શાંત, સમજી લે રાજા સીધાંત ॥ ૧૩૦ ॥

પુરવ છાંયો.

દોહા.

નીરાકાર નીરગુણસદા, નીરામય નીર ઢંધ
નીરાધાર વ્યાપક નીતં, નીરંજન સોહી નરખંધ ૫૮

ચોપાઈ.

હે સતગુરુ એકમેવ અદ્વૈત, નીરંજન બ્રહ્મ તે કાણુ અદ્વૈત
નીરંજન બ્રહ્મ તે સોહં હંસ, જીવ ઈશ્વરનો સાક્ષી

નરસંસ ॥ ૧૦૧ ॥

જો તે વડે આનંદ હોય રાય, સંકલ્પ વિકલ્પ

ઉદે ન યાય

સર્વં ધ દ્રી પામે યાત, સો હંસનુ બાપ્પુ સીદ્ધાત ॥ ૧૦૨ ॥

સોહંહંસ સાભળ તુ રાય, નીરમે નીરાધાર કહેવાય

સુનવંત અને સુનમાં રહે, આકાર રહીત નીગમ

એમ કહે ॥ ૧૦૩ ॥

તે સોહં બ્રહ્મ સકળ વજીત, અનંત નીર્મળ ઉબ્ધુ

નહી સીત

મૃતી પરંપર આમય અવીનાશ, નીરઢંધ નીરવેર

નીરાસ ॥ ૧૦૪ ॥

એ ઢંધ યકો તે રહે વીરકત, સદા સર્વંદા છે અવ્યકત

વ્યાપક સઘળે વસ્તુ વીવેક, સર્વનો અંતર આત્મા એક ॥ ૧૦૫ ॥

હે રાજા સાક્ષી તે નીત, સદા સર્વંદા છે અવીગત

પુરુષ પુરાતન છે અવીનાશ, અનહદેવ મોહં હંસ

પ્રકાશ ॥ ૧૦૬ ॥

સોહં હંસ નીર જન સ્વરૂપ, એક આત્મા ઝોળખીલે રૂપ

તેહને ઝોળખી લેને રાય, મનવાણી જે કલો ન જાય ॥ ૧૦૭ ॥

પુરવ ડાચો

દોહા.

રહે વિવેક તેહમા સર્વ, આતમ જોતી એક
મોહા શોભે ચોતા તણી, કેવલ પ્રકાશ વીગેડ ૫૯

આપાર્થ

હે રાજ સર્વ સર્વદા, સર્વ વસ્તુ રૂપ વશુમદા
આતમ જોતી વર્જત ધામ, એ રાજ નીચ્યલ ની ડામ ॥ ૧૩૮ ॥
એક આતમા વિના અન્ય નથી, ઘુજ આગળ શુ
કહીયે કથી

દ્રવ્ય તે શુ તે કહુ સુણ રાય, સ્વરૂપ જે છે સકળ
વિશ્વાય ॥ ૧૩૯ ॥

તેહ છે સ્વરૂપી જ્ઞાન, શુદ્ધ ચૈતન જહા કાલ નહી કમ
તેહનો સધળે એક પ્રકાશ, આતમ જોતી સર્વાવાસ ॥ ૧૪૦ ॥
સધળે કેવલ આતમ બ્યાપ, આપણુ પે
શોભે છે આપ

અણુછતો ઉદે પામ્યો જ જાજ, તેહને મમાવી વસ્તુ
નીહાળ ॥ ૧૪૧ ॥

અણુછતો ઉદે પામ્યો તુ રાય, તે સમાવે વસ્તુ દરસાય
અણુછતો ઉભો થામા ભાઈ, હુ તુ મીટે તો
વસ્તુ દરસાઈ ॥ ૧૪૨ ॥

આપમાહી આપ ગાળીયે, કેવલ વસ્તુ નીહાળીયે
તહા રૂપ ઘુજ જટા સ્વરૂપ નીદાન, જે છુટે
દેહાબીમાન ॥ ૧૪૩ ॥

— પુરવ છાયો.

દોહા

તહાં જીવ માયા નહી, નહી કાળ નહી કમ
સર્વત્ર એક આતમા, સદા સદોદીત થલ ૬૦

ચોપાઈ.

જીવતે વાચા માત્ર છે રાય, માયા વાચા માત્ર કહેવાય
કાવ તે વાચા માત્રહી શ્રમ, વાચા માત્ર કહીયે તે કર્મ ॥ ૧૪૪ ॥
પરમ તત્ત્વ પરમાત્મ નીરખો, બાહર બી તર
સધણે સરખો

સદા સર્વદા સદોદીત, આતમ રામ અખંડ અદૈત ॥ ૧૪૫ ॥
સગુણ નીગુંણ સર્વં સ્વરૂપ, એક રૂપ ભાસે તદ્રૂપ
જામ્યું તું ફરી હેમ શરીર, જ્ઞાન રવીથી ગણી ગયું નીર ॥ ૧૪૬ ॥
હું તું નહી કોઇ જકત ને જતું, ઘટ મઠ વીન

પુરણ ત તું

એક નીર જન નીરબે પેખ, આતમ દર્શન આતમ દેખ ॥ ૧૪૭ ॥
ગુંગો સાકર ખામ અનત, તેમ સમજીને સમાયે સંત
વતાવે ઉન્માને કરી જોહ, સમી સમજણ ન પામે તેહ ॥ ૧૪૮ ॥
અર્ક ને તેજો નહી જણાય, ચંદ્ર વડે તે નહી મણાય
જ્યાં ન ગયો પુનઃતે નહી, ગયે ધામ રાય માટે રતે સહી ॥ ૧૪૯ ॥
રાજા કહે પર પરમ પદ જોહ, કેમ જણાયે સ્વામી કહો તેહ
સર્વાનંદ કહે નીરાવ બ પદ, અનુભવે કરી

ઓળખાયે સદ ॥ ૧૫૦ ॥

એક તેહનું કહું દ્રષ્ટાત, પામે પદ મન હોય શાત
જેમ ખીજતો ચંદ્રમા સહુય, આપ આપણે

ઉન્માને જીય ॥ ૧૫૧ ॥

કાઈ કહેશે વૃક્ષ ડાલ ઉપરે, કાઈ કહેશે વાદર આપટે
કાઈ કહેશે પંખીની જોડ, એક એકમાં પાડે હોડ ॥ ૧૫૨ ॥
એટલા થકી તે અજગે અંદ્ર, વળેગ્યો નથી કાંઈ

આતમ કે દ્ર

તેમ શાસ્ત્ર અનમાને કરી, કલપે જાનમા આણુ હરી ॥ ૧૫૩ ॥
કલા જેવડો કંપન થાયે, ગુરુ ગમે તે સઘ દરસાયે
આપમાંહી ગળીયુ તે વ્યાપ, આપ માંહી સમાવે વ્યાપ ॥ ૧૫૪ ॥
હું તું તારું મારું મીટયુ, નહી કાંઈ ઉપજ્યુ નહીં

કાંઈ થયું

ગુણુ નીરગુણુ નહીં સ જલે કાઢી, સ્વામી તુજ પ્રસાદ
ચીત માંહી ॥ ૧૫૫ ॥

સાર શબ્દ સદ માંહી રમે, પી ડ બ્રહ્માડ પરિ સમે
મીટી ગયો સહુ દેહાલાસ, તુમ પ્રસાદ સર્વ એક પ્રકાશ ॥ ૧૫૬ ॥
નીરવીકંપ દેશ એ કહ્યો, તત્વદર્શી કાઈ વીરલે લલો
એ સીધાત મે જાજ્યુ રાય, પુરણ થયો પ ચમો.

અધ્યાય ॥ ૧૫૭ ॥

મનની જાતી દુર પલાય, અહુ બ્રહ્મ આપે સ્વેં યાય
એ ટીકા છે બ્રહ્મ પ્રકાશ, જાણુ ચરણુ રજ કહે રવીદાસ ॥ ૧૫૮ ॥

ઈતી શ્રી મનઃસયમ ગ્રંથે સર્વાનંદ ગયંદ સવાદે
તત્વસાર નીરોપણુ નામ પ્રથમો અધ્યાય.

રાજૈ વાચ. .

પુવ છાયો.

દોહા.

જાગ્રત સ્વામી કોણુ છે, સ્વપ્ન કોણુ કહેવાય
સુષેપ્તી તુરીયાતીત છે, કોણુ જુગત લહેવાય ૬૧

ચોપાઈ.

પરમ ધામ ગુરુ ઇશ્વર સ્યામ, નિંદ્રા કોણુ એ બતાવેા ઠામ
ઉત્પત્તિ સ્થીતી લહે ક્યાં હોય, જાગ્રત તણું સ્વરૂપ
કહો સોય ॥ ૧ ॥

ઉત્પત્તિ સ્થીતી લહે તેહની, કહો ગુરુ જાંતી છે જેહની
વળી તુરીયાનું કોણુ સ્વરૂપ, વીધી કરી લાખેા તદ્રુપ ॥ ૨ ॥
ઉત્પત્તિ સ્થીતી લય તુરીયા તણી, તે સતગુરુથી
લાખેા લણી .

તેહની પ્રાપ્તિ કેમ થાય, જથારથ કરી કહો ગુરુ રાય ॥ ૩ ॥
અને તુરીયાતીત હશે ગુરુદેવ, મીઠે સકળ
મનનેા અહંમેવ

પ્રગટ કહો અજોણી સંભ, ચીત સકળ સમાયે દંભ ॥ ૪ ॥
હીત લાવ નીરવે પરા, સો સતગુરુ ઉપાય કરો
થાય સ્વરૂપે પોતે મન, દેખે એક ન લાસે અન ॥ ૫ ॥

સર્વાનંદો વાચા

પુરવ છાયો.

દોહા

મહા નીદ્રાનું સ્વરૂપ સુણ, જઠ મુનવંત જે દેહ
સ્વપ્ન થકી તે ઉત્પત્તિ, રહે સ્વપ્નનમ તેહ ૬૨

ચોપાઈ.

હે રાજા મહા નીંદ્રા જોહ, તે જે પંચ જીતનો દેહ
 સદા સર્વદા જડ અજ્ઞાન, કાંઈ તથા લોહ સમાન ॥ ૬ ॥
 સુન તે અચેતન છે રે રાય, અદ્રુ તેના સંવત કહેવાય
 ઉત્પત્તી તેહની સ્વપ્ન યજ્ઞ, રહે સ્વપ્નમાં શુ કહું બ્રહ્મ ॥ ૭ ॥
 લય સ્વપ્ન વીધે તે થાય, એમ શમશ્યા સમજું હે રાય
 વળી કોઇને આશંકા યશે, તેહ સ્વપ્ન તે કોણુ જ હશે. ॥ ૮ ॥

પુર્વ છાંયો

હોહા.

મન સદાધ સ્વપ્ન વત, ચંચલ મોહ દ્વેતાય
 ઉત્પત્તી તે જાગત યજ્ઞ, જાગત માંહી વીલાય ૬૩

ચોપાઈ.

સ્વરૂપ રાજા મન જાણું, નીચે કરી પ્રગટ પ્રમાણું
 સંકર્ષ વીકર્ષ વાસના ધરે, જોણુ અધીક ઉઠવણી કરે ॥ ૯ ॥
 દેહાદીક પદારથ જોહ, ચંચલ મોહ તેહને નીત તેહ
 તે માટે સ્વપ્ન વેદ વાણીયે, ઉત્પત્તી સ્થાનક મન જાણીયે ॥ ૧૦ ॥
 મન તે જાગત યજ્ઞ ઉપજે, જાગત માંહી સદા એ વસે
 કોઈ મન આશંકા પામશે, જાગતનું રૂપ તે કોણુ હશે ॥ ૧૧ ॥
 તે ટુઝને સંજળાવુ રાય, જયારથ જે શબ્દ કહેવાય
 જાગત પ્રાણુમાં લય થાય, એ સીધાંત મેં કહ્યું દ્રઢાય ॥ ૧૨ ॥

પુરવ છાંયો.

હોહા.

જગત કૃત સહુ મન કરે, મન નર સર્મથ સોય
 મન કૃત કૃત ત્રીહુ લોક મેં, શરીરે કૃત ન હોય ૬૪

જે ઉપજે તે મનવડે જહાં તહા આવે જાય
ભાવ અભાવ એ મનવડે, મહા વીચાર વીલાય , ૬૫
પ્રાણુ સદા જાગત રહી, ભાવા ભાવ ન ક્રોધ
તુરીયા મહાંથી ઉપજે, તુરીયામા લય હોય ૬૬

આપાઈ

હે રાજા નીચે નીરવાણુ, નીત સદા જાગત પ્રમાણુ
સ્વમ જાગતનું તે પ્રાણુ પ્રાણુ હ સ નીરમે તું જાણુ ॥ ૧૩ ॥
પ્રાણુ હ સને ભાવ ન હોય, અભાવ કદી ઉપજે સોય
અવ્યક્ત વાણુ સમજે સરખો, રાજા રહીત વીચારી
નીરખો ॥ ૧૪ ॥

સ્વભાવે આપણે વરતે તેહ, નીદ્રા સ્વમનો સાક્ષી જેહ
સ્વયંપદને વીધે રહે છે રાય, તે માટે પ્રાણુ જાગત
કહેવાય ॥ ૧૫ ॥

તું પુછીશ સ્વયં પદ તે શુ ય, વીધી કરી સ ભળાવું હુ ય
સ્વયં પદ ને તુરીયાદી જોય, જ્યા નીરગુણુ અક્ષ સનાતન
હોય ॥ ૧૬ ॥

ખ ખંખ ખ તે જે સુનવ ત, પ્રાણુ હંસની કહુ ઉત્પત
તુરી યકી તુજં વીગે રહે, તુજં માંહી તે પામે લહુ ॥ ૧૭ ॥
એ સીદ્ધાત સ ભળાવ્યું રાય, કારણુ કાચે
કલખો ન જાય

ચાર અવસ્થાનું જે સ્વરૂપ, જાણુ તો થાયે તદુપ
પુરવ છાયો. ॥ ૧૮ ॥

દોહા

પ્રાણુ પ્રગટે અવીગત યકી, પ્રાણુથી પ્રગટયો મન
મન યકી વાણી યઈ, વચન સર્વ ઉત્પન ૬૭

ચોપાઈ.

આશંકા ટાળવાને જીવ, ગુજતણું સંભળાવ્યું રૂપ
તું પુછેશ તુરીયાતે કાણુ, પ્રગટ કરી સંભળાવ્યું દોહોણુ ॥ ૧૯ ॥

પુરવ છાયો.

દોહો.

ગુજ્ઞ અનહુદ શબ્દ જે, નીર જન સ્વયં પ્રકાશ
પરમ ધામ નીરાવંબ જે, ધુનનો તહાં સમાસ ૬૮

ચોપાઈ.

તુરીયા જે નીરગુણ છે બ્રહ્મ, ખ વત જે નિમ્મે નિ કમં
સુન સનાતન અદ્રસ અદમ્બદ, તેહ સ્વરૂપ અનહુદ શબ્દ ॥ ૨૦ ॥
અકલ્પીત જે સ્વયં પ્રકાશ, અનીછીન્ન નાદ તે

સર્વા વાસ

નાદ બ્રહ્મ તે રંગીત વીક્ષેપ, અક્ષર નીરાકાર નીર્લેપ ॥ ૨૧ ॥
નીર જન અદ્રસ ઇ પ્રીયાતીત, અનહુદ શબ્દ જ્યા

ઉજ્જુ ન સીત

તથાપી એહવો તે અપાર, વર્તે સર્વેમા સુત્રાધાર ॥ ૨૨ ॥
ચીતની ધીરતાયે ગુરુગમે કરી, અનુભ નથી ધ્રુવ

પ્રગટે ખરી

પ્રગટ ભાસે શબ્દ ધુન થાય, કારણુ ઇ દ્રી જે

નીરૂત રંધાય ॥ ૨૩ ॥

પ્રગટ જથારથ સાભળે સહી, અન્યત્ર કાઈ જથારથ નહી
જથારથ જે તે વાયુ પ્રાણુ, ગુજ્ઞમાહી સમે નીર્વાણુ ॥ ૨૪ ॥

મનવાણી નવ જ્યે કલ્પો, નેતી નેતી જે કરતા રહો
કાંઈ નેતી કરવા નથી શક્યા, તે સુજે નીગમ

બકી થક્યા ॥ ૨૫ ॥

તે તત્વ મુખે થકી ન ભણાય, ગગન મહાન થકે જણાય
અનુભવે કરી જથારથ હોય, પણ ગ્રહી ગોચર ન
કહીયે સોય ॥ ૨૬ ॥

વાક્ય દ્રષ્ટી નહીરે ચત, તે સુજે સદા સુનવત
ત્યાં રીઝનારો રીઝી ચીત આણે, બીજો કાઈ અન
નહી જાણે ॥ ૨૭ ॥

જેહમાં ચાલી જાયે તે ગણે, પુનઃકોષ/પાઠો નહી વળે
ઉપજ ખપત થકી તે ગળ્યા, તદાકાર વસ્તુમા ભળ્યા ॥ ૨૮ ॥
જેમ સીધવ સમુદ્ર દ્રષ્ટાત, મીલા પછી રસ
થયા સીધાંત

તદાકાર સ્વયં પોતે થયા, મીલ્યા પછી તદરૂપ
હોઈ રહ્યા ॥ ૨૯ ॥

તેમ અનહદ પદ જે તુજ, તેજોમય ઉતરે નહી વળ
અનાતમ પણ પ્રાપ્ત થઈ સમ્યુ, દેહ અબીમાન
તેહનું ગમ્યું ॥ ૩૦ ॥

તે ધટ જીવ પણ નથી રાય, તે મહા પુરુષ
મોટો મહીમાય
જીવ ભાવ હતો તે દળ્યો, સાગરનો જળ સાગર ભળ્યો ॥ ૩૧ ॥

સદા સર્વદા ધર્મવગ ભાવ, તે સત સગ કરી દે સાવ
સધજે વસ્તુ દેખે સંત, પ્રજા આવી કીટ પરજ ત ॥ ૩૨ ॥

અનહદ શબ્દ એવો છે રાય, તે ઉત્પત્તી તુજ કહેવાય
ઉત્પત્તી તુજ થી નીરાવંજ, મહાસુન જહા નહી આલંજ ॥ ૩૩ ॥

પરમધામ ત્યાં થકી હોય, તેહનો સમામલુ તેહમા સોય
અતી ઉત્તર કહું છું રાય, નાદ તે સુનવંત કહેવાય ॥ ૩૪ ॥

તેહ નાદ જે અનુભવે, હસ્તામય યાચે નર સવે
એ સીદાંત સાલજ બુધ, સ્થીર મન રાખીયા તદ્રુપ ॥ ૩૫ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

અનાહુદ ઉપતપગ્ય, શબ્દ સંગોઠ ઢની
 ઢની ર ગે ત'યોતી, યોતીગં તં ગતં મનં ૬૯
 તન્મય વિશ્વયં યાન્તિ તદ વિષ્ણો પર્મં પદ
 તત્પદ પરમ ધામ, તદ ધામ શ્રદ્ધ રચ્યતે ૭૦
 સમાહીતમનો શ્રદ્ધાન, શ્રદ્ધાશુન ત સકયના
 રૂપાકાસ ધર્મનાથો, પ્રત્યરોઘા ને ભાવાત ૭૧

ચોપાઈ.

કોને આ શંકા જે થશે, નાદ થકી પર તે શું હશે
 નાદ થકી પર કહું નરેશ, ટુરીયાતીત જ્યાં કાલ ન દેશ ॥ ૩૬ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

નીરામંબ અરપ જે, અગ અવેવ શ્રદ્ધકી નીત
 પરમધામ સદોદીત સદા, તેહજ ટુરીયાતીત ૭૨

ચોપાઈ.

ટુરીયાતાતતું રવરપ જેહ, નીરામંબ પદ કહીયે તેહ
 સન્નજે સરખો ગગનાકાર, અની સુદ્ધમ અપાર અપાર ॥ ૩૭ ॥
 મરીચી જલવત સમાન, સતગુર દષ્ટે હોય પહીયાન
 સાભળ લુપ શ્રદ્ધ ચક્ષે જોવાય, પલુ ગ્રહી ગોચર મલો

ન જાય ॥ ૩૮ ॥

મહાસુન અતર્ક અપાર, ચેહીન રહીત સાક્ષી તદાકાર
 શુરગમે કરી પ્રાપ્તી હોય, શુદ્ધ ભોમીકા જહાં

સાં પણ તે વીકત વન થાય, જે આત્મ્યું છે કે આ કહેવાય
 તે સમજી રહે સીધાંતે કરી, આનંદ હોયે આપણુ પેં કરી ॥ ૪૦ ॥
 ગુંગો જેમ સાંકરને ખાય, મુખ મરકે રીઝે મુસકાય
 તે સાક્ષાતકાર પરમ ધામ, ત્યાં ન ગયો પુનર નહીં નામ ॥ ૪૧ ॥
 વળી કેવો નીરાકાર કહેવાય, સ્વ સ્વરૂપ વાણી

રહીત રાય

શ્રુતી વેદ જે વારંવાર, નેતી નેતી કરે પુકાર ॥ ૪૨ ॥
 રાજ્ય એહનો પાર ન હોય, ઈંદ્રીયાતીત અદ્રસ છે સોય
 સ્થુલ સુક્ષ્મ અવેવ રહીત, શ્વેતાદીક વર્ણુ વર્ણત ॥ ૪૩ ॥
 શબ્દાદી ગુણનો નહીં દાવ, સીત ઉષ્ણાદીક વર્ણત ભાવ
 નીરંતર સ્વામી સધળે વાસ, બહાર બીતર જેમ આકાસ ॥ ૪૪ ॥
 સર્વંત્ર આકાશની પેર, સ્થીર પુરણુ ઉઠે નહીં લેહેર
 અનાવાણુ મુખે ન કહેવાય, સદા અસંગ અનુભવે

લહેવાય ॥ ૪૫ ॥

કહેવા કહેવા નહીં સ્વરૂપ, કહેનારે। ખીજો નહીં ભુપ
 પોતે પોતાનું શું કહે, અહં રહીત સદા સ્થીર રહે ॥ ૪૬ ॥
 સદા સર્વંદા પુરણાન દ, જહાં કશો ન ઉઠે દંદ
 પરમેશ્વરનું સ્વરૂપ એ કણું, વીરલે જાતે નીચે ક્યું ॥ ૪૭ ॥
 વળી તેને કેવલ છે અજ, જહાં ન દેતા દ્વેતહારજ
 અજ ઉત્પત્તી રહીત અનુપ, આપણુપે આપેહી સ્વરૂપ ॥ ૪૮ ॥
 સર્વંતુ ઉત્પત્તી સ્થાનક જન, સર્વનો ઈશ્વર શુદ્ધ ચેતન
 પરમ કારણ સમરથ તે સહી, તે મુતે પહેલો કોઈ નહી ॥ ૪૯ ॥
 કાવતણો કાવ મહાકાવ, મહા કાવનો કાવ વીસાવ
 પ્રકૃતી પુરપથી પર રહે, પરશોતમ પદ વીરલા લહે ॥ ૫૦ ॥
 સર્વનો કરતા હરતા કૃણુ, અવગેઃ સર્વ યકી મુણુ પ્રશ્ન
 ચૈતન શકતી સર્વને વિષે, આત્માની શકતી શ્રુતી લખે ॥ ૫૧ ॥

નામ રૂપ તે પરતંત્રહી જાણુ, સ્વતંત્રતા આતમ પ્રમાણુ
અનીર વચની જાણુ અરૂપ, અગુણુ અમાયા પણુ
એ સ્વરૂપ ॥ ૫૨ ॥

દ્રષ્ટ અદ્રષ્ટ રહીત દ્રષ્ટાંત, સુન અસુન છે કહું સીદ્ધાંત
સદા સદોગીત છે ભાતકાર, નીરંતર રામ રમે નીરધાર ॥ ૫૩ ॥

ચીદ સ્વરૂપ તે શુદ્ધ ચૈતન, તે સ્વરૂપ સાનીધરાજન
પ્રકૃતી પુરૂષને ઉપજાવે સોધ, પોતે અજગો સાક્ષી હોધ ॥ ૫૪ ॥

ચમકને દેખીને લોહ, યાધે ચૈતન રહે અમોહ
પ્રકાશે હીપ સર્વં સુચંને, પોતે ન ધરે દેહ ગર્વને ॥ ૫૫ ॥

કર્મ શુભાશુભ આધ્યા જાય, પણુ પોતે તેમાં નહી લોપાય
તેમ આત્મા છે નીરલેપ, જેહમાં કાંઈ નહી વીક્ષેપ ॥ ૫૬ ॥

નહી કેવલ પદ સતે કહ્યું, પરમ ધામમાં સર્વં કાંઈ લહ્યું
આજે પ્રત્યક્ષ પ્રગટ પ્રકાશ, અગી સુદમ છે અનાકાશ ॥ ૫૭ ॥

અત્યંત અકલ્પીત અરીનાથ, સુનાકાર વીણે ધરે આથ
સ્થીર મન કરી શોધે જેહ, જેતે જેતે દીસે તેહ ॥ ૫૮ ॥

તહાં ચ દ્ર સુરજ નહી વહની સુતા, ત્યા નહી
આકાશાદી જુતા

વચને કરીને ક્ષો ન જાય, મન દ્રષ્ટીથી અગોચર રાય. ॥ ૫૯ ॥
જણ્યાયે ઇશ્વર સોહું જણ્યાય, ખીજે નથી અન્ય ઉપાય

આત્મ જ્ઞાને આત્મા જાણીયે, એ સીદ્ધાંત રહીયે આણીયે ॥ ૬૦ ॥
એવો પરમેશ્વર અદૈત, પરમ ધામ તે દુરીયાતીત

દૈતા દૈત ન બ્યાપે જહાં, નીરંતર જ્યોતી પરમ
છે જહાં ॥ ૬૧ ॥

દુરીયા અનહદ શબ્દ કહેવાય, ત્યા થકી ઉપજે
ત્યા સમાય
તે ધામ અનંતાનંદ સ્વરૂપ, તહાં નહીં જાયો ને ધ્રુપ ॥ ૬૨ ॥

દ્રષ્ટાત સમુદ્ર માહે લેહેર, ઉપજે લેહે વરતે નેર
 એવુ છે પરમ ધામ, નામ નહી તે નીચે નામ ॥ ૬૩ ॥
 તુરીયાતીત નાર તર નીહાજ, ગુરુ દ્રષ્ટે દેખો તત્કાળ
 જોનારો તદરૂપજ થાય, એ સીધાત સ જાણાવ્યુ રાય ॥ ૬૪ ॥
 કીટ ભમરીને ધ્યાને કરી, યાચે ભમરી નીચે કહે હરી
 જીવ ધ્રુવને ધ્યાને ધ્યાય, ધ્રુવરમા લેહે ધ્રુવર થાય ॥ ૬૫ ॥
 ચૈતનતા સદા રહે સોય, તો સ્વધામની પ્રાપ્તિ હોય
 કહો મહારાજ કેવુ છે ધામ, કહો સ્વામી નીચે
 કરી નામ ॥ ૬૬ ॥

સર્વાનંદા વાચ.

સર્વાનંદ કહે સાબજ રાય, પરમ ધામનો કહું મહીમાય
 ચંદ્ર સુર્ય અગ્ની તહા પવન, પાણી પૃથ્વી વ્યોમ
 નહીગગન ॥ ૬૭ ॥

પુર્વ છાયો.

દોહા

પડે નજી નાજી રહે, ધ્યાને નાવે જોહ
 નીરાલ બ પરમાત્મા, પરમ ધામ ત્યાં તેહ ૭૩
 ચોપાઈ

રાજ પડમા નહી પ્રકાશ, અવેવ રૂપ નહી આકાશ
 નાજી રહે નાવે ધ્યાન, એ કહ્યામા નાજી ઉનમાન ॥ ૬૮ ॥
 નીરાન બ આલ બ ન હોય, પરમ ધામ જુએ સત કોય
 રાજ એવો તુરીયાતીત, પ્રત્યક્ષ યાચે જો હોય મન જીત ॥ ૬૯ ॥
 સ્વરૂપે યાચે જો સ ગ તજે, દુખ પામે જીવ ઘોડે મજે
 સગ ત્યાગ વીન લહે ન કોય, જયારથ બેગો નરી દોય ॥ ૭૦ ॥

એ સીદ્ધાંત સંભળાવ્યું રાય, પ્રાપ્ત સંગ તજોથી થાય
 ધન દરશન મન ઈચ્છે અંગ, સર્વ પ્રકારે તજવો સંગ ॥ ૭૧ ॥
 ચીત યકી શ્રાંતીનો ત્યાગ, કનક કામની યધ વૈરાગ
 એ સંગ ત્યાગે સુખીયો થાય, પરમ ધામમાં પ્રત્યક્ષ જાય ॥ ૭૨ ॥
 નીવીકલ્પ દેશ મેં કહ્યો, તત્વ દર્શી કાષ વીરલે લહ્યો
 એ સીદ્ધાંત મેં ભાખ્યું રાય, પુરણુ યયો પદ્મો અધ્યાય ॥ ૭૩ ॥
 મનની શ્રાંતી દુર પલાય, અહંધન આપે સ્વયં થાય
 એ દીકા છે ધન પ્રકાશ, ભાણુ ચરણુજ કહે રવીદાસ ॥ ૭૪ ॥

ઈતી શ્રી મનઃ સંયમ અંથે સર્વાનંદ ગયદ સંવાદે
 તત્ત્વસાર નીરૂપણુ નામ પઠ્યોધ્યાયઃ

મનઃ સંયમ અધ્યાય ૭

પુર્વ છાંયો.

દોહા

સાગ બુદ્ધી કહો કેહે તણી, સ્વામી કહીયે તેહ
 પ્રગટ કરી પુણું ગુર, ટાળો મન સદેહ ૭૪
 વળી પુણું કર જોડકર, સ્વામી કૃપાનીધાન
 હું બાલક છું અભણ મત, આપી જે નીજ જ્ઞાન ૭૫
 મથુરા ચતુર જુજ અવતર્યા, ગોકુલમેં કર દોષ
 સત કરી સમજાવીયે, ભંગ આંતીનો હોય ૭૬

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાય, ત્યાગ તણુ લાખું મહીમાય
 તેં પ્રશ્ન પુછ્યા તે કહું, તારા મનનો સંચય દહું ॥ ૧ ॥
 સાગ કરી કયા શુકદેવ, અંતર ગત ટાળ્યો અહમેવ
 રતી એક આંવી તેહને આંત, રાજા જનકે આણી સંચાત ॥ ૨ ॥
 શુકજી પોતે થયા પરબલ, કાલ કલેશન બ્યાપે કર્મ
 શુકે તે સાંભળ્યું જ્ઞાન, પામ્યો મુક્ત પરીક્ષત રાજન ॥ ૩ ॥

રાજાં વાચ.

રાજા કહે ઉપન્યો સદેહ, સ્વામી મારો ટાળો એહ
 લાખ્યુ ભાગવત શ્રી શુકદેવ, જોવા રાજા તણો અહમેવ ॥ ૪ ॥
 ભાગવત તણી આઘ પ્રાપતી, રાજાને કેમ યર્થ મુગતી
 જ્યાં લગી મુક્તી ત્યાં લગી બંધ, નીજપદ તો
 કેવલ નીરંદ ॥ ૫ ॥

મુક્તી તો માગે નહી સંત, એમ મોટા કહે છે મહંત
 ચાર મુક્તી તવ છે તેહ, લાખે એમ મહા જ્ઞાની વિદેહ ॥ ૬ ॥

શું રાજા પુનરાવતી થશે, શું, ભાગવંતનો મહીમા જશે,
મુજને કહેા માંડી વીચાર, ફરી સંદેહ ન હોય લગાર ॥ ૭

સર્વાનંદો વાચ.

પુર્વ છાંયો,

દોહા.

રાજા તું સમજ્યો નહીં, સતગુર વચન વીવેક
વીરતારી તુજને કહું, સમજી લે જે છે ૭૭

ચોપાઈ.

શ્રી ભાગવત તણી છે વાત, તુજ આગળ માંડી કહું ક્ષાત
કહેવા માંડી જ્યારે દસમ કથાય, તેથી પહેલેા

સમજાવ્યો રાય ॥ ૮૦

કૃષ્ણ લીલા સાંભળ એક ચીત, પુછીશમા કોઈ વરતંત
જલ કીડા વન કીડા બહુ, નેમ તાંહી ભાખ્યું

અતી સદુ ॥ ૮૧

પય દધી માખણુ ચોરી ઇંદ્ર, વરખ ભોમન જણ્યાએ કુંદ
ધર વાડો શેરી ને વાટ, રમણુ કરે હરીવર ઉચાટ ॥ ૧૦

પંચા દયાઈ આવીજ વાર, લીલા બ્રજ અનંત અપાર
રાજાને મન ઉપજ્યો લમં, સાંભળતામાં આવી શમં ॥ ૧૧

મહા ઘોષો રાજાને થયો, સંશય રહીત રાજા બોલીયો
કૃષ્ણ દેવ અમારા ઇંદ્ર, જેણે સદગ ઉપજાવી સદ ॥ ૧૨

તે પરનારી વસ કેમ થાય, નીરગુણુ યદ્યં ગુણુમાંહી

કેમ વાય

રાજાને અવળું પડ્યું જ્ઞાન, પછી શુકે ફરીયું સનમાન ॥ ૧૩

શ્રી શુકેવાચ

શુકજી કહે સુણુ પરીક્ષીત રાય, કૃષ્ણ તણો

લાખું મહીમાય

એ છે ગોલોકી ગોવીંદ, એહને વીધે ન લાસે દંદ ॥ ૧૪ ॥

આપણુ આપણી ઈચ્છાને કાજ, વૃજમાહી લીલા કરી

વૃજરાજ

એ પુરુષ નહી નહી નપુંસક નાર, ગુણ નીરગુણ
નવ લાભે પાર ॥ ૧૫ ॥

પુરણુ બ્રહ્મ એ પુણ્યનંદ, જ્યા ન પહોંચે અકં ન ચંદ
એમ કહી ગ્લા શુક શામ, સુણી રાજાએ કર્યો પ્રણામ ॥ ૧૬ ॥

પરીક્ષિતો વાચ.

પરીક્ષીત કહે ઉપન્યો એક પ્રશ્ન, પુરણુ બ્રહ્મ જે
છે શ્રી કૃષ્ણ

તે સ્વરૂપ સમજાવી કહો, મારા મનનો સ શય દહો ॥ ૧૭ ॥

ત્યારે શુકજી ગોવ્યા વાણુ, કહું નીચે માટે સહુ તાણુ
કૃષ્ણનું કારણ જાણે કાર્ધ, આનંદ રૂપ સદા સુખ હોય ॥ ૧૮ ॥

શ્રી શુકે વાચ

શુકજી કહે સાંભળ તું રાય, કૃષ્ણ તણો લાખું મહીમાય
પૃથ્વીને જે ધરો બહુ ભાર, દેવ સમસ્તે કીધો પુકાર ॥ ૧૯ ॥

ક્ષીર સાગર પોઢ્યા ભગવાન, દેવ વચન સાંભળીયું કાન
હરી કહે એક વાનુ કરો, તમે જાલવ ધર્મ સહુ અવતરો ॥ ૨૦ ॥

જહા દેવકી છે વસુદેવ, અમે અવતરશું ત્યાં
અવસ્ય મેવ

આગળ પાછળનું જે વાચ, અમે આવીને કરશુ સાચ ॥ ૨૧ ॥

તે મથુરા માંહી અવતરીયા હરી, રૂપ ચતુરશુભે
લીલા ધરી

એ સ્વરૂપ છે અખંડ તણું, પરચોતમનું તેજ છે
એક અણું ॥ ૨૨ ॥

તે સ્વરૂપે ગોકુલ આવીયા, પોતાને ભાવે ભાવીયા
ભુજા ગોવીંદ ગોપાળ, અખંડ પ્રદાવન પ્રતીપાળ ॥ ૨૩ ॥

અક્ષર શ્રવણ અલોકીક રૂપ, અક્ષરાતીતનુ એહ સ્વરૂપ
તેહ સ્વરૂપ કહુ નીરધાર, નીરમળ નીધીએ નંદકુમાર ॥ ૨૪ ॥
જહાં થકી આવ્યું એહ સ્વરૂપ, તુજ આગળ તે
કહું તદુપ

સર્વાનંદા વાચ.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રામ, શુકળ કહે છે મુળ મહીમાય ॥ ૨૫ ॥
પુરાણ સંહીતામાંહી વીસ્તાર, તેહમાંહી છે સર્વ વીચાર
એક વારને સમે સુણુ રામ, ચી તા વ્યાસ કરે મન માંધ ॥ ૨૬ ॥

પોતાની ઉપાસનાયે કરી, સકળ શાસ્ત્ર રચ્યા રહે ધરી
ચાર વેદ તથા શષ્ટ અંથ, સર્વ પુરાણ સહીત તંત ॥ ૨૭ ॥

તંત્ર પટળયામવ-શાસ્ત્ર, ગોપવડી પામન માત્ર
રીતે પ્રાને કરી મન કાઠ. વેદ વ્યાસ પુછે દરજેક ॥ ૨૮ ॥

જ્યારે વ્યાસે નામ્પુ શીષ, પ્રસન્ન શાસ્ત્ર થયા વીશવાનીસ
વ્યાસને સર્વે શાસ્ત્રે કહ્યો, તે મનોરથ તમને થયો ॥ ૨૯ ॥

પછે વ્યાસજી બોલ્યા વાણુ, પ્રશ્ન એક પુણુ નીરવાણુ
ધંડ પીંડ શ્રવણ ઉપરાત, ભાસતુ નથી એ સીધાત ॥ ૩૦ ॥

તે ઉપર કાંઈ છે કે નથી, કહો જો કાંઈ હોએ સામ્રથી
એ મનોરથ થયો છે મુજને, તે માટે પુણુ છું તુજને ॥ ૩૧ ॥

જી ઉચાને આરાધન કર, વસ્તુ વિચાર કેમ છે કેમ ધર
વેદ વ્યાસને ચારે વેદ, વસ્તુ વીચારનો કહે છે બેદ ॥ ૩૨ ॥

ચારે વેદ જે મુરતવંત, વ્યાસે દીઠા પુરણ તંત
નીગમ વ્યાસ મુખ આગળ રમે, વેદ કહે છે એક
વાર તે સમે ॥ ૩૩ ॥

શ્રી વેદો વાચ.

વચન વેદ કહે સુણો શ્રી વ્યાસ, જુનો એક કહુ ઇતીહાસ
આપોપે' આવરણુ આવીયો, એક સમે મહા પરલે થયો ॥ ૩૪ ॥
ત્યારે અમે' હતા ગોલોક, મહા પરલે વીશ્વ થયું
સર્વ ક્રોક

વીધી તેહની કહુ તે સાંભળો, મેલી સર્વ મનનો આંમળો ॥ ૩૫ ॥
બ્રહ્મ પુરણનું કરો ભજન, અહી તણો જે હરિમંજન
વ્યાસ કહે જે પુરણુ બ્રહ્મ કોણુ, ભજન કરી નવ
આવે જોણુ ॥ ૩૬ ॥

એક સમે મહાજલ ચઢી ગયું, વીશ્વ સકળ તે પ્રલે થયું
મહા પ્રલે ને સમે એકવાર, ત્રીગુણાત્મીક સદા શીવ ચાર ॥ ૩૭ ॥
ચારે મળી ક્ષીર સમુદ્ર જેહ, સ્વેત ક્ષીપ પોચ્યા જઈ તેહ
દયા જઈ નીજ ક્યો પ્રણામ, ઈશ્વર નારાયણુ જે નામ ॥ ૩૮ ॥
નારાયણુની સ્તુતી કરી, જાગ્યા ઈશ્વર નારાયણુ હરી

કહો દેવ ઇંદ્રા કેમ આવીઆ, મો વિચાર મન બોલાવીયા ॥ ૩૯ ॥
બોલ્યા બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ, સદાશીવ કહે છે દીવેશ
કેનુ ભજન કરો છો તમે, દયાજન કેનુ ધ્યાન
ધરીએ અમે ॥ ૪૦ ॥

ચતુષ્ઠ દેવને કહે છે કથી, અમને ખજાર અતઃકરણે નથી
ચાલો આપણે પાંચે મળી, મહાર્વાણુને પુછીયે વળી ॥ ૪૧ ॥
પંચ દેવ મળીને ગયા, મહા વીષ્ણુ પાસે જઈ રહ્યા
ત્યાં આવીને સ્તુતી કરી, મહાવીષ્ણુ જાગ્યા શ્રી હરી ॥ ૪૨ ॥

કહેા દેવ ધહાં આઽયા કેમ, પુછો દઉં ઉત્તર જેમ
પંચ મળી કહે સુણો મહા વિષ્ણુ, આઽયા છીએ

પુછવા પ્રશ્ન ॥ ૪૩ ॥

ઢેકર ભેડી પુછું હમો, કેનુ ભજન કરો છો તમો

સર્વને સંશય ઉપન્યો મન, તે માટે આઽયા તમ કન ॥ ૪૪ ॥

મહા વીષ્ણુ છે મંગળ નીધાન, માર મુકી કહુ છુ માન

ખખર નથી એ જ્ઞાત મુજને, ચાલો પુછીયે વેકુંઠ નાથને ॥ ૪૫ ॥

પદ મળીને વેકુંઠ ગયા, વેકુંઠ નાથને પ્રશ્ન પુછીયા

કેનુ ધ્યાન ધરોછો દીવેસ, તે અમને આપો ઉપદેશ ॥ ૪૬ ॥

વેકુંઠ નાથ કહે સુણો પદ દેવ, અમને ખખર નથી

અવશ્ય મેવ

સાતે મળીને જઘએ તહા, ગોકુળ નાથ વમે છે જહાં ॥ ૪૭.૫ ॥

જે કહાવે છે પુરણુ બ્રહ્મ, પુરણુ પુરષોત્તમ નીઃકર્મ

તે ગોલોક નાથને પુછીયે જઘ, તે જે કહે છે વસ્તુ સર્થ ॥ ૪૮ ॥

સાતે દેવતા કરે વીચાર, એકઠા ખેસીને નીરધાર

પદ મળીયું છે ગત એક, પુરણુ બ્રહ્મનો કહેા વીવેક ॥ ૪૯ ॥

કરતા કોણુ હશે તેહનું નામ, કેનું સ્વરૂપ છે

સુંદર સ્થામ

લીલા તેહની કેવી સાર, કેવો તેહ ધરે સણુગાર ॥ ૫૦ ॥

વેકુંઠ નાથ કહે સુણીલાંત, કરતા આપણો છે નાક્ષાત

પુરણુ પુરષોત્તમ છે સહી, ઉણુ સીત જ્યા વ્યાપે નદી ॥ ૫૧ ॥

તેહનું નામ અક્ષરાતીત, જ્યાં ન વ્યાપે દેતા અદૂત

પુરણુ બ્રહ્મ સનાતન જેહ, પુરણુ પરમાનંદ છે જેહ ॥ ૫૨ ॥

પુરણુ બ્રહ્માનંદ સ્વરૂપ, પુરણુનંદ અખંડ તદ્રૂપ

રાધીકાશ્રી ઠકરાણી નાર, શ્રી કૃષ્ણ ઠાકુર ગોલોક મોઝાર ॥ ૫૩ ॥

કરતા ચક્રી ફલ ઝોર ધ્રુલ ગતી, ઇચ્છા મુજ અબ્યા કૃત પ્રકૃતિ ।
 અનામુલ શક્તિએ આદ અનીર વચનીનો કરહી અનાદ ॥ ૫૪ ॥
 અક્ષર અક્ષથી કૃષ્ણ ભગવાન, શુદ્ધ સનાતન પરમ નીધાન ।
 ભગ્નત સ્વમ નીધાનો ધણી, મહા મોહ કરતા મણી. ॥ ૫૫ ॥
 ઇંડ પીંડ અક્ષાંડનો નાથ, સદાએ સુરત સવકા સાથ
 સકલ લોકનો કરતા શ્યામ, સદા તોડ પાલક નીજ ધામ ॥ ૫૬ ॥
 સકલ લોકનો સ હરતા જોહ, સકળ લોકને ઉપજાવે તેહ
 કહો પ્રશ્ન ઉત્તર આપીયા, વેકુંઠ ચક્રી આધા ચાલીયા ॥ ૫૭ ॥
 મહા આકાશ કે સાતે સંગ, ચાલ્યા જાગે જેમ વીહ ગ
 ત્યારે આગળ આવી સુન, આવી અસુન વળી મહાસુન ॥ ૫૮ ॥
 પરમસુન વ્યાપક સુન ત્યાર, ગયા ઝોળંગી પેલે પાર
 આગળ રંઢકા શક્તી ધણી, ચોકી અબ્યા તેજે મણી ॥ ૫૯ ॥
 રંઢકા શક્તી બોલી વાણુ, સાત દેવતા છો નીરવાણુ
 કયાથી અબ્યા કયાં તમે જાઓ, દાઓ વચન
 અમારો દાઓ ॥ ૬૦ ॥
 નામ તમારો કહો તમે ઠામ, કયાં જાઓ છો કહો
 શું કામ ॥ ૬૧ ॥

શ્રી ઈશ્વરે વાચ.

આ વેકુંઠપતી આ છે મહાવિષ્ણુ, આ ઈશ્વર પોતે વીષ્ણુ
 આ સદાશીવ આ શીવ કહેવાય, આ વિષ્ણુ આ અક્ષાય ॥ ૬૨ ॥
 આપ આપના નામજ કહા, ગોલોક જઇ છીએ
 એમજ કહા
 ગોલોકનાથના દરશન કાજ, જઇએ છીએ મેટવા દાજ ॥ ૬૩ ॥
 રંઢકા શક્તી બોલી સામ્રથી, હુકમ ધણીનો તમને નથી
 ત્યારે વેકુંઠ નાથે ધ્યાનજ ધયુ. મુમંગળનું સ્મરણુ કયું ॥ ૬૪ ॥

સુમંગળાએ આંતરે દહો મહારા પુત્ર છે જાવા દીયો
હું એની છુ ઈચ્છા શક્ત, મુળ પ્રકૃતી એ મારા સપત ॥ ૬૫ ॥
ગોલોક નાથના રદાને વિશે, રહું છું સદા સર્વદા સખે
તે માટે જાવા દીયો તમે, મહામુખ પામીશું અમે ॥ ૬૬ ॥

વંકુઠનાથે કહ્યું પોકાર, હુકમ તમારે ચાલું નીરધાર
માતા સુમંગળા પ્રસન્ન થઈ, જાવા તણી જે આજ્ઞા દઈ ॥ ૬૭ ॥
રદકા શક્તીની ચોકી વડી, ત્યાંથી દેવ ચાલ્યા ઉવડી
આગળ મહાશીવ જ્યોતી લીંગ, તે ચોકીનો યગે પ્રસંગ ॥ ૬૮ ॥
મહાશીવ જ્યોતી બોલ્યા મુખ થકી, ધણીનો હુકમ

જાવાનો નથી

તેમ ન જાવાએ દેવતા સપત, સાને ઠાજે કરે અપત ॥ ૬૯ ॥
ત્યારે સુમંગળા આવી તહા, સાન દેવતા અટક્યા જહા
સુમંગળા કહે એ મારા પુત્ર, પુછો તેહનો આપુ ઉત્ર ॥ ૭૦ ॥
વાર મકરે તમે લગાર, ધન્યએ છે ધણીને દીદાર
ચોકી મુકીને ચાલ્યા દેવ, આગળ ચોકી આવી અસમેવ ॥ ૭૧ ॥
ચોકી જ્યોતી બ્રહ્મ લીંગ તણી, મહા તેજોમય

સ્થાત્રીક મણી

જ્યોતી બ્રહ્મ લીંગ એમ કહ્યું, નથી હુકમ જાવા

કેમ દીયું ॥ ૭૨ ॥

ત્યારે વંકુઠનાથે ધ્યાનજ ધયું, સુમંગળાનું સ્મરણ કયું
આવી સુમંગળાએ કહ્યું તતકાળ, જાવા દીયો એ

મારો છે પાળ ॥ ૭૩ ॥

દીધી આજ્ઞા ચાલ્યા ત્યાં થકી, સુખમણી શક્તિની

ચોકી તકી

સુખમણી શક્તી માંડી ચોણ, આવ્યા તમે કેમ

તમે છો કાણ ॥ ૭૪ ॥

આ ચોટી મારી ઇંહા ખજો, નથી હુકમ પાછા તમે વજો
 વારે વારે શું કહો છો તમે, ઇંડ માંહેલા દેવતાછીયે
 અમે ॥ ૭૫ ॥

સુખમણી કહે હુકમજ નથી, વણુ હુકમે ચાલીયે
 નહી રતી

વૈકુંઠ નાથે સુમરી શકત, સુમ ગજાની કીધી લકત ॥ ૭૬ ॥

સુગ ગજા આવી ધસમસી, સુખમણી પ્રત્યે જોલી હસી
 સુમંગળા કહે દેવ છે સાત, મારા પુત્ર એની હું માત ॥ ૭૭ ॥

જાવા દીયો મારા સાતને, દરશન જાએ છે ગોકુળ નાથને
 પદ્મના આતમ વૈકુંઠ નાથ, સુમ ગજા કહે દેવ પ્રત્યે વાત ॥ ૭૮ ॥

સુમંગળા ઉવાચ.

હે દેવ અટકશો નહી કરો, આગળ જાયોક આવશે
 જોલોક છે મહા વીરાળ, કામ ક્રોધ બ્યાયે નહી કાળ ॥ ૭૯ ॥

કરજો ધ્યાન કૃષ્ણજી તણું, માહે દવત છે આપણું
 રાધકા હકરાણી શ્રી કૃષ્ણ, તમ દેખી ચારા અતી પ્રસન્ન ॥ ૮૦ ॥

દોહા.

સામા સામા સુ દર અતી, શોભા તણો નહી પાર
 દરશન કરો આનંદ ધરો, સોહી ધણી તમાર ૭૮

જે કરતા છે તમ તણા, જે રૂપ ચાહો છો દેહ
 મનોરથ પુરે મન તણો, પુરષોત્તમ પદ એહ ૭૯

કરતા હરતા એ હરી, ભરતા એ ભગવાન
 કહું શોભા જો લોકની, નીચ્ચે, લેજો નામ ૮૦

નીજ લોક છે નીજ અક્ષર, બ્રહ્માનંદ પગમ ધામ
 જોયોકમા જે સકળ છે, કહું તેહના નામ ૮૧

પરમ અખંડ વેકુંડ અખંડ, જહાં નીજ સચ્ચિદાનંદ
અદેતહી નીજ ધામ છે, સદા સદા આનંદ ૮૨

ચોપાઈ

ગૌલોક મધ્યે છે જમના ની, તેના ત્રટ હદે પરસદી
એક એકત્ર સત સત ધાટ, નવ કોળી ચોગન છે પાટ ॥ ૮૧ ॥

અદાર કોટી જોજન લાંબાણુ, ગા લોકની સમીપ છે જાણુ
પુઠે વિરજા નદી છે એ પુર, જમના પાર પેલે ત્રટ હજુર ॥ ૮૨ ॥

નીજ અખંડ વૃદાવન સાર, તેહની શોભા તણો નહી પાર
ગૌ લોકને તે સમીપે રહે, વેદ વ્યાસને નીગમ એમ કહે ॥ ૮૩ ॥

વૃંદાવન મહાવન કહેવાય, તેહનું રૂપ વર્ણવ્યું નવ જાય
મહાવન સમીપ છે ગૌલોક, જહાં ન વ્યાપે હર્ષ ન શોક ॥ ૮૪ ॥

ખીચ અંતર જમનાજી તણો, પરમ ધામ સપતે ગણો
સામ સામા વન છે ઘણા, સામ સામા ધાર પ્રભુ તણા ॥ ૮૫ ॥

દે સીંહાસન લીલા નીત, લીલા અનંત ઉજ્ય ન સીત
સ્વરૂપ અનંત છે સખા અનંત, સખી અનંત કોઈ ॥ ૮૬ ॥

પશુ પંખી અનંત નહી સત, વૃક્ષ અનંત બહુ કંપતર
અનંત મંડપ અનંત છે કુંજ, અનંત ત્યાં છે અતીમુંજ ॥ ૮૭ ॥

અનંત સરોવર અનંત વાવ, અનંત કુપ મણી મે સાવ
માણેક મોતી મણી અનંત, સાગર અદે હીરા ઝવક ત ॥ ૮૮ ॥

જમુનાજીમાં છે તળાવ, ટાપુ મોટો બહુ અતી બહુ
રસ અનંત તણા મહા રસાવ, મામ સામા ગીરા દે ॥ ૮૯ ॥

ચોખરાજ માણેક મહાસાર, તેની શોભા તણો નહી પાર
એ સુમ ગળા શક્તીએ કણુ, સાત દેવતાએ રહે ધણુ ॥ ૯૦ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહા.

સુમંગળા શકતી કહે વચન, સુણો દેવ ધીર
 વળ માંહા પગ બોળ્યા વીના નળે પેલે તીર ૮૩
 ત્રટ એક વડનો વૃક્ષ છે, આવશે મહા વીરાજ
 તેહ તળે જઈ બેસજો, ત્યાં શીવ છે પરમ દયાળ ૮૪
 સ્તુતી શીવની કરી પુછજો, શીવ છે બોળા ઘણ
 તે તમને દેખાડશે ગૌ લોકનો નીજ મર્મ ૮૫
 લીલા સર્વ દેખાડશે, ગૌ લોક શોભા છેય
 શીવજીને આગળ કરે, દર્શન કૃષ્ણનું હોય ૮૬
 ગૌ લોકની રચના સકળ, શીવની પુ'ઠે જોય
 શીવ અધીકારી ધામના, ખીન્ન અવર ન કોઈ ૮૭

ઓપાઈ.

પછે સામા સામુ દરશન કરજો થઈ મહા પ્રસન્ન
 મહ મહેલ મંદીરમાં જુઓ, હું છું દરશન દેખી રહ્યો ॥ ૮૧ ॥
 સદા સર્વદા વિશુ સ્વરૂપ, જુગલ સ્વરૂપ જેમ
 સમરસ વ્રુપ
 ગૌલોક જોઈ નીજ મંદીર માહા, પેસી નળે સર્વ
 જુગ તહાં ॥ ૮૨ ॥
 શીવજીને પુછજો વીધી કરી, શીવ દેખાડમે સર્વ વીરનરી
 ગૌલોક તમે સાંભળો કહું ખરું, પચીસ કોટી જોજન
 જળ લડુ ॥ ૮૩ ॥
 સર્વ ભેદ સુમંગળાએ દધ્યા, ઇંડ જળ ભેદી દેવતા મયા
 સાત દેવતા ગૌલોક માહા, વસ્ત્ર અવૈકીક દીડી તહા ॥ ૮૪ ॥

ગોલોક થકી મહા વૈકુંઠ લોક, સદા હરખ નહી
વ્યાપે શોક

પચાસ કોટી જોજન વીસ્તાર, બોમી શોભે મુંદીર સાર ॥ ૯૫ ॥

મહા વૈકુંઠથી હેહુ ધામ, પચીસ કોટી જોજન વિશ્રામ
મહા વિઘ્નનું સ્થાનક ત્યાં સહી, એહી વીધી નીચે

હરી કહી ॥ ૯૬ ॥

પુર્વ છાંયો.

દોહડા.

એમ સુમંગળ શક્તી કહી, પામી અંતર ધ્યાન
ગોલોક નાથ પાસે ગઈ, સમી જ્યાં રહે સ્યાન ૮૮

સપ્ત દેવતા આવીયા, વિરજા નદીની તીર
જ્યાં જુઠને ઉભા રહ્યા, મહાજલ મહેર ગંભીર ૮૯

વૈકુંઠ પતી કહે દેવતા, જમ્બુ કોણ પ્રકાર
ઉતરાશે નહી નદી વિરજા, અધાદ જલ અપાર ૯૦

જો પગ બોલો તો ગણો, પાણી કેરા સાથ
આપણુ ઇંદાના ઇંદા રહીએ, ત્યાં રહે ગોલોક નાથ ૯૧

ચોપાઈ.

પછી સાત મહીને કરે વીચાર, ઈંછે કશું તેહ તે
કરે નીરધાર

વળા શીવજીને જઈ કર્યો પ્રણામ, અમને દેખાડો

મુળશુ ધામ ॥ ૯૭ ॥

શ્રી વેદોવાચ.

વ્યાસ સુણો શીવ અગળ ચયા, પુઠે પુઠે દેવતા આલીયા

આકાશ પ્રત્યે સખદ દેવ થયો, એક એક સામે જમ્બુ રહે ॥ ૯૮ ॥

સખ્ત દેવ શીવજીને કહે, નથી મુજવું આંસુ કહે
 સુમંગલા શક્તીએ કહ્યું હતું તે તમ આગળ કીધું હતું ॥ ૯૯ ॥
 શીવને પુછો કારણ યશે, શીવ ચીંતા સર્વે મટશે
 ગોલોક લીલા જોવા કાજ, શીવને પુછે દેવ સમાજ ॥ ૧૦૦ ॥
 કહો શીવ ગોલોક કેમ જવાય, કૃપા કરો તો

દરશન થાય

શીવજી કહે આગળ ચાલુ અમો, પુઠે પુઠે ચાલો તમો ॥ ૧૦૧ ॥
 ગોલોક લીલા છે અપાર, પચાસ કોટી જોજન વીસ્તાર
 તે લીલા જોઈ સર્વ દેવ, મન માંહી મીટીયો અહંમેવ ॥ ૧૦૨ ॥
 તહાં સખી સખા પંખી સહુ, સ્થાવર મહોત્ત

માળીયા બહુ

મંદીર કુંજવન ઉપવન, મંડળ રાસ મંડળ
 મણી રતન ॥ ૧૦૩ ॥
 મહા કલ્પતરૂ માણેકગીરી, પોખરાજ માણેક મણી જડી
 કલસ ધન નદી જમુના ઘાટ, હિલડી મુલડી શેરી વાટ ॥ ૧૦૪ ॥
 સરોવર ખંગલા મંદીર દાર, ચોસક દારપાળ

પોળ ચાર

એક પોળે રહે સોળ પોળીયા, ચારે પોળે ચોસક યયા ॥ ૧૦૫ ॥
 એક પોળે દરવાજા સોળ, ચર્ધ રથો ત્યાં બ્રહ્મ કલોત
 ત્યાં વાજાંત્ર વાગે અનંત, ચીત્રમણી શોભે મહાકંત ॥ ૧૦૬ ॥
 મહોત્ત મધ સીંહાસન કોડ, શોભે શ્રી રાધા કૃષ્ણ જોડ
 સ્વરૂપની શોભા શી અબી લાખીયે, અનંત કામ

વારી નાખીયે ॥ ૧૦૭ ॥

અનંત મન મથ કામ સરૂપ, અનંત કોટી તદ્રૂપ
 શ્રી રાધા શ્રી કૃષ્ણ લગવાન, ગોલોક માંહી પરમ
 નીધાન ॥ ૧૦૮ ॥

ગોલોકનુ મુળ તે રક્ષીજન, ગોલોક પર ટંદાવન
નીજ ટંદાવન ગોલોકનું મુળ, બન્યુ તેથી ગોલોક
નીજ સ્થુત ॥ ૧૦૯ ॥

નીજ ટંદાવન અસલ કીશોર, અષ્ટ પટરાણી રમે અદોર
નીજ લોક અસલ અતીસાર, પુરાણ માંદી કથુ
છે નીરધાર ॥ ૧૧૦ ॥

અલ્લ વૈવર્ત પુરાણ માંદી કથુ, નીચે નીરાધાર
હરી લથુ

સખી અષ્ટ અષ્ટ મુખ સખી, અલ્લ વૈવર્ત પુરાણે લખી ॥ ૧૧૧ ॥
રસ રૂંગાર મહા તેજ સ્વરૂપ, અખંડ જોત
પ્રકાશીન રૂપ

મહા મુગંધ પરમ લહી પવન, બોમી મણી જોત
પ્રકાશ રતન ॥ ૧૧૨ ॥

જોજો પોડસ ડોઢી પોડસ ધાર, પુણું અન્ન મુરત સાકાર
લજવા નંદાને છે પ્રાપ્તી, આલો તે દેખાડું ગની ॥ ૧૧૩ ॥

દેવ નરનાગ અલ્લાનો લોક, વિષ્ણુ શીવ સદાશીવ લોક
સદાશીવના લોકને પરે, ક્ષીર સમુદ્રમાં સ્વેત ક્ષીવ સરે ॥ ૧૧૪ ॥

એવા ઇંડ ઇંડ પ્રતીલોક, તેમાં નીન વંકુંડ લગે કોક
બ્યાપક વંકુંડ મોક્ષનો આરો, પણ નીજ લોક
સર્વથી ન્યારો ॥ ૧૧૫ ॥

તે ઉપર રીજે પરમધામ, અલ્લ પુર પૂર્ણાનંદ નામ
સખી સખા પણ પંખી અનંત, લીલ સ્વરૂપ
અનંત લહે સત ॥ ૧૧૬ ॥

એ તણી પ્રતીખીજ તણી લીલાય, અલ્લપુર લીલા
દેખાડું ત્યાંય

એમ કહી શીવ આગળ યયા, પૂંઠે સાતે દેવ આલીયા ॥ ૧૧૭ ॥

પુર્વ છાંયો

દેહાહા

અ ગાધ જળ વિરજા તણા, એક એકનો ગ્રહી હાથ

દેડે વગગી ઉતર્યા, આગળ શ ભુ નાથ ૮૨

સાતે મનીને ઉતર્યા, પોતે પેલે પાર

પગ ન બોલ્યો નીરખા શીવજીને આધાર ૮૩

ચોપાઈ

અખત દેવે નીરખ્યુ નીજ ધામ, પુરણ મનોરથ

યથા ની ગમ

સારે શ ભુને કહે છે દેવ, અમને દેખાડો સર્વે ભેવ ॥ ૧૧૮ ॥

યારે શ ભુએ સ્તુતી કરી, સાબળી બોલ્યા પ્રણામ ૧૬ હરી

કાણુ છે આલ્યા છે કાણુ કાજ, શીવે વૃતાત યુ

સર્વે સાજ ॥ ૧૧૯ ॥

ત્યારે પુરણ પુરશોતમ કહે, વીના ભક્તો એ પદ નવ લહે

બોલ્યા દેવ અણુ જાણે કેમ, સેવીએ કરીએ કહે

હવે જોમ ॥ ૧૨૦ ॥

પુરણોતમ કહે અમને સતી, નીરખ નાથની આશા થઈ

કોઈએ ઈ કમા અવતરી કરી, હોડ્યો જીવ

ભક્તી વીસ્તરી ॥ ૧૨૧ ॥

તે હજી ઠેરાવ યુ નથી, ક્યાહે હવે અવતાર મુન

મારા ઇ હ માહે

તે દેખાને કરજો ભક્ત, પામજો જોણે નીક્ષર સન્ત ॥ ૧૨૨ ॥

ગોલોડ નાથ કહે મુણો દેવ, તમે અવતરો મનનોક

અવશ્ય મેવ

અમો સવ ધરસુ અવતાગ, ગોનોક આવશ્ય નીગધાર ॥ ૧૨૩ ॥

વળી પ્રભુ વ્યાપક એમ કહે, સ્વરૂપ અનેક ને લીલા બહે
પછી દેવ રૂણીયાતજ ચયા, આપ આપણે સ્થાનક ગયા ॥ ૧૨૪ ॥
પછે દેવે જોયું ગોલોક, સર્વનો સમીચો સંસય જોક
અદ્વૈત વંત પુરાણમાં જોઈ, વ્યાસે ભાગવત

કાઠ્યું દોષ ॥ ૧૨૫ ॥

ઈતીથી ભાગવત મહા પુરણ, કયું વ્યાસે વાંચ્યું
નીવાણ્યું

તે માહી થી લીલા ગાઈ, નાજ પ્રેમીને પ્રેમ મુખદાઈ ॥ ૧૨૬ ॥
સર્વે લોકમાં અવીર્યું કયું, વેદ વ્યાસ પ્રત્યે આચર્યું
વળી વેદે વેદ વ્યાસને કહ્યું, કહેવા માહી બાકી

નવ રહ્યું ॥ ૧૨૭ ॥

વળી શીવજીની જાળે પાસ, રહ્યા હશે તે કહેશે વ્યાસ
અખંડાનદ તણી જે કયા, તે શીવજી કહું કહેશે જયા ॥ ૧૨૮ ॥
નીજ વૃંદાવન નીજ છે વાસ, શીવજી જાણે છે સાક્ષાત
માહુશ્વરે કયો છે તત્ત્વ ગ્રંથ, તે તમને કહેમે મહા સત ॥ ૧૨૯ ॥
વેદ વ્યાસનું કરી સન્માન, નીગમ પામ્યા પછે

અંતર ધ્યાન

ગોલોક નાથના ગાયક સત, ચાર સ્વરૂપ તે મુરત વંત ॥ ૧૩૦ ॥
શુકજી કહે મુણ પરીક્ષત જુપ, વ્યાસે આરાધ્યા

શીવ સ્વરૂપ

ગોલોક નાથ તે જાણે કૃષ્ણ, તે પુણ્ય તે છોડ્યું પ્રશ્ન ॥ ૧૩૧ ॥
વ્યાસે શીવ હિપાસના કરી, અખંડ લીલા દેખાડ્યા હરી
શીવ વૃંદાવન તણો મહીમાય, કહ્યું છે વ્યાસ પ્રત્યે

સમન્વય ॥ ૧૩૨ ॥

તે વ્યાસે ગાયો અનુભવી, તે પ્રુથ તમને નહી સંભવી
તે ગોલોક નાથ રાધાને કૃષ્ણ, તે ગોપી તે વૃંદાવન ॥ ૧૩૩ ॥

પુર્વ છાંયો.

સર્વાનંદાવાચ.

દાહા.

પરીક્ષતનો સ રાય ટબ્યો, શુકળ કેરે જ્ઞાન
નીચુણુ સો સચુણુ સદા, સચુણુ નીચુંણુ નામ ૯૪

ચોપાઈ.

સર્વાનંદ કહે સાંભળ રાય, મસ્ત અલોક્ષીક નીગમ
નેતી ગાય

હૈત ટાળવા તણો ઉપાય, શુકે સમન્નજ્યો પરીક્ષત રાય ॥ ૧૩૪ ॥

પછે રાજાનું આબુ ગયું, જેમ હણું તે તેમ થયું

તીરગુણથી તું સચુણુ જાણુ, સચુણુ તે નીરગુણુ પ્રમાણુ ॥ ૧૩૫ ॥

ગૌત્તોક તણો પરતે પરંજત, અનુભવ વીના માને

નહી સંત

સચુણુ જોયા વીના નીચુંણુ, ન જડે બાપ માહા

વાયક સુણુ ॥ ૧૩૬ ॥

રખે સચુણુ જોયા સંશય વળગતો, સચુણુ તે

નીરગુણુ એકલી મતો

નીરગુણુ અગુણુ નહી કહેવાય તેહ, મધ્ય ભાગ હું તું

નહી તેહ ॥ ૧૩૭ ॥

સચુણુ જાણે સકળ સંસાર, નીચુંણુ નેહે ચલ નીરાકાર

સમસ્ત ધ્વજ નીરંતર રામ, ન્યાસ નથી કોઈ નીજ ધામ ॥ ૧૩૮ ॥

રામ સકલ ઘટ માંહીરંગી રજો, વેદ પુરાણુ

ઉપનીષદે ક્ષો

સંકલ્પ વિકલ્પ ટાળી મન, અતમ લક્ષ કર ગુર મેવન ॥ ૧૩૯ ॥

સનગુરુ સેવા આતમ લક્ષ, સદા વીચારે રહે નર પક્ષ
હરી ગુરુ સત એક પરમાણુ, સત્યા સત્યજે તેહની જાણ ॥ ૧૪૦ ॥
દેહ આસક્ત સ્વામીને દાસ, દેહ અસક્તે સાચી આશ
દેહ વાસના સહેજે સખી, નહી અંતીક ને નહી કંઠ ઢગી ॥ ૧૪૧ ॥
હું તું પદ ઉડીને ગયું, સહેજે કામ સંપુરણ થયું
મુણુ સેવક મન સયમ સંયાન, મીઠે સકળ

મુણુતામાં શ્રાંત ॥ ૧૪૨ ॥

તોરો મારો જે સંવાદ, આતમ ને પરમાતમ વાદ
શીખે મુણુ ગ્રહે જે અર્થ, ચૈતનતા આર્થ સામ્રથ ॥ ૧૪૩ ॥
એક લાવે હોઈ સત્યજે રમે, યર્ષ સ્વરૂપે સવ ને નમે
અસ્તુતી ની દા પરહરે, લક્ષ્મી રાખવા મુસ્તુતી કરે ॥ ૧૪૪ ॥
એવા જે માન લાવ મહંત, સદા એક રસ કહીયે સંત
રાગ દેશ અંતર નહી હોય, પુરણ અલ અખંડીત જોય ॥ ૧૪૫ ॥
એવાનો કરીયે નીત સંધ, નીસદીન બીના આતમ રંગ
મન મારી ઉન્મુની રહે, ગુણ દોષ કેના નવ ગ્રહે ॥ ૧૪૬ ॥
હરખે નીશ્વર નીરખે નર, આતમ લાગે મુહર બર
તે સંગ મન સંજમ થાય, આતમ લક્ષે દેત પલાય ॥ ૧૪૭ ॥
મન સંજમ અંથ નીજસાર, મુરતા થાયે અલકાર
જગત લાવ છુટે તતખેવ, અલ રૂપ થાયે અહંમેવ ॥ ૧૪૮ ॥
મન સંજમ અંથ નીજસાર જગતીશ, ચોપાઈ

આમોરે છવીસ

સખા સખીને ઉતાણી, અમેવ અક્ષર જેમ

મ્હાટીક મણી ॥ ૧૪૯ ॥

ગાયે સાંભળે ચીતમાં ધરે, અલ રૂપ થાયે તે સરે

કહેનાર કહેનાર એક સામ્રથ, એનો કાધનો

પુછશે અર્થ ॥ ૧૫૦ ॥

સંવત અષ્ટાદસ અઢાવીસ, સર્વ વસ્ત તણો જે ઈસ
 માધ શુકલ પક્ષ એકાદશી, રૂકમાંગદ અમરીપ મનવશી ॥ ૧૫૧ ॥
 તે દીન સ પુણ્ય અંચળ થયો, આપે આપનો

વર્ણવ ક્યો

કહેનાર અખંડ અદ્વૈત ભાણુ, નીગધાર નીરવાણુ ॥ ૧૫૨ ॥

બોલનાર ગુરુબ્રહ્મ સાક્ષાત, ગામ શેરખી મધ્ય ગુજરાત

તેણે કહેવરાવ્યું તેણે કશું, કોઈ સત લેનારે લણું ॥ ૧૫૩ ॥

નીરવીકલ્પ દેશ મે કલ્પો, તત્ત્વ દર્શી કોઈ વીરલે લલ્પો

એ સીદ્ધાંત મે' ભાખ્યું રાય, પુરણ થયો સાતમે

અધ્યાય ॥ ૧૫૪ ॥

મનની જાતી દુર પલાય, અહિં બ્રહ્મ આપે સ્વયં થાય

એ દીકા છે બ્રહ્મ પ્રકાશ, ભાણુ ચરણ રજ કહે રવીદાસ ॥ ૧૫૫ ॥

૧. ઈતી શ્રો મન સયમ અંથે સર્વાનંદ ગયંદ સંવાદે

સારં સર્વ તત્ત્વનીરૂપણુ નામ સપ્તમે અધ્યાય

સંવત ૧૮૮૮ ના કારતક સુદ ૧૫ ને ચનીવારે લખીતંગ
 હકર દુરગસી હં હરદાસાણીએ અન્નાર મધ્યે લખેલ તેપ્રત ઉપરથી
 આ પ્રતનો ઉતારો કર્યો છે. આ પ્રત દુધરેજ શ્રી વડવાળાની
 જગ્યાના સાધુ શ્રી મણીરામજી શ્રી ગુરુ જ્ઞાનકીદાસજી માટે શ્રી કહુડા
 મધ્યે લખી સંવત ૧૯૮૪ ના જેઠ વદ ૪ ને ગુરુવારે.

દા રાવળ કાનજી લાલજી.

શ્રીરામાય નમઃ શ્રીગુરુવ્યો નમઃ

શ્રી રવીરામ સ્વામીકૃત કવિત છપય
લીખ્ય તે.

સત ગુરુકી મહીમાય, કવણુ કહી દેઉ પટંતર
અંબુનીધી ગંભીર, ઉસહી રહે પર તંતર
અરક ઉદેહી અસ્ત, સરો રહુકાંટા અંગા
અંદ્ર શીતળ અંગ રોગ, ભમર ભોગી ફુલ સંગા
કદમ વૃક્ષ વીચારથી, અંદન જુજંગ નીગમ થકે
સતગુરુકી શોભા રવી, સારદા વરણવી ના ચકે

॥ ૧ ॥

સતગુરુ બાધન પાસ, ભોગી જતી સાધન ભોરા
ખટ દરશન ખટ શાસ્ત્ર, મન ચળ રહેગા ઓરા
જમને મકરી પકવ, ભોગ અષ્ટાંગહી સાધે
કુદરત દર બ્યાર બ્યાળ, જ્યુ સપતંતર લાધે
જાન અપંગ અધ પ્રેમ, નર વેરાગ બધીર શુરતી કહે
સર્વહી સાક્ષી રવિ, સુદ્ધ ભગત સતગુરુ રહે

॥ ૨ ॥

સતગુરુ દીન દમાળ, સર્વ શાસ્ત્રી પર રાજે
સગુણુ ધર્યા અવતાર, જીવ બંધ છોડણુ કાજે
જેમ જમ્યા જલ હીમ, તેમ સંત સતગુરુ રૂપા
દેખન દીસે દેહ, હેમ દષ્ટાંત અનુપા
પીંડ છંડ બ્રહ્માંડમે, રહે માંહી ન્યારા રમે
રવીદાસ સતગુરુ અટક, પસરી કીણું એક સમે

॥ ૩ ॥

શિષ્યોવાચ

પ્રિય કહે કરજોર, એક મોહે સ શય ઉપના
 સાધન સીધા સત તેહ કેમ કહીયે સ્વપના
 મેમ અધ કનુ હોય, જ્ઞાન કનુ હોય અપંગ
 ધીર કનુ નીરવેદ, સર્વસે રહે અસંગ
 મથં સરોતર કરી કહો, જ્યું શ શે ત્ર યી મટે
 વીદ્યાસ વહે દીનમણી, ઉગે અધાર વટે

॥ ૪ ॥

ગુરુ ઉવાચ

સાધન સાધે જીવ, શીવ પામ્યાકી ધમ્મજા
 ધીવકુ સપન સમાન, કેનકુહ રહી શીજા
 નીરમે નેશંક નીરાસ, શીવ મો સતગુરુ સ્વામી
 સદાશીવ સ તોય, નીરાવ જી નીકામી
 મોહ ની દ સાધન શપનમો, સતગુરુકુ ના જો
 જ્ઞાન વેરાગ ભકતીના અર્થ, કરી કહે રવી અમે
 પ્રેમ ન દોમે દોય, યા ઉઠી પરમ વીવેક
 જ્ઞાન માટી સખ દોર, મન પગ ભાગા ટેકા
 ભાગે સખહી ઘણ, કમં ટાળે વેરાગા
 સુણે ન શુભ અશુભ, રાગ દ્રેષાગીક ત્યાગા
 પ્રેમકા પાઉ પીવ કહે, જ્ઞાન અશુ લઈ અધ્યા
 શુદ્ધ વેરાગ અનહદ સુણો, રી સતગુરુકુ જી મીલ્યા
 સતગુરુ ગુણ ગ ભીર, ધીર ગુરુ દીનવ તા
 નેહ કામી જમનાય, કામી જેમ કૃષ્ણ અન તા
 સાવધાન સ તોય, અણુ આસન દદતાઈ
 દાર અક્ષરને પાર, રહે વ્યાપક ગુરુ સાધ

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

રવીદાસ સતગુર તણી, મેવા કરતા સઘ ક્ષયા
હીન રોગ સખ કાગિયા, શીખ્ય સરપે જઞ મધ્યા

॥ ૭ ॥

સતગુર કેરા દોષ, સીસ ચીતમા નહી આણો
અવગુણ કરે ને કાય, દટ દેખે નહી જાણો
રતી ન ગામે શેષ રાપ ને સતગુર ધગહી
અપણા અવગુણ જાણુ સીસ લઈ ચરણે પગહી
કામ ક્રોધ મદ લોભ તજ, મન અરપી સેવા કરે
નામ બોહીત સીસ ચડી, રવી ત્રિપોઢને તારે તરે

॥ ૮ ॥

ધ દુધી ઝરે વન્હી, અરકેથી અમૃત વરસ્યા
ગરહહી ગળ્યા બોય ગ, અહી દાદુરે ગરસ્યા
પિયુષ પીએ મરજાય, ગરન પીએ અમગ કાયા
મુરખ પોઆ દેહ વચે લુટાયા કાલ્યા
અ ખુ માહી અગની જલે, સતગુર દ્રષ્ટે દખીયા
રવીદાસ સતગુર મીધ્યા, લેખામે નહા લેખીયા

॥ ૯ ॥

અચરજ દેખ્યા એક નીર સરાવરકુ પીવે
પીતા મરગયે તોય, શલ્ય ચડી ગનીયા ત્રીવે
મછી નીકળા બહાર, નીરખીન લુગલુગ જીવે
સમુદ્ર છીપહી માહે, છીપ મુકતા મે રહેવે
દેખો ઉનગી ગીત મોતી હ સનકુ એવે
મોતી હ સ ચલે ઉડ, પ ખ વીણુ દોનુ ચનીયા
અધર નાસાન બેઠ, નીરખત હીનાને ગળીયા
ઉનપર પછી એ હે, રપ અરપ પ ખ નટિ
રવીદાસ લાનહી ઉડ ચલે, ઉસ ગુર માહે સમાહે
સતગુર વચન પુર ઉપ, સુખ યહ કહેા ન જાયે
બ્રહ્મા ધ દ્ર કુબેર, વીધ્યુ શીવ પાર ન પાવે

॥ ૧૦ ॥

મથુપત શારદ શેષ, ગાય ગુણુ આહી અહંતા
 થયા પૃથ્વીમે પુન્ય, માનની માહી મહંતા
 માન નાહી મહંતને, અત્રીપ ગુરુ દક્ષે રહ્યા,
 શીતળ થયું ચકર રવી, દુરવાસા મન ભગ થયા

॥ ૧૧ ॥

સમઝ કહ્યું સાક્ષાત વાત માને નીત કોઈ
 સતગુરુ સમ નહીં એર ઢીત દુબધા સન ખોધ
 તીરથ વૃત આચાર જોગ જુગ બહુ વીધ જગહી
 જપ તપસ્તાનહીં દાન ઝમં કરી, પચ પચ મરહી
 પ્રેમ પ્રીત પરતીતસે, સતગુરુ સેવા આદરે
 રવીદાસ શીખ અતીતહી, પ્રાર્થના દેવતા દરે

॥ ૧૨ ॥

ઓળખીલે અવીનાશ, શીખ સતગુરુને સોપી
 સતગુરુ બખશે નામ, રાખ મન વરતી ગેપી
 આ અવસર આ દાવ, ટાળ દમ દુબધાભાષ
 રહીયા બીતર મકર, નામ નંગ રૂપ દરસાર્ધ
 હાલર પકેડે લાકડી, ખુલે નેણુ દેખે ફરી
 રવીદાસ ગુરુ ચર્ચું મહે, ભામે સચરાચર હરી

॥ ૧૩ ॥

પતીવૃતા જેમ નાર, પીયુંકી પુદ ન તાકે
 હરતી રહે દીન રેન, જેમ શ્રમ સહિને નાકે
 પરનર જાણે પુત્ર, પીતા એર શ્રાત સમાના
 દુનંત માત્ર સ સાર, ગણે નજ માન અમાના
 એમ શીખ સતગુરુને ગહે, અન્ય ન રાચે મન
 રવીદાસ ગુરુ જ્ઞાનગ, પન પન કરે જતન

॥ ૧૪ ॥

સતગુરુ ગરીબનવાજ, એસા કેઈ દેખ્યા નામ
 વસ્ત અમોલીક માવ, દાયાકર દીન બનાઈ
 સુરત સહજે કીયા જોષ, શ્યામ નામ અનાજ

પનમે ભાંગી જુખ, ર ક હુવા મહાગમ્ભ
ભાણુહી ધ્રુવ સાગર નીધી, નીઃશંક હોષ નીરમે વર્ષા
રવીદાસ પર મહેર કર, હસ્ત કમળ મસ્તક ધર્ષા

॥ ૧૫ ॥

શહેર બાર એ ધામ, નામ નવ ખંડમે પ્રાગ્ન
ભાણુ જગત ગુરુદેવ, રાવ રંક રાખી માગ્ન
પથ પથ પરચાદીન, ધ્રુવ વેતા ધ્રુવ જ્ઞાની

હું ■ દીયા ઉઠાય, ઉસ મીઠા ભયા પાની
ત્રીન લોકમે સાર, શ્રી રામ નામ રટયાએ
અનહદ ધુન્ય શુભ શબ્દ, પાર પરમાત્મ પામે
અરંધ મતી વાયક અમે, નામનામ ફરે નહી
ભાણુ ઉભગર અભેદ બુધ, રવીદાસ કહે ધ્રુવ માહી

॥ ૧૬ ॥

પ્રથમ કરે અરદાસ, લાગુ સનગુરુને પામે
ધ્રુવ પીળુ મહેશ, ગુરુ પુજે પુજાયે
મહા લોક પરલોક, અર મુક્તિ ને સ્થુલા
સતગુરુ છે સાક્ષાત, સર્વનું એ છે મુલા
જેવો ભાવ જેવી મતી, પુજન ગુરુનુ આપે
રવીદાસ મન વચન કાય, તેવી ગુરુ પ્રાપ્તી કરે

॥ ૧૭ ॥

ધર્મ અર્થ અર મોક્ષ, કામ ચારે કૃત દાયક
તીરથ વૃત તપ દાન, ફલે ગુરુ ચરણ સહાયક
ઈશ્વર ઉપાસન જેહ, ફલે એક પવણુ માહી
આદ ગુરુને મલે, ટળે સર્વ દુતીયાહી
વિશ્વ વસ્તુ યદ ની બડે, આદ જડે પોતા તણી
રવીદાસ ગુરુ સેવતા, ભકતી પ્રગટે મહા મણી

॥ ૧૮ ॥

જેમ નારાયણ દેવ, તેમ સતગુરુની ભકતી
મન નીજ નીરમળ થાય, હોય જન જીવન મુક્તી

આત્મ ગુર છે એક, જેમ સુર કરે પ્રકાશ
સાક્ષી સનગુર સ્યામ, બહાર બીંતર અજ્ઞાસા
પ્રેમ પીંડ ઉજડ થયો, ગુર સખદ કાંતી હવી
ગુર પુંજે આગળ મીટે, જેમ તીમીર રંધે રવી

॥ ૧૯ ॥

અંધકાર નહી હોય, જ્યાં શુદ્ધ સનગુર બોધા
ભવ તારણ ગુર ચરણ, સર્વ શાન્ત મેં શોધા
સર્વ નીવારણ દોષ, સનગુર હંદાતીત
ઉભે ચરણ ગુર નાવ, હોય જો પ્રેમ પ્રતીત
સનગુર મેવા જો કરે, વિનાશ્રમ પાવે હરી
રવીન્દ્રાસ લોહો પથર ભરી, જાય શીપ નોકા તરી

॥ ૨૦ ॥

ગુર ક્ષણ નહી બીન્ન, કહું શુ મન વીચારી
વેદ પુગણ ઇતીહાસ, સ્મૃતી વદે પોકારી
મંત્ર જાંઝ વીધાય, પ્રકાશે ગુર પ્રસાદી
શીવે કંઠ્યુ સાબળ, ઉમા સનગુર અનાદી
અંત્ર લોક રાખી રક્ષા, તત્ત્વ મસી મહા પદ રહે
મન અરપન કરે રવી, તો ગુરના રૂપને લહે

॥ ૨૧ ॥

શીવ શક્તી ચર્ધ ગતી, કીધી ગુર બોધા રૂપા
ભરમી આપ કહે જીવ, સદા ગુર શીવ સ્વરૂપા
યજ્ઞ તૃત તપ નેમ, જોગ જપ સમ દમ માના
સતગુર તત્ત્વ વીજ્ઞાન, સાધના સપન સમાના
ગુર બોધ છે આત્મ, નીરદોશી નિશ્ચલ વરે
મુંદ તરે રવીન્દ્રાસ કહે, જો ગુરની પૂજા કરે

॥ ૨૨ ॥

રહે ન સ શે સુત, વેદ તત્ત્વ કહું વીચારી
અદ્ય કહાવે લાભ, નામ નંગ મહે ઉરધારી
મહા હાંસજને કાગ, સેવે શીપ ગુર હરી જાણી

ગુહ દીશા અધીત, યાય મહા રસને માણી
 ધ્યે ધ્યાતા માને શરીર, તત્વ પ્રસાદ જન કહે કથી
 રવીદાસ ઈશ્વર વહે, ગુર વીન કાચ ખીજો નથી ॥ ૨૩ ॥

દેહ છતાં યાય અહા, મમં જો ગુરનો જાણો
 પાપ થકી મુકાય, દેખે હરી તાણે વાણો
 વિશુદ્ધ આત્મા અશુદ્ધ, તુરત તે નીરમય યાય
 સતગુર સમ નહી કાચ, જાણો એમ મનવચ્ચ કાચ
 અસી પદ ને ઓળખી કરે, સતગુર ચરણ પંકજ ભજે
 રવીદાસ અનન્ય હોઈ, આન આસરો સદુ તજે ॥ ૨૪ ॥

સર્વ તીરથ ગુર ચરણ, રહ્યા છે સદુ મળી આી
 સદ્ય પ્રાપ્તી યાય, જોહને ગુર ભકતી ભાવી
 પાપ ધરે લઈ શીશ, કરે સો વીધીવત પુન
 સોધે સૌ અધ ઓધ, ગુર વીન દેવ ન દુન
 સત શબ્દ માને તકે, જ્ઞાન અર્ક તે નીરડે
 રવીદાસ મન કમં વચન, અતર ચક્ષુ ઉવડે ॥ ૨૫ ॥

ગુર ચરણોદક સાર, આચરે આનંદ આણી
 સુખે તરે સંસાર, પાર તે ઉતરે પ્રાણી
 પડે લંગ પરલાય, ભરમ યાય મન મુલા
 જન્મ કમં મીટે મણું, પગાય સંશે શુલા
 ભકતી જ્ઞાન વૈરાગસે, ધાપ પ્રાપ્તી તુરત
 રવીદાસ અખંડ રમે, ગુર શબ્દમા સુરત ॥ ૨૬ ॥

ગુર પાદોદક નીત, નેમ પીજે શીર ધરીયે
 આપુ ટાળી અંત્ર, અચુટ લઈ સ્તુતી કરીયે
 સત સ્ત્રોતહી જ્ઞાન, જપવું દીવસહી રાતી
 ગુરનું દેહ તે ક્ષેત્ર જાણુ, ઉર આણી શાંતી

સખ્ત પુરી જેમ છે પ્રગટ, તેમ ગુર અંગ પ્રમાણુ
ચરણોદક રવી જાણીવી, આવા ગમન મીટાણુ ॥ ૨૭ ॥

સતગુર ઇશ્વર રૂપ, નહી માનવ તન ધારી
જેમ ગંગ નહી નદી, તેમ ગુર માન મોરારી
તીરથ થાય પ્રસન્ન, દરસન જે ગુરનું કરીયે
ગુર ચરણની રજ, ઈશ જાણી શીર ધરીયે
ભુત પ્રેત પ્રાણી તરે, મોટા ગુર મહારાજ
પ્રાગ શ્રેષ્ઠ જેમ રવી કહે, સકુમે તીરથરાજ ॥ ૨૮ ॥

સતગુર મુરતી સાર, સમર દદ એકે અંતે
નીત જપીયે ગુર નામ, જેમ હરી જપીયે એકાંતે
ગુર જે કહે વચન, આદા મો લાગ ન કરવો
પતિવ્રતા જેમ નાર, તેમ ચીત ગુરને ઠરવો
મુખા ગરે બોલે ગુર, સો સો જાણો જલ્લ
રવીદાસ એવક સુચી, સાચા પાણે ધર્મ ॥ ૨૯ ॥

ધરીયે ગુરનું ધ્યાન, જેમ જપે પતિવ્રત નારી
તજે ઉપાસન આન, ભાવ અનીન ગુર ધારી
શ્વે આશ્રમ સુ જાતી જન, કીર્તી પુષ્ટી કેવલ મને
રવીદાસ રીઝે ગુર, થાય સ્વરૂપે તે જને ॥ ૩૦ ॥

સુખી થાય સીધ નેહ, તેહ સતગુરને વલભ
સનગુર કેર ભજન, દેવ સર્વ રૂપીને દુર્લભ
આપે ભક્તી દાન, દીન મણી પરગટ હોઈ
ખાહાર માંહી પ્રકાશ, ઉદેહી અરતન કોઈ
કહીયે લેપાય નહી, જ્યાં જ્યાં ધરે સ્ફટીક મણી
રવીદાસ એમ જાણીયે, ગુર ભક્તી મહીમાં ગણી ॥ ૩૧ ॥
જલ્લા વિષ્ણુ મહેશ, સુર અર અસુર કહાવે

ગુણ મંધવં સીધ, નાગ નવ કુલ રહાવે
સતગુર ચક્રી ન અધીક, વેદ સ્મૃતી એમ લાખે
આપે માલ અ તોલ, ગુર અપના કરી રાખે
વાહન બુધણ હેમ વસન, સાધુ સદુ અરપણ કરે
રવીદાસ મસ્તક સહીત, સતગુરના ચરણે ધરે

॥ ૩૨ ॥

ગુરથી ન રાખે એમ, નેમ લઈ સર્વ સમર્પે
મસ્તક રાખે અર્ણ, ડગલે ડગલે ડરપે
ગુરનો ધરે આરાધ, દંડ વત કરી નીલાવે
તજે લોકની લાજ, કાજ ધર સર્વ વીહાવે
દેહાદીક સમ્રંધી કરે, તે તે તે સહુનું તે હવું
આમદારા આદ રવી કુપે જેહવું જેહવું

॥ ૩૩ ॥

કર્મ કાટ અની નીટ, માંડી સર્વ ભરીયા વીટા
જલ મુતર દુર્ગંધ, દેહ છું નાણ અનીટ
ત્વયા સક્ષેપમ રક્ત, અશુચી અનરથ મદ મંસા
પંડ ખેત પરપંચ, અશીયા આતમ અંશા
હું માર તેહને દહે, અમાની જે અંધ નર
રવીદાસ તીમર મટે, વરે સતગુર વિશ્વેશ્વર

॥ ૩૪ ॥

સંત કહુત નીજ બોધ, વરખ સંસારકો વણુંવ
૩૬ પતીત અમાન, માન મદન હેકો છુંવ
એવી દેહ અસાર, તાહીમે કરે ઉધારા
સતગુર ગરીબનવાજ, નમી કરે નમસ્કારા
ગુર અજ વીણું મહેશ છે, ગુર છોડાવણુ કર્મ
રવીદાસ ભજ ઝોળખી, સતગુર પુરણ બ્રહ્મ
અહુ નીર્મળ હોય જો, ગુર આંજલી અંજન
આરસ અંતઃકરણ સનમુખ દોરે નીગંજન

॥ ૩૫ ॥

મોહ અધાર પલાય, ઉદય આત્મ અરીનાશીજ વાસા
અખંડ મંડલ પ્રકાર, સોધ થજ સર્વાવાસા
તતપદ મ્વં પદ ધ્યેય છે, એક દરશે સતગુર વડે
આવૃણુ શુભ અશુભ વિચ, રવી અરદને નહી નડે

॥ ૩૬ ॥

માત પીતા ગુર ખંધુ, ગુર દેવન આધારા
જકત હેત ઉપકાર, બોધ દેવા અવતારા
અસત સરવ સંસાર, સત સતગુરથી ભાસે
ત્રીગુણ મટી ગઈ રાત્રી, આપ દેખે એહ આસે
સતગુરનો આનંદ, પરવચે સર્વે માંહી
આનંદે આનંદ, બહાર બીતર વરતાહી
શ્વેપદ પરમાનંદ ગુર, સર્વે સ્થીતી ગુર રૂપ
જ્ઞાતિ ભાણુ રવીદાસ કહે આપે આપ તદ્રુપ

॥ ૩૭ ॥

જય જય જય ગુર દેવ, બોલણું જય જય જય જય
દે સતગુરને શીશ, પ્રોતી કરી દે દે દે દે
લે લે લે લે સત નામ, નામ તું લે લે લે લે

સેહે સ શે ખય વચન, ક્ષમા કરી સેહે સેહે
રે રે રે નીરધાર, રહેણીએ રે રે રે રે
ઐહે ઐહે સત ચબ્દને, નાવ ખિયામે વહે
રવીદાસ સતગુર સેવતા, હોય નામ મેહે લયે

॥ ૩૮ ॥

પ્રીય અપ્રીય મધ સુત્ર, બહુ ભાંતી પરવારા
સતગુર આતમ સુત્રી, માંહી મણીકા સ સારા
સર્વ યયું સાક્ષાત, જ્યારે દેહાતીક ત્યાગા
ચીતે વશીયા એક, શુદ્ધ પ્રજટયા વૈરાગા
જનમત સુમ સુસોપતી, સાધન સાધે સાધ
રવી સતગુર ન્યારા રમે, તણુ ત્રીપુટી બાધ

॥ ૩૯ ॥

જેહને જેહ અધીકાર, જ્ઞાન મુગોપતી યામ
 પરમહંસ બુદ્ધી ગ્રહે, વિશ્વ દટ બેદ પલાય
 સદા રમે એક રૂપ ગુણ મુતી સાકાર
 વીધી નીગેધ નહી કાંઠી, રહે ગુર રહીત ધીકાર
 નત અમૃત વાણી વીગત, નીગમે કલ્યાના નામ
 અનીન ભાવે ગુર રવી, એક સતગુર તે શામ ॥ ૪૦ ॥
 નમો નમસ્તે દેવ, હેત વંત હરી સતગુર રાજ
 સમુદ્ર સંસાર અયાહ, તાહી પર બાધી પાન
 અવિદ્યા અપાર, પલકમે દીયે હઠાધ
 નમસ્કાર કરે તાહે, નામ નીધી દીયે દ્રઢાર્ધ
 અજ્ઞાન અંધાર અપર બલ, નેત્ર પલ આઠા વળ્યા
 સતગુર અંજન આંજીયા, રવીદાસ પડલ દળ્યા ॥ ૪૧ ॥
 કારણથી થયું કારજ, નીગમ સ્મૃતી એમ કહીયા
 આપ માની અજ્ઞાન, આંતી રૂપ બનીને રહીયા
 સર્વ ગુરનો ભેદ, જેમ હોય સમુદ્રમાં તરંગા
 અકં અકંની છીણું, તેમ ગુર ન્યાસ સંગા
 ભાસે નાના મીસે બહુ, બીન્ન બીન્ન આકાર
 રવી સામ્રથી ગુર તણી મારે તારે દીર ભાર ॥ ૪૨ ॥
 હસ્વર રહા હોય, જીવ સતગુર લે તાણી
 સતગુર રહા હોય, જીવ ભોગવે ચા આણી
 કહે પુરાણ પુકાર, મન ગુર ચરણે ધરીયે
 ટાળી આપું અબીમાન, જુગત લઇ જીવત મરીયે
 શીવજીયે કશું થીવા પ્રતે, ગુર મહાતમ નીજ જ્ઞાન
 રવીદાસ ગોવીંદ ગુર, ગુર ગોવીંદ સમાન ॥ ૪૩ ॥
 કારણથી થયું કાર્ય બણી રહ્યું આંતી રૂપ

કારજ કારણ એક, સર્વ ગુર સ્વરૂપ
 નાના રૂપ સંસાર, રચ્યો શોભાન્ન આકાશ
 કારજ કારણ રૂપ, સમસ્ત વ્યાપક ગુર સારા
 એમાં હું મારું નહી, તન મન ધન અર પ્રાણુ
 રવીદાસ ગુર આતમા, ગુર પગમાતમ જાણુ
 વંદુ સતગુર ચણું, આદ અંગ હંઠાતીત
 પહોંચે નહી મન વાણુ, રંચ વ્યાપે નહી ઠીત
 શ્વેત રક્ત નહી રૂપ, શીવ શક્તી એક સંગા
 ગુર અક્ષર હે જાણુ, અવેવ રહીત અસંગા
 ગુણાતીત ગુંગે કહ્યા, રે રે રૂપહી વરજીત
 રવીદાસ સતગુર સત્રથ, શુદ્ધ દ્વૈતન આતમ નીત
 પંચ રૂપે રમે ગુર, હમે નહી વીઘા અવિઘા
 સદા સમિચદાનંદ, શીવ કહે સુણો જે આઘા
 અગ્ની નેત્ર જુજ ચાર, ત્રીય લોચન મહાં તે જ
 ચતુર મુખ બ્રહ્માય, કહે ગુર બ્રહ્મજ એજ
 સતગુરની મહીમા અપાર, અજ અમાપ આગર બુધી
 રવીદાસ નીત નીત નમુ, સુખ સાગર સતગુર નીધી
 નીજ ભક્તી ગુરદેવ, અનુમહ કરી કરી આપે
 સહેજે તરે સંસાર, મુક્તી આશી સ્થીર સ્થાપે
 સતગુર પરમ કૃપાલ, વિવેક ચણુ નિત રૂપ
 નહી અટણુ નહી આડ, બ્રહ્માનંદ અનુપ
 બેદ ભાગી અજ્ઞાન, ઉલુક દેખે નહી જુર
 અંધ ન મુઝે નેણુ, દીવસહી ઉગ્ગા સુર
 શ્રી ગુરનાથ જે દશે રહે, તે હને ઉર મેવાવીયે
 રવીદાસ તે દીશ નીત નમે, ભાવે ગુરને ભાવીયે

॥ ૪૪ ॥

॥ ૪૫ ॥

॥ ૪૬ ॥

॥ ૪૭ ॥

દીન પ્રતી વાઘે પ્રીત, જૂતી તે દીશે ધરવી
મને તે કરી મનન, માનસી પુનઃ કરવી
તીન કાળ જામત સતગુર ચકર વરતી

હિંદવ અસ્ત નાટક યાવ, જાવ પર વરતી
તેહના સાક્ષી ગુર સદા, દીર્ઘ કાવ અમે રહે
જેમ આકાશ અસ ગ રવી, અથ તે તેને ના લહે

૧૪૮

ચેતન જીવ આ જગત, અજ વિખણુ પીગે જોગી
કરે પાલે સ હાર, આત્મા સદા અરોગી
ગુરકી નહી અંધીક, એહ હિંડા અરચ બેદા
સતગુર સમરણુ સાર કહો, શાસ્ત્ર શ્રુતી વેદા
પરમ ઉદાર ચરણુ કમન, શીશ કમળને ગુર રવી
રવીદાસ ચીત ચેત લે, ગુર અલ શુક કહે કવી

૧૪૯

ગુર પ્રસાદે એમ, અજ વીખણુ શીવ દેવી
પુન્યા તીહુ લોક, યથા સત્રથ ગુર સેવી
સતગુર તત્વ પ્રસાદ, વિત્તવ સરવ કારજ યાવે
સતગુર તત્વ પ્રસાદ, ત્રીગુણીહી માયા માવે
સમરથ માત્ર જ્ઞાનની, ઉત્પત્તી સામૃથ ગુર તથી
રવીદાસ સતગુર બડા, મહીમા શુ કહું બણી બણી
ઈ દ્ર દેવ કીન્તર, પીત્ર ગાધંવં યદા ચારણુ
ગુની જન સર્વ મુનીશ, કરે તપ તપશી આરણુ
જય વીઘા બવ માહી, આવર્યા સદુ સ સારે
તેમાં ધરીયુ તન, હુખીયા તપ જપ લારે
પુનરંગી ફેરી જન્મે મરે, વીશેક માયા મન
રવીદાસ સતગુર કવા, લહે નહી જે જન
સાધે અષ્ટાંગ જોગ, હોમ હવન ત્રીયા સ ગા

૧૫૧

૧૫૨

ગવ લીયે જમદુત, દેહ ધરે કીટ પતંગા
 ઇક્તી વીના નહી મુક્ત, કાટ જો કરે ઉપાય
 મેહી લોક પરલોક, જાય પાછો પસ્તાય
 ભવા સરગ ઈચ્છા કરે, સુરપતી ધરે જી તન
 પીદાસ ગુર ભક્તી વીન, અ તે નરક પયન

॥ ૫૩ ॥

હાન ધ્યાન ૫૬ ગુર, સેવ જ્ઞાન ૬ ગુર હાયક
 ઠાનીયે શીવ શાખ, સહુ સંપતી ગુર હાયક
 ઠા ભક્તી મુક્ત, લીયે પમાડે તીર
 હાન ગાજો જમ અખડ, વર્ષે ગુર અમૃત નીર
 હાનશ્યમ નીરમળ જાન, વૃદ્ધી જ્ઞાન નીરમળ કયા
 પીદાસ ગુર સેવતાં, જક્ત જાવ જાસે વૃથા

॥ ૫૪ ॥

રવા સતગુર ચરણ, વિષય વારીધ પર વાળ
 કેતરે જીવ અનાય, ગુર ગોરી ૬ મહારાજ
 જેમ રઘુનાથ મેત બાધી, રાવણને હણવા
 જેમ સતગુરનો શબ્દ, ગર્ભ રાક્ષસને ખણવા
 ખરીદ્ય માફતે કરી, પહોંચ્યા પારસ દેવ
 પીદાસ સતગુર સર્વે, સદા સદોદીત શીવ

॥ ૫૫ ॥

શ્રીમદ પરીબ્રજ રામ, શ્રીમદ સતગુર સ્વામી
 શ્રીમદ ત્રીગુણાતીત, પાર બ્રહ્મ ગુર નમામી
 સતગુર બ્રહ્માનંદ, પરં મુદીતં સુકૃતં
 મુર્તી ૬ દાતીત, જ્ઞાન કેવળ અઘીત
 મગન સદૃશ નર પદ, તત્ત્વ મસી દીલ લક્ષ રહે
 રવી ગુર પરમાત્મા, નીમમ શાખ લાગવત કહે

॥ ૫૬ ॥

એક અમલ આકાશ, અચલ સર્વદા શાખી
 સદગુર જાવાતીત, સેવ્ય ટાળી અબીલાખી

ત્રીગુણ રહીત ગુરુદેવ, સદાય રહે મહા પ્રસન્ન
જ્ઞાન સ્વરૂપ નીજ બોધ, દેવ સમ્રથ જેમ કૃષ્ણ
બહુ પ્રતીત સતગુરુ તથા, રાખી મન દર્શન કરે
ભવ રોગ દાગે રવી, જન્મ જોત નહી અવતરે

॥ ૫૭ ॥

જોગ જુગત મંત્ર ઝગની, રોગ જેમ દણે ધનંતર
બ્રહ્મ કમલ રહે સુરત, સતગુરુ સદા સ્વતંત્ર
મોહન મુગ્ધ અતી હાસ, તાપ ત્રીવીધને મોગે
અદ્ર કના રહે વરસી, અખંડ અમૃત રસ પોગે
સતગુરુ સરખા કે નહી, ચારદ વણુંવી ન શકે
બ્રહ્મ રૂપ યાગે રવી, જો ગુરુ લલ આવે તકે

૥ ૫૮ ॥

સ્વેત અમર વીની સ્વેત, લેપન માળા પીતા સહીતા
વામ અંગે વરો શક્ત, ચાત ક્રીયા કુ બ સહીતા
સુદૃઢ હાસ વીનાસ, સહેજ સુરતી લઈ ધારે
સ્વેત ઈન્દ્રિયો આપ, સ્થાપી મૃતી વીન્તારે
સર્વ અનુમદ આતમ કરે, પચ જુત પકૃતી જીવ
તે મધ્યે ભામે રવી, સતગુરુ સાચા ચીવ

॥ ૫૯ ॥

જ્યા સર્વ સ સાર, તાપે બહુ જાગે અપાગ
વીહવળ રહે દીન રેન, સ્વપનમે નહી કરારા
દાવાનગની લાય, ઉઠન અગ્નીના જોરા

સોના સમા શરીર, યાગે જાગા ગાયેરા
શશી રૂપે સતગુરુ, રહ્યા અમ્રનની ધારા ઝરે
પોગે પરમાતમ ગુરુ, રવીદાસ સચરા ચરે

॥ ૬૦ ॥

નીરાભાસ સ્વેદુષ્ક, ઉપાધ ન રૂપ અંયામ
નીજ બોધ સદરૂપ, ગુરુ પુણ્ય પ્રજાસ
નમામી પુણ્યનંદ, સકળ બોવન ગુરુ દતી

- નીરાલખ નીજ તત્વ નીત્ય સતગુર સમ વૃષ્ટી
દષ્ટ એક તત પદારથે, મોક્ષ મારગ એક દષ્ટે રહે
સમદષ્ટી સતગુર રવીદાસ, કોઈ વીરલા લહે ॥ ૬૧ ॥
- દીવ્ય દષ્ટી ગુરદેવ, નહી કોય નહિ ગુર પાંખે
જેહને ગુરનું ધ્યાન, તેહ શીખ રદીયે રાખે
ધરે પ્રેમ પરતીત, છુટે સર્વ જાત વહેવાર
અણુલીંગી અધ્યાસ, સોઈ શીખ્ય ગુરને ખ્યારા
ધન વચન ઉમયા પ્રતે, દાખી ગુર ગુરગમ મતી
રવીદાસ સતગુરને વરે, તે પરમારથ મહા મતી ॥ ૬૨ ॥
- લેઈ શીખ થાઈ વીવેક, મસ્ત મુકે ગુર ચણે
તેહને થાય સઘ જ્ઞાન, ઉદાન પ્રાટે બ્રહ્મ અણે
તીમીર મીટે તતકાળ, સંશે રહે ન તેહને
હોઈ બ્રહ્મ લોલીન, ગણે ન તન ધન તેહને
ગુર ધરમ જે આચરે, વીચારે વીચરે સહી
રવીદાસ ગુર સેવતા, નીજ ભક્તી નેણે લહી ॥ ૬૩ ॥
- ગુર ઉપદેશે મુક્તી, થાય ગુર ચર્ચુજ ત્રહીયે
પાળાયે ગુરનો ધર્મ શુદ્ધ વીચાર લહી રહીયે
ખંડીયે કર્મ અનીત, નીત કર્મ રદીયે ધારે
કરે દલાદીક ત્યાગ, હુંય હરદેથી હારે
ઉનમાને કહી કયું, કરી મને બહુ જ્ઞાન
જ્ઞાનસે રવી એક થયું, હીત લાવ નહી આન ॥ ૬૪ ॥
- જ્યાં અનેક ગુર એક, સ્યાવરહી જંગમ અનંતા
સતગુરની સત્તાય, માંહી બાહેર કરે સંતા
વ્યાપક વીશ્વાધાર, સેન કહી સતગુર સ્વામી
કલા કલે નહી કોય, ગુરને અંહ નમામી

નમસ્કાર કરે તેહને, તત્વ માત્ર ગની ગુઢ
 જ્ઞાન શક્તી પર જળ રવી, મહા દસા આરંભ
 મુક્ત મુક્તિ દાતાર, થેરી બુધ ગુર ગોચાર્ધ
 જીવ અસાની બુધ, બોધ કરી જ્ઞાન દદાત
 અનંત જન્મનો દાઢ, સંચીત બંધાયા ઘાટા
 જ્ઞાન અગ્નીએ ખાખ, જસમ થઈ ઉડ્યાં આંટા
 સતગુર મોટા માલમી, કાઢિ ન જાયે મર્મ
 રવીદાસ નીત નીત નમે, સચીદ આનંદ બ્રહ્મ
 ગુરથી અંધીક ન જપ, તપ તીરથ અર રનાના
 ગુરથી અંધીક ન જોગ જોગહી પુરે દર નાના
 ગુરથી અંધીક ન યજ્ઞ, દાન ગ્રહણ દીવે અપારા
 પહોંચે ન શુદ્ધ વીચાર, જ્ઞાન અર ધ્યાન અચારા
 મનાતીત રહે ઈશ ગુર, પરમાનંદ સર્વ જુત
 નમે આઘ રવીદાસ કહે, સતગુર મહા અવધુત
 સર્વ ધ્યાનમે પાર, મુલ મુરતિ ગુર રાય
 પુજા મુલ ગુર અર્થ, શ્રુતી સ્મૃતી કહી ગાય
 મુળ મત્ર ગુર વાક્ય, મુક્ત મુળ ગુર કૃપાયે
 ગુર પુજા નિરદોષ, યાય સચ્ચીદાનંદ સહાયે
 સાત સાગર તીરથ પ્રજાત, તે ફળ હોય અનંત
 ગુર ચર્ણોદક માંહે સર્વે, મળ્યા રાય કહે સંત
 સર્વ શક્તી વીશેષ, એમ ગુરનો મહીમાયે
 તે મન વાણી બુધ, કલ્પે અર વલ્લો ન જાયે
 મુરખ ન ધારે મન, કરે સતગુરની નીદા
 ઘોર નરકમે પડે, રડવડે મુષયા કહે અઘા
 કલપ કાલ કહી વહી જતા, પુનરપી પામે દેહ
 રવીદાસ કહે ગુર નીંદક, ફરતા નાવે છેહ

॥ ૬૫ ॥

॥ ૬૬ ॥

॥ ૬૭ ॥

॥ ૬૮ ॥

॥ ૬૯ ॥

લક્ષ ચોર્યાશી માંહે, રઠવડે પાપી પ્રાણી
કાટી કલપહી માંહી, પચત તેમાં અભીમાની
અઢાવીસ જે નકે, કપીલ મતા પ્રતી લાખ્યા
ગુર ની ॥ જમ બાંધ, ઘોર નરકમે નાખ્યા
ધરથકી તે છેવટલગી, ગુરનો લોપ જે નવ કરે
ગુર જાની રવીદાસ કહે, સુખે તહાથી ઉધરે

॥ ૭૦ ॥

પ્રાણ માંહી જે હોય, શામ સાચી મુરબદા
શીય થઇ આધીન, ગુર સુ' કરે ન બાદ
વાદે વણસે ગુર ધર્મ સામા કાટી કણુ' લાગે
જાની કરે અહંકાર, શ્રીપતી તેહને લાગે
વચન વાદ બહુ વીધ કરે, વળગે તેમ વીકાર
તે પ્રાણી રવીદાસ કહે, વહે ગધા હોઈ ભાર

॥ ૭૧ ॥

કરે સતગુરસુ' વાદ, રેખ રતી રહેન ભક્તી
ક્ષમા દયા વેહે જાય, પાપ વાધે પરવરતી
નીજંલ અણુ'વ અશુધ, દુર્ગંધ જે કહેવાયે
તે દેશ જાય દુષ્ટ, જીવ તે બ્રહ્મ રાક્ષસ થાયે
મનસા પાપ પનંગશે, જે હોય દેવ સદાય
રવીદાસ ગુર લોપીને, માળે ત્રીવીધી તાપ

॥ ૭૨ ॥

અકાળ મરતક હોય, દુરગતી પામે અ તે
ગુર કરે રક્ષાય, કણુ' સત શાસ્ત્ર સંતે
સુર મુની ગાંધર્વ જક્ષ, સર્વને રહી આશક્તી
ભોગે વળગ્યા જુર, જાણે નહી શ્રી ગુર ભક્તી
સતગુરની સેવા વીધી, બ્રહ્મા ન લહે ભેદને
સુગમ ગુર ગમીને રવી, ગમ નહી ચો વેદને
ગુર આપે ક્ષય થાય, મન તુ દેખ વીચારી

॥ ૭૩ ॥

કર્મો સર્વ શ્રમ જન્ય, થાગે મીઠ્યા બલીહારી
 શાખર મંત્રદી માંહે, મહા મંત્ર અતી સારા
 ૬ અક્ષર ગુરુ રામ, સમરતા ઉતરે પારા
 સુરતી રમ્ભની વાણીને જોલે સાચો મર્મ
 સતગુરુ એક સાક્ષાત છે, આર સકળ રવી ભર્મ

॥ ૭૪ ॥

જાણે અજાણે અઝની, બાળે જો સન્મુખ જાણે
 નામ રૂપ હોય ભરમ, વાદ વાણી વીલાણે
 જાણુ અજાણુ વીખ, માસે તુરતહી મરજાણે
 જાણુ અજાણુ અમર, પીયુષ પીવેથી થઈયે
 જ્ઞાન રમ્ભતી એમ ઉચરે, જે ગુરુની એવા કરે
 નહી વેશધારી રવી, પાખંડે પેટજ ભરે

॥ ૭૫ ॥

નીરાકાર નીત બ્રહ્મ, રૂપ ધરીયા સાકારા
 દીપ દીપન્તર કોય, ગુરુનો લહે ન પારા
 સતગુરુને પ્રસાદ, નીરખ્યા હરી રનીયા બીંતર
 આત્મ એક અખંડ, તેમ ગુરુ સદા સ્વતંતર
 ભક્તી જ્ઞાન ધરાગમે, ગચ્છુ અજ્ઞાન સહુ પીસરી
 રવીદાસ અજ આઘ દર્મ, બ્યાપકે આઘ ગુરુ હરી

॥ ૭૬ ॥

આઘ અંત ગુરુદેવ, અરૂપ રૂપ થાવર જંગમ
 કરે પ્રભુભ ગુરુ તેજ, શીવ શક્તા હાસ સંગમ
 બ્રહ્મારમી જે વસ્ત, અસ્ત ઉદય નહી થાગે

એ સમશા સાક્ષાત, મળે સતગુરુ દૃપાગે
 પલ પલમે વંદન કરે, ગુણાતીત આનંદ
 રવીદાસ ક્ષણુ એકમે, ગુરુ મીટાવે રૂંદ

॥ ૭૭ ॥

પુરણ પુરૂષોત્તમ, આપી રૂપ ધર્યા આકારા
 ગુણુ રહીત ગંભીર, સર્વગુણુ ભર્યા અપારા

પરાતપર ગુરુધામ, બ્રહ્મ નીત્યાન દ સ્વામી
જેહ રૂઢ્ય આકાશ, પ્રકાશ સ્ફટીક બહુ નામી
શ્વેત રૂપ સ્ફટીક મણી, દરપણે બાસે રૂપ,
સોહુ આત્મા સતગુરુ, રવીદાસ ચીક્રુપ

॥ ૭૮ ॥

આપે આનંદ રૂપ, કરે સ્પર્શ ગુરુ સારા
અંગુષ્ઠ સમાન આકાર, પરમ ગુરુ પુરુષાકારા
તે સત્ય સો ચીતરૂપ, ભાવે કરી ચૈતન આદી
તેની આ સત્યાય, ભર્યા અજ હૃદ અનાદી
આવણુ નહી જાવણુ નહી, મરણુ નહી ઉતપત
રવીદાસ ગુરુ નીરમયા, સદા સદોદીત સત

॥ ૭૯ ॥

ઉતપતી સ્થીતી અરનાસ, સર્વ વર્ણત ગુરુ બ્રહ્મ
માયા રહીત ઉઘોત જ્યોત ત્યા છોત ન કર્મ
અવેવ રહીત અસ ગ, જેમ રજવાન આકાશા
નામ રૂપ વણુ નામ, સતગુરુ સર્વા વાસા
અગમ અગોચર નીગમ કહે, શબ્દાતીત સનગુરુ કવા
શબ્દે કરી જણાય નહીં, ઝોળખે રવી નવ વધેબલા

॥ ૮૦ ॥

જેમ કપુર માંહી બરાસ, જેમ કુલ માહી સુગંધા
તલ મધ્યે જેમ તેલ, તેમ વ્યાપક નીર હ દા
નેહ કામી નરવાણુ, નીત આત્મા સુભાવા

સંભવે નહી સપના, બ્રહ્મ મે ભાવ કલાવા
પ ચ બ્રુત વીલસી રહ્યા, ગુરુ તેમાં તાદ્રસ વસે
ક્ષોભ ક્યાંહી પામે નહી, રવી પારસ જ્યા ઉવમે
મુખ સશી કાટી સમાન, નેણુ શોભીત અતીસારા
સર્વ નીવારણુ દોષ, ગુરુ મહા અતી ઉદારા
જે ઝોળખે ગુરુ એક, શાસ્ત્ર સર્વ જાણે શુ થાય

॥ ૮૧ ॥

દુર્લભ સતગુર નામ, મંત્ર જપ સતગુર રાય
તતક્ષણ દાણે તાપને, કૃપા દટી મનગુર કરે
રવીદાસ જીવ અનાથસો, ભવ સાગર મેલેજે તરે

॥ ૮૨ ॥

ગુર શબ્દ તે બ્રહ્મ, પ્રતીત જે પુરણ આવે
અહે શબ્દ નર બંધ, જોની જ કટમે નાવે
કરે વીશ્વ વિજ્ઞાસ, ગુરને દમે ન માયા
સતગુર આપ અરપ, સચુણ ધારી સત કાયા
કાઠી જનમના સ ચીત તે, અધ ઓધ સતગુર હરે
નીયમ એક રવીદાસ કહે, ધારણ જે ગુરની ધરે

॥ ૮૩ ॥

નીશ્વલ સતગુર નામ, કરે નીત નમરકાર
કુપંત્ર અનંત અવતાર, પવકમે કરે ઉદ્ધાર
ત્રીકાલ જ્ઞાની જોઇ, શરણ સત ગુરને રહેવું
જીવનું કારજ થાય, વચન તે તેહનું ગ્રેહનું
અઘાંગ જોગ લખને ભજે, શુધો શીપ તે નીપજે
જેમ મધુકરને કમલમું, પ્રીત રવી કરી નવ તજે

॥ ૮૪ ॥

એમ સનગુર સુ પ્રીત, રીત રાખે શીશ કોઈ
મન વરતી ગુરપાસ, શ્રમર દ્રષ્ટાંતે સોઈ
સત શાસ્ત્ર સતસંગ, કરે મો નીલ અબ્યાસા
તરવા મુલલ સંસાર, કરે ગુરની અરદાસા
જે શીશને આજો અધીક, સનગુરનો અધીકાર
સ્મરણ કરત સંકટ મીટે, રવી સતગુર કરતાર

॥ ૮૫ ॥

જેને ગુરનો ઈદ, તેહ શુચી તીજ દાસા
તેથી અધીક ન કોયે, એમ કહે પ્રતીક બલાસા
સુખનું ધામ ગુર ચણું, ગુફીન એથી નહી બીજા
સતગુરનો ઉપદેશ, સાધુ કાઠી કહી સાગા

જ્ઞાન પ્રકાશ સદા રહે, ગુરુ સેવા પ્રાપ્તિ હવી
કેવળ કૃપા ભક્તી તણું, તે નીચ્ચે પામે રવી

॥ ૮૬ ॥

જેણે વર્ષા ગુરુદેવ, તેથી અધીક ન કોષ
કહી ન શકે વેદ, ભારતી થાકી મોઝ
વસ્તુ ગતે વ્યાપક, કહો મુદ્રા મુળ મંત્રે
ગુરુ ગોપીંદ તે એક, સકળમે રહે સુ ત ત્રે
દીદારે સર્વ દુઃખ મટે, જાય સમુદા પાપ
રવીદાસ શાસ્ત્ર વદે, સતગુરુ પોતે આપ

॥ ૮૭ ॥

ગુરુ શુ નાહી સનેહ, તેની દેહ તે મુકદા
ગુરુ શુ નાહી રનેહ, તેહને આડા પકદા
અસુચી બુદ્ધી મસાણુ, તાપ તણુ માંહી જલાબ્યા
જીવ ન પામ્યો મુક્તા, રાહિ રાહિ નરક પચાબ્યા
અસંખ્ય જીમ તે તેહમાં રહો

શુકર કુકર ખર તન ધર્યો

રવીદાસ કહે શીશ અધમ, સત શબ્દમે નહી ક્યો

॥ ૮૮ ॥

પાખંડી પાખીદ, જેહની નારતીક બુદ્ધી
મહેલું જેહનું મન, જીય લંપટ નહી શુદ્ધી
દુરાચારી અતી બ્રદ, ઘેર કમના અધીકારી
ખસને ખસસે પ્રીત, કરે પર નીંદા ભારી
ક્રોધ મોઘ લોભી બહુ, સતગુરુને દંભી કહે
રવીદાસ સત શાસ્ત્ર વદે, તે શીષ ચોર્યાસી વહે

॥ ૮૯ ॥

નીંદક નીલંજ નીદ, લુબ્ધ જ્ઞાને કરી બોલે
વાદ કરે સર્વ સાથ, ઘરહી ઘર ભટકે ડોલે
બોધ કરે દ્રઢ બધ, જીવ સંપટમે આણી
અણુજતા થાયે દોષ, સંતને પાય ન પાણી

- ગુરની દક હોઈ ગુર શીરે, પક્ષ રાખે પાપી તણી
રવીદાસ એવા જ પટ, એકે ગત નહી તે તણી ॥ ૯૦ ॥
- પરમારયની વાટ, પાડે ગુર વિમુખ અભાગી
સામાં માડે ઠાઠ, શબ્દના અ તર આગી
ઠરે નહી સન શબ્દ, હૃદ રદ્ય મહા કાતી
માન ત ગી મન મોહ, રદ્ય મદ મચ્છર જાતી
હીત દુબધ્યા ગુર દ્રોહમે, ચંદ લલણ મહેજે વમે
રવીદાસ કહે મુઠ મતી, કાળ અહો રાત્રી ઝરો ॥ ૯૧ ॥
- પરમારય તનયીન, બીન્ન નહી ગુર મોરારી
જેમ જાન્યા જય હેમ, તેમ સતગુર દેહ ધારી
ગુણાતીત ગુર દેવ, મેલ્ય એક ચીતે ભાઈ
ગુર કરે આપ સમાન, જન્મ અર મરણ મીટાઈ
વીળુ શીવ અજ ગુર તણી, અસ્તુતી કરે સદાઈ
રવીદાસ સતગુર સમર, કૃતીમન અનત પવાઈ ॥ ૯૨ ॥
- ગુર વિપય વશ, હોય લ પટ અતી લોભી
નીઘા રાગને દેપ, ઝોચરે વાણી અશોભી
સ્વારય ખુદી ઁદ, કરે વેશ્યા સ ગ પ્રીતી
હીયે અભક્ષા ભક્ષ, ચાલે બહુ ચાવ અનીતી
દેખાડે અવગુણ બહુ, તો પણ શીય સરધા ધરે
રવીદાસ સેવક સુચી, અનેક છવ લઈ ઓધરે ॥ ૯૩ ॥
- મચ્છ રપ ગુર દેવ, ભવ સાગર રહે અનધા
સતગુર કવાઠિ રંભ ઉલટ છ દ્રી નીરંદા
સતગુર વારાહ રપ, પૃથ્વી નાભી સ્થીર સ્થાપી
સતગુર નર સંગ દેવ, દાસને ભક્તા આપી
મન માયા હરણ સખ, પેટ ફાડ પ્રાજે કયાં
રવીદાસ સેવક સુચી, નીજ ભાવે સતગુર વર્ષા ॥ ૯૪ ॥

લોભી સતગુર હોય, જાણુ વામન અવતારા
 ક્રોધી સતગુર હોઇ, ઘેર ફરશુરામ પધાર્યા
 સાત્વીક શ્રી રઘુનાથ, અમૃત મય સતગુર વાણી
 ગર્વ રાક્ષસને હણી, શાંતી સીતા ઘેર આણી
 કામી સતગુર દેવને, શ્રી કૃષ્ણ જાણી વરે
 રવીદાસ અવગુણુ તજી, ગુણુ ગ્રહે સો સેવક સરે
 શીપ ચીન્મા નીજ મુલ, એક સતગુર મહારાજા
 મધ્ય સરપે લીન, વૃથા સર્વ કાજ અકાળા
 લેવા ખુદી પરખાય, વાણી બોલે ગુર ઉંપી
 સમજી સુધારપ, શીશ લેવે કરી સુધી
 જુગની ખુદી જગતમે, કલીયુગ કારણુ એહ
 રવીદાસ સો શીશ લવા, બીતર ન રહે સદેહ
 સતગુર નેહ કલંક. લાગે નહી કાંઈ
 જીજ્ઞા લેઈ સર્વ સ્વાદ, લેશ વળગે નહીં ત્યાંહી
 હિન્દુ મુસલમાન, એક સાહેબ કરતારા
 એક પીઠાયે અશન, દેકે એહ મેકે આચારા
 પરમ હંસ સતગુર દશા, કર ગ્રહી રાખે ત્યાં રહે
 શુક પાન જોમ પવન ગત, રવીદાસ કોઈ શીપ લહે
 તરો મુવલ સંસાર, કરો સતગુરસે પ્રીતી
 અવગુણુ ઠોડી સજો, લાવ લકતી રસ રીતી
 ગુણુ હોય અપરંપાર, એક અવગુણુ રહે સંગા
 કધું પરમારથ જાણ, હોય લકતીમાં લંગા
 સુજો અવગુણુ આપણા હીત ન દેખે ક્યાહી
 રવીદાસ શીપ નીરમલા, સતગુર પકડે ખાંહી

॥ ૯૫ ॥

॥ ૯૬ ॥

॥ ૯૭ ॥

॥ ૯૮ ॥

શીય કહે ગુરદેવ, એક મોહે સ રો ભારી
કળીયુગ મોહો એક, ભક્ત ગુરના અધીકારી
મન માયામે બંધ, પડ્યો વીકરે બહુ શ્રાતી
સનગુર કેરા દોષ, રોષ દેખે ભય શ્રાતી
ત્યાગ વીના છુટે નહી, હુ તુ માયા તાહાર
રવીદાસ ગુર જાની વીના, શીખ્ય ન હોય ભરપાર

॥ ૯૯ ॥

ભલુ વીચારી શુદ્ધ, પ્રશ્ન પુછુ તે ભાઈ
સ્વારથી ગુર સ સાર, ફરે ઘર ઘર ભરમાઈ
ખેસી દીધે પ્રમોદ, એક રોગીને શાટે
સજ થઈ કુ કે કાન, ચાને ગુર બારે વાટે
ક હી બાધે કઠમા, પેસાની પચાસ
રવીદાસ એ ગુર થઈ, મટે ન મોહનો પાસ

॥ ૧૦૦ ॥

સુણ સતગુરુ રૂપ, બુદ્ધી બાળક સમ વરતે
હર્ષ ન બ્યાપે શોક, દેખે સમ સરતે નરતે
ક્ષમા શી ન સ બેપ, શ્રાતી ગુણ રહે સદાઈ
કનક કામની ભરમ લાગી રહે ઉન્મુની માર્ધ
પરમારથી ગુર પ્રેમમે, સહેજ બોધ શીખ્યને કરે
રવીદાસ આપા મધ્યે, આપ ગુર સચરા ચરે

॥ ૧૦૧ ॥

પરમારથ ની રૂપ, સાર સતગુર અપીનાલી
નર નારી મધ્ય આપ વીશ્વમે રહે વીનાસી
નીરાન બ નીરવેર, સહજ વીમરે નીસ પ્રેર
સમ ત્યાગ ન રાગ, દેહથી રહે વદિહા
પરમારથ રૂપ સતગુર, ચીને શીખ્ય સુગણ્ય
રવાદાસ સન સ ગથી, પામે પદ નીરવાણ્ય
ગુર મહીમા નીજ સાર, શ્રુતિ રૂપીતુ પ્રત બાખ્યા

॥ ૧૨ ॥

શીવે કબો ગુરુ ધર્મ, દેવીએ રદીએ રાખ્યા
 વૈકુંઠથી ઉપમાન, ફેરીઆ સુકળ જોવા
 સતગુરુ કર્યા જનક, શીખ્ય યષ કીધી સેવા
 વ્યાસે ગુરુ નારદ કર્યા, નારદે મચ્છી માર
 રવીદાસ સતગુરુ વીના, લખ્યા સકળ સંસાર

॥ ૧૦૩ ॥

ઈતી શ્રી ગુરુ મહાત્મ અંગ સંપૂર્ણ.

૧. અથશ્રી અશુદ્ધતા ભાવકો અંગ પ્રારંભ.

જગત ગરજકા યાર, સ્વાસ્થ્યે કરે સનેહા
 ઠાકા રહે કરજોર, અપંહી તનમન ગ્રેહા
 સજ્યા દીએ સમાર, હસ્ત દોહિ પાંઉ પખારે
 બેઠે અદબ સહીત, ગુરુ ગોવીંદ સમ ધારે
 શસ્ત્રિ જ્ઞાન અનુભવ સહીત, શબ્દ સરોતર રચી ગ્રહે
 જળ હીણુતા ઉપજો રવી, અવગુણુ ધરી ન્યારા રહે
 પ્રથમહી પ્રીત બદાગે, નેન અતી આંસુ ઢારે
 મક્ષીન વચન કહે દીન, દેખ તન મન ધન વારે
 પ્રસ્ન કરે ગુરુસંત વીલપી, બહુ વીહવણ હોઈ
 કબહુ મીલોગે આય, મારકર જાનહો મોઈ
 રવીદાસ એસે ગલીત, ભાવ આણી શેવં સ્નેહ
 જળ કહુ આવે હીણુતા, અવગુણુ ધરી ન્યારા રહે

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

શીય કહે ગુરદેવ, એક મોહે સ રો ભારી
 કલીયુગ મેકો એક, ભક્ત ગુરના અધીકારી
 મન માયાને બંધ, પડ્યો વીકરે બહુ શ્રાંતી
 સતગુર કેરા દોષ, રોષ દેખે ભય શ્રાંતી
 ત્યાગ વીના છુટે નહી, હું તું માયા સાહાર
 રવીદાસ ગુર જાની વીના, શીખ્ય ન હોય ભરપાર

॥ ૯૯ ॥

ભણું વીચારી શુદ્ધ, પ્રજા પુછુ તે ભાઈ
 સ્વારથી ગુર સંસાર, કરે ધર ધર ભરમાઈ
 ખેસી દોષે પ્રમેધ, એક રોડીને સાટે
 સજ થઈ છુ કે કાન, ચામે ગુર બારે વાટે
 કંઠી બાંધે કંઠમાં, પેસાની પચાસ
 રવીદાસ એ ગુર થકી, મટે ન મોહનો પાસ

॥ ૧૦૦ ॥

મુણુ સતગુરનું રૂપ, પુઠ્ઠી બાજક સમ વરતે
 હૃદય ન વ્યાપે ગોક, દેખે સમ સરતે નરતે
 ક્ષમા દીક્ષ સંભેય, શાંતી ગુણુ રહે સદાઈ
 કનક કામની ભરમ, સાગી રહે હિન્મુની માંઈ
 પરમારથી ગુર પ્રેમમે, મહેજ બોધ શીખ્યને કરે
 રવીદાસ આપા મધ્યે, આપ ગુર સચરા ચરે

॥ ૧૦૧ ॥

પરમારથ નીજ રૂપ, સાગ સતગુર અવીનાદી
 નર નારી મધ્ય આપ, વીશ્વમે રહે વીચારી
 નીરાવ બ નીરવેર, સહજ વીસરે નીસ પ્રેહા
 સ મહુ ત્યાગ ન રાગ, દેહથી રહે વીદેહા
 પરમારથ રૂપ સતગુર, ચીને શીખ્ય મુજાણુ
 રવીદાસ સત સ ગથી, પામે પદ નીરવાણુ

॥ ૧૦૨ ॥

ગુર મદીમા નીજ સાર, શ્રુતિ રૂપીયું પ્રત ભાંખ્યા

શીવે કષો ગુરુ ધર્મ, દેવીએ રદીએ રાખ્યા
 વેકુ ઠથી ઉપમાન, ફેરીઆ સુકળ જોવા
 સતગુરુ કર્યા જનક, શીખ્ય થઇ કીધી સેવા
 વ્યાસે ગુરુ નારદ કર્યા, નારદે મચ્છી માર
 રવીદાસ સતગુરુ વીના, ભગ્યા સકળ સ સાર

॥ ૧૦૩

ઈતી શ્રી ગુરુ મહાત્મ અંગ સ પુણી

૧ અથશ્રી અશુદ્ધતા ભાવકો અંગ પ્રારંભ.

જગત ગરજકા ધાર, સ્વારથે કરે સનેહા
 ઠાકા રહે કરજોર, અપાંહી તનમન ગ્રેહા
 સજ્યા દીએ સમાર, હરત દોહિ પાઉ પચારે
 જોઠે અદ્ય સહીત, ગુરુ ગોવીંદ સમ ધારે
 શાસ્ત્ર જ્ઞાન અનુભવ સહીત, સખદ સરોતર રચી ગ્રહે
 જળ હીણતા ઉપજો રવી, અવગુણ ધરી ન્યારા રહે
 પ્રથમહી પ્રીત બદાએ, નેન અતી આસુ દારે
 મનીન વચન કહે દીન, દેખ તન મન ધન વારે
 પ્રજન દરે ગુરુસત વીવળી, બહુ વીહવન હોઈ
 કબહુ મીલોગે આવ, મારકર જનદો મોઈ
 રવીદાસ એસે ગતીત, ભાવ આણી શેવ સ્નેહ
 જળ કણુ આવે હીણતા, અવગુણ ધરી ન્યાગ રતે

॥ ૧

॥ ૨

દુનીયા કેરા ભાવ, એક અચરજ હમ દેખા
હરખહી શેવા ભક્તી, માંહી સ્વાચર્યકી રેખા
ગરજે કરતહે અરજ, ગરજ વીન અરજ ન કાવે
મન રાખી કરે વાત, મુરખ મસ્તકહી નમાવે
રવીદાસ આધીન હોઇ, સદા સેવક હરી મુખ રહે
જમ કધુ આવે હીજુતા, અવગુણ ધરી ન્યારા રહે

॥ ૩ ॥

સતગુરુકા મત અચલ, જગતમે પરખ્યા નાહી
નારી પુરુષ દોહિ વસે, વીશેષે મન મીવાઈ
મી ધરીઆ હોઈ સત, ભક્ત જાની ધર આપા

મુખ ન ખોલે ખોલ, મનખા જનમ ગમાયા
અન્ય આપે આદર વીના, પરમારથ ખુદી ના કહે
રવીદાસ ભક્તી રહીત, અવગુણ ધરી ન્યારા રહે

॥ ૪ ॥

દેખા દેખી ભક્તિ, જકત બહુ વીધી આદરહી
ગાન તાન ગુપ્તાન, શીશ લે ચરણે ધરહી

ખોલે દીનતા વેણુ, પાસ દીન રાત્રી આવે
સેવા વીના વીવેક, કરત બહુ પ્રીત બદાવે

પવક પવક પક્ષમે બહુ, હેરત રહે સંતકી ગસી
કહ પડયો રવીદાસ કહે, છાડે અડી જ્યુ કાંચલી

॥ ૫ ॥

ગાવે નીરગુણુ જ્ઞાન, પ્રેમકી ખાત ન જાણે
કરે વીતયકા ભોગ, બેચ જ્યુ જોડયા ઘણે

કહેન વાવેક વીચાર, મન પોતાની તાણે
કહેજે બડી ગુપ્ત, અર્થ અનુભવકા આણે

વાણુ કરે બનાય કે, મરમ કોટ વાતો કહે
જમ રવી આવે હીજુતા, અવગુણ ધરી ન્યારા રહે

॥ ૬ ॥

બોલે મીઠી વાત, મીઠ જમ મીની માણે
 માન્ય ધરે લધુ આહાર, જુકતમા જમતા લાણે
 સત મળે જળ ચાર, બ્રહ્મકા બેદ બતાવે
 દક્ષ દષ્ટ વજ્રંત, લક્ષ એહી ઠેહેરાવે
 પ્રીત કરે જલ મીન જ્યુ, વિછરે ને નહી જલ છહે
 જળ ઉપજે હીણુતા રવી, અવગુણુ ધરી ન્યારા રહે ॥ ૭ ॥
 સતગુરુ આવે.ઠાર, આગતી અખ ક ઉતારે
 કરે સતસુ પ્રીત, ગુરુ ગોવીંદ સમ ધારે
 પય ગે પધરાય, વાય વીઝને કર ઢોરે
 સંત કરે જળ યાદ, છજ મહારાજહી બોરે
 હાથ જોડ સન્મુખ રહે, સત કહે સોગ વરે
 વપત્ય પડે રવીંદાસ ઢોરે, વીરલા લકતીમે કરે ॥ ૮ ॥
 ચોમાસાકી નહી, પુર ખહુ વહે અખુટે
 ત્રીજમ સે વીનાય, સર જ્યા ત્યાથી ત્રુટે
 કરે આહરી લકતી, પછે પાછી પડી જાયે
 રતી ન રહેવે પ્રેમ, જમ છીલર સતીતાયે
 ભાવ મુવા લકતી ગઇ, મુખ દર્શતા તેહ
 રવીંદાસ ત્યાહા ના જઇએ, જ્યા નહી પ્રેમ સનેહ ॥ ૯ ॥
 સુણો જક્તકી રીત, હરખહી કરે હીશોરા
 ટાક ન ટલે કપટ, લ પટ મીવ બેહી ચોરા
 હરખ શોક અશાન, સતકો ચખ્દ ના ભાવે
 સુખ સપનાયે નાહી, દુ.ખમા દીન ગમાવે
 આપ લકતી નહી આદરે, પર દેખન જ્યતા રહે
 રવીંદાસ કહે કનીષ્ઠ જુહી, નકં જાયે નીગમ કહે ॥ ૧૦ ॥

જ્યાં પ્રીત ત્યાં વેર, વેર ત્યાં પ્રીત હોરામે
 સનગુર મળીયા હોઈ, સાન સહેજે સમભામે
 મુલ લહે જડ મુંદ, ધમે જેહે જીવ ભાવા
 દુધા પીપાસા ઉચ્ચ થીત બ્યાપે નીન ચાવા
 ગયે શોક આવે હરખ, પલ પલમે અવગુણ ધરે
 ઉલટ બેઠ રવીદાસ કહે, અર્થાંહી જુમે સો તરે

॥ ૧૧ ॥

ઈતી શ્રી અશુદ્ધતા ભાવકો અંગ સંપૂર્ણ.

નામ મહીમાકો અંગ.

રામ નામ નીજ સાર, રામ ગુર અખંડ ઉભગર
 રામ નામ નીજ ટેક, રામ મુખદી કે સાગર
 રામ ગરીબ નવાજ, રામ સખ દુઃખ કે ભંજણ
 રામ પરમ કૃપાળ, રામ અરી દયકે ગંજણ
 સુન સનેહી રામ ભજ, તજ માયા વીંધય ફોજકું
 રવીદાસ એક નામસે, માણુ અખંડીત મોજકું
 રટયા રામ કપીર, નામસે ભયા લો લીના
 શાહ સીકંદર બોલાય, પલક પલ પરચાદીના
 તોય ન કુખ્યા તન, આપ અગ્ની નહી જલ્લીયા
 રામ નામ પ્રસાદ, હરતી મુક પીઠા ખલીમા
 ભયે નીચાંક મન જીતકે, નામ નીચાનહીં બાજ્યા
 રવીદાસ એક નામમે, સકળ જડત ભય ભાજ્યા
 સુરો પુરાતન શાખ, નામ ચરતીત ન બર્મ
 ગજ ગુનકા એર ગીધ, નામ નીજ ભયે સહાધ

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

વ્યાધ ઉલટા સુલટ, હરખ વેમાન બેઠાઈ
 અભમેલ મહા દુષ્ટ, દુરત વેકું પડાયે
 પ્રીત પ્રેમ વૃજનાર, નેમ ક સ મારન કીના
 મહા ક્રોધી શીશુપાન, અંતહી પરમ પદ દીના
 રામ નામ સત શબ્દ હે, સત સંગ તહી સઘ કુળે
 રવીદાસ નામ ઓપધી, રાગહી ભવસાગર ટળે ॥ ૩ ॥
 નામ નીરંજન દેવ, બેવ જાણે ચીવસ કર
 રાત દીવસ લો લાય, રામ નામ નીજ અક્ષર
 ઉમાકુ ઉપદેશ કીયા, છુટા સગ શુલા
 રામ નામ નીજ સર, તત્વ સખહીકા મુખા
 રામ રઘુવંશી સકળ, અખીય રપ આનંદહે
 રવીદાસ એક નામ ખીન, સોઈ સકળ જુગ ફંદહે ॥ ૪ ॥
 જય શબ્દ જુગ જીવન, શ્રીય સખ સદ્ ઉપાયા
 રેરા રમતા રામ, મમાનીજ બહાકી માયા
 જીવ કહે જે રામ, નામસે અધ સખ ભાગે
 સ્વાસો સ્વાસા રટન, સ્વપનમેં સુતાં જાગે
 જય શ્રી રામ મુખ ઓચરે, હરદા માહી હેતે કરી
 રવીદાસ તત ચીનતા, બોની જન્મ નાવે ફરી ॥ ૫ ॥
 ગો કહેત હે પૃથ્વી, ગો ધંદ્રી મન ધેનું
 ગો સકળ ત્રિલોક, ગોચર અચરહી એહેનું
 વવા વ્યાપક હે સદ્, ઇદ અનેક હે વાકા
 દરસે દરસકી આપ, નીગમ નેતી કહી યાકા
 ગોવીંદ નામ ઉચારતા, પાપ સકળ પ્રવય કરે
 રવીદાસ ધન સંતસો, કહે ઢહેવરાવે સોતરે ॥ ૬ ॥
 સેજ સમાધી ટેડ, ટેડ વીન મદીર દેખ્યા

ખીન ઠાંકીકા દેવ, રૂપ વણ રૂપ વીશેખા
 વીન મુખ ખોલે વેણ, દેહ વીન અમર કાયા
 વીન જલ સખ હરીવાલ, વરખ વીન ધીતળ હાયા
 કારણ કોઈ કહે નહી, સતગુર મેરમ સોખરા
 રવીદાસ ઉત્તમે ગરક, સકળ રામ મુહર લખાં

॥ ૭ ॥

રામ એક અવીનાશ, જેહ દશરથ તન ધાર્યા
 સોહં સદા પ્રકાશ, પરમ તન જોત ઉગરા
 ધરણ મગન નહી મુર, તુર જહાં રામ ખીરાજે
 સોઈ નંદ ધર ગોન, જગ ગોપી હંદ જાજે
 અજમ ખ્યાન અવીનાશીકા, કાણુ કહે સતગુર પમે
 રવીદાસ કહે નામ સત, નામ રટ નામી લખે

॥ ૮ ॥

હે રધુવંશી રામ નામ, ત્રીસોડી તારણ
 દીયા ખીબીશણ રાજ, દુષ્ટ રાવણ સંધારણ
 અંગદ ઓર મુમીવ, નીલ નમ જાંબુવ તા
 હનુમાન શીર મોહ, વાલી ધંકુંઠહી પહોતા
 શીવરીકા મહીમા અતુલ, નીર ગંગ નીરમગ કીયા
 રવીદાસ નીજ ભક્તીસે, નીચ જાતકુ નીજ પદ દીયા

॥ ૯ ॥

ગોલોડી ગોવીંદ, અક્ષર જલ આનંદ કારી
 ખેલે બાલ મુકુંદ, રમણ રસ કુંજ ખીહારી
 મોળ સહજ અદ સત, ગોપ વધુ સદા સોહાયે
 આવન વરસ અગીવાર, કાની રસ પ્રેમ લીલાયે
 નટવર વેશ લીલા ધરી, અખંડ રાસ જગ મેં કાયા
 રવીદાસ સો રસ ગ્રહી, રસહી રૂપ આપે લયા

॥ ૧૦ ॥

રટણ રટે દીન રાત, રામ રહે જીવ્યા અંત
 શ્વાસો શ્વાસ લપટે, મુરતી નીસાણા હમે

રસનાથકી લક્ષ, ઉઠે નાબીસે રેરા
 રૂઢે કમળ પ્રકાશ, થાય ધુન અનહદ ઘેરા
 અમૃત ધારા વરસે, અખ ડ પરમ જ્યોત ઝલકે ત
 રવીદાસ મહા તેજ મે, મળી રહ્યા મહ ત

॥ ૧૧ ॥

નામ વીના જે જ્ઞાન ધૃત વીન અચન અસુચા
 વસ્ત્ર વીના જેમ દેહ, નાક વીન શોભે ન જુચા
 વાસ વીના જેમ પુખ, જેમ મીઠી વીન ખીરા
 વીના ચઢે જ્યુ કમાન, લગે ન સન્મુખ તીરા
 જ્ઞાન દીપ વૈરાગ શશી, જોગ અર્ક સમ જાણીયે
 રવીદાસ કહે નામ સહીત, ભક્તી મણી પ્રમાણીયે

॥ ૧૨ ॥

જ્ઞાન પ્રગટ બયો —

સત રીરોમણી અધ, ર ગહી ચક્રયો અપારા
 નીરભય પદ નીરવાણુ, સત શબ્દ નીસ્તારા
 એહ ઈમીર અવતાર, યાહી કલીયુગમે કહાવે
 દુખધા હારી દુર, બહોર નીકટ નહી આવે
 એક અક્ષર પહેને હતો, સો અક્ષર અમ લીયો
 રવીદાસ બાણુ પ્રસાદસુ, પુરણુ જ્ઞાન પ્રગટ બયો

ઈતોશ્રી નામ મહાતમકો અગ સપુર્ણ.

સંત લક્ષણદેવ અંગ મારંભ.

શીષ્યો ઉવાચ

શીષ્ય કહે ગુરુ દેવ, પ્રથમ એક ઉપજ્યો મનને
 તુમહી છોડાવજુ હાર જાત, જી શય સજ છીનમે
 સત વત સર્વ વદે, સતનુ લક્ષણ કહીમે
 કોણ ચાલ કોણ ચેત, કોણ નીલ સ્વભાવ લહીયે
 સત અનંત સંસારમે, અનંત ભાતી મત વાણ
 રવીદાસ અસ્તુતી કરી જાજે, કહેા ગુરુ સત પ્રમાણ

॥ ૧ ॥

ગુરુ ઉવાચ.

સુજી શીષ્ય શુદ્ધ વીચાર, સત મહીમા અતી ભારી
 સુરતર મુનીજન આઘ, સત શ્રવણ ના અધીકારી
 ખટ દર્શનમે વાદ, માહો માહી અહ કારી
 નહી પ્રેમ પહેચાન, સતમુ ખમતા અપારા
 ગુણાતીન ગભીર જન, પરમ પદ પ્રાપ્તી કરે
 રવીદાસ સત સેવના, જન્મ જાય નહી અવતરે
 જોગ જપ અને દાન, તપ તીરથ વૃત નહાના
 સુચી પાઠ જમ ને મ, કરે ગ ગોદક રનાના
 સાધન સાધે તત્ત્વ, ક્યો અણીમાદીક સોઈ
 સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ, જાય આવે જમ હોઈ
 વચ સીધી બહુ દીવી જન, નીગમ ચાખ્ય સનગુરુ વદે
 સત સેવન ભક્તી વીના, રવી રાહેજ ન વસે રદે
 નારદ પ્રત્યે અચીનાશી, શ્રી મુખ વચન ઉચારા
 તનમન અર્પી પ્રાણુ, સત રહે જુગમે ન્યારા
 મમ માયા બળવાન, સતને જડવત ભામે

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

ધક્ષા મુખ ચોહો વેદ, સ તની લખ ન આશે
અંતર નહી નીજ સંતસુ, મારા આતમ પ્રાણુ
મારી દેહ રવી સ તની, એમ કહે સારંગપાણુ

॥ ૪ ॥

પરમ દયાળુ સ ત, આપ અમાની કહાવે
ઈથિ સર્વને માન, મીત્ર શત્રુ સમ ભાવે
નીરાલખી ની.રદ્રહે, રહેત સ ગ્રહ સ ત સાચા
મમતા નહી અહંકાર, ભજનમા રહે નીત્ય રાંચા

॥ ૫ ॥

અપાર સાગર ભવ અણુ, ખુડે જીવ અનંત
નોકા રૂપ રવી એહ, તારણ હારા સંત
ક્ષમાવ ત અદ્રોહ, હંદ સ ત સકળ સમાવે
હંદરી રહીત અચ ત, નીરંતર રહે નર દાવે
ઉડા અતી ગ બીર, ધીર હરી રમરણે શુરા
ગરક રહે ગુપતાન, રાખે મન અનહદ ગુરા
સહેજ સ ત ચરચા કરે, સુણે તજ દેહ અબીમાન
અધ અજ્ઞાન તીમીર મટે, પ્રગટે રવી રહે જ્ઞાન

॥ ૬ ॥

કરી સર્વ સ ગ લાગ, દ્રઢ મો ગ્રેહે સ ત મ ગા
સાધુ કીપા નીધાન, સદા વગ્તે એક રંગા
પર ઉપકારી સ ત, કાર્ધ જીવને નહી નીદે
ખમી આપ ઉપહાસ જાણી વ્યાપક દરી વ દે
રદય શીતળ સાપતી ગુણુ, ભક્તી ધર્મ દ્રઢતા કરે
રવીદાસ સ ત સેવતા, અધ પાપ હરજાયે પારે

॥ ૭ ॥

સાધુ આવન દેખ, કામ સજ દીયે વીહાર્ધ
જેમ ગોપી સુણુનાદ, ઉરી પ્ર દાવન ધાર્ધ
જેમ હરખે પ્રેહેવ તી, પ્રેર પીયુ બહુ દીને આવે
તેમ સ તસુ રનેહ, હરખી રદય જુડાવે

મરતક સહીત અરપણુ કરે, તન મન પ્રાણુ સમેત
રામ સંત રવી દેનહી. શ્રી મુખ ચાખ કહે દેત

॥ ૮ ॥

શીબ્યો ઉવાચ.

સાધુ સાધુ કહો સાધ, સાધકી કહો મોહે રીતી
મેં અગ્નિની અતી મુંઢ, વચન સખ ભાણું અનીતી
પ્રભ કૃપાળુ ગુરદેવ, આપ સમ જાણી પોખો
ખાળક અવગુણુ બહોત, તોહુ મન નાવે ઘોખો
પ્રમહી દ્રઢાવો સંત પદ, મોરી મન હે ભોર
મહેર કરી સંત લક્ષ કહો, રવી શીબ્ય કહે કર ભોર

॥ ૯ ॥

સાધુ લક્ષણુ સાર, મન પુદી સ્થીરજ રહી
સદાચાર લધુ અહાર, અહ અભીમાન ન ધરહી
શીતળ કેમળ રહે, જીત ધં દ્રી સુખાકારી
સાવધાન લય લીન, દીન રહે રહીત વીઝારી
શોક મોહ બ્યાપે નહીં, સાધનનું નહી બળ અણું
રવીદાસ સોઠ સંતજન, સમ્યુ સર્વ પોતા તણું

॥ ૧૦ ॥

શોક મોહ ક્રુધાય, પીપાસા જરા અર મૃત્યુ
એ ખટ જીને સંત, સ્વપ્ને નહી સરવ નરવ
અત્યંત પ્રીતી પરતીત, સંત રહે દ્રઢ વીશ્વાસા
જાણે નહી લવ લેશ, સમજી યાં ખટ પાસા
વાણી રહીત વચન કહે, સમજી માંહી સમાર્ધયા
રવીદાસ સાધુ અકલ, નીગમ નેતી કરી ગાધયા

॥ ૧૧ ॥

નેહ કંચન ગ ભીર, સદા આત્મવત શાંતી
રજે તમોગુણુ રહીત, ક્ષમા સમ શોભીત કાંતી
સત પ્રતીત અનીહ, શીલ કરણુ નીધી સાગર
નીંદા સ્તુતી સમાન, સુખ દુઃખ રહીત ઉબગર

ઉંચ નીચ મીઠા રીધુ, અંતર આતમ ભાવ
રવીદાસ સત જન અભે, એક નીરંતર સાવ
કંચન કાચ કથીર, હરણ અમૃત સમ ભણે
અભા ક્રીટ પ્રજંત, આતમા એક પ્રભાણે
ગત ઉદ્દેગ ઉદાર, મુહુર શીતળ સમ દર્શી
મુક્તમ ચીત ચીકુપ, મુખ અમી રહ વરસી
સર્વ નીત્ર નીર વેરતા, કાઈકુ નહી અહ કાર
રવીદાસ સો સંતજના ઉતારે ભવ પાર

॥ ૧૨ ॥

॥ ૧૩ ॥

લાગી અતી સંતોષ, નીર્વોક્ષ્ય મન વતી
ભણે બંધન મોક્ષ, ધંક ફોડી ગર્ભ મુતી
વિરક્ત લેશ વિશ્લેષ, સત્ આનંદમે તન મન
ગુણાતીત નીરમેહ, જ્ઞાન વિજ્ઞાનમે નીમજ્જન
અદ્ભુત લક્ષણ સંતના, થકે શ્રુતી દારદ સેપ
રવીદાસ સંત હરીથી અધીક, અસ્તુતી કરત મહેપ

॥ ૧૪ ॥

અમૃત રૂપી વચન કહી, ત્રીપ તાપ સમાવે
કષ્ય તર સત સંગ, મન વાંછીત ફલ પાવે
સાધુ તીરથ રૂપ, હરન અધ ઓધ અપારા
અનંત ગંગ પદ તોય, કરત પલમે નીસ્તારા
પ્રકુલ મુખ સનમુખ વદે, કરે સંત આપ સમાન
રવીદાસ સતગુર વદે, સત શબ્દ સન માન
આરંભે અસ્વ મેઘ, જગ નૃપ વિધીવત હોધ
સત કોટી ગાદાન, દીપે આલણુ શુચી જોષ
કંચન અર ગજ તોય, આદ આપે સર્વાદી
જપ તપ સંયમ નેમ, ધર્મ દીવા વર્નાદી
સોધ ફળે એક પલકમે, પામે જો સત સંગ કરે
સાધુની મહીમા અકથ, રવીદાસ શુ ઓચરે

॥ ૧૫ ॥

॥ ૧૬ ॥

મહસાઃ તીરથ જાય, નાય ગંગોદીક માંડી
મહુ સમે મધ્ય ગંગ, સ્નાને ધન અરપે ત્યાંડી
યા આણી મનમાંય, પગ પતડી નહી પહેરે
કુળવી ચાલે ચાલ, દ્રષ્ટ નીચે કરી રહેવે

એ કૃષ્ણ પદ સત સંગમે, કરે જો પ્રાણી ચીત ધરી
રવીદાસ જેમ ભમરી સંગ, કીટ ભમરી યાયે સહી

॥ ૧૭ ॥

સંત દ્રઢાવે નામ, નીરગુણ ગુણ મધ્ય સાખી
સાધુ કૃપા નીધાન, કરે પુરણ અભીલાખી
કામ ક્રોધ અત લોભ, શીલખમ્ભ્યાંવંત સારા

સત સમાવે ક્ષોભ, છુટે દેહાદો પસારા
ભાગવત ગીતા સહીત, સ્મૃતી કરે વખાણ
રવીદાસ શ્રી મુખ વદે, સત સંગત પ્રમાણ

॥ ૧૮ ॥

અજ ઇન્દ્રાદીક દેવ, રૂપી સહસ્ત્ર અઢયાસી

આરાધે એક ચીત, રાત દીન મેવે કાશી

ચૈદ વીદ્યા ચૈ વેદ, પાઠ જીવહાની અગ્રે
વશે અણુ વન ભોમ, જાય નહી વસ્તી નગ્રે

અખ્યા દશ સીદ્ધી કૃણે, સરવ કરે સન્માન
રવીદાસ મહુતા વધે, નહી સતસંગ પ્રમાન

॥ ૧૯ ॥

સત સંગત નીજ સાર, તાહે નમી કરે નીત વંદન
કરહી આપ રામાન, જેમ મલીયાપર ચંદન

સમ રતિાવ વીચાર, માંહે સુગંધ અપાગ
આસ પાસ રહે જેહ, થાય તે સ્વરૂપે સારા

સાંવંતી સમીલ પ્રેમલ પુરે, ચૈદ લોક સા વાસ
રવીદાસ સત સંગને, હોય સ્વરૂપે સમાસ

॥ ૨૦ ॥

અજ પુજે ફલ હોય, હોય ફળ મધવા નીજતે
 દેવ ભજે ફળ હોય, હોય ફળ જપ તપ સજતે
 ભોગ સાધે ફળ હોય, હોય શુભ કર્મ આચરતે
 સો ફળ પામે સહજમે, જો સંત સેવે ચીત ધરી
 રવીદાસ સત સંગતે, ભવ સાગર ભયે)તરી

॥ ૨૧ ॥

નામ ઉપાસી સંત, નામ મુખ કરે ઉચારા
 ભક્તી મુક્તી દાતાર, કર્મ બંધ છોડનહારા
 ફળ પામે કો કાળ, કોટી તીરથ વૃત કરતે
 તે પામે તતકાળ, સતની સંગ પલ કરતે
 અનેક ધર્મ નીગમે યયા, તે સર્વ સહકામ
 રવીદાસ નીહકામતા, સતગુર સાધુરામ

॥ ૨૨ ॥

પલક કરે સંત સંગ, કહી કથી જાય ન મહીમા
 અજ ધંદ્રાદીક ભોવન, દેવ સુખ માણે લેહમાં
 મોહ જાત જંજાળ, જંતુ પડીયા તે માંહી

તતક્ષણે કાઢે સંત, કાપી બંધન મુક્તાઈ
 સતગુર સંત સંગત વીના, ફળ પામે નહી કોઈ
 રવીદાસ સંત સેવતા, સહજ પરમ પદ હોઈ

॥ ૨૩ ॥

નામ વીના નહી રૂપ, રૂપ વીન નામ ન ભાસે
 કામ વીના નહી ગામ, ગામ વીન લીખે ન આસે
 નેઠ વીના નહી નાભ, નાભ વીન નેકા ન લહે
 રામ વીના નહી સંત, સંત વીન હરી પલ ન રહે
 સતગુર કૃપાયે સંત મળે, સંત સદા નીજદાસ
 રવીદાસ સંત સંગતે, હોય અંબડ પ્રકાશ

॥ ૨૪ ॥

સંત સંગત જગ સાર, શબ્દ સતગુર મુખ લાખ્યા
 શ્રુતી સ્મૃતી શાખ, કૃણે નારદ પ્રતી લાખ્યા

સોળ સહસ્ર શત અટ, માંહી ધંદીરા માહા રાણી
જે સંતન હરદાસ, રહજ ધર કરે સીંહાણી
અટ સીંદી નવ નીધી, હાથ જોડી સન્મુખ રહે
અનુચર હોઈ મેવા કરે, રવીદાસ જે સંત કહે

॥ ૨૫ ॥

દેહાદીક અસાર, સત સંગને તુલ્ય ભાશે
જેમ મૃગજલ નલ કમલ, જેમ વંધ્યા સુત આગે
જેમ પુતળી આકાશ, કંઈપી કહે રમે અપારા

માંહો માહે કરે રાક, એમ જાણે સ સારા
જેમ સ્વપનને ભરમે કરી, ફરે ફેરા ચારે દશા
રવીદાસ સંસાર એમ, પ્રગટ પથુ મીઠ્યા દ્રશા

॥ ૨૬ ॥

નીજ જન રહે નર બ ધ, કમલ જમ જલ માંહી
જલ ખંખી જલ મધ્ય, બીંદરે દેખે નાહી

જેમ નટ ચડે આકાશ, છુટ હોઈ પડે શરીરા
જ્યુ' કાલ્યુ' સાપુત મોજ પાવે મનધીરા
જેમ મકરકો રંગ કલા, છીપ સમુદ્રા રહે ખરી
સત એમ સંસારમે, રવીદાસ સુમરે હરી

॥ ૨૭ ॥

સાધુ શુદ્ધ નીરાશ, આશ અપીનાથી ઠેરી
જેમ બપઘ્યા ટેક, દષ્ટ ઉંચી રહે હંરી
પીયુ પીયુ કરે પોકાર જુ'દ લેવા મુખ માંહી
પીયે ન સરીતા તોય, પ ડ અર પ્રાણુ વીલાહી
જેમ ચક્રારહી માછલી, અંકુ અંજુ સુ' પ્રીત
રવીદાસ એમ સત જન, નામ જડી પરતીત

॥ ૨૮ ॥

સમજ સમી રજા સંત, નામ નીશ્ચલ દ્રઢતાઇ
ચક્રાર દ્રષ્ટી નીરધાર, વૃત્તી દ્રઢ ઈંદુ માંહી
ચક્રાર ભક્ષત વહની, અનવસે રહેવે અલગી

ત્યુ સાધુ નર બ ધ, વેહે પણ નાહી વળગી
ચલન હલન વહેવાર, દેહી કે સખહી દેખાવે
જ્યુ કાચળી ભોજ ગ, માહી પણ અનગ રહેવે
ખેલાહુ અહી સ ગ રેવે, વીયકા દ ત તોડી રમે
રવીદાસ એમ સ ત કે, જુગતે માયા નહી દમે

॥ ૨૯ ॥

મન ધંદ્રી જે હામ, નામ તેનું હિલ્લ રેના
રાગ ન પામે લેશ, હેશ ગાહી નહી ગ્રેહેતા
અ ત કરણમે અન્ય, અવિદ્યા નાહી ભામે
બાહર બી તર રામ, અખ ડીત પરીમલ અ સે
શુભા શુભથી રીત સ ત, ની ગામી નીગમદ રહે
સદેજ દયાને કમ તા, રવીદાસ સતગુર કહે

॥ ૩૦ ॥

અન્ય ધ્યાન નહી ધ્યાન, સ ત કોઈ વીગલા ઠગીયા
લેહ પામી શુન્ય માહી, દેખી રહે જીવત મરીયા
સોઈ સદા શીવ રૂપ, વાસના રહીત સ ગતા
સદાય આનંદ દ્રવ્ય, સ્વરૂપે સદાય રમતા
શુન્ય ઉપાસના જીવન મુક્તા, સુનાતીત માહી સમે
રવીદાસ વીચરત મહી, આપુ ખોધ આપે રમે

॥ ૩૧ ॥

જીવ પણ જે સાનીધ્ય, હોમ્યુ ધન અગની માહી
નીગધુમ જે વન્દી, શુન્ય વીખે જોયો તાટી
અહં દલ્યા મન શુદ્ધ, સ્વરૂપે સુનાતીત

॥ ૩૨ ॥

ધન વદને ત્યાહાગમ, અ ત કરણમા નહી ધીત
જીવ ધંદ્રી ચીત સ્વીર મન, અધ્યાત્મ ધર્મ સત ઉદે
રવીદાસ સ ત જીવન મુક્ત, અ ય લ વ જે નહી રહે
જેમ મધુગ તન મુલ, પ્રત્યક્ દીમે જેમ દુધા
અધ્યાત્મ વીદ્યાય, સર્વ શાસ્ત્રમે સુધા

ભકતી મુકતી ઉભેય, જેહને રહી પ્રકાશી
 ભકતી સ્વરૂપે લીન, મુકતી રહે સન્મુખ દાસી
 મનસા વાચા કરમણા, હુ ખોયા સ્વેચા હરી
 રવીદાસ શ્રી મુખે વહે, જીવન મુકત લક્ષ દ્રઢ ખરી ॥ ૩૩ ॥
 સદાચાર તે શ્રેષ્ઠ સોધ કુનવાન કહાવે
 રહે વસે કરતાર, જેહને આનન ભાવે
 કામ ક્રોધ મદ રહીત, શીવ સ તોપી વીરાજીત
 સદા નીર તર ધ્યાન, દ્રષ્ટીએ કુજ નરી ઉત્તમ ત
 સોધ પ કીત કવી કીરત વ ત, વીધે અહ કાર ગીત
 રવીદાસ મમતા મોહો, ત્યાગી માયા સહીત ॥ ૩૪ ॥
 જેથે ચીન્યુ નીજસાર, સો નીરમન કુલ દાખ્યા
 શશીધે નીરમન કુન, જ્ઞાન જો રાખે રાખ્યા
 શ્રેષ્ઠ પક્ષ સીધાત, કીધો સતગુરુએ વર્ણવ
 ખીજા બુદ્ધ બુદ્ધ તર ગ, પુરૂષ ઉત્તમ સો અર્ણવ
 સ ત ત્યા સહેજે સમ્યા, દીનતા વ ત દયાગ
 રવીદાસ સ ત જાના નહી, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાગ ॥ ૩૫ ॥
 મન વચન કર્મ સુધતાય, સો સધુ કહીયે
 સ્વપન વીના જેમ નીદ, જ્ઞાન પ્રગટ્યુ એમ લહીયે
 સધગે થાય શીવ ભાવ જ્યા જ્યા શીવ વતી
 રહેયે શુદ્ધ વાચાર, જ્ઞાનથી ડગે નવ સુરતી
 તત્વ જ્ઞાન નીરપ્રેહી, એકા એકી રહે સ ત
 રવી બલ આન દને, ગગન રહે મહ ત ॥ ૩૬ ॥
 ચીંતા ની દ્રા વર્જીત, સ્વપન ની દ્રા તુન વર્તે
 મન સ । અનુદેગ, બલ લક્ષ ખેડે કરતે
 જ્ઞાન સુભાવે જેહ, તે સાધુ મહા જ્ઞાની

શત્રુ મીત્રસમ એક, દૃઢ જાણ જાની અમાની
 ઠોજ અથવા ચાંદાવ સદા, જેહને જાણ દશો યર્થ
 જેમ બોમ મારગે પંખી રવી, પંચ અપંચ સો
 લહે નહી ॥ ૩૭ ॥

બોમ મારગે પંખી, દેશ વંદિશ ન જાણે
 તેમ એ જાણ વીઘાય, વસ્તુમાં રહે ગરકાને
 જેમ ખાસકને કામ, દૃઢ પચ પાન સુ લાઘ
 અન્ય વસ્તુનું નામ, લીધે નહી કાટ ઉપાધ
 તેમ તત્ત્વવીદને સહી, પુણ્ય જાણનું ધ્યાન
 રવીદાસ સર્વ જુત વીધે, દટી રહે સમાત ॥ ૩૮ ॥

ગ ગ અ બુજ જલ ચીત, હોય જેહ ચી ત્યા રહીતા
 સાક્ષીય કોને જોમ, તત્ત્વ દર્શી અંબીતા
 મહા જોગ મન માંહી, ક્ષણ ક્ષણ ધરે સમાધી

અંતઃકરણ એકતાય, મેલો મન ચક્રી ઉપાધી
 અધ ઓધ તત્ત્વક્ષણ ટળ્યા, મન ઉન્મુતીયે રહે ઠરી
 રવીદાસ કહે શીવ સ્વરૂપ, વશ કરી મુદ્રા બેચરી ॥ ૩૯ ॥

ગર્ભ ધ્યાન પરમાણુ, જ્ઞાન કેવળ પ્રકાશ
 મહા જ્ઞાન દ પદ ધામ, ઠામ મન ધ્યાન અબ્યાસ
 શીવ શક્તીનો સ ગમ, થાય વાસના વિવાયે
 હોય પરમ સુખ શાત, સુખ શાંતી અહ પવાયે
 સતગુર શબ્દે પહોચ્યા, પ્રકૃતી પુરપકે પાર
 રવીદાસ સુદમ શાખા અહી, રહી વસ્તુ અજાર ॥ ૪૦ ॥

પરમ સુખ જ્ઞાનદ, સોહી ત કહીયે નીરાસી
 નીહ પ્રેમ નીહ કામ, નામ જીન ધરે ન આસી
 અહ મમતા નહી કયાહી, ગુલાશુભ નહી વહેવાર

લક્તી જાન વેરાગ જોગ, દૃઢ મુક્તિ આહાર
જન તત્ર દાખે નહી, સતગુરુ કેરો ભેવ
રવીદાસ મો સંત લક્ષ, અતર નહી અહુમેવ

॥ ૪૧ ॥

સાધુ લક્ત હરીદાસ, હોય સેવક મુખી શાંતી
તહા સંત કરે પ્રકાશ, જ્યા અણુ માન ન જાતી
જે અંરીકારી સંસ, ગણીત મન જ્ઞાનમ મોખી
વેહે વ ત અની પ્રેમ, મતી અદ્રભુત અંગીખી
પ્રીત બહુ ખુદી અચલ, સત શબ્દ તેહને કહે
ર ની સત સ્ફાટક મણી, રવે સ્વરૂપ આપે રહે

॥ ૪૨ ॥

અનામાઝ બહુ અશ, અર્ધ ખુદી મીથ્યા અવાપા
મહે મેધીન જ્ઞાન, જેમ પય પાયસુ સાપા
સ્ત્રી સંગી વીમુક, તેહને જ્ઞાનજ કહેવુ
કહે શ્રી મુખ હરી સાખ્ય, અસંગી પટથી રહેવુ
પુન મ ન અર હોમ તપ, ધ્યાન જપ વળી કરે કીયા
ખર વરગ અભીમાન તજી ગવીસ ત ન્યારા રહ્યા
જીત મં દ્રી સત તેહ, હીન નીદ્રા દ્રઢ આસન
કરે તેહોને જ્ઞાન, રામ ચરીત્ર ઉપાસન
સમ દ્રષ્ટી સમાન, જ્ઞાન બ્રહ્મ અગ્ની તાપા

॥ ૪૩ ॥

શુભા શુભ કર્મ કાષ્ટ, બાળી યાગે સંતાપા
સદા સત સીરોમણી, સમીપ સત વસ્તુ લહી
રવીદાસ સત અસત નીત લાવા લાવ રહે નહી
કાષ્ટ ભાર અશ ખ, હોય પૃથ્વી માંહી ભારી
ક્ષણ એક મહી દહે, બાખ અગ્નિ હોય સારી
તેમ એ બ્રહ્મ જ્ઞાન, શુભા શુભ બાળે કર્મ
તજે કપટ ચતુરાધ, પાળે સત ગુરનો ધર્મ

॥ ૪૪ ॥

- રાગ દેશસુ રહીત જે સકતી મુકતી દાતાર
રવીદાસ સો સંતજન, ઉતારે ભવ પાર ॥ ૪૫ ॥
- અજ્ઞાની જે અંધ, જ્ઞાન બાહર કરે રડા
અજ્ઞતા દેવે દોષ, તેહ સાકુટથી જુડા
શાસ્ત્ર પુરાણ વીઘાય, વેદ અર્થ કરી બહુ ત્રાડે
ગુરુ ગમે સમીપ વસ્તુ, મુંઢ લઈ દૂર દેખાડે
જ્ઞાન ભાવ બાહર કથે, મહા પાતક રહીયે ધરે
રવીદાસ એમ સંત કહે, કંઠી જીવ નહીં ઓધરે ॥ ૪૬ ॥
- સમીપ વસ્તુ જેહ, સત દેખા કહે નેહા
મન તણેા ક્ષય થાય, તેહ સ્થાનક જઈ બેહા
રહીયે વસ્તુ વિચાર, તેહ ક્ષય પામ્યો તેહમાં .
ન્યારેા સહુથી જેહ, સર્વ સમાયે જેહમાં
કંચીત ચીત નહિ કલ્પના, ચીંત્યા વરજીત તે રાહી
રવીદાસ સોધ સંત ગર્ક, પલીપલ મગે નહી, ॥ ૪૭ ॥
- ચેતક તણી પેરે જેહ, સંત વૃત્ત માને વરતે
જીવન મુક્ત એહ, બેઠે ઉઠે વીચરતે
દ્રષ્ટ પદારથ માહી, નહી આસકતી ક્યાંહી
અન્ય ચીંતવન નાહી લેશ, સ્થીર ત્યા નહીં નહી ત્યાંહી
પાંચે પીડા નવ કરે, સકળમે દ્રષ્ટે સમાન
જીવન મુક્ત રવીદાસ કહે, શ્રી મુખ વચન પ્રમાન ॥ ૪૮ ॥
- નાદ બુદ જે અજ્ઞત, સત પાખે નહીં મોહા
કામ લોભ અહંકાર, સપને ઉપજે નહીં કોહા
નહી પદારથ દુર, એટલ તત્વવેતા કંહીયે
દરશનથી દુખ જાય, જેમ છે તેમ સત લહીયે

જાગ્રત જોગસું મન મળ્યા જન્મ મરણ બે વીલે થયા
સુન મન સુનાતીત રવી, જાગ્રત નીંદ્રત સ્વપન ગયા

॥ ૪૯ ॥

જ્યાં લગી દેહમે પવન, સ્થીરતા રહેન આહી
તહાં લગી જન્મ અમરણું અસ્ત્રી સુત સ ગ અયડાઈ
જ્યાં લગી વીપય વીકાર, ત્યાં લગી આસે કંકુ
જ્યાં લગી દોહો દીશ ધાય, જ્ઞાન પુરે નહી ઉ કુ
મુખ દુ ખ વામે જે ભજે, જ્યાં લગી ચ ચળ મન
લક્ષ ચોયાંસીમા રવી, ફેરા ફરે તે જન

॥ ૫૦ ॥

સંત તણુ વસ મન, અનુભવી જોગી પ ડીત
મહા પુરુષ તતવેત, જેહ છ દ્રી મન દ ડીત
ગામ અણું સહુ એક, તેહને સરખુ ભાસે
શુચી અશુચી અમાન રનાન અસ્તાન એક આસે
ઉત્તરેતા આત્મ વેત્તા, જીવન મૃતક જેહ
રવીદાસ શ્રી મુખ કહે, તે તે હું ને હું તેહ

॥ ૫૧ ॥

કો ઉત્તમ કો મધ્યમ, કો સ્તુતી ની દા ભાખે
ન ધરે મન ગુણ દોષ, ક્ષમા કરી વચનકી શાખે
ટળે સર્વ વીધન, ભક્ષ અહારા નીજ આહારા
પતીમહ ભક્ષાત લેહ, જેહવી તેહવી લેંન
સાગી નહી અર નહી અહે, જેહવી તેહવી લેંન
સ્વસ્થ અહાર કરે સત, પાન રસ પીએ અમૃત
ખહુ અહાર કરે જ ત, કામ રોગ પામે મૃત્યુ
સર્વ શારત્રી કોણુ માત્ર, સંત નીજ જ્ઞાને કહે છે
જક્તાહી પણુ સમાન, જેહ નીરમેહ રહે છે
વીરકત મહા મોટી દશા, હરી રસ પી તૃપ્તી થયા
રવીદાસ સંત બ્રહ્મ મગન, દુ તું ભાવ ઉડી ગયા

॥ ૫૩ ॥

વીરી ધં દ્રાદીક દેવ, જાણે સ ત કીટ સમે દેહા
 પોતાની દેહ અગ્નિ, જુદા ધન કુટુંબ ગ્રેહા
 સવગે દેખે રામ, ખીજો અન્ય ભાવ ન તેહને
 ચૈતને ચીત યથુ' લીન, મુક્ત પદ ઇચ્છે કેહને
 ચીત સ્થીરને પખન સદા, ગ્રેહેમે તીરય વન
 રવીદાસ સંત વીચરે, તો હુ ન જાય મન અન્ય
 જત્ર તત્ર સમાધ, સંતને બેઠે વીચરે
 સદા રહે મુખ ચાપત, મુન સુતે ઉચરે
 ગણીયુ દેહ અભીમાન, જ્ઞાન પ્રગટયો રવે' અનુભવ
 તે પરમાત્મ રૂપ, મટયો સદુ દેહનો સ ભવ
 પુથું' ધક્કા વ્યાપક જુવે, સોઈ સેજ સમાધ
 રવીદાસ કોટયા મધે, વીરવા બેગી સાધ
 ચાલ્યે બેઠે સુવે, રહે ચીત રાખું' જાને
 ઉપમાને નહી શોક, હપં ઉપજે નહી માને
 તત્વ વેતાની લક્ષ, સ ત લક્ષ્યુ એ કહીયા
 ખીજો સર્વ બેખ, સ ત ચાતી પદ રહીયા
 તત્વ દર્શા' અહરનીશ, નીજ ત વ સુ કાજ
 રવીદાસ સતગુર કહે, શ્રી મુખ શ્રી મહારાજ
 જહાં મન જાએ કયાહી, તોએ જીન્ન ભાવ ન પામે
 જુવે ચરાચર રામ, આગે પીઠે દીયે વામે
 જત્ર તત્ર સ ત રહે, તત્ર તત્ર અખ ડ સમાધી
 ગતીત પજે ગુવતાન, મનથી મગી ઉપાધી
 સ ત તથુ મુખ સ ત લહે, જે ઉન્મુનીયે રહે સદા
 ચાંતી ગુણુ રવીદાસ કહે, સદા સર્વદા મન મુદા

॥ ૫૪ ॥

॥ ૫૫ ॥

॥ ૫૬ ॥

॥ ૫૭ ॥

શુભ શાંતીનુ સુખ, સુખ કહેવાપન કહેવા
બ્રહ્મા ધંદ્ર મહેશ, દેવ ભતો નહી બેવા

ચક્રવર્તી નૃપ, પદ આદે બહુ જોહા

શાંતી શુભનું સુખ, સ્વમા સુખ લહે ન બેવા

ધનદ લક્ષ્મીવાન જે, પદ દરશનનું જ્ઞાન કહે
વર્ણાશ્રમ સહીત રવી, સંત તબુ સુખના લહે

॥ ૫૮ ॥

ચીંતા નીકા વજ્રંત, સીદ આસન સીદ જોગી

જે મન શાંતી શીલ, જીવનહી મુક્ત અરોગી

સદા સર્વદા અનીન, પ્રીત દ્રઢ નીરબે જ્ઞાની

મદ મચ્છર નહી લોભ, અહોનીશ રહે અમાની

રાગ દ્વેષ ન કરે કહી, નીરમેહ નેહ સ્વારથ કરે

રવીદાસ સો સંત જન, આદર અનાદર નહી ધુરે

॥ ૫૯ ॥

સ્થીર આસન ધરે સત, ચીત ચંચલ નહી કપાંહી

વીરે પ્રપંચ પલાય, રહે નીવૃત રથ માંહી

હરી ભજે એકાગ્રેહ, અનાશક્ત યલ એકાંતી

જહાં નહો કીતા કીત, મોહ મચ્છર નહી ભાંતી

સકળ તીરથ જ્ઞાનસો, મંત્ર સકળ મુખ રામ

રવીદાસ તપતે શમ્યા, અન્ય ભાષણુ નહીં હામ

• ॥ ૬૦ ॥

તજવું માનવ તે દંભ, દાન જે દ્રષ્ટ સમાના

સમતે તે જે સમાન, વીર્યમતા ટલી નીદાના

જામ તેજે મન ધંદ્રી હામ, નેમ હરી નામજ ભજવા

જ્ઞાન તેજે ષણ જ્ઞાન, મન મોહો ખોઈ અહં તજવા

ધ્યાન તેજ આતમ જીવે, જપત અજંપા જપ

રવીદાસ મનુ દેવતે, જે સ્વે નીરંજન આપ

॥ ૬૧ ॥

પ્રેમ તેમ વીણવાસ, સોધ માનો સત પુન
લકત સોધ જે દાસ, સતસે ભાવ ન દુન
વેરાગ સોધ બાણ, કદીના સ્પુરે દેહા

સત તે જે કહે સત, જીવત મરી થાય વીદિહા
માયા સો મમતા સહી, તજ્યા સ્ત્રી કંપના

રવીદાસ સત તજ, આસા અવીઘા જંપના

॥ ૬૨ ॥

સહેજ અચીત લેચે આહાર, અંધ જે ગ્રેહે નીરપ્રેહા

શ્રી મુખ ઈશ્વર સાખ્ય, એકાકી કરે ન નેહા

ની દ્રા તજ સત તેહ, અજ્ઞાન વાસના વીવાઈ

ચીતા તજ સત સોહ, હાણુ વૃધ ઝંપના તાઈ

ભગવા વલ્લ નવધા ભક્તી, જટા, તેજ જીગતે રહે

ભરમ તે શુભ મતી રવી, દડ તે જે નીત દલ દહે

॥ ૬૩ ॥

ઝોગી પ્રેમ ગુરુ સાત, ડીખી પાત્ર સતોપ સ્થાના

લીચે આહાર અચીત, કેમ કળા અહા રસ પાના

એના જ્ઞાન વીજ્ઞાન, સી ગધુન અનહદ વાગે

સાંઘી આજુણુ છંદ, અદ્ભુત ગગને ગાગે

કથા શુદ્ધ વેરાગ સો, રાગ ત્યાગ કૌપીન

રવીદાસ મુદ્રા ઉભે, વીવેક વીચાર, પહેરીન

॥ ૬૪ ॥

નીવાંઠના પ્રાણુ, સહેજ રાધે સો ભોગી

કરે સારવસ ભોગ, આપહી રહે અરોગી

વજ્રકાંઠ સ્થીર મત્ય, દાયા ઉજ્યાણી જ ગોટા

ઉભે રાજમ સહીત, ખાય અનુલવશા રોટા

ખેયરીએ સ્થીર થઈ રહે, સહેજ મુન્ય માહી સમાય

અહા ભોગ રવીદાસ કહે, એમ મન લેહે લાય

॥ ૬૫ ॥

અગમ અગોચર રાત ફેરી ફેરે નીત અબવાસા
 ઉન્મુની સ્થાન મુગમ, વાસા વમે આસા નીરાસા
 રાકવ રાત વીસારામ, પામ્યા આનંદ અનુપા
 પર જોત ઝળકત, પરસે વરસે દરસે નીજ રૂપા
 બ્રહ્મ જોગ ધર્મા થકી, નીર્વાણ પદ પામે સરે
 શ સે રેખ રહે રવા, તો ભક્તી બાણ પાઠા ફેરે
 રાશ પે રહે નીજ દારા, તોહુ દીનતાસો દાખે
 કરવુ મટયુ શુભ કર્મ, ધર્મ સુ દ્રવતા રાખે
 બ્રહ્માનંદ ભરપુર, ભજનકી રાખે ટેકા
 નીરવાજક ચક્ર મન, નામની આશ વગેડા
 ભક્તી વીનાં સો અધ જય, જ્ઞાન વેરાગ અર જોગ
 રવીદાસ ભક્તી સંકીત, પાસે બ્રહ્મ રસ ભોગ
 ભક્તી જ્ઞાન વેરાગ, જોગ સતગુરથી વામે
 વિદ્યાવેદ તપ તીર્થ, મન નાવે ખામે
 માત પીતા સુત બધુ, મીન સરવે દુ ખ દાધ
 સતગુર સમ નહી કાઈ, મીત્ર સાચા સર્વ સા
 પરમ પદ હોય દરશને, સુના તીત સહેજે લહે
 રવીદાસ અવસ્થા ચારકા, ઈછે ભેદ સતગુર કહે
 જાગ્રત પ્રત્યક્ષ પ્રમાણુ પ્રાણુ કરે શ્વાસો શ્વાસા
 પ્રાણુ હ સને નીદ્રા, નથી જાગ્રત એહ દાસા
 જેણે કરી કર્મ ચાચ, સકળ સદી માહી કરતે
 ચાચે દેહ વહેવાર, પ્રાણુ હ સ જાગ્રત વરતે
 સપન દયાનુ કહુ સરપ, દશ ધ દ્રોતા જે રાખે
 કવપે જલપે બહુ વીધી, રવી દોહો દીશ ધાખે

॥ ૬૬ ॥

॥ ૬૭ ॥

॥ ૬૮ ॥

॥ ૬૯ ॥

મનકા મત અનેક, કરે અતી ચીત ચપવતા
સ કલ્પ વીકલ્પ ઉભે, મનોરથ મે કલકનતા

ઠામ ઠામ મન ફરે, ઠરે નહી કીક ઠેકાણે
પ્રલક્ષ સપન તું માન સત એમ વરતે જાણે
હર્ષ શોક ઉપજે ધણા, મન પામે મન જેહ
રવીદાસ સતગુર કહ્યા, સખન દસા સઘ તેહ

॥ ૬૦ ॥

નીદ્રા દશા જડ દેહ, પ થ જુતણા એ કહીયે
જડ એ સુનવત જાણુ, સુસોપતી પરગટ લહીયે
જહા નહી ભાવા ભાવ, ધેન સરપ સો દેહા
તણુ અવસ્થા જીવ, બણે ગોચારી એહા

તુરીયા દશા હવે કહુ, રવે પ્રકાશ અનહદ ધુની
રવીદાસ તુરીયા મધ્યુ, રમે કાઈ મોટા મુની

॥ ૭૧ ॥

અખ ડ અનહદ નાદ તેહને કાઈ જાણે વીરલે
સમ પાતાળ ધક્કાડ, એક વીજળુ સુણી સુરલે
ધુન સકલમા ડરે, આપ બ્યાપક જગદીશા

સુક્ષ્મસે સુક્ષ્મ જાણુલે મોક્ષ વીરા
સતગુરુસે ધુન ઉપજે, નીર તર સો નીર્વાણુ
રવીદાસ તુરીયા શબ્દ, તુરીયા તીત વખાણુ

॥ ૭૨ ॥

તુરીયાતીત સત, શબ્દ તુરી તહા સમાયા
સોઈ શબ્દ નીરવાણુ, જ્યા નહી મન અરવાયા

સતગુર શબ્દે પ્રગટ, ભાસે પરાતપર દેવા
સહજ મુન ભરપુર, નહી લેવા અર દેવા

પરમ જોત પરકાશ છે, સદા સર્વદા જોય
નીરાલ બ રવીદાસ ગહે, નામ નીર જન સોય

॥ ૭૩ ॥

ઉપમા કહી ન જાય, નેતી કહી નીગમ ઉચારે
આદ્ય અંત નહી મધ્ય, વચ પર ભીંતર બહારે
સતગુર શબ્દે પ્રસક્ત, તાહીમે નાહી સંદેહા
મુખ દુખ રહીત સરપ, સ્વે સહેજનંદ એહા
સચરા ચરમે રમી રહ્યા, હું છું તે મેં એક
રવીદાસ નીજ લક્ષ્મી મે, પાવે કાષ વીવેક

॥ ૭૪ ॥

જહાં પ્રીત પરતીત, તહા રતીયે નહી નેમી
વચન માંહી અતી વહાણ, નેણુ મેં ઝલકત પ્રેમી
મુખના સાગર સંત, દેખ આવત મન હરખે
જેમ વધે હરીયાળ, થાય અમૃત ધન વધે
દીનતાધ સ્વાતી બુધ અતી, ઉલટ આદર કરે
રવીદાસ સેવક સુખી, તાહી રહે સતગુર હરે

॥ ૭૫ ॥

હતી શ્રી સંત લક્ષ્મણકે અંગ સ પશું.

અથ શ્રી અધમ અસ્ત્રોકો અંગ પ્રારંભ.

મહા જીગત જોત્રેન્દ્ર, મહા જોગા અબ્યાસા
આતમ કીના વશ, મન ઉન્મુતી પ્રકાશ
લાગી સહજ સમાધી, ઉપાધી સખહી વાળી
વરતી પ્રજાકાર, અખંડ ધુન લાગી તાળી
આપ પહેચાન્યા આપમેં, આપ સરખે ચઈ રમે
રવીદાસ સો સતપુરખ, કામની સંગે ક્યું રમે

॥ ૧ ॥

વીરહણી કેરા વચન, અધર રસ અમૃત ધારા .
 મુખ કમલની વીશ્વાસ, સુગંધ સુખ લીચે અપારા
 કુચ કમલ પર હસ્ત, આલીંગન લીચે મેહમંતા
 કીકા જુગત વિહાર, અન રસ રહેવે કંતા
 એ સુખ વીપ સરખા લગે, જે જોગી આતમ હતા
 દ્રષ્ટ દેવ છોડી ચલ્યા, રવીદાસકા મોટા મતા
 પૃથ્વી મધ્યે શુર, ઉડતાં પંખી છેદે
 મદોન્મત જે કુંજર, કુંજ સ્થળ તાકા ભેદે
 મહા બન બંકા સિંધ, પલકમે ઉનકું મારે
 અપની ફેરે આણુ, ચૌદ જુવનમેં સારે
 પેદાત જાણુ સુજાણુનર, અગમ વાણી બહુ બકે
 કંદપં કંદણુ રવીદાસ કહે, વરલા કોઈ મારી શકે
 પંડીત મહા પ્રવીણુ, વચન દ્રઢ વેરાગા
 વચને હોય વીત્રાગ, વચન કર સંગહી ત્યાગા
 વિત વંત બુદ્ધીવંત, પટ શાસ્ત્ર તતવેતા
 વચને જ્ઞાન વિવેક, જોગ જુગતહી લેતા
 સભા સકલ દેખત રવી, પલક માર બેઠે સહી
 કટાક્ષ લોચન કામની, તજવા તે સાવધ નહી
 હાટક નાર તરવાર, અંત આપણી કષ્ટ નાહી
 એ અવીધારા અંગ, થુલકી બુદ્ધી ન જાહી
 ભર્ષ આતમસે ઉદય, વીકારીન ઉડી છકા
 જ્યું જલ મધે લીલ, પ્રગટી જલહીકું ઢકયા
 ત્યું કામની ઝોર કનક, દેખી તન ઉઠત જવાલા
 કરે નેણુની ચોટ, શુર નર ભયે બેહાલા
 અલ જ્ઞાન અનમે કથે, કનક કામની મન વસે
 રવીદાસ કહે ખલ બુદ્ધી, દેખી અધ નરકે ધમે

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

કામની કામ સુભાવ, પુરપકું બાંધ ઉપજાવે
 સન્યા હાસ વીનોદ, ત્રેખડી સ્નેહ જણાવે
 પાછું જોઈ કટાક્ષ, વચન આની શીતલ જોડે
 ચતુર હાથ તુરત તાસ સંગ ધર ધર ડોલે

નીરગુણકુ જાને નહી, કનક કામની સંગ
 વરતી હીણ રવીદાસ કહે અંતે હોય પતંગ

॥ ૬ ॥

અંતે હોય પતંગ, દીપ માંહી ઝપલાવે
 જીવ માયા આધીન, કમ માંહી જલ જાવે

ઠાંદ્રી ગુણ અભીમાન, નજરસે નરખે નારી
 અહાર દેખાવંત ત્યાગ, અંતર ગત ખ્યારી

વાચ જ્ઞાન વીલાસસે, ઉલટા પરીયા ફેર
 ચીત્ર જોત રવીદાસ કહે, કેસે દળે અંધેર

॥ ૭ ॥

વેદ પુરાણે શાખ કંદખે કખીરકે વાયક
 અનંત કોટી સંત માંહી રાક્ષા નાયક કે નાયક

શબ્દ વીચારત નાહી, જીવ બાંધ્યા મોહ પાસા
 અગલી પીછલી ઓર, મટે નહી મનકી આશા

કંઠ્યુ રેણુ ઠરડી અણી, ચડતે મન કમમગ કરે
 રવીદાસ જ્ઞાની ગુની, કામના વશ હોય ફેરે

॥ ૮ ॥

અટા દસ પુરાણુ, બ્યાસે નીરજોહી ગાયા
 કામની લાગી પુઠં, પુત્ર કારણુ લલચાયા

સનકાદીક દેવ, એટ માંહી એટ જ્ઞાની

સનકાદીક લયે કોષ, શુકે કીરતન મન માની

ભરથ સંગી નારદ મુની, પારાસુર પૈજે પગી

રવીદાસ અહં કૃત પણે, સુંદરી સજકુ ગઇ ઠગી

॥ ૯ ॥

ચંચલ મેખલા શબ્દ, કંકણનેપુર ઝણકારા
વેંણા વારાંગી નાગ, મુગ્ધ મહારૂપ અપારા
નીચા દાસી નેણુ, નીકટ આર્ધ મુરખ મરકે

અંગના અનંગ સુભાવ, ચીતકું લપ આકરશે
મૃગ લોચની કટાક્ષસે, રાજ હંસ વિહવલ કરે
રવીદાસ મુન ડગ્યા, છલકે ધમ્મજા વર વરે

॥ ૧૦ ॥

લીલાવંતી જે નાર, સ્વભાવે ચ ચલ હેાષ
કરતહી હાલ બેહાલ, હાવહી ભાવસે મોહી
મુરખકા મન માંહા, પુરતહી બેસી જાયે
હમ સામુ રહી જોયે, અતી આનંદીત યાયે

સ્વભાવે વીકસે કમલણી, યુ માનીનીકું મંગળ ગમે
રવીદાસ ચીત જેસે શ્રમર, જ્યુ કચનારી પુઠે ભમે

॥ ૧૧ ॥

જુઠ ન બોલે બેહેન, સુનો એક વાત સરોતર
સાખ લોકનમે સાર, અસ્ત્રી રામ નાંહી મનોહર

કહા રાજા કહા રંક, તારણી વલલ લાગે
તરીયા દેખે પુરત, તપસી તપહી ત્યાગે

દુઃખ કારણ કામની, એ સમ દુઃખ નાહી રજે
રવીદાસ ચીત ચેતલે, રામા છોડ રામહી બજે

॥ ૧૨ ॥

વિષય વંત જે નાર, એહને મીત્ર ન કોઈ
સ્વારથ કરે સનેહ, અંતહો દીયે વગોઈ

પ્રથમહી બોલે રસાલ, ધીતીયે એમ દ્રષ્ટહી મેલે
ત્રીતીયે ચીતથી રહે, મન ચતુરથ સુ બેલે

રવીદાસ ચ ચલ ત્રીયા, જેમ મંજારી ગાન
મીઠું બોલી રીઝવે, તકી મુશક કરે પાન

॥ ૧૩ ॥

જગત મોહ અજ્ઞાન, રૂપમાં મદીરામાં પ્રીતી
 ઉન્મતથી ઉન્મુન, સંતને બેલે અનીતી
 આંકે ઉદયને અસ્ત, તેણે આમુષ ક્ષમ થાયે
 દોરી કાપે કાવ, પવકમાં જમ ઘર ભાયે
 નથી ભણતો મુઠ નર, કાવ મસ્તક ઉપર ઘટે
 જનમ મરણ રવીદાસ કહે, બે ઉપજી નહી દે જતે

॥ ૧૪ ॥

ઈતી શ્રી અધમ સ્ત્રીકે અંગ સ પૂણ

અથ શ્રી ઉત્તમ નારીકે અંગ પ્રારંભ.

વીરહનકુ વેરાગ, ઉપજે, આનંદકારી
 વીધથી પુરુષકા અંગ, નરક સામ દેખે નારી
 અસ્તી માંસ રૂધીર, રોમ ક્રુચ નરકે બરીયા
 લંપટ લોભી, દીન, હીન લવલેશ ન ડરીયા
 અશુચ જાનકે અસ્તરી, કામીકુ તતક્ષણ તજે
 જ્ઞાન નીગમ હોયે રવી, સતગુરુ શબ્દે જે બજે
 રૂપવ ત જે નાર, હોય અતી બકતી વીવેકા
 શીવવંત પ્રુદીવ ત, રહે સતગુરુકી ટેકા
 રથાવર જંગમ માહી, આતમા એકહી લેખે
 ત્યાગ પ્રુધ અનુરાગ, સતયે પ્રીત વીશેષે
 તનમન ધન અર આતમા, સકળ સાજ અરપન કરે
 રવીદાસ સો નાર ધન, હરી હીરા હરદે ધરે

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

તનકી તનતા મય, ઉજ્જુ અર શીત ન બ્યાપે
હરખહી શોક વીલાય, મનમાંહી તન ચાપે
દુધા પીપાસા સહેજ, અહાર ઉદકહી લેવે
હરી કે નામે પ્રાણુ, કાઢ માનસો દેવે

આતમ પરમાતમ લખે, સપના ગણે સંસારકું
રવીદાસ ભક્તી મણી, બલીદારી મોઝ નારકું

॥ ૩ ॥

પ્રીતમ સાથે પ્રોત, પ્રેમદા કોષક દાખે
અંતકણું આવણું, ટાળ અમૃત રસ ચાખે
વાલપ માંહી વીવેક, એક અનવાત ન રચે
અપની દેહી આદ, ઓર સખ દ્રષ્ટ ન ખુચે

પ્રેમ મગન મન મનવા રહે, સો વારાંગના વીરલી ખરી
અધીકારી રવીદાસ કહે, નારી નહીં એ નરહરી

॥ ૪ ॥

ખડુતન કરે નેણુ, પલ પીયુષસુ લાગી
પ્રકૃત્વીત રહે મન, સુંદરી સદા સોહાગી
દ્રોહ વેર નહીં કયાંહી, અંતઃકરણુ ઉજલ આગસ
સતગુર કેરા શબ્દ, બધ પારસમે પારસ

પતીવ્રતા પરદુખ હરન, શીતળતા સખકુ કરે
અલ દશા નારી રવી, અધીકારી માંહી સરે

॥ ૫ ॥

આપ સ્વારથે સ્નેહ, કરે નડી નરપખ નારી
કામ ક્રોધ અકંકાર, માર મળદા ટાળી
દેહ ઈંદ્રી મન પ્રાણુ, રહે જ્યુ દીવસ ન ખેતર
વપુકા તેજ વીલાય, ઉચેા જ્યાં આપે દીનકર
સતગુર કે પ્રસાદસે, આવૃણુ તીમીર તે આવરે
રવીદાસ સુખ દુઃખ રહીત, એ નારી તારે તરે

॥ ૬ ॥

મુદરી સરલ મુલાવ, અમે અંતર શુચી શાંતી
 વદન હરત આનંદ, કંદે કામળ અતી કાતી
 સતગુર કેરા બાણ, શબ્દ હરદા ખીચ લાગે
 હું તુ દીયા ઉઠાય, અટક આપા સખ ત્યાગે
 પ્રેમકે નહી પ્રેમદા, ર ગ રાતી પીયુમે રમે
 રવીદાસ મદ રહીત સો, પન પન પીયુજી કુ ગમે ॥ ૭ ॥

ભુપણુ શીવ મુલાવ, સરસ શોભીત અની અગા
 પ્રેમ પટાળી પહેર, નેહે ભરી ચાવી વાર ગા
 થીર કાજળ દીધે નેણુ, શમાડી માગ સ વારી
 નેહ કમ આડની લાજ, હાર હીચે ભક્તી ઉભરી
 આનંદ મોહી માનુની, સતગુર ચણે જઈ નખી
 રવી પ્રેમ મગન હોધ મુદરી, સત સરપે જઈ સખી ॥ ૮ ॥

રધુવર સાથે પ્રેમ, સાર સવરી મુખ જાણ્યા
 કરમા એર વૃજનાર, માહી રાધા રસ માણ્યા
 કુંતાકા મેહે પ્રમલ, ભક્ત વીદુરકી નારી
 રહીત દેહ જ લાળ, કૃષ્ણસે પ્રીત અપારી
 ગર્ભ કેળ નાખી દીયા, જાવકા સવાદ સવાઈયા
 રવીદાસ હરખીત રહે, નીજ ભક્તી હરી પાઈયા ॥ ૯ ॥

ઈતી શ્રી ઉત્તમ નારીકો અગ સ પુર્ણ.

અથ શ્રી નામ ભક્તિકો અંગ આરંભ.

વહાલ પણાની વાત, કહીયે શું વેરાગીને
 સનેહ સું હાગી વાત, ગમે કેમ તે ત્યાગીને
 પ્રેમ પ્રીતની રીત, કહીયે કે પ્રેમી જનને
 નહીંતર રાખ્ય અગોખ્ય, પ્રીછવ પોતાના મનને
 કહે રવીદાસ રસ રૂપની, વાત ન જાણે કાંઈ
 વહાલ પણું જ્યાં ત્યાં નથી, જકત ફરીને જોય

॥ ૧ ॥

જપો હરીનું નામ, હૈયામાં હેત કરીને
 દુર્લભ મનુષ્યા દેહ, ન આવે ફરી ફરીને
 સપના સરખું સુખ, જાણવું સ સારીનું
 માટે ધારે નામ, મનમાં મોરારીનું
 કહે રવીદાસ કરતારને, કદી ન મુકો મનથી
 જે કાંઈ તાકો કાજકો, માનો સત વચનથી

॥ ૨ ॥

સત વચન શ્રી રામ, નકો રહીયાંમાંથી
 નર દેહીને નાથ, એવા તક આવે ક્યાંશ્રી
 માટે જાણ્યે રામ, યાદ નીસ્તારે કાંઈ
 ભારે ભવ જલ માંહી, ઉગારે સમય સાંઈ
 કહે રવીદાસ કરતા ભક્તે, જો કાંઈ તાકો લાભ
 કહો આનું ક્યાંઈ હશે, ઉંઠલ માંહી આભ

॥ ૩ ॥

ઉંઠવ માંહી આભ, ન આવે કાઠી ઉપાયે
 એમ હામ હામ શું ધાય, થીયો મન ઘેલો કાંઈ
 સેંધો હોઈ કે ટાળ, સહુ કેમ હોયે સાથે
 વંચ્યવને વહેવાર, બને નહીં બળે વાતે
 કહે રવીદાસ હરી નામ, ભજ સો વાતોની વાતે
 જકત જવાદે પુરમાં, હરીને કરીલે હાથે

॥ ૪ ॥

હરીને રાખે હાથ, વાત મુણ સાચી મારી
કા નહીં આવે સાથ, માત પીતા મુત નારી

લલોપતોની વાત, કરો કાં લાવય દેખી
માથાને કહે ઠીક, પછી મેલે ઉવેખી

કહે રવીદાસ હરીનામ ખીન, શુ સ સારી હેત
આવીને અમથા નડે, જમ પરકાચે પ્રેત

॥ ૫ ॥

જેમ પરકાચે પ્રેત, પછે તે પુઠ ન મુકે
જ્યારે દેખે લાગ, ત્યારે તે આની હુકે

ખાવા પીવા હોય, ત્યારે સૌ આધા થાવે
જ્યારે થયા નીરધન, ત્યારે તે ઠાઈ ન જોવાવે

કહે રવીદાસ છોડો ખટુ, સગાને સ સાર
સાજુ રાખો રામશુ, તો ઉતરો લવ પાર

॥ ૬ ॥

પાર પમાડે રામ, જુડતા જુગમા તારે
પશુ સરીખો પ્રાણુ, તેને તે તેજ આધારે

જ્યો સીજે ઝામ, સેનીયે તેહને બાધ
વેહેલી મેલે વાટ, જગતની જુક સગાધ

કહે રવીદાસ કુડો ગણે, કુડુંબ તણે પરીવાર
જેતા જુગ જાસે સહુ, નામ રહેશે નીરધાર

॥ ૭ ॥

નામ રહેશે નીરધાર, હરીનું જુગમા જાણે
તેહની મુકી વાટ, જગતને શીદ વખાણે

હયે વીચારો એમ, હરી વીના જે કામ ખીજુ
સાચા મુકી રામ, જગત જોડે શુ રીઝું

કહે રવીદાસ કરતારને, રાખો રદીયા માંય
હરા નામ હોડી તજને, શીણે વજગો કાય

॥ ૮ ॥

શીલે વળગેા કાંધ, બુઢવા વહેલા યાઓ
અમૃત મુકી કાંધ, વળી એ વીખડા ખાઓ
શે થયા સહુહીણું, બુઢી કયાં બગડી સહુની
સચરા સાસુ શેત, પુત્ર બેટી ને વહુની

કહે રવીદાસ કહું આરડી, કેઈ ધરેના કાન
નંદ સુત નરહર તજી, શું ખીજાસુ તાન

॥ ૯ ॥

ખીજા સાથે તાન, કરે તે બુડી મરવા
ભક્તી વીના ભવ માંધ, કહો કયાં પ્રાણી ઈરવા
બુઢ્યા ભટકે એમ, ન જાણે નામ ઠેકાણું
કરતાં વાત વીચાર, ઓચીંદુ આવે આણું
કહે રવીદાસ કાંધ જાણવો, સપણા સરખું જાઈ
જો આવામાં ચેતીયે, તો તો કાંઈ ચેતાઈ

॥ ૧૦ ॥

ચેતો રાખી ચોપ, આજસ નહી કરવી અંગે
મુકી સહુ સંસાર ને રાચો હરીને રંગે
ત્યારે થાય કહ્યાણુ, જીવનું જાણો ભાઈ
ભજો હરીનું નામ, દેહ ધરી કરો ભલાઈ
કહે રવીદાસ કાંધ તજી, હરીને રાખો હાથમાં
તરવાનો ઉપાય તે, વરતી લીયો એ વાતમાં

॥ ૧૧ ॥

વાતુ માંહે વચન, ઉપજી તે કાંધ ધારો
રદીયા માંહી રામ, નીરખીને નેણા કારો
મુકી આજ પંપાળને, પ્રીત હરીમું જોડો
હરીમું રાખો હેત, ખીજા સાથે મુખ મોડો

કહે રવીદાસ કહ્યાણુ જો, તાકો જીવનું કાંઈ
તે સહુ તજીને હરી ભજો, લાલ ધણો છે ત્યાંધ

॥ ૧૨ ॥

લાભ ધણો છે ત્યાંય, હરીને રહેજો વળગ્યા
 મુકી નીરમળ નામ, રવી ઠયાં ધાઓ અળગા
 એ શીખામણ સાર, હયામાં રાખો ઠાવે
 મુકી સૌ સંસાર, ભજો જુધરને ભાવે
 કહે રવીદાસ કેશવ ભજો, કારજ મનના સદૃ ઘશે
 તો હરીમાં મળશે પ્રાણ, જો હેત હરી સાથે હશે
 હશે હરીશુ' હેત, તેને તો હરી નહી મુ'કે
 ભક્ત વત્સલ ભગવાન, ભક્ત આવી તહા દુ'કે
 નીમય ન મુકે નાય, પોતાના સેવક જનને
 એવો એ વીશ્વાસ, રાખજો માંડી મનને
 કહે રવીદાસ કહું તે કરો, ભજો હરીના નામને
 તો નીંઘા ન કરો કાન, જો તાકા નેહ કામને
 જો થીણો નીરકામ, સારે તો હરીને સેવો
 તો ભાવે કરો ભક્તી, હોય જો લાભને લેવો
 ભક્તી વીના ભવ માંહે ભટકતા પાર ન પાવે
 સામ્રથ નામ સનેહ, તેહને તો કાણુ બોલાવે
 કહે રવીદાસ કાણુ ગાંજસે, જેહને હરીમુ' હેત
 હરી હરીજન એક છે, લહેતા તે નથી અચેત
 લહેતા નથી અચેત, કહીયે શુ' તેને માંડી
 ભક્તીવીના જમહાય, જશે તે યાશે ભાંડી
 ઉગારે નહી કાઈ, મારે જહાં જમના કીંકર
 માટે મુરખ મન, ભક્તની હાંસી ના કર
 કહે રવીદાસ કહું છું તને, માટે મુરખ મન
 ચીતમાં ગ્રેહશી ધન સદૃ, સતગુર સન વચન

॥ ૧૩ ॥

॥ ૧૪ ॥

॥ ૧૫ ॥

॥ ૧૬ ॥

- માને એજ વચન, કહું તે હેડે ધારે
 સગા સાગવા લોક, ખીજા તું સહુ વીસ્તારે
- જેહમાં આવે લાલ, આપણુ તે વાતે ધાધએ
 મુકી ખીજા વાત, ખેઠા ગુણ હરીના ગાઈએ
 કહે રવીદાસ ભજ રામને, નરમે ચાઈસ નેટ
 જુદર સાથે ભાવ કરે, તો તે પોહોંચાડે ઠેક
- પહોંચાડે એ ઠેક, નેટ એ નાથ ન મેલે
 વરસે આસ અપાર, તેણે કાઈ જગના રલે
 આન દેવને એન, અરથ નહી સીઝે તેણે
 તેનું મહીએ નામ, જગતમાં તરીએ જેણે
 કહે રવીદાસ કેશવ વીના, કાષ્ટ ન કરે સ ભાળ
 એવું જાણી જાળવો, સમરો શ્રી ગોપાળ
- સમરો શ્રી ગોપાળ, જેથી કાંઈ કારણુ સીજે
 જમ્યા વીના કરમાટ, તેણે કહો કામદા પીજે
 ભારે જુડીઠે જુખ, ન ભાગે ખાધા વોણી
 દુધ તણો જે સ્વાદ, ન આવે દીઠે દોણી
- કહે રવીદાસ એ ધમ છે, હરી વીના સહુ વાન
 જેમ ગુનકાનો દીકરો, તે કાને કહે તાત
- કાને કહેજે તાત, વાત એમ સધળી ખોટી
 પુઠે યાય પ્રગટ, જાત નાતી ને ગોટી
- ફોગટ કુલ્યો કામ, હયામાં જુવો વીચારી
 વણુ ભક્તીએ ધમ, હરીસે જ્યમ જુહારી
 કહે રવીદાસ સહુ સાંભળો, એ શીખામણુ સાધની
 તો મુકો મનની તાત, ખીજા સહુ ઉપાધની

॥ ૧૭ ॥

॥ ૧૮ ॥

॥ ૧૯ ॥

॥ ૨૦ ॥

ખીજી સહુ ઉપાધિ, વાત જે વણુ ભગતાઇ
 જે તાઠા કાંઇ લાલ, તારે તો હરી લજ ભાઇ
 તારે ત્રીભોવન નાય, છુટ કાંઇ સંત મુખ જોની
 છે કાંઇ હરીની હાર, જનમે ખીજો જોની
 કહે રવીદાસ કહું વાત એ, જે કરે હરીની ભક્તી
 સાથે કે આવે નહી, જોતાં જુડી જક્ત

॥ ૨૧ ॥

જોતાં જુડી જક્ત, ભક્તના ભેદ ન જાણે
 હરીની મુકી વાત, મુઠ બહુ પાપ વખાણે
 આપું રાખે એમ, નરક પડવાને કજે
 જુતલમાં તે જુત થયા, મેલ્યા મહારાજે
 કહે રવીદાસ હરી ભક્તી ત્યાં, હરી હમેશા જાય
 તેહનો બાંધ્યો નર હરી, વેચે ત્યાં વેચાય

॥ ૨૨ ॥

એમ વેચ્યો વેચાય, જુદર ભક્તોનો બાંધ્યો
 જણે તોડી જક્તસુ પ્રીત, નેહ તે હરીસું સાધ્યો
 તેહને સનમુખ સ્યામ, જેહને પ્રીતજ જાડી
 ત્યાંથી નાહા રામ, વાન જ્યાં દીડી આડી

કહે રવીદાસ રઘુનાથને, જે એકે મન ધ્યાય
 વહાણપણની વાતમાં, તે સહેજે સનમુખ થાય

॥ ૨૩ ॥

સહેજે સનમુખ થાય, સ્યામ સ્નેહનો બાંધ્યો
 પ્રેમ વીના પોકાર, કરીને કાઈ આરાધો

દેખે ન દીન દયાળ, કરે જે જપ તપ તીરથ
 હરી ગહાલ પણે વશ થાય, ખીજી તો કહેવા કીરત
 કહે રવીદાસ હરીનામ લજ, હંચા કુટ આગે સહુ
 ખીજી પામે નાશને, નામ અટલ રહેશે રહુ

॥ ૨૪ ॥

નામ રહેશે નીરધાર, જકાતમા સહુ જાવાનું /

રેશે લાવ લકત, વળી કેા જન ગાવાનું /

અટલ રહે નીજ સત, જે હરી નામે જડીયા

તે લવે ન થાયે લગ, જે મન મોહનસે પડીયા

કહે રવીદાસ કીરતાવસુ, જેહનું જડીયુ મન

તે આ લવમા નહી ઉતરે, માનો સત વચન

॥ ૨૫ ॥

માનો સત વચન, સાધ જે કહે તે સાચુ

ખીજુ સહુ સાધન, હરી વીણુ જાણુ કાચુ

સાચા શ્રી રઘુનાથ, સદા તે હંડે રાખે

ખીજુ આશ અનેક, હંચેથી કાઢી નાખે

કહે રવીદાસ રહુ ગણુ, તો શુણુ ગાવો ગોવી દના

તારે તેજ હોય નહી, તે ચમકારા ચ દના

॥ ૨૬ ॥

ચ દ તણુ ચમકાર, ન હોયે ચ દા પાખે

ખીજો આવે કાણુ, વળી સુરજની સાખે

જેને જેવું કામ, તેથી તે તેવુ થાયે

ગધા કરે હુ કાર, ધૂત તે ઘોડો ખાયે

કહે રવીદાસ એમ જાણુજો, હરી મળે હરીના જન

વહાવ પશુની વાતડી, કે પ્રીછે પ્રેમીજન

॥ ૨૭ ॥

પ્રીછે પ્રેમીજન, વાતકો વરતે ખીજા

તે દોહો દીય શાને ધાય, જોઈ તે હરીને રીઝયા

જેહને જેહસુ મન, તેહને તેહજ લાવે

કાટ કરે ઉપાય, ખીજુ કાય નજરે નાવે

કહે રવીદાસ હરીજનને, એમ લાગી હરીસુ ખાત્ય

જેમ કાંય ચ દ ચકારને, કે જેમ છીપ ને સ્વાત

॥ ૨૮ ॥

જેમ છીપ ને સ્વાંત, હરીજનને તેમ હરી વહાણ
ખીળ ન ચડે ચંત, નજરોમે આવે દાણ
સોધો સહુ સ સાર, સાર એ લકતી હરીની
ખીજી સરવે વાત, જોષ સહિ અરૂ પરીની
કહે રવીદાસ કરતાર લજ, કારજ સધળા સીઝમે
ભય ન ગણે ભક્તી કરે, ત્યા કુખુદી કુતા ખીજસે

॥ ૨૯ ॥

કેડે કુતરડા ભસે, તેને ઠાઈ ચીત ન ધરીયે
મનજા વાચા એક, ભક્તી હુગજીની કઠીયે
જેહુની સાથે કામ, તેને તો રાખે! મનમા
હરી વહાણે વશ થાય, રહે વરતી કે વનમાં
કહે રવીદાસ કેશવ ભજે, તજે આળ પ પાળ
તેમાં વળગાડો! સુરતેને, જેમા તત્વ મહાલ

॥ ૩૦ ॥

જેમાં તત્વ મહાલ, તેજ હયામાં ધારો
ખાકી ખીળ દેવ, હયાથી સર્વ વીસારો
સાચી માનો વાત, કહીયે તે જુઠ ન જાણો
જો વાર હોય વાત, વળી મન તેજ વખાણો
કહે રવીદાસ જુઠ સહુ, હરી વીના વેપાર
મહાજલ મેડી સેવતા, કહે કે પામે પાર
એમ કે પામે પાર, શીદ વહાણુને શોધે
વણુ ઉપદેશ થાય, તો સાધ સાને પરમેષ
વણુ વાવે જો થાય, તો શાને ખેતીને ખેડે
ખાવળ વાવી ખાપ, કેહો કે આંખા વેડે
કહે રવીદાસ સહુ કે સુણો, સાચો એ ઉપદેશ
ભક્ત તથી ભવમાંહી, એ ગોવીંદ કરે ગવેશ

॥ ૩૧ ॥

॥ ૩૨ ॥

ઈતી શ્રી નામ ભક્તીકે અંગ સ પુર્ણ.

અથ શ્રી પંચ કોશ પ્રબંધ પ્રારંભ.

શીખ્ય પુછે કર જોર, એક ઉપજી આશંકા
પંચ કોશકે માંહી, બધ્યા રાખી અર રંકા
બ્રહ્મા ધ દ મહેશ, દેવ સખહી અવટાયા
થાવર જ ગમે આદ, જીવ પંચ કોશ બધાયા
કોશ અર કોણુ વશીરશા, અસા કરા કેહી ભાંત
સતગુર સો નીચે કરી, ઠહો દ્રષ્ટાત સીદાંત

॥ ૧ ॥

ઉત્તર.

અન્ન મનોમય કોશ, કોશ અર પ્રાણુ વીજાના
અર આનંદ મય કોશ, તાહીમે સકલ બંધાના
પ્રથમ અનહીતે બંધે, વીશ્વ ઓર વૈરાટ
રવીદાસ સતગુર કહે, અન ત કલ્પના ઠાઠ

॥ ૨ ॥

પછે બંધે કોશ, ખડગ દ્રવ્ય માન ભ ડારા
પાંચ કોશ બંધે કર્મ, કમલ રસ જુ ગહી હારા
એસે સકળ બ્રહ્માડ, જીવ બંધે પંચ કોશા
હાણુ વૃદ્ધિ અર શોક, મોહ રાગમદ રાસા
પંચે પંચે યુ બંધીયા, વસ્ત્યા રસાહી અસાપ
રવીદાસ સતગુર કહે, કરમે જીવ કહાપ

॥ ૩ ॥

રેખતા.

કમલકે કોશમે, ભમર જ્યુ રસ રસો
અસ્યો શુ રાતદીન, જાનહી માને
પંચહી જીવ કરી, કોશ વસ્યો કરો
એહ પરપંચ સત વીરલા જાણે
બીન્નહી બીન્ન કરી, કોશ પંચ કહેતહું
અન્ન અર પ્રાણુ વિજાન ભાધ.

આનંદ કૌશલ વીધી બહુ અટપટી
 જનત નાહી શુદ્ધ, અશુદ્ધતાઈ
 પ્રગટ કરી કહું બોદ, અહ મારકો
 વશો રશો ત્રશો કશો કહાવે
 કહે સતગુર રવી અર્થ અનકોચકો
 પ્રથમહી પીઠંકી ઉત્પત્તી જણાવે

॥ ૪ ॥

છપા.

પૃથ્વી અંબુ તેજ પવન, જ્યોત્સ્વ પંચીકૃત માંહી
 પ્રગટ લયો આનંદ, પૃથ્વીમે કરી દેખાઇ
 અન્ન તે રજખીજ રજખજ એક મળી રહી
 જાતે પ્રથમ વીકાર, ધાત સ્વપનહી બહુ લહી
 વીકાર ત્રીન માંહી ગરબ, વીકાર ત્રીન બહાર હુવા
 સતગુર કહે રવીદાસ સુણ, સોઈ બતાવું જુવા જુવા

રેખતા

ખાલકે કેલમે રંગ રમતા શીરે,
 ખીચનીયે ખીચન એ કુદ નાચા
 કુવાર જુવા ત્રીયા સીસે રસ વશ્યા
 વીશે સ્વાદમે બહોત રાગ્યા
 વૃષ લયા કરા માત હુવા કદ
 વાત અર પીત કંઠ માંહી ઉતટા
 સુત વચ કુટુંબકો કામ આયા ધહી,
 ગારી દે સખે મીલ સીસો કુલટી
 કાઢી કુચીલ અનરથ સખ દેહ સંગે
 ઉંચ અરનીચ લધુ દીગ સોઈ

જી પુત્ર નપુસક ગુર શીશ રવી

સતગુર કથે અન્નકોશ જોઇ

1) 1
॥ ૬ ॥

ચારહી વણું મનુષ્ય શુ દેવતા

ચારી આશ્રમ દેહ લાવ દેખો

વીધી નીરોધ સુખ, દુ ખ ત્રય તાપ સખ

વીહીત અવીહીતા, અન્ન કોશપે જોહી

થાવર જ ગમ પશુ પ ખી સમે,

પચીકૃત પચ જુત જરતા

સુર અશુર ભક્ષા લગી, કહા લગ જહુ

અન્ન માહી વરતા, એહી લોક પરલોકકા

ભોગ નાના વીધી દ્રષ્ટ પદારથ અન્ન માહી

સતગુર કહે શ્રુતી સાખ દેઈ રવી

અન્નમે ખહુર કોઈ નાહી

॥ ૭ ॥

પ્રશ્ન ઈ દવ ૭૬.

અન્નહી કોશમે કોન વસ્યો ગુર

કોન પ્રગર રસ્યો સો રવામી

મશેા કશેા કોન પરદારહી

સોહી વીધ કહો અત ર જામી

ગુમહો અ તર આદી અનાદી અખ કીત

સત પુરપ સદા નેહ કામી

પ્રશ્નો ઉત્તર દીજે કૃપાનીધી

રવીદાસ પુછતહે શીશ નામી

॥ ૮ ॥

ઉત્તર રેખતા /

એહ દેહસે વસ્યો આદર કરી,

ખાવ જુવા અજીમાન માહી

રૂપક રૂપતા આપમેં માનીયા,

બધ્યો નીચ્યો દરી જીવ ત્યાંહી

આપને ધમ વણુશ્રમ માનકે,

રસોવાણીં શ્રમકે ધમં ખુચા

રશે સીના વશે કમં કોમે ઠરે,

શુચી જીવ જાનકે કરે અશુચા

ઓરકા ધમંકુ આપ ખ ડીત કરે,

દોષ આરોપન તુચ્છ જાણી

આપકે ધમંકું શુચી માનન રહે,

અચ્યો રહત જહોવીધ વખાણી

વેદ મરજદ કુન કાન તોરે નહી,

કુલ અબીમાન દહ માંતી રહી

કહે સત ભાણુ રવી સમજ સત શાસ્ત્રમે

ઈસ વીધ કહાસો શ્રુતી કહી ॥ ૯ ॥

અથ ગુરૂ વાચક પંચ આવણુ.

ચાલ જીલણુ.

આતમ ઢંક્યો અનકોશમેજ,

જેમે સુર ઢંક્યો વદરી જીપુ

તોય ઢંક્યો લીલકે જવરા ચેત,

જ્યું ગજ ગ્રહો ગ્રહકિ ગ્રહીયા

તાંદુલ જ્યું છીલકાયા ઢંકીયો,

અર શુર ગ્રહો રાહુકે લહીયા

સતગુર કહે સો પંચહી આવણુ,

તોહી પુછાસો તોસે કહીયા

સતગુરુ વાચ.

અથ પ્રાણકોશ બંધન પ્રકાર રેખતા.

સુખકે દુઃખસે જીવ બહુ આવયાં,
 તપકે લાગેસે માગે પાની
 મંદ ભયા જામે સુધા મીટ ગઈ તમે,
 પીયે નહીં તોય જો દીવે આની
 ઉદરમે વાઈકા ગુંજ ઉપસા રહે,
 કબલુક વાઈ છુટે ન છુટે
 મલ મુત્રકી ખાત નીચ્ચે કરે,
 પીછલે સુખકે શીર કુટે
 ગાત કામલ મમ સુવત પાસા તપત,
 પાથરત પોથરી કઠીન લાગે
 બહુત ઉદગાર કરે છીક આવત નહીં,
 કુંચક નીંદ નહીં બહુત ભગે
 નયના પલકહે, અપલ અહોનીશ રહે,
 ફાટીસી પ્રુધસે રહત જોઈ
 કહે સતગુરુ શીય પ્રાણ બંધન ઈહ,
 કહાં શીર કહુ સુણ અચેત હોઈ ॥ ૧૧ ॥
 વિપ્રીત વીકલ ભયા રૂદન ફાટે હીયા,
 ખાત મેરી કાઈ સુણે નાહી
 પહેલે હમ જોસે, હમનાહી અખ,
 બલીનતા અન અરપાની લીયા ન જાંહી
 અન મેરે હસ્ત અરપાદ કંપન લગે
 ચક્રોહી પ્રાણ બંધ સબેહી તુટા

અખ હમ સેધ ઉઠયો જાયે નહી
 પહીસે બઘીક અખ જોર ખુટે
 શુધ આધ અજે, બલ સજે મટી ગયા
 ચહી ગતી પ્રાણ સીતળ હોને
 બુધી કેસે રહે પ્રાણ વીકલ જાએ
 મરણ સુધરે તખ જીત મોહોતે
 અખહી ખીગાર હોઈ પ્રાણ રહે તે યકે
 અખ મેરે પ્રીતવંત સજે રા
 ધીક ધીક મોખ કહતહે આયકર
 તેં કયું મરત નહીં જન્મ જુઠા
 આધીકી પીર અંગ અંગમે સંચરી
 અખ મેરે હુખડી ખુખ આઈ
 એસે જીવ પંચ કાશમે બધીયો
 અનોમે કાશકે શંવ જડાઈ
 પ્રાણહી કાશમે, આવતા રહતહે
 એક દ્રષ્ટાંત ઠરી કે પહેચાની
 કહે સત ભાણ રવીસુણ બંધ પ્રાણમે
 ઉજી નામે તોય મજ્યો જાનો ॥ ૧૨ ॥
 મનોમેય કોશકો પ્રકાર કહતે હે.
 રેખતા.

મનોમેય કાશ જ દેહી બંદ્યો રહે
 તેસેહી કહું સંત સાખ દેધ
 શુક્ષ્મ સ્થુલ દો દેહ દરચાવહી
 દોયકા સકળ પાચીન દેહી

હસ્ત પાઉ શુદ્ધ લીંગ વાણી કર્મ અર વાસના
 સંચ આશા કરતા મનો બહાં
 ભાવ સુક્ષ્મ દ્રઢે, સ્થુન લક્ષણ નાહી તાકે
 સુક્ષ્મ સંકલ્પકા ધર્મ કહીયા ગુર
 મનોરથ કહું મનો બધ બાકે

॥ ૧૩ ॥

ધર્મ અર કામ અર્થ મોક્ષહુ કહતહે
 કોષ અર લોભ અર મોહ ચાતી
 બહોત સંકલ્પ કરે, કાજ કાઉ ના સરે
 ક્ષોભ મનોરથે જરત છાતી
 લોક પરલોક મનોરથ લીયે રહે
 મનોમે ભોગ જીવ સીધી ગહહી

લક્ષ્મી એકતાની, જતન ચીનીયા વીના,
 મનોમય સુક્ષ્મભાવ દહહી
 મનો રાજ સંકલ્પ કરે
 છીને છીને નીરુલતા સજ હોય કેશા

દલ વીના પુલ સો કામ આવે નહી
 સતગુર કહે રવી બાણ એસા
 સુક્ષ્મ ભાવકો કહો
 સ્થુલ ભાવ કહતહે.
 રેખતા.

॥ ૧૪ ॥

સુક્ષ્મ કહો સ્થુન ભાવક કહતહે,
 ઉકતહે મો સોહ કાર વાની
 કહુ કરે કહુ અન કરે જુઝલે,
 હસ્ત વીકાગહી પ્રગટ માની

આપ અર પુન્ય પરમારથ હમ કીયે,

હમ સમા નાહીરે કોઈ કરતા

ભોગ ભુગતકુ જનત હમહી સબે,

હમહી ન ડર હમ સબકે ભરતા

ભોગ ભોગ્યા હમ ભાવે, સબ ભુગતીયા,

મેં કયાં તેસેકુ કરે નાહી;

નીચ હમસે સબે, સબસે હમ બડા

બુઝયો હોતા શો સબ હુકમ માંહી

વેદ શાસ્ત્રહી પઢ્યા પંડીત સેથી બડા

પુછે સબ કોઈ મેરી બાત માને,

હમ યજ્ઞકા કથ લીયા,

તીથં વૃત સબ કીયા,

નીત નીમીત હમ કીયે કાને

પ્રાછીત હમસે કોઈ હુંદતહી ના મીલે,

નીલંજ હોધ શીરે તજે કરે લાભ,

અપનોકાજ સંવાર એસે કરી,

હમકી અહં માંહી બડા રાખ,

કર્મ ઇંદ્રીયેકે કર્મમે અહંકૃતા

કીચ નરધાર સબ વસ્ત ફેકા,

કર્મ ઇંદ્રી કુંડીતં હુ જબે,

કરહી રોક અંધીકારી દોકા

દુરહી જહાં જહાં આપ કર્તા વૃત્તી,

સોઈ મનમે સંધાન સાંધ્યા

કહે સંત ભાણુરવી આપ ચીન્યા વીના,

મનોમે વૃત્તી કરી જીવ બંધ્યા

ઈતી મનોમય કોશ.

કવીત છપઈ.

અંતરકલ્પે એકતાય, તાહાકી વરતી દોઈ
 સુણુ શીખ મન અર પુષ, અર્થ સખ કહું વીલોઈ
 મન અર પંચ ધંદ્રીયે, કોશ મનોમે કહહી
 સોમન કરતા હોઈ, વરતે સખસે એહ લહહી
 એ પકા દ્રષ્ટાંત, સોઈ સીદ્ધાંતહી જાનો
 એહ સંકલકા બેદ, એહ શાસ્ત્ર પરમાનો
 બુધી જ્ઞાન વિજ્ઞાનસે, સોઈ જુક્તા હોઈ વરતહી
 ભાણુ કહે રવી મનોમે, જીવ ઉત્પત્ત અર મૃતહી
 રેખતા.

॥ ૧૬ ॥

વીજ્ઞાનમે કોશકા પરસ્પર કહતહું
 દેખસે દ્રષ્ટ જીવ બંધ સારા
 નામ વીન જીવ બેહાલ બહુ હોતહે
 બહો જાતહે મોહ ધારા
 બુદ્ધી વૃત્તી સો તીનસો મીલ રહી
 જ્ઞાતા સુભાવ જાકો હો હે ભાષ
 કંતા કોશ સંકલ્પ બાહેર હે આપમે
 જ્ઞાન વીજ્ઞાન સુભાવ તાહી
 હંકાર હે મન મધ્યે, મમકર હંકાર મધ્યે
 એહ સખ મનોમે કોશ લાલ
 અખ વીજ્ઞાનમે કોશકી કહતહું,
 અર્થકુ સમજ કર મહે ખાવા
 અહં સંકલ્પ એહ દોનોહી મીલ રહી
 સંકલ્પ મધ્ય અહંકાર ખારા,

અહં મધ્યે મમભાવ બંધ્યો રહે,
 પરસ્પર કામ નોમે વીચારા
 બુદ્ધિમે ચીત રસ બસ હો રહ્યા,
 અનુસંધાનહી ચીત મધ્યા
 પરસ્પર એકમે એક સતગુર કહે,
 એસે વીજ્ઞાનમેકાશ સંધ્યા

॥ ૧૭ ॥

દેખતા.

બુદ્ધી અર ચીત દો એકતા હોઈ રહ્યા,
 બુદ્ધિમે કાહે પ્રકાશ,
 મનુ સંધાન ચીત સોધ મીલ્યો,
 નેહુએ બુદ્ધી તહાં કયા વાસા,
 પરસ્પર કહતહું સુનો શ્રોતા સખે,
 ચતુરથ કોશક બંધ ગાઢા,
 મનોમેકાશ કરતા જામે રહે,
 જ્ઞાતા પુની તાહી શ્રુતી ગાવે,
 પ્રાણમેકાશકી પરસ્પરતા અખે,
 પ્રાણકા બંધ રવી સતગુર દેખાવે

॥ ૧૮ ॥

જ્ઞાની કૃત કર્મ પુની પ્રાણમે,
 મનો વીજ્ઞાન તે સમજ આહી,
 કર્મ પ્રાણ અર, કણું મન બુઝલે
 બુદ્ધી વીજ્ઞાન પહેચાન સોધ,
 એ ત્રીન પ્રકાર, અભીમાન સીધ હોત હે,
 ચતુર દશ લોક સજ રહ્યા ઓટી,
 નામ ચીન્યા વીના અરૂણ સજ નર ગયે,
 અહં મમતાકી કાંસ મોટી

સાતા કરતા કર્મ સખહી લહે,
અમીમાન સીધ જળ હોત પુતા,
અન કોશકુ પાયકર કોચ સખ સીધ દુવા
અહે ગુર રવી જીવ બંધ ગુતા.

॥ ૧૯ ॥

ચારહી કોશકા બંધ પરસ્પરે, સોહી વીચાર
શીય કહું તોહી, અખ વીજાનમે કોશકો
બંધ સખ, દાખુ પ્રકાર નહી રાખુ
ગોષ, વીજાનમે કોશમે આપ કર જ્યુ
બધ્યો, ત્યુ કરી પ્રગટ કહું દેખ નયના,
જીવન મુક્ત સંત બંધ છુટે જળે, ત્યાગે
અનય સુખ પાવે ચહેના, જાન ધં દ્રા વહ
ભાવ મુક્તા દ્યો, જુગત આપ અર ભાવ
સાતા, રાખ અર રપશં રપ રસ ગંધ મીચી
પંચહી ભોગસે પંચ રાતા, બોલી હિયો
હમ ભોગ અર ભાવકે, રીત અર પ્રીત
સખ રવાદ, જનાવે, સખ જ્યુ રાગકો શીય
કોશાવહી, કુરંગ નાદ જ્યુ સામો આવે
રાગ અર રાગણી, કછુ જાનત નહા,
જુક્તા હોધ વાકું ભોગ ભાવે.
ભોગકે માંઝ ગતી જાકી રસજસ ભાઈ, ભોગ રથી
રથીક લહહી, કહે સતગુર દ્રષ્ટાત દેખાડીયું,
મમતાએ જીવ ભવ સીધુ વહહી

॥ ૨૦ ॥

સુલના છંદ.

મગ ધ મુગંધહી રપ અનોખં, જ્યુ આવી દીપ
પત ગ પડ્યો હે. ભોગ અનેક જ્યુ પડરસ ભોજન,

જેસે બંસી બધું એ મીન અમોહે, સ્પર્શ
 ભોગકું જનત બોહો વીંની, બધુ ગજ કીરની
 સંધ ગીરીયો હે, ભોગ અવભક લોભ
 લાગી રહ્યો ત્રપત પ્રાપત ભોગ ધર્યોહે
 જે જે ભોગકી આપની ભાવના, ભોગ
 અટાદીક જીવ હ્યો હે, ભાણુ કહે રવી
 લાજવ્ય ભોગહી, વીજાન સ્વાદ જ જીર બ્યોહિ

॥ ૨૧ ॥

રેખના.

પરોક્ષ પ્રલક્ષ સુખ ભોગ દેખે મુને, સામ
 અરદામ બલ ભેદ જોરા, ચીત વીત ધનકી
 કરે ભોગ સીધી ધરે, યજ અશ્વ મેધકી
 મમત ખોરા, તોષા પુરુષ ચીતવત બહુ
 દાનકુ, જેસે અંદ અકાર ડટી, કારન
 સકલ અહી ભોગકી વંછના, જપ
 તપ્રાણ ઉપમાન કબી, જ ત અર મ ત્રસે
 ચીત લાગી રહે, ભોગકી લાલસા આઠ
 જામે, ભોગહી કે લીયે બુદ્ધી બ્યાકબલ
 રહે, ચીત ચોટયું રહે દામ કામે, કાશી
 કરવત ચીત લેન ધ્વંજા કરે, પ્રવેશ
 ત્રવેણી ભાન ભોગા, વાજાન
 કોશમે એસે નીચે કીધા, સુન
 રવીદાસ પુત્ર ધન લોગા

॥ ૨૨ ॥

વિજાનમે એસેહી બહોત સંકલ્પ ધરે
 મનોમે મોતી કૃત કરહી કૃતા, પ્રાનમે
 કમ સીધી સોઈ જાણીયે, અનોમે, કાશ

હોઈ પ્રગટ વરતા, દોહ શરીર અર
 ચાર મીઠા બંધસે, તાહીકુ જોરી કે
 સખ દેખાએ, ન્યારે ન્યારે કરી અર્થ
 અનુભવ ધરી, ભોગવતા ભાવકા ભેદ
 પાધએ, કાશ પીઠાન બધો બંધન કરી
 જીવ સોઈ ભોગતા ભાવ માને, ભાવ
 કૃતવ કરી અંધ બોહો બધો, કાશ મનોમે
 ચાલે આને, બહોત ફેરી ફરી કમ ભાવે કરી
 બંધીયો પ્રાણમે કમ યાગે, અનહી કાશ
 અભીમાન કર બંધીયો, ભાણુ કહે બંધીયો બંધ
પીના શંગે ॥ ૨૩ ॥

અખ કહું શીશ આનંદમે કાશ ચેહ, ખતાઉં
 ભોગ શ્રીતી કહેતા કે, મોદ પ્રમોદ આનંદ
 મો દેખાએ, પ્રીય ભાવ મીશ્રીત સતગુન
 જાકે, રાજસ ગુણ તાહી નીજ મુલતમ
 ગુનગહાં, પરસ્પર દોહ જીવ ધીસા,
 તાત વજ તાહીકા અર્થ કરી કે લહો,
 મીમે દશ એક સોઈ મુલનીયા, કારન
 દેહ જહાં, કાશ આનંદ તહાં, શીરો પુઝાત
 મો લોક સીયાના, આનંદ ભાસકો
 એસે કહે ગુર ન જાનુ ન જાનુ કહે મુખ જાના
૫ ૨૫ ॥
 આનંદ કાશ ક્યો.

રેખતા.

દ્રષ્ટાંત કહી બંધુકું શીખ દેખાધણું,
 આનંદ કાશમે જીવ બંધ્યા, જ્યુ ગજ

ઘેરી જ્યું મારીમે અટકહી, નીકસત નાહી
 બલ અપને બાંધ્યા. ઓર કે બલ ઉખાર
 નાંહી કહ્યુ, જખેલ કીચે ગજ નીકસી જાઇ,
 ઓર કાટીક જાનને નીકસે નહી, કાગજ
 ગજ કે હોન સહાઈ, એસેહી જીવ જતન
 કીચે ઉખારે, કે હરી ગુર સંત કીપા હોઈ,
 કહે સત ભાણુ અહં મમ છુટી જળ
 સ્વરૂપે મુક્ત અર બંધન હોઇ

॥ ૨૬ ॥

સંધેયા.

કહું અવસ્થા તીન પંચ કાશની, મીઠ્યા
 શ્રમે જીવ, લાભ ખુધ ઓરા, કીયાકે
 નહી અનાજ, ધુમરકે પરજને, ભાણુ
 કહે સતમાત, ખીજ ખેચો ફને

॥ ૨૭ ॥

રેખતા.

આનંદ પીજાન મનોમે પ્રાણુ અન, અવસ્થા
 તીન પંચ કાશ કહેવે, જાગત સોહી
 અન કાશમે ભાસહી, કાશહી તીનમે રૂવપન
 રહેવે, કાશ આનંદમે સુસો પતી લહી, પંચહી
 કાશસે ત્રીય અવસ્થા જાનો, ખજ પંચ કાશ
 કે ભાવ સખ ત્યાગવો, અજ્યાસકે
 લાગ સો મુક્ત માનો પંચહી કાશમે
 ભાવહીકે લીચે, બાંધીચો જીવ સો તાહી
 માંહી, જીવ ભાવ મીટ્યો તજ સહેજ મુક્તા
 રહે સરૂપે રહો બંધ મોક્ષ નાહી, પંચહી

કાશમે મોક્ષીકે લીધે, પુછ્યાસો અર્થ કહો -

કદાઈ, સમજ રવીદાસ પંચ પરમાત્મા

પહોંચીયા સંત કોઈ લક્ષ સીપાઈ ॥ ૨૮ ॥

ઈતી શ્રી સતગુરુ ભાણુદાસજી રવીદાસજી કૃત

પંચ કાશ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી રવીસાહેબજી કવિત ઉપલી સંખ્યાનું

પ્રથમ સત અરતીન, દુતીયે એકાદશ જાનો

ત્રતીયે એકાદશ ઠાન, ચતુર્થે પંચોતેર માનો

પંચમ ત્રયો દસ ઠાન, ષષ્ટ નવ કીનો લેખા

સપ્તમે બતીસ એક, અષ્ટે અઢાવીસ દેખા

નવમ અંક એકાદશ સહી, પ્રથક પ્રથક કરીકે કહો

સંખ્યા ત્રીસત સાત ઉણ, રવી ગ્રંથ પુરણ ભયો.

શ્રી સ્વામી જે રામ દાસજી ચરણ સ્વામીએ ગામ વણુપરીમધ્યે
સંવત ૧૯૪૩ ના આવણ શુદ્ધ ૨ ને રવીવારે, આ પ્રત લખીવી
પુરણ કહેમ તે પ્રત ઉપરથી ઉતારો કરેલ છે.

શ્રી સાખી રવીસાહેબની

અથ સાખી શ્રી રવીસાહેબની લીખ્યતે

શ્રીગણેશાયનમઃ

અથ શ્રી ગુરુદેવકો અંગ પ્રારંભ,

અથ સ્તુતી.

અખંડ રામ રમતીતની, પુની સતગુર સખ સંત	
રવીદાસ વંદન કરે, પલ પલ વાર અનંત	॥ ૧ ॥
રવીદાસ પ્રણવું પ્રેમસુ, સતગુર સત સુ જન	
માગુ મન કેમ વચનમે ગુર ગુર ભક્તી જાન	॥ ૨ ॥
વંદુ ગુરપદ વીમલ કર, વાણી બુદ્ધી રસાય	
રવીદાસ ગુર જોવી દ ખરા, કરતા જુગપ કીપાળ	॥ ૩ ॥
નમણુ કરે નીત પલ પલ, રવી અવખ ગુર અંગ	
મેનનમે સમઝાઈ કરી, ભવ કીના ભવ ભંગ	॥ ૪ ॥
હંડોત કરે ગુર દેવને, પાઉ પલકે પસાયે	
જીવન મુક્તી જુગ જુગે, જનમ જનમ દુ ખ જાય	॥ ૫ ॥
પાઉ પર એહ પુરપકુ, રવી સાચે સતગુર વીર	
નેનમે ન્યારે કીયે, નીર નીવેરા ખીર	॥ ૬ ॥
નીમલ અ કે ગુરનાયકા, બલ જા ઉ વારંવાર	
મનમે રામ મીલાઈયા, રવી જુગપત જુગદાધાર	॥ ૭ ॥
રવી સમર સતગુર સાચ મન, કાટન કરમ કીપાળ	
પ્રમ અમીરજી પાપકે, નીરમે કીયે નીહાળ	॥ ૮ ॥

રવી સાખી દાખી દુલ્હા, ગુરકં કીન પ્રભુમ	॥ ૯ ॥
ચક્ષુમે ચેતન દીયા, સાચે સતગુર રામ	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, જનદીના નીજધામ	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ નીશદીન કરે, સો ગુરકં પ્રભુમ	
મતગુર મીલે શ્રી ભાણુ ધન, પ્રગટયા જ્ઞાન પ્રકાશ	॥ ૧૧ ॥
તીમીરયા રવીદાસ કહે, દુર કીયા સખ નાસ	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, મીટયા કરમ કલેશ	॥ ૧૨ ॥
નામ જહાજ રવીદાસ કહે, ઉતર પડયા ઉન દેસ	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, નામ જતાયા એક	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ નીજ નામકા, વીરલા લહે વીવેક	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, નામ જતાયા સાર	॥ ૧૪ ॥
તાપ મીટયા તાળી લગી, સુરત લગી એક તાર	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, દીની અખંડીત ધીર	॥ ૧૫ ॥
રવીદાસ આતમ લીજયા, આઈ સુખકી મીર	
સતગુર મીલે શ્રીભાણુ ધન, આપા માંહી આપ	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ મુરત મણી, સોઈ સકળ ધટ વ્યાપ	
ચોટ લગી ગુર શબ્દકી, રવીદાસ રદીયા માંય	॥ ૧૭ ॥
આનંદ ઉપજયા ભય ગયા, ચીંતા ઉપજે નાંય	
ચી તાકી ચોટી ઉડી, આનંદ ઉપજયા અંગ	॥ ૧૮ ॥
સતગુરકે સત શબ્દમે, રવીદાસ લાંબા રંગ	
રંગ લાંબા રવીદાસ કહે, સતગુરકે ઉપદેશ	॥ ૧૯ ॥
હેતે હરીકે નામમેં, મનક કીના પેશ	
પેશ કીયા મનુવા જાએ, સોંખ્યા ગુરકે હાથ	॥ ૨૦ ॥
દીયા ગુરએ રવીનામ તબ, મુધરી સખહી વાત	
બનતા બનતા બન ગઇ, રનેહ ઉપજ્યા સાર	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ સતગુર મીલે, ઉપજ્યા ધન વીચાર	

વીચારે વસ્તુમાં મીલે, સતગુરુકે પરતાપ	
રવીદાસ રધણુમટી, પરલે હો ગયે પાપ	॥ ૨૨ ॥
પાપ સખ પરલે હુવા, સતગુરુ કીની સાર	
રવીદાસ નામ નીચ્યે કીયા, મુરત લગી નીરધાર	॥ ૨૩ ॥
અખંડ આનંદ ઉપન્યા, લાગ્યા નામ રનેહ	
રવીદાસ સતગુરુ મીલ્યા, દુધે પુડીયા મેહ	॥ ૨૪ ॥
દુધે ત્રુટે મેહલા, સાકર કરા, પઠંત	
રવીદાસ ગુરદેવકી, કલા લહે કોઈ સંત	॥ ૨૫ ॥
ગુરકીગત અપારહે, ખુએ વીરલા કોય	
રવીદાસ ગુરદેવકી, કલી પડેનહી મોય	॥ ૨૬ ॥
મુરનર મુનીગતના લહે, ઘણા ॥ ૬ અપાર	
રવીદાસ ગુરદેવપર, મ્રાણુ કશં ખલીહાર	॥ ૨૭ ॥
મ્રાણુકશ ખલીહારમે, રવીદાસ કહે ગુરરામ	
દુભ મે દાખુ નહી, મેરે પ્રમમે કામ	॥ ૨૮ ॥
મેરે એકહી સતગુરુ, ઓર નહી કોઈ ઈષ્ટ	
રવીદાસ કેતીક કહે, જનતહે સખ સદ	॥ ૨૯ ॥
ઈષ્ટ શીષ્ટ જાને સખે, નીરબે વરીયા નાથ	
રવીદાસ સતગુરુ ચખ્દસે, હરજી આગ્યા હાથ	॥ ૩૦ ॥
આયા હાથ હરજી હવે, પલકન છોકુ પાસ	
રવીદાસ સતગુરુ ચખ્દ સે, નામ વીના નહી આસ	॥ ૩૧ ॥
આશા એક હરી નામકી, સતગુરુ ખીન નહી તાત	
રવીદાસ એક હરી નામ ખીન, મીલે ન દુસરી ખાત	॥ ૩૨ ॥
દુજી આશા ના મીલે, પ્રમહી વીના ગુર રામ	
રવીદાસ કહે કીપા કરો, જો ભક્તી હોય નીઃકામ	॥ ૩૩ ॥
દુજી આશા ના મીલે, પ્રમ ખીન ત્રીશુવન રાય	
કેપા કરો રવીદાસ કહે, ગુર ભક્તી લંગન રાય	॥ ૩૪ ॥

ભક્તી ભંગ ન હોય તબ, પ્રસન્ન હોય ગુરદેવ	॥ ૩૫ ॥
સહે લાગી હરી નામકી, પુરણ પાયા બેવ	
ભક્તી ભંગ ન હોય તબ, બલવંત કીજે ખાત	॥ ૩૬ ॥
લે લાગી તવ નામકી, ગ્વીદાસ દીન રાત	
રાત દીવસ રવીદાસ કહે, રહે ગુરુદારા નામ	॥ ૩૭ ॥
દુભ મીલે ન આશરા, દુભ કરે ન કામ	
દુભ કામ કરે નહીં, સતગુર વરીયા સત	॥ ૩૮ ॥
રાત દીવસ રવીદાસ કહે, રહે રામસે રત	
જે હેરી મત દીજે ગુર, ગાંઠિ હરીકા નામ	॥ ૩૯ ॥
રામ જનકા રવીદાસ કહે, રામહી દુભ વીસરામ	
દુભ વીસરામ હો રામજી, દુભ કાંઠિ નાહે	॥ ૪૦ ॥
રવીદાસ ગુર પ્રસાદસે, દેખ્યા રદીયા માંહી	
રદીયા માંહી હુંદતા, પાયા રામ રતન	॥ ૪૧ ॥
ત્યા રીઝયા રવીદાસ કહે, અવગા જાય ન મન	
અવગા મન જાવે નહી, અખ અટક્યા ગુર સાથ	॥ ૪૨ ॥
રવીદાસ હરી નામકી, મોટી મોકું આય	
ખાત ગમે નહી કહુકી, ગમે હરીકા નામ	॥ ૪૩ ॥
રવીદાસ રાચે વાહીસે, જાંસે હોવે નામ	
ભરમ ન ભાગે કાહુમે, ખીના હરીકા નામ	॥ ૪૪ ॥
રવીદાસ સતગુર મીલ્યા, પાયા મન વીઆમ	
રામ નામ વીઆમ હે, દુજી મીલે ન ઝોય	॥ ૪૫ ॥
રવીદાસ હરીના નામ લજ, તજ સકલકી ઝોય	
નામ હરીકા સમરીયે, અંતે આવે કામ	॥ ૪૬ ॥
ગ્વીદાસ રદે વીચારીયા, નકર નીરવાણુ નામ	
સતગુરજે નામ ખતાધયા, રવીદાસ રદ્યે રાખ	॥ ૪૭ ॥
મનવાળે માને નહી, તો સુણો પુરાતન ચાખ	

સાખ્ય પુરાતન સંતકી, સખહી દેત બતાય	
કલીયુગમે રવીદાસ કહે, નામ નીશાન બળાય	॥ ૪૮ ॥
મુખસે કહી જાવે નહીં, એસી બાત અગાધ	
રવીદાસ કહે સોઈ જનસી, જાકું મલીયા સાધ	॥ ૪૯ ॥
જાકું મલીયા સતગુર, તીન એ જુગી બાત	
રાત દીવસ રવીદાસ કહે, લાગી રામ સ ઘાત	॥ ૫૦ ॥
તાપ મીટયા તાળી લગી, ગુર ખીન હે કછુ નાહી	
રવીદાસ લાગી આરસે, સો કુબલ જગમાંહી	॥ ૫૧ ॥
જગમાં આ જીવ જુડીયા, જીન વીસાયા ગુરરામ	
સતગુર ખીન રવીદાસ કહે, સરે ન એકા કામ	॥ ૫૨ ॥
એકા કામ સરે નહી, ગુર વીના જીવ મોહે	
રવીદાસ ગુર ભક્તી ખીના, કેા ઉતરેગો નાહી	॥ ૫૩ ॥
તારે તારન હારણું, ભારી જીવ સંસાર	
નામ વીના રવીદાસ કહે, કેાણુ ઉતારે પાર	॥ ૫૪ ॥
સાધ્ય કરે સંસારમે, એસા દેખું નાય	
ગુરવીના રવીદાસ કહે, સગડી દુખધ્યા માંહી	॥ ૫૫ ॥
દુખધ્યા માંહી દુનીયા સર્વે, ખીન દુખધ્યા નહી હોય	
રવીદાસ લાગ્યા નામમે, એસા વીરલા કેાય	॥ ૫૬ ॥
વીરલા કેાઈ સંસારમે, રવીદાસ રાતા નામ	
બાકી સરવે બાહુરે, અપના અપને કામ	॥ ૫૭ ॥
અપની અપની પક્ષકા, સખકોઈ દાખે જલ	
રવીદાસ પહોંચે રામકું, કેાજ એકલ મલ	॥ ૫૮ ॥
વીરલા પહોંચે વસ્તકું, સગુર મીલીયા જાઈ	
રવીદાસ જલ ભાવકી, રચ ઉપજે કછુતાઈ	॥ ૫૯ ॥
સતગુરકે પ્રસાદસે, સખહી નમોવે શીશ	
રવીદાસ રામમાં મીલી રજા, નમે કેાટી તેતીસ	॥ ૬૦ ॥

દેવ નમે નીત તાહીકું, જાકે થીર ગુરરામ	
મનકુજ ત્યાં અખ રવી, જમ ન ધાલે હામ	॥ ૬૧ ॥
જમ ન ધાલે હામ તીંહા, સતગુર વરીયા એક	
રવી જુગ જાને નહી, વીરલા લહે વીવેક	॥ ૬૨ ॥
સાધુ તાકુ જાણીયે, જામે શુદ્ધ વીચાર	
રવીદાસ કામળ રહે, સતગુરકા આધાર	॥ ૬૩ ॥
ટેક શુદ્ધ રાખી રહે, રવી માયા ગુરરામ	
દોહીદોશ ધાવે બાપડા, તાકા સરે ન કામ	॥ ૬૪ ॥
કાજ સરે નહી તાસકા, જે કોઈ દહો દીસ ધાય	
રવીદાસ રાહા સુજે નહી, ગુરખીન ગોથે ખાય	॥ ૬૫ ॥
ગોથે ખાયે ગુરખીન, મરમન જાણે મુલ	
રવીદાસ ગુર સેવ્યા નહી, રહ્યા કંકુલકે કુળ	॥ ૬૬ ॥
રામ ભક્તકું આદરે, ભક્તી બરોસા એક	
રવીદાસ ગુર રામકી, મનમાં રાખે ટેક	॥ ૬૭ ॥
ટેક ઢાંક નવ છોડીયે, જીવ જાય તો જાગે	
રવીદાસ રામ મીલનકા, ગુરખીન નાંહી ઉપાય	॥ ૬૮ ॥
મારગ પાવે રામકા, જો કોઈ ગુરગમ હોય	
રવીદાસ પાવે રામકુ, ગુરચરન મન પ્રિય	॥ ૬૯ ॥
જીવત ખોવે જીવકું, તો પાવે નીજ ઠામ	
રવીદાસ ગુરકું દીયે, ગુર મીલાવે રામ	॥ ૭૦ ॥
નહી કાયરકા કામ એ, હે સુરાકા પંથ	
રવી કોઈ ગુરગમ આગમે, હો રહ્યા બથો બથ	॥ ૭૧ ॥
અંત ન આવે પંથકા, ઘર ગુરકા હે દુર	
રવીદાસ કોઈ પહોંચીયા, નીરખ્યા હાસ હજીર	॥ ૭૨ ॥
શુરા ગુરકા બાલકા, કાયર સખ અકલાય	
રવીદાસ મારગ વીકટ હે, નહીતર સખકોઈ જાય	॥ ૭૩ ॥

સોટે દેખાદેખી સખ, તાંહમે પહોંચે કાચ	
રવીદાસ પીયુમાં સમે, જો સાચા ગુરસંગ હોય	॥ ૭૪ ॥
પહોંચન હારા પહોંચીયા, સતગુરુ દરબાર	
રવીદાસ જુઠા જીવડા, જમકી ખાતી માર	॥ ૭૫ ॥
સખ પીરનકા પીર હે, સખ દેવનકા દેવ	
સખ જીવન મે આતમાં, સોખ ગુરુરવી મેવ	॥ ૭૬ ॥
માર ખાચ ચીન્યા વીના, બહુ અઘાની જીવ	
રવીદાસ ગુરુ કીપાવીના, દેહમે નહી દેવ	॥ ૭૭ ॥
દેવત નાહી દેહમે, દુષ્ટ ઓર બુધ્ધી હીણુ	
સંત સમજ કર સુખ રહા, રવીદાસ રસ પ્રવીણુ	॥ ૭૮ ॥
રવીદાસ સતગુરુ બરયા, સો સંત બુઝે બેદ	
ગુણુ નીગુંણુ મધ્ય જ્ઞાનમેં બાક ખીનાહી બેદ	॥ ૭૯ ॥
બેદ ખીધી ગદ વેદના, કરતહે કરમી સોચ	
રવીદાસ ગુરુગમ ગતી, બુઝે વીરલા કાચ	॥ ૮૦ ॥
કોઈક બુઝે નામકું, સખહી બુઝે નાચ	
રવીગુરુ ખીન કુખીયા, મુરખ કરમ કુપ માંચ	॥ ૮૧ ॥
શુભહી કરમ જીગતે નર, તો હોય નીજ ભક્તાધ	
રવીદાસ સંત આગે લયા, તીનએ અદમ ચલાઈ	॥ ૮૨ ॥
અદલ બાદ ગુરુ ગમ કરી, સત લહે નીજ મમં	
રવીદાસ ઓર જઠતકું, દીએ આન ધમં	॥ ૮૩ ॥
આન ધમં જગકું દીયે, હમકું ગુરુકા ભક્ત	
રવીદાસ સાચી બાતસેં, રાખે રીસ જગત	॥ ૮૪ ॥
મુરખ મરડાતા કીરે, રવીદાસ પરજોર	
યા મનકી સતગુરુવીના, કીસે સુનાવુ શોર	॥ ૮૫ ॥
કાહુક શોર સુનાવુ મેં, દીલકી રહે દીવેસ	
રવીદાસ કીના મનકું, ચરન ગુરુકે પેસ	॥ ૮૬ ॥

સતગુર કેરે શબ્દસેં, ખસડીના એહ મન	॥ ૮૭ ॥
રવીદાસ રધુનાયકું, સુખ્યા તન અર મન	
તન મન ધન ગુરકું દીયા, આછી ખન ગઈ ખાત	॥ ૮૮ ॥
રવીદાસ હરી હરી રહે, હોતહે દીન રાત	
રાત દીવસ રવીદાસ કહે, આનંદ હોત અમોઘ	॥ ૮૯ ॥
જીસ કારણુ હુંદત સખે, મો સહેજે લયા સંજોગ	
દયા કરી મો સતગુર એ, શબ્દ સુણાયા કાન	॥ ૯૦ ॥
રવીદાસ હીરદે મીઠ્યા, લય લાંજન લગવાન	
ડોય લગ્યા દીલ અંદરે, પ્રમસે ગુર સનેહી	॥ ૯૧ ॥
રવીદાસ ગજુ કીયા, જીવ સ ધાતે દેહી	
જીવ સહીત એ દેહડી, મોંખી ગુરકા હાથ	॥ ૯૨ ॥
રવીદાસ રામ સંભાળતે, નીરબે કીના નાય	
અખ બે મેરે મીટ ગયા, નરબે હુવા નીધાન	॥ ૯૩ ॥
હાજર હજુર ગુરમીલે, રવીદાસ નીરખાન	
ઉલટા મુજમેં આઘયા, કીસકુ કર અરજ	॥ ૯૪ ॥
શીકર મીટી રવીદાસ કહે, મેરી તોય ગરજ	
ગરજ તીહારે મેરડી, મુજ માહી મેં નાહી	॥ ૯૫ ॥
મેરે તોકું તખ ગરજ, રવીદાસ પ્રજ માંહી	
જો પ્રજમેં મન ભેળીયું, તખ ઉપજ્યા અલ ભાવ	॥ ૯૬ ॥
વીના ભાવ રવીદાસ કહે, સાગત નકી દાવ	
દાવન લાગે દુષ્ટકું, રવીદાસ રહે વીચાર	॥ ૯૭ ॥
આપા તજ જીવત મરે, સોહી પાવે પાર	
પાર જીનુંસે પાછયે, તાકાં કીજે સ ગ	॥ ૯૮ ॥
રવીદાસ રસ સ સારકા, કખહુ ન લાયે અંગ	
ગાલ લાલ કછુ નાહરે વીના સમે સુન ભેવ	॥ ૯૯ ॥
રવીદાસ એસા જાનીકે, સમે ગુરકુ સેવ	

સતગુર સાચા મેલીએ, માનવ ફેરી દેહ	
રવીદાસ કરણી વીના, ઉડે ન ખેપટ ખેલ	॥ ૧૦૦ ॥
સતગુર ફેરી શીખ એ, કાન ધરે જો કામ	
રવીદાસ સ સારમે, રામહી સનમુખ હોય	॥ ૧૦૧ ॥
સ સારીસુ તોડકે, રવી સતગુરસે જોડ	
ખ ધનહે ખહુ જન્મકે, સો પવમે નાખે મોડ	॥ ૧૦૨ ॥
જોમી રહે જખ મારકે, રવીદાસ બજ રામ	
નરમે રહીએ નય ત દોઈ, ખીગરે નહી કામ	॥ ૧૦૩ ॥
રવીદાસ સતગુર સત ખીન, ઓર સમે પાખ ડ	
આન ઉપાસના જે કરે, પચે નરકકે કંડ	॥ ૧૦૪ ॥
રવીદાસ સતગુર સત ખીન, ઓર કર ઉપાય	
ખોઝ બયો દસ માસલો, વૃથા જાઈ ઉનમાય	॥ ૧૦૫ ॥
રવીદાસ સતગુર સતકી, જાથીર ધારી છાપ	
જીવત જાગત સો બયો, ટળ્યો મરન બય તાપ	॥ ૧૦૬ ॥
રવીદાસ સતગુર સંતકે, અથ રવરખ ઉરધાર	
જમું પાવક વન ખડ દહે, ત્યાં પાપ ન રહે લગાર	॥ ૧૦૭ ॥
રવીદાસ સતગુર રામહે, ઓર રામ કોઈ નાય	
રામ રામમે રમરલા, બહાર બીંતર માય	॥ ૧૦૮ ॥
અ ધીયારા સખ મીટ ગયા, સતગુર ફેરી જોત	
રવીદાસ એસા જાનીકે, સતગુર લીના ગોત	॥ ૧૦૯ ॥
રવીદાસ પાયા સતગુર, જુગ પાયા જન્નજ	
સાચા સતગુર શીર ખડા, દુજા મીલે ન માલ	॥ ૧૧૦ ॥
રવીદાસ સાચા સતગુર, રદીયા માહી રાખ	
ઓર વીખય રસ છોડકે, અમૃત રસહી ત્યાખ	॥ ૧૧૧ ॥
વધા જાત વહેવારમે, સતગુર કીપાકીન	
રવી સતગુર સમ કોનહી, વસ્ત અમોલીક દીન	॥ ૧૧૨ ॥

સતગુરસે રહેણી રવી, રાખેગા સંત કોય	૧૧૩
સો આજગમાં છતીયા, રામ પ્રાપ્તો હોય	
સાચા સતગુર સેવતાં, સાચાહી ફલ પાય	૧૧૪
રવીદાસ ગુર કાચા મીલે, સો અધવચ ખીગડી બચ	
સાચા સતગુર જો મીલે, તો રવી રહે નહી ખોટા	૧૧૫
તાક તાક મનમાં રહી, શબ્દો કેરી ચોટ	
રવીદાસ શીશ્ય ન કીજી ચે, રીસે રાસ બધે	૧૧૬
નમણુ ખમણુને દીનના, સતગુરસે હી સધે	
અનભો કેરી બાણુ ખીન, દુજી કરે ન પેશ	૧૧૭
રવીદાસ તાકું લગ્યા, સતગુરકા ઉપદેશ	
સતગુરકેરા શાનવીના, કરે નહી પરતીત	૧૧૮
રવીદાસ તાકું બન ગઈ, સાચ બસે તી ખાત	
ઘટે ઘટાઈ કાઢિઠી, રવીદાસ લક્ષ્મી નાઈ	૧૧૯
સતગુર ખીન સખકો મરે, કુટ કુટ મન માંહી	
સતગુર કેરા શબ્દકા, રવીદાસ તજે નહી રંગ	૧૨૦
જે દીલ મીઠ્યા દયાગસે, સો ભવ ન હોસી ભંગ	
સમણુકું ચાનક લગે, મુરખકું કણુ નાય	૧૨૧
રવીદાસ સતગુર વીનકે, સમજ રહ્યા મન માંય	
પાર ઉતારે સતગુર, જગતગુર જગદીશ	૧૨૨
રવીદાસ મનકું છત દે, તાય નમાવુ શીશ	
શીશ નમાયા સંતકું, કે સતગુરકે રામ	૧૨૩
રવીદાસ દુબ્બ કાહુસુ, નાહી અમારા કામ	
દુર રહીયે સંસારસો, ગુરસો રહીયે સમીપ	૧૨૪
રવીદાસ ગુર જ્ઞાનકા, પ્રગટયા અખંડીત ઠીપ	
અયોતક છું લેતા નહી, સતગુર ચેતન કીન	૧૨૫
શબ્દ બાણુ જખ લાગીયા, તખહી ભયા પ્રવીન	

સતગુર વીના રવીદાસ કહે, વધે કલ્પના કોટ	
મુમરન રામ ગુન છોડ કે, અવગુન બાંધે મોટ	॥ ૧૨૬ ॥
સતગુરકું ચીન્યાવીના, સખીલકું મુખ નાય	
રવીદાસ કેરું ધામરે, મનકામ નહી માંય	॥ ૧૨૭ ॥
મુખા સતગુર જ્યા મીલ્યા, ત્યાં હુવા પ્રકાશ	
રવીદાસ રદીયે પ્રગટીયા, જ્ઞાનરવી ઉજાયાસ	॥ ૧૨૮ ॥
ગુરકી રીત રહસ્ય યહ, જાને જુગમે કોય	
રવીદાસ સોધ બેદીયા, સતગુર મનીયા હોય	॥ ૧૨૯ ॥
સતગુર વીન સુજે નહી, અગમ અગોચર ખાત	
રવીદાસ સો ખુઝહી, જાકા મન અવ સાત	॥ ૧૩૦ ॥
પ્રેમ પીયાસા પીજીયે, સતગુરકે પરતાપ	
રસપીતાં રવીદાસ કહે, મરી ગયા ત્રે તાપ	॥ ૧૩૧ ॥
જીન નીર્ધાર્યા સતગુર, રવીદાસ નીજ રૂપ	
કલ્પાન જાવે કાહુસે, એસા અદ્દલ અનુપ	॥ ૧૩૨ ॥
રવીદાસ રૂપ નીહાળીયા, મન રોખ્યા ગુરભાવ	
અખ દય દુજે કાહુસે, લાગત નાહી દાવ	॥ ૧૩૩ ॥
નેહન લાગે કાહુકા, રવીદાસકે દીક્ષમાંય	
સુરત સતગુર મેં ગડી, ઔર સેતી નાય	॥ ૧૩૪ ॥
ખાત ખતાઇ ભગતકી, જાશે ઉપજ્યા ભાવ	
રામ રામ સખકો કહે, પશુ ગુરસેં કીરે મુંભાવ	॥ ૧૩૫ ॥
ઝલહલ જોતી ઝલહલે, અખંડ ભયા પ્રકાશ	
સતગુરસેં રવીદાસ કહે, સહેજે ભયા સમાસ	॥ ૧૩૬ ॥
સતગુર મીલે તો પાલટે, તન મનકા વહેવાર	
ઘાટમકા ઘોડા કીયા, સ્વેત રવી નીરધાર	॥ ૧૩૭ ॥
સતગુર ખીન રવીદાસ કહે, રદય કાહુ નધાર	
દુખ કોઉ ના કરે, ભવ સાગરકે પાર	॥ ૧૩૮ ॥

- જુગમે સખહી ખરાખ હે, મતવળકે સખ યાર
સતગુર ખીન રવીદાસ કહે, જુદા જગકા ખ્યાર ॥ ૧૩૯ ॥
- સતગુર એસા ચાહીયે, દેહ ગ્રેહ વીસરાય
મન રાજકું કેદ કરી, રવી અખંડ લહેલાય ॥ ૧૪૦ ॥
- દેહ મન સતગુરકુ દીયા, રવીદાસ રહે પરપાર
ભકાતાકું સોપીયા, ઉતર્યા શીરકા ભાર ॥ ૧૪૧ ॥
- એક પવકમે' લગતહે, રવી મોરએ' મન
સો કંથુ' અલગા છોડીયે, સતગુર રામ રતન ॥ ૧૪૨ ॥
- રવીદાસ ઘટમે' ચોર હે, ઘટમાહી સાહુકાર
ઘટહીમે' સખ લોક હે, ગુરગમ કીયા વીચાર ॥ ૧૪૩ ॥
- ભેગી જતી હુંડે સકળ, મોઈ ઘટમે' આય
રવીખીજ ધરની ગડે, સો કરસણુ નીકસે ભંપ ॥ ૧૪૪ ॥
- સતગુરસે સત સ્વરૂપકું, રવીદાસ નીરખે નેન
પી હ ઘઠાંકકે પારહે, સમજ સખ્યા ગ્રહી સેન ॥ ૧૪૫ ॥
- એક મન માયાં નહી, મનરચ કહે ગુર ખાત
રવીદાસ ગુર સ્વારથી, કરે આરસે ધાત ॥ ૧૪૬ ॥
- સતગુરકે પરતાપસે, પલ રહે પલવાર
રવીદાસ એક હરી લીખ્યા, સો સતગુરકે ઉપકાર ॥ ૧૪૭ ॥
- ગુર ગોવિંદ દો એક હે, દેખનકું દો ભત
રવીદાસ શીખ સમઝે નહી, તામે લાગે લાત ॥ ૧૪૮ ॥
- લાગે તાકું ધાતડી, કરે વાતડી આર
રવીદાસ ગુર ગોવિંદ ખીન, કહુ નહાલા ઠોર ॥ ૧૪૯ ॥
- અવગીહા મન રાખીયે, સખઘટ હે ગુરરામ
રવીદાસ સતગુર સખ્દ ખીન, ઝોન મુધારે કામ ॥ ૧૫૦ ॥
- ખાતી દોર ગીલે નહીં, ગુર ગોવિંદ સખ હામ
રવીદાસ સતગુર સંગ ખીન, અવગી રાખ્ય ન હામ ॥ ૧૫૧ ॥

કાજ સુધરે કા નહી, ગુર ખીન મીલે હજાર	
રવીદાસ એસા ઉરહે, જ્યુ 'ગધે શીર ભાર	॥ ૧૫૨ ॥
જ્યુ' ચંદન શીર ભારહે, ગરધવ કેરે જોહ	
રવીદાસ ગુર ચીન્યા વીના, કયુ ભાર મરેહ	॥ ૧૫૩ ॥
અનયચલે બહુ અકલ ખીન, ભલા ન કેસી કાય	
રવીદાસ સતગુર વીના, અરસ પગસ નહી હોય	॥ ૧૫૪ ॥
ચીગડ પાગડ શીવકે, અ ગ ઉપર લે ઝોડ	
રવી કંડ તખ જાયગી, સત ગુર પુરે કોડ	॥ ૧૫૫ ॥
પહોચે મનકે કોડ તખ, કાયા મીટે કુ' પાર	
રવી ગુર શીખ એક હે, દેદારે દેદાર	॥ ૧૫૬ ॥
કાયાક ચન હોત હે, કે સતસંગ કે ગુરરામ	
રવીદાસ દુજી ખાત મે, સખહી કયાકામ	॥ ૧૫૭ ॥
રવીદાસ સનગુર સખદરે, જનમ મરણુ દુખ જાય	
શખદ અનાહદ મે' રમે, તતે તત સમાય	॥ ૧૫૮ ॥
રવીદાસ સતગુર વેદ વીન, ઓપધ કરે અનેક	
શખદ ચીને ખીન ખાપુરે, રોગ ન જાવે એક	॥ ૧૫૯ ॥
દુત રોગ જાવે નહી, વીના કીપા કીરતાર	
રવીદાસ મનકી આપદા, મીથ્યા કાજ હજાર	॥ ૧૬૦ ॥
અ ધન નાખે છોડકે, મુગતે કરદે ધાટ	
રવીદાસ ગુર શખદસે, મેટે સમે ઉચાટ	॥ ૧૬૧ ॥
કીજે હરખ હજાર પે, પહોચે નાહી કોડ	
રવીદાસ ત્રુઠે સતગુર, તો અ ધન નાખે છોડ	॥ ૧૬૨ ॥
મેટે સમે ઉપકાર તખ, વરતે મંગળ ચાર	
રવીદાસ બજીયે સતગુર, તખ પાવે દેદાર	॥ ૧૬૩ ॥
તરતે જય જય કાર તખ, જનમ મરણુ ભય જાય	
રવીદાસ તત ચીન્યા વીના, ગુરપદ હાયન પાય	॥ ૧૬૪ ॥

ગુર ઉપદેશ ન પામ્યો, જ્યાં ત્યાં સધળે ઠોર	
સતગુરકા રવીદાસ કરે, મત અગોચર ઓર	॥ ૧૬૫ ॥
તરત ઠોરવે ઠોર ગુર, વહેન વાર વાટ	
રવીદાસ ગુરકે શબ્દસે, ચડે ત્રીકુટીકે ધાટ	॥ ૧૬૬ ॥
ચડે ત્રીકુટીકા ધાટપર, અમૃત પીયે અધાય	
રવીદાસ સતગુર શબ્દમે, અનહદ નાદ બળાય	॥ ૧૬૭ ॥
નાદ અનાહદ બાજયા, ગરજ રઘા ગગન	
રવીદાસ જોતી ઝલમવે, સેવક લયા મગન	॥ ૧૬૮ ॥
ગુરપર રાખે હેનસો, સાચા સેવક હોય	
રવીદાસ ગુર વીસારકે, મુખી નીકુ સોય	॥ ૧૬૯ ॥
આતમ પરમે આધયા, તબ ગુરે મુલે શીશ માંડી	
રવીદાસ એક રસ હોઇ રઘા, વીઠ્યાં વીઠરે નાદી	॥ ૧૭૦ ॥
ગુર પદસે અધરા ખરા, દોના સમેના કામ	
રવીદાસ એસા સમજકે, ગુરપર રાખો હામ	॥ ૧૭૧ ॥
જાને ગુરકા ખીકહે, તાકી તેવસી હીક	
રવીદાસ ખીક ન રાખહી, તાકું આગે ખીક	॥ ૧૭૨ ॥
મુરખ જમકી ખીક હે, તહાં નહી આયા ઓર	
રવીદાસ સતગુર શબ્દમે, જમકરે નહી જોર	॥ ૧૭૩ ॥
રવીદાસ ઠર્યાં વીના, મીટે નહી ડગડગ	
સાર શબ્દ ચીન્યા વીના, વેચવકે નહી વજ	॥ ૧૭૪ ॥
ગુરસે આડા શીરત હે, અનેક આરાવે દેવ	
રવીદાસ સતગુર રામકી, કરતા નાતી સેવ	॥ ૧૭૫ ॥
સાચેકુ સેવે નહી, જુડે ચીત લમાય	
રવીદાસ શાહેર છોડકે, જીવરસે જપદ વ	॥ ૧૭૬ ॥
સતગુરએ સાચાહીયે, દુરત મીવારે રુઝ	
મનડા મોહ છોડાયકે, રવી પદોચરે રુઝ	॥ ૧૭૭ ॥

ઠયે ગુરુકે રવીકહે, શીખ્યાકા કામ ન હોય	
મદ મોહ છોડાવે મનકા, સાચા સતગુર મોય	॥ ૧૭૮ ॥
માન ગુમાન રહીનહે, સતગુર સરજન દાર	
રવીગુર ઉપર ઠરે, તનમન ધન ખતીહાર	॥ ૧૭૯ ॥
આરસીહે આકાસકી ત્યા દેખા ગુરમુખ	
સમજ વીચારી ચુપ રવી, કાનકુ કહીયે મુખ	॥ ૧૮૦ ॥
મેરામુખ તો મેં લહુ, કે ગુરુકા હોય જોહ	
ઓર ન જાને રવી કહે, અધા અરક ન લેહ	॥ ૧૮૧ ॥
બુઝે રવી વીવેક ઓ, સો સતગુરકી સુઝ	
અહં મુખ કહુ જાને નહી, અનુભવ ઉંડી ગુઝ	॥ ૧૮૨ ॥
અનુભવ આત્મા લક્ષહે, પક્ષા પક્ષ ન બુધ	
સતગુર કેરે શબ્દમેં, ભાગ્યા સ શય શુધ	॥ ૧૮૩ ॥
સલુકહુવા સેજેગુર, ખીગરી સમરી ખાત	
રવી સહર દેખાડીયા, જહાં કાઉન આવત જાત	॥ ૧૮૪ ॥
હાય પકડકે હેતસેં, મોહી બેઠાયા પાસ	
રવીદાસ કહે મેરકા, સતગુરો, પુરી આશ	॥ ૧૮૫ ॥
લહે લગી ગુર શબ્દકી, મોહ્યું જાવે રંગ	
રવીદાસને મન મીઠ્યા, મો ભવો ન હોસી ભંગ	॥ ૧૮૬ ॥
ચઢકા લગ્યા ગુર ચોજકા, અંતર લયા ઉઘોત	
જ્યું જ્યું ધોવે રવી કહે, ત્યું ત્યું નીકસે પોત	॥ ૧૮૭ ॥
પતંગકા રંગ પાવટે, ઢુંઢ્યા કહુ ન પાય	
સતગુરકા રંગ રવી કહે, સો રંગ જુગે ન જાય	॥ ૧૮૮ ॥
ગુરખીન બોહ બેહે જાતહે, ગુર રંગ રહત રહુ	
રવીદાસ રહે વીચારીયા, ગુરને રંગ સહુ	॥ ૧૮૯ ॥
હુવા સખ સ સાર ઓ, સતગુરકા પરતાપ	
રવીદાસ મખ ચાચકે, રહે અકેલા આપ	॥ ૧૯૦ ॥

રૂપ બ ધાયા સતગુર, વીચ રહી દેખે ભાવ	
રવીદાસ અતર રહ્યા, દુનીયાકા નહી દાવ	॥ ૧૯૧ ॥
સાધુજન સંસારમાં, સાહેનકું રહે દેખ	।
રવીદાસ નેના નીરખીયા, સતગુર કેરી ટેક	॥ ૧૯૨ ॥
ગુરુકે જ્ઞાન વીવેકસે, નેતુ નીરખે નાથ	.
રવીદાસ નામ નીહાળીયા, સખપટ સ ગ ઝોર સાથ	॥ ૧૯૩ ॥
સાયબ મેરે પામહે, દુર દેખન કીત જાંઠિ	
રવીદાસ સતગુર શબ્દસે, નીચદીન દરશન પાંઠિ	॥ ૧૯૪ ॥
બહેક ન જાવે બાહેરે, બીતર લગન લગાર્ધ	
ફદે કમવમે રવીકહે, અતગુરએ જોત જગાધ	॥ ૧૯૫ ॥
નીચદીન દરશન પાંઠિ મે, કબહીમે દેદાર	
રવીદાસ બી તર ટ્યાં, દોડ ન જાવે બહાર	॥ ૧૯૬ ॥
સતગુર જોત જગાધિ હે, સાહેબ આયા હાય	
રવીદાસ કીજે મોજડી, અનબે સરખી આથ	॥ ૧૯૭ ॥
રાત દીવસ સેવક કરે, સાહેબ સાથ કલોચ	
રવીદાસકે રહીયે બસે, સતગુર કેરા બોચ	॥ ૧૯૮ ॥
વાતન ભાવે કાઢુકી, ભાવે ગુરુકી ગુહ	
રવીદાસ ઝોરકી ખાતડી, કરં જો સકુસ વૃથ	॥ ૧૯૯ ॥
સતગુર કેરા બોચડા, સાલે રહીયા માંચ	
રવીદાસ દુનીયા કેરડી, ખાતા ભાવે નાથ	॥ ૨૦૦ ॥
કરજો શકે શંકે શલુઝકે, સખ કછુ દુજી ખાત	
રવીદાસ ગુંથણુ જ્ઞાનકી, અખંડીત દીવસ અરરાત	॥ ૨૦૧ ॥
ગુંથણુ ગોળા સખ મીટયા, સતગુર શીપ હોય એક	
આતમ પરમાતમ મીટયા, રવો સતગુરકી ટેક	॥ ૨૦૨ ॥
રાત દીવસ અખ કહી, ગુરુકા હરદે ધ્યાન	
શબ્દા તીતકું જામીયા, રવી દ્રષ્ટી ભષ સમાન	॥ ૨૦૩ ॥

સતગુરુ ઓર સ સારકી, બુઝીલે એક ખાત	
રવીદાસ કયા મનીયા ગીરી, કહા ઓર ઠકી જાત	॥ ૨૦૪ ॥
કહા કેરક બેરકી, કહા આગ સુખ રાસ	
રવીદાસ ગુ ગા જ્ઞાન કહા, હહા શબ્દ પ્રકાશ	॥ ૨૦૫ ॥
કહા સુખક હહા ઝીપકી, કહા દીપક કહા અદ	
રવીદાસ એસા જાનીયે, ગુરુ તેસા ગોવીંદ	॥ ૨૦૬ ॥
કહા ગોવીંદ કહા દેવતા, હહા ધરતી કહા આપ	
રવીદાસ એસા જાનીયે, ગુરુસે મીટે સતાપ	॥ ૨૦૭ ॥
મીલેન ખડ અઘાઠમે, ગુરુ સરખા ઓર	
રવીદાસ સતગુરુ વીના, સુરનર કરે બકોર	॥ ૨૦૮ ॥
સતગુરુકી કૃપાવીના, લહેન નીજ ભક્તાર્થ	
રવીદાસ જરમાયકે, ધે ધે જકત લગાર્થ	॥ ૨૦૯ ॥
શીષ ગુરુકા સો લહે, નરહરી ફેરી ખાત	
રવીદાસ જુગ જરમાયકા, સાહુ હરે ન તાત	॥ ૨૧૦ ॥
સાચાકે ગુરુ પાસહે, જહા જાય તહા પુઠ	
રવીદાસના જકતકુ, મીઠ્યા માયા કુટ	॥ ૨૧૧ ॥
છુટ પાવે હોખસે, ખીન સતગુરુ બવ માય	
રવીદાસ છુટકે સાચકુ, ઝોકા લાગે નાય	॥ ૨૧૨ ॥
કીયા કરારી કામ એ, કાસળ મીટ ગર્થ સખ	
રવીદાસ ગુરુ પ્રસાદસે, માયા નડે ન અખ	॥ ૨૧૩ ॥
દીની માયાકુટ સખ, જકત મરે સખકુટ	
રવીદાસ સતગુરુ વીના, પાયે નાહી છુટ	॥ ૨૧૪ ॥
અખ મોય માયા ન નડે, કાચા કરમહી શોત	
તનમન ધન ગુરુકે દીયા, રવી કીની બહેત	॥ ૨૧૫ ॥
હાય ન રાખી વાસ્તવે, તખ શીરપર રુહા ન ખોજ	
રવીદાસ સતગુરુએ સખલીયા, અપના ચાસો ખોજ	॥ ૨૧૬ ॥

જાકા તાકું સુ પકે, રવીદાસ રહે નીચ ત
 ચી ત્યા નાહી ચીતમે, સતગુર કેશા મીત
 વસ્તુ સમે સ ભાળકે, સોપી ગુરકા હાથ
 રસીદાસ મે તે મીટયા, હાથ ન રાખી આથ
 અપનાયાસે ખોળકે, સતગુર લીયા સ ભાળ
 રવીદાસ સખહી સોપીયા, અખ દીનીલી ખાવ
 ચીતહી ચરણુ રાખીયા, જનમ મગણ દો નાહે
 ગરક લયા ગુર જાનમે, રવી ન આવે જાહે
 મન અગગા જાવે નહી, સતગુર સમરથ છોડ
 રવીદાસ દુનીયાકે સ ગે, દુ કયું જલે રોડ
 રવીદાસ ગુરકે છોડકે, આરસે કર મત પ્રીત
 ગુરકા જાન વીચારીકે, ચરનુ રાખો ચીત
 સતગુર ચરણે રાખીમન, સાચી લીજે ધુજ
 રવીદાસ ગુરજાનસે, કબહુ ન હોમ અધુજ
 ગુરકે પઢાયે પંખી પઢે, આર માનસ લીયે ન માન
 રવીદાસ ગુર પરગટકરે, કુમુધી સુને ન કાન
 અત કરણુ ઉજન નહી, વીન ભકતી ગુરજાન
 રવીદાસ હુખનખે, ખીન બાજ તર તાન
 માયા સ મે અનવડે, હોય શોચના ખોત
 રવીદાસ ગુરકે સોપીયા, તનમન માયા સોત
 દાશાતન દાખે સમય, જાકા ચોખા ચીત
 રવીદાસ ગુર પરખા કરે, કા દીન લેતે અત
 પવન ડ્યાં ગુર પ્રીતમા, પ્રીતે લયા પ્રકાશ
 રવીદાસ ગુર જાનકી, ચઢુદીચ કુઠી ખાસ
 વસીરહી સખ ફેલકે, જાની રહી ન કાલ
 રવીદાસ ગુરસે લહે, ગોવીંદ કેરીગત

॥ ૨૧૮ ॥

॥ ૨૧૯ ॥

॥ ૨૨૦ ॥

॥ ૨૨૧ ॥

॥ ૨૨૨ ॥

॥ ૨૨૩ ॥

॥ ૨૨૪ ॥

॥ ૨૨૫ ॥

॥ ૨૨૬ ॥

॥ ૨૨૭ ॥

॥ ૨૨૮ ॥

॥ ૨૨૯ ॥

રવીદાસ જાની કયું રહે, સાચી લગી લગન	
સતગુર ગેઝ બતાઈયા, ગરજ રહ્યા ગગન	॥ ૨૨૦ ॥
માલદી અહરમું બર્બા, સો મુઠીમે કયું સમાવ	
રવીદાસ ગુર બેની મીલ્યા, સહેજે રહ્યા સમાવ	॥ ૨૨૧ ॥
સતગુર સદા અખંડ હે, ખંડત નહી જપ બપ	
રવીદાસ આપા ચીનીયા, આપે પરગટ આપ	॥ ૨૨૨ ॥
સતગુર પરગટ આપહે, આપ કરત હે જપ	
રવીદાસ આપ બચોલીયા, નીકસે તોહે સાપ	॥ ૨૨૩ ॥
ડગલે ડગલે રત્નતી કરં, જીતું દીયા નીજ બેદ	
રવીદાસ મધ્યે મીલ્યા, જહાં ન પહોચે વેદ	॥ ૨૨૪ ॥

ઈતી શ્રી રવીસાહેબ કૃત ગુરદેવકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સુક્ષ્મ શીખામણકો અંગ લોખ્યતે.

તાહે કહ્યુ ખખર પડે, જાકુ મીલીયા સંત	
રવીદાસ ઢાઈ રામજન, સોઝ બતાવે ત ત	॥ ૧ ॥
ગેલ બતાવે પ્રેમકા, સોકો પ્રેમી જન	
રવીદાસ રૂપ નીહાળીયા, જાહેર રામ રતન	॥ ૨ ॥
નેના આગળ રમી રહ્યા, ઓર ન આવે દ્રષ્ટ	
રવીદાસ રામસે મીલી ગહ્યા, જાને રચી સખ સદ	॥ ૩ ॥
જીને જનાયા તન પેહ, તાકુ સુખી તન	
રામવીના રવીદાસ કહે, કયાહે ન માને મન	॥ ૪ ॥
મન કપાહે માને નહીં, લગ્યા સતગુર સાથ	
રવીદાસ રંગ પલટે નહી, નામ કરારી આથ	॥ ૫ ॥

જાન્ય ભાગે નીગલ્ય કરે, જડત ગુર જગદીશ	॥ ૬ ॥
પન પલમે રવીદાસ કહે, તાહે નમાવુ શીશ	
શીશ નમાવુ તાસકુ, જાહી જપે સમ સાધ	॥ ૭ ॥
રવીદાસ રામ સ ભારીયે, તજકે સમ ઉપાધ	
સખ ઉપાધ ઉવેશકે, ગોવી દેકે ગુન ગાઓ	॥ ૮ ॥
રવીદાસ ભજ રામકુ, ભવ સાગર તરી જાઓ	
ભવ સાગર સેજે તરી, સાધુ જનકે સ ગ	॥ ૯ ॥
રવીદાસ રામ જા ભારતા, આનંદ ઉપજે અ ગ	
આનંદ અ ગ અખંડ રહે, ભક્તો ઉપર ભાવ	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ રામ સ ભારને, આ અવસર આદ્યવ	
આ અવસર આ દાવ દે, ચેત સંકે તો ચેત	॥ ૧૧ ॥
રવીદાસ સતગુરુએ કહ્યા, હરીસુ રાખે હેત	
હેત હરીસે રાખીયે, જુગમે મુખ મરર	॥ ૧૨ ॥
રવીદાસ એસી ઢોર, જે હરી ન હોવે દુર	
દુર ન હોવે દયાળજી, એસી કીજો બાત	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ રતી ન રાખીયે, જુકે જુગકા તાત	
જુકે જુગકે જાનદે, સાચે ડરીકે સેવ	॥ ૧૪ ॥
રવીદાસ રહે વીચારીયા સતગુર મોટા દેવ	
એહી મોટા દેવહે સખ દેવનકા દેવ	॥ ૧૫ ॥
રવીદાસ સતગુર કહ્યા, તાકી કીજે સેવ	
સેવાકીજે રામકી, સખ સાધનમ મુન	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ તાર ખમે, ડાન પાન દન કુન	
દાન પાન દન કુલહે, ચક્ર ગ્રહે આવે દાય	॥ ૧૭ ॥
રવીદાસ કોઈ જાનહી, નીર જન નીરગુણ નાય	
પ્રેમ પદારથ પ્રેમસો, રવીદાસ બ્રહ્મ રસ	॥ ૧૮ ॥
અકન જના અજીતમો, સાહેબ દોવે વશ	

વશ હોવે વીશવાસસે, સમરથ સરજન હાર	
રવીદાસ વાસે રાખીયા, દુશ્ર વાત ન ધાર	॥ ૧૯ ॥
દુશ્ર વાત નધારીયે, ભક્તી વીના ભવ માંય	
અનંત કોટી સાધુ રયે, રવીદાસ રયે ત્યાંય	॥ ૨૦ ॥
રવીદાસ રાંચે તાંહસે, જહાં રાંચે ધ્રુવ પ્રહેલાદ	
આનંદ ઉપજ્યા સ્થીર ભયા, મીટ્યા સકળ ઉન્માદ	॥ ૨૧ ॥
સાધુજન સંસારમેં, આગે ભયે અનંત	
સતગુર પ્રસાદસેં, રવીદાસ પાયા તત	॥ ૨૨ ॥
રવીદાસ સો રાહા હુંદલે, જીસ રાહા ગયે કળીર	
પહોંચ્યા મહા પ્રતીતસેં, મનમાં રાખી સધીર	॥ ૨૩ ॥
ધીરજ મનમેં રાખીયે, ધાતે આવે ધ્યાન	
રવીદાસ કાંધ ન કીજીયે, ઓર તજીયે અભીમાન	॥ ૨૪ ॥
અભીમાન અલગા ધરો, નમણુ ખમણ મનધાર	
રવીદાસ રામ સંભારતાં, મટ જાય જમ માર	॥ ૨૫ ॥
જમ માર જોખમ ટળે, ગળે જ્ઞાનમાં મન	
રવીદાસ રામ સંભારતાં, તનતાં જાવે તંન	॥ ૨૬ ॥
જન કહાવે જગદીસકા, રવીદાસ આ જગમાંય	
ઉંચ નીચ હરીજન ભયે, બેદ કરે કોઉ નાય	॥ ૨૭ ॥
બેદ ભાવ હરી ના કરે, જે કહાવે હરી જન	
રવીદાસ જહાં ન જીન કીયા, તાકું સુખ્યાં તન	॥ ૨૮ ॥
તનમેં સુખ્યાં તાહીકું, જીન એક જકત બનાઈ	
રવીદાસ જીગ જીગ જીવ પડ્યા, ખખરનકા ઉપાઈ	॥ ૨૯ ॥
ખખર ન પાઈ કાહુસુ, રવીદાસ રહ અંદેસ	
ભલે ભલે ભુલે પડે, થણા ચંકર રોપ	॥ ૩૦ ॥
ગવેશ કરે કો મેરડી, જે કાંઈ મેરા હોઈ	
સજ રાવે દુઃખ આપને, મોકું કાય ન રોઈ	॥ ૩૧ ॥

- મોકું રોવે મેરડા, જે કાષ્ઠ પ્રેમ સનેહી
જન સોંપી રવીદાસ કહે, દીલ જાનીકું દેહી ॥ ૩૨ ॥
- દીલ જાનીકું દેહડી, સોંપી સાચે મન
રવીદાસ ઉનકે હાયમાં, અયા રામ રતન ॥ ૩૩ ॥
- રામ રતન રવીદાસ કહે, લાંગ ગધ સખ ભુખ
પ્રેમ મગન મનુવા લયા, દેહ ન બ્યાપે દુઃખ ॥ ૩૪ ॥
- આઠ પુરાતન એ મીલ્યા, જન એ લક્તી બતાઇ
રવીદાસ રાહમો કાઈ મીલે, દુજે લોક અલાઈ ॥ ૩૫ ॥
- દુજે લોક અલાઈ હે, સાચે સાધ સનેહી
રવીદાસ જન સોંપી સમે, દીલ જાનીકું દેહી ॥ ૩૬ ॥
- દેહી સોંપી દાવા મીટયા, એસા અધરા ખેલ
રવીદાસ એસે વીત્યા, મીલે ન એકું મેળ ॥ ૩૭ ॥
- મેલ મીલે નહી મન વીના, રવીદાસ રહે વીચાર
મન સાચે કીરતન કરે, તો કાન ધરે કીરતાર ॥ ૩૮ ॥
- કાન ધરે કીરતાર સખ, જે સાચે મન ગાય
રવીદાસ રંગ લાગ્યા વીના, ફાકટ કહા અરડાય ॥ ૩૯ ॥
- અરડાય ઉજમ વીના, જ્યું બેગારી ખાટ
રવીદાસ ગમેન રામકું, કહેન ઉતરે કાટ ॥ ૪૦ ॥
- હાલે મનકા હાકતે, ફરે ન એકો દોર-
રવીદાસ રહે લેખાવટે, જ્યું આબેકા મોર ॥ ૪૧ ॥
- આબે મોર અન ત તે, રહે નહી રવી સખ
સતગુરકે પ્રસાદસે, મુઝ પડી મોય અખ ॥ ૪૨ ॥
- અખ એ જાણી ખાતડી, સતગુરકા પરતાપ
રવીદાસ રતી ન જાણુતા, કરતા પરપંચ પાપ ॥ ૪૩ ॥
- અનરથ કરતા અતી ઘણી, સતગુર મલીયા આપ
રવીદાસકું કરણા કરી, દીની રાહ બતાવ ॥ ૪૪ ॥

રાહ બતાયા રામજી, કીની કરણા જોર	
રવીદાસ નેનું નીરખીયા, લક્ષે લાગી ડોર	॥ ૪૫ ॥
ડોર લગી હમમગ મરી, પલક ન વીસરું તોય	
રવીદાસકે સતગુરએ, કરણા કીની મોય	॥ ૪૬ ॥
જીવ બહોવીધ નીરમીયા, સતગુર જાન્યા નાહી	
રવીદાસ રામ ન ઝોળખે, ગડબડ ગુંડા માંહે	॥ ૪૭ ॥
ગફલતમે ગાડુલ રહ્યા, હરી કહ્યું જાન્યા નાંહે	
રવીદાસ રામ ન ઝોળખ્યા, ઉંધણુ ઉંધજ માંહે	॥ ૪૮ ॥
ઉંધે દીક્ષ અફળ ગયે, જાગ્યા નહી જરા	
રવીદાસ વીસાર્યા નહી, સુકા સખલ સરા	॥ ૪૯ ॥
સરા ગઈ સખ સુકકે, સમજ્યા નહી સુધહીણુ	
રવીદાસ રામ ન ઝોળખ્યા, તો કેયા પરવીણુ	॥ ૫૦ ॥
ઝીણી મત જાણી નહીં, ઉંઢલ બીડી ખાય	
રવીદાસ અરથ કીયા, હરી ન આયા હાય	॥ ૫૧ ॥
હરી હાય આવે નહી, વીનાપ્રેમ પરતીત	
કોઇક વીરજા જાનસી, રવીદાસ રસકી રીત	॥ ૫૨ ॥
રવીદાસ બ્રહ્મ રસ ગલી, જાને જુગમે કામ	
આઠ પહોર ધ્રુમત રહે, અનબે નીરબે હોય	॥ ૫૩ ॥
દ્રોહ કરે સખ સંતકા, દરસે નહી દયાળ	
રવીદાસ સતગુર વીના, મીટે ન આજ જં'જાજ	॥ ૫૪ ॥
નામ નજર આવે નહીં, અંધા કુરી આંખ	
રવીદાસ રાહ જુલા પડયા, કીસકા કાંઠે વાંક	॥ ૫૫ ॥
ઝોરું કહે અંધે સકળ, આપહી ભગે અચેત	
રવીદાસ રામ વીસારકે, પાપી પુજે પ્રેત	॥ ૫૬ ॥
પાપી પુજે પ્રેતકું, રામ ભરોસા નાહી	
રવીદાસ રામ જાન્યા નહી, પડે ચોર્ણાંધી માંહી	॥ ૫૭ ॥

ચોપાંસી ચાલુભઈ, ભક્તી વીના લઈ વેડ	॥ ૫૮ ॥
રવીદાસ વાની સચે, નાથે રૂડા છેડ	
દેદ પેદ એક ભગ રહે, જો શીર આવે મણું	॥ ૫૯ ॥
રવીદાસ એર આભડે, ઉગરે રામ રણું	
રામ ચરણ રવીદાસ કહે, દુનીયા દોહો ધાય	॥ ૬૦ ॥
રાખનહારાં કે નહી, ફાકટ ગોથા ખાય	
ગોથા ખાયગે માર બહુ, કહે રવીદાસ ગુમાર	॥ ૬૧ ॥
ભક્તી કરે સો ઉગરે, જો કેહિ દેદ ચમાર	
ચમાર/ભયા ચા ખુટમે, કરતા રામ ભગત	॥ ૬૨ ॥
રવીદાસ રસ રીતડી, જાનન નાહી જગત	
જગત જુગત જાને નહી, કરે ઓરડી અસ	॥ ૬૩ ॥
રવીદાસ બ ઘે રહે, કમં ધમં કે પાસ	
કમં મમં લાગય જખે, ભક્તી ઉપજે નાહી	॥ ૬૪ ॥
રવીદાસ રાહા ભક્તીકા, સતગુર શખ્દહી માહી	
એ ધર પાવે મનમુવે, જીવત નાહી જવાય	॥ ૬૫ ॥
ખાંડ વેરાઈ રેતમા, રવીદાસ કહેવી ખાય	
ખાંડ વેરાઈ ખેતમા, હરંતી ખાઈ ન જાત	॥ ૬૬ ॥
રજમા રજ રવીદાસ પડી, મોતો કીડી ખાત	
કીડી ખાવે ખાંડકે, રવીદાસ ઝીણી હોય	॥ ૬૭ ॥
જો મનમેં ગ.ન કીજયે, તો હાય ન આવે કાય	
હાય હરી આવે તખે, જો મન ગલીયા હોય	॥ ૬૮ ॥
મોટપ મનસે રાખીયે, તો હરી ન સામુ જોય	
હરી સામુ જોવે નહી, જો મન હોવે દુડ	॥ ૬૯ ॥
રવીદાસ રામ રમે રહે, આન મતા સખ કુંડ	
ચુડીયા જ્ઞાન ગોખપદ વીનડા, ચોર વસે જો ચુરાર્ધ	॥ ૭૦ ॥
રદ સમે રવીદાસ દહે, જો ઉપજે નાહી લત્તાઈ	

સતગુર વીના સુજે નહીં, આંખે એક વસ્ત	
જ્ઞાન વેરાગ ઇંદુ અરક, રવીદાસ મણી ભક્ત	॥ ૭૧ ॥
નીજ ભક્તી નીજ જ્ઞાન રસ, જો ઉપજે રજ એક	
રવીદાસ સાધન સખ હુવા, આપા પરમ વીવેક	॥ ૭૨ ॥
આપા સમે વીવેક તખ, જખ ઉપજ્યા એક ભાવ	
રવીદાસ રદે વીસારીયા, હરી મીઠનેકા દાવ	॥ ૭૩ ॥
હરી મીઠનેકા દામે એહ, ભાવ ભરોમે રાખ	
સતગુર વીન સ જન નહી, દોષ આગે મત દાખ	॥ ૭૪ ॥
હાક હુમારી હરી જન કહે, સમજાવે એહી સેન	
સતગુરકા પ્રસાદો, રવીદાસ ઉધડે નેન	॥ ૭૫ ॥
ઉધડે નેન નીહાળીયા, રવીદાસ રૂપ રસાલ	
ભાવ સહીત મોકુ મીલે, દીક્ષહી માંહી દરહાલ	॥ ૭૬ ॥
દીક્ષહી માંહી દીક્ષ દારજી, મહેજે મીઠીયા આપ	
સતગુરકા પ્રસાદો, રવી રહો લો લાઈ	॥ ૭૭ ॥
આછી બનગધ બાતડી, સનમુખ સરજન હાર	
રવીદાસ રઘુનાથ પર, તન મન કરં બલીહાર	॥ ૭૮ ॥
તન મન કરં બલીહાર મેં, તુમપર દીન દયાળ	
રવીદાસ સહેજે મીલ્યા, મુજકા મુજમેં માળ	॥ ૭૯ ॥
માવ મતા તું, રામજી, રવીદાસકી રીધ	
નવહી નાથ તુમસે ભયે, ઓર ચોર્યાંમી સીધ	॥ ૮૦ ॥
નવનાથ ચોર્યાંસી સાધ ભયે, સુકદેવ કેરી સાથ	
સંસારી સમજે નહી, સમા જોગકી આથ	॥ ૮૧ ॥
સમાજોગકા બાતહે, જાને જાનનહાર	
અકલ કયા રવીદાસ કહે, કહા જાને સંસાર	॥ ૮૨ ॥
સ સારી સમજે નહી, સતગુર શબ્દ કારીત	
રવીદાસ સોડી જાનસી, ઘાગી હરીનુ પ્રીત	॥ ૮૩ ॥

પ્રીત લગી હરી નામસે, તાકે મીટે વીકાર	॥ ૮૪ ॥
રવીદાસ એસી ખાતકું, જાને જનનહાર	॥ ૮૫ ॥
જનનહારા સતગુર, દુખ જાને નાહી	॥ ૮૬ ॥
પરમગુર રવીદાસ કહે, પુરે ન શાંત હે તાહે	॥ ૮૭ ॥
સતગુર કેરી ખાતડી, કોઈ ખુઝે બળવ ત	॥ ૮૮ ॥
સતગુર શબ્દકું ઓળખે, એક આધ કોઈ સત	॥ ૮૯ ॥
એક આધા સત હે, જુગમે વીરલા કાય	॥ ૯૦ ॥
રવીદાસ એ ગતી સો લહે, ગુરકા નીચે હોય	॥ ૯૧ ॥
સતગુર મનીયા સો લહે, અગમ અગોચર નાય	॥ ૯૨ ॥
રવીદાસ જહા તહાં જગતમાં, હરી ન આવે હાય	॥ ૯૩ ॥
સતગુર કેરી ખાતડી, કોઈ ખુઝે બળવંત	॥ ૯૪ ॥
સત શબ્દકું ઓળખે, એક આદ કોઈ સંત	॥ ૯૫ ॥
એક આદ કોઈ સંત હે, જુગમે વીરલા કોઈ	॥ ૯૬ ॥
રવીદાસ ગતી સો લહે, ગુરકા નીચે હોય	॥ ૯૭ ॥
હરીહાય આવે નહી, વીના પ્રેમ પરતીત	॥ ૯૮ ॥
રવીદાસ મન જાણીયે, સાધુ ચયે જુગ જીત	॥ ૯૯ ॥
જુગ જીત્યા તખ્ત જાનીયે, ગુરકું મોપે સર્વ	॥ ૧૦૦ ॥
રવીદાસ રજુ કર, સાયબ રીઝે તખ્ત	॥ ૧૦૧ ॥
રસ ખસ રામ રીઝે તખે, હરદેથી હું જાય	॥ ૧૦૨ ॥
રવીદાસ આપા રખે, સેતો ગોતા ખાય	॥ ૧૦૩ ॥
ગોતા ખાવે ગત વીના, ખુઝે નહી મરમ	॥ ૧૦૪ ॥
રવીદાસ રામ વીસારકે, ચલવે આન ધરમ	॥ ૧૦૫ ॥
ધાય ધર્મ અનેક તે, ભક્તી ધર્મ કછુ નાહી	॥ ૧૦૬ ॥
રવીદાસ જીવ વીચાર વીન, દીલ તે દુખધ્યા માંય	॥ ૧૦૭ ॥
દુખધા દીશ દોહો ફરીવળી, રવીદાસ રહ્યા અદેસ	॥ ૧૦૮ ॥
હજી હરી જાણ્યા નહી, ઘોળા હોયગે કેશ	॥ ૧૦૯ ॥

કેશ તો ઘેળા ભયે, મનતો કાળા મેશ	
દુખધ્યામેં દાહા મે, રવીદાસ રહીન લેશ	॥ ૯૭ ॥
રવીદાસ રામ જાન્યા નહી, દીવમે કુડ કપટ	
અંસારીકે સાથમેં, વળીયા ચોડ ચપટ	॥ ૯૮ ॥
ચપટ કાયા ચરપટ દુવા, હજી ન ચેત્યાં મન	
રવીદાસ મન સમજ્યા, નહી, સુનકે સંત વચન	॥ ૯૯ ॥
સત સખદ મુઝે નહી, તો કાહા સુઝ બનાય	
રવીદાસ મન સમઝે નહી, અપને અંતર માય	॥ ૧૦૦ ॥
આપ મીટયા ન આપદા, શાંસા મીટયા ન મુલ	
રવીદાસ એસી કુખુધમેં, ઉગ્યો કાં નહી શુલ	॥ ૧૦૧ ॥
સંશય શુવાના ગયા, સાહેબ જાન્યા નાહી	
રવીદાસ જીવ જકતમે, હુગી ન પકડે બાપ	॥ ૧૦૨ ॥
બાપ ન પકડે બાપજી, જાળ લગ મનમે મેલ	
સુધે મન રવીદાસ દહે, સીધી નહી ટહેલ	॥ ૧૦૩ ॥
ટહેલ ન સીધી સાધકા, અતી રાખ્યા અહંકાર	
રવીદાસ નાહી છુટકા, સાહેબકે દરબાર	॥ ૧૦૪ ॥
સાહેબકે દરબારમે, સાચા પાવે મોજ	
જુઠાકું જામગ નહીં, રવીદાસ લે ખોજ	॥ ૧૦૫ ॥
જામ કહાં જામગ નહી, જીવ જામ તીતમાર	
ઉગર્યાકા એક આસરા, રવીદાર રામ પોકાર	॥ ૧૦૬ ॥
રવીદાસ રામ પોકારતા, પ્રાણી પાવે પાર	
દુખ મીલે ન આસરા, સાધ્યા સખ સંસાર	॥ ૧૦૭ ॥
સતગુર સખદ વીચારતા હરી વીના નહી ડોર	
રવીદાસ કીરતાર વીન, કેહી ન ઉગારે ઓર	॥ ૧૦૮ ॥
ઓર ઉગારે કેા નહી, માત ખીતા સંસાર	
કે મુર કે સત રામજી, રવીદાસ દેખ વીચાર	॥ ૧૦૯ ॥

રવીદાસ રૂદે વીચાર કે, એક ભરોસા રાખ	॥ ૧૧૦ ॥
સંગ જગતકા છાડ દે, રામ રસાયણ ચાખ	॥ ૧૧૧ ॥
હરીસાય હરીજન લગે, તખ્તી પાવે પાર	॥ ૧૧૨ ॥
રવીદાસ સહેજે તરે, ભારે ભવ સ સાર	॥ ૧૧૩ ॥
પ્રણામ નહી ખીલામણી, સહેજે તરીયા સાધ	॥ ૧૧૪ ॥
રવીદાસ ગુરૂ પ્રસાદસે, ભાગ ભઈ ભવ ખાધ	॥ ૧૧૫ ॥
ખાધ ખોદ સખહી મીઠી, હરીજન હરીમે આય	॥ ૧૧૬ ॥
રવીદાસ જાકું ગુરૂ મીઠ્યા, સોહો લાખુમે લેવાય	॥ ૧૧૭ ॥
બહા વિષણુ મહેપ તહા, શીશ નમાવે તાહે	॥ ૧૧૮ ॥
રવીદાસ હરીદાસ કે, સુખકા કલા ન જાય	॥ ૧૧૯ ॥
કલા ન જાવે કાહુકે, અગમ અગોચર જોત	॥ ૧૨૦ ॥
રવીદાસ સખ જન કીયા, સો પુજ માહી ઉદોત	॥ ૧૨૧ ॥
દીધ મીઠ્યા હર હાવસુ, રવીદાસ ઉપજી રીઝ	॥ ૧૨૨ ॥
કલા ન જાવે કાહુકે, રહે સમાજમે સીઝ	॥ ૧૨૩ ॥
સમજુ સારે હે સખમે, ઢાયા કુદે જોર	॥ ૧૨૪ ॥
રવીદાસ ભક્તી ન આદરે, તા મત લીની લોર	॥ ૧૨૫ ॥
મીત વીત ચોરી ગયે, જીવ જાયે શુદ્ધ મુલ	॥ ૧૨૬ ॥
રવીદાસ રામ ભજ્યા વીના, માનવ રહે ન મુલ	॥ ૧૨૭ ॥
મુલ ન પામે માનવી, ભક્તી વીના ભય માય	॥ ૧૨૮ ॥
રવીદાસ જહે નરકકા, શીર જીતાજા તાહી	॥ ૧૨૯ ॥
તહા તાકે તે તહા પડે, આહા તાકે તે આહા	॥ ૧૩૦ ॥
રવીદાસ સચ્ચા રામસે, ઔરહી સુમન નાહી	॥ ૧૩૧ ॥
મનવા કયાહી જાવે નહી, રાચ્યા હરી કે નામ	॥ ૧૩૨ ॥
હરી વીના રવીદાસ જહે, તાકું મીલે ન ઠામ	॥ ૧૩૩ ॥
ઠામ ઇયાં હરી નામમે, અળગાં નીડસે નાહી	॥ ૧૩૪ ॥
રવીદાસ લુગ જાને નહી, સત મીચે તા માહી	॥ ૧૩૫ ॥

તેજ તેજમે મીલ ગયા, અવગા કાઢે ઝાણુ	
રવીદાસ જુગ જાને નહી, એજો વાણીમે જોણુ	॥ ૧૨૩ ॥
જોવણુ માહી જોણુ હે, જીવન પામે વાગ	
રવીદાસ રાહા જાને નહી, મુરખ ન લહે માગ	॥ ૧૨૪ ॥
માગ ન પાવે માનવી, મેલ લહે રહ્યા મન	
રવીદાસ રામ ભજે તખે, કહા વેરી કહા જન	॥ ૧૨૫ ॥
હરીજન હરી નામ વીન, દુજી રમે નહી વાન	
રવીદાસ રાખ્યા પ્રેમ સો, મનવા રામ સ ધાત	॥ ૧૨૬ ॥
તન સાથે તન બાધીયા, મનસે બાધ્યા મન	
રવીદાસ બાધ્યા જ્ઞાનસે, ગુરુ ગમે કીયા જતન	॥ ૧૨૭ ॥

ઈતી શ્રી રવોસાહેબ કૃત સુક્ષ્મ શીખમાણુકો
અંગ સમાપ્ત

અથ શ્રી ગુરુ વીમુખકો અંગ માર'લ.

ધર છોડી દુસર કરે, શીશકી કચી ચાપ	
રવીદાસ ગુરુ કહા કરે, જાહેર લગ્યા જ જાળ	॥ ૧ ॥
ન્યારે માટે નેન તખ, ન્યારા રાખે મન	
રવીદાસ ગુરુ કહા કરે, દે દે ચાક્યા તન	॥ ૨ ॥
જાહેર લગ્યા જ જાળ એ, એવે માક્યા એન	
રવોદાસ ગુરુ પરના કરે, ન્યારે ગખે નેન	॥ ૩ ॥
શીશ સરપે ના રહે, અખ ચ ચન એહી મન	
રવીદાસ વે વીસર મયે, જ્યુ જ્યુ કીયા જતન	॥ ૪ ॥
રહે નહી ચીત ગુરુ ચરન, મન માયા વીન માય	
રવીદાસ એના ચારી, અવગા ચીત લગાય	॥ ૫ ॥

લગન કરે કઈ ગામડે, લગ દામડે દાવ	
રવીદાસ એલા ચીકનીયા, વીટ એહી સુભાવ	॥ ૬ ॥
અવગા ચીત લગાય તખ, ગોડે ન ગુરકા મન	
રવીદાસ ગુર છોડકે, અવગા કરે ગવન	॥ ૭ ॥
દાવતકે શીશ આપના, ગુરકુત કહે નાહી	
રવીદાસ સો જીવડા, શીર શીર ગોયા ખાડી	॥ ૮ ॥
ચીને નાહી ગુર ધરમ, ભોકતે સખહી પાપ	
રવીદાસ રહે કરમ વશ, સોહી ભોગવે આપ	॥ ૯ ॥
સરમન સેવકકી રહે, તજે ગુરકી ગેલ	
ભક્તી ન આઈ રામકી, ગઈ ન સવુ ટહેળ	॥ ૧૦ ॥
સનગુર કેરે શબ્દસે, ચલતી નાહી ખોટાઈ	
રવીદાસ એસા જાનકે, ખરી ભક્ત કર ભાઈ	॥ ૧૧ ॥
સોઈ ભુકતે આપદા, જે જે કરે કરમ	
રવીદાસ ગુરકે તજે, પાવે નહી પદ પરમ	॥ ૧૨ ॥
સનગુર સેવા કીજીયે, નીશ્ચન કરીએ મન	
રવીદાસ માને નહી, તો સુનલે સંત વચન	॥ ૧૩ ॥
સતગુરકા નીજ જ્ઞાન યહ, સેવક સુજ બતાય	
શીવ સુનકાદીક થપ ગયે, રવી ગુર કામહી માય	॥ ૧૪ ॥
સતગુર શબ્દ માન્યા વીના, પાવે નાહી છુટ	
શબ્દ ન છુએ મંદ મતી, દીન દીન આયા કુટ	॥ ૧૫ ॥
ગુરકી આધીનતા કરે, સેવક એ ઉનમાન	
રવીદાસ ના ઉપરે, અહે ગુરકા જ્ઞાન	॥ ૧૬ ॥
ગોયા ખાઈ ગમાર બહુ, ભવે ન ભાંગે ખોટ	
રવીદાસ આપા છોડકે, રહીયે ગુરકી ઝોટ	॥ ૧૭ ॥
સનગુર સેવા ના કરી, સમે સમા પલટાયે -	
રવીદાસ ગુર ઉઠ ચલે, સેવક રહ્યા પછતાયે	॥ ૧૮ ॥

- ગોથે ખાવે ગાંડીયા, કરે ઓરકી આસ
રવીદાસ સતગુર છતા, પચકન બેઠા પાસ ॥ ૧૯ ॥
- સો સ તાપ સો સોચના, સોચક સંચે શુવ
કહે રવીદાસ ગુરકું તજે, ભયા મામના ધુવ ॥ ૨૦ ॥
- મહેરમ મન દીયા નહી, જખહી ભયા ગુર લોપ
રવીદાસ ગુર લોપીકું, કેશવ કીના કોપ ॥ ૨૧ ॥
- પચક ન બેસે પાસડી, અવગા બેલે આપ
કહે રવીદાસ ગુરકું તજે, લગે પીછલે પાપ ॥ ૨૨ ॥
- તન દેખાયે કયા ભયા, મન લાગ્યા કધુ ઓર
કહે રવીદાસ ગુર બેહેરે મુખ, કહુ ન પાવે ઠોર ॥ ૨૩ ॥
- રસધં દ્રી રસ વસ રહે, આપ સવાદી દાસ
રવીદાસ આધીન કોઈ, રહે ન ગુરકે પાસ ॥ ૨૪ ॥
- પુઠં દેધ ગુર દેવકું, અપને મુખકે કાજ
રવીદાસ ગુરકું તજે, તાહી તજે વૃજરાજ ॥ ૨૫ ॥
- કેશવ કીના કોપ તખ, ભાવેકા નહી ઠોર
કહે રવીદાસ ગુરકું તજે, જમ કરતહે બોર ॥ ૨૬ ॥
- ઠોર નહી ત્રીલોકમેં, ગુરકે તજે મમાર
રવીદાસ ગુર લોપીકું, જહાં ભય ત્યા માર ॥ ૨૭ ॥
- મારે પરે બહુ જીવકું, આતમ લક્ષ વીન મુઠ
ગુરગમ ખીન બોહો આરડે, યુંહી આંધે રૂઠ ॥ ૨૮ ॥
- ઈતી શ્રી રવીદાસજી કૃત સાખી ગુર વીમુખકે અંગ
સમાપ્ત.

અથ ગુરૂ પારખકો અંગ લીખ્યતે

- સુરત શબ્દ ખીચ ખોલકે, ચરણે રાખે જૂત
રવીદાસ ગુરૂ દયા કરે, સાચખ મીલે તુરત ॥ ૧ ॥
- પ્રીત કરે તાજી મતે, આવત આદર દેહ
રવીદાસ ગુરૂ આધીનકું, રામ અપના કરી લેહ ॥ ૨ ॥
- અપને પાસ ખેઠાયકર, સાહેબ દેવે માન
રવીદાસ ગુરૂકું લલા, બી કુ મે સી કુ સમાન ॥ ૩ ॥
- પ્રમદન લાગી વાર કણુ, નારદકું એહ દેખ
રવીદાસ અંતા લખ, તખ સનગુરૂ કીયા વીવેક ॥ ૪ ॥
- ધર આપકા લીખ લીયા, સંશે નીના કાપ
રવીદાસ એરાસી મીટી, સતગુરૂકા પરતાપ ॥ ૫ ॥

ઈતી શ્રી ગુરૂ પારખકો અંગ સમાપ્ત,

અથ નામ ની એકો અંગ લીખ્યતે

- અંગ ન લાયે અંગની, લાયે હરીકા રૂપ
રવીદાસ રામ સંભાળીયે, તજકે એહેકા કુપ ॥ ૧ ॥
- અંગ ન લાયે અંગની, હરી ખીન ઓર ન કાદે
રવીદાસ ગુરૂ શબ્દસે, આતમસે લેહે લાદે ॥ ૨ ॥
- શુન ગાવો ગોવિંદકે, રાખી હેયામાં હોંસ
એ રસના રવીદાસ કહો, રટો રામપ્રી ધોંસ ॥ ૩ ॥
- દુજ ધોંસ મીલે નહી, ધંધા કરી મોટું
રવીદાસ પલ ના પરે, નીચદીન નીરખું તોટું ॥ ૪ ॥
- તોહે નીરખું નીચદીન, તોસેં મેરા તાલ
જાનનહારા જાનવું, રવીદાસ કાઉન માન ॥ ૫ ॥

હે મન સખકા માનીયે, રહી યે રામ ચરણુ	
રવીદાસ કૃપા કરી, રાખ્યા સદા સરન	॥ ૬ ॥
રવીદાસ રામ સંભારતાં, યા મન હોવે રામ	
આપહી કુદરત આપહે, આપે હોય નીઃકામ	॥ ૭ ॥
રામ રામ સખકા કહે, એ વહેવારી રીત	
રવીદાસ સમજી ના કહ્યા, શીર સાટેકી પ્રીત	॥ ૮ ॥
શીર સાટેકી પ્રીત હે, દેખ્યા નામ કખીર	
રવીદાસ નહી કુખીયા, ઉતરે સાયર તીર	॥ ૯ ॥
જંજીર જડયા જલ ઠારીયાં, હરતી લેઈ મુકાય	
રવીદાસ રામ સુભર ભયાં, ઠાલ ન લોખ્યા ન્યય	॥ ૧૦ ॥
નાદ અનાહદ બાજયા, વરખ્ય અમૃત નીર	
રવીદાસ ઉંહા પહોંચીયા, જ્યાં રામાનંદ કખીર	॥ ૧૧ ॥
તખત ચઢયા તાલી લગી, રહે નામમાં ગરક	
રવીદાસ જલ જલમે મીઠ્યા, કયું કર નીકસે સરક	॥ ૧૨ ॥
સરકન નીકસા જાતહે, રહ્યા સરપે લીન	
રવીદાસ લહે વસ્તુકું, કોઈ વીરલા પરવીન	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ રામ નીહારતા, ઉલટા આમા રામ	
શુદ્ધ શબ્દહી ભુલ ગયા, લીન ભયા ગુન નામ	॥ ૧૪ ॥
સહુત્ર કવલ સખ કય ગયે, સાધી જોગ અબ્યાસ	
રામ વીના રવીદાસ કહે, છુટે નહી મર્ણવાસ	॥ ૧૫ ॥
જોગી જુગત ન જાનહી, ખેંચ ચઢાવે પોન	
નામ વીના રવીદાસ કહે, શીરી શીરી આવે જોન	॥ ૧૬ ॥
પુરવકા ધર પાલટી, પંચમ વલી તીર	
રવીદાસ કછુ અગમ હે, સો ગત લહે કખીર	॥ ૧૭ ॥
રામ નામ સખસેં સરસ, સાર માંચ અતીસાર	
રવીદાસ સતગુર શબ્દસેં, સોઈ કીના નીરધાર	॥ ૧૮ ॥

મામન ઉનકા ગુરદીયા, ઉતર ગયે સખ સંત
 વીદાસ ઉન દેશમેં, ગયા લલા નીજ તંત
 પ્રધન કીજે રામકા, સતગુર કે પરસાદ
 વીદાસ પ્રથમ કહે, શુદ્ધ સનાતન આદ
 ઈતી શ્રી રવીસાહેબ કૃત નામ નીમ્ન્યેકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ મેહેકો અંગ લીખ્યતે

મેહે ઉપજે વેરાગમન, દુખલા હોય શરીર
 રવીદાસ રામ સંભારતાં, નેનું આવે નીર
 વીહવય હોય વાલય બહુ, કામ કંપસેં દુર
 રવીદાસ વીધશે વેગળા, આયા મેહા પુર
 નેનું નીંદન આવહી, ન સોવે પાવે પસાર
 રવીદાસ તખ જાનીયે, વીરહકો અધીકાર
 વાસર રેન રાવે સદા, મોહ ન ઉપજે અંગ
 રવીદાસ સોવે નહી, અઢયા રામકા રંગ
 મુધા ત્રણુ વ્યાપે નહી, મનહી લાગ્યા નામ
 રવીદાસ ગસના ના રહે, રામ વીના બે કામ
 આઠો પહોર આનોયતી, જ્યું કામની વીન કંથ
 રવીદાસ નેન નીહાવત રહે, પ્રીતમ કેરા પંથ
 પ્રીતમ કેરા પ થકો, વાટ જોવે મેહવત
 રવીદાસ એસે રામકું, સુમરે મેહી સ ત
 કારણુ કોઈ કળે નહી, મેહણી કેરી ચાળ
 રવીદાસ જાણે માવમી, દેખી પરખી નીહાન
 ધાયવકી ધાયવ વહે, લહે મેહેકી મેહ
 રવીદાસ એર જન નહી, જાકો દ્રષ્ટી દેહ

દેહ બાવ જાકા ગયા, સો જાને મેહ બાવ	
રવીદાસ વીર હીમતા, જુગસે રહે નીરદાવ	॥ ૧૦ ॥
દેહ બાવ જાકા ગયા, વીસર્યા કામ ઉપાય	
સખસેં છુટી વાસના, રવી વીરહી કહીયે તાય	॥ ૧૧ ॥
કાયામા કરતારણ પરગટ થાયો પીજી	
મેહેની તલકે રાતદીન, રવીદાસ જાય જાજી	॥ ૧૨ ॥
ખેડી આખુ મીચકે, પડી પોકારે હાય	
રવીદાસ લાગી અરમકો, હાય કરતી યુ' જાય	॥ ૧૩ ॥
હાય ન કીજે હે સખી, હીરદા જાસી ફાટ	
અંતર ગત રવીદાસ કહે, એહી લગ્યા ઉચાટ	॥ ૧૪ ॥
હાય ન કીજે મેહેકી, હાય કીયા ફટ જાય	
રવીદાસ જાજ પીયુકે, દુખ નહી ઉપાય	॥ ૧૫ ॥
રવીદાસ રોવે વીરહની, નીત નીરાશા નાખ	
કખહી મીલે'ગે પીઉજી, બીકુ રહીયે રાખ	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ રોવે વીરહની, પીયુ વીન કરે પોકાર	
આય મીલો આખ પીયુજી, કરો સખીયનકી સાર	॥ ૧૭ ॥
રવીદાસ રોવે વીરહની, વાલમ કેરા કાજ	
સાજ પડી દીન આયગ્યા, પીયુ ન આયા આજ	॥ ૧૮ ॥
આજ ન આયા એ પીઉજી, કીન દેખી હે કાલ	
રવીદાસ વાલમ વીના, પડે પેટમે ફાલ	॥ ૧૯ ॥
વીરહની દાઝે દુખભરી, હજી ન આયા ક થ	
રવીદાસ જોવે અખીયા, પીતમ કેરા પ થ	॥ ૨૦ ॥
રવીદાસ ઝુરે વીરહની, વીન દરશન વીહાજ	
લાહો ન લીહા આજકા, કીન દેખ્યા હે કાવ	॥ ૨૧ ॥
કાલકાલ શીર લગે યે, રવીદાસ રહ્યા ન કાય	
પીયુ વીના જાય પ્રાનીયા, રહ્યા લગ્નવન મોય	॥ ૨૨ ॥

- મેાકું રક્ષા લગવને, જાવત નાહી જીવ
વિગર મીલે મેહેવુ બકે, દેહ દુઃખ પડે દેવ ॥ ૨૩ ॥
- દુઃખ દેહડીયા વટે, રવીદાસ રતીન સુખ
પીયુજ વીના એ પ્રાનકું, જ્યાં દેખુ ત્યાં દુખ ॥ ૨૪ ॥
- દુઃખ બોહોવીધ આમ્બ બરયા, રવીદાસ રક્ષા ન દુર
કાઠ કલ્મ લીજીયે, પીયુજ કેરે હજુર ॥ ૨૫ ॥
- મેહે આપા અગનચા, ભરમ કલ્મ કીન
રવીદાસ તોહુ પીયુને, ખખર અમારી ન લીન ॥ ૨૬ ॥
- તલકડે તલકે ધણુ, સુણે ન સાદ નડોર
રવીદાસ દાઝી વીરહકી, કીશે સુનાવુ શોર ॥ ૨૭ ॥
- અંતર ગતકી મેહ અગન, કેહિન ખુઝે બાત
રવીદાસ દાઝી વીરહકી, તન મનહી જલ જાત ॥ ૨૮ ॥
- તવ્યા માસ સખ જલ ગીયા, રવીદાસ કીયારાખ
વાયમ આવો ખુલાવને, નવ પલવ હોય આખ ॥ ૨૯ ॥
- રવીદાસ વીરહ વોયોગમેં તન મન લાગી લાય
એસા દુન્ય કોય નહી, વાલમ વીના ખુલાય ॥ ૩૦ ॥
- રવીદાસ મેહે અંગીડીયા, રોમે રામ લગાય
જ્યું જ્યું સ બરે ત્યુ જલુ, સુતા મહે જગાય ॥ ૩૧ ॥
- અંતર મેહે જગાય કગ, પીયુજ રહે હે હુંદ
રવીદાસ રોવે વીરહની, મરસી માયા કુટ ॥ ૩૨ ॥
- રવીદાસ રોવે વીરહની, પીયુજ તો પરદેશ
રોય રાય જાસી અખીયા, ગોવી દ ન કરે મવેશ ॥ ૩૩ ॥
- કખરે મીલોગે પીયુજ, રવીદાસ રપ રસાલ
દીક્ષમે દાવાનલ બલે, વીરહન હોત બેહાલ ॥ ૩૪ ॥
- પહો અ ન ચક્ર પીયુપે, ભેજ ન ચક્રે કોય
રવીદાસ દીન રાતડી, ખરી વમાસથુ હોય ॥ ૩૫ ॥

- વીરહન તલકે અતી ધની, દુમવીન દીન દયાળ
રવીમેં શમેં રવી, માલ મનોકુ હાળ ॥ ૩૭ ॥
- રવીદાસ પીયુજ જો મીલે, તો પ્રાણ કરે બલહાર
આન મીલો અખ સુખનીધી, સમરથ સરજન હાર ॥ ૩૮ ॥
- તનમે તાલાવેલહે, પ્રીતમ કેરા કાજ
રવીદાસ રે ધણુ ના મીટે, મીઠ્યાવીના સખી આજ ॥ ૩૯ ॥
- દુખીયા લયા અનીઠ્યે, રવીદાસ રતી ન સુખ
કળ દેખેંગે અખીયા, મેરમ કેગ સુખ ॥ ૪૦ ॥
- સુખડા મેરમ કેરડા, કળ દેખે ગે નેન
રવીદાસ કહે તખલગી, આતમકુ નહી ચેન ॥ ૪૧ ॥
- કખી મીલેગે મેરમી, રવીદાસ રૂપ દેખાય
વીરહનકી સુકી સખલી, પાપી પ્રાણુ ન જાય ॥ ૪૨ ॥
- સમરથ સરન હારકું, કરેં હીયા કો હાર
રવીદાસ કહે કંઠસે, કદી ન ધરેં હિતાર ॥ ૪૩ ॥
- હિતારેં નહી કંઠસે, હાર હનરી માટ
રવીદાસ લીના રીઝકે, તન મન શીરકે તાટ ॥ ૪૪ ॥
- હરખ હસતા અબ્યા હરી, રવીદાસ રૂપ નીહાળ
છેહ દીયે નહી અખ સખી, દર જાની દર હાળ ॥ ૪૫ ॥
- દયાવંત દલમે વસે, શુભ રેહા ચીત ખીચ
રવીદાસ મન છુટે નહી, અટક્યા આંખુ મીચ ॥ ૪૬ ॥
- રવીદાસ રાજ હુવા, પીયુજ ખ્યારે સાચ
માને નહી મન કાહુસે, એહ અચરજ લખ ખાત ॥ ૪૭ ॥
- સખહી વીરહી કામતા, હોગ દુરખત સરીર
રવીદાસ તેરે અંગમે, આપ સુખકી શીર ॥ ૪૮ ॥
- પીયુ આયા પ્રકુલ્લીત લયા, આનંદ વાધ્યા અંગ
રવીદાસ હરી બેઠતા, દીન દીન વાધ્યા રંગ ॥ ૪૯ ॥
- ઈતી શ્રી રવીદાસ કૃત વીરહકો અગ સંપૂર્ણ. નં. ૬

અથ શ્રી રસનાકો અંગ પ્રારંભ

- રવીદાસ રસના સો ભની, જે ભાવે રહુવીર
દુખકી દયા વીસારકે, મુખકી જાને શીર ॥ ૧ ॥
- રવીદાસ રસના સો ખરી, હરી હરી મુખ ગાય
હરી વીના જે જીભડી, રતી ન ચોચ ચઢાઈ ॥ ૨ ॥
- મુખકી જાને શીર એ, રવીદાસ રસના ખુબ
જે લુખી ભવરી કરે, સોતી નાહી મેહે ખુબ ॥ ૩ ॥
- રવીદાસ રસના ખરી, જે ગાવે હરી જસ
પ્રેમ વીના પાવે નહી, દુખ એકુ રસ ॥ ૪ ॥
- રવીદાસ રસના ખરી, જે ગાવે હરી વાણુ
રામ વાના જે આચરે, તો ખેચી કાઢુ તાણુ ॥ ૫ ॥
- રવીદાસ રસના સો ખરી, જે મુખ ખોલે સત
જખ લગ ભાખે આન કહુ, તો જાનુ લાગી સત ॥ ૬ ॥
- રવીદાસ રસના સોખરી, જે ભાખે ભગવાન
જીડી જગકી ખાતસે, કહુ ન લાગે તાન ॥ ૭ ॥
- રવીદાસ રસના સો ખરી, હરી ગસ પીવે સાર
દુખ કહુ ન આચરે, રામહી ગમ પોષાર ॥ ૮ ॥
- રવીદાસ રસના સો ખરી, લઈ હરી નામ સ વાદ
ખોલે તો હરી નામ લો, આર તજે ઉપનાર ॥ ૯ ॥
- રવીદાસ રસના સો ભલી, હરી રસ પીવે અપાર
સુરત શબ્દમો ગમી રહી, બ્યાપે નહી વીકાર ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ રામ સ ભારતા, આળસ ન કરીશ અ ગ
જનમ મરણુ સ શય ટળે, બ્યાપે નહી અન ગ ॥ ૧૧ ॥
- એસા રહા રામહે, રવીદાસ રસના રાખ
સતગુરુકા પરસાદમે, રામ રસાયણુ ચાખ ॥ ૧૨ ॥

- પ્રેમ પીમાણ પીજીયે, સતગુરુકા પરતાપ
રસ રસનાયે આખતા, રવી મીથ્યા ત્રોતાપ ॥ ૧૩ ॥
- રવીદાસ રસના સોભવી, કુણ્ઘી જાયે છુટ
રાત દીવસ પીવે કરે, રામ રસાયણ છુટ ॥ ૧૪ ॥
- રવીદાસ રસના સોભવી, રામ વીના નવ કેહ
રામ વીના જે આવરે, જાણું ધમણ ધમેહ ॥ ૧૫ ॥
- રવીદાસ રસના સો ભલી, સ્વામો સ્વાસ સંભાર
હિનસે અધીક સંભારીયે, રસના વારંવાર ॥ ૧૬ ॥
- રસનાયે સંભારીયે, શ્રવણે મુશીયે રામ
નયને નીરખો રામકુ, રવીદાસ એહી કામ ॥ ૧૭ ॥
- રવીદાસ રસના રામ કહે, ગીટે દેહકા જાન
તેનુ તેહ લગાવીએ, નાશા અમે ધ્યાન ॥ ૧૮ ॥
- અમરીશ કુવ પ્રહેલાદ સખ, આધરે રામકી રામ
રામ રટત રવીદાસ કહે, પાયાનીજ પદ કામ ॥ ૧૯ ॥
- અનત કાઠી જે સંત જાયે, કીની રામ પોકાર
રવીદાસ જાન છોડીકે, રામહી રામ આવ્યાર ॥ ૨૦ ॥
- નામદેવ કખીરજી, પીપા અર રોહીદાસ
રામ પોકાર રવી કહે, પરગટ હુવા પરકાશ ॥ ૨૧ ॥
- રસના રામ પોકારીયે, છોડી આર બકવાદ
સ્વાસો સ્વાસ મધ્ય રવીકહે, રેરા દીયે પહોંચાય ॥ ૨૨ ॥
- શેખનાગ રવીદાસ કહે, જપતહી કણુ હજાર
દોહિ સહસ્ર રસના અખંડ, રટતહી રરંકાર ॥ ૨૩ ॥
- રવીદાસ રસના સો ભલી, રામ રટન દીન રેન
રરરર-રરરર-રરરર રરરર હોત રે, જીન રસના જીન જોન ॥ ૨૪ ॥
- પહેલી બાંધે પીઠકા, રામ રટણ લંહેલાય
હરદે નામી હોમ રવી, ઉલટ સુનચડ જાય ॥ ૨૫ ॥

રવીદાસ રામ સંભારતાં, રસના ઉપજી વહાળી	
પીયુ પીયુ કહેતાં પીયુ મીઠ્યા, છુટ્યા સંશય સાત	॥ ૨૬ ॥
રામ રામહી રંગ લગ્યા, રસના વળગી રામ	
રવીદાસ તાકી લેતહે, જહાંબર હાકા ધામ	॥ ૨૭ ॥
રોવણુ લાગી અંખીયા, મુખસે કરે પોકાર	
રાત દીવસ ચાલે સખસ, રવી દેહે આગર	॥ ૨૮ ॥
રામ આચારણુ લગી રચન, પલ્લવર નહી વીસ રામ	
રવીદાસ વીસરે નહી, અધ છીન સત હરી નામ	॥ ૨૯ ॥
સ્વાસે ચોસઠ જાપ હે, ફેર ઉસાસ તોટલાય	
રવીદાસ ગત ભજનકી, સતગુરમેં લેહી જાપ	॥ ૩૦ ॥
પદમે જાપ સવા ઇસેં, રસના ઉપર હોય	
રવીદાસ કહે યાવીધી, ખુઝે વીરલા કેય	॥ ૩૧ ॥
એસે પલ ચોસઠ લગે, ભજન કરે એક તાર	
રવીદાસ ધડી એકકા, જાપહી દે હજાર	॥ ૩૨ ॥
રસના કહે અવણે સુણે, નાશા અગ્રે ધ્યાન	
નેતું નીંદ ન બ્યાપહી, રવીદાસ અનુ માન	॥ ૩૩ ॥
હુધા પીપાસા ના લગે, સુવે ન પાવ પસાર	
રવીદાસ મૈથુન મુઆ, ભય નહી એક લગાર	॥ ૩૪ ॥
એકહી ભય શીરપર રખે, ભજન ન ચુકે મન	
રવીદાસ ઠરપે દેખતાં, સુતર ન જાવે અ	॥ ૩૫ ॥
એસેહી ધડી એકકા, જાપ વીસસેં હે વીર	
કે કુલીમાંહી કાયા રચી, કે કલીમાંહી કખીર	॥ ૩૬ ॥
રવી ભાણુ કખીરજી, એક રૂપ અલેખ	
નીગમ નેત કહી થકી રહ્યા, પારન પાવે શેષ	॥ ૩૭ ॥
રવીદાસ જાપ એકસેં, રેરાહીત અઢાર	
એસે ધડી રસના કરે, રમરણુ દેહે હજાર	॥ ૩૮ ॥

દેહે ચાર હજાર જપ, ઓર સાતમેં હે વીસ
 રવીદાસ ધડી એતની, જપે રસના જુગદીય ॥ ૩૯ ॥
 સણુ સકસેં ઓર સાતમેં, વીસ ધડી દેહે રામ
 બેદ અદાદસ એક જપ, રવીરસના તીજ ગ્રામ ॥ ૪૦ ॥
 ઈતી ઓ રવીદાસ કૃત સાખીરસનાકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ હરદાકો અંગ પ્રારંભ

કહતે સુણુતે દેખતે, દીક્ષ ખીચ આયા દાય
 રવીદાસ મોખન રહા, હારદ હરદા માય ॥ ૧ ॥
 શ્રવણુહી નેનહી બેન ચીત, યકયા મો હીરદા માય
 રવીદાસ બેદ અગાધહે, મો કોઉ જનત નાય ॥ ૨ ॥
 જુઝત રવી કખીરકે, જુઝત કોઈક સ ત
 રામનંદપે જુઝીયા, જખડી મીલ્યા એકંત ॥ ૩ ॥
 રવીદાસ રસના વીશે, લાગ્યા બોધ અગાધ
 હરદા માંહી હરીહે રીયા, જુઝત સંત એકાધ ॥ ૪ ॥
 રવીદાસ ધડી લક્ષહી, ઓર એકસઠ હજાર
 દસ ઉપર જપ હોતહે, જોત અખ ડ અપાર ॥ ૫ ॥
 રેરંકાર ઉઠે અનંત, રામ રામ ભરપુર
 હરદામાં હરી હેરીયા, વાજે અનહદ તુર ॥ ૬ ॥
 સ્વપન ની દ દોનુ મીટે, જાગત રહી સદાય
 ખાહેરકે પટ મુ દ લીયે, બીતર પટ ખુલાઈ ॥ ૭ ॥
 રવીદાસ બોલે અંખડ, રદીએ રરંકાર
 ખાહેરકા ખકવા મીટયા, રવી રદે દેદાર ॥ ૮ ॥
 ખાવા પીવા બોજણા, ખાહેરકા હે જોહ
 સો આયા રવીદાસ કહે, હરદા બીંતર તેહ ॥ ૯ ॥

શબ્દ યુગે અમૃત પીએ, બીન રસના ગુણ ગાય
 ઉઠે બેઠે એક સંગ, રવીદાસ લોહ લાય । । ॥ ૧૦ ॥
 હરદાસ સાધન સકલ, શમીયા નીશ્વર ધ્યાન
 અવસા રવીદાસ કહે, નાભી કમલ અસ્થાન ॥ ૧૧ ॥

૪૮૧ શ્રી હરદાસે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ નાલીકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ ચોટી દો વટયા, તીસરી લગ્યા અંગ રંગ
 નામ નીશાન બાળ્યા, ઉઠે કોઇ અનંગ ॥ ૧ ॥
 અનંગ ન ઉઠે અંગથી, ક્રોધન બ્યાપે કાય
 રવીદાસ નાભી કમલ, હરદમ રહ્યા હે રાય ॥ ૨ ॥
 રવીદાસ અસ્થાન સખ, હુંદત છુટ્યા બંધ
 નાભી નીરખ નીહાળતાં, સરસહી આધ મુગંધ ॥ ૩ ॥
 રવીદાસ નીરખ્યા નાભીમે, કમલ બીચ કીરતાર
 એક સહજ સીતેર ધડી, ઓર ઓગણીસ હજાર ॥ ૪ ॥
 ચોખાં દોરે પંચકમ, ઓર ઓગનીસ હજાર
 રવીદાસ સાધન ધડી, નાભી કમલ વીસ્તાર ॥ ૫ ॥
 અનહદ વાળ વાગીયા, ઝલમલ ઝલક્યા નુર
 રામ રામમેરમ રહ્યા, રવીદાસ રહે હજુર ॥ ૬ ॥
 રવીદાસ નાભી મધ્યે, આઈ પ્રેમ મુગંધ
 નેકા જડીયા નામકા, સતગુર શબ્દકા સંધ ॥ ૭ ॥
 નાભી કમલસે ઉપજે, શુન્ય લગી જો જાય
 રવીદાસ વળતા સાચવે, રીયા માંહી સમાય ॥ ૮ ॥
 નાભી કમલસે ઉત્પત્તે, ગગન વીરજ્યા જાય
 ત્રીવેણીકે તીરમે, રવીદાસ ઠહેરાય ॥ ૯ ॥

નાભી સો નાભી ચડયા, અનહદ રાખ્યા મન	
રવીદાસ નગરે પડયા, ગુરુસે રામ રતન	॥ ૧૦ ॥
નાભી હોઈ આભે ચડયા, રવીદાસ દેખ્યા રંગ	
સદા અખંડીત હોતહે, કબહુન હોવે ભંગ	॥ ૧૧ ॥
અનુભવી કોષક જનસી, અવીનાશીકા જેળ	
રવીદાસ હીરદય દેખીયા, અમર અખંડ અકેલ	॥ ૧૨ ॥
નીઃસહ નીરાગા નીરમળા, અક્ષય દેખ્યા એક	
રવીદાસ ત્યાં રહત હે, સાયબ આપ અલેક	॥ ૧૩ ॥
ખહોવીધ વાળ વાગીયા, રવીદાસ લાગ્યારંગ	
આપ અવીનાશી ત્યાં રહે, પતી વૃતાકે સંગ	॥ ૧૪ ॥
અવીનાશીકે રૂપકી, શોભા કહી ન જાય	
રવીદાસ નીજ દેખીયા, સોય સંત પતી આય	॥ ૧૫ ॥
રવીદાસ અવીનાશીકા, દેખ્યા રૂપ રસાળ	
તીન લોક વ્યાપક સકલ, એસા હે દર હાળ	॥ ૧૬ ॥
નાભી કમલસે ઉલટયા, પછમસે સુન હાર	
રવીદાસ ત્યાં ધુન લગી, ઝલકે જોત અપાર	॥ ૧૭ ॥
ઓઘટ ઘાટી ઉતરે, તખલ્યા પહોંચે સુન	
રવીદાસ અખંડ સુની, મધુરી મધુરી ધુન	॥ ૧૮ ॥
રવીદાસ ઘોઠા મીટયા, ધુની સુની ઉપજી રીઝ	
ખનતા નાહી ખોલતા. રહો સમજમે સીઝ	॥ ૧૯ ॥
ધુન્ય સુનકે સમજી રહો, મુખસે કહીન જાય	
રવીદાસ નીજ રૂપકું, દેખે શોખનીથય	॥ ૨૦ ॥
નાના ખાળ ખટુ ખજે, સદા અખંડ રાસ	
રવીદાસ કોજી સત તહાં, કરતહે ધીવ વીલાસ	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ અખંડ રાસ હે, ખંડીત હોવે નાંહી	
સ ત વીરલા કોઈ પહોંચીયા, સુન શીખર ગઢ માંહી	॥ ૨૨ ॥

ખીન જપ જપ સખ હોત હે, ખીન મન ધ્યાન લગાય
 ખીન દીરદે ખીસરે નહી, ખીન રવી રવી અખંડાય ॥ ૩૬ ॥
 ખીન જીભ્યા સુમરન કરે, રવીદાસ દીન રાત
 યાદ વીના વીસરે નહી, લલ્લા સરખ ખીન શ્રાન ॥ ૩૭ ॥
 ખાલ ખજે ગેખકા, ખીન રસના લહેલાય
 રવીદાસ કા જાનહી, મન ઉનમુની સમાય ॥ ૩૮ ॥

ઈતી શ્રી રવીસાહેબ નાલીકો અંગ સમાપ્ત.

અથ અજં પાકો અંગ લીખ્યતે

જાપ ક્રીયા ખીના જપ હોત હે, ખીના સ્વાસ ઉસાસ ॥ ૧ ॥
 ખીના રસના રવી રત નીત, ખેહદ પુરા વાસ
 જાપ હમેશા હોત હે, રવીદાસ ખંડીત નાંહી ॥ ૨ ॥
 જુગમે કાઉ જાને નહી, મન ઉન મુની હે માંહી
 જાપ હમેશા હોત હે, અનહદ ચખ્દ કષુકાર
 રવીદાસ માળ ફેરવે, જુભ્યા સખ સંસાર ॥ ૩ ॥
 જાપ જુગત જોગી જપે, ખીન જાખ્યા ખીન જોર
 રવીદાસ અજંપા જાપહે, પ્રાણી પાવે ઠોર ॥ ૪ ॥
 ખીન હી અજંપા સંત જપત હે, નીગમ ન જાને બેદ
 દેવ રવી જોગી જતી, ક્રીયા કાલ રવી ખેદ ॥ ૫ ॥
 રવીદાસ જપ જોગીકા, કરવે સખ પરગટ
 સંત જનુકા ઓર હે, લહે ન દરસન ખટ ॥ ૬ ॥
 સંત જપત નીત સત સપદ, શુન્ય ધુન્ય કષુ નાય
 મુની સીધ જોગી સકલ, શુનકાલ વીલ માય ॥ ૭ ॥
 જુગત ખતાઇ સતગુર, રવીદાસ પીયા રસ
 મન આધા નીકસે નહી, તરતહી ક્રીના વસ ॥ ૮ ॥

રવીદાસ મુખ કહા કહે, બીતર તાળી લાય	
માત્રા લેકર હાય મે, ભુગકુ કહા દેખાય	॥ ૯ ॥
જાપ કરે રવીદાસ કહે, ખીન માત્રા મન માંય	
બહાર નીકસે ના બને, તાલી ખીન તન તાય	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ જીવ જાણે નહી, જાપ હમેશા હોત	
જાકે પુરા ગુર મીઠ્યા, શાંઈ કાજે ગોત	॥ ૧૧ ॥
જાપ કાઢિ જાને નહી, જાપઠી તેરા સાથ	
રવીદાસ રહે નહી વેગળા, નીચદીન નીરગુણ નાય	॥ ૧૨ ॥
જાપે જોગી લગી રહ્યા, રવીદાસ છુટત નાહી	
જોગ સીધી કયાં જાવગી, મહેરમ હે ઘટમાંહી	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ જુની જુગત એ, તમે દુવા સખ કામ	
મનુવા રહ્યા હે ભટકતા, જાપ જાન્યા એહ કામ	॥ ૧૪ ॥
કામ લઘા ડગ મગ મટી, રવીદાસ જાન્યા જાપ	
પહેચાનહી નીચે કીયા, અખ નડે ન પુન અર પાપ	॥ ૧૫ ॥
આપે જાપતા આપકે, આપ જે કર લગાય	
રવીદાસ આપે અલખ હે, આપે લખે લખાય	॥ ૧૬ ॥
ધર ધ ધાડી ધુસમે, રવીદાસ જાપ નહી હોય	
જોગી જતી તપસી થક્યા, દેવરથી સખ કામ	॥ ૧૭ ॥
શાધી વાધી જે જુધ, તે તેરી જાયાય	
રવીદાસ સખ તેમે દુવા, તે વળગ્યા માયાય	॥ ૧૮ ॥
રવીદાસ જાગે જાગવો, તસકરકા ડર ખોત	
સાહેબસે હીલ મીલ રહો, અખને સંગી સોહોત	॥ ૧૯ ॥
જગાય નહી જાગ્યા વીના, રવીદાસ ચેતન	
ચેતન જાગ્યા જાનસે, જાને જાયા મગન	॥ ૨૦ ॥
જગત સકળ જગત જખે, રવીદાસ એહારી ખાત	
જગત સોવત સંગ વસે, એહી વસ્ત અધાત	॥ ૨૧ ॥

રવીદાસ સોવે રેન દીન, સ્મરણુ સહેજે હોત	
તેનુ આગે રમી રઘા, ભાગ ગઇ સખ છોત	॥ ૨૨ ॥
છોત મીટી છત દેખકે, રવીદાસ જન્યા જપ	
અખંડ ઉજળા હો રઘા, સતગુરકા પરતાપ	॥ ૨૩ ॥
રવીદાસ ખીન જપ જપ હે, ખીનહી ધ્યાનકા ધ્યાન	
સહેજે ચખ્દ પ્રકાશીયા, સતગુર ચખ્દ પ્રમાન	॥ ૨૪ ॥

ઈતી શ્રી અજંપાંકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી કમલકો અંગ પ્રારંભ

સહેજે કમલ પ્રકાશીયા, સહેજે ઉગ્યા સુર	
રવીદાસ સહેજે મુને, નીરખ્યા રમ હંજુર	॥ ૧ ॥
રવીદાસ કમલ પ્રકાશીયા, ઉગ્યા અરક અનંત	
કારણુ કોઈ કળે નહી, ખુઝે કોઈકે સંત	॥ ૨ ॥
રવીદાસ કમળ અનંત હે, તામે દેહે સાર	
તા મધ્યે હે એક દળ, ત્યાં અંખ પ્રશ્ન નીરધાર	॥ ૩ ॥
રૂપ વીના ખોહો રૂપ હે, શુણુવીના શુણુ અતોલ	
રવીદાસ ત્યાં રામજન, કરહી અખંડ કલોલ	॥ ૪ ॥
પૃથ્વી વીના પૃથ્વી અમર, જગવીના જળ હે સમુદ્ર	
રવીદાસ વીન તેજહી, તેજહી સદા નીહંદ	॥ ૫ ॥
મારત ખીન મારત ચલે, ખીનહી વ્યોમ આકાશ	
રવીદાસ ખીન ચખ્દહી, હુવા ચખ્દ પ્રકાશ	॥ ૬ ॥
રવીદાસ સત ચખ્દકા, લયા સકળ વીરનાર	
જો ખુઝે તો ખુઝલે, અંતર દેખ વીચાર	॥ ૭ ॥

રામ અવીનાશી હેરવી, ખંડા ખંડહી હોય	/
એક અખીન બ્યાપક સકળ, દેખ્યા ઘટ ઘટ માય	॥ ૮ ॥
રવીદાસ સુખ રામકા, મોયે કલ્યા ન જાય	/
બાહેર મન માને નહી, બીતર રહ્યા હો રાય	॥ ૯ ॥
દીવ જોગત દીનમે મીલ્યા, યા દીલ એ દીલ એક	/
બાહેર બી તર દેખીયા, સો વીધ વીધ કગી વીવેક	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ રસતા થકી, બકતી રહી બકયાય	
હારજીત સમહી મીગી, ના કહ્યુ છોટ બડાપ	॥ ૧૧ ॥
હાયાં હરી માહી ભાગ્યા, જીત્યા જમકી ચોટ	
હારજીત રવીદાસ કહે, મીગી ગુરકી ઓટ	॥ ૧૨ ॥
જીત્યા સોઈ જીનીયે, લુગસે રવે દુર	
રવીદાસ સમ ઘટ લલ્યા, સાહેબ હોન હજુર	॥ ૧૩ ॥

ઈતી શ્રી કમલકો અંગ સપુર્ણ

અથ શ્રી નારીકો અંગ પ્રારંભ

નામરૂપે નામે સકળ, નો છુટે દેહ ભાવ	
રવીદાસ વીધયા તજે, તો દેખે હરી સાવ	॥ ૧ ॥
સાવ નીર તર આતમા, દેખે સો નીરપુર	
રવીદાસ સો સતજન, વીધયાસે રહે દુર	॥ ૨ ॥
વીધય વીકાર જ્યા રહે, સો દરવાઝા એક	
રવીદાસ સો ઝોળ ઘડે, પહોંચ્યા સ ત કોયેક	॥ ૩ ॥
દરવાજો કમ કુખીયા, સુરમુની જન શેષ	
રવીદાસ ચો મુખહરી, અટક્યા માહી મહેપ	॥ ૪ ॥

રવીદાસ કામની ખુરી, ભક્તી હીન જો દોષ	
સંગ કરે સો શ્વાન નર, ધરધર ફસતા જોય	॥ ૫ ॥
વીપયાસે અળગા રહે, વળગ્યા રહે નીજ નામ	
રવીદાસ સો સતજન, નીરલોભી નીકામ	॥ ૬ ॥
રવીદાસ તરીયા ખુરી, ત્રણા સોઈ જન	
ભંગહી ભક્તીમાં કરે, હરી લીયે સખ જાન	॥ ૭ ॥
ત્રણા તપત અંધી અતી, ભીતર ભર્યા અપાર	
નાઠે રવી ન ઉગરે, પડે સો જલવલ છાર	॥ ૮ ॥
રવીદાસ માયા અકલ, ઠગીયા સુરનર શેષ	
નવહી નાથ ચોરાસી સીદ, માયાકા ઉપદેશ	॥ ૯ ॥
હરવા ન દીયે એ ઠગી, સંગી નહી સખ તીસ	
રવીદાસ જોગી ઠગ્યા, પવન ચડાવી શીશ	॥ ૧૦ ॥
પરથમ થાપી જોગમે, ગાયત્રી આચાર	
રવીદાસ મહા ડાકની, ખાચે સખ સંસાર	॥ ૧૧ ॥
રવીદાસ આપન હસત, મુશકે મુહમે લાય	
ચોટ મોટ કામા પડે, ઘણા વીજી શીવાય	॥ ૧૨ ॥
ભરથ શીંગ રસ રાકૂરો, પારા ચરસ નામ	
રવીદાસ તપસી અતુલ, સો જુલાડે કામ	॥ ૧૩ ॥
કામ રામ હે એક રસ, જો રસ ઝરન ન દેહી	
રવીદાસ મન રામમા, ઉસટ પાલટ કર લેહી	॥ ૧૪ ॥
રવીદાસ હરીપદ વીકટહે, કીનહુ લલો નાન્ય	
કાયર જન કલપત રહે, શુરા પેઠે ધાય	॥ ૧૫ ॥
પેઠા ઢાંધક સંત જન, દે માયાકુ પુઠ	
રવીદાસ સો રામ જન, કણુ ન બોલે ઉઠ	॥ ૧૬ ॥
માયાકા પત્ર અનંતહે, મુખહે અનંત હજાર	
પકડાઈ નહી પકડતા, રવીદાસ હરધાર	॥ ૧૭ ॥

- જો પકડે તો પગ નહી, જીભ નહાલે જોન
રવીદાસ કાંતી માહીકી, રહીયે નકી એન ॥ ૧૮ ॥
- નારી નરક લે જાવહી, હસતા રમતા સાચ
રવીદાસ ઉગરે નહી, નારી તણે સંઘાત ॥ ૧૯ ॥
- નારીકા મુખ નીરખહી, હોસ કરી મન માય
રવીદાસ તે કુખીયા, ભગસે બચ્યા નોય ॥ ૨૦ ॥
- રવીદાસ રામા ખુરી, જીવ ઇશ્વર વસકીન
ધર વેકુ ઠ પહોચીવહી, સખહી વસ કર લીન ॥ ૨૧ ॥
- નરક નક્ષા નારી ભયાં, ઉપર રંગ્યા રંગ અંગ
રવીદાસ નખ કુચ નર, પડયા નરક કે સંગ ॥ ૨૨ ॥
- મુખસે ખાત બનાવહી, ઘણા જાનકી રીત
રવીદાસ રદીયા કમળ, પુરનારીસુ પ્રીત ॥ ૨૩ ॥
- કહા અપની કું આહત હે, અપની ખુરી અખલાય
અઘ એક રવીદાસ કહે, અપની કહા પરાય ॥ ૨૪ ॥
- રવીદાસ નારી નરસ, અપની પર સખ એક
ગોરી કાલી નરક હે, ભક્તી વીના વીશેક ॥ ૨૫ ॥
- ભારજ ભક્તી માત કહા, ભક્તી વીના સખ ડાંણુ
રવીદાસ સખ કુકુંબકુ, સખકુ મ ડી ખાડ ॥ ૨૬ ॥
- ભક્તી વીના રવીદાસ કહે, નારી ન દીક હોય
બ્યભીચારણુ વીચલેલ મન, કરી કમાણી જોય ॥ ૨૭ ॥
- રવીદાસ જોગી જતી, તપસી નર નરવાણુ
મદન ઉપજાવી મારીયા, નેના કેરા બાણુ ॥ ૨૮ ॥
- ચેતી રહીયે ચીતમે, મહા મોહની નાર
મુની ડગ્યા રવીદાસ કહે, કરે પવનહી આહાર ॥ ૨૯ ॥
- માત ઉદરસે નીકસીયા, ઓર ભયાં સુખદેવ
દેવાંગનાકા શબ્દ સુણુ, રવી કહે ભયાં યહમેવ ॥ ૩૦ ॥

દે કન્યા અર દેવતા, રૂપી રૂપીકી નાર	
ભક્તી વીના રવીદાસ કહે, પડીયા જઠત મોઝાર	॥ ૩૧ ॥
સ્વાની ભધ રવીદાસ કહે, સખહી શાંકુત નાર	
હકન પારે ટર પરે, શીરહી ઘર ઘર ઠાર	॥ ૩૨ ॥
દેવ સકલ રવીદાસ કહે, પ્રીતહી કરે દવેશ	
સ્વાનહી અવતરીયા સુલટ, રાજહી ઠારે દેખ	॥ ૩૩ ॥
સાંકળ ખાંધી સ્વાનકુ, ભશે શો લઠકે લોક	
નામવીના રવીદાસ કહે, બહારી લાગી ઠોક	॥ ૩૪ ॥
રવીદાસ નારી નારકી, ખડે ખડેકુ લેત	
નેન કટાક્ષે રીઝવી, સીઝવી સુખ ભગ દેત	॥ ૩૫ ॥
સુર નર મોહી મુની જના, નાથ નવ સખ સીધ	
રવીદાસ રામા અકલ, સકલ અંગ વશ ક્રીધ	॥ ૩૬ ॥
રવીદાસ ગફલત રહે, પીર પેગંબર દેવ	
માયાકા આધીન હે, બે ડર ન લહે બેવ	॥ ૩૭ ॥
પીર પેગંબર ઓલીયા, દેવ ખડે દુખીયાર	
રવીદાસ ગુર આશરે, અલ સો છોડ પરાર	॥ ૩૮ ॥
કુશસ્તે કુશણી ના રહે, હેઠ જાય એકવાર	
રવીદાસ હીરા કસે, એરણુ ગડત તયાર	॥ ૩૯ ॥
રવીદાસ નર કુટીયા, લુટીયા બળવંત	
વાધનીકે વશ પયા, મુઝાણી સખ મત	॥ ૪૦ ॥
ભક્તી ન ભાવે રામકી, કામીયા સખ કુહ	
રવીરામ હરી ના ભળ્યા, લયા હરાડા હુહ	॥ ૪૧ ॥
નરહી હરાડા કે લયા, ખાય પરાયામાલ	
રવીદાસ તે જીવડા, પડીયા ભુગ જંભળ	॥ ૪૨ ॥
અલ્લા વીજી કુબેરસે, ઈંદ્ર ધસ શીર મહોર	
રવીદાસ એક પગ ખડે, માયાસે કર જોડ	॥ ૪૩ ॥

રવીદાસ ઠરાવની, દુરગાકી હોત બહોત	
લીલા નીરગુણ સગુણ સખ, ખસ કીને તે સોત	॥ ૪૪ ॥
નામ વીના દાઝે સકળ, સતગુર કહુ ન કીન	
નીગમહુકી ગમ નહી, ઓર કહો કાને ચીન	॥ ૪૫ ॥
રવીદાસ રામા ર ગી, ર ગીલી રસ બીન	
રહી વીનાસે જીવતી, ઓર ન લહે ગુણતીન	॥ ૪૬ ॥
નાગણ નારી નીત નવી, ભાત બનેઠ દેખાય	
રવીદાસ મોહ્યા સકળ, આગે જાનન પાય	॥ ૪૭ ॥
નારી વી છણા વળમહી, જણતી જણતા ખાય	
અનગા ગયા સો ઉગર્યા, પાસે ગયા સો સહાય	॥ ૪૮ ॥
માયા માછણ માછયા, મરડી ધાધ્યા પેટ	
રવીદાસ સોધ ઉગર્યા, નાશી છુટયા નેટ	॥ ૪૯ ॥
અ તર ઝીણી વાસના, બ્યાપ રહી તુજ માપ	
રવીદાસ હેતે ખુરી, નીકસણી પાવે નાય	॥ ૫૦ ॥
જીવ નીકસ પાવે નહી, લવરી કીનો લીધ	
રવીદાસ ઈન ગારીયા, કહા સાધક કહા સીધ	॥ ૫૧ ॥
કોર કુસુખી સાડીયો, કાજર રેખ જનામ	
બેર મુખી બ ધાધયા, રવી મુચક મુચકાર્ધ	॥ ૫૨ ॥
મીઠા બોલે માનની, બોલત ગીત સુલાવ	
રવીદાસ બીની સુખે, મુસા લેત ઉઠાવ	॥ ૫૩ ॥
શરીર સંતાડે મુખદ કે, નીચા દાળે નેણી	
રવીદાસ અબજા બજે, મોટા કીધા મેણુ	॥ ૫૪ ॥
નામરૂપ નર નારી સખ, મીઠ્યા હે રવીદાસ	
વીપયાસે રહે વેગળા, તો હોવે બ્રહ્મ પ્રકાશ	॥ ૫૫ ॥
એ ચાખી મત દેખીયે, વીપ તણા રસ રજ	
રવીદાસ જે વીપચી નગ, અ તે હોધ અકંજ	॥ ૫૬ ॥

નારીકે ન દીએ નહી, રવાદાસ અહો મન	
ખેત વીના પાકે નહી, નાના બીધકા અન	॥ ૫૭ ॥
ખેત ખીજ પરસાદ જગ, આવે તક પર માન	
રવીદાસ નીકસા કરસણા, શુકે સનકાદીક સમાન	॥ ૫૮ ॥
ધન્ય માતા સુત જનમીયા, નીજ જન સંત નીશંદ	
સમદ્રદી રવીદાસ કહે, ભયા એક રાહા રંક	॥ ૫૯ ॥
ધન્ય માતા સુત જનમીયા, જીન વસ કીના મન	
રવીદાસ કાયા ખોજ્યે, પકડયા રામ રતન	॥ ૬૦ ॥
ધન માતા સુત જન મીયા, જીન બાંધ્યા ચખ્દકા ઘાટ	
રવીદાસ જે ઘાટે ચડયા, સો ઉતરે પાર નીરાટ	॥ ૬૧ ॥
ઘાટે જે આવી ચડ્યો, તખત ઉપરે કાચ	
હિંચ નીચ રવીદાસ કહે, ચડે સો અમર હોય	॥ ૬૨ ॥
ધન માતા સુત જનમીયા, જે રામ રટણ રહે લગ	
રવીદાસ રસ એકમે, મીટયા નામ કુલ વગ	॥ ૬૩ ॥
ધન માતા સુત જનમીયા, હુવા રામ લજી રામ	
વાર નક્ષત્રહી રાશ રાહા, મીટયા ભયાનીઃકામ	॥ ૬૪ ॥
રતન ખેત રવીદાસ કહે, આ અખલાહા અંગ	
ધ્રુવ પ્રેહેલાદ બીબીપણ, ઉપજ્યા પુરુષ અલંગ	॥ ૬૫ ॥
રતન ખેત રવીદાસ કહે, અક્ષગા અંગ વીચાર	
રવીદાસ સંત નીપજ્યા, પતીત ઉધારે પાર	॥ ૬૬ ॥
નારદ બ્યાસહી શુક સનક, શેષ રટત દીન રેન	
રવીદાસ ચે માતકું, રતન ન આવે કહેન	॥ ૬૭ ॥
ધન્ય માતા મહા ભક્તી મણી, પ્રગટે પરમ નીધાન	
દત્ત ગોરખસે નીપજે, રવીરામ પરમાન	॥ ૬૮ ॥
મેહેરી સો માતા ભર્ષ, માતા મેહેરી જન	
સમજ માન રવીદાસ કહે, હોડ વીધે રસ પાન	॥ ૬૯ ॥

ઈતી શ્રી નારીકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી મનવૈરાગકો અંગ પ્રારંભ.

ત્યાગ બાઝીકા સખ કીયા, સુતવીત દારા ગેહ	
રવીદાસ બીતર રહ્યા, તો કાલર વુઠા મેહ	॥ ૧ ॥
અંતર ઝીણીરે ગધ, બીતર ચોંટી ભય	
રવીદાસ વૈરાગ સો, ત્યાગહી મન વચ કાય	॥ ૨ ॥
બીતર ત્યાગ જાનીયે, રાગ દેશ ઉઠ ભય,	
રવીદાસ વૈરાગ સો, ત્યાગહી મન વચ કાય	॥ ૩ ॥
મને ન વુઠે વાસના, વચન કરત વીલાગ	
રવીદાસ દેહ ભાવ તજ, સો કહીયે વૈરાગ	॥ ૪ ॥
હરખ શોક બ્યાપે નહી, હુધા પીપાસા ત્યાગ	
ઉપ્પુ મુખ દુઃખ વજંત, રવી સોહી વૈરાગ	॥ ૫ ॥
કલપત ઉઠે કામના, કટુક ન બોલે બેન	
રવીદાસ વૈરાગ સોઈ, બુધી ન આવે કહેન	॥ ૬ ॥
છંદ કુબેર અજ શ્રીપતી, ભોગહી ખીન ઉત્તમાન	
રવીદાસ સો સ ત લીખીત, વાયક નરક સમાન	॥ ૭ ॥
વૈરાગી સોઈ જાનીયે, અહણુ કરે વૈરાગ	
હસતી આવે લક્ષ્મી, રવી નરક જન દે ત્યાગ	॥ ૮ ॥
નરક શરગ જાને નહી, કરે દોતેકા ત્યાગ	
પીપયાસે વળગે નહી, રવી સોઈ વૈરાગ	॥ ૯ ॥
કામ ન ઉઠે કલ્પના, લોભ ન તાકે લાગ	
રવીદાસ અ તર નીરમલા, સોહી કહીયે વૈરાગ	॥ ૧૦ ॥
મસ્તાનાહે મદ રહીત, મગન રહે અહં ત્યાગ	
રવીદાસ સોઈ સંત જન, મન લાગ્યા વૈરાગ	॥ ૧૧ ॥

- માત તાત મુત બંધવા, બેન બારબા હોઈ
રવીદાસ સખ ત્યાગ કર, રહે મન મારી નોઈ ॥ ૧૨ ॥
- કારજ થા સો સખ મીટયા, કારણ ઉપર ટેક
રવીદાસ વેરાગ સો, કદ જ્ઞાન વીવેક ॥ ૧૩ ॥
- અનરથ છુટયા અંગસે, વીધી નીવેધ વહેવાર
રવીદાસ વેરાગ સો, નહી, જીત નહી હાર ॥ ૧૪ ॥
- આઠ પહોર અવમસ્ત રહે, રૂપ હરખ ન શોક
રવીદાસ વેરાગ સો, સખીયા ગુન અર દોષ ॥ ૧૫ ॥
- હંદ રહીત મહારસ ભર્ષા, મીટીયા માન અભીમાન
મન ખુદી ચીત પહેંચે નહી, ગ્વી ત્યાહા અસ્થાન ॥ ૧૬ ॥
- સ્થુલ સુક્ષ્મ દોઉ વાસના, કારણ પકૃતી જાણુ
રવીદાસ સખીયા સકળ, સો વેરાગ પ્રમાણુ ॥ ૧૭ ॥
- વેરાગે મેહ પ્રગળીયા, તન હોય તાલાવેલ
રવીદાસ સ સારકા, મુખહી દીના ઠેલ ॥ ૧૮ ॥
- તન વેરાગી બહોતહે, ધર ધર ફરત ભસંત
રવીદાસ મન આથડે, જહાં તહાં હોત ચલત ॥ ૧૯ ॥
- વેરાગી સો જાનીયે, કરે વાચના નાશ
રવીદાસ આત્મણુ રહીત, અખંડ ધર્મ પ્રકાશ ॥ ૨૦ ॥
- અખંડ વીવેકના મુને, સપ્રશ કરે ન નાશ
શપ ન દેખે સાંખીયા, રવી વેરાગ વીચાસ ॥ ૨૧ ॥
- રસના રસકુ ના ગ્રહે, પ્રાણુ ન ગ્રહે સુગંધ
રવીદાસ વેરાગ સો, સહેજે રહે નીરખ ધ ॥ ૨૨ ॥
- રવીદાસ મનકી માનતા, મન મરતે મીટી જાય
સાચા સો વેરાગ હે, બાહજ્યા ખુદી સમાય ॥ ૨૩ ॥
- ચીતસે કહુ ચીતવે નહી, શુભ અશુભ નહી હોય
રવીદાસ વેરાગ સો, અહંભાવસુ ખોય ॥ ૨૪ ॥

વાસના હેતો તત્વકી, જલી ભસ્મ હો જાય	
રવીદાસ વૈરાગ સો, સતગુર ચબ્દે ડેરાય	॥ ૨૫ ॥
રામ રામ જપવો કરે, જેસે ચંદ ચકોર	
રવીદાસ દાઝે નહી, અગ્ની કેરે જોર	॥ ૨૬ ॥
એક પુરુષ આવે અખર, બ્રહ્મ બીજ વીસ્તાર	
રવીદાસ સમરણુ રામકા, કીઝે વારંવાર	॥ ૨૭ ॥
સ્વાસોસ્વાસે સમરીયે, રામહી કીરત	
રવીદાસ અરધ નામમે, આપા તીરથવૃત	॥ ૨૮ ॥
તીરથ વૃત ઉપાસના, નાહી નામ સમાન	
રવીદાસ શ્રવ જાને નહી, સાધુ લહે સુખાન	॥ ૨૯ ॥
રવીદાસ નામ હીરદે ધરે, કહા તીરથકી આત	
રામ નામ અહ્યા ઉધરી, રાખા દ્રઢ વીસ્વાસ	॥ ૩૦ ॥

ઈતી શ્રી મન વૈરાગી અંગ સંપૂર્ણ

અથ તન વૈરાગકો અંગ પ્રારંભ.

તન વૈરાગી બહોતહે, ધરધર ફેરે ભસંત	
રવીદાસ મન આચડે, જહાં તહાં હોય ચલંત	॥ ૧ ॥
તન વૈરાગી બહોતહે, કપડે ભરતહે પેટ	
રવીદાસ રામ ન ઓળખ્યા, નરક પડેંગે નેટ	॥ ૨ ॥
રવીદાસ અંધે જન, જો તનકા કરે વૈરાગ	
ખાંહેર બેખ બનાયકે, બીતર રહી મન કાગ	॥ ૩ ॥
કાગ સોધ જાનીયે, ચાંદા ઉપર ચાહે	
અવગુણતા રવીદાસ કહે, દેખતા શીરે અન્યાય	॥ ૪ ॥

ઠારા ફાલે ઠંગાસ મન, ઉપરકા વૈરાગ	॥ ૫ ॥
રવીદાસ બાહર બાજ રહીત, બીંતર જલતી આગ	॥ ૬ ॥
તન વૈરાગી જાનીયે, તાન કરે તનતાય	॥ ૭ ॥
રવીદાસ રંગ આલકા, કશણી દીપ દરમાય	॥ ૮ ॥
તન વૈરાગી બાહ તન, મત વીપયામે વલુધ	॥ ૯ ॥
રવીદાસ બને નહી, રામ ભજન પર ખુધ	॥ ૧૦ ॥
તન વૈરાગી વાદી, કીરત સરત બકવાદ	॥ ૧૧ ॥
જાની મુની હો રહે, સુણે ન ઉતકા સાદ	॥ ૧૨ ॥
રવીદાસ વૈરાગ તન, મન હી વીધે કમાય	॥ ૧૩ ॥
કરણી ખીન કુતા જીમી, કર કહી સુ ધે જામ	॥ ૧૪ ॥
રવીદાસ વૈરાગ તન, મનકા રવાદ ન જામ	॥ ૧૫ ॥
બાહર જ્ઞાન કથે બહુ, બીંતર અંબડ યાય	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ વૈરાગ તન, મન ચીંતારે ઓર:	॥ ૧૭ ॥
સતગુર ચીહીને નહી, કયાં ન એક ઠોર	॥ ૧૮ ॥
હમમગ મનકી ના મીટે, ઉપરકા વૈરાગ	॥ ૧૯ ॥
રવીદાસ વીપના મીટયા, રહ્યા નાગકા નાગ	॥ ૨૦ ॥
અનંત નાગ રામ એક તન, વીધે વૈરાગી જાન	॥ ૨૧ ॥
અગનીન વીપ રવીદાસ કહે, મનહી લીના માન	॥ ૨૨ ॥
ઉપરકા વહેવાર સખ તકસે નીકસ્યા બહાર	॥ ૨૩ ॥
બીતરકા રવીદાસ કહે, રહ્યા સંભાળ સંભાળ	॥ ૨૪ ॥
તન વૈરાગી તન તપે, મનહી ખપે તે માંહી	॥ ૨૫ ॥
રવીદાસ મુખ બકવા ધનો, મન વૈરાગી નાહી	॥ ૨૬ ॥
જામે જેસા ગુન ભર્યા, ત્યાં તેસા પ્રકાશ	॥ ૨૭ ॥
ન હોય ધુદડમાં રવી, મલીયા ગરકી બાશ	॥ ૨૮ ॥
તન વૈરાગી જાનીયે, મુખસે કથહી જ્ઞાન	॥ ૨૯ ॥
રવીદાસ દંભ ત્યાગકા, બીતર ભરીયા માંન	॥ ૩૦ ॥

મલીયાગરકી ખાસના, મલીયા ગરતે હોય	૧૮
રવીદાસ હીરા વીના, પ્રગટે નાહી જોત	
કચેહી વૈરાગસે, નામ ન હોય ઉદોત	૧૯
રવીદાસ અધારમા, કહા નેણાકી જોત	
હીરા માહી જોતહે રવી હે અનત રતન	૨૦
ફાગટ કાચ કથીરકુ કરત હે લોડ જતન	
બેળજીકુ માર દીયે, ગાય બબલે તાન	૨૧
રવીદાસ વૈરાગ એહ, કંડર શુકર સમાન	
રવીદાસ જહા જસી ઘટે, ત્યા તેસી કર ખાત	૨૨
મુરખકુ પરબોધતા, ગરથ ગાઠકો જાત	
મુરખ વૈરાગી શીરે, મુરખકું દીયે બોધ	૨૩
પેટ કારણુ રવીદાસ કહે, પ્રગટ કરે પરબોધ	
વરત ગેઠકી સખ ગરિ, મુરખ દેતા મત્ય	૨૪
રૂપ આગે રવીદાસ કહે, છતી ન કીજી જત્ય	
ધરધર જો કીમીયા શીરે, તો સોના સોધા હોય	૨૫
રવીદાસ વૈરાગ ત્યુ હસ નહી, બગ જોય	
તહા છત છતી ન કીજીયે, જ્યાં નહીં જ્ઞાન વીવેક	૨૬
રવીદાસ તહાં ઉગરે, જ્યાહી વૈરાગ વીવેક	
અમથા ઉભરાતા શીરે, આપ સ્વારથ કાજ	૨૭
રવીદાસ ધરમે કંકર, હીરા બકત અવાજ	
દંભ દેખાવે જકતમે, મનકા ધરમ અનેક	૨૮
રવીદાસ રઝળી મરે, ગાશીન બીન ગુરાટેક	
તનમે તાપ તપે બહુ, બીચહી અકાવે યાગ	૨૯
રવીદાસ મેન રહે, ઉપરના વૈરાગ	
વીંછા કેરા આંકડે ઝેર બહોતહુ દેખ	૩૦
રવીદાસ જલ વરખતે, જલ જની જાન વીશેષ	

અમૃત સતગુર વરખહી, વીશ્રમ ચીતકે આગ	
હિલટા જરત રવદાસ કહે, ડંભક તન ચેરાગ	॥ ૩૧ ॥
શુન્ય કહે સુભર કહે, ન્યારો કહે ઘટમાંય	
કહે રવીદાસ ઠયાં નહી, નીરવદે ઉપજ્યા નાય	॥ ૩૨ ॥
મનકી વાસના જહાં કરે, યાંહી રાખે દેત	
તન ચેરાગી રવી કહે, નીકસી ચયા ક્રોધેત	॥ ૩૩ ॥
નીકસી નીરાળા જે ભયા, કરે દુખધા મન ત્યાગ	
રવીદાસ મન હુગહુગી, સો કયા ચેરાગ	॥ ૩૪ ॥
બેખ ભવાયા લેત હે, ચેરાગ ઓર સંન્યાસ	
માત્યા મરડયા મુખ રવી, લોક કરાઈ હાંસ	॥ ૩૫ ॥
આસન માંહી મુન રહે, દંભ દેખહી લોક	
રવીદાસ ત્યાગ્યા હરી, સો ચેરાગ હે દોક	॥ ૩૬ ॥
ગાલે ગાલ ખજવહી, સ્વર કરી મુરે રાગ	
રવીદાસ મન લોકમે, સો કેસા ચેરાગ	॥ ૩૭ ॥
તાલ પખવાજ જંતહી, તંબુરા કડતાગ	
રવીદાસ સુન ઢાલહી, હસી હસી કહે હમાર	॥ ૩૮ ॥
તાલ પખવાજ વેની ધુન, ગાવે નહી અહં ત્યાગ	
રવીદાસ ખરાખડી, વીપદકા ચેરાગ	॥ ૩૯ ॥
રંગ્યા સખહી હુગડા, ગુરમે મુલતાન	
રવીદાસ મન રંગ્યા નહી, બાહીરકા ચેમાન	॥ ૪૦ ॥
દાબી મુછ મુંડાવહી, કે રાખે સખ કેશ	
રવીદાસ મન મુંડ્યા નહી, કયા બદલાયા વેશ	॥ ૪૧ ॥
દીસત તર સોહામણા, લાલ તીલક બડ લાગ	
ગલે માત્ર ડારી ચઢ્યા, દેખાવન ચેરાગ	॥ ૪૨ ॥
દંભ દેખાવે લોકકું, નીમંજ ચીત નહી હોત	
રવી અંજવાળા ના કરે, ચીત્રા મનકી જોત	॥ ૪૩ ॥

કરે ન જાવે કુડસે, તામસકા નહી ત્યાગ	
રવીદાસ દેખાવહી, ઉપરકા ચૈરાગ	॥ ૪૪ ॥
ઉપહી અ ગની તજી, અડકે નહી દુઝ	
રવીદાસ જાયા આપકા, જ્યાં મલતી ત્યાં સાથ	॥ ૪૫ ॥
ઉપરકા ચૈરાગ સજ, તજે તેા તુરતજ જાવ	
રવીદાસ બીંતર ભર્યાં, તકર કરે ઉપાય	॥ ૪૬ ॥
ધર છોડી અસ્થ કીયા, સુત છોડયા શીખકીન	
રવીદાસ જે અ ધરે, ૬૬ ચૈરાગ ન ચીન	॥ ૪૭ ॥
ધર ધરહી ભટકત શીરે, ધરહી છોડ માર	
રવીદાસ મન આયડે, ઠરે નહી મન ઠાર	॥ ૪૮ ॥
ઉનમત ચાલી મન મતી, ગતી નહી ભવ લેશ	
રવી ચૈરાગ ન ઉપજ્યા, ફોગટ બદલ્યા વેશ	॥ ૪૯ ॥
કે પુસ્તકકે પાઠકર, કે મુન કે કર ક્યાન	
રવીદાસ મન હંભ વીખે, તજ લગ જુઠા જાન	॥ ૫૦ ॥
જાન સુધાવે લોકકું, મન ન લેહે મેહેબુખ	
રવીદાસ બીંતર દોદલા, ઉપર ખનીયા ખુખ	॥ ૫૧ ॥
એકહી વીના અનેકકું, વેહે તે જાએ વાટ	
રવીદાસ ચૈરાગ વીન, ખલકયા કાઢા ખાલ	॥ ૫૨ ॥
અહંમુખ કછુ ઉગર્યાં નહી, ભટક મુવા ભવ માંહી	
રવીદાસ ચૈરાગસે, તીમહી ઉપજ્યા નાહી	॥ ૫૩ ॥
સરધા વીના સંશય ભર્યાં, શ્રીમી ઉઠાવે ભાર	
મંતવાદી રવીદાસ કહે, રામ ન ભાજે ગુમાર	॥ ૫૪ ॥
જકત જકતકા કૃત જુવે, ઉજમ ચકતે અત	
રવીદાસ ઓ મુઢ મત, દીલ એસી ફલ પત	॥ ૫૫ ॥
કોહિ ખાટ કાટે નહી, ભક્તી વીના ભવ માંય	
સોનુ ધમ્યુ રવીદાસ કહે, સજહી જાએ વાય	॥ ૫૬ ॥

ઉપરકા પેરાગલે, બીતર વીગેસે હેત	
રવી દાસ કસણી ના સહે, વીખર જાય જ્યુ રેત	॥ ૫૭ ॥
વહેતે જાય વાગે સખ, વીના રામણી ઓય	-
રામવીના રવીદાસ કહે, કુખુધી કુટે ધોય	॥ ૫૮ ॥
છોત કરે છવ ના મીલે, છત્ય વીના છવકાય	
રવીદાસ પેરાગ વીન, ઓગુન લડેહે કાય	॥ ૫૯ ॥
ઓગુન ફેરી ગાંઠડી, તાંહા ઓગુન હોય જન	
રવીદાસ પેરાગ વીન, પલટે નાહી જાન	॥ ૬૦ ॥
રવીદાસ ફડી વાસના, રામ જનુ'માં હોય	
કમોદ કરે ખેતમે', કરક નીપજે કાય	॥ ૬૧ ॥
ત્યુ' સાધુ નેસકીલ હે, કંલ પેરામી જન	
રવીદાસ રામ ન ઓળખ્યા, કરદી ખે'ચા તાણુ	॥ ૬૨ ॥
ઈતી શ્રી તન પેરાગકો અંગ સંપૂર્ણ.	

અથ શ્રી રમરણુકો અંગ પ્રારંભ.

પેરાગી સોઈ જનનીયે, કરે વાસના નાશ	
રવીદાસ આવૃણુ રહીત, અખંડ ધ્વજ પ્રકાશ	॥ ૧ ॥
શબ્દ વીગેક નામુણે, રપશં કરે નહી નાર	
૩૫ ન દેખે આંખીયા, રવી પેરાગ નીચાર	॥ ૨ ॥
રસના રસકું ના ગ્રહે, ઘાણુ ન ઘ્રહે સુગંધ	
રવીદાસ પેરાગ સો, સંહજે રહે નીરખંધ	॥ ૩ ॥
રવીદાસ મનકા માનીતા, મન મરતે મીટ જાય	
સાચા સો પેરાગ સો, બાહર ખુધ સમાય	॥ ૪ ॥
ચીતક કહુ ચીતવે નહી, શુભ અશુભ નહી હોય	
રવીદાસ પેરાગ સો, અહં ભાવકુ ખોંચ	॥ ૫ ॥

વાસના હે નવ તત્વકી, જલી ભરમ હો જાય	
રવીદાસ ચૈરાગ સો, સતગુર શબ્દે ઠેરાય	॥ ૬ ॥
રામ રામ જપવો કરે, જેસે ચંદ્ર ચકાર	
રવીદાસ દાઝે નહી, આગની કેરા જોર	॥ ૭ ॥
એક પુરખ આવે અખર, ઘણી જીગ્ઝ વીસ્તાર	
રવીદાસ સમરણુ રામકા, કીજે વારંવાર,	॥ ૮ ॥
શ્વાશોશ્વાસે સમરીયે, રામહી કીરત	
રવીદાસ અરધ નામમે, આયા તીરથ વૃત	॥ ૯ ॥
તીરથ વૃત ઉપાસના, નાહી નામ સમાન	
રવીદાસ જીવ જાને નહી, સાધુ લહે સુજાન	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ નામ રહે ધરા, કહાં તીરથકી આશ	
રામ નામ અડુલ્યા તરી, રાખી દ્રઢ વીશ્વાસ	॥ ૧૧ ॥
રામ નામ એસો જપો, જેમે જલમે મીન	
રવીદાસ વીછરે તેમરે, એમે મનકર લીન	॥ ૧૨ ॥
દોર લગ્યા હગમગ મીટી, શીતળ હુવા જ્યુ મન	
રવીદાસ ધીન નેનસે, દેખ્યા રામ રતન	॥ ૧૩ ॥
તીરથ ફલ અરથા નહી, નામહી ફળકે લીખ	
રવીદાસ નીચ્ચે કહું, સુનો પુરાતન સાખ	॥ ૧૪ ॥
અજામેળ નામે બચ્યા, ગુનકા નામકી નાર	
રવીદાસ એક નામ ભજ, તજહુ સકલ વીકાર	॥ ૧૫ ॥
અનંત કેાટી આગે તર્યા, નામહીકા વીસ્તાર	
ઓરને રંગ રવી કહે, રામ પોકાર પોકાર	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ માને નહી, મુરખહી સન મુખ	
દીલમે દાઝે હગમગે, દુષ્ટી પામે દુષ્ઠ	॥ ૧૭ ॥
રામ નામ સખસે સરસ, નામ ભજ્ય કખીર	
રવીદાસ લેહે લાયકે, ઉતર્યા સાગર વીર	॥ ૧૮ ॥

દુખ લાગે દયહુ જલે, સાચી કહેતે વાત	
રવીદાસ કહે આંધળે, ઉલટી ધાત્રે ધાત	॥ ૧૯ ॥
કોઈ બજો કપીરકુ, કોઈ નાનકથાહ	
રામ પીના રવીદાસ કહે, અધ ચવાયા રાહ	॥ ૨૦ ॥
મેત નામ દ્રઢ જાની યે, સાહેબ કહે જોટ	
અંતર ગત રવીદાસ કહે, લાગ્યા સત વીદેહ	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ રામ ઉચારતા, કમં જમં મીટી જાય	
આથું જીતની અગની વીણ, ભરમ કરે છીન માય	॥ ૨૨ ॥
બાહુર રામ ઉચારતા, બીતર લાગ્યા તાર	
રવીદાસ મે મીટ ગયા, ઘું ઘું રઘા તૈયાર	॥ ૨૩ ॥
ઘું ઘું રઘા સો રામ અબ, હું ઘું મા બાઈ લીન	
રવી રામમે મીલ ગયા, કુન હુ કારા તીન	॥ ૨૪ ॥
ઉલટી લાગે વાત સબ, મુખ કહેતા દુખ હોય	
રવીદાસ કહે રામકા, મરમ ન જાણે કોય	॥ ૨૫ ॥
ઠઘા ન માતે મન મુખી, કીનસે કીજો બાત	
રામ બજો સો ઉબરે, નહીતર જમપુર જાત	॥ ૨૬ ॥
મરમ ન જાણે દુરમતી, કીનસે કહીયે માન	
રવીદાસ રામ બજ્યા વીના, બસતા શીરે જ્યુ બાંક	॥ ૨૭ ॥
રામ નામ જાન્યા નહી, અપના લીયા અનય	
રામ બરોસા નાહી રવી, ગોતે બહુ ગરથ	॥ ૨૮ ॥
અંથ પડેસે કયા હુવા, રામન જાણ્યો એક	
રવીદાસ પરતીત જીન, વહેતા ગીયા પીવેક	॥ ૨૯ ॥
રામ નામ જીનહી લીયા, ગયા કામર ક્રોધ	
રવીદાસ મહેમંત મન, માયાં જાયમ જોધ	॥ ૩૦ ॥
પ ચ તત્વ રટણુ લગ્યા, રામ રામમે રામ	
રવીદાસ જુગ જીતકર, સતે પધારે ધામ	॥ ૩૧ ॥

- જીવં જીવતાં જાને નહીં, કરહી કોટીક કમં
રસીદાસ નામ નીચે નહીં, ત્યજવે આન ધર્મં ॥ ૩૨ ॥
- અકતી ધર્મં અર નામ બલ, ક્ષત્ર નહીં ઈચ્છે કાંચ
રવીદાસ સો રામગન, આન ભરોસા નાય ॥ ૩૩ ॥
- એસા કોન અંતજ અધર્મ, રખે ભરોસાં આન
રવીદાસ રઘુનાથ ખીન, કુકર શુકર સમાન ॥ ૩૪ ॥
- અગોધ્યા પતી રઘુકુલતીવક, રવીદાસ સોઈ રામ
ધટધટ માંહી રમીરદા, અજ અપીનાશી નામ ॥ ૩૫ ॥
- કોને કોટી કરમપે, નામન આયા હાય
રવીદાસ સોહી રમીરદા, રામ રામ રઘુનાથ ॥ ૩૬ ॥
- રવીદાસ મોહ છુટીયા, સમરણુ લાગ્યા મન
શબ્દહી સોહં રામમે, હો રદા તનમે તન ॥ ૩૭ ॥
- પ્રહી કામ અનહદ શબ્દ, મુરત મુરતમે લીન
મુરતીમે તત રામહે, રવીદાસ સોઈ ચીન ॥ ૩૮ ॥
- રામ રામ રવીદાસ કહે, આર નહીં પરતીત
જેસે ચકોર ચંદસે, દ્રઢ ભરોસા દ્રઢપ્રીત ॥ ૩૯ ॥
- રવીદાસ રામ સંભારીયે, રાત દીવસ એક તાર
જેસે પ્રીત ચકોરકી, જલત ગલત અંગાર ॥ ૪૦ ॥
- રામ ભરોસા ના મીલે, કરત જગતકી આશ
રવીદાસ જીવ જાને નહીં, પડીયા જમકે પાસ ॥ ૪૧ ॥
- રામ શરણુ રવીદાસ કહે, કીજે તનમન લાય
આર થાય ઉડ જાયગા, રહે રામકી રાય ॥ ૪૨ ॥
- મેરા મન સમરે રામકુ, આર લોલતા નાય
રવીદાસ રામ પોકારતા, રામ લયા છીન માય ॥ ૪૩ ॥
- રવીદાસ રામ હુવા કયું જાનીયે, જળ હુવા રામ સુભાવ
રામ ઈષ્ટ સખ જકતકા, સખસે કીયા સમાવ ॥ ૪૪ ॥

મેરા મન સમરે રામકુ, રામ રામકી ખાત	
રામ વીના રવીદાસ કહે, ખાત લગતહે યાત	॥ ૪૫ ॥
મેરા મન સમરે રામકુ, રામ રામમે રામ	
રવીદાસ મન મીટ ગયા, ઉન્મુની રક્ષા અનામ	॥ ૪૬ ॥
રવીદાસ રામ સુબર જ્યાં, દેખ્યા ઉન્મુની ખાટ	
જ્યાં દેખ્યા ત્યાં રામહે, દેખ્યા ઓધટ ધાટ	॥ ૪૭ ॥
રવીદાસ રામ સંભારતાં, મવીયા મન જળ લોન	
એક મેકહી હોઈરક્ષા, કાઠનહારા કાન	॥ ૪૮ ॥
મેરા મન કહે રામહી, દુન ન નીકળે સ્વાવ	
રવીદાસ શરીરકા, જાન મીટયા તતકાળ	॥ ૪૯ ॥
મીઠ્યા જાન શુરજાનમે, રવીદાસ તન ખેવ	
રામકી રામ પોકારતા, રામકુવા શુર મેવ	॥ ૫૦ ॥
શબ્દ અનહાદ ધુન્ય જો, સોહં ગગનહી ગરજ	
રવીરામ નારાયને, મો સુનાયા અગ	॥ ૫૧ ॥
છંકારમે ઉરધરે, અક્ષરાતીત અનુપ	
રવીરામ અક્ષરસે અધીક, સ્વાદહે જેસા તુપ	॥ ૫૨ ॥
બ્રહ્મા વીળુ મહેપ હી, કહ્યા રામ નીજસાર	
સોઈ રવો રમતા સકળ, રામ સચરા આર	॥ ૫૩ ॥
શુન દોષ કીનકા મહુ, એક રામ જરપુર	
મગટ સંતનમે રહે, જહાં ખાજે અનહુદ તુર	॥ ૫૪ ॥
રામ શકળ જરપુર હે, પણ કાષ્ટક વીરલા જોય	
રવીદાસ મધ્ય આપમે, દેખે આપા ખોય	॥ ૫૫ ॥
રામ નામ બહોતહી કહે, વેવારી સખ લોય	
રવીદાસ મન મારીકે, રામ કહેગા કોય	॥ ૫૬ ॥
મુખસે રામ સખકો કહે, એહે વેવારી વાત	
ઘટમે રામ ચીન્યાં વીના, રવી કહે જમ ઘટ જાત	॥ ૫૭ ॥

રવીદાસ રમરણુ રામકા, રદીયા માંહી હોત	
બાહેર શોધે ના મીલે, તીન લોક જ્ઞે ગોત	॥ ૫૮ ॥
માત્ર લેકે હાયમે, ફેરત વારંવાર	
રવીદાસ મન બાહેર લમે, નાહી રમરણુ તતસાર	॥ ૫૯ ॥
માત્રા લેકે હાયમે, જીવ્યાસે કહે રામ	
રવીદાસ મન બાહેર લમે, સરે ન ઝોકા કામ	॥ ૬૦ ॥
રામ ભરોસા ના મીલે, કરે ઝોર હી આશ	
રવીદાસ કહે દ ભક નર, બોલત જીન વશ્વાસ	॥ ૬૧ ॥
રવીદાસ રસના રામ કહે, લે માયા કર ફેર	
મન શીર ઉલટા માંડી લે, સખ હી જાપ અંધેર	॥ ૬૨ ॥
પંચ ઇંદ્રી સહીત મન, ભજવા લાગ્યા રામ	
રવીદાસ કહે કયા કહુ, લયા કરારી કામ	॥ ૬૩ ॥
રવીદાસ રસના આખીયા, મન લયા મસ્તાન	
સુમરન સમાધી લગી, અનહુદ ગડયા નીસાન	॥ ૬૪ ॥
સુમરન સમાધી લગી, શીકર મીટ સખ ફેલ	
રવીદાસ પતીવ્રતા પીઠિ, રંગકરે રંગમેલ	॥ ૬૫ ॥
સહજે સમાધી સહેજમાં, આનંદ કરે અતોળ	
રવીદાસ રસરખ હોઈ, કરતહી શ્રવ કલોળ	॥ ૬૬ ॥
નામ ઉપાસી નામમે, નામે લયા લોહો લીન	
દેખે સખ ઘટ રામકે, નહી બડા નહી દીન	॥ ૬૭ ॥

ઈતી શ્રી રવીસાહે સમરણુકો અંગ સ પુર્ણ.

અથ કાલકો અંગ આરંભ

સખે કાલકા મુણુ હે, કાલ ખાય સખ સોધ	
રવીદાસ કાઉ જાને નહી, કાલહી લીમે સખ લોધ	॥ ૧ ॥

લીયે લોધ સખ મોઢીકે, કોઈ ન શક્યા સંભાળ	
રવીદાસ સખ ખાઈયા, કોઈ આજ કોઈ કાળ	૪૨ ॥
કોઈ આજ કોઈ કાળહે, કોઈ દો રીન કોઈ ચાર	
બચે નહી રવીદાસકહે, શીરપર ઢાલ તૈયાર	૪૩ ॥
સખકા એહી હવાય હે, રવીદાસ દેખ બીચાર	
કાલ ન બચે કાલુસે, દેવ મુની શીરદાર	॥ ૪ ॥
જખ લગ કાલ શરીર મે, તખ લગ ઝપટે કાળ	
રવીદાસ બચે નહી, જખ લગ સચય સલ	૪૫ ॥
તું મનવા ક્યુ સો રહ્યા, સુતા હોય સંતાપ	
રવીદાસ શીરપર ભમે, દાવ બીરાની, આપ	॥ ૬ ॥
સુતા મોઢ તાણુકર, મનમાં નાહી કીકર	
રવીદાસ ચેતન પીના, લેગા કાલ પકર	॥ ૭ ॥
કાલ ન બચે માનવી, કાલ ન બચે દેવ	
કાલ ન બચે મુની જના, રવીદાસ અવશ્ય મેવ	॥ ૮ ॥
કાલે કોહી ન બચીયા, તીન લોકમે જીવ	
રાત દીવસ રવીદાસ કહે, છુંટત હે સદેવ	॥ ૯ ॥
સકલ જીગત રવીદાસ કહે, કાલે ખાચે સ ચોક્ષ	
પહેલી ચોટે દાઢસે, ચુંથ લીચે શીર મહોર	॥ ૧૦ ॥
મનકી મોઢપ તખલગી, જખલગી ઝડવેન કાળ	
રવીદાસ કહે મનમુખી, પડીયા બહોત બેહાલ	॥ ૧૧ ॥
બ્રહ્મા વીળુ મહેશદે, ધંદુ ધંદુ કુબેર	
રવીદાસ કહે કાલ વશ, લીચે અહંકાર ધેર	॥ ૧૨ ॥
સાર કરે સંસારમાં, કોઈ એસાહી નાહી	
રામવીના રવીદાસ કહે, કાલ ચપેટા નાહી	॥ ૧૩ ॥
કાળ કરમમાં કળી ગયા, મુરખ અનંત હજાર	
રવીદાસ કહે કાળ વશ, કોનહી કાઢનહાર	॥ ૧૪ ॥

- રવીદાસ શીરપર ખડા, કાવખ બેઠા લેહ
સુતા બેઠા ચાલતા, બચે નાહી ગ્રેહ ॥ ૧૫ ॥
- રવીદાસ શીરપર રહે, કાળ ચક્ર લે હાથ
ઓચીંતા ઓઝાડશી, કયા બેઠા લઈ સાથ ॥ ૧૬ ॥
- કાવ ખડા શીરપર રહે, ક્યુ ખીતા નહી મન
શરીર પડે પવ એકમે, જાય કરત જતન ॥ ૧૭ ॥
- આઘ પહોર નવરા નહી, વીગે વહેવારી માંય
રવીદાસ છીન એકમાં, કાવ ચપેટે જાય ॥ ૧૮ ॥
- રવીદાસ ક્યુ હસત હે, મુસકત મેરી સાથ
એક પલકમે ખાયગા, કાવ પશારી હાથ ॥ ૧૯ ॥
- રવીદાસ ક્યુ હસત હે, રમત કરત ધરમાય
લટપટ કાલ લપટહી, ખખરહી પડશી નાય ॥ ૨૦ ॥
- કાલ ખાજીગર જકતકા, તીન લોકકુ ખાય
ઉગરે નહી રવીદાસ કહે, પ્રહા વીખ્યુ શીવાય ॥ ૨૧ ॥
- બેઠા ર ગ મલોખમાં, વીરહણીશે બહુ વહાળ
રવીદાસ અરાની નર, ઝકપેગા તોય કાળ ॥ ૨૨ ॥
- હસતા રમતા ખેલતા, ખેલત ચાલત તોય
ઓચીંતા રવીદાસ કહે, કાવ ખાયગા સોય ॥ ૨૩ ॥
- ઓચીંતા રવીદાસ કહે, આવેગા હુ ખ એક
મનમે રાખ્યા રવી કહે, રામ નામકી ટેક ॥ ૨૪ ॥
- કાલહીકા કરસણુ સમે, જ્યુ જણે ત્યુ ખાય
ઉગરે નહી રવીદાસ કહે, કાજે કાઠ ઉપાય ॥ ૨૫ ॥
- રવીદાસ જુગ સકલહી, કાલ તણેપશ જાણુ
આઘ એકતા ભુલીયા, પ્રક્ટી કરી પ્રમાણુ ॥ ૨૬ ॥
- પટ દરશન ઓર શાસ્ત્ર પટ, ખટપટહી કયા ખ્યાલ
ચી તાં મટે ન ચીત સ્થીર, રવી ખાય સખ કાળ ॥ ૨૭ ॥

ચીતહીસે ચીતવત રહે, તનધન દારા માલ	
રવીદાસ રામ ચીતબ્યા વીના, કલપત ખાચે કાળ	॥ ૨૮ ॥
છાત ચડી છાતી દેઇ, સુતા સેજ ખુશાળ	
હસી ખાચે રવીદાસ કહે, કામન રૂપે કાળ	॥ ૨૯ ॥
સુંદર સહેજ મોહામણી, મુખ અંગ છરકંત	
સજ સાજ રવીદાસ કહે, કાલહી મુખ પર ત	॥ ૩૦ ॥
રવીદાસ મુખમા નહી, સુતવીત દારા સંગ	
કાલહી કીચે ખરાન સખ, બલકહી બેરે દ ગ	॥ ૩૧ ॥
કાલ કરમ મે કહી રહ્યા, કેમે નીકસે બહાર	
રવીદાસ હી ન ઓળખે, જે કાઈ જાઠનહાર	॥ ૩૨ ॥
કાઠણુદારા કાઠસી, બળને મહાસે બહાર	
નામ લક્ષ્મી રવીદાસ કહે, કાલ રહે જખ માર	॥ ૩૩ ॥
લાહરે લાગા રાખીચે, હેત કરીકે માથ	
રંગ લગ્યા રવીદાસ કહે, કાલ નમાવ્યા માથ	॥ ૩૪ ॥
કાલ રહે જખ મારકે, જે હોય મન હોશીયાર	
ભવ સાગર રવીદાસ કહે, સહેજે પાવે પાર	॥ ૩૫ ॥
કાલ રહે જખ મારકે, જે હોય નામ આધાર	
હુરી હીરા રવીદાસ કહે, હરદે રાખ્યા સંમાર	॥ ૩૬ ॥
કાલહી સકળ સંહારીયા, રવીદાસ ત્રેલોક	
જો ઘટ કાલન વ્યાપહી, તો ઘટ હરખ ન શોક	॥ ૩૭ ॥
કાલહી સકળ સંહારીયા, રવીદાસ અજ લગ	
ભોગી ભોગી ખાયગા, વીના ભક્ત સખ જગ	॥ ૩૮ ॥
કાલહી સકળ સંહારીયા, જકત પતી ઓર જકત	
મન પતી રવીદાસ કહે, મનકા સખહી ભક્ત	॥ ૩૯ ॥
કાલહી સકળ સંહારીયા, રવીદાસ તું પેખ	
સો ઘટ કાલ ન વ્યાપહી, જાઘટ રાગ ન દુષ	॥ ૪૦ ॥

રવીદાસ રજને નમે, પડતે અંધા હોય	
કાલ આયા જખ પીડમે, માર શકે નહી હોય	॥ ૪૧ ॥
માર શકે નહી મુરખા, કહા મુની કહા માનંત	
કાલ માર રવીદાસ કહે, બેઠા કોષક સંત	॥ ૪૨ ॥
માર શકે નહી મુરખા, કાલ જોરાવર જન	
રવીદાસ અહંકાલકે, માર શકે નહી જાન	॥ ૪૩ ॥
મુનીરૂપી તપેશ્વરી, સખકુ ખાયા કાળ	
રવીદાસ બચે નહી, જાકે સંસય શાળ	॥ ૪૪ ॥
શંસે સાલે સખનકું, ખાય પચાયા પેટ	
રવીદાસ સોઘ ઉગયાં, જે સંત ચરણ દીયે લેટ	॥ ૪૫ ॥
સંત ચરણ રજ લેટીયા, બેટયા તાહી દયાળ	
રવીદાસ સો ઉગયાં, જખ મારંગા નાજ	॥ ૪૬ ॥
કાલ કબાડી રાખન શીર, મુખ બીકસે દીન રાત	
રવીદાસ કેા ઉગયાં, નાજ શીસ દીયા ગુર હાથ	॥ ૪૭ ॥
કાલ શીરાને એક પગ, ખડા રહત દીન રન	
રવીદાસ ચેત્યા નહી, તો હેત કયા હે લેન	॥ ૪૮ ॥
કાલ શીરાને એક પગ, ખડા ખડમ લે હાથ	
રવીદાસ ચેત્યા નહી, કહા બાવલ દે બાથ	॥ ૪૯ ॥
રવીદાસ કહે અ ધ નર, હરી હોંસ કર ખોય	
આલ પ પાલે દીન ગયા, અ તકાલહી રાખ	॥ ૫૦ ॥
કહા તપસી કહા જોગીયા, કહા વેરાગ સન્ધાસ	
કાલે સખ રવીદાસ કહે, માયા બીન વીશ્વાસ	॥ ૫૧ ॥
રામ વીના રવીદાસ કહે, ચોર હી કરે ઉપાય	
આય કાલ જ્યું બાજહી, તેતર લીયે ઝપડાય	॥ ૫૨ ॥
જ્યું મજાકું ઢીમર, નાખી જલ લીયે માય	
રવીદાસ એ નામ બીન, કાલસે બચે નાય	॥ ૫૩ ॥

કાલ શીકારી શીર ભમે, ત્યું ક્યુ કુંડ કમાઈ	
જ્યું નીધકક મન હરી વીના, આપ ઓચીંતા ખાય	॥ ૫૪ ॥
કાલ શીકારી શીર ભમે, સમજ મુંદ અચાન	
રવીદાસ મોચો કરે, મોચો નીંદ અર્જમાન	॥ ૫૫ ॥
કાલ શીકારી ખાયગા લેગા લયકે એક	
રવીદાસ કોઈ ઉમર્યા, જાકુ મુરકી ટેક	॥ ૫૬ ॥
કાલ શીકારી શીર ભમે, ઉનકા સકળ શીકાર	
અજા ઈંદ્ર કુબેરહી કાઉન ઉગર નહાર	॥ ૫૭ ॥
કાલ શીરાને એક પગ, ખડા હે હાય પસાર	
રવીદાસ એક નામ ખીન, દીયા ટુરતહી માર	॥ ૫૮ ॥
રામ વીના નહી ઉગરે, જો અપ્રસ રહે કરજોડ	
રવીદાસ એ કાલ વશ, ઉગરે નાહી રોડ	॥ ૫૯ ॥
કાલ કાલકુ ખાતહે, જો કોઈ સમજે સેન	
રવીદાસ સુપ હો રહ્યા, કાલ જાય જહાં કહેન	॥ ૬૦ ॥
જ્યાં કહેન ત્યાં કાલ હે, જહાં રેની તાંદી રામ	
રવીદાસ જહાં કંપના, તહાં ઉપજે નીત કામ	॥ ૬૧ ॥
શીર ખેડેગા કાલ જખ, તવ કછુ નેન રોવ	
રવીદાસ આધીન હો, ટાળા મન અહંમેવ	॥ ૬૨ ॥
મોટા મહોલ બનાવહી, કામહી મીના કાર	
રવીદાસ જડ ફેલ ગયા, પડયા રહ્યા દરખાર	॥ ૬૩ ॥
મોટા મહેલ બનાય કે, સોહામના ચીત્રાન	
કાલ ઝડપ રવીદાસ કહે, લે ગયા હંસ ઉડાન	॥ ૬૪ ॥
કહા ધુલત રવીદાસ કહે, આજા દેખ સરીર	
જાદવ સમે કાલે લીયા, દેખતહી બલવીર	॥ ૬૫ ॥
છપન કુલ જાદવ સમે, ઉનકે બેટી બાળ	
રામ કૃષ્ણ દેખત રવી, શકી ખાયે કાલ	॥ ૬૬ ॥

કાલ સકલહી મહાબલી, રીવદાસ કહું તોય	
દેહધારી ઉગર્યાં નહી, અંશ ઓતારી જોય	॥ ૬૭ ॥
કરસણુ માયા કાવકા, કાચા પાકા ખાય	
ઉગરે નહી રવીદાસ કહે, તીન લોકમે ત્રાય	॥ ૬૮ ॥
કાલ માયાકા કરસણુ, અપ અખર કેલાશ	
સમદીપ નવ ખંડમે, કાલ માયાકા ત્રાસ	॥ ૬૯ ॥
આતમ દ્રષ્ટ આધ જખે, છુટયા જગ જ'નળ	
રવીદાસ કહે સતકે, રવમે નાહી કાળ	॥ ૭૦ ॥

ઈતી શ્રી રવીસાહેબ કૃત કાલકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સંતકો અંગ પ્રારંભ

સત શાંત રહેસદા, ક્ષમા શીલ સતોપ	
રવીદાસ ગ્રહે સાચ મન, નીર્મળહી નીરદેષ	॥ ૧ ॥
અયગા નહી અદ્વૈત સંત જે મળીયા હરી માય	
રવીદાસ જ્યુ' મીન જળ, પલ ભર વીસરે નાય	॥ ૨ ॥
અળગા નહી અદ્વૈત સંત, જે મળીયા હરી સાથ	
રવી શીરે નહી દાહુસે, આટા લુન સધાય	॥ ૩ ॥
આટા લુણુ સધાત જળ, પાની માહે મીલાય	
નામરૂપ રવીદાસ કહે, મેટે સત ઢહાય	॥ ૪ ॥
પ્રીત બની સો બન ગઇ, સત શીર નહી ફેર	
અચલ ચીત રવીદાસ કહે, જેસે પરણત મેર	॥ ૫ ॥
મેર ચલે પૃથ્વી ચલે, ચલે વંકુ ઠ ટેવાશ	
રવીદાસ સત નાયલે, અચલ નાહી આકાશ	॥ ૬ ॥

સંત ચલે નહી સરપમેં, છુટે રામ રસાણુ	
પીવે વાકુ પાવ રસ, રવીદાસ રસ માણુ	૫ ૭ ॥
સંત ચલે નહી સરપમેં, સતચીદ આનંદ ઓધ	
રસ ભરીયા રવીદાસ કહે, મહા પ્રેમ અમોઘ	॥ ૮ ॥
રામહી જન રવીદાસ કહે, રહતહે સદા અટલ	
પૃથ્વીમેર ચલે કદી, જાવ જગત પટલ	॥ ૯ ॥
ચમે જાવે સ સાર સખ, રહે હુગીદા દામ	
રજ માતર રવીદાસ કહે, નામવીના નહી આશ	॥ ૧૦ ॥
નામ નીશાના મકે મકે, સંત રહે નીત મરઢ	
મુની જન જોગી પંડીતા, તહા રીજીવે ન કરક	॥ ૧૧ ॥
ચરન કમલ મન મરક હે, સો કહાવે નીજ દાસ	
રવીદાસ સો સંતપી, વેકુઠ રાખે આશ	૫ ૧૨ ॥
મુક્તી લગ માગે નહી, તો વેકુઠ કયા કયુ લહે	
રવીદાસ ઉપધકે, ગયા કપીર રવદેહ	॥ ૧૩ ॥
વેકુઠ ઇચ્છે તાહીકે, જાકુ નહી કહુ આશ	
નામ વીના રવીદાસ રહે, સખહી હોવે નાશ	॥ ૧૪ ॥
આશા દુજ ના મીલે, એક ભરોસા મન	
રવીદાસ હરીમા રહે, મો સાચા હરીજન	॥ ૧૫ ॥
સંતહી તાકુ જાનીયે, હરદે જ્ઞાન પ્રદાસ	
દુજ ન કરે રવીદાસ કહે, આન દેવપી આશ	૫ ૧૬ ॥
રવી સંત સોષ જાનીયે, જાકા મનવા હાય	
જાકા મનવા હાય નહી, ચથીયે નહી તીન સાથ	॥ ૧૭ ॥
સંત પરખીયે ચાવમે, બેઠત ઉઠત જોય	
વાનીમે રવીદાસ કહે, બોવતહીમે હોય	॥ ૧૮ ॥
બોવતહીમે પરખીયે, શીતળ ઓર કઠવાસ	
રસનાહી કહી દેતહે, સાજુદ સ ત રવીદાસ	૫ ૧૯ ॥

- અમી રશનામાં રવી, હરદા માંહી હેન
કામ ક્રોધ લોભાદી રહીત, દ્રષ્ટ દેખ ઠહી દેત ॥ ૨૦ ॥
- સત સયાણા સરવ જગત, જનન સારા સાર
મધ્ય રહે રવીદાસ કહે, કરે ન દેત ઉચાર ॥ ૨૧ ॥
- રવીદાસ સોઈ સંતજન, સખહીકુ મુખ દેત
કાટ હી ઈ દ્ર ખલા લગી, એક આતમ કરી લેત ॥ ૨૨ ॥
- સંત શીરોમણી શુદ્ધ નીતી, સર્વ ગમે મુખ દીન
રવીદાસ ની દા કાહુકી, મુખસે કળહુ ન કીન ॥ ૨૩ ॥
- મુખસે અમૃત ઓચરે, નેત્રે કરે નીહાળ
રવીદાસ સોઈ સત જન પુણ્યન દ પ્રતીપાળ ॥ ૨૪ ॥
- કટુકે વચન આદુ કહે, બીતર ભરીયા પ્રેમ
રવીદાસ કટુકે ની બ હે, તપત જાય હોત ખેમ ॥ ૨૫ ॥
- સત શીલ સતોપ મન, આનંદ સદા રસવંત
મુખ દુ ખ રહીત અદ્વત મન, રવી સોઈ મહંત ॥ ૨૬ ॥
- કાવ કરમસે વરજીતા, સ્વપ્ને નહી કલેશ
રવીદાસ સંત સોઈ જન, અહં કૃત મન નહી લેશ ॥ ૨૭ ॥
- પરી કરે પ્રભુતા સદા, ખુઝી સખ સમી જાય
રવીદાસ સોઈ સત હે, રહે ગરીબી માય ॥ ૨૮ ॥
- પર હરે સખ પર દ્રોહકે, ગુન મહે સો સાધ
ગુન દોષ મેટે રવી, સત મતાહી અગાધ ॥ ૨૯ ॥
- રવીદાસ હરીજન સદા, રહે ખુશાલી માય
અવગુનતા મન નવ ધર, રહે જ્યુ પત મુકાય ॥ ૩૦ ॥
- રવીદાસ સો રામ જન ઝોને નહી ઝખાય
જ્યુ જ્યુ કસથી તન પડે, ત્યુ ત્યુ મન હર ખાય ॥ ૩૧ ॥
- કથરો સહે ત્યુ નીરમગા, જેસે ક્રુદ્ધ હોય
તાપ દોષે ત્યુ રવી કહે, નીકમે, રપ સમોય ॥ ૩૨ ॥

રવીદાસ સંત સોઈ જન, અંતર લહે અન્નેષ	
હુંટાળી હારી રહ્યા, દીવા કરમ પર મેષ	॥ ૩૩ ॥
રવીદાસ સંત સુરમા, જીત્યા કામડી ક્રોધ	
મન સરીખા મારીયા, જુગમાં જલમ નોધ	॥ ૩૪ ॥
પાંચ પચીસકુ એક ઘર, મેળવીયા હરી માય	
રવીદાસ સંત સોઈ જન, અહંમન ઉપજે નાય	॥ ૩૫ ॥
અકલ કળી ના શકે, અહીતહે અદ્ભુત	
રવીદાસ સંત સોઈ જન, કાટયામાર કપુત	॥ ૩૬ ॥
પાંચહી રાખે એક ઠોર, પસરતા રવીદાસ	
રામ નામ ખીન રામજન, મીલે ન દુસરી આરા	॥ ૩૭ ॥
રવીદાસ કોઈ સંત જન, સદા રહે મત વાળ	
ગરક રહે સત નામમાં કોઈ ન છુટે હાળ	॥ ૩૮ ॥
છુટે ઝીણા માલમી, વસ્તુ ઝીણી મેહ	
રવીદાસ એર લોક સખ, બાધ્યા તન ધન દેહ	॥ ૩૯ ॥
રવીદાસ સોઈ સંત જન, ભાકે તન મન હાથ	
ત્રીવીધી તાપ સહેજે મીટયા, સંગરમે રધુનાથ	॥ ૪૦ ॥
પર ઉપકારી પ્રેમ નીધી, નીરવાણી નીલેષ	
રવીદાસ સોઈ સંત જન, સ્વપ્ને નાહી વાંકેષ	॥ ૪૧ ॥
સુણે ન શ્રવણે દ્રોહહી, કહે ન કહુ વચન	
રવીદાસ સોઈ સંત જન, દેખે ન કાહુ લંગન	॥ ૪૨ ॥
અદ્રોહી આનંદ મહી, રવીદાસ સોઈ સંત	
સદા પ્રકુલ્લીત મન રહે, જુધીમાન અન ત	॥ ૪૩ ॥
અટકયા મન અખંડમે, ભટકે નાહી કયાંહી	
રવીદાસ સો સંત હે, ગુલહી ઘટ માહી	॥ ૪૪ ॥
ટક ટાક નહી છોડીયે, જીવ જાય તેા જાય	
રવીદાસ સંત સ ગ વીના, મીલે ન આન ઉપાય	॥ ૪૫ ॥

મારગ પાંચે સતકો, જો કોઈ મૃતક હોય.	
રવીદાસ તખ સંત જન, રામ મીલાવત સોય	॥ ૪૬ ॥
સંશય સખ સહેજે સમે, કોષ ન ઉપજે કામ	
રવીદાસ તખ સંત જન, દુરત મીલાવે રામ	॥ ૪૭ ॥
રવીદાસ રામ સંત એક હે, સમ દીપ નવ ખંડ	
સંત રહે અતજે તખત, દીગે દુરીજનકું દંડ	॥ ૪૮ ॥
સંત દુરીસે અધીકહે, અચલ રહે નીરધાર	
રવીદાસ સાધુ કારણે, દુરી ધરે અવતાર	॥ ૪૯ ॥

ઈતી શ્રી રવીદાસકૃત સાધુકો અંગ સપ્તમું.

અથ શ્રી અસાધુકો અંગ આરંભ

નામ ધરાવે સાધકો, તે કયું હુવા અસાધ	
આપો રક્ષો રવીદાસ કહે, દીન દીન વાધી વ્યાધ	॥ ૧ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, કરે પીયારી તાત	
આલ અલત અ હાનકી, રવી મીડી મુખ બાત	॥ ૨ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, કુડી આલે આલ	
રવીદાસ કહે કડીન મન, મુખસે દાખે વહાવ	॥ ૩ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, રાતદીવસ રહે સોય	
રવીદાસ કહે મન મુખી, બાના પહેરે વગોય	॥ ૪ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, જ્યુ સજ્જધાર્યા વાધ	
રવીદાસ તાકે જીવ પર, જપર માકે લાગ	॥ ૫ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, સા ની નહી લગત	
રવીદાસ અમયા જાણ્યા, શુકર કુકર ગત	॥ ૬ ॥
નામ ધરાવે સાધકો, આતમ ચીના નામ	
રવીદાસ અમયા રક્ષા, દીલદી દુખધ્યા માંય	॥ ૭ ॥

રવીદાસ સો સંત જન, રહે દુખધ્યાસે દુર	
સમદ્રષ્ટી સખ જુતપર, પ્રેમ રસાયણ પુર	॥ ૮ ॥
બીન કારણ કારજ કરે, સદા પ્રવૃત્તી રહીત	
રવીદાસ સો સંત જન, નીત નીશુલ્કમે પ્રીત	॥ ૯ ॥
સાર ગ્રહી સોઈ સંતજન, સુખ દુઃખ બ્યાપે નાય	
રવીદાસ મન સમજકે, રીઝે રીયા માય	॥ ૧૦ ॥
કશણી કરડી જો સહે, રવીદાસ સોઈ સાધ	
આઠ પહોર આનંદમે, અતર નાહી ઉપાધ	॥ ૧૧ ॥
રવીદાસ સંત નીરમળા, આઈ પડે મન ધીર	
તાપ દીયે કશણી સહે, શીતળ સુખડી શીર	॥ ૧૨ ॥
રવીદાસ સંત નીરમળા, સખસે રહે નીરવેર	
પ્રીત હોય ત્યા પુલટકે, હાડ નીકાસ્યા એર	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ સંત નીરમળા, નીર શંશે નીરબધ	
અરક ઉદય સખ દેખહી, અંત ન દેખે અધ	॥ ૧૪ ॥
સંત સનેહી સખનકે, ખાત કરત લગ હોય	
શીર સાટે રવીદાસ કહે, સાયબ શેતી સોય	॥ ૧૫ ॥
સંત સનેહી સાર ગ્રહી, રહે અનંદીત મન	
રવીદાસ અપાર બુધ, સોઈ સાચા નીજન	॥ ૧૬ ॥
સંત સનેહી સાર ગ્રહી, ચોથા ગુનમે ગ્રેહ	
ખરસત જહાં રવીદાસ કહે, નીતહી અખંડીત ગ્રેહ	॥ ૧૭ ॥
ખાજત અનહુદ નાદ જહાં, ખરખત અમૃત ધાર	
રવીદાસ તહાં સંત જન, નીતહી કરત બીહાર	॥ ૧૮ ॥
પીછે અનહુદ હોતહી, આગે શબ્દ ટંકશાર	
રવીદાસ તહાં સંતજન, રહત નામ આધાર	॥ ૧૯ ॥
નામ રૂપ વીન નામહે, રસના કલા ન બાય	
રવીદાસ તહાં સંત જન, અવશ્ય વીન સંલગાય	॥ ૨૦ ॥

વીન ત્રવણુ સંત સાંભળે, દરસતહે વીન નેન	
રવીદાસ તહાં સંત જન, જહાં નહી દીન રેન	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ શશી ખીન હિજસહે, પટ્ટી પુરપકા નેત	
રવીદાસ તહાં સંતજન, જહાં નહી ચામ ન શ્વેત	॥ ૨૨ ॥
મન ખુદી ચીત અહંકાર ખીન, માત્રા પંચવીન રૂપ	
રવીદાસ તહાં સંતજન, જહાં નહી છાંય ન ધુપ	॥ ૨૩ ॥
પૃથ્વી તેજ અંબુ પવનહી, વસ્તુ વીન આકાશ	
રવીદાસ તહાં સંતજન, પંચ રંગ નહી ભાસ	॥ ૨૪ ॥
અર્ધ અમર મધ્ય રતહે, અર્ધ અંખર કણુ નાહી	
રવીદાસ તહાં સંતજન, રામ રહીમન જાહી	॥ ૨૫ ॥
અર્ધ અમર મધ્ય રમતહે, અર્ધ અમર તહાં હોય	
રવીદાસ તહાં સંતજન, બુઝે વીરલા કોય	॥ ૨૬ ॥
રવીદાસ તહાં સંતજન, ધર અધર કણુ નાય	
વેકુંઠ દેખ્યા વણુસતા, રામ હી સત્તા માય	॥ ૨૭ ॥
રામ સંતજન એકહે, ઓર સકલ બટ ભાસ	
પરમાતમ સો સંત હે, આતમ, બુગ રવીદાસ	॥ ૨૮ ॥
શુવ આતમમે જગતહે, શીવ સો સંત મુજન	
રવીદાસ સો બુઝહી, છન વાગે સતશુર જાન	॥ ૨૯ ॥
શુવ સોઈ જઠકું નમે, નસે ઇશકું સાધ	
સંત સ્વરૂપે યઈ રમે, રવીદાસ ગઈ બાધ	॥ ૩૦ ॥
સત સ્વરૂપે યઈ રમે, જ્યાં દેખ્યા ત્યાં રામ	
જહા ઈંદ્ર ડાંટ લખી, રવીદાસ એક પામ	॥ ૩૧ ॥
સંત સ્વરૂપે યઈ રમે, દૈતહી અહૂત માંદી	
રવીદાસ મેં તે ખીટયા, કહું લે પાયે નાહી	॥ ૩૨ ॥
રવીદાસ સત રામક, મુખી સય પરીમાણ	
મન વચ ક્રીયા લે મેળવે, રામ પદકમે જાણુ	॥ ૩૩ ॥

રવીદાસ વૈકુંઠ અનંત આવે જાય વીલાય	
સંત અચલ કરે આપ સમ, આવા ગમન મીટાય	॥ ૩૪ ॥
સંત ચરન રવીદાસ કહે, દુરલભ જુગમે જોય	
સુરનર મુની થાકે સખે, પાવત નાહી કોય	॥ ૩૫ ॥
સુરીનર મુની જનકું ન દે, કયું સત જલપણ કીન	
રવીદાસ સંત અહું રહીત, વે શક્તી આધીન	॥ ૩૬ ॥
જુગમે દુલભ જાણીયે, સંત સમાગમ સાર	
રવીદાસ પલ એકમે, રામ મીલાવન દુર	॥ ૩૭ ॥
જુગમે, દુલભ જાણીયે, સત સમાગમ દાયો	
રવીદાસ તીરથ સકળ, ચરણ કમલ માનવીયો	॥ ૩૮ ॥
ચરણ કમલ દુરલભ રવી, સતગુર સાધુ દોય	
રવીદાસ મુલભ ભયા, દરશન કરતાં મોય	॥ ૩૯ ॥
સંત ચરણ રજ વંદીકર, રતી એક લીયે મુખમાંય	
અનંત વીધન રવીદાસ કહે, છીનમે સખે વીદાય	॥ ૪૦ ॥
અભીયા એકાદશી કરે, ક્રીયા સદીત લક્ષ એક	
સંતહી સેવન પીન રવી, એળે ગયા વીવેક	॥ ૪૧ ॥
એકાદશી આદે રવી, વરન સકલ કર લેહ	
સંત સેવન વીસ્વાસ વીન, મુંઢી ગમાઈ દેહ	॥ ૪૨ ॥
લખ લાંધન કરે સામટી, નાગો તીર અનંત	
રવીદાસ રામ મીલે નહી, એક કૃપાવીન સંત	॥ ૪૩ ॥
રવીદાસ સંતકૃપા કરે, તો સઘ આવે પાર	
ઐર સકળ રીત્યા રહ્યા, પીના સમજ સંસાર	॥ ૪૪ ॥
રોસ ભયાં રીતા રહ્યા, જીને ન સેવ્યા સંત	
રવીદાસ સંસારમે, ઉપજત અપત વરતંત	॥ ૪૫ ॥
સત હમારે શીર ધણી, અવતારી અવીનાશ	
રવીદાસ તારણ તરણ, રામવીના નહી આશ	॥ ૪૬ ॥

રવીદાસ કરતા સખલ, વહેવારીકા વેઠ	
શીશ નમાવે જગપતી, સંત પ્રસાદે હેઠ	॥ ૪૭ ॥
હેઠા બેઠી નમતહે, રચો રંક સુલતાન	
રવી સ તકા આસરા, એસાહે મન બાણ	॥ ૪૮ ॥
સંત હમારા શીર ધણી, જે કાષ ઉપજ્યો હોય	
ઉંચ નીચે રવીદાસ કહે, મેરા સતગુર સોય	॥ ૪૯ ॥
સંત હમારા શીર ધણી, મે સંતનકા દાસ	
આનંદ કારી અહં રહીત, રવી અખંડ પ્રકાશ	॥ ૫૦ ॥
સંત હમારા શીર ધણી, કરી શીર સાટે પ્રીત	
રવીદાસ સો ઉગર્યા, જે સંતસે રસ રીત	॥ ૫૧ ॥
ધરણી ગગનસુર અંદ નહી, શુન્ય ન શબ્દ વીલાસ	
રવીદાસ સંત તહાં રમે, જહાં વીત્રે કપ્રકાશ	॥ ૫૨ ॥
સ્થુલ સુદૃઢ જહાં નહી, રવીદાસ સોધ રામ	
તહા પહોંચે કોઈ સ તજન, નીર લોભ ની કામ	॥ ૫૩ ॥
સ ત સકળ પરમાત્મા, સતગુર કેરા રૂપ	
રવીદાસ નિ કામતા, સાગર બહિ અતુષ	॥ ૫૪ ॥
રવીદાસ સંત વીસરજન, આનંદ રૂપ અખંડ	
પ્રીતી નીલાવન સુખનીધી, પરસન સદા અખંડ	॥ ૫૫ ॥
રહે સ્વરૂપે સંતજન, પણ દાસાતન પરભાય	
રવીદાસ સોઈ ઉગર્યા, મનહી વચન અશકાય	॥ ૫૬ ॥

ઈતી શ્રી સંતકો અંગ સપુણે.

અથ શ્રી દાસકો અંગ પ્રારંભ.

કશણી કપરી જે સહે, દાસ કહાવે સોય	
રવીદાસ સોઈ જાનીયે, હાજર બંદા હોય	॥ ૧ ॥
કશણી કપરી જે સહે, રવીદાસ મોહી દાસ	
હમે નહી કહ્યુ દુ ખૂ પડે, જાવે નાહી નાસ	॥ ૨ ॥
બીડ પડે બાગે નહી, સેવક સો રવીદાસ	
મન વચ કરમ ચરણ વીના, ઓરન દુશ આસ	॥ ૩ ॥
નાશ ન જાવે દુઃખ પડે, સેવક મોઈ રવીદાસ	
દાસાતન દાખે સકળ, દંડ ધીરજ સીંવાસ	॥ ૪ ॥
મન નીશ્ચય રાખે સદા, રવીદાસ સોધ દાસ	
કાણુ વચન ગુર દેવકે, હોવે નહી ઉદાસ	॥ ૫ ॥
મન ન હગાવે ચરનસે, રવી સેવક હે સોય	
ગુર શબ્દકી કહા ચલી, અનંત કહે જે દેવ	॥ ૬ ॥
કશણી સહે ગુરદેવકી, રવીદાસ સોઈ દાસ	
ધુરા ન કહાવે કાણુસે, સખધટ બલ રવીદાસ	॥ ૭ ॥
દાસાતન રવીદાસ કહે, શીર સાટેકી ખાત	
લલૌપતી અર ચૌપડી, ચલેનહી સમે ધાત	॥ ૮ ॥
રવીદાસ દાસાતન કરે, મરતક કેરા ખેલ	
જીવતહી જે આગમે, તખ કહ્યુ મીલે ન મેલ	॥ ૯ ॥
રવીદાસ દાસાતન કરે, મરતક વતહી હોયે	
શીર સાટે જે આગમે, દાસહી કહાવે સોયે	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ દાસાતન કરે, તનકી તનમા ખોયે	
કોઠિક રશીયા આગમી, જીવત મરતક હોવે	॥ ૧૧ ॥

રવી દાસાતન બહુ, કરતન દીસે ઓર	/
જો કરે સો સ્થીર રહે, બીજા કરે બકોર	॥ ૧૨ ॥
દાસ કહાવન કઠન હે, દાસ નહોના બાય	/
કેણુકે કગમગ રહે ગધ, રવીદાસાતન ન કહાઈ	॥ ૧૩ ॥
ગાંડા બડબડ બહુ કરે, રહે કઠન બહુ આસ	/
રવીદાસ સો મનમુખી, કહાવે નહી નીજ દાસ	॥ ૧૪ ॥
દાસ કહાવેન બહુ કડીન, દાસહી વીરલા કોય	
કામી ક્રોધ રવી કહે, સુપને દાસ ન હોય	॥ ૧૫ ॥
દાસાતન હે મહાકડીયુ, રવામીન હો તૈયાર	
રવીદાસ કહે જકત તજ, જગતમે' પડયા ગુમાર	॥ ૧૬ ॥
દાસાતન હે મહાકડીન, કરે સો પાવે પાર	
રવીદાસ કહે મુરખા, માને ન શબ્દ હુમાર	॥ ૧૭ ॥
શબ્દ હુમાર જે લખે, સો કહાવે નીજ દાસ	
ગંજે નહી ગુર મુખી, રવીદાસ દાસ નીરાસ	॥ ૧૮ ॥
દાસ કહાવન મહા કઠન, કોઠિકે વીરલા દાસ	
રવીદાસ ઓર મનમુખી, મુખ મીઠા મનકાસ	॥ ૧૯ ॥
રવીદાસ દાસાતન કહણુ, મીટે ન મનકા મેળ	
વીના સમજકા ચાનપણુ, કયું કર હોવે ટેળ	॥ ૨૦ ॥
રવીદાસ દાસાતન કઠન, ઝીના રહે ઝડ ઝેળ	
કમાઈ નહી કરશણીયે, મીટીગયા સખડેસ	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસા દાસાતન કડીન, કોઈ કરે વીપ દાળ	
ઓર જીવ જ'જાળમે', શકે નહી ઐદ પાળ	॥ ૨૨ ॥
અધવચસે અંતરાય સખ, દાસાતન નહી હોય	
રવીદાસ સોઈ દાસહે, આપા ઠારે ખોય	॥ ૨૩ ॥
રવીદાસ મન દાસ કર, રહે નીચસે' નીચ	
સાહેબ માને ચાકરી, દીયે માન લીયે ખીચ	॥ ૨૪ ॥

નમીયાને પાણી નમે, નમે સો ઉતરે ભાર	૮
રવીદાસ ત્યું દાસહે, બયે સેવા કર પાર	॥ ૨૫ ॥
દાસાતન વીણુ હાણુહે, વીન હરી સેવ હમેશ	
રવીદાસ સોધ દાસહે, જો મન કરહી પેશ	॥ ૨૬ ॥
સોંપે સખહરી ચરણમે, હીરદે લાઈ હુલાસ	
રવીદાસ સોધ દાસહે, જો મન કરહી પેશ	॥ ૨૬ ॥
સોંપે સખહરી ચરણમે, હીરદે લાઈ હુલાસ	
રવીદાસ સોધ દાસહે, રખે નહી કછુ આશ	॥ ૨૭ ॥
રવીદાસ શરીરકા, માસ કાટ વર દેત	
હાથહી ધાલે હાડશુ, દાસ ન છોડે હેત	॥ ૨૮ ॥
લોભહી લાલચ કંપના, હાડ માંસ કરનાયે	
રવીદાસ સોધ દાસહે, મન ચરણે વીલખાયે	॥ ૨૯ ॥
હરખ હેત આંસુ ઝરે, સાધ દેખી રવીદાસ	
તનમન સોંપે આતમા, રોમ રોમ મેહે તાસ	॥ ૩૦ ॥
સમજ દાસ સમજયા જળે, આયા તળે સવાદ	
ચરણે શીશનામી પડયા, છુટયા સખ વીખવાદ	॥ ૩૧ ॥
કંઠન કસોટી સહે સખય, માન ગુમાન ન હોય	
રવીદાસ સો દાસહે, પુરા બના કહે કાય	॥ ૩૨ ॥
બધા પુરાસો જકતમે, માને સો બધમાન	
રવીદાસ આ દેહકા, ગરવ કરે અગાન	॥ ૩૩ ॥
તનમન ધન સખ સોં પીકે, ખરી મજુરી ખાય	
રવીદાસ સો દાસહે, દોષ ન દેખે કાય	॥ ૩૪ ॥
રવીદાસ સોધ દાસહે, હાજર રહે હજુર	
ઉવરે નહી કસોટીયે, દીવ હરી નાહી દુર	॥ ૩૫ ॥
જળ કછુ આવે ચાકરી, તળતો ચીત ચોરાય	
ઓરહી દીન રવીદાસ કહે, આપ બલે ઉભાય	॥ ૩૬ ॥

ચાકરી કરે ચીંત્યા રહીત, ઓર ન મનમેં આશ	૥ ૩૭ ॥
રવીરામ ચીત ચરનમેં, મોઝ કહીયે નીજદાસ	૥ ૩૮ ॥
સખસેં ક્ષમાવંત પૃથ્વી, ઝીની બહોત ગંભીર	૥ ૩૯ ॥
ઉનસે ઝીના નીરહે, ઉનમે તેજ સમીર	૥ ૪૦ ॥
અદ્વહી રેત અંબુચકી, અત ઝીના આકાશ	૥ ૪૧ ॥
રવીદાસ સખસેં અંધીક, ઉનસે ઝીના દાસ	૥ ૪૨ ॥
દાસ કહાવન મહા કહીણુ, શબ્દ થકી ચરમાય	૥ ૪૩ ॥
વચનકું વચન ના લગે, રવીદાસ શુભ ભાય	૥ ૪૪ ॥
દાસપનામે લાભહે, લેશ ન લહે અતાન	૥ ૪૫ ॥
રવી પુરાતન શાખહે, દશા દેખ હનુમાન	૥ ૪૬ ॥
દાસ ધરાયા જકતમે, ખરી કમાઈ ન ખાય	૥ ૪૭ ॥
રવીદાસ સાયખ મોજદે, જો નર સાચ કમાય	૥ ૪૮ ॥
પહેત પહોર સખ જખે, દૂસરે કામી આશ	૥ ૪૯ ॥
રવીદાસ તીસરે તરકરા, ચોથે હરીકા દાસ	૥ ૫૦ ॥
જાગે બોર મરઘા બહુ, સખહી લોક જગાય	૥ ૫૧ ॥
આઠ પહોર કરે ચાકરી, રવીદાસ સો કહાય	૥ ૫૨ ॥
આંજ બોર રવીદાસ કહે, રામ કહે સખ ક્રાય	૥ ૫૩ ॥
પ્રેમ ધરાતે જે જખે, હાજર બંદા સોય	૥ ૫૪ ॥
દાસ કહાવન કહીનહે, કોલિક સાચ કમાય	૥ ૫૫ ॥
રવીદાસ ઓર મનમુખી, ગડબડ ગુંડા માય	૥ ૫૬ ॥
રવીદાસ રજ એક ભર, જો હોય અન આશ	૥ ૫૭ ॥
ખલ ભઈ જુડી બંદગી, કહાવે નહી નીજદાસ	૥ ૫૮ ॥
ખરા હજુરી દાસસો, આઠ પહોર હજુર	૥ ૫૯ ॥
મતલબ કારણ જે કરે, રવી સો મુઠ મજુર	૥ ૬૦ ॥
મજુર મતલબ કારણે, કરે સો નહી નીજદાસ,	૥ ૬૧ ॥
રાતદીવસ લાગ્યા રહે, રવી સો દાસ નીરાસ	૥ ૬૨ ॥

રવીદાસ નીજ દાસસો, રહે પ્રેમ છક નેન	
સતગુર મુખસે જો કહે. સો લોપે નહી જોન	॥ ૫૦ ॥
દુર કદી હોવે નહી, ખાસ ખજમત દાર	
રવીદાસ દુજી ધડીયે, આવે લોક હજાર	॥ ૫૧ ॥
સાચખકા દરખારમે, કમ લાખ આવે લોક	
રવીદાસ રહે દાસકો, ઝોર ફાગટીયે ફાક	॥ ૫૨ ॥
અમથા સખ આંટી વજે, વાંટી લેવે વત	
બીડપડે ભાંગે રવી, વંઠણ વાલે લખત	॥ ૫૩ ॥
રવીદાસ અપને ઈશ્વર, દેખે સખઘટ વાસ	
અગટ ગુર હરી સતમે, રહે લખે સોહી દાસ	॥ ૫૪ ॥
કાશલક વધી સખ, મીટે ઘટે ન દાસાતન	
રવીદાસ સોઈ દાસહે, રાખે શબ્દ જતન	॥ ૫૫ ॥
દાસ સોઈ રવી જાનીયે, જેસે ક્ષીતી સમાય	
પ્રુદે કુદે કુપ્રુધી નર, ત્યુ ત્યુ પાર પાય	॥ ૫૬ ॥
ઝોર ફાગટીયે ફાગ હે, દાસ નહી એ લોક	
રવીદાસ સોઈ દાસહે, રાખે સદા તોક	॥ ૫૭ ॥
રવીદાસ સોઈ દાસહે, જ્યાં પડવે ત્યાં જાય	
જ્યાંહી રાખે ત્યાં રહે, જ્યુ ગોવરધન કાય	॥ ૫૮ ॥
સદા રહે ગુરશબ્દ મે, જે કહાવે હરીદાસ	
રવીદાસ જે અગગા શીરે, જાકી અગગી આશ	॥ ૫૯ ॥
દાસાતન દુલંભ રવી, કોઈક કરસી ટહુજ	
હોવે નહી દીલ દોઢલે, વીપરીત વાધે એલ	॥ ૬૦ ॥
પુરા સો પાસે રહે, સાચા દાસા તન	
મનસા વાચા રવી કહે, જાકા વેધ્યા મન	॥ ૬૧ ॥
દાસાતન વીન ના રહે, દાસહી કેરા મન	
પ્રાણુ અંક સનમુખ રહે, તન કહાવે જતન	॥ ૬૨ ॥

ટેક ટેહેલ તનમન ગ્રહે, સોધ કરીયે દાસ	
રવીદાસ દીલ દોદલે, રામન રહેવે પાસ	॥ ૬૩ ॥
રવીદાસ રસના સો ભલી, જે અનુભવ રસ ગાય	
સમદ્રટી સખ જુતસે, કે દાસાતન લાય	॥ ૬૪ ॥
રવોદાસ સોધ દાસહે, ગલીત વચન ઉચાર	
જે જીવ્યકુ કાટીયે, જે લુખી કરે લવાર	॥ ૬૫ ॥
દાસ કહાવન મહા કઠન, દાસ ન હોના જાય	
રવીદાસ સોધ દાસહે, કળે નહી કરમાય	॥ ૬૬ ॥
દાસાતન હે મહા કઠીન, નાસ ન જાવે નેટ	
ખરે કસોટીયે થીર રહે, દીયે ચરણ તણ લેટ	॥ ૬૭ ॥
વચન કહે સો શહેશખે, દાસહી રહે વીશવાસ	
સદા પ્રકુષીત ગલીત મન, આન દ અંગ રવીદાસ	॥ ૬૮ ॥
જહાં તહા દેખે ધંધકુ, સુના થટ નહી કોય	
રવીદાસ સો દાસહે, મુખ દીયે સનમુખ હોય	॥ ૬૯ ॥
સુત વીત દારા સખ મીટે, દળે ન દાસાતન	
રવીદાસ નીજ દાસસો, શીશ સમખ્યાં મન	॥ ૭૦ ॥
સ્વામીસે સનમુખ રહે, પ્રીત સહીત નીજદાસ	
ખરી કસોટી ના ખસે, રવી રહે ગુર વાસ	॥ ૭૧ ॥
સ્વામીસે સનમુખ રહે, ગ્રહે શબ્દ વીશ્વાસ	
આદર માન રહીત રવી, રાખે હેત સોધ દાસ	॥ ૭૨ ॥
બહોત વોપત સહે રવી, દુઃખ ન માને દાસ	
ચરણ કમલ ચીત રાખ હી, અતર પ્રેમ પ્રકાશ	॥ ૭૩ ॥
કંદ રહીત ધીરજ સદા, કર હી બહોત સમાસ	
આશા કારી અહોનીશ, દાસ સોધ રવીદાસ	॥ ૭૪ ॥
આઠ પહોર ઉભા રહે, હાજર ખંદા દાસ	
રવી રવખે ઉપજે નહી, ચરણ કમલ વીન આશ	॥ ૭૫ ॥

તનમન ગ્રેહ અરપન ક્રીયા, ભક્તી આર્ત દાય	
સના સર્વદા સંગ રહે, રવીદાસ રઘુનાથ	॥ ૯ ॥
બેદ દેપ તપસી તપત, જોગી રોગી જનન	
રવીદાસ દુરી રવખે નહી, ભક્તી વશ ભગવાન	॥ ૧૦ ॥
શુક સાગી રાગી જનક, દુરવાસા મન મહાંન	
રવીદાસ સખમે ખડા, નાદી જનક સમાન	॥ ૧૧ ॥
ભક્તી કડીન કીરતારકી, કાયરમે નહી હોય	
રવીદાસ સોઈ કરે, જો દીવા શીરકું ખોય	॥ ૧૨ ॥
શીશ ઉતાર સન્મુખ ધર્મા, રમે મો રૂઠા હોય	
રવીદાસ એસી કડીન, કરસી વીરલા કેય	॥ ૧૩ ॥
જહાંનીજ ભક્તી ઉપજે, દસ્યા ન કેપજે આન	
પ્રીત અંતર રવીદાસ કહે, સદા રહે શુભતાન	॥ ૧૪ ॥
શીખ ન લાગે ચખ્દરી, સતગુરુકી નહી ખીક	
ભખત ભક્તી રવીદાસ કહે, જો હોય બલાદીક	॥ ૧૫ ॥
ભખત ભક્તી રવીદાસ કહે, વાહાય ન ઉપજે અંગ	
કામ પડે તકાં ડગમમે, જહાં તહાં વેર દંગ	॥ ૧૬ ॥
દેખા દેખી કરે બહુ, મુખ દેખ્યા હીંડે મરક	
કાજ પડે રવીદાસ કહે, સલીલ જાવે સરક	॥ ૧૭ ॥
દેખા દેખી ભક્ત દી, કલીયુગ ધર ધર હોય	
શીર સાટે રવીદાસ કહે, કરસી વીરલા કેય	॥ ૧૮ ॥
રવીદાસ સખ જાયગા, જોગી ભોગી શુપ	
ભક્તી વીન ખચે નહી, ઈંદ્ર કુબેર અનુપ	॥ ૧૯ ॥
ભક્તી ભારી સઙ્ગમે, જપ તપ જ્ઞાન પ્રગથ	
પૈરાગ અર જોગસે, ભક્તી અધીક રવ દાસ	॥ ૨૦ ॥
જ્ઞાન દીપ પૈરાગ શશી, જોગ અરક સમ ભામ	
ઉદય અસ્ત સાધન સઙ્ગ, ભક્તી મણી રવીદાસ	॥ ૨૧ ॥

તનકી તનકા સમમીટે, આપાડીકું ખોય	
તખ રવીદાસ ભકતી અચલ, આઈ કહે સ ત તોય	॥ ૨૨ ॥
કુલહી કરણી છુટહી, ઓર તજે સખ કાન	
એ ભકતી રવીદાસ કહે, કરસી સંત પ્રમાન	॥ ૨૩ ॥
વીઘા બલ માનીનતા, અહંકૃત છુટી આથ	
તે જનકું રવીદાસ કહે, ભકતી આઈ હાય	॥ ૨૪ ॥
એક કનક ઓર કામની, બંધાયે સખ કોય	
એ છુટે રવીદાસ કહે, નીજ ભકતી કછુ હોય	॥ ૨૫ ॥
જહાં કામ તહાં કંપના, દામ તહાંહે દાઝ	
એહ મીટે આઈ રવી, ભકતી ભીતર ખાઝ	॥ ૨૬ ॥
અનન્ય ભકતી બહાસમી, કરસે વીરલા કોય	
કૃષ્ણાકાર અરહે જલ, હરીસેં ઝીના હોય	॥ ૨૭ ॥
ઝીણા વીન રવીદાસ કહે, ભકતી કહાવે નાહ	
મુલ મરમ તખહી લહી, જખ મીટે કુલકી આહ	॥ ૨૮ ॥
કુલ છોકરે કહા ભયા, કુબુધી છોડી નાહી	
ઉભ ભકતી રવીદાસ કહે, જન વસે મન માંહી	॥ ૨૯ ॥
પત ખોઈ પાતર ભયા, પાત્ર પુજ્યા નાય	
દંભ ભકતી રવીદાસ કહે, ખેઠા મુલ ગમાય	॥ ૩૦ ॥
દંભ કરત દીન વચે ગયે, ત્યું ત્યું ભકતી દુર	
રવીદાસ આંધીન વીન, જ્યું ગયે આંકાકા તુર	॥ ૩૧ ॥
આંકાલીકું આંખ કહે, ત્યું દંભીકું કહે ભકત	
ઉઠ જાવે રવીદાસ કહે, દેખત સખહી જટત	॥ ૩૨ ॥
આંક તુર ઉઠ જાયગા, કેરી ભારી જનન	
રસ મીઠા રવીદાસ કહે, પીધે અમૃત પાન	॥ ૩૩ ॥
દંભી ભકતી ડગમગે, વીપત પડેહી વલાય	
રવીદાસ કહે ભાવ વીન, ભકતી નકી ઠહેરાય	॥ ૩૪ ॥

રવીદાસ નીજ ભાવ વીન, ભકતી દેવે પુઠ	॥ ૩૫ ॥
પવમે સખ પડે ભયા, યાયા મો ગયાહે ઉઠ	॥ ૩૬ ॥
જનમ થપી ભકતી કરે, જગ લગી કાઠિ જન	॥ ૩૭ ॥
પરલે ભઈ રવીદાસ કહે, જો અહં વ્યાપે મન	॥ ૩૮ ॥
જનમ થપી ભકતી કરે, અહં વ્યાપે લવ લેણ	॥ ૩૯ ॥
મો સખ ભકતી રવી કહે, પવમે હોગઈ ખેહ	॥ ૪૦ ॥
ભકતી મહા પ્રેમમે, પ્રેમીજન પ્રમાન	॥ ૪૧ ॥
પરલે ભઈ રવીદાસ કહે, જો વ્યાપે અભીમાન	॥ ૪૨ ॥
ભકતી કરે ભાવે કરી, આનદેવ મન આશ	॥ ૪૩ ॥
સંત ન જહાવે તહાં રવી, ભયા ક્રુતકા વાસ	॥ ૪૪ ॥
ભકતી કરે ભાવે કરી, સાકુટ સંગ પલાય	॥ ૪૫ ॥
આન દેવકું જો નમે, તો પલમે ભકતી પરલાય	॥ ૪૬ ॥
ભકતી કરે ભાવે કરી, મનથી ઉપજે માન	॥ ૪૭ ॥
રવીદાસ જુઠા પડયા, નરકે ગયા નાદાન	॥ ૪૮ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ હે, વચ કરના જુગદીશ	॥ ૪૯ ॥
સન્મુખ શાસા છાડકર, આંઈ ઉતારે શીરા	॥ ૫૦ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ હે, કરસી વીરલા સંત	॥ ૫૧ ॥
કામ ક્રોધ મદ લોભ તણ, સદા બ્રહ્મ વરતંત	॥ ૫૨ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ, થાકે મુરનર ગેય	॥ ૫૩ ॥
ઈશ્વરતાપી આઘ મન, અંતર અહં આવેશ	॥ ૫૪ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ, વીરલા ધાયે હામ	॥ ૫૫ ॥
ઝીણુ હોકર જાગવે, ક્રોધ ન ઉપજે કામ	॥ ૫૬ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ હે, મુની જન લહે ન મેલ	॥ ૫૭ ॥
માયાહીકે વશ કીયા, પવમે પડીયા ગેવ	॥ ૫૮ ॥
દેવકું દરસે નહી, મુની જન પડયા વીયાર	॥ ૫૯ ॥
રવીદાસ ભકતી કીણુ, દોનુ લહે નવાર	॥ ૬૦ ॥

કહેા ગાતમકો કહા ઘટયો, ટહા ઈંદ્રકુ ભાજ ખોટ -

દેવ રવી રવી ભકતી વીન, પડે કાલકી ચોટ ॥ ૪૮ ॥

દેવ પતી અર દેવંગી, મીટે ન મન અહંમેવ

ભકતી કો રવીદાસ કહે, બોદડ લહે ન ભેવ ॥ ૪૯ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીણુ હે, કોઈક વીરજા પાય

મેહ બદલે રવીદાસ કહે, શીશ સહીત મન જાય ॥ ૫૦ ॥

અણુ સહેજમા ભાગ હે, ભકતી ધારા જનન

રવીદાસ મન ખગપતી, તોગયંદકા કહા પ્રમાન ॥ ૫૧ ॥

પશુ વનમેં હસ્તી બડા, ઉનસે અનલ અંતીક

અનલસેં રવીદાસ કહે, ખગપતી બડા બચીક ॥ ૫૨ ॥

ખગપતીસેં વીધ્યુ બડા, ઉનસે લક્ષ્મી જનન

ઉનસે મન બડા રવી, મનહી લીની માન ॥ ૫૩ ॥

મનકી માનીનતા મટે, તખ ભકતી દ્રઢ આપ

રવીદાસ પોતે ટળે, મનસા વાચા કાય ॥ ૫૪ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીણુ, સન્નુખસેં સરજાય

દગે તો ભજગે હેલ તમ, પડે ચોરાશી માય ॥ ૫૫ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીણુ, કાયર બહુ કેર માય

કેરમી તપસી જોગીયા, જાનીકું ગમનાય ॥ ૫૬ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીન, પંડીત લહે ન પેદ

લલા કહાવે જંગતમેં, વીપરીત ધાતે વેદ ॥ ૫૭ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીન, કચે બહુ કલપંત

ગુન મધકું ગોડી, ચીત નીરગુન સંત ॥ ૫૮ ॥

રવીદાસ ભકતી કડીન, કાલ કચેકું ખાય

કાલ માર જીવત મરે, ભકતી સાન બજાય ॥ ૫૯ ॥

ભકતી કડીન જોગસે, ભોગહીમે બડ દુર

જોગ ભોગ મધ્ય રહે, ભકતી રવી હજુર ॥ ૬૦ ॥

રવીદાસ ભક્તી કઢીન, કોઈક પહોંચે ટેક	
અધન્ય ભાવ ઉડી ગયા, વેતર યાઈ વેક	॥ ૬૧ ॥
ભાવ નહી ભક્તી નહી, પરતીત વહોણા પ્રાન	
રવીદાસ હરી વેગળા, જળ આયા અબીમાન	॥ ૬૨ ॥
સ્નેહ નહી નેનમે, ભક્તી ભાવ કછુ નાય	
ઉનસે ખાત ન કીજ્યે, હોંસ કરી મન માય	॥ ૬૩ ॥
રવીદાસ ભક્તી વીના, મનુશ નહી એ જુત	
અપશુકન હોય દેખતાં, સનમુખ આય કપુત	॥ ૬૪ ॥
રવીદાસ ભક્તી કઢીન, આઠા મન અંતરાય	
પહોંચ શકે નહી પાધરા, અગળ વગળ રહી જાય	॥ ૬૫ ॥
રવીદાસ ભક્તી કઢીન, ઇશ્વરસે નહી હોય	
શંકા આધ સેજમાં, કાલહી ગયો વગોંચ	॥ ૬૬ ॥
રવીદાસ ભક્તી રામકી, નાવે ઉંચે મન	
ઉંચા આધ નીચા નમે, તો હરજી કરે જતન	॥ ૬૭ ॥
રવીદાસ ભક્તી કઢીન, કરસી કોય કરનાર	
સજના હસના નીચ કુલ, અર રાહીદાસ ચમાર	॥ ૬૮ ॥
કુલ કરીયા રવીદાસ કહે, ઉનસે ભક્તી ન હોય	
શુધ્ય કરીયા હે સંતકી, મનહી પીછ કર ધોય	॥ ૬૯ ॥
રવીદાસ ભક્તી કઢીન, જેસે ખંઠા ધાર	
અહં છુટયા સો ઉગયા, અહં બંધ્યા અવતાર	॥ ૭૦ ॥
ભક્તી દોનોકું ભલી, કયા ઝહીકયા ચૈરાગ	
રવી ઝહીકુ દીનતા, ચૈરાગી અહંત્યાગ	॥ ૭૧ ॥

ઈતી શ્રી ભક્તીકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી નીરપક્ષકો અંગ પ્રારંભ.

નીરપક્ષ અતુલ ખુબ, ભાર સહે રવીદાસ ખુદે કુદે ખોદ્દી, તોહુ નમાવે ત્રાસ	॥ ૧ ॥
રવીદાસ ગરીબ ગુણ, ધરતી સમ સત પુરપ નીંઘા વીઘાકો કરે, શોક ન બ્યાપે હરખ	॥ ૨ ॥
દુર્ગંધ આદ્ય અનથ સખ, હારે ધરતી માંય ઉપકારી રવીદાસ કહે, ગુનહી કરત હે તાય	॥ ૩ ॥
અવગુન કુ ગુન માનકી, ધરતી ધીરજ વંત રવીદાસ નીકરી કસણ, એસે નીરપક્ષ સંત	॥ ૪ ॥
સખજો શયેં છોડકર, ખેતર હારે લેાય અવગુન ઉપર રવી કહે, ગુનહી કરત હે ચોાય	॥ ૫ ॥
ઉલટા ગુનકરે સંત પુરપ, જ્યું ગદા સીતળ ઝાંપ રવીદાસ ખગ ખેઠકર, પાત ખીગારી જામ	॥ ૬ ॥
પાત ખીગારી ફલ ચુગે, ખેઠ તહાં સખ કાપ ખુરા બાત રવીદાસ કહે, શીતળે શીતળ હોાય	॥ ૭ ॥
રવી તશ્વરકું બહોત કામા, તોહુ ફાડકર ખાય છાયે ખેઠે કાટહી, તોહુ ન અવગુન લાય	॥ ૮ ॥
એસે નરપક્ષ સંતકું, દુષ્ટ કષ્ટ દીયે તાય જ્યું કસણી ત્યું નીરમજા, રવીદાસ અચાય	॥ ૯ ॥
રવી રાતાંબર ઉપર તપે, લે શીરપર નીન કુપ ઓરનકું શીતળ કરે, આપે શીતળ રપ	॥ ૧૦ ॥
જલ જેસી શીતળ સદા, તનવી સમાવે તાય રવીદાસ નીરપક્ષ સંતકું, અંતર નદી અચાય	॥ ૧૧ ॥

- જલસેં શીતળ અધીક હે, નીરપક્ષ સંત રવીદાસ ॥ ૧૨ ॥
જલ શીતળ જળકું કરે, વે મનદી માંહી સમાસ
સખહીકું શીતળ કરે, સખભાવ સુતંત્ર ॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ નીરપક્ષ નીરમલા, વેરી નાહી મીત્ર
અંતરી નહી શુભ અશુભસેં, વીચરત હે સખમાંહી ॥ ૧૪ ॥
રવીદાસ સંત નીરપક્ષી, આપો અંતર નાથ
સાચ જુઠ દોહ પક્ષહે, ઉનમે રહે ઉદાસ ॥ ૧૫ ॥
મધ્યમહીમા માંની નહી, નીરપક્ષ રવીદાસ
નીરદાવે નીશ્વ રહે, મુખસેં કછુ કેહ ॥ ૧૬ ॥
ટગ મગ ભાળે અંખીયા, રવી નીરખી લહે એહ
નીરદાવે દાવા કર્યાં, નીરપક્ષ પક્ષ નહી હોય ॥ ૧૭ ॥
રવીદાસ સંત પક્ષ રહીત, એસાવીરલા કાય
સખસેં સમઠદી રખે, સખસેં કરે સમાસ ॥ ૧૮ ॥
રવીદાસ જેસે અરક, જલ અંખર અજવાસ
રહે નીરાશા નીરપક્ષી, ઘટા ધરીસેં દુર ॥ ૧૯ ॥
આન દ કારી અહં રહીત, રવીદાસ મુખ નુર
નીરલેપી સંત નીરપક્ષી, જ્યું નીરખંધ પવન ॥ ૨૦ ॥
રવીદાસ અટકે નહી, જહાં તહાં કરે ગવન
માન રહીત આદર રહીત, રહીત સદા વીક્ષેપ ॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ ખોલે નહી, ખોલેતો સંક્ષેપ
રવીદાસ નીરપક્ષ રહે, જ્યું દરશન દીનેશ ॥ ૨૨ ॥
પ્રકાશ સંખહીકું કરે, અંતર નહી ઉવેશ
રવીદાસ સખ જકતકા, સાક્ષી સુરજ દેવ ॥ ૨૩ ॥
એસે નીરપક્ષ સંતકું, અંતર નહી અહ મેવ
રવીદાસ પર આપકી, તાણે નહી પક્ષ ॥ ૨૪ ॥
એસે નરપક્ષ સંતકું કહે, જેસેજલ ઓર વૃક્ષ

રવીદાસ નીરપક્ષ સતજન, સાલે રદીયા માંય મીલે તો આનંદ ઉપજે, મન વચનલી કાય	॥ ૨૫ ॥
નીરપક્ષ સંત રનેહુ ભયાં, મીલે'એ કળ રવીદાસ ત્રીવીધ તાપ મીટાવહી, દેત કરાવહી નાશ	॥ ૨૬ ॥
નીરપક્ષ સ ત સુખનીધી, મીલતે ઉપજે વહાળ રવીદાસ લક્ષ રામમેં, નીરપક્ષ કરે નીદાળ	॥ ૨૭ ॥
નીરપક્ષ સંત સમરસ ભયાં, અદૈત અમૃત દોય જો કહે સો હાકહે, રવી કહે ખ્યારા મોય	॥ ૨૮ ॥
ખ્યારા મોહી નીરપક્ષી, વસે એક સુભાવ લોહો પતથર રવીદાસ ભઈ, ઉતરે પાર દરીયા	॥ ૨૯ ॥
નીરગુણ નીરપક્ષી નીરસંશે, ચીત ધરી આહી અચીત રવીદાસ મોહી કળ મીલે, એમે નીરપક્ષ સંત	॥ ૩૦ ॥
નીરપક્ષ પરમાતમ દયા, કે ગુર કે સ ત રવી દેત ઓર એક સખ ગુનમઈ, કદ પદારથ જોલ	॥ ૩૧ ॥
રવીદાસ સંત નીરપક્ષી, કરહી આપ સમાન અનેક કાદ પડે અમેમિ, કરહી અમે પ્રમાન	॥ ૩૨ ॥
દોલ રહીત રવીદાસ કહે, અમેમે નદી વીકાર એસે નીરપક્ષ સ તકો, દરશન ભય વીકાર	॥ ૩૩ ॥
પક્ષા પક્ષતે વશજીત, નીરપક્ષ ગુણતાન સકલ પક્ષ રવીદાસ કહે, દુસરી નદી નીદાન	॥ ૩૪ ॥
રવીદાસ નીરપક્ષી અચ ત, જેમે અરક પ્રકાશ અગ્રસખ કાંટી લીયા, લીધ નદી ઉગ્ગસ	॥ ૩૫ ॥
એસે નીરપક્ષી સંતહી, સકલ જટતમે કરત સાદી રપે રહે ગવી, ધાર અખંડા ગત	॥ ૩૬ ॥
રવીદાસ નીરપક્ષ સંતકે, જટત નદી સવયેશ વાદળ કાંટયા અખ કહે, દુખ્યા નદી દીનેશ	॥ ૩૭ ॥

એસે નીરપક્ષ સંતહી, જહાં તહાં મધુર વચન ખાવે પીવે ખોણહી, રહે સ્વરૂપે લીન	॥ ૩૮ ॥
જનમ અંધ અંજવાસકું, રૂપન બળે બીત એસે નીરપક્ષ સંત રવી, જકત ન લહે સાક્ષાત	॥ ૩૯ ॥
જેસા નીરપક્ષ સ તહે, તેસા નીરપક્ષ રામ આપ વખેસે વેગળા, આપ કરાવન કામ	॥ ૪૦ ॥
જેસા નીરપક્ષ રામહે, તેસા હે મુરદેવ એસા નીરપક્ષ સંત રવી, મનમેં નહી અહમેવ	॥ ૪૧ ॥
નીરપક્ષી દેખે નીરપક્ષ, પક્ષી દેખે પક્ષવાદ દોનોસે રવીદાસ કહે, મધ્યહ્ની રામ અગાવ	॥ ૪૨ ॥
આશકત જગહી વખે, સોઈ પક્ષ પરમાત ચાહુ રહુતહે લજનમે, રવી એહ નીરપક્ષ જનન	॥ ૪૩ ॥
કરમ ઉપાસન જ્ઞાન હે, તખ લગ પક્ષ રવીદાસ નામ મીલ્યા જન રૂપમેં, નીરપક્ષ ભયા પ્રકાશ	॥ ૪૪ ॥
નામ રૂપ દોનો મીટયા, ભયા સ્વરૂપે લીન રવીદાસ મુખર ભયાં, કોન હોકારા દીન	॥ ૪૫ ॥
નામ મીલ્યા જન રૂપમેં, નીરપક્ષ ઉગ્યા મુર ઉદય અસ્ત રવીકું નહી, મીલ્યા નુરમેં નુર	॥ ૪૬ ॥
નુર નુર હે નહી, પક્ષ નીરપક્ષ નહી હોય દરીયા લહેર રવીદાસ કહે, દેખત વીરવા કોય	॥ ૪૭ ॥
હુવે તમાસહી ગીર અમે, જહાં નહી સુન્ય નહીં હેર હમેસે રવી સમુદર ભયે, હમહી સમુદર લહેર	॥ ૪૮ ॥
પક્ષહી લહેર નીરપક્ષ સમુદર, સંત લહે સુખકી શીર પક્ષ નીરપક્ષકે મધ્ય રવી, દેખત તમાસા ગીર	॥ ૪૯ ॥
તમાસ ગીરતા ઉભયા, મીલ્યા નામમેં હીર કસીયુગ કહા પુકારીકે, રવીરામ કપીર	॥ ૫૦ ॥

નીરપક્ષ પક્ષ મધ્યે રહે, સોઈ તમાસ ગીર
પેખે સખ દરીયાવકુ, રવીદાસ સંગરે તીર

॥ ૫૧ ॥

છંતી શ્રી નીરપક્ષકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી પક્ષકો અંગ પ્રારંભ

પક્ષા પક્ષી માંડે બહુ, કરતહે વાદ અપાર

રવીદાસ સોઈ જીવકું પડે જમકા માર

॥ ૧ ॥

પખ તાણે આપો ધણો, અનવાધે અદ્ધંકાર

રવીદાસ ઉસ જીવકું, સુપને ન રામ દીદાર

॥ ૨ ॥

બડા ગ ધા અદ્ધંકાર હે, પક્ષ તાણે સો જીવ

હરખ શોક રવીદાસ કહે, બ્યાપતહે સદેવ

॥ ૩ ॥

પક્ષ લે પડીયા પાપીયા, લખ ચૈરાશી માંય

રામ બજન રવીદાસ કહે, સુપને કરતહે નાય

॥ ૪ ॥

મુખસેં બાત બનાવહી, સખસેં દાખે હેત

હરદય ગાંઠ રવીદાસ કહે, પક્ષે અન્તરીયા પ્રેત

॥ ૫ ॥

પક્ષકા જાન બતાવહી, પક્ષા પક્ષી ઉપદેસ

રવીરામ સંભાયાં નહી, ઘોળા આયા કેસ

॥ ૬ ॥

કલકળ વાધી કહરસે, સખાં નહી એકો દાજ

રવીદાસ પક્ષકા ગુર, પેટ બયાંકા અલાજ

॥ ૭ ॥

શીખકું દે ચાલુછી, સત પુનવે નાદી

રવીદાસ સંતકા ગુર, પડીયા કુલ પક્ષ માંય

॥ ૮ ॥

રવી પક્ષ હે રામકી, સોનો પક્ષ પરમાન

રામ ચરન લો લાઈયા, નીચિત્ત બયા નીદાન

॥ ૯ ॥

બાકું પક્ષ રઘુનાથકી, સનગુર સંતકી ટેક

સમદશી સખ બુનમો, વીરવા લહે વીવેક

॥ ૧૦ ॥

અતર આપો આનવીન, શીખ શાખા મો લાખ	
રવીદાસ પદ્મ જ્ઞાનકી, સત સદૃષ દીગે શાખ	॥ ૧૧ ॥
નીરપદ્મ જ્ઞાન ખતાવહી, અતર પદ્મ અપાર	
સવાખ દીગે રવીદાસ કહે, નીક સત શબ્દ અસાર	॥ ૧૨ ॥
પદ્મા પદ્મી લે બોવહી, પ્રપ વ કરત પ્રમાન	
રવીદાસ ન ઝોળખ્યા, આઠો પહોર અજાન	॥ ૧૩ ॥
રામ વીસાયાં રવી કહે, પદ્મસે દુટી જીવ	
પ્રીત નહી પરતીત વીન, પાયા નહી નીગ પીવ	॥ ૧૪ ॥
માયસે તી મહા ખુશી, કહે વહેવારે રામ	
પદ્મ લઈ રવીદાસ કહે, કરતહે કુડા કામ	॥ ૧૫ ॥
માયા સે તી મહા ખુશી, મહોખત નહી સંત સાય	
પદ્મા પદ્મ રવીદાસ કહે, હરી ન આયા હાથ	॥ ૧૬ ॥
રામ ભરોસા નહી રવી, માયા મન લેહે લુખ	
અંતર પદ્મ અજાનતા, ઉપર ખનીયા ખુખ	॥ ૧૭ ॥
ખુખહી ખતરેસેં ભયાં, ઉપરકા રંગ આવ	
કામ પડે રવી અપસેં, પદ્મા પદ્મીકા ખ્યાવ	॥ ૧૮ ॥
પદ્મ તાણે સો પરખંચી, વાદ કરે સો મુંદ	
રવીદાસ કોઈ સતજન, લખસે વસ્તુ શુદ્ધ	॥ ૧૯ ॥
રવીદાસ જહાં પદ્મ હે, તહા સુખને નહી રામ	
મહારં તારં મન વસે, અહ મુખ આઠો જામ	॥ ૨૦ ॥
પદ્મકા શીખ રીગુર કહે, દોનુ મુંદ ગમાર	
શીખ મોહો ગુર કહે સો કરે, ગુર લે હુખ્યા ભાર	॥ ૨૧ ॥
પદ્મકા શીખ ગુર રી કહે, બોવત મુ મ ચખાળ	
લોભે લાવચમા પડે, અ તે હોત ખરાળ	॥ ૨૨ ॥
રામ ભગન રવીદાસ કહે, રામ જનુમે સંત	
ઝોર પદ્મ વાદી સમે, હરદય દારાવ ત	॥ ૨૩ ॥

- રામ ભજન રવીદાસ કહે, સંત કરત સાક્ષાત
મનમુખી મનમેં કપટહે, કરત બહુ પદાપાત ॥ ૨૪ ॥
- પક્ષ તાણે રવીદાસ કહે, હોત હરીપદ દુર
વાની નીકસે કુટીલતા, મુખપર નાહી નુર ॥ ૨૫ ॥
- પદાકા સંત રવીદાસ કહે, પદાકા હિગ્યા ખીજ
જહાં પડે તહાં પ્રાન લે, અ તે ઉઠે ખીજ ॥ ૨૬ ॥
- રવીદાસ પક્ષ આપણી, પકડાં લીયે ઉઠાય
સંત નહીં વે કુટીલતા, પલપલ મન પલટાય ॥ ૨૭ ॥
- પક્ષ તણું મેકું નહીં, સખ પક્ષ મેરા રામ
સખસેં ન્યારા રવી કહે, વીત્ર ક પદ નીહ કામ ॥ ૨૮ ॥
- પક્ષ તણું મેકું નહીં, સખ ઘટ રામ હમાર
શુભ અંશુભ રવોદાવ કહે, રામ કરાવન હાર ॥ ૨૯ ॥
- પક્ષ તાણું મેકું નહીં, રામ સત તર એક
સતગુર મુખસેં ધું કહ્યા, રવીદાસ કાહી ટેક ॥ ૩૦ ॥
- પક્ષ તાણે સો પેટ કે, લીયે સો સ્વામી બહોત
અણ્યાકા રવીદાસ કહે, આચલ અગલા દોહોત ॥ ૩૧ ॥
- દુધન નીકસે તાહીકા, કામાહે કુડા કામ
રવીદાસ પક્ષ પાતમે, હાથ ન આયા રામ ॥ ૩૨ ॥
- ખટ દરશન સખ ખટપટે, પક્ષ લે ઉઠે વાદ
રવીદાસ પક્ષ પાતમે, સુણે ન સાયબ શાદ ॥ ૩૩ ॥
- મતવાડા સખ મતલખી, પક્ષ તાણે પાપીટ
રવીદાસ મુમયાં નહીં, રામ નામ નાજ ઠટ ॥ ૩૪ ॥
- પક્ષ તાણે આપાપણી, માલા તીનઝ ભજુત
રવીદાસ સખ પક્ષ રમે, રામ એઠ અદ્યુત ॥ ૩૫ ॥
- મતવાડા સખ મતલખી, પ ય તહા પક્ષ પાત
રવીરામ સખ ઘટ રમે, ન હી વરણુ કંન બાત ॥ ૩૬ ॥

પક્ષ તહાં પક્ષ ઘર કીયા, મન તહાં બધી વાડ	
રૂં રામ નાચીનીયા, અંતર પટ રટી આડ	॥ ૩૭ ॥
મત તહાં મનમુખા બહુ, દીન દીન દોત અનેક	
રવીદાસ પક્ષ પડમર્જ, નામે રૂં ન ટેક	॥ ૩૮ ॥
બીન સમજે રૂં રીદાસ કહે, પક્ષવાવે પાપીટ	
અંતઃકરણ નીરમળ નહી, નીરમે નાહી નેટ	॥ ૩૯ ॥
પક્ષ છોડી નીરપત્ર રહે, સો કાગિનમે એક	
રવીદાસ સો જાનીએ, જ્યાં એકે જ્ઞાન વીવેક	॥ ૪૦ ॥

ઈતી શ્રી પક્ષકે અંગ સ પુર્ણ

અથ પતીવ્રતાકે અંગ આરંભ.

સાહેબ સાર કરે નહી, જબ મન ધનિ હિત જામ	
રવીદાસ રાચે એકસે, પતીવ્રતા દરામ	॥ ૧ ॥
પતીવ્રતા મો જાનીએ, એકલીમે પરતીત	
રવીદાસ દોહો દીવ ધાવલી, વ્યભીચારીણીકી રીત	॥ ૨ ॥
રવીદાસ વીચારીની, સાહો દોહોગસ ધાગે	
પતીવ્રતાકા એલી પણ, પીયુ છોડ ન પવાય	॥ ૩ ॥
પુંઠ ન તકે પીયુકી, પતીવ્રતા મો નાર	
રવીંસ તાકું ના રચે, મીચે જો કાઠી હજાર	॥ ૪ ॥
રૂપવંત રવીદાસ કહે, અનંત મીચે જો આગ	
પતીવ્રતા સુકે નહી, કબહુ ન મીટયા મીવાય	॥ ૫ ॥
રવીદાસ સાચી પતીવ્રતા, સાચબ મેતી હેત	
વ્યભીચારની વીટલેવ મન, ફાગટ હોત ફજેત	॥ ૬ ॥

- પનપલમેં કરતી રહે, પર પુરપકા સ ગ
રવીદાસ બ્યભીચારણી, ચઢયા ન પીયુકા ર ગ ॥ ૭ ॥
- પ્રીત લગી એક પીયુસે, આરસે હી અદીઠ
રવીદાસ રાયે પીયુસે, જુગસે દર્ધ પીઠ ॥ ૮ ॥
- પતીવ્રતા રવીદાસ કહે, ચલે પીયુકી લાહાર
મુખ મીડી બ્યભીચારણી, લુખી લવે લવાર ॥ ૯ ॥
- પતીવ્રતાકા પણુ સધ, ચાયે ચાલ કુચાવ
રવીદાસ બ્યભીચારણી, પીયુસે નહી વહાલ ॥ ૧૦ ॥
- નજર ન ખુ ચે આરસે, પતીવ્રતા પણુ એહ
રવીદાસ સોવ પતીવ્રતા, પીયુકુ સોપી દેહ ॥ ૧૧ ॥
- જીવન ભાસે જગતમા એ પતીવ્રતા પણુ જાય
રવીદાસ પતીમા સમ્યા, વાણી મન અર પ્રાણુ ॥ ૧૨ ॥
- પતીવ્રતા સાચા પણુ વીના, રવી ઝળહુ નહી હેાય
પતીવ્રતા પણુ પાલશી, જુગમે વીરલા કાય ॥ ૧૩ ॥
- પતીવ્રતા મનુષા દેહ વીના, હુવા ન હો શી કયાય
રવીદાસ વીવચારની, એજે જનમ ગમાય ॥ ૧૪ ॥
- રવીદાસ બ્યભીચારણી, મન રાખે બહુ સાચ
પતીવ્રતા સાચા પણુ લધ, એક વચાં રઘુનાથ ॥ ૧૫ ॥
- પ્રોત પીયુસે કીજયે, છોડી ભાવ જગત
રવીદાસ સો પતીવ્રતા, સરાહે સખહી ભકત ॥ ૧૬ ॥
- તાનન કીજે કાહુકી, ખુઝા કહુ એક વાત
પીયુકી સેવામે રવી, પતીવ્રત રહે દીન રાત ॥ ૧૭ ॥
- પતીવ્રતા આર પુશ્વની વસહી મોભા મોભ
પુશ્વની રહે પર પુરુષ જ ગ, રવી પતીવ્રતા પીયુ થીભ ॥ ૧૮ ॥
- પતીવ્રતકા એક ગુણુ, સખ અવગુણુ મીઠ જાય
બ્યભીચારણી લખ ગુણુ કરે, રવી કહે કહુ ન માય ॥ ૧૯ ॥

લખવાતું લોકાં કરે, પતીવ્રતાકે જેહ
 રવીદાસ છોડે નહી, પીયુષ સાચ સનેહ ॥ ૨૦ ॥
 પતીવ્રતા હોય દુખલી, કરક દેખાગે અંગ
 પીયુષે ભાવે રવી કહે, દુખ લાગે ન રંગ ॥ ૨૧ ॥
 ઈતી શ્રી પતીવ્રતાકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી રાખ્દકે અંગ પ્રારંભ.

રવીદાસ લલકા રાખ્દકી, ચોંટયા ચીતકે ખીચ
 ભમરી આધ પ્રેમકી, પડીયા આંખ્યું મીંચ ॥ ૧ ॥
 રવીદાસ લલકા રાખ્દકી, લાગ્યા જીકે તન
 જનની રવી વેદના, જાને તાકા મન ॥ ૨ ॥
 રવીદાસ લલકા રાખ્દકી, જીનકું લાગ્યા હોય
 છાની ઘરમે વેદના, મરમ ન જાન કોય ॥ ૩ ॥
 રવીદાસ સો રાખ્દકી, કોહિ ન યુએ બાત
 જસ લાગી જન સો લહે, કહાં દીવસ કહાં રાત ॥ ૪ ॥
 સત રાખ્દકુ ચીનહો, માનો રાખ્દ હમાર
 પુરાનમે રવીદાસ કહે, પચી પચી મુવા સંસાર ॥ ૫ ॥
 અઘાદશ નવ ચાર ખટ, રશી મત રાખ્દહી ઝોટ
 રાખ્દ ચીન પ્રીત રવી કહે, ભાગત નાહી ખોટ ॥ ૬ ॥
 રાખ્દ હમારા એક હે, રહેત પરકે પાર
 મધ્યા રવી ગુર મુખસે, સાર રાખ્દ નીરધાર ॥ ૭ ॥
 રાખ્દ અનંત સંસારમે, પંડીત લલે લાલુાય
 રવી રાખ્દ ગુર દેવકા, વાનીમે નહી આય ॥ ૮ ॥
 ખારા મીઠા રાખ્દ હે, અહું યુની મત ભુલ
 ખારખ ખેલે સો પરખ, રવી કહે રાખ્દ અમુલ ॥ ૯ ॥

- એક શબ્દ સુખકું કરે, શીતળ હોય શરીર
તનકા તાપ મીટ રવી, મીલે હરીમે હીર ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ ભલકા શબ્દકા, શીતળ હે સખ અંગ
તાતે દુઃખ લહે દેહડી, દીન દીન પીયારા તંગ ॥ ૧૧ ॥
- રવીદાસ ભલકા શબ્દકા, અલ્યા કલેજ માય
સાચકું સાલે રવી, ઓરકું કછુ નાય ॥ ૧૨ ॥
- સતગુર કેરા શબ્દકા, તોલ ન કરીસકે વેદ
શીવ સનકાદીક ચુપ રહે રવી, બલ્યા નલહે બેદ ॥ ૧૩ ॥
- ભલકા લાગ્યા શબ્દકા, પરા કલેજ પાર
રોમ રોમ રવીદાસ કહે, ઓચરત રેરંકાર ॥ ૧૪ ॥
- લાગ્યા ભલકા શબ્દકા, સાલે નખ શીખ શીશ
રવી કલેજે એંટીયા, સો પદ સમયા ઇશ ॥ ૧૫ ॥
- એક શબ્દ સુખ દુઃખ રહીત, એક શબ્દ દુઃખ સહીત
રવી એક અદૈત હે, એક શબ્દ હે દૈત ॥ ૧૬ ॥
- પંચ શબ્દ પર શબ્દ હે, રવી શબ્દ હે સાર
પરપંચ હે પંચ શબ્દ મેં, અહ બુકતે સંસાર ॥ ૧૭ ॥
- રવી શબ્દ જાલ શબ્દ જકતમેં, તીન લોક લગતાર
નીકશી નશકે ખાપકા, એક શબ્દ વીન સાર ॥ ૧૮ ॥
- સત શબ્દસે સખ હુવા, પંડ બલ્યાંડ પસાર
ત્રીગુણ ત્યાગી રહે રવી, શુન શબ્દકે પાર ॥ ૧૯ ॥
- ભયે મગન મુની શબ્દમેં, જોગી જતી બેખ
રવી માંડયામેં સખ અડે, ન્યારા શબ્દ અલેખ ॥ ૨૦ ॥
- નવે નાય મીડે મળ્યા, ઓર ચોરાશી સીધ
રવી રવી બલ્યા લગે, શુન્ય શબ્દમેં બેધ ॥ ૨૧ ॥
- અહ છુટે શુન શબ્દકા, અલ્યા શબ્દ જખ સાર
તખહી ન્યારા નહી રવી, સખમે હોય, રોમ રોમ કરતાર ॥ ૨૨ ॥

શબ્દ શબ્દ બહુ ભાવ હે, શબ્દ શબ્દ અભાવ
 ગુરુ શબ્દે સામા રવી, સખસો હોય સમાવ ॥ ૨૩ ॥
 ઓકારતે ઉરધ હે એક, શબ્દ નીરવાન
 રવીદાસ પહેંએ નહી, વચન મન ઓર પ્રાન ॥ ૨૪ ॥
 રવી શબ્દસે સેનહી રહે, ગુરકા જ્ઞાન વીચાર
 ડોર અડોરે શબ્દસે, સુરત ભધ એકતાર ॥ ૨૫ ॥

ઈતી શ્રી શબ્દકો અંગ સ પુર્ણ.

અથ શ્રી મનકો અંગ પ્રારંભ.

રવી મન ગુરક દીયા, ગુરએ દીયા ગુર જ્ઞાન
 જ્ઞાન જ્ઞાન સત નામકી, મન નામે ગુલતાન ॥ ૧ ॥
 જમ્મ મન હરીકું સોપીયા, પીછે રહ્યા ન કાંધ
 રવી જેહુ પીછે રહ્યા, સો હરી માય સમાય ॥ ૨ ॥
 રવીદાસ હરીકું દીયા, તન મન સાજ સમેટ
 પીછે રહ્યા સો હરી રહ્યા, નીગમ કહતહે નેટ ॥ ૩ ॥
 મન વીન પીછે હરી રહ્યા, હરી હે ચતુર સુજન
 રવી સુન નરખી પતીયે, પીંડ છોડ દીયા ત્રાણુ ॥ ૪ ॥
 રવી અન ત રગ હે મનકા, અનેક અપલતા ચાલ
 રહે રામસેં વેગળા, કરે વીપયસે વહાવ ॥ ૫ ॥
 રવી અનંત રગ મનકા, અનત ચાહે સુખસ્વાદ
 પંડીત હોધ પઠવો કરે, કરત શીરત વીખવાદ ॥ ૬ ॥
 મનહી નાય નવ સીધ સખ, રવી અઠારી સહુઅ
 રવીદાસ મનકી માનીતા, મન વ્યાપક સર્વંત્ર ॥ ૭ ॥
 મન અગ ઈશ વીખ્યુ લગે, પહોતા અનત અહ્યાંડ
 શુભ અશુભ રવીનાસ કહે, સખ મનહીકી, માંડ ॥ ૮ ॥

કબ્જલુક મન ક્રમ રૂપહે, કબ્જલુ ઉપાસન માય	
કબ્જલુક મન જ્ઞાન કથે, રવી કબ્જ મન બલ સમાય	॥ ૯ ॥
હુધા પીપાસા ઉબ્જ શીત, હુધે શોકહી મન	
મન મેલે રવી રામકું, જો મન રાખે જતન	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ મન એક હે, અનેક એહની રીત	
પદમે' તોડે સખનસે', પલમે' જોડે પ્રીત	॥ ૧૧ ॥
મન મોટમ મુકે નહી, લેવે શીર પર બાર	
રવીદાસ ત્રેલોકમે, મન શબ્દકા શીરદાર	॥ ૧૨ ॥
મન ચક્રવર્તી રંક મન, મન દાતા મન સુમ	
રવીદાસ મન દેવતા, મન દ્રરીદ્ર મન દુમ	॥ ૧૩ ॥
મન કામી મન પીધીયા, મન લોભી મન આય	
રવીદાસ મારતસે પ્રબલ, મન મીતવે તહાં જાય	॥ ૧૪ ॥
મન કપટી મન કુડીયા, લપટી મન લખાર	
રવી મન હાંસ સખકા કરે, ચુ થે ચામ ચમાર	॥ ૧૫ ॥
કબ્જલુક મન વેકુંઠ રમે, અઢે ગગન આકાશ	
રવી મન પૃથ્વી પડે, કરે પાતાળે વાસ	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ મન એક હે, રાહા ચલી શકે ન દોય	
ભાવે રામ રટન કરે, ભાવે રહે મન મોય	॥ ૧૭ ॥
નામે નીશાને બીચ ચઢયા, મેરા મન દીન રેન	
રવી જેસા સરપ થાં, તેસા બનીયા એન	॥ ૧૮ ॥
મેરા મન સમર્થ રામકું, રામ રામકી ખાત	
રામ રૂપ રવી મન લયા, ચલી દેશાતર જ્યાત	॥ ૧૯ ॥
રામ રૂપ રવી મન લયા, મીલે સ્વદેહ શરીર	
અનત કોટી સંત શાખદે, નામે મીલે કબીર	॥ ૨૦ ॥
મનકી ઝીણી વાસના, છુટી રવી ન જાય	
બરે બરેકુ દુઃખ દીમે, પતલી વટલ જર પામ	॥ ૨૧ ॥

મન મારીકા નવ શકે, બાધી રહ્યા મેવાશ	
દેવ રૂપી સખ હગમગે, રવી પડાઇ ત્રાસ	॥ ૨૨ ॥
મનકા મારી નવ શકે, ચાકે, મુરનર રોશ	
કેાન ગળ રવી જીવકા, હગ મગ ભયા મહેશ	॥ ૨૩ ॥
પારા શર શૃંગી રૂપી, નાગદ સુનકાદીક	
તીનકુ મને વગોઈયા, રવી મનકી બહુ બીક	॥ ૨૪ ॥
મનહી ધરે અવતાર અ શ, મનકું ડરમ કલેશ	
ઉપજે ખપે વૃત્તી યહ, રવી મનકા આવેશ	॥ ૨૫ ॥
મન જોજ મન પાઇયા, ઉદયા આતમ અંગ	
રવી સો મન ઉલટા મીલ્યા, જ્યુ' જોતી મીલ્યા પતંગ	॥ ૨૬ ॥
રવી એહ મન અંચલ બહુ, રહે માયામે જુ બ	
જમકી માર પડે જખે, કેાન મુનેગી જુ બ	॥ ૨૭ ॥
રવી મનકું ગાફલ ભયા, અમકે ચેત ગમાર	
રવીરામ ચીન્યા વીના, પડેગી જમકી માર	॥ ૨૮ ॥
રવી મન મરડી ચોરટા, આવૃણ કરહી અપાર	
શુક સનકાદીકકે રહે, હલત ન લાગી વાર	॥ ૨૯ ॥
પુરૂષ પકૃતીસે' મીઞ, મધ્ય હુવા મન જાન	
રવીદાસ મન મેલે ભયા, કાફર કરે કફરાન	॥ ૩૦ ॥
માર શકે ન મનકું, બડે બડે રહે હાર	.
મન જીત્યા રવીદાસ કહે, સતગુરકા હૃદયીયાર	॥ ૩૧ ॥
કરી કબાન પ અ તત્વકા, સુરત નુરતકા તીર	
કેાશાંવાલી રવી કહે, માર્યા મન સધીર	॥ ૩૨ ॥
મન જોતે મન પાઈયા, મનકા સંકલ્પ સાર	
મનકું ચીન મન સ ગ રહે, મન સખકા કરતાર	॥ ૩૩ ॥
મન ધાતી મન ગુમાર અતી, કપટી કુટીલ કઠોર	
રવીદાસ મન મુનહે, મનહી કરત બકોર	॥ ૩૪ ॥

કથે બકે સુરતા ધરે, ધરમ કરે મન પાપ	
મન જ્ઞાતી રવીદાસ કહે, મનહી ખોજે આપ	॥ ૩૫ ॥
જતી સતી મન આદર કહે, સાધે અધાંગ ભોગ	
રવીદાસ મન ધંદ્રી હોઈ, ભુકતે સખહી ભોગ	॥ ૩૬ ॥
રવી દીગ પાલહી હમમગે, ચંદ્ર સુરજ વસકીન	
રાજ કરે ત્રેલોકકા, મનહીકીનહુ ન ચીન	॥ ૩૭ ॥
રવીદાસ દીલ હમમગે, મનહી કેરે જોર	
હલે ચલે પાછો વળે, મુકે નહી કમ કોર	॥ ૩૮ ॥
રવીદાસ મન શીલ ગુન, ક્ષમાવંત ગભીર	
મન નીરમલ મન રહતહે, મન અતી સુખકી શીર	॥ ૩૯ ॥
મન સંતોષ સાર અહી, મનહી અચંત અમાન	
રવીદાસ મન આતમા, મન પરમાતમ જાન	॥ ૪૦ ॥
રવીદાસ ત્રલોકકા, નાયક રાજા મન	
સખહીકુ પોક્ષણુ કરે, છીનમે કરે પતન	॥ ૪૧ ॥
રવીદાસ કાયસે રમે, મન કુંજર મસ્તાન	
સતગુર માવત વશ કરે, દેહી અકુ શ જ્ઞાન	॥ ૪૨ ॥
રવીદાસ મારગ સાંકડા, માંહી મન વાંકડા ચોર	
બાહેર બહુ બકવો કરે, બીતર લગતન દોર	॥ ૪૩ ॥
રવીદાસ મન ચોરટા, ફરે નહી એક ઠગ	
બીતર ચોરે જ્ઞાનકુ, બાહેર ધ્યાની બગ	॥ ૪૪ ॥
મન રાતા મન ખીયલા, મનહી શ્વેત મન શ્યામ	
મન નીલા સખસે અરપ, મન સમજે રવીરામ	॥ ૪૫ ॥
મનહી શબ્દ સ્પર્શ રવી, મનહી રૂપ રંસ ગંધ	
મન મોહોસે મુકતા કરે, મન ઉપજાવે બંધ	॥ ૪૬ ॥
મન કલપે જલપે રવી, માંડે બહોત મંડાન	
મનકુ ગુર મુખ જીન કીયે, અતકરણુ અજ્ઞાન	॥ ૪૭ ॥

પૃથ્વીમેસે સખહી લયે, હીરા કંચન કાચ	
યું મનસેં ઉપજે રવી, સકલ જુઠં અર સાચ	॥ ૪૮ ॥
સાચ જુઠં મનકી યુગત, સુખ દુઃખ વ્યાપે દોચ	
મનાતીત સો મધ્યે રહે, રવીદાસ સંત કોચ	॥ ૪૯ ॥
મન મેટે ઉન્મુત રહી, ઉન્મુતી મીટે તે રામ	
મન ઉન મુતી નામે મીઠ્યા, રવીરામ સત નામ	॥ ૫૦ ॥
ઈતી શ્રી મનકો અંગ સંપૂર્ણ.	

અથ શ્રી વીચારકો અંગ માર'ભ.

રવીદાસ સખ દેખીયા, દીલસે કરી ખીચાર	
સતગુર ખીન બંધન અનંત, નહી છોડાવન હાર	॥ ૧ ॥
બહોત વીચારી દેખીયા, શાસ્ત્ર પુરાનુ માંહે	
રવી શુદ્ધ વીચાર વીન, સ્વર્ગ નર્કકું ચાહે	॥ ૨ ॥
ખીનહી ખીચારે જોકરે, શુભા શુભ નીત કર્મ	
રવી મુકતે જીવસો, કહા પાપ કહા ધર્મ	॥ ૩ ॥
રવીદાસ નીજ જ્ઞાન લે, મનસે કીયા વીચાર	
હું નહી તું નહી તે નહી, સદગુર સરજન હાર	॥ ૪ ॥
શુદ્ધ વીચારકું કીજીયે, જીવ ધર્મવરકી જોજ	
જીવ ધર્મવર અલ પદ મીયા, રવીન શીરપર જોજ	॥ ૫ ॥
રવીદાસ વીચારીયા, હરીવીના સખ હાથુ	
જોજ વીચારી દેખીયા, મીટે ન ખે ચા તાથુ	॥ ૬ ॥
ખીનકી વીચારે જો કરે, બઢહી કાલ કલેશ	
નારદકું નારી કીયા, જો થહ ઉપજે લેશ	॥ ૭ ॥

- ખીન વીચાર સમરણ કરે, શીરપર લેવે ભાર
શીલ ભગ્યા કામહી જગ્યા, ઉપજ્યા રવી અહંકાર ॥ ૮ ॥
- રવીદાસ વીચાર ખીન, નારદ ચડીયા કોપ
આપ દીયો હરી શીર લીયો, કીયો ધર્મકા લોપ ॥ ૯ ॥
- રવીદાસ વીચાર ખીન, સમજત નહી સંસાર
સાર શબ્દકું ના ગ્રહે, અનરથ લીયે, અપાર ॥ ૧૦ ॥
- શબ્દ વીચારી રવી ચલે, ગુરુ મુખ હોય પ્રકાશ
રદા માંહી રહે નહી, અગતી પછલી ત્રાસ ॥ ૧૧ ॥
- દેખ વીચારી રૂપકું, સુને વીચારે બેન
ખીન વીચાર બુલા પડ્યા, રવીદાસ અજ એહેન ॥ ૧૨ ॥
- રવીદાસ વીચારકે, દ્રાણુજીબ્યા રસ લેહ
ખીન વીચાર રસ રમણમેં, અનેક ધરત હે દેહ ॥ ૧૩ ॥
- શુદ્ધ વીચારે રવી કહે, સુતે ન હોયે રવમ
જાગે જાગત પ્રુદ્ધી રહે, સો સતગુરકી સાન ॥ ૧૪ ॥
- ઉઠત બેઠત ચલતહી, રાત દીવસ અર જોર
રવીદાસ વીચાર ખીન, જ્ઞાન હરત હે ચોર ॥ ૧૫ ॥
- વીન વીચાર હે ચાલહી, આગે ખાવે માર
રવી વીચારે જો ચલે, સોધ પાવે પાર ॥ ૧૬ ॥
- દેવ રૂપી રવીદાસ કહે, મનસુ વામે મન
વીન વીચાર સખહી પડે, સરગ હીન શક્ય તન ॥ ૧૭ ॥
- રવી વીચારે ભક્તી વધે, ધટે સોવીનહી વીચાર
વૃધ ધટ સખહી મીટે, સતગુરકા ઉપકાર ॥ ૧૮ ॥
- કામ ક્રોધ અર કલ્પના, વીનહી વીચાર કરંત
રવી વીચારે જ્ઞાનકું, શીલ સંતોષ ધરંત ॥ ૧૯ ॥
- ગુરકા જ્ઞાન વીચારકે, કોટ કલ્પના જાય
રવી નીગમ નેતી કહે, તહાં રદ્યા લોલાય ॥ ૨૦ ॥

- સતગુર કેરા જ્ઞાન વીન, ચલત હે વીના વીચાર ॥ ૨૧ ॥
 રવીદાસ સોઈ દુખીયા, પરે ચોચાંસી ધાર
 શુદ્ધ વીચાર ગુર દેવકા, લહે કે શીખ મુગ્ધન ॥ ૨૨ ॥
 રવી પહોંચ્યા પાર પરાહીકે, જહાં વાની મન નહી પ્રાન
 શુદ્ધ વીચાર ગુર દેવકા, જ્ઞાન મર્ષકર દેહ ॥ ૨૩ ॥
 તન મન ધન ઓર આતમા, રવી કહે બદલેલેહ
 શુદ્ધ વીચાર શીખહી મઘા, પ્રગટ લયા ગુર જ્ઞાન
 રવીદાસ ગુર જ્ઞાનસે, ઈહી ભઈ સમાન ॥ ૨૪ ॥
 રવીદાસ ગુર શબ્દ સે, તદસર લયા વીચાર
 ઈંડ પીંડ ખલાંડ પર, દેખ્યા પુરપ નીહાર ॥ ૨૫ ॥
 ઈંડ પીંડ ખલાંડહી, શુદ્ધ વીચારે વીલાપ
 રવી રઘા સોહુ રઘા, નહી આવે નહી જાય ॥ ૨૬ ॥
 બેદ બેદ જાને નહી, વાની ગઈ વીલાપ
 ખીન વીચાર રવીદાસ કહે, કબહુ પીરન પાય ॥ ૨૭ ॥
 રવીદાસ વીચાર વીન, પહોંચે નાહી ટેઠ
 ગાયા પશુ પાયા નહી, જ્યું બેરાગી બેઠ ॥ ૨૮ ॥
 રવીદાસ વીચારકે, દો પખ કીના દુર
 હા બલકા બલકે મધ્યે, નામ રઘા ભરપુર ॥ ૨૯ ॥
 રવીદાસ સતગુર શબ્દ સે, ઉડા કીયા વીચાર
 કરમ ઉપાસન રહત હરી, વરત રઘા સંસાર ॥ ૩૦ ॥
 સતગુર શબ્દ વીચારીયા, કરમ ઉપાસન જ્ઞાન
 એ તીનુ રવીદાસ કહે, પ્રારબ્ધ લગ પ્રમાન ॥ ૩૧ ॥
 બહોત ખીચારી દેખીયા, તીનુ દેહ અધ્યાસ
 પ્રારબ્ધ ઉઘડયા રવી, તીનુ લયા સમાસ ॥ ૩૨ ॥
 રવી કારણુ થેં કારજ લયા, કારજ કારણુ માંગે
 આદ્ય નહી તે અંત જોઈ, અહું વીચાર દોહી નાંગે ॥ ૩૩ ॥

- અરક તહાં વાણી તહાં રવી, દેખ્યા યુન્ય આકાર
મુદ્રા ખેચરીકી જુગતી, જોગી કરે વીચાર ॥ ૫ ॥
- રવી નાશકા સ્થાનકે, જુચરી રહે મુંદ્રાય
ઉતંગ ખુંદકા ધ્યાન તહાં, મહા તેજ દરસાય ॥ ૬ ॥
- ધંદ્રી લાલ હે, ત્યાં રવી, દેખ્યા સરખ આકાર
જોગી દેખે રૂપકું, વજ વમ તરી કાર ॥ ૭ ॥
- રવીદાસ તહાં દેખીયા, હીરા રત્ન અપાર
મેતી લુંખ અન ત હે, મો હું આતમ સાર ॥ ૮ ॥
- તહાં મેલા કીયા રવીદાસ કહે, માક ચહીકે સ્થાન
દ્વિ ઉલટહી કરી, લીચે સંત કોઇ સુખન ॥ ૯ ॥
- અખ કહું મુદ્રા ત્રીસરી, જોગી કરતહે ધ્યાન
રવીદાસ કોઈ ચીનહી, એહે સતગુરુકી સાન ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ મુદ્રા ચાચરી, સ્થાન કહે રાકાચ
હેત લયા મન ખુધી ચીત, ચંત ચન પ્રકાચ ॥ ૧૧ ॥
- અંતહી ઝલહલ દેખીયા, લીન ખરન જસ લાસ
સો ગત વીરલા સંતહી, દેખે પરગટ રવીદાસ ॥ ૧૨ ॥
- લીલ ખરન તહાં લાસહે, રખા લાલ ખરન
કોઈક વીરલા દેખહી, રવી ન સમજે અન ॥ ૧૩ ॥
- સુરજ કોટી પ્રકાચ હે, કોટી તેજ અપાર
સુખ મણુ સજ્યા તહાં રવી, જુના મેલહી ધાર ॥ ૧૪ ॥
- તહાં મન ગગન લયા, મેજે હુવા આનંદ
રવીદાસ જોગી લહે, પરગટ પ્રરણુ ચંદ ॥ ૧૫ ॥
- સરવણુ મુદ્રા અગોચરી, રવીગુણુ મહા આકાચ
જુગ જુઠા કરી જનીયા, સખસે લયા ઉદાસ ॥ ૧૬ ॥
- ઉત નાદંતરંગ અતી, બાજત ઝાલરી બેર
ગગન મધ્ય રવીદાસ કહે, હોત મુરલીકી ટેર ॥ ૧૭ ॥

તાલ મૃદંગ ઓર જંતરી, બોલત શબ્દ અનંત વાળ વાગે ગેબકા, રવી કહે સંત લહંત	॥ ૧૮ ॥
સત્ય સીધુ રવ ગરજ્યા, વળ્યા અનહદ ગગન મન ભવરા ત્યાં વલંબીયા, સાચી લગી લગન	॥ ૧૯ ॥
રવીદાસ મુદ્રા ઉનમુની, મહા આકાશ રંહાય તહા સતગુરકા વાસહે, વીરલા દેખે જાય	॥ ૨૦ ॥
એક બ્રહ્મ પરકાશ તહાં, ઇંડ પડ તહા નાહે લોકન લોક રવી કહે, બ્રહ્મ દીનહી હે જાહે	॥ ૨૧ ॥
વણાં શ્રમ નહી સ ભવે, નહી જાત અજાત શ્વ રેખ રવી તહાં નહી, નહી પોત નહી ભાત	॥ ૨૨ ॥
પુન પાતી તહાં નહી, સરોવર ગહેર ગંબીર રવી આઘ અંત મધ્ય નહી, થીર સાર નતીર	॥ ૨૩ ॥
તહાં લે લાગી રવી કહે, સતગુરકા પરતાપ ભય ગયા આનંદ ભયા, પરગટ આપો આપ	॥ ૨૪ ॥
રવીદાસ મુદ્રા પાચકા, કોઈક લખે વીચાર સોષ જોગી જુગ જુગ જહા, નીરભય હુવા નીરધાર	॥ ૨૫ ॥
રવીદાસ સતગુર કહ્યા મુદ્રા બેદ અગાધ માન સહીત દાખવુ, ખુઝે વીરલા સાધ	॥ ૨૬ ॥
મુખે ખેચરી મુદ્રા, રવી ધ્યાન આકાશ પ્રાણે મુદ્રા ભુચરી, ધ્યાન જાકાના કાશ	॥ ૨૭ ॥
નાશા અગ્રે ચાચરી, રવીદાસ કાશહી ધ્યાન કરણ મુલ અગોચરી, ગુન માકાશ પ્રમાન	॥ ૨૮ ॥
રવીદાસ મુદ્રા ઉનમુની, ધ્યાનહી મહાકાશ ત્યા નરબે નરતે અલેખ, સદા અખંડ પ્રકાશ	॥ ૨૯ ॥
રવીદાસ પ્રથમ કહુ, ખેચરી મુદ્રા ઉભાસ શંભ આતમ દેખીયા, ધુમ વરણ આકાશ	॥ ૩૦ ॥

- પીતહી અરક સલા સજે, શામ ભાસહી જોય
 કામધેન અમૃત શ્રવે, રવીસંત પીવે મોય ॥ ૩૧ ॥
- ખેયરી મુદ્રા રવી કહે, જુયરી કહું પ્રકાશ
 નાશા અગ્રે હૃદ રહે, ઉતંગ જામે ભાસ ॥ ૩૨ ॥
- હીરા મોતી લાવહી, બહુ પ્રકાશહી જાન
 હ સ રત્ન નીશકામે, મુદ્ર જુયરી ધ્યાન ॥ ૩૩ ॥
- મન બુધ્ધી ચીત આનંદ રહે, ચાચરી એહી પ્રકાશ
 અત્યંત આનંદ હે રવી, ચત ચેતન ઉજામ ॥ ૩૪ ॥
- ઝલ મય હલ મય દેખીયે, નેજ પુ જ બહુ તેજ
 જુયરીકા રવીદાસ કહે, મહા સાધન સુખ મેજ ॥ ૩૫ ॥
- ચતુરથી મુદ્રા અગોચરી, શુભ સ્થાન વર ત ત
 અશંખ અનહંદ નાદ ધુન, તાવ મૃદગ અત ત ॥ ૩૬ ॥
- જમ્ર વેણુ અશ ખ શ ખ, અશંખ વેદ ધુન આદ
 રંગ રાગ અશ ખ રવી, અશ ખ મુરલી નાદ ॥ ૩૭ ॥
- અશ ખ શશ વીનાસહે, શબ્દ ધુન બહુ હોય
 અશ ખ સી ધુ ગરજના, રવીદાસ લહે કોય ॥ ૩૮ ॥
- મૈથ નાદ અશ ખ તહાં, અશ ખ શબ્દ અજવાસ
 મન મગન મારગ ચલે, વીદેહી હોય રવીદાસ ॥ ૩૯ ॥
- રવી શરીર શુન વીશરે, કામ ક્રોધ ઉજોય
 લોભ મોહ અહ કારતે, સદા નીતૃતી હોય ॥ ૪૦ ॥
- રવી પરવરતી વીસરે, હોય માયા શુન નાશ
 અગોચરી મુદ્રા તણો, સતગુર કર્ણો પ્રકાશ ॥ ૪૧ ॥
- રવીદાસ મુદ્રા ઉન્મુની, તહા રામ જાણ એક
 રૂપ અરપી મધ્ય રમે, આપે ચંદ્ર અનેક ॥ ૪૨ ॥
- અથાહ સરોવર જાણ જલ, દેખ્યા સરજ પ્રકાશ
 અખંડ અગાધ અપાર રવી, નહી આશ નહી પાશ ॥ ૪૩ ॥

પીત શીત નહીં લાઘ ત્યા, નીલ નહીં નહીં રામ	
ઉંચ નીચ કેવા નહીં, ઉન્મુનીયે રવી રામ	॥ ૪૪ ॥
સ્થુલ સુક્ષ્મ જહાં વરણ નહીં, આત્મણુ નહીં અલેશ	
કાયા માયા ત્યાં નહીં, રવીદાસ નહીં દેશ	॥ ૪૫ ॥
કાલ કરમ રવી ત્યાં નહીં, નહીં રૂપ નહીં રેખ	
અણુ નહીં અજ્ઞા નહીં, નહીં માન નહીં શેષ	॥ ૪૬ ॥
રાઈ નહીં મેર નહીં, હૃદ બેહૃદ નહીં કાય	
એક ન દોય નહીં રવી, આપે ન ચાય અચાય	॥ ૪૭ ॥
આપા પર નાહી રવી, પ્રાણુ વાંણુ તે રહીત	
વેદ વીધી ઓગુન નહીં, નહીં દેત અદેત	॥ ૪૮ ॥
ખટ શાસ્ત્ર ખટ દરશન હે, એ દોનહી રવીદાસ	
ત્રીષ્ટ પદ ઉપાધિ નહીં, જનુકી ન આશ	॥ ૪૯ ॥
બાવન અક્ષર નહીં તહા, નાદ બુદ વીનાય	
સ્વાદ અસ્વાદ રવી કહે, દોનો સહેજ સમાય	॥ ૫૦ ॥
મન તહાં બુધ્ધી નહીં, ચીત નહીં અહંકાર	
અત કરણુ નહીં રવી, સમજ બુઝ વીચાર	॥ ૫૧ ॥
ગતી નહીં અગતી નહીં, પંચ તત્ત્વ નહીં લીંગ	
સ્વર્ગ નર્ક કેવા નહીં, રવી નાહી પંચ રંગ	॥ ૫૨ ॥
રવીદાસ મુદ્રા ઉન્મુની, નહીં વાચા નહીં મૌન	
સુલર ભયાં સાહેબ સકલ, નહીં વસ્તુ નહીં સુન	॥ ૫૩ ॥

ઈતી શ્રી પંચ મુદ્રાકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી પ્રેમકો અંગ પ્રારંભ.

હરજી પાવે પ્રેમમે, પ્રેમ વીના નહી પાય	
પ્રેમ વીના રવીદાસ કહે, ગુમાર ગાયા ખાય	॥ ૧ ॥
પ્રેમ વીના અરડાત હે, મરડાઈ મુખ મોર	
રવીદાસ એક પ્રેમ વીન, સાહેબ સુને ન ગોર	॥ ૨ ॥
પ્રેમ વીના પાવે નહી, પ્રેમી જનકા તન	
રવીદાસ માને નહી, દુજે ધરમ અનંત	॥ ૩ ॥
પ્રેમ ખ્યાલા ગુરુ એ દીયા, પીતા ચડી ખુમાર	
રવીદાસ ધ્રુમત શીરે,, મીટયા જુગ વહેવાર	॥ ૪ ॥
પ્રેમી જન રવીદાસ કહે, પુરશોતમ વસ કીન	
જોગી જતી તપીકું, સ્વપ્ને ન દરશન દીન	॥ ૫ ॥
પ્રેમ વીના પલટે નહી, સ્સભાવ મનકા જેહ	
પ્રેમ વીસારે રવી કહે, સુન થીત દારા એહ	॥ ૬ ॥
પ્રેમ ખ્યાસી રવી કહે, કોમક નાહી પ્રવીણ	
જો વીસરે સૌ પ્રાન દે, જ્યું જલ ખીછરે મીન	॥ ૭ ॥
પ્રેમ પીયાલા સોપીયે, જન ગાન ગુરુગમ હોય	
અંતર ભાગા રવી કહે, આવા ગમન ન હોય	॥ ૮ ॥
રવીદાસ પ્રેમ પ્રતીતમે, જુઠાકું નહી જોમ	
શીર સાટે આગમે, તાકું હોવે જોગ	॥ ૯ ॥
લગન લગ્યા જખ લાલસે, લોક લાજ વહેવાય	
પ્રેમ તંતમે રવી કહે, સહેજે હંસ સેમાય	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ રઘા ગરકસું, પ્રેમ તંતમે પ્રાન	
તાકે મન આવે નહી, લોક લાજ કુલ કાન	॥ ૧૧ ॥

- લગન રવી કહે પ્રેમકી, કાઠગે કહી ન જાત
નેતુ ખીચ ખુમારીયા, રહેત સદા દીન રાત ॥ ૧૨ ॥
- પ્રેમ ખુમારી ન ઉતરે, દીગ નહી ખીચ ઝલકંત
મગન લયા રવીદાસ કહે, કાર્ધક પ્રેમી સ ત ॥ ૧૩ ॥
- પ્રેમ વીના રવીદાસ કહે, પલટે નહી વાણુ
ખાઠ ખખોચીયેના રહે, નીર લરાય ન વાણુ ॥ ૧૪ ॥
- પ્રેમવીના પહો ચે નહી, ખટ દરચન અર ભેખ
માહો માય રવીદાસ કહે, શી-ત કરત હે દેખ ॥ ૧૫ ॥
- આભુપણુ રવી પ્રેમકા, પહેરે સો નીકસે મેદાન
દીલ સાચે આર સાચકુ, તન મન સોપીયે પ્રાણુ ॥ ૧૬ ॥
- પ્રેમ વીના લાવે નહી, ઠાલા મનડા ઠાઠ
મેઘ આનંત આવે રવી, હરીન સુકા કાઠ ॥ ૧૭ ॥
- પ્રેમ વીના રવીદાસ કહે, સ્થીરમન કળતુન જોય
જળ મહા પ્રેમ ઉદય લયા, શ્રવ ધ્રુવર અહં જોય ॥ ૧૮ ॥
- પ્રેમ પીયાકું જાનાયે, જળ લખણા દુર પલાય
મગન રહે રવીદાસ કહે, વચન મન અર કાય ॥ ૧૯ ॥
- પ્રેમ મીલાવે પીયુકું, જો ઉપજે શુધ્ધ લાય
તણુવત ગણે સંસારકું, દેહ ગ્રેહ વીસરાય ॥ ૨૦ ॥
- રવાપ્રેમ પીયા વીના, કરે પ્રેમકી ખાત
સખે અરપન હરીકું કરે, તન મન પ્રાન સંઘાત ॥ ૨૧ ॥
- પ્રેમ પીયાસી પ્રેમદા, પેડી પ્રેમ દરીવાવ
પીયા વીના રવીદાસ કહે, તોહો નીરંતર સાવ ॥ ૨૨ ॥
- વયખાં સળ વાલપ વીના, લુખી પ્રેમવીન પ્રીત
પ્રેમ પીયા રવી તળ ખરા, સ સય રહે ન શીત ॥ ૨૩ ॥
- પ્રેમ પીયા રવી તળ ખરા, ધીરજ રહે મન માય
અટાટ દુઃખ આવી પડે, લીધી મુકે નાય ॥ ૨૪ ॥

પ્રેમ પીયા તખ જાનીયે, રહે હજુરી ચાર	॥ ૨૫ ॥
શીલ કામા આજંવ સદા, દયા દોસ્તદી સાર	
રવી પ્રેમ સી ધુ જહા ઉલટયા, ત્યા ન રહે નેમકા નામ	॥ ૨૬ ॥
કહેણી રહેણી નાહી રવી, કામ મોઝાં દે રામ	
પ્રેમ પીયા તખ જાણીયે, જખ રહે ન કછુ ખીચાર	॥ ૨૭ ॥
રાશ રહા પુછે નહી, ચહે નહી તય વાર	
પ્રેમ પીયા તખ જાનીયે, રહે ન શુદ્ધ શરીર	॥ ૨૮ ॥
ધુમત રહે આનંદમે, રવા એક રડ અમીર	
પ્રેમ ખુમારી સોખરી, ચઢી સો ઉતરે નાય	॥ ૨૯ ॥
રવીદાસ સો પ્રેમદા, ગલે પીયુકે પાય	
પ્રેમ તહા પેહેચાનીયો, તન મનકા આચાર	॥ ૩૦ ॥
પ્રેમ તહા પડદો નહી, પ્રેમ તહા રવી અહ કાર	
રવી માયા મેરાકયા કહે, મોલ્યા પ્રેમ કપાટ	॥ ૩૧ ॥
દોર મીઠી દરશન ભયા, સુલભ ચીરકે સાટ	
રવીદાસ પાસ ગ પ્રેમકા, દત્તવૃત્ત કળહુ ન હોય	॥ ૩૨ ॥
ગુજ મણીકું કંઈએ, કર દેખો સખ કોય	
પ્રેમ પીયાના જનુ પીયા, રીધ સીધ ઈચ્છે નાય	॥ ૩૩ ॥
પ્રેમ જકયા મે તે મીટયા, રવી કહે કહા ગાય	
અખ લખ રોડા જાનકા, ત ગ વૈગઝહી તાણુ	॥ ૩૪ ॥
પ્રેમ પલાણે અઢ અલે, રની કોઈ સુત સુભાણુ	
રવીદાસ નીજ પ્રેમ યહ, અનુભવ વાહે મુન	॥ ૩૫ ॥
પ્રેમ વીના જોગી જતી, ભટકત સુદમ સ્યુલ	
પ્રેમ નહી પરતીત નહી, નહી ભાવ નહી ભક્ત	॥ ૩૬ ॥
ઉનસે પીઠ દીયે રવી, દેખત સખકા કૃત	
રવીજા ઘટ પ્રેમહે, ત્યા ધીરજ વીરવાસ	॥ ૩૭ ॥
શુદ્ધ નર હે શરીરકી, નખ શીખ પ્રેમ પ્રકાશ	

પ્રેમ રહે પદારથે, સો તો પ્રેમ ન હોય
 રવી વીરે આસકતસે, પ્રેમ નીરાળા હોય ॥ ૩૮ ॥
 પ્રેમ છૂટે હે નેનમેં, સદા રહે રવી ગરક
 ગમ્યા મમ્યા મેહેબુખમે, જીવે ન કાંહી ફરક ॥ ૩૯ ॥
 ઈતી શ્રી પ્રેમકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી જરા જોખન મીઝીતકો અંગ પ્રારંભ
 રવીદામ ચી'તામણી, કરત હે સતગુર રાય
 મનુષ દેહ હરી નામ લખ્યા, શો જમ ધર વંતાક માય ॥ ૧ ॥
 રવી સમજ દેહ પ ચતવકી, વીપરત નાવે હાય
 છતે દેહ સમરત કરે, દીયો કષ્ટ આવે સાથ ॥ ૨ ॥
 ચેત ચેત મન મુરખા, છું તેરા દીલ જોજ
 માય ધનીદા સોં પદે, ન રહે શીરપર જોજ ॥ ૩ ॥
 રવી મન તાકત હે, સંસારીકી સોડ
 પ્રલકી ગત જુલ્લી ગયા, યું કયું પહેંચે કોડ ॥ ૪ ॥
 રવીદાસ આ દેહકા, મત કરેા ગરવ ગુમાન
 હુંસ હડી ચડી જાયગા, જલેગી દેહ મયાન ॥ ૫ ॥
 બાલપન રમતે ગયા, કુમાર ગયા કર કલેશ
 જીવા વીશેરે વીસર ગઈ, રામ ન સમયાં લેશ ॥ ૬ ॥
 જરા આધ રવીદાસ તખ, મ કયું ધુણુવા શીશ
 નાક ગલે નેનહી ચુવે, સમયાં નહી જીગદીશ ॥ ૭ ॥
 રવીદાસ મન રામ ભજ, ચેત મુઠ અખ ચેત
 રામ ભજ્યા વીના પીંડ પડે, અચુક હોયગા પ્રેત ॥ ૮ ॥

ખાલ કુમાર જોખન જરા, આઈ પડી નહી સુઝ	
રવી કેસ ઘોણા લયા, અજકુ ચેત અણુઝ	॥ ૯ ॥
અરતી માંસકા તન ઘડયા, ઉપર લપેટયા ચામ	
રામ ન ઠંઠા હંસ ઉડ ચલ્યા, પડયા રઘા રવી દામ	॥ ૧૦ ॥
રવી સમજ મન બાહોરા, પ્રીત ન હારકુ પ્રીત	
જરા આઈ જોખન ગયા, મોહ મેલ હરી ઈચ	॥ ૧૧ ॥
જરા આઈ જોખન ગયા, રવી રઘા નહી રપ	
કથલે કાયા કારમી, ખીગડયા સમે સરપ	॥ ૧૨ ॥
રવીદાસ મન મુઠ મતી, છેલા રામ સ બાળ	
ખટવાંગ મુરત એકમે, હરી સમયાં લમે પાર	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ જખ જોખન હતા, તખ રેતા બહુ માન	
અખ બુદાપા બાપડી, બેઠા છોડ ગુમાન	॥ ૧૪ ॥
ઉપરસે ઈંદ્રી ખસી, ચલી મુખ દેહ પેંજર	
રવીદાસ રામ ન ઝોળખયા, આઈ જરા જેવાર	॥ ૧૫ ॥
રવીદાસ જોખન હતા, તખ ચાને સખ ટાય	
આઈ જરા જોખન ગયા, કાઢિન ન ચીતવે તોય	॥ ૧૬ ॥
રવીદાસ જોખન ઘટયા, બઢયા ઈંદ્રી વહેવાર	
જો લટયા સત નામસે, સેટેગા જમકે કાર	॥ ૧૭ ॥
રંગ પવટયા રવીદાસ કહે, કાયા બઈ કશુલ	
જોખન હરી જન્યા નહી, મુરખ ખીગરા મુલ	॥ ૧૮ ॥
હગમગ છોડયા ચામલ્યા, મખ ફાંકાઈ બોવાય	
અજકુ કાજ સુધારલે, રવીરામ લેવાય	॥ ૧૯ ॥
ર ગ રપ રવી સખ ગયા, પડીયા ચના શરીર	
ત્રવણે કધુ સમઝે નડી, નેન દવકયા નીર	॥ ૨૦ ॥
રૂપડી રંગ સવાદકુ, લામે જત જોખન	
રવીરામ બજનકી, મતલબ રાખો મન	॥ ૨૧ ॥

- જોખન સખલો જાત હે, નાના વીવીકા રવાદ
મનસે રવી વીસારીયે, રામહી રાખ અયાદ ॥ ૨૨ ॥
- રવી ભર જોખન પુરમે, જોળખ્યા નહી અલખ
શ્વાન હોય ઘરઘર ભસે, દેતહે માર ખતક ॥ ૨૩ ॥
- સમઝ મુઠ મન શાન અન, સમઝ ન ગ્રહા ગમોર
આવત જાત સ સારમે, એળે ગયા અવતાર ॥ ૨૪ ॥
- અખ મનલખ મન ના રખો, જોખનકા નહી જોર
રત વીના રવીદાસ કહે, જેઠે ઝુરે મોર ॥ ૨૫ ॥
- રવીરામ મીલે નહી રતવીના, હુરી નામ અખ્યાસ
ત્રણ્યા નમુઝે જલ કહે, પીયે ખીન ન જાય ખ્યાસ ॥ ૨૬ ॥
- રવીદાસ જોખન ગયા, મનમે રહ્યા તો ર ગ
લેહે લાગી મેહેબુખસે, ભગો નહોત્તી ભ ગ ॥ ૨૭ ॥
- જોખન જાળવીયા નહી, લીયા સુન્ધા નહી નામ
પુઠાપન ખીજાત ભયા, ખીન સમરે રવીરામ ॥ ૨૮ ॥
- કર ગન હોવે ભજનસે, રવીરામ અટલ
સાચા સમજુ સોરઠા, વટકી ગયા વટલ ॥ ૨૯ ॥
- આજ કાલ જોર અખ ધડી, માસકુ વરસહી માય
સતગુર સાધુ વીન રવી, રામ લેહે કો નાય ॥ ૩૦ ॥
- જોખન જાય તો જાન દે, મનમે રાખો ન રૌસ
રામ સમર રવીદાસ કહે, રહે ન મનખે દોષ ॥ ૩૧ ॥
- રવીદાસ રીઝુ રામસુ, જોર સે કછુ નાય
જોર સે કહા રીઝીયે, સખહી સોચના માય ॥ ૩૨ ॥
- દુનીયા માય દેખીયા, સખ કોઉ દુમધ્યા ચાય
નામ વીના રવીદાસ કહે, ઉગરે કોઉ નાય ॥ ૩૩ ॥
- કોન ઉગારે હુરી વીના, સખહી પરત જાય
સે ઉગરે રવ વલકમે, જો અતગ ઉલખી ગાય ॥ ૩૪ ॥

જોખન રામ મીઠ્યા રવી, જરા આર્થ જસ લેહેન આગે થાસો અમ કહે, રવી શીઝ ગોખા દેન	॥ ૩૫ ॥
રમતા રામ લખી લીચો, ગમકુ કાલ ન દેશ કાપા ખુદી હોય રવી, કે હયાકા કેશ	॥ ૩૬ ॥
ચાર અવસ્થા ચડે ઉતર, આવે જન્ય સખ કોય પાંચ મીચે અમૃત રવી, પીચે મો અમર દોય	॥ ૩૭ ॥
રામ કહે અવળે મુણો, રૂપ હરીજા ધ્યાન માહા મીલે ન રામજી, કીયા હે હરી સમાન	॥ ૩૮ ॥
રવીદાસ જાન્યા નહી, જોખન કેરા જોર જરા આર્થ જરજર ભયા, સુને ન શ્રદ્ધે ગોર	॥ ૩૯ ॥
રવીદાસ રાહે લગ્યા, રૂપ રંગ ઓ તેજ જોખન જળા સખ ગયા, તેવ ધુલ ધુલેવ	॥ ૪૦ ॥
રવીરામ જાન્યા નહી, જોખન ગયા ઝંઝુચ જરા આઠ ચરડી વધી, શીર કાલત સખ ધુવ	॥ ૪૧ ॥
રવીદાસ જોખન ગયા, જરા પહોંચી આય આશા દેખી અચયકી, મનતા રહી લો ભાય	॥ ૪૨ ॥
જોખનકી આશકત મે, સદા ન ગુરકા ગેહેવ જરા આર્થ દપરા ભયા, રવી ભર્ષ નહી દહેવ	॥ ૪૩ ॥
રવીદાસ જોખન ગયા, રખ્યા રક્ષા ન નેટ કાયા કોઠ પહોચા વને, ઠંગ ન આયા દેઠ	॥ ૪૪ ॥
રવીદાસ જોખન જરા, આવે જન્ય વીચાય અવસ્થા આતમકુ નહી, જ્યુ વાદ્ય નલ માય	॥ ૪૫ ॥
ખાલ કુમાર જોખન જરા, માનત ખીન હરી ચરન રવીરામ રમતા લખ્યા, જોખન જરા ન મરન	॥ ૪૬ ॥
ખાપત હે રવી જીવકુ, ચાર અવસ્થા દેહ ભાસત નહી શ્વમે, અનવે વીત્રેક જોહ	॥ ૪૭ ॥

પુરણ વ્યાકરણ ચાર ખટ, સમઠી અવસ્થા ભેદ
 જળ આપા ઉલટ સમ્યા, રવી લયા બે દેદ ॥ ૪૮ ॥
 રવીરામ સુલર લયા, ચાહે કોનહી શરન
 ખાલ કુમાર જોખન જરા, નહી જનમ નહી મરન ॥ ૪૯ ॥
 રવી જનમ જોખન જરા, સતગુરુએ કીની દુર
 આપે વેશ અનંત લીયા, આપ અનંતકા મુર ॥ ૫૦ ॥
 દેહ અવસ્થા ત્રીપુટહે, માનીતતા બ્રહ્મ લગ
 નામ તીરાળા રવી કહે, ત્યાં નહી વગ અવગ ॥ ૫૧ ॥
 ઈતી શ્રી જરા જોખન મીશોકો અંગ સંપુર્ણ.

અથ શ્રી નામ મહાત્મકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ ગુરુ શબ્દસે, ખુજે નામ પ્રતાપ
 નામ લેત અવહી ખસે, વ્યાપત નહી ત્રે તાપ ॥ ૧ ॥
 વાગર ઝાંગર શુષ્યહી, કારહી ઓર અમાર
 નામ લેત રવીદાસ કહે, સહેજે ઉતરે પાર ॥ ૨ ॥
 રવીરામ સત નામકા, મહીમા કહો ન જાય
 સુણતામાં પાતક મીટે, લેતા મેહે વીસ રાય ॥ ૩ ॥
 નામ બહા વ્રીયોકમાં, સુણતાહી પાપ પલાય
 જેસે રવી પંખી સખે, દીમ પડે ઉડનય ॥ ૪ ॥
 પાપ પુન્ય પંખ રવી, દીમ નામ લે સાધ
 પીંડ પ્રાન પરપંચ સહીત, કરત કછુ નહી બાધ ॥ ૫ ॥
 રવીરામ ખુટી પડી, અમૃત ભરીયા માય
 સુનત સુંધત ચાખત, અખંડ અમર હોઈ જાય ॥ ૬ ॥

શુક્રજી આગે શુકીયા, નારદ દાસી પુત્ર	
નામ પ્રસાદે રવી કહે, સહેજે લયા બ્રહ્મ સુત્ર	॥ ૭ ॥
જળ લગ હંસ દેહમે રહે, તળલગ કરમ કમાય	
અંતકાલ રવીરામ કહે, દીનમે પ્રલે હો જાય	॥ ૮ ॥
સત્ય હરી નામ લીયા વીના, લીયા કુટ રવી જાન	
દીઝે લીખે લે સુને, તોડુ હોય કબ્યાન	॥ ૯ ॥
મહાતમ ન જાયે નામકા, એસી વસ્ત્ર અગાધ	
રવીરામ સતગુર કહે, સકલ પુકારે સાધ	॥ ૧૦ ॥
નામ પુકારત વીશ્વ સખ, ખાત્રી કે દીન તાય	
રવીરામ પીચારીયા, સકલ રામકે માય	॥ ૧૧ ॥
હમ જાનત સખ લેતહે, રાત દીવસ રવીરામ	
આગે પીછે કહ્યુ નહી, મુકત મદી સખ દામ	॥ ૧૨ ॥
લોક લ'જ સખ છોડકે, સુને નામ મુખ ગાય	
એક સમજ પીન રામ કહે, દોઢિ એકધર પદાપ	॥ ૧૩ ॥
અસમજ સમજહી એકકુ, એ અચરજકી વાત	
બે સમજવે સરલહી, ધુંધર એકહી જાત	॥ ૧૪ ॥
આઠ પહોરમે એક ખેર, બે રવી ઉચરે નામ	
જાની કહા શુભાર કહા, સખહી બસે એક ધામ	॥ ૧૫ ॥
જાની ચુની શુર કવી, વેદાંત અરથ કરંત	
નામ વીના રવીદાસ કહે, નીચે નરક પરંત	॥ ૧૬ ॥
ઉપનીશદકા અર્થહી, હસ્તામત્ર કર દેહ	
નામ વીના રવીદાસ કહે, લાંગે નહી સંદેહ	॥ ૧૭ ॥
નામ જાઝ રવીદાસ કહે, સેત ચડી લાયે પાર	
જાન અજાન ઓચરે, કાન રહે જખમાર	॥ ૧૮ ॥
જાકામાં બેઠત રવી, જિંચ નીચ સખ કાય	
જાની મુરખ ભેદ કહા, ચલતે પારહી હોય	॥ ૧૯ ॥

સાની વળગે ગો મટે, જોગી સાધે જોગ	
નામ વીના પાવે નહી, રવી સાહેબકો ભોગ	॥ ૨૦ ॥
સંહીતા વ્યાકરણ પુરાણહી, ચારવેદ ખટ શાસ્ત્ર	
નામ વીના પાવે નહી, રવી તત્ત્વ તત્ત્વ માત્ર	॥ ૨૧ ॥
રવીદાસ સત નામકા, નીગમ ન જાને ચોટ	
વાંકા જાન જીવ ગુ ચળ્યા, દીયે કરમકા ઓટ	॥ ૨૨ ॥
કરમન રહેવે નામસે, એક વાર કહે મુખ	
પાપ વીલે પરપંચ ટળે, હોય અપરીમીત સુખ	॥ ૨૩ ॥
ભટ પંડીતકા કહા ગનીત, વીજ્ઞાનીકી વીનાય	
નામ લેત દરબારમે, ના મુરખકે અટકાય	॥ ૨૪ ॥
નામ લેત રવીદાસ કહે, સકલ મીલે નીજ ઠોર	
નામ કહત નામે શમે, જિંચ નીચ ડગ ચોર	॥ ૨૫ ॥
હામ ઘાલે કોઇ તહાં, હરીહર જન એક	
ઈંહા આત્મીક અમથા રહ્યા, મુરખ પહોંચ્યા ડેઠ	॥ ૨૬ ॥

ઈતી શ્રી નામ મહાતમકો અંગ સપુણ.

અથ શ્રી વીશ્વાસકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ ગુરુ શબ્દ સે, રાખ સદા વીશ્વાસ	
આગે પીછે મધ્યમે, રામ સકલ પ્રકાશ	॥ ૧ ॥
વીશ્વાસે રવી હરી ભજે, તજકે સ શે શુભ	
રામ રામ દેખે સકલ, મુક્ત સુદામ સ્યુલ	॥ ૨ ॥
રવી ડગમગ દીલકા છોડકે, રહે વીશ્વાસે મન	
કાટકી ખલા લગે હરી, સખકા કર જતન	॥ ૩ ॥

- યજ્ઞ યાગ જપ તપ સકલ, વૃત જોગ અભ્યાસ
 રવીદાસ સો પચ મુવે, એક વીના વીશ્વાસ ॥ ૪ ॥
- રવી જો વીશ્વાસે હરીભજે, રહા રંખ ગુમાર
 હંચ નીચ હરીકું નહી, તાર દેઢ ચમાર ॥ ૫ ॥
- વીશ્વામે સવરી તણા, ભાવે ખાયા જોર
 અવગુન રવી આન્યો નહી, લીની અપની ઓર ॥ ૬ ॥
- એસે હુમ તુમ આસરે, કાજો નામ નીલાવ
 જોસે વીશ્વાસે તરે, રવી સમુદ્રમાં નાવ ॥ ૭ ॥
- જપ તપ સંયમ ના કહુ, લહુ ન જોગ અભ્યાસ
 રવી કહે એક નામ પર, મોય ખરા વીશ્વાસ ॥ ૮ ॥
- વીન વીશ્વાસે હુ ખ બહુ, ભટકત કામે કામ
 મન મહે હરી અખ મીલે, ઘર ખેઠા રવી રામ ॥ ૯ ॥
- વીન વીશ્વાસે બહીર મુખ, હુંદલ દેશ વીદેશ
 જોસો રેહા દોર રવી, ભટકત ભટક મરશ ॥ ૧૦ ॥
- કાહેકુ ભટકત શીરે, પટક પેટલી કાંચ
 સ્થીર રહે પંચામૃત રવી, હરી દીયે મુખ માંચ ॥ ૧૧ ॥
- મહ કંઠ જલમેં બસત હે, પૈસા નાહી પાસ
 અચાનક આવી પડયો, ભક્ષ રવી વીશ્વાસ ॥ ૧૨ ॥
- રવીદાસ વીશ્વાસકા, ભકતી જોભે સાર
 વીન વીશ્વાસે જો કર, અંતે હોય ખુવાર ॥ ૧૩ ॥
- રવી અનલસે હિ ચા રહે, ખેચર બહુ અસ્માન
 ઉનકે હરી ભક્ષ દેત હે, જ્યુ કાચલી પાયન ॥ ૧૪ ॥
- તારન હારા તારથી, રહે વીશ્વાસે ખેઠ
 અપને કું ઓળખી લીયે, રવીકું ઝીકા પેઠ ॥ ૧૫ ॥
- રવી ઓળખનારા ઓળખમી, કહા સોભાકુ ચાચ
 સોભા હે દીન ચારકી, રવી વીશ્વાસ હોરાચ ॥ ૧૬ ॥

ચીંત્યા છોડી રવી કહે, સોઝએ સોડજ તાન	
સુગા પાણીકા શીકર કહાં, હરી મીલેગા આન	॥ ૧૭ ॥
ધતિ ઉત કહાં દોરત શીરે, અન્ન જલ હરીકે હાથ	
રામ સમર વીશ્વાસસે સખ સમરય તુજ સાથ	॥ ૧૮ ॥
સતયુગ યજ ત્રેતાયે તપ, દાપર પુન આસ	
રવીરામ કલીયુગમે, નામ ભટતી વીશ્વાસ	॥ ૧૯ ॥
વીશ્વાસી રક્ષા રવી, જાકા અરલ મુલાવ	
તન મન હરીકે સોંપીકે, આયે રહે નીરદાવ	॥ ૨૦ ॥
રાખન હારા કોનહી, રવીદાસ વીન રામ	
વીન વીશ્વાસે કુખહી, ચુકે ધરજા કામ	॥ ૨૧ ॥
વીન વીશ્વાસી બહુ શીરે, જે આરાધે ઝોર	
રવીરામ વીશ્વાસ વીન, જામગ વીન કહાં જામ	॥ ૨૨ ॥
પડયા રહે દરબારમે, ધકકે ધખાકે ખામ	
કાંઈ દીન લહેર સમુદ્રકી, દુઃખ દારીદ્ર મીટ જામ	॥ ૨૩ ॥
ગોથે ખાવે અનંત જુગ, રવી કહે જગ માંય	
ગુર ગોવીંદ વીશ્વાસ વીન, કોઈ છોડાવે નામ	॥ ૨૪ ॥
શબ્દ સુણે બહુ સાધકે, તોહુ ન આપ શુધ	
વીન વીશ્વાસે રવી કહે, ભટકત બહોત અખુધ	॥ ૨૫ ॥
ધડી ધડી પલ પલમે, દીન પીછે દીન જાત	
રવી બહોત દીન ખાતે ગયે, સોવત નીકસે રાત	॥ ૨૬ ॥
રવી વીશ્વાસ ન આપયા, અફલ ગમાઈ આયુષ	
ધડી ધડી મન પાલટે, દીન દુખધ્યા મન રાપ	॥ ૨૭ ॥
કામ ક્રોધમે પેરીયા, દીશા ન સુઝે એક	
રનોદાસ વીશ્વાસ વીન, વેતા ગયા પીવેક	॥ ૨૮ ॥
રવી માયામે મન મીલેગયા, મીલ્યા ન સાયજ સાય	
હરી વીશ્વાસ સોમણ તજી, પીતળ લીના હાથ	॥ ૨૯ ॥

ખાપી પુત્ર પ્રેતકુ, હરીસા દીરા છાંડ	
રવીદાસ વીશ્વાસ વીન, પગે નરકકી ખાડ	॥ ૩૦ ॥
રવી જીને તોકુ પેદા કીયા, તાકુ દીયા વીસાર	
વીન વીશ્વાસ વીલખ રહે, પેટકાગ પરઠાર	॥ ૩૧ ॥
રવી મન રખ ગમારકુ, સમન્નયા સો ખેર	
ચરણુ હરીકા છોડકે, પડે નરકમે ફર	॥ ૩૨ ॥
રવી ફેર ફેર ફેરે પડયા, તાકુ ન આવી જાગ	
અન વસ્તરકે કારણે, શીરતહ વીનવે ઝગ	॥ ૩૩ ॥
રવી તુજમે તેરા માયખા, વખીયા હે દ્રઢ અક	
આઘ કીયા સો અગહે, નીએ માન નીશ ક	॥ ૩૪ ॥
માનત નાહી અવાગકું, એસા લયા અચેત	
વીન વીશ્વાસે કુખીયા, હરીસે નાહી દેત	॥ ૩૫ ॥
સખ ધ રાખે સ સારમે, સાધુને તો વેગ	
રવીરામ વીશ્વાસ વીન, કીયાહે કાળા કહેર	॥ ૩૬ ॥
કવીયુગમે રવીદાસ કહે, રાખે દ્રઢ વીશ્વાસ	
અસન વસનકી કહા કમી, મદા રહે હરી પાસ	॥ ૩૭ ॥
અસન વસનકે કારને, સાધુ ઝનપે નાય	
અનગા કહા હુ દત રવી, તાવ હીહે તુજમાહી	॥ ૩૮ ॥
અન જલ વસ્ત્ર ઓર કવચ જખ, હરી લખીયા લેસાટ	
રવી ભાવે દરીદ્રતા, ભાવે હી ડોલા ખાટ	॥ ૩૯ ॥
વીશ્વાસે રવી હરી ભજે, તજે રાગદી દુપ	
અરવ મતા રહે અલુછતા, ખીચ પડદા રઘા બેખ	॥ ૪૦ ॥
મીધમે રવી સાધક ભના, સાફ રહે વીશ્વાસ	
કાદવ તે ક અન ભયા, રામ કરત રવીદાસ	॥ ૪૧ ॥
રવી વીશ્વાસે જગતમે, જીતે આયુગ માય	
નીશ ક ન આવે રામમે, દુખયા આણે નામ	॥ ૪૨ ॥

જોગી જતી તપેસરી, ઉનકે જુગડી આશ
રવીરામ તતક્ષણ મીલે, જનકે હરી વીરવાસ

॥ ૪૩ ॥

ઈતી શ્રી વીરવાસકે અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી વીનતીકે અંગ પ્રારંભ

સતગુર કૃપા કરો રામ રૂપ ત્રય એક

મેરે કૃપણકે તારીયો, રવી નામકી ટેક

॥ ૧ ॥

મેરે તેરા આસરા, મેરા ગુના અપાર

રવી પુત્ર અવગુન કરે, પાતો ન દીયે નીકાર

॥ ૨ ॥

રવો ગાયા ગુન ગુર ગમ પીના, વાપ્રા લોક અનંત

માયાં ભાવે ઉગાર્યે, દેખી અપન તત

॥ ૩ ॥

રવી ઉંઠ કાઢી રામાવતી, યાહી ગણતી માય

ગુના હંભાગ બહોતહે, યાકી સ ખ્યા નાય

॥ ૪ ॥

રવી રાસ મન રાખીયો, રામહો સમુદ્ર સમાન

દોષ બહોત હમમે ભયે, તુમ સમાસકી ખાન

॥ ૫ ॥

ગુના અનંત રવીદાસકા, કહતા નાવે પાર

બકશો તો કહા વારહે, જો હોય અનંત હંખાર

॥ ૬ ॥

ગુના અનંત રવીદાસકા, રામ ન કરતા રીસ

નજર તીહારી આવીયા, રમેા કે કાટો શીષ

॥ ૭ ॥

ગુનેગાર રવી હુમ્મટી, પલમે અનંત કી કાટ

મારો કે લખ લીજો, ચરન કમવડી ઓટ

॥ ૮ ॥

ભુંઠ સુખકા સુખ લીયા, વીસધાં હરીકા દેશ

જહાસે હંસ રવી આફ્રિયા, ભુલ્યા રડશ રવેશ

॥ ૯ ॥

રવી એક આઘ મોહી આઘ સખ, અભકી ગતી સતસંગ

પીછલા દોષ સ ભાગકે, મારકી રાખહી રંગ

॥ ૧૦ ॥

અકન ગયા અવતાર સખ, મુનીયો વીજુવન રાય	
રવીપર રોપ રખો હરી, તો ની કો ઉપાય	॥ ૧૧ ॥
રવીદાસજી વીનતી, મુનીયો જીવન પ્રાન	
ખાના ખીર રખો નહી, તો અ તે છુમક હાન	॥ ૧૨ ॥
પરણા પણુ પ્રીઠો નહી, ખીયાહ અન ત અકાજ	
ગરવા ગરવાઈ ના તજે, મેરી છુમકો લાજ	॥ ૧૩ ॥
હમતો પુત્ર કંપુન હે, વીહનજી છુમ તાત	
ખીગડી સમરી રવી કહે, છુમારે પેટ સમાત	॥ ૧૪ ॥
રવી છુમકો લાગી બાપજી, મેરા મન કઠોર	
જમ રમાકુ તમ રમુ, કાય તીહારે દોર	॥ ૧૫ ॥
આય તીહારી રાખીયે, હમતો ભયે કપુત	
રવી ચી ત્યા આપકે, છુમ સમયે અદ્ભુત	॥ ૧૬ ॥
છુમકે ઘટે એસી દરો, હમ કમ ખીયા અન ત	
મહોટા રોહાકી ચયે, રવી ખીગારે જંત	॥ ૧૭ ॥
ગુના હમારા બહોતહે, છુમહી શાહા ગ બીર	
મારો કે ઉગારનો, રવીરામ મુખ શીર	॥ ૧૮ ॥
આયે હમ તમ એક હે, અ તે યુ પરમાન	
રવી મધ્ય માનીનતા, તાતે હુવા હેરાન	॥ ૧૯ ॥
હમસે રવી અચાનતા, હોઈ અનીક અનીક	
છુમહી અગુર સુજન હો, નીગાહ કરીગો નીક	॥ ૨૦ ॥
મેરા ઓગુન મુજ મે, છુજમે નહી જરાય	
દેખોગે રવીકા ગુના, તો નહી કોઈ ઉપાય	॥ ૨૧ ॥
ગુનેગાર રવી તેરકા, લીયા ન તેરા નામ	
મનકી માનમ સે રવી, આઈ ક્યાયા સનામ	॥ ૨૨ ॥
મનમે લોક હરખીત ભો, ભના ભના હુવા ભકન	
રવીદાસ જુકા બેઠકે, ખાયા ખુદી ખનક	॥ ૨૩ ॥

રવી મેરા મનકા મેરગી, જનત હો તુમ રામ	
લલાહી ભુ'ડા તેરડા, તેરાહી સરજમ	॥ ૨૪ ॥
મેરા ગુનાકા કયા કહુ, ઠોર ઠેકાના નાહે	
ચોરાશી ચાલુ હસે, તો નહી પકડે બાહે	॥ ૨૫ ॥
મેં કામી મે કોધીયા, મે લ પટમેં હીન	
રવીકા ગુના અપારહે, તુમ જનત પરવીન	॥ ૨૬ ॥
મે કપટી મે કુગીલ અતી, નીદા ખોર લખાર	
દુ.ખવાઈ મુખદાઘકા, રવી વલગ્યા તુજ લાર	॥ ૨૭ ॥
નામ તીહારા અગમ હે, નીગમ ન જાને બેદ	
રવી મેરા કયા આસરા, પડીત પડીયા કેદ	॥ ૨૮ ॥
મેં ગુલામ ધર ફેરડા, બહોત પડી મેંય ચુક	
રવી આયા અબ તુજ વીધે, મેરમ આટી જુક	॥ ૨૯ ॥
તમવીના રવીદાસ કહે, મેં કહુ ન કીયા કરમ	
પાપ પુન્ય માનીનતા, તાતે દ્રષ્ટી ચરમ	॥ ૩૦ ॥
માનીનતામે દુઃખ બહુ, ટાલો ત્રીમુવન રામ	
રવી આજુજી અવગા કરો, લીજે આપ મીઝાય	॥ ૩૧ ॥
નાખ ન દીજે નરહરી, ઉચા અતી ઉછાળ	
રવી રખ ગુમારહે, ચક ન કહુ સંભાળ	॥ ૩૨ ॥
મહેનત કરી સનકો મરે, તો કહા તુમકે પાડ	
રવીદાસ ઓગુન કીયે, કીસે લડાવે લાડ	॥ ૩૩ ॥
નાવ ચડે જાય કાઠકી, પાપી પ્રીતી ફોય	
રવીદાસ તે સખ તર, પાર ઉતાર સોય	॥ ૩૪ ॥
ગુન ઓગુન પ્રીછા નહી, ચડે સો ઉતરે પાર	
નાવ હે તેરે નામકા, તુ હી ઉતાર પાર	॥ ૩૫ ॥
કબહુક બેડી કાઠકી, ભાગે ડુબે નેટ	
નાવ તીહાર નામકાં, ચડયા સો પહોંચે દેહ	॥ ૩૬ ॥

ગુના હુમારા બાપજી, ને દેખોગે રામ

તો તો એહ રંવીદાસદ્રી, મેનત ગર્ધ બે કામ

॥ ૩૭ ॥

ઈતી શ્રી વીનતીકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી આપ ખેલકો અંગ પ્રારંભ

સતગુર શબ્દ પોકારીયા, મનકી આંડી મેલ

રવી આપે ન્યારા રમે, આપ કરતહે ખેલ

॥ ૧ ॥

આપે ખેલ ખેલત રવી, આપે પીયરી જાલ

જેસે મકરી જાલ જ્યોં, મહેલે રહે સ ભાલ

॥ ૨ ॥

ખેલ અલ અંબર રવી, અલગા રહે નીરાલ

રવી ખેલહે આપકા, સ્થાવર જંગમ ધાલ

॥ ૩ ॥

રવીદાસ ખેલન ખેલા રહી, જેતે જુગમે જીવ

નીત અનીત વહેવારમેં, ખેલત ખેલ સદૈવ

॥ ૪ ॥

રવી આપ ખેલકી જુઝમે, સમઝત અંત સુજાન

પી ડ અઘાંડમે રહીત હે, તહાં ચેન નહી આન

॥ ૫ ॥

રવી આવૃણમેં અંતર ય નહી, એસા ખેલ નશંક

કીટ પતંગ અઘા લગે, ખેલે રાવ અર રંક

॥ ૬ ॥

ખેલ પસારે ગીરી કીખ, દેખે જળ હોય પાસ

શંલેક ખેલ આગે ચલે, દરમે અખ આઠાસ

॥ ૭ ॥

રવી એસા ખેલ આનંદકા, ખેલત ખેલાવનહાર

જેમે મકરી તાર જ્યુ, મુક્ત ઉલટ ગહે તાર

॥ ૮ ॥

રવી દ્રષ્ટા દ્રષ્ટસેં, આગે ખેલ અનુપ

ને કંછુ જેવા ઈચ્છતા, સો નીવડયા તદ્રુપ

॥ ૯ ॥

સ્થાવર જંગમ ત્રીજોકર્મા, ખેલત આપહી ખેલ

રવી જળ ખેલ સકેલીયા, આપે રહ્યા અકેલ

॥ ૧૦ ॥

ઈતી શ્રી આપ ખેલકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી છોતકો અંગ પ્રારંભ

છોત કરે છત ના મીલે, ન હોવે જાવે વાટ	
નામ વીના રવીદાસ કહે, કેહિન કાદે ખાટ	॥ ૧ ॥
રવીદાસ આજા ચમંડા, જોડન વાડી કાશ	
પીવત જન સખ અનુર વણુ, ઝાઝન કાઠત દોષ	॥ ૨ ॥
રવીદાસ મખી નરકકી, બેડી પાકે પર આય	
હુખ્યા સખ આચારહી, વૃથાહી જનમ ગમાય	॥ ૩ ॥
રજ વીરજડા પ કહે, રજ વીરજડા વીરતાર	
રવી સખ રજ વ્રજ મહી, અહુ મુખ કરત ઝોચાર	॥ ૪ ॥
ઉતપતી સખ એઝે, ઉપજ્યા સકલ સ સાર	
સમજે મુખ બહુ ઉપજે, રવી સમજહી વીચાર	॥ ૫ ॥

અથ શ્રી છોતકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી સાકુતકો અંગ પ્રારંભ

રવી સાકુતકે સ મમે, સપને કહેવે ધીર	
બ ખુલ બીડી બાયમે, સુવા લાગે સરીર	॥ ૧ ॥
રવી સાકુત સન મુખ મીલ્યો, તન ઉપજાવે તાપ	
વેરીસે વાવપ કરે, શોઝ લગે સ તાપ	॥ ૨ ॥
મણુધરતુ પય પાઈએ, તજત ન ગરલ ગુમાર	
રવી સાકુતકી સ મમે, અતે હોત ખુવાર	॥ ૩ ॥
રવીદાસ દીવસ રાતડી, મો આમત ઝોર સાધ	
સાધુ દીવસ ઉઘોત હે, સાકુત રાત ઉપાધ	॥ ૪ ॥
લેહેજા મીલેન લાભા, સાકુત રત મનેહ	
પાકે નડી રવીદાસ કહે, કાનગ બરખત મેહ	॥ ૫ ॥

શાકુતકી સ ગત રવી, જેસે બદ્ધી કેન	
મશરી ફડડી એક ર ગ, ચાખે મગે ન મેળ	॥ ૬ ॥
શાકુત સ સારી બના, નાહી ગરવ ગુમાન	.
દુરાચારી વીણુવા, તાકા તજીએ જાન	॥ ૭ ॥
રવીદાસ શાકુત મીલે, હેત હરીદા જાય	
કગ મગ ધાવે દીન-નીશે, વીસરે હરી મડી માય	॥ ૮ ॥
મુખસે જ્ઞાન કથે બહુ, ખોને અનુભવ જુકત	
ખસ જાવે રવી તકપડે, જુધ શાકુત અમ યુકત	॥ ૯ ॥
શાકુતકા મનમે રવા, વશીયા જેર જહાન	
ઉપર રૂપ અપાર હે, જેસે ધ દ્રીખાન	॥ ૧૦ ॥
શાકુતસે રવી અહી બવા, મોહારે ઉતરે ઝેર	
શાકુત રવમે નહી લગીત, કરતહી જાયો કેર	॥ ૧૧ ॥
શાકુત આ સ સારમે, અવતરીયાહી અમુઝ	
જેસે રવી ઉનકુ, દી ઉગે સુરન સુજ	॥ ૧૨ ॥
ચામ ચરી વાગલ ઉતુક, અર્ક ઉગે ત્રય અ ધ	
ત્યુ હી શાકુતકે રવી કહે, સુજે નહી હરી સ ધ	॥ ૧૩ ॥
ઉજડ ધરમે રવી કહે, પાવે નહી મુખ એક	
શાકુત સ ગે જાયગા, ભક્તી જ્ઞાન વીવેક	॥ ૧૪ ॥
સમજે નહી શાકુત રવી, જયુ શણુ બી જે ઠ ઠ	
શબ્દ ગમે નહી સ તદા, લવરી કુમુવી વલ ક	॥ ૧૫ ॥
શાકુત ખેડે કચેરીએ, કરતહી અનત અ યાય	
રવી ઝીણો રવર મ ઝારીકા, મુસા ન કપડાય	॥ ૧૬ ॥
શાકુત મુખ આવે રવી, પેઠે રદા માય	
આવૃણુ કરી અ તરાઈ લે, કાઢયા નીશે નાય	॥ ૧૭ ॥
શાકુત સગા ન વદીએ, દ્રષ્ટ જારી મત જોય	
મેમણુ અન્ન માધ્યારવી ચાહા એ પડતા જોય	॥ ૧૮ ॥

રવીદાસ શાકુતકુ, દીજે નહી પરબોધ	
એક ટપકે વણુસીયા, પય સમજ મન જોધ	॥ ૧૯ ॥
વાયસ ન લહે કપુરકુ, રવી નરક પર આય	
શાકુતકુ મન ના ગમે, રામ નામ મહી માય	॥ ૨૦ ॥
રવી શાકુતકુ ન સુનાઈએ, આઘ પુરાતન વાત	
પારસકુ પથર ધસે, શક્યકા ગુનહી જાત	॥ ૨૧ ॥
રવી શાકુત હોય સુમેરશો, અજહી ઇ દ્ર કુબેર	
વાંસ મુલપર સોવતા, અંગ કાડ કરે શેર	॥ ૨૨ ॥
ઈતી શ્રી સાકુતકો અંગ સંપૂર્ણ.	

અથ શ્રી કામકો અંગ પ્રારંભ

કામ કોષ દીવમે વસે, તખ લગી મીલે ન સાંધ	
જેસે ઓઠા રેતકા, ભારસે વીખરી જાય	॥ ૧ ॥
રવીદાસ નરદેહકુ, કામહી કરત ખરાખ	
બીતરમે અજ્ઞાનતા, ખોલત મુખ ચ બાખ	॥ ૨ ॥
રવી ધ્યાન ઉઠ જાયગા, જાન રહે નહી લેશ	
કામીકુ સુઝે નહી, ઉજડ સખહી દેશ	॥ ૩ ॥
રવી કામી પુરા સ્વાનશે, નીચ કરમકા કોટ	
સ શે સાવ મીટે નહી, બંધે ભરમકા મોટ	॥ ૪ ॥
જ્ઞાન કથે વિજ્ઞાનકા, સભા જીત જો હોય	
રવીકામ રીદીયે વસે, પઢયા પરત નકં સોય	॥ ૫ ॥
કામતીહા જહાં કંપના, દીલમે વ્યાપે જોર	
રવી હુગી રહે વેગળા, રહેવે મુખ મરોર	॥ ૬ ॥

- રવીદાસ ચોહો ખાનમે, કામ કરતહે કહેર
દેખીતા ક્વ કુડા, માંહી ભર્ષા હે એર ॥ ૭
- રવી કામે સકળ પજાડીયા, સુરનર મુની જન શેય
જીવ પ્રાકૃતકી કહા કહું લુખધ્યા માંહી મહેશ ॥ ૮
- કામ કુકર શુકર, શરમ નહી મન માંહી
રવી ઘોડા ખાવે ધી તરા, ચુંથે કરહી ચાંહી ॥ ૯
- રવીદાસ કામી પુરા, કલપત વારંવાર
ચહાવે પશુ પાવે નહી, સોચત સાંજ સવાર ॥ ૧૦
- કુકરમ કામીસે વસે, રાગ દેષ અઝ દાલ
વહ્લા વીધયમેં જાતહે, રવીરામ તત માલ ॥ ૧૧
- રવી કામીકુ સપનમેં, નહી જ્ઞાન વેરાગ .
ખાહેર સફેત હંસ જ્યું, મંછી લેન તકે લાગ ॥ ૧૨
- કામીકુ ન સુનાઈ એ, પ્રેમ તત્વકી ખાત
ગેય અંધ રવો છોકકે, અદં મુખ વિજડ જાત ॥ ૧૩
- રવી વીધે અતી જીવસો, રહે વીધેકી કાર
ડેરા હરાડાકે ગલે, તોહુ કરાવત શોર ॥ ૧૪
- વીશ સેહેલ્લ ભણતર, ભણ્યા, ક-ત સકલ બ્યાખ્યાન
રવીદાસ કામી જળ લગી, તરતહી નરક નીદાન ॥ ૧૫
- જેસે કાલ્કા પાત્રમેં, જલ સખ ઝરઝર જાય
રવી એસે કામીકુ, જ્ઞાન નહી દેહેરાય ॥ ૧૬
- રવીદાસ નીજ ગેલમે, કામી કન્ત કુચાલ
કામીકુ રવમે નહી, રામ ભગતપર વહાલ ॥ ૧૭
- કામીમે કરકર ખલ, નેનામે નહી તુર
મેલી આંખે રવી કહે, દેખતહે દો સુર ॥ ૧૮
- રવી કામી એર કામકુ, મતા એક હે જનન
વાયસ ચાંદા તકતહે, કામીકે મન તાન ॥ ૧૯

- નીદ્રા આહાર મૈથુન ભયે, વ્યાપત સખકુ એક
સાની સોઇ રવી કહે, મીટીયા સકલ સ દેહ ॥ ૨૦ ॥
- રવી વાપી કુપમે, જલ લગી કામ કરક
સતીલકે મધ્યે રહે, તખ લગી મીટેન ધરક ॥ ૨૧ ॥
- પંચ શરજખ પી કમે' બસે, તખ લગ સુખી ન લોક
એકલી બાણે સખનકા, સાન હુગતહે ફોક ॥ ૨૨ ॥
- ગવી કામી ઓર કુડરકુ, સમે નહી સંતોષ
વે સુ'થે જા કરકક, વે દેખે પરદોષ ॥ ૨૩ ॥
- રવીદાસ મહાપુરુષ હોઇ, જાગત હે દીન રેન
મન કામે વીલમી રહ્યા, નીંદ ન આવે નેન ॥ ૨૪ ॥
- કયા લયા રવીદાસ કહે, પુજતહે સખ જાન
બડા હોઈ ખોલે નહી, અતર કામ મહાન ॥ ૨૫ ॥
- કામ તહાં રવા કામના, શાંઈ તહા શીલ રહાય
તરની તીમર એક ઠોરહી, રહ્યા ન દેખ્યાં કાય ॥ ૨૬ ॥
- કામ રામ રવી એકહે, જે રતીહુ રતન દેહ
આપે આપાકુ ખોજકે, ઉલટ પવટ કર લેહ ॥ ૨૭ ॥
- મનમે સંગ કરે રવી, સ યે ઉપજે કામ
ઢોધ મોહુ અબીમાનસે, આઈ કીયા સયામ ॥ ૨૮ ॥
- રવીદાસ ત્રીલોકમે, ચડીયા કામ પલાન
સુરનર મુનીજન મારીયા, બુલ ગયે શુધ સાન ॥ ૨૯ ॥
- કાર્મ જેરાવર સખનસે, તીન લોકમે ત્રાયે
કામ અકામકે મધ્ય રની, કોઇક ખેલે દાયે ॥ ૩૦ ॥
- કામી કે ધી લોભીકુ, મુક્તી હોય નીદાન
તીનસે ન્યારા રવી, કોઇક સ ત સુજાન ॥ ૩૧ ॥

ઈતી શ્રી કામકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી હીરાકો અંગ પ્રરંભ

- નરહર જેસા નંગરે, હસ્તે આયા હાથ
રવી પલકન છોડીયે, અમુલખ હીરા આથ ॥ ૧ ॥
- રવીદાસ હીરા પાછયા, હરદા માંહી લાલ
સતગુર શખ્દે હુંદતા, આયા અદબદ માલ ॥ ૨ ॥
- હરદા માંહી રવી કહે, હરી હીરેકે ખાન
શીઝેલીજે રીઝકર, પરખા કરી પહેંચાન ॥ ૩ ॥
- ખીતલ કાય નહી રવી, હીરા હે બહુ મુલ
ઉજસ રેખ અદ્વોતકા, તાકુ દેખન જુલ ॥ ૪ ॥
- તરખે બહુ તરખ્યા વીના, કહુ ન પાવે દોર
રવીદાસ હીરા ઝાંડકે, નજરે દેખે ઝોર ॥ ૫ ॥
- કાય કથીરન રાખીયે, હરી હીરા ઝો લાંડ
રવી કાયની ગનકા, પાવે કોડી માંડ ॥ ૬ ॥
- ભક્ષપણુ રેશા ભાગલે, જાસે કોડી ખાંધ
રવીદાસ હીરા છોડકે, કંઠર પોઢહી ખાંધ ॥ ૭ ॥
- લાલ હાથુ તખ જોણુસી, જખ દોઝ મરડ કંહંત
રવી કહે તખ પરતામગા, ઝગમઝ દેખક સંત ॥ ૮ ॥
- મન મરતકે જાકા હુવા, તાકા સરીયા કામ
રવી સોઈ ધાવીશકે, હરી હીરામે હામ ॥ ૯ ॥
- હીરા જાકા હાયમાં, માંજી શકે ન કાય
રવી કાય કથીરકુ, સંચે સો ગુરખ હોય ॥ ૧૦ ॥
- હરી હીરા હરદેવશે, ચકે તો લેહ સંભાવ
કયા બકતાહે રવી કહે, સુપ રહી દેખ નીહાલ ॥ ૧૧ ॥
- હીરા પાયા દેહ જાયા, હીરદે માંહી રાખ્ય
માલ અમુલખ રવી કહે, કોઠિ આગે મત ભાખ્ય ॥ ૧૨ ॥

પરખ્યા વીન રવોદાસ કહે, કાઠી સમ ક્યોં ખોય	
સ્વરથ ચોરહી મુશલીંગે, ગમાઈ હીરા અખ રોય	॥ ૧૩ ॥
લીયે પેંટકે લોભસેં, હીરા દેત ગુમાર	
રવી પરખ્યા ન આપકુ, બેચત વાલ લવાર	॥ ૧૪ ॥
એહી અચરજ દેખીયા, હીરા દેત ઝવેર	
હીરાકે સાટે રવી, આપ લેતહે ઝેર	॥ ૧૫ ॥
હીરા સાટે હર ધડી, મુરખ બહોર થોય	
આપે મરમ ન પાર્ધયા, ગુણહોય બેઠત ઝોય	॥ ૧૬ ॥
રવી જગતમે બહોત ગુર, હીરા ઝોવી માય	
રોટી સાટે દેતહે, પુરી પારખ નાય	॥ ૧૭ ॥
હીરા હરીકા નામહે, કાષ્ઠક રાખે પાસ	
જો હરદામાં ધરે રવી, પ્રગટ હોય પ્રકાશ	॥ ૧૮ ॥
હીરાકા પારખ રવી, ગલે તે મેરમ જાય	
ક કર રવી જખ હાયમેં, બકત ફરત બકવાય	॥ ૧૯ ॥
હીરા સહુત્વમા ભાગ, ઉતરે રદા માંય	
મરજીવા હોઈ રવી કહે, બકેન ખીનહી બોલાય	॥ ૨૦ ॥
હારદ હીરાકા રવી, જીનકે રહે હજુર	
ત્રણા સકુલ સમી ગઈ, પરધર ન રહે મજુર	॥ ૨૧ ॥
હીરા મુરખકું દીયા, સતગુરએ બતાઈ સુજ	
પારખ વીન પથર લક્ષા, અ ધે રવી અણુજ	॥ ૨૨ ॥
હીરાકું પારખ મીલ્યા, તરત ચઢાયા તોલ	
મુલ ઝવેરી હાથ કીયા, રવા અમાપ અમોલ	॥ ૨૩ ॥
રવી રામહી એ પરખ, તોહોસે નહી વેધાય	
હીરાસે હીરા રવી, નરતે હોય એડતાય	॥ ૨૪ ॥
જલશર ॥ બ ધરે રવી, ન ગ મેહેલે મધક દ	
નોખા પ્રકાશ નીખશીયા, બયાતાર નંગ અ દ	॥ ૨૫ ॥

હીરા અનંત જસા રવી, અમૃત ઝર્યા અનંત	
પીયે હીયે કાઈ ગુરગમી, રવારામ નીજ સંત	॥ ૨૬ ॥
ગુર દ્રષ્ટે રવી દેખીયા, બેઠત લાંહાત્ર ખીન આહામ	
રાટી દે વીદા કીયા, બેઠનકી નદી જાગ	॥ ૨૭ ॥
ગુરદ્રષ્ટે રવી દેખીયા, બેઠત હામે હામ	
હીરા કંકરી માનીયા, હાર દીયા બેઠામ	॥ ૨૮ ॥
નહી નગર નરપત નહી, પારખ નહી પ્રમાન	
બોલે મત રવી ગાંઠડી, રહે જહાં લોક અજાન	॥ ૨૯ ॥
હીરાઈ પારખ નહી, ઝવેરીકા નહી તોલ	
તહાં રવી સુખ કર રહો, મતહીનીગો બોલ	॥ ૩૦ ॥
નંગ લહેગે બહાર હીયે, યાગડ થીગડ ઉપેહન	
પારખવાળા પરખ લેહીગા, રવી વીન ઓચરતં વેન	॥ ૩૧ ॥
હીરા દેધ રવીદાસ કહે, સમગળબ્યા ગુરએ સાન	
અબુઝકુ આયા નહી, આખર જાત બે હમાન	॥ ૩૨ ॥
હીરાકા કહુ ના ઘટયા, ઘટયા વેચન મુંઢ	
કોડી સાટે રવી કહે, દેતહે અંધા રંઢ	॥ ૩૩ ॥
ધરધરહી બેચત શીરે, કહે રવી હીરા લાલ	
જુગતન જાતે નંગકી, લટકત શીરત ન માલ	॥ ૩૪ ॥
પુછહી મહા પ્રેમમે, રવી આરતવંત ઓપ	
મોંધા મુલ અમુલ હે, શીર સાટે લે જામ	॥ ૩૫ ॥
જખ હીરા હાથે ચઢયા, તખ સખ કરે સલામ	
વેરાટ રવી વીસરી ગયા, મીટીયા મેતે હામ	॥ ૩૬ ॥
પાસંગ શીર સરભરહુવા, ન્યારા હીરા મુલ	
રવી તખ હીરા લહે, છોડ વરણ આશ્રમ કુલ	॥ ૩૭ ॥

ઈતી શ્રી હીરાકૈ અંગ સપુર્ણ.

અથ શ્રી હંસકો અંગ પ્રારંભ

- હંસા માન સરોવરા, રહેત સદા રવીદાસ
ક્રોડ ઉપામે નાકરે, કુવા વાવરી વાસ ॥ ૧ ॥
- છીલર જલકું દેખીકે, મનમે પડીયા વીચાર
બગ ડીનારે બેઠકે, રવીચલ્યા ધકમાર ॥ ૨ ॥
- બગવા ધ્યાન લગાયકે, દ્રષ્ટ એકતા ડીન
હંસ બગડી પરખા કરત, મછી અચાનક લીન ॥ ૩ ॥
- બગલા સરોવર બેડીયા, કરત એનેરી આસ
મનમે રવી મછલી વસે, હંસ ન બેસે પાસ ॥ ૪ ॥
- બગવા હંસા એક વરન, ચારા માહીબીન
રવી હંસા મોતી ચુગે, બગ મછલીસે લોહોલીન ॥ ૫ ॥
- બગ હંસાકા પારખા, ચાંચે રવી જણાય
બગ સેવે ગંભીરકે, બગ છીલર ઉડજાય ॥ ૬ ॥
- રવી હંસકે સરોવરા, બહોત મીલત મનભાય
પુષ્પ અન ત અલી જહાંચલે, આગે અપના પાય ॥ ૭ ॥
- હંસ પરખા રવીદાસ કહે, બેલ ઠરે પથવાર
રવી હંસ પચકે પીવે, પડયા રહેહે વાર ॥ ૮ ॥
- બગલા મીલી બેઠા સબે, ગોબીત રૂપ રસાળ
રવી હંસ હેરી ચલે, દેખી ચાવકે ચાલ ॥ ૯ ॥
- હંસપડે સો લાંધના, મોતી બીન ખુલે ન ચ ચ
માન સરોવર રવી કહે, મોતી ચર અન ચ ॥ ૧૦ ॥
- હંસનકી ટાળી નહી, હે ક્રોડીનમે એક
બગલા બહુ શીરે ગવી, ચારા માહી વીવેક ॥ ૧૧ ॥
- છીલર જલ રવીદાસ કહે, બગલા રહે અન ત
ઉનકી સગે બેઠતા, લાજે રવી હંસ સત ॥ ૧૨ ॥

માન સરોવર હંસ રવી, હીરા જ્ય લયો અથાહ	
કાઉ કાઉ હંસ યુગતહે, બગવીન ઝોરન ચાહ	॥ ૧૩ ॥
છીલર દેખન જુલયે, બગ બેઠા કરજોર	
બરન બંસ એક હંસ રવી, ચાલ યુકા કધુ ઝોર	॥ ૧૪ ॥
સ્વાંગ રવી સખ હંસકા, પેહેનકે બેઠન આય	
બોક્ષત દેખત પરખીયા, ભાપા ભણત બગાય	॥ ૧૫ ॥
હરીજન હંસ રવી કહે, ધીરે ન બગંકુ મોય	
ધારે બુધ શીરાયદે, અંત કજોતી હોય	॥ ૧૬ ॥
સ્વાંગ સાધક હંસકા, બગ રહે છીલર નીર	
મુખ એક નહી રવી કહે, કંકર પથર હીર	॥ ૧૭ ॥
વેહી નીત મછી યુગે, વેહી મુગતા લેત	
શબ્દ જોગે રવી કહે, વણું દોનુકા શ્વેત	॥ ૧૮ ॥
હંસ સંગે મુખ ઉપજે, બગસંગે મુખ જાય	
મુક્તા ફલ ખીન યુગતહી, રવી મુખ દુઃખ હાર પગાય	॥ ૧૯ ॥
રવી અચરજ એક દેખીયા, ચરત હંસ વીન મુખ	
અનામત મોતી રઘા, ગઈ હંસકી જુખ	॥ ૨૦ ॥
યુગત હંસ મોતી રવી, લેશનકરત હી શોર	
રચ સખ ભાગી હંસકી, ખંડીન નંગકી કોર	॥ ૨૧ ॥
અનવેધ્યા મોતી રવી, યુગત હંસ સુગન	
વેધ્યા બગલા મન ધર, મંદ મંતી મીન નીદાન	॥ ૨૨ ॥
રવી વરણ દેખી મત જુલહી, જોસે પયે પ્રમાણુ	
પયસે દેહ પુટ હોતહે, પયસે, તજત હે પ્રાન	॥ ૨૩ ॥
થોર કંટારા આકકા, બટકશ્ર સાની ઝોર	
મંતીકા પય રવી પીજયે, મરે સો આયન બહોર	॥ ૨૪ ॥
રયુ બગા હંસા રવી કહે, સદા રહત જલ માય	
વે યુગે મુક્ત ફલા, વે મછી ગટકાય	॥ ૨૫ ॥

ઉઠ હંસા માન સરોવરા, જ્યાં ઘેરા જલ ગુલતાન
છીલર જલ ખગડા રવ, સંગ ન કીજે જન
ઈતી શ્રી હંસકો અંગ સંપૂર્ણ.

॥ ૨૬ ॥

અથ જીવ દયાકો અંગ પ્રારંભ

- તનસે હણેન આતમા, મનસે બંધેન વેર
રવીદાસ મુખસે ના કહે, અમૃત છોડી ઝહેર ॥ ૧ ॥
- ગાળ્યા દાળ્ય જે જલ પીયે, સોસખ આતમ ધાત
આતમ બંધે સોકરે, રવીદયા સાક્ષાત ॥ ૨ ॥
- પાની મીકા મછલી, રજ તજ ખાઇ જીવંત
વીના ગુના મારત રવી, દોઝક સોઈ પરંત ॥ ૩ ॥
- જીવ દેખ ઝળે કરે, સોઈ દહીયે યમદુત
વાકા માસ મુખમે લીયે, રવીસો જીવત ભુત ॥ ૪ ॥
- દુરમતીકું રવીદાસ કહે, દયા ન ઉપજે મન
જીવ માર મુખ માંસલો, સો પાપીષ્ઠ અસંત ॥ ૫ ॥
- માંસ ખાય રવીદાસ કહે, જેહુ વધારે માંસ
વાકા જમ આંતરડા, ત્રાડ તનાવે ત્રાસ ॥ ૬ ॥
- વનમે પશુ પાખી રહે, ખાત પુષ્પ ફળ પાત
વાકુ મારત મુરખા, રવી કહે જમધર જાત ॥ ૭ ॥
- જમ ધર જમ દુઃખ દેતહે, જીવત તોડત અંગ
રવો લક્ષ ચોર શીમે ધરે, દેહકી કીટ પતંગ ॥ ૮ ॥
- જોર જીવમ જીવકું, ગણેન આતમ ધાત
રવી રાક્ષસ અવતરે, જીવત વીથા ખાત ॥ ૯ ॥

- આતમ ધાતીકા રવી, લીયે ન મુખમે નામ
રવી ન ધ્રાજી ગોડડી, જાવ રહેથી રામ ॥ ૧૦ ॥
- માંસા હારી આતમ તણો, ગળે ન વહેલ ન વહાગ
રવી તાકી સ મન કરે, તાકા કોન હવાલ ॥ ૧૧ ॥
- રવીદાસ શુરાપાનકા, છાંટા લગે શરીર
જીવત જન્મકા કીંકર, મુખે મુક્ત નહી વીર ॥ ૧૨ ॥
- પરધન પરત્રીયે પર દુખીન, મઘપાન મસ ખાય
રવી તાકા સંગત કરે, દોહ જન્મધર પન્નાય ॥ ૧૩ ॥
- રવીદાસ પગ ધાતકી, અતર દયા ન હોય
જીવત પરીયા નરકમે, અંતે રાક્ષસ હોય ॥ ૧૪ ॥
- હરણી હીંદુ બખતહે, મુસલમાનકી ગાય
જીવત વીધામે પરે, મુખા પછી પ્રેતાય ॥ ૧૫ ॥
- મરગી ગહિ અજીયા સુવર, આતમ એહી જાન
રવી જે નર હત્યા કરે, હોરી અ તે હાન ॥ ૧૬ ॥
- મુલહીમે મેરમ વસે, કાલ પાત દીલદાર
રવી વૃક્ષકા કટકા કરે, સો કટાય સો વાર ॥ ૧૭ ॥
- દીલમે દયા ન ઉપજે, રવી કાટત વૃક્ષ પાન
સો નર નકે જાવગા, કુટુંબ સદીત કરલાન ॥ ૧૮ ॥
- પાની જાની પીવતહે, મરતહે સુક્ષમ જીવ
રવી પંડીત પરલે ગયા, આવત જાત સદૈવ ॥ ૧૯ ॥
- મછી ખાત હે મુરખા, મચ્છી હીકુ માર
મેા નરકે પડે રવી, કલપહી કાટ હંગર ॥ ૨૦ ॥
- દયાહીન જે પ્રાણીયા, અવતયાં અનરય કાજ
સ્વાન શુકર ખર હોતહે, રવી તોહુન આવે લાજ ॥ ૨૧ ॥
- રવી મન તોકું દહું રહે દુખધ્યાએ દુર
મારત નાહી મરતનકી, રામ રીઝયા બરપુર ॥ ૨૨ ॥

ઈતિ શ્રી જીવ દયાકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી શક્તીલક્ષ્મી અંગ પ્રારંભ

- મોહે ગુરુ બતાવ દીધા, સાધ સંગત ગુરુગાન
રવી રદ્યે હુંઢલે અરથ નસુઝે આન ॥ ૧ ॥
- રામ વીના રવીદાસ કહે, ટળે નહી જમ માર
સક્તીલ સંગત છોડકે, રામહી રામ પેદાર ॥ ૨ ॥
- રવી સક્તીલ સંગતે, ઉપજે નહી હરી રંગ
જીવ જાય તો જનનદે, નામન છોડુ નંગ ॥ ૩ ॥
- રવી શક્તીલકી સંગતે, નામ ન આવે હાથ
સતગુર મોશું બુંદલા, રહીયે સતકી સાથ ॥ ૪ ॥
- શીખામણકી વાતમે, જાની ખાંધે ગોઠ
રવી મનમે ધારે નહી, શક્તીલ લોભી લાંઠ ॥ ૫ ॥
- લ પટક રવીદાસ કહે, મોવાતુ સમઝાય
સપને મન છુટે નહી, સક્તીલ ગુન શુભાય ॥ ૬ ॥
- પડીયા કપટ મુલાવસો, છોડે નહી શક્તીલ
રવી ઉંચા બહુ ચઢે, નીચા ના હાલે ચીલ ॥ ૭ ॥
- જાણ જોહુ મુલાવમે, જીવ સધાને જાય
રવીદાસ સો નાતજે, જા કીજે કાટ ઉપાય ॥ ૮ ॥
- હાવા ચાલા દેખીયા, રવીદાસ સોવાર
સક્તીલ સત ન ઓચરે, લુખા લવે લગાર ॥ ૯ ॥
- રવીદાસ સક્તીલસે, મુખસે કહ્યુ ન ખોલ
રાતા માતા નામમે, તામે દીલકી ખોલ ॥ ૧૦ ॥
- કેટી ઉપાય કઠ દેખીયા, તોખી દેવન જાય
રવી એમે સક્તીલકી, સંગત કીજે નાય ॥ ૧૧ ॥
- સતસે અંતઃ ખોલીમે, ગખે સાચ સ્વભાવ
રવીદાસ જુઠા સગીનસો, મુખમે ન કરીયે આવ ॥ ૧૨ ॥

મનમે કહુ ન રાખીયે, જુરી કાહુકી વાત	
રટના કાજે રામકી, દાસ રવીંદીન રાત	॥ ૧૩ ॥
આગે નહી જો આવતે, જાતન કીજો જાણે	
રવી રામ સંભારીયે, એર લગે નહી દાણે	॥ ૧૪ ॥
ગત દીવસ રવીંદાસ કહે, મન દ્રદ જાપીયે રામ	
સતીલ સ ગત છોડકે, કીજો ધરકા કામ	॥ ૧૫ ॥
પીછે ચરચા કીજીયે, પહેલે કર સાધન	
છોડ સતીલ સંગત, રવી મનકા કરો જતન	॥ ૧૬ ॥
રવીંદાસ સતીલકું, સપને ન દીજો માન	
મુખ ન ઉપજો શરીરકું, વાધે બહુ અજાન	॥ ૧૭ ॥
મન તેરા તાસે મીલે, જાગે પ્રેમ પ્રતીત	
સતીલકું દીલ ના દીયે, એવી રવીંદી રીત	॥ ૧૮ ॥
શક્તીલ સ ગ ન જાણે, નીત કરીયે સત સંગ	
કુરંગી કારાકું રવી, કબહુ નદીજો અંગ	॥ ૧૯ ॥
તન મન તાકું સોપીયે, જીનીયે ધડમા શરીર	
રવીંદાસ સતીલકું, પતક એક મત ધીર	॥ ૨૦ ॥
અંધ છીન હુન ખડે રહીયે, રવી સતીલહી સાથ	
સાથ સનેહી જો મીલે, નમાય ઉનકે માથ	॥ ૨૧ ॥
સતીલ વાયસ ગરધવા, કોધાદીક અંડાજ	
દુરાચારી સાધુ રવી, અ તે સતીલ મહા સાજ	॥ ૨૨ ॥
સાથ સનેહી સંત જન, રામ મીલાયા આય	
બાય પકર રવીંદાસ કહે, લીના કંઠ લગાય	॥ ૨૩ ॥
મનેહી મન પરજોષીયે સુરતે સુરત લગાયો	
રવી સતીલ સંગ ત્યાગકે, ગોવીંદકે ગુન ગાયો	॥ ૨૪ ॥
અ ગાથી રવીંદાસ કહે, અતમકા કાઉ નાકી	
કાયા માયા કુટુંબ સળ, છોડ ચલે વનમાહી	॥ ૨૫ ॥

રવી સલીલ કોહિ નહી, સતીલ મનહી જન
જળ આપ પહેચાન્યા આપમે, સળઘટ ઘણ સમાન ॥ ૨૬ ॥
ઈતી શ્રી સલીલકો અંગ સ પુણ.

અથ શ્રી માયાકો અંગ પ્રારંભ

રવી માયા રામકી, વ્યાપ રહી, ત્રીજોક
ખીચમે આડ પકડે બહુ, બચે વીરલા કોક ॥ ૧ ॥
રવીદાસ માયા જુરી, કરે ભજનમે ભંગ
વહેર ઉઠાવે વહાલમે, છોડાવે સનસંગ ॥ ૨ ॥
માયામે માયા રમે, નમે નેણ બહુ ચાહ
નાખત નીચા નંતયગા, ચલવત રવીકુ રાહ ॥ ૩ ॥
રવીમન માયામે ગરક, જ્ઞાન કથક શુલતાન
જેમે કળુતર ઉડત, પડત કુપ ધર જન ॥ ૪ ॥
રવીદાસ માયા જુરી, જુડયા સમે બજાર
વાટ ઘાટ રોકી રહી, ખાલી ન અણુ લંગાર ॥ ૫ ॥
રવીદાસ માયા મોહીની, મોહ્યા પીંડ બલાંડ
જીવ ત્રણુા લુખ ધાવીયા, હારત નરકકે કુંડ ॥ ૬ ॥
ધમરડી ખવરાવીયા, ઘેરી રાખ્યા જીવ
હિંચ નીચ ઉત્તટા રવી, માયા રમત સદેવ ॥ ૭ ॥
રવી સરગ ઓર નરકમે, ચલન હલન ઓર બેન
ઉનમે ન્યારી ગુર સનધ, નાખી શકે ન નેન ॥ ૮ ॥
સરગ નરક અર ચતુરદસ, માયકા મેલાપ
જીવ ન બચે રવી કહે, ઉપજાવે ત્રેવાપ ॥ ૯ ॥
ધર્મ કર્મ જપતપ જગન, તીરથ વૃતાદીક જોહ
સળ અંગ માયાકા રવી, વામા નહી સદેહ ॥ ૧૦ ॥

જખવગ આન ઉપાસના, તખનગ માયાઝ ૬૬	
નામ ઉપાસી રવીદાસ કહે, જનતહે નવ ખડ	॥ ૧૧ ॥
અટાદસ સીધી સઙી, ખટ દરયન ખીચ ખાર	
જો પડીયા મોહુખીયા, રવી કહે નરક મોઝાર	॥ ૧૨ ॥
રવી અ તર માયા રમે, મુખસે ઉચરત જ્ઞાન	
માહી કટુ બહાર અજા, જેસે ા દર બાન	॥ ૧૩ ॥
માયા એસી પાપની, ધરમ કરાવે પાપ	
જિય નીચ ઉઝાનકે, રવી રે અપના થાપ	॥ ૧૪ ॥
રવીદાસ ત્રીનોહુ, માયા માખી લીન	
મુનીજન જોગી પડીતા, સખ અપને વચ કીન	॥ ૧૫ ॥
ત્રીગુણી ફાસી હાથમે, મારે ફાસી ડાર	
રવી કખીરહી ઉગયા, જ્ઞાન ગરીખી સાર	॥ ૧૬ ॥
રવી માયા પોથી ભઈ, તીરથ જલ ભભુત	
રાજ રાક હલ પાડીયા, તીનસે ધર મુત	॥ ૧૭ ॥
નુર મતો મે મૈયુની, અટી તીન પ્રજાર	
ઉગરે નહી રવીદાસ કહે, પટે પને જખમાર	॥ ૧૮ ॥
નુર મતોમે અટકી, મૈયુનીકા મહાન	
સત શબ્દ ન્યારા રવી, તહા ડકત લગેડીયાન	॥ ૧૯ ॥
મટોખન માયાસે ડર, મુખસે લવે લખાર	
ગ્વો તાખી સગત ર, પટહી નરક મોઝાર	॥ ૨૦ ॥
રવીદાસ માયા બડી, કેને ચનહ છોડ	
સુક્ષ્મ છુટત નહી રવી, જઝન મર સગ રોડ	॥ ૨૧ ॥
માયા છોડી સગ હે છુટત નાહી મુલ	
પારી પ્રભુવકે રવી, મારશુ નુક્ષમ રથુન	॥ ૨૨ ॥
માયાકુ માયા પુરે, પુર રમકુ કમ	
મીને સતકુ સત રવ, મીને પ્રહકુ નજ	॥ ૨૩ ॥

જો જીવ રાખ્યા જગતસે, સો હરીસે રાખે નાહી
 રવી જે હરસે રાખીયા, સો મીલીયા હરી માંહી ॥ ૨૪ ॥
 રવી માયા માંહી રામે, જળ આપા ધરે ઉઠાય
 રામહી લાયા રામમે, શીર નહી આવે જાય ॥ ૨૫ ॥
 આવા ગવન તમે મીટયા, જળ મીલીયા આપો આપ
 રવી રામ રસ એક હે, નડે પુન્ય ઓર પાપ ॥ ૨૬ ॥

ઈતી શ્રી માયાકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી રૂપકો અંગ પ્રારંભ

પાપ પુન્યકી વાસના, રવીદાસ જાકું નાહી
 તાકું કોન જુદા કરે, મળીયા હરી રૂપ માહી ॥ ૧ ॥
 રવી રૂપ નીહાળતા, નારી મધ નીહાળ
 જેસે હેમ જમ્યા રવી, ભિગે તોય રસ માળ ॥ ૨ ॥
 રવીદાસ રૂપ નીહાળતા, લઈ વીદેહી નાર
 લગી લગન વીધન મીટયા, મીટયા તત તત સાર ॥ ૩ ॥
 રવીદાસ રૂપ નીહાળકે, હરદે ઉપજ્યા હેત
 પ્રેમ મગન ચીત ચીદ લયા, તન મન પ્રાણ સમેત ॥ ૪ ॥
 રવીદાસ રૂપ નીહાળકે, સુરત લઈ એક તાર
 નજર ન આયા નામ ખીન, સુખ દુઃખ મીટયા સંસાર ॥ ૫ ॥
 રવીદાસ હરીકે રૂપ મે, ગરક લયાહે મન
 રીઝી સીઝી ખુઝ રહી, શુદ્ધ વીમયા સન તન ॥ ૬ ॥
 તન મન રવી રજુ કીયા, બાકી રહીન કોઇ
 મે તે સખ મીટી ગયા, સ જે રઘા સો સાર્ધ ॥ ૭ ॥

રવીદાસ રાજી હોયકે, મધ્યા સરપે રપ	
અમ્યા અનેકડી એકમે, જહા નહીં જાહન ધુપ	॥ ૮ ॥
રવી રામ હ સ રપકે, સોખ્યા સમે સરીગ	
હાજર દુવા હજુરીયા, આખ સુગની શીર	॥ ૯ ॥
રવી સત સરપસે, દ્રદ દર ખીની પ્રીત	
અ તર ભાગી ખીની રઘા, હરીશુ ખીગયા ઠીત	॥ ૧૦ ॥
રવીરામ રજુ કીયા, સમેતી હારા માન	
રપ રહેહી મે સમ્યા, દીલહીમે દરહાન	॥ ૧૧ ॥
રપ તીહારા સકલમે, નામ તીહારા રામ	
તુ તેરા સભા લહે, ફાલ રવીદા નામ	॥ ૧૨ ॥
રપ દેખ રજુ કીયા, વહુ ન મેરા હોન	
તોકુ સખ સોખી રવી, રઘા નીર તર જોન	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ કહા રાખીયે, તેરા તુ હી લેહ	
સ સારીમે સાધકુ, સહેજે શોભા દેહ	॥ ૧૪ ॥
રપ તેરા રમે, તેરા સખહી માન	
મે મેરા આપા તજ્યા, રવી તેરા તુ સભાન	॥ ૧૫ ॥

ઈતી શ્રી રપકે અ ગ સ પુણુ

કોળજાન

અથ શ્રી પ્રાન પરલેકો અંગ પ્રારંભ

પ્રાન પીયાના જળ ક્રે, તાગત લખે ન કાય	
રવીદાસ ચનતે દેખીયા, જે સતગુર મનીયા હોય	॥ ૧ ॥
હાદરા દીન આગમ અરથ, અનંદ સુનેન ન	
રવીદાસ તખ બનીયે પ્રાનહુ સ કર્યા ગવન	॥ ૨ ॥

ધુન પલાય દીન અટમે, દીન પાચમે અગી ઉદ્ભવ	
રવીદાસ આગમ દોદીના, નાશા અમ દેખાય	॥ ૭ ॥
પવન ધંગલા ઓસરે, મૃન દીન દીન એકદી માંદી	
રવીદાસ પીંગલા ખાચ પડે, પેદરમે પીંડ વણુ સાંદી	॥ ૪ ॥
દોનાડી જખ ઉઠ ચલી, નીરન કરે નીજ ધાત	
રવીદાસ પક્ષ અકમે, પવનદી આપ મંધાત	॥ ૫ ॥
દોન ઉઠાવે અનદુદ, સેવક કહે ગુરદેવ	
નુર નેત્રકા કીત ગયા, કહો રવામી મુજ બેદ	॥ ૬ ॥
સતગુર કહે શીખ વચન સુણ, કહું રાખ્દ પરમાન	
અપખ પુરખ અંગતે ઉઠે, તેજ લીયેશ્વર તાન	॥ ૭ ॥
આપ મધ્ય આણે નુરખું, ત્યું ત્યું નાહય તણાય	
રવીદાસ કહે ચતુસે, ચેતન રહે ન તાય	॥ ૮ ॥
મન પવનદી મે ગજ્યા, મજ્યા નુરકે માંય	
રવીદાસ કહે ગુરગમે, પેલા દરશન થાય	॥ ૯ ॥
વસ્તુ આગમ ગુરગમે, રવીકદી જખ કીક	
સાદેખ સદા સન્મુખ રહે, કખદુન લાગે ખીક	॥ ૧૦ ॥
રવીદાસ કહે તેસમે, હોય દરીમાં લીન	
ફેર ગરજ આવેનદી, હોડ આંખા ગુન તીન	॥ ૧૧ ॥
લીંગ વાસના ગણગધ મમે, જ્યું લુન તોય ગરક	
ખખર ન પાવે ખોળતા, રંગી ગયાહે સરક	॥ ૧૨ ॥
રાદેર જલ રાદેર લગ્યા, જલોડા તલં સમાવી	
રવીદાસ કહે અજ મદી, મીલ્યા મો નીકસે નાદી	॥ ૧૩ ॥
રવીદાસ હે અખજતા, અજની અજ સમાય	
મનગુરકા પરમાદમે, દુવા રવર પે સાંય	॥ ૧૪ ॥
જાકે મનગુર ના મીલ્યા, અંત સમે ચીત જાંમ	
પોકેમે રવીદાસ કહે, દેખેજા જમ રંમ	॥ ૧૫ ॥

ધોખા મનકા જુગ ધરે, મનકા સખ ઉતપાત
રવીદાસ તાતે સકલ, ઉપજે ખપે વીલાત
રવીદાસ મન બોધ કર, ધરહી વસ્તુકે માંય
શંસે સખ સેજે સમે, તખ કછુ આવે નાય

॥ ૧૬ ॥

॥ ૧૭ ॥

ઈતી શ્રી પ્રાન પરલેકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી ક્ષમાકો અંગ પ્રારંભ.

રવીદાસ કહુક વચન કહે, સતગુર મુખસે બોલ
સહે સંતસો નીરમલા, વાકા મોલ અમોલ
ગાળ સહે રવી ગુરગમી, મરજીવા સહે માર
ક્ષમાવંતકા ના ઘટયા, ઉનચીર ખંધ્યા ભાર
રવી ક્રોધી બોધી બહુ મીઠ્યા, બોધકના નહી અંત
ક્ષમાવંત શુભતાન મન, કોમક વારલા સંત
રવીદાસ કહુ કહી વચનમે, લેસન પામે ક્ષોભ
વે સાહેબ વે સત જન, વે સખલીકા થોભ
રવી સંતગુરકા કયા કહુ, સખ જુગ કરે ઉપહાસ
ગાળદીગે સુખ ઉપજે, ખમીયા હસન દુલાસ
રવી ખમીયા સાચી કરે, ખાલક રહે હજુર
દીયે ગાળ કર ક્રોધી, તામુખ પંદી ધુર
રવીદાસ વીચારસો ગાળદેત તરડાય
વંચીયાં ખમીયા વંતસો, રહ્યા નીશાન બખાય
રવી ઉપરકા ખમીયા કરે, અતા કરણ અંગાર
તોયમાં દાગે તુ બ ફળ, ઉભકી નીકસે બહાર
રવી ગાળ અર કાળકુ, બીતર પેક ન દેહ
મુખ બોલ્યો હસવો કરે ક્ષમા બલાઈ લેહ

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

॥ ૭ ॥

॥ ૮ ॥

॥ ૯ ॥

ગાંધ્યા ખમત હુખત રહે, રવીદાસ ખમીયા જાણુ
 આળ ચઢે ઉમટે નહીં, જરણાએ પરમાણુ ॥ ૧૦ ॥
 પૃથ્વીજલ વૃક્ષકી ક્ષમા, ડીત કહી બનાય
 રવીદાસ સંતકી ક્ષમા, નીગમ નેતી કરી ગાય ॥ ૧૧ ॥
 ઈતી ક્ષમાકે અંગ સ પુર્ણ.

અથ શ્રી જરણાકે અંગ પ્રારંભ

રવી ઉલટા મુલટા શબ્દકુ, જરે જાણુન માન
 વાચક આગે ચુપ રહે, જ્યું તરીયા ગરબ છાપાંન ॥ ૧ ॥
 સમજી સહસે નાવકે, જરણા રાખે મન
 પુરો ન માને રવી કહે, સહેસ કલવચન ॥ ૨ ॥
 રવી જરણા સરખો જપ નહી, તપ નહી ક્ષમા સમાન
 સનગુરુએ હમસુ યું કશ્યું, જરણા સમ નહી જ્ઞાન ॥ ૩ ॥
 રવી અપને મનમે કર ધરી, વરત અનોપમ એહ
 વીણ થયે આનંદ રહે, જરણા કહીયે તેહ ॥ ૪ ॥
 જરણાકુ પુરેરવી, દેહભાવ તખ જાવ
 શાંતી મુની તપેસરી, જરણાવાન ઝંખાય ॥ ૫ ॥
 રવી ખમીયાકી પગ દોમ્રહે, જરણાકા પગ ચાર
 ખમયા સોઈ ખડી રહે, જરણા પેઢે ધાર ॥ ૬ ॥
 ખટસે ખટ ઉરમી મટે, જરણા રહી કહેરાવ
 રવીદાસ મેતે ભરમકી, ચી લા કરે બલાય ॥ ૭ ॥
 રવી સતગુરુ એવા જાણીયે, જોસા પ્રત્યક્ષ દેવ
 ઉનકા શબ્દ વીચારીયે, જરણા ભક્તી ભેવ ॥ ૮ ॥
 છતે સખ સ સારકુ, જરણાસે રવીદાસ
 દંભ ગ્રહે પરપંચ રહે, વીન જરણા તન ત્રાસ ॥ ૯ ॥

છપા

જરણા પ્રગટી મન, જન મો રહે વીદેહા
 ચાલે થયા વહેવાર, સપન સમ તન ધન ગેહા
 સદા રહે સુખ શાંત, જ્ઞાંતી સખ ભાંગી દુરી
 જરણા ભીંતર આઈ ક્ષમાસે રહે હજુરી
 સતગુર શબ્દ ભક્તી મણી, જ્ઞાન વેરાગદી ભેગસે
 રવીદાસ એ ખટસે, દરરયા પુરૂષ જ ભેગસે
 ઇતી શ્રી જરખાકો અંગ સંપૂર્ણ

॥ ૧૦ ॥

અથ શ્રી શીલકો અંગ પ્રારંભ

રવી સતગુર શબ્દસે, ઉપજે શીલ સ્વભાવ
 સુખ સાગરમાં ઝીલહી, હરી મીઝનકા દાવ ॥ ૧ ॥
 દીવસ ન શોભે અરક વીન, ચંદ વીન શોભે ન રાત
 રૂપ ન શોભે નેન વીન, શીલ વીન જોન પાત્ર ॥ ૨ ॥
 નંગ ન શોભે પારખવીન, શુરવીર શોભે ન ગીત
 મંદીર ન શોભે દીપક વીન, ધું ખીન શીલ અતીત ॥ ૩ ॥
 રવી નારી ન શોભે કંથ ખીન, ધરણી શીલ સણુગાર
 સાધ ન શોભે શીલ વીન, ગુરુગમ ક્રીયા વીચાર ॥ ૪ ॥
 રવી પંડીત ન શોભહી, વીન મુરતકા જ્ઞાન
 સંત ન શોભે શીલવીન, જ્યું ખીન પાત્રડી દાન ॥ ૫ ॥
 રવ દાસ સો સંતજન, સદા રહે એકાંત
 મૈથુન અષ્ટ પ્રકારકા, જીતે સોશીલ વત ॥ ૬ ॥
 પરતખ નારી પરહરે, સંભાળે નહી સંત
 રવી શીલહી સદા રહે, ઝોરહી ત્યાગે ધીત ॥ ૭ ॥

- રવીદાસ ત્રીયા હુનકી, શ્રવણે સુણે ન ખાત
 ડ્રષ્ટ ભરી નીરખે નહી, દેખત શીલ મીટ જાત : ॥ ૮ ॥
- રવી નારી સનમુખ સંતરફી, સંભાપણ નહી જુઝ
 અમલાસે આનંદ સહી, ખાત ન કીજે ગુઝ ॥ ૯ ॥
- રવી નારીસુ નેહ કરે, કબલુ ન કીજે આશ
 હાંસ પરસમાં મીલ્યા, હુવા શીલકી નાશ ॥ ૧૦ ॥
- રવી શીલકા કાહા મન, કહા કહું નીદાન
 મેં કયા જાતું બાપુરા, કહી મોટી ગુર સાન ॥ ૧૧ ॥
- મનકુ ન ઉઠે કલપના, અત્તી ધનકી હાંચ
 નીદા ન કરે કાહુકી, શીલ કહાવે સોય ॥ ૧૨ ॥
- રવી નારી પુરુષ ન સંભવે, ભાસે રમતા રામ
 શીલ વચન મુખ આચરે, નીરવોખી નેહ કામ ॥ ૧૩ ॥

ઈતી શ્રી શીલકો અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સંતોષકો અંગ પ્રારંભ

- રવીદાસ મુખ દુ.ખ સમયા, મીટયા હરખ અર શોક ;
 સતગુરકે પરસાદસે, સમજી મહા સંતોષ ॥ ૧ ॥
- રવી સંતોષી હે દોજણા, અજગર એક અદંભ
 સહેજે આયા ફળ ભરખે, કરે ન કહ્યુ આરંભ ॥ ૨ ॥
- કલપ વૃષપ ઉપક મણી, અંજન દેપા ગણોક
 કસોટીયે કહી ઝક મીલે, ઉસ તોષી કોક ॥ ૩ ॥
- રવી સંતોષી કીમીયા, મીવતે કરે નીહાન
 જે ફવ વીત દેતહે, વે મેલવે દરહાવ ॥ ૪ ॥

રવીસંત ત્યાં સ તોડ હે, લયા ઉન્મુની મન
કમી નહી ક્રોધ વસ્ત્રાંગ, પ્રપુષ્પીત સદા પ્રસન્ન
રવી પ્રારબ્ધ જે આપનો, તાસે વરને દેહ
અન વસ્ત્ર સ તોપમે, આધ પરગો ગ્રેહ

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

ઈતી શ્રી સતોપકે અંગ સ પુર્ણ

અથ શ્રી ધીરજકે અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ ધીરજ ખડી, ધરતી હીતઃ પ્રમાન
હડે હસ્તી દય વીરે, મવપત ચલે સુન્નન
રવી તન ધીરજ તન થીર રહે, મનડી ધીરજ શાત
પચન અમૃત મુખ ખોલહી, ઉપજાવત નહી શ્રાત
રવી આચી તા દુ.ખ પડે, ધીરજ ધરહી મન
વ્યાપે નહી કષ્ટ વીજ્યતા, સો સાચા હરીજન
રવીદાસ ધીરજ વ તકે, ધીરજ મન વચ કાય
છોટા કુંગર ડગ મગે, મેર અચય સદાય
રવીદાસ ધીરજ ખડી, કલપ ત દામે ચોલ
જ્યુ ચ લા ઉઠા ગુડે, ડગત નહી નડી બોમ
રવી રેતી ઉપર લીપણુ, ખેડત ઢોહી જાય
વીન ધીરજઠા માનરી, ફરે નહી ખુધ ડાય
રવીદાસ ધીરજ મન ધરે, તપે તપસા અરણ્ય
પ ચ અગનપર જાયકે, મનરાખે હરી ચરણ

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

॥ ૭ ॥

ઈતી શ્રી ધીરજકે અંગ સ પુર્ણ

અથ શ્રી તપસ્યાકો અંગ પ્રારંભ.

- રવીદાસ સતગુર શબ્દમે, પુરા તપસી હોય
પરપ ચ સખહી પરહરે, એસા વીરવા કાય ॥ ૧ ॥
- રવી તનકા તપીયા બહુ મીલા, પ એ અગ્ની તપત
મન તપસીમે તે ખરા, કાષ્ટક વીરવા સંત ॥ ૨ ॥
- રવી તનકુ તપાય બહુ વીધી, અધમુખ ઝોલા ખાય
અ ગુટે એક અ ગ રમે, અંતે કાગ વીવાય ॥ ૩ ॥
- રવી તપસી મુન ગ્રહે, જીતર ચાહે હજાર
કર જાયે નખ વધત પુની, રીઝે નહી કી-તાગ ॥ ૪ ॥
- રવી વસ્ત્રતજી વન ખડ રહે, વાધ ધકુકે જ્યાય
મન વ છત સુખ ગજકુ, પરે નરકકે માય ॥ ૫ ॥
- રવી તપમી સો તત ચીનહી, વગ્તીવન સખ એક
પંચકુ જીતી પહોચીયા, સત શબ્દકા ટેક ॥ ૬ ॥
- ગવી શબ્દ ન કાના શુને, નાકી વીપયકા ધ્યાન
જેસે ખર મુક્ત ગગત, દીયે નકો બહુકાન ॥ ૭ ॥
- રવી વીપયકા રપકુ, નીરખત નાહી નેન
જેસે જનમ હી અ ધકુ, દીવસ ન ભામે રેન ॥ ૮ ॥
- રવી મ જન અંજન વશ નહી, સુખ સન્યા અરનાર
સ્વમે સ્પશં ના કરે, જ્યુ શુલી અંગાર ॥ ૯ ॥
- રવી પંચ સ્વાદ ગસના તજે, ચીતવત નાહી સ ત
જેસે ઝોકયા અનકુ, તજકે ફેર નહી ભરખત ॥ ૧૦ ॥
- રવી અન તપસી નીગમ કહે, અનત સુગ ધ વખાન
સુગ ધ દુરગ ધ દોહકે, સુપને ધરે ન ધ્રાન ॥ ૧૧ ॥

પંચ વીપચ કુ ડારહી, બહા અગ્નીકે માંચ
અગુટ અંતઃકરણ સહીન, જહી ભસ્મ હો જાય ॥ ૧૨ ॥
રવીદાસ તન ચીનીયા, સો તપસી તત વેત
ઐર કરત તપ રાજકુ, ગજ નગકમાં દેત ॥ ૧૩ ॥
ઈતી શ્રી તપસ્યાકો અંગ સ પુર્ણ.

અથ શ્રી દાનકો અંગ પ્રારંભ.

રવી સતગુરકી કીપા, ગહે અખંડીત જ્ઞાન ॥ ૧ ॥
હયા આઈ દીલમે વસે, તખલી દેવે દાન
રવીદાન વીધી તીનકા, શોભા અનજલ જ્ઞાન ॥ ૨ ॥
શોભા અનરથ અન અરથ, જ્ઞાનો દ્રટી સમાન
રવીદાસ કાશી વીધે, કાઉ દીધે ગહિ દાન
મહણુ સમય સંજત સહીન, નડી અન જગડી મમાન ॥ ૩ ॥
રવી હેમ ખરાખર ત્રાણુવે, નોલ મડે નર નાર
દીધે લુટાઈ વીપ્રકુ, નહી અન સમ દાતાર ॥ ૪ ॥
રવી અન જલ વસ્ત્ર દીયા વીન, ગોલા સખહી શુભ
પાત્ર વીના પ્રાર્થીત બહુ, એહ અનરથકા મુલ ॥ ૫ ॥
રવી ગંગામે નર પેડકે, દીધે અઝી ધન દાન
સરવસ સુંપે કર મહી, નડી અન જલહી સમાન ॥ ૬ ॥
રવી ભક્તી ભોમ કણુ નીપજે, કરસણુ નીપજે સાર
પાત્ર દાન બહુ પુન્ય વધે, હોત કુપાત્ર અંગાર ॥ ૭ ॥
રવી યુગા પાણીજે દેતહે, યુગા પાણી કર હેત
દાન ઉતુકી વધ ગમ, પ્રેમે પાકયા ખેંત ॥ ૮ ॥
રવી પાત્ર કુપાત્ર ન પેખીયે, અનજલ પતંગ એક
પ્રીત તહાં પડદો નહી, જ્ઞાન માંહી વીવેક ॥ ૯ ॥

રવીદાસ નીજ જ્ઞાનકા, સતગુર દેવે દાન	
ખુટે નહીં વે અખુટ ધન, દીન દીન અધીક પ્રમાન	॥ ૧૦ ॥
રવી ચોરાસી લાખકા, તરત છુટત બંધ	
એહ પરમારથ સંત લહે, સુરત શબ્દસે સધ	॥ ૧૧ ॥
શોભા અનરથ કહી, અરથહી અનજલ વરત	
પરમારથ નીજ બોધહે, પુરુષ એક સરવત	॥ ૧૨ ॥

ઈતી શ્રી દાનકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સુગરાકે અંગ આરંભ

રવીદાસ સતગુર શબ્દસે, ઘણીકર રાખે મન	
સો સુગરા સાચા ખરા, હરીકૃં સખ અરપન	॥ ૧ ॥
રવીદાસ સુગરા સકલ, જે આવે સુગરા હોય	
બેદ રખે ગુર સંતમે, નુગરા કહીયે સોય	॥ ૨ ॥
રવીદાસ નુગરા કેા નહી, અગરા સખ સંસાર	
નુગરા જાકુ જાનીયે, જાકુ બેદ અપાર	॥ ૩ ॥
રવીદાસ સુગરા જાનીયે, સેવત સંત પ્રમાન	
નુગરા ધર ધર ભટકસી, અભી ધનમે ધ્યાન	॥ ૪ ॥
રવી સુગરા હરીજન ગુન ગરજ, શુરા ભરખત ચરીર	
ચીત ચોરત ચુકત જનમ, તાકે જાતનતીર	॥ ૫ ॥
રવીદાસ જે શીરન લગી, જન જન ભુદી જમાત	
પ્રેમ નેમકે પંથકી, લાખી જાતન ભાત	॥ ૬ ॥
રવીદાસ જેસી શ્વપનગત, એસી ભુગકી જાન	
સુગરા જાને દોહી મીઠ્યા, સાર શબ્દ પરમાન	॥ ૭ ॥

રવીદાસ રતન સમુદ્ર મે, લીગે મો મથકે દાદ
 સુગરા ગુરગમી ગુન ગટે, ઝોથુન રાહી ગાદ
 રવીદાસ સુગરા તુગરા પટ તન, નેત ઝમીયા મક્કમ
 સુગરા હરીઝ નામક, તુગગ ચાહે દામ

॥ ૮ ॥

॥ ૯ ॥

ઈતી શ્રી મુગનાકો અ ગ ગ પુણી.

અથ શ્રી તુગરાકો અંગ પ્રારંભ.

રવી તુગરા નરકે બેકો દહીન જાવે ખાત
 ઉલગી આપનક લગે, જ્યુ પથરમે વાન
 રવી તુગરાસે હગ પીયે, જ્યુ મોરાસે સરપ
 જ્યુ સી હસે મગં ડર, જ્યા ઠં સ બગકો ઢરપ
 રવીદાસ જન ધુનત ધને, લીગે દામ ફાસ વાયે
 જનમ ભુલાનો જાનહે, તાકી તન સુધી ના હોયે
 રવી માયા જવાનસી, અરમસો એ મો બેખ
 સુગરા તુગરા પટેતરા, ગાગ દેઈ મુખ દેખ
 રવીદાસ ધર્માજ્યુ બેખ યુગ પહેચાનન નાહી પીક
 ડીગત ડીગત ની દત શીરે, આસુરનકે જીઉ
 રવી તુગરા નરકા તીનગુન, ગુઝકી નહી મરજાદ
 બોવે ચાને બધ નહી, અત ઢરણુ ઉપાધ
 રવી તુગરા સ ગ ન લીજીયે દગખન કીજે દેત
 જ્યુ વાપસકુ મીટાન દીયે, નરક ચાચ ભર લેત
 રવી તુગરા તુગરા એક હે, મીની બેડે ચોગાન
 સાધુગી ની દા કરે, નગક પડે નીદાન

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

॥ ૭ ॥

॥ ૮ ॥

ઈતી શ્રી તુગરાકો અ ગ સંપુણી

અથ શ્રી ટેકકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ સતગુર શબ્દકી, બહુ નીચે ટેક	
ભક્તી જ્ઞાન વેરાગવંત અનુભવ સહીત વીવેક	॥ ૧ ॥
રવીદાસ સંતકી ટેકસે, રથંબી રહ્યા દરીયાયે	
ગંભીરાઈ અતી ઘણી, ઉપર શીતરહે નાથે	॥ ૨ ॥
રવી અંદ સુર નભ પવન જલ, કાળ કર્મ વરતન	
યહ સતગુર ટેકસે, સદા રહેત ગુલતાન	॥ ૩ ॥
રવી ટેક ટોપ શીરપર ધયાં, શીલ શેવ લીયે હાથ	
પંચહી વીયે સહીત મન, આચર નલગે હરી ગાય	॥ ૪ ॥
રવી ટેક બધેયા મીનકી, સાધુ કરે પ્રમાન	
વે નીચે જલ નાપીયે, વે જલવીન તજહે પ્રાન	॥ ૫ ॥
રવીદાસ સમન મારકર, નામ મર બેહે લાગ	
ટેક ગ્રહી ગીરે લગ્યા, પહોઆ ફેરન આય	॥ ૬ ॥

ઈતી શ્રી ટેકકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી હીંસાકો અંગ પ્રારંભ

રવી સતગુર શબ્દ લખે નહી, હ મ પુરત ગુમાર	
સ્વાંગી કહો સ સાર કહી, પરતહી નરક મોઝાર	॥ ૧ ॥
રવી હીંસા બહોત પ્રકારકી, ઝેર કેર અર મુદ	
દ્રઢી લગાવત વીરબલ, દરત ધાત બહુ દુદ	॥ ૨ ॥
રવીદામ પરપંચ ભયાં, નીત હી સામે તાન	
બખા પસે કીરતન કરે, બહોત બદાવન માન	॥ ૩ ॥
વેધ ખેધ કુડકી કપટ, ધરખા ની દાકુભાવ	
હાલુતુ ખાલુતુ ધારતુ, કુદુ કહેવાણુવ	॥ ૪ ॥

રવી રંગ સંગ મન ભંગ કરે, વીચ પાડેવીખ લેખ
ભરમદી પાડે ભક્તીમે, ડારે શંગે મેખ
રવી સ્વાંગી ઓર સંસારકી, ટીંગા કદી નીલન
તરે ન તારે બાપડા, મોખત ચાગે ખાન

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

ઈતી શ્રી હીંસાકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી અહીંસાકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ સતગુર વસ્યા, ગરક શબ્દ કે માય

આક પહોર આનંદમાં, હી સા ઉપજે નાય

રવીરામ રમી રઘા, પ્રેષ ન ઉપજત દોષ

મન લાગ્યા મહેબુબમે, બ્યાં દેખું ત્યાં મોખ

રવીદાસ શીતળ વચન, સગકુ કંઠુ વીગેપ

દેખે સખેધટ આતમા, મુભરભયોં હીય લેખ

રવી પરમ દયાળ સંત, સદા નીરમલા જેહ

ધર્મ અહીંસા પાનવા, પ્રગટ દુવા ધરી દેહ

રવી સ્થીર ખુદ્ધી નકી કામતા, કામસ ચીત સાક્ષાત

તાપહી ત્રીવીધ વીલે દુવા, કરેન કાહુમેં ઘાત

રવી પ્રકૃષ્ટીત મન રહે, આનંદ રૂપ અચાગે

હી સામે હારી ચલે, મનડી વચન અર કાગે

રવી અહીંસ ધર્મ હે, પાલે સંત મુળન

દુરાચારી સાધકા, સંગ કીગે તન હાન

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

॥ ૭ ॥

ઈતી શ્રી અહીંસાકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી દયાકે અંગ પ્રારંભ

- સતગુર સદા દયાળહે, સદા દયાવત સંત
હરી સખકા પોપણુ કરે, સ્થાવર જ ગમ જંત ॥ ૧ ॥
- રવી બેઠત ઉઘત દયા કરે, બોલે વચન દયાળ
શરણે આયા સો ઉગારહી, સંત સખકા પ્રતીપાળ ॥ ૨ ॥
- રવીદાસ એક દયાવીના, જેસે દ્રષ્ટ બધીઠ
કુકરમ કરત ન હારહી, દીન દીન અધમ અરીઠ ॥ ૩ ॥
- રવી દયા જા ઘટ બસે, તાઘટ જ્ઞાન વીવેક
યત જોગ તપ દાનમે, ધ્યાનમે દયા વીશેક ॥ ૪ ॥
- રવીદયા દીલ વીચ રાખીયે, જ્યું સુખ સંચીત ધન
જ્યું કામી નીત કામ વશ, જ્યું જલ મીન પ્રસંન ॥ ૫ ॥
- રવીદાસ જાકે ઘટહી, પ્રગટી દયા પ્રકાશ
સતગુરકે સત શબ્દમે, આયા દ્રઢ વીશ્વાસ ॥ ૬ ॥
- રવીદાસ જાકે મેલહે, બોલત મુખે મધુર
સુગંધ ખીચારી ખીન દયા, હીંગે મદ્યા કપુર ॥ ૭ ॥
- જેસે ખાસવીન પુષ્પઢી, ઇંદુ રસવીન કાસ
જ્યું ઘત વીન અનતુન વીન, યુ વીન દયા વીનાશ ॥ ૮ ॥
- રવીજ્ઞાન તાનવર મુઘડ નર, રાગ અઝાપ છતીસ
દીપેન હીરે ખીનદયા, ઘડ ન બોલે વીન શીશ ॥ ૯ ॥
- રવી તનપર મનપર ઇંદ્રીપર, કુલપર દયા કરત
તન મન ઇંદ્રી મુખ સહીત, અતે નગક પરંત ॥ ૧૦ ॥
- રવીદયા સખમે રખો, ચીની અપની અંશ
થહા કીટ પત ગ લગ, બ્યાપક આતમ અંશ ॥ ૧૧ ॥

રવી પાંવ દેખકર માંડીયે, દ્રષ્ટ દેખ નીહાર	
વીન દેખે હરીપ્રા ઈચ્છા, દેખત દયા વીચાર	॥ ૧૨ ॥
રવી નદી ત્રોટે તીનકુ, તર અર પાત સમેત	
સમગ્ર ગાલગજ પીછયે, હરીજન કરે ન ખેત	॥ ૧૩ ॥
રવી દયાકા અંગ અનતહી, ઝોગખ અપરંપાર	
દયાવંત સો હરી ચલે, સ્વાગીકે શીર ભાર	॥ ૧૪ ॥

ઈતી શ્રી દયાકે અંગ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી નીંદકે અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ સતગુરુ કીપા, જાકુ હે નીરધાર	
ની દા નકરે કાહુકી, વ દે વાર વાર	॥ ૧ ॥
રવીદાસ નીદક પુરપકુ, પ્રીત નડીજે ચેર	
દેખત વપુકર પીછયે, જા નમુઝ રસ ઝેર	॥ ૨ ॥
રવી નીંદક સામા મગે, ભેટે ભીડ લગાધ	
દાન પુન્ય જપ તપ સંજી, કીપા વૃથા હોષ જાપ	॥ ૩ ॥
નીંદકસે રવીદાસ દહે, ખેડ ન કાજે ખાત	
આગે લક્ષપણ દાખવે, પીકે દેવે લાત	॥ ૪ ॥
રવી ની દક આવન દેખકે, શાની મુંદે આંખ	
ની દક જીવ્યા કંતની પ્રેમાકી કંતંત પાંખ	॥ ૫ ॥
રવી નીંદકે હરદે જલે. સગ કાવકી ઝાલ	
સંત શરકે સો રહે, દ્રષ્ટ દેખત તતકાજ	॥ ૬ ॥
રવી ની દકકે ચીતમે રહી, નદી ઈટકે ઈટ	
ની દે સતગુરુ સ વકું, જુગત સહીત જુગનીશ	॥ ૭ ॥
રવીદાસ ની દક નીકટ, સત નરહે પગ રોપ	
પરી રહે કહું રખ તર, કે સતન સંગ જોષ	॥ ૮ ॥

- રવી ની દકકું નીંદક મીલે, કહે બહુબાત બનાવ
ચાંદા અણુજતા સંતકા, દેવે દેખ ગણાવ ॥ ૯ ॥
- રવીદાસ મુખસે નીંદક, બોલે વચન રસાલ
પુછેસે પેટ ફારહી, ચોરહી છુત કરાલ ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ ની દક નર, જ્યા જીવન તીલુ કાળ
અવતરહી પંખી પશુ, અનુક અહી કાગ શીયાળ, ॥ ૧૧ ॥
- રવીનીંદે વાકુ વદીયે, દેખીમે રખ હેત
છોઈ ટખડતા લાખમે, પીસર ભય સન હેત ॥ ૧૨ ॥
- રવી સતયુગ હીરણા કંસ નીંદક, માર્યા નરસંગ લાલ
ત્રેતા રાવણુદુ હુણ્યા, કાપર કંસ સીમુપાલ ॥ ૧૩ ॥
- રવી હરીજનકા નીંદક, માર્યા બાધી સેત
સાધુકી નીંદા કરે, દુખીત હોત નર પ્રેત ॥ ૧૪ ॥
- રવી સાહેબકી આતમા સકલ, બ્યાપક પીંડ અઘાંડ
જ્ઞાન ખુઝ નીંદા કરે, વાકુ દેત જમદંડ ॥ ૧૫ ॥
- રવી ની ઘા વંઘા જીવ ખુધ, તજે કામ સંત સુખન
વંદે ભક્તી વધતહે, નીંદકકા તનહી હાન ॥ ૧૬ ॥
- રવીદાસ નીંદક મત મરે, હમહી મરે તો ભલ
સખકા પાપ સમેટલે, જુગ જુગ જીયે અટલ ॥ ૧૭ ॥
- રવીદાસ ની દક મત મરે, મરે હમારા મન
જુગે જુગ ઉપજે ખપે, નીંદક કેરા તન ॥ ૧૮ ॥
- રવીદાસ કહે નીંદક જુરા, હમકહે નીંદક સાર
કુટુંબ સહીત નરકે પડે, લેધ ઓરનકા ભાર ॥ ૧૯ ॥
- રવી નીંદક નર ભલા, લીધે ઓરનકા પાપ
જીવ રાયલ જમદુતકા, બેઠે આપ અઘાપ ॥ ૨૦ ॥

ઈતી શ્રી નીંદાકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી વાદકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ વાદ ન કીજીયે, લેખ સતગુરકા દસ્ત	
સમજી જુઝી સુખ રહે, સો સાધુ અવ મસ્ત	॥ ૧ ॥
રવીદાસ વાદ ન કીજીયે, વાદે વીખરે મન	
કંકર ગાંઠ ન બાંધીયે, છોડી અમુલ રતન	॥ ૨ ॥
રવીનવરા વાદી નવનવી, લાવે વાત બનાય	
સામા સામીશીધડયા, અડે ભડે અભડાય	॥ ૩ ॥
રવીદાસ વીવાદહી સરપહે, દુ વચન પ્રગટયા ઝેર	
ડરયા મમત રૂપી ફણે, આઈ કુમતકી લેહેર	॥ ૪ ॥
રવી હરીજન સો હરી ચલે, રહે રામકી સરણુ	
વાદી સો બકવો કરે, સાધુ ધરત નકરણુ	॥ ૫ ॥

ઈતી શ્રી વાદકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી સુરાકો અંગ પ્રારંભ

રવીદાસ સાચા શુરમાં, કાઠીમધ્યે કાચ	
જેસે અંદન રંખડા, જહાં તહાં નહી હોય	॥ ૧ ॥
રવી શુર સોઘે મીલે, ફટી આંખ કર લેખ	
સનમુખ ધસે ખસે નહી, લડે વીણહી ધડ સોચ	॥ ૨ ॥
રવીદાસ સરકે નહી, સો શુરા સચી પાર	
પાંચ પટકે પવકમે, ઉતર જાય દુલ ધાર	॥ ૩ ॥
રવી સરપ શોભીત લલા, ધજ બાધ્યા હથીયાર	
આંચ સુરાંકી નાંસકી, ખાચો પુઠેં માર	॥ ૪ ॥
રવી કચેરી કાપરા, મુંજા મરડા મરડ	
જીવ આપણો લે ભાગીયા, વયસી નીકસી સરડ	॥ ૫ ॥

ઝલકણ મલકણ કુલકણ, એહ રવી મીલે હનર	
શુરા શુભટા મહોકટા, કહીયે કહો એક નર	॥ ૬ ॥
ઓછા આછા રવી હલક, કાચેરાં ધધ કતરાય	
ઝડ શુરાકી નાસહે, અંત ઈન્ન અતરાય	॥ ૭ ॥
સમર જીતશુરા નહી, સતી જલ અંગાર	
વે નહી શુરા વે નહી સતી, જલમર દુવે ખુવાર	॥ ૮ ॥
રવીદાસ મય મારહી, સો શુરા જગ માંહી	
ઓર હંતહી સખ જીવકુ. શુરા કહાવે નાહી	॥ ૯ ॥
શુરા પ્રરા સો રવી, મારે કામહી ક્રોધ	
શાંતી દેવે સખનકુ, લહે આતમ નીજ બોધ	॥ ૧૦ ॥
ઈતી શ્રી શુરાકો અંગ સ પુર્ણ.	

ઈતી શ્રી વ્યાજકો અંગ પ્રારભ

રવી ધરણી લાવે ગ્રહસ્તકી, માનત હોકર આપ	
સ્વારથે સંગ્રહ કરે, વ્યાજે સરજે સાપ	॥ ૧ ॥
રવી સાધુ નામ ધરાયકે, આપે પૈસા વ્યાજ	
મહા પાતકી જીવતો, મુવે નરકકે સાજ	॥ ૨ ॥
રવી કહે બાહર શીત દેખાવહી, કીરતન કરહી ગાજ	
પરપંચ દર પુજા લીંગે, દીયે વાણીયાકુ વ્યાજ	॥ ૩ ॥
રવી કલીયુગ સાધુ સ્વારથી, માયા ભેલી કીન	
વ્યાજ સહીત વેપારકુ, લે વણીયેકુ દીન	॥ ૪ ॥
રવી કેતીક રહી વાણીયા ધરે, કેતીક રહી ધર માંય	
માપે અધવચ ઉઠગયે, જીત હોય ભટકાય	॥ ૫ ॥
રવી સેવક શરમા શરમતે, સરવસ સુ પે માલ	
મે સાગી વ્યાજ દીયે, અતે બેહુ બેહાલ	॥ ૬ ॥

- રવી જ્યુ' લીજે ત્યુ' દીજીએ, આણી દીનસા પ્રેમ
કનક કરસણી શુકદી, નીત પડે ત્રણા હેમ ॥ ૭ ॥
- રવી શીખતો એસા ચાલીયે, ગુરપર સાચા પ્રેહ
મહંદરકે મુઠવીયા, કનક કામની ગ્રેહ ॥ ૮ ॥
- રવી માયા ધારી સાગીક, શીખ દેવ માયાય
ખરચે નહી એ બ્યાજકુ, દોહિ પડે દ્રોહ જાય ॥ ૯ ॥
- રવી બહાર કહાવે મહાગુણી, કુદુ'બકી રમે સનંધ
વાહકરે વહેવારકી, બધાયા વણુ બધ ॥ ૧૦ ॥
- રવી બ્યાજ સરખી વાહલે, જોધિહી કાંટા ફેધ
ત્રણાકા ઉર બ્યાપે અગન, સોકયુ' બચે મહેલ ॥ ૧૧ ॥
- રવી ગરવા શીલ સંતોષકા, બહાર દેખાવે ચહેન
નીચી દ્રષ્ટે ખેંકહી, ધ્યાન લગ્યા ધન લેન ॥ ૧૨ ॥
- રવી કહે ચોર અર ચીતરા, બગા ખીલી મહાનંત
આપ રખે પરમારકી, ગણેન સનગુર સત ॥ ૧૩ ॥
- રવી કહે નવી નવી વાણી કથે, લોકાકુ રીઝાય
લીયે પુજા દીયે બ્યાજકુ, વાણીયાકે ધરં જાય ॥ ૧૪ ॥
- રવી લેખા ચોખા સખ કરે, લીયે ઉપરકી મુંડ
કે કોયકુ વીધાજે દીયે, કે ધર ધાલે ઉંડ ॥ ૧૫ ॥
- રવી કોય કાશી કુના કીયા, નહી દેનેકુ જાત
ધરકી આગ ધરમે લગી, કીસે મુનાહિ બાત ॥ ૧૬ ॥
- રવી રાત દીવસહી આરડે, માયા લાવે છુંડ
સો પેસા બ્યાજે દીયે, હોય એર કે છાંટ ॥ ૧૭ ॥
- રવી તન મન ધન સમ અરપીગે, મુખે શીખકુ કહે બેન
સો પેસા બ્યાજે દીયે, અહી અવતરે એન ॥ ૧૮ ॥
- રવી સાધુ નામ ધરાયકે, કરે વણુજ વેપાર
પરમારથ બુદ્ધી નહી, નરક પડે નીરધાર ॥ ૧૯ ॥

- રવી રીઝાવી માયા લીયે, ધનકું ટેવકું હેત
સોઇ રવરવ નરકમે, હુબ્યા કુટુંબ સમેત ॥ ૨૦ ॥
- રવી સાધુ હોય કરે, બ્યાજ વટો વહેવાર
પરમારથ પ્રીછા નહી, અંતે હોય ખુવાર ॥ ૨૧ ॥
- રવી એક મુછ એક મુછવણુ, દોઉ ગુરકા શીષ
એક વણુગ કરે આપણા, દુળ માંગે ભીખ ॥ ૨૨ ॥
- રવી માયા મુંડીયે જકતમાં, સેવક કીયા અનેક
મહસ્થ ગુદરાની કરે, ગુર સંતકી ટેક ॥ ૨૩ ॥
- રવી માનંત કે મંદીર ગયા, લેખ સમરીયા ધન
પરમોધીને લાવીયા, સંસારીકે તન ॥ ૨૪ ॥
- રવી એકદીન ધન ધરમે રહે, તો હોય બ્યાજમે ખોટ
વાણીયાકે ધરં લેગીયા, લીખી લાયા ખત મોટ ॥ ૨૫ ॥
- રવી દોનોકું આદર દીયા, રખ્યા દોનુકા મન
આયા અભીયાગત પાછા ગયા, કહે ધરમે નહી અન ॥ ૨૬ ॥
- રવી દાણા ખાણે ધાલીયા, પૈસા કરનેકી પેર
રોટી તો રહી લોકમે, થે સ હલાવે ઘેર ॥ ૨૭ ॥
- રવી ખાણુમે લખ ધાલીયા, દસમુંડા લખ અન
કાલ પડે તખ કામકા, ઉપજેગા બહુ ધન ॥ ૨૮ ॥
- રવી શી શીખામણુ ગુરતણી, સંઘરો કરોન કાંઈ
લેણા દેણા છોડદે, સમરો સમરથ સાઈ ॥ ૨૯ ॥
- રવી અચરજ દેખીયા, નીરપ્રેકી કુવમાંકી
કુવ કલણુમાં કલી ગયા, નીડલેકા કણુ નાહી ॥ ૩૦ ॥
- રામ ભગ્ને રવીદાસ કહે, કર સંતનકી સેવ
અબ્યાગતકું આદરો, મનથી મુક અહમેવ ॥ ૩૧ ॥
- રવી બાના ધારી બારણે, આયસો અબ્યાગત
અવગુણકું દેખે નહી, સોઈ સાચી ભકત ॥ ૩૨ ॥

રવી સંધરો કરે સો સરપહે, વ્યાજેદીએ સો દઈત	
નરક પડેગા બાપડા, કુટુંબ કબીલા સહીત	॥ ૩૩ ॥
રવી ખાવો ખીજાવો વાપરો, હરીદાસનકે હાથ	
સતગુર મુખસે યુ' કજ્ઞા, માયા ચલે ન સાચ	॥ ૩૪ ॥
રવી માયા દાસી દાસડી, જાહેર પરે ખરચાય	
માયા રખડી બગવમે, મોજગજાહી હો જાય	॥ ૩૫ ॥
રવી માનંત હો માયા રખે, ખલ સોઈ ખરચે નાહી	
ગધા હોઈ લોટફી, ભુંડી બોમી માંડી	॥ ૩૬ ॥
રવી શુભ સાચકું બીખડી, દીએ દોઢડા એક	
દીયા સો અવરથા હુવા, અવગુન હોય અનેક	॥ ૩૭ ॥
રવી સુમકી સ ગતે, મનહો, જાવે મુમ	
ધરમે ધન દારવા રહે, બુખે ખાડે મુમ	॥ ૩૮ ॥
રવી સુમ સપને આવડી, ધન દેતહી વ્યાજ	
પોલી ધીકુ મેલકર, પાપી ચાવે વીયાજ	॥ ૩૯ ॥
રવી શુભ નહી દાતા નહી, નહી કોઈ સામ હજાર	
મન ઉન્મુની હરી ચરણ રખ, રામ સકળ સરપુર	॥ ૪૦ ॥
ઈતી શ્રી વ્યાજકે અંગ સંપૂર્ણ	

અથ શ્રી મતલબકે અંગ પ્રારંભ

રવી બાત બાતમે બાતડી, ધાત ધાતમે ધાત	
મતલબી જે માણસા, અટપટી કહીન જાત	॥ ૧ ॥
રવીકો પરમારથી, મીલતા નહી કો મોય	
અપની મંતલબ સળ તકે, ન તકે પીરાની હોય	॥ ૨ ॥
અપના મંતલબ સળતકે, રવીકહે આજુગ માય	
પરમારથકું ધાકરે, એસા કોઠિ નાય	॥ ૩ ॥

- રવી અપની અપની આપદા, સખકુ લાગી જોર
પરમારથકે કારને, કપટી કરે ન સોર ॥ ૪ ॥
- રવી પરમારથકે કારને, કોઈકુ નાવે દાઝ
સોર કરે સંસારમે, અપની મતલબ કાજ ॥ ૫ ॥
- રવી મતલબકે લીયે, કથે મથે કહે જાન
આગેકા અનુભવ ઇપે, અપની ઉઠાવે વાત ॥ ૬ ॥
- રવીદાસ મીલેન કાહુકે, અપને મતલબ માંય
અપની પીડા કારણે, મન માને તીહાં જાય ॥ ૭ ॥
- રવી કલેશ કલપના મતલબે, અજસ આજુગ માય
સખહી દુખમે દઝતહે, સુખીયા કાઉ નાય ॥ ૮ ॥
- રવી કલીયુગ લીયે કલપના, આયા શબ્દહી માંય
મતલબી વીશેપતા, નીરબે કાઉ નાય ॥ ૯ ॥
- રવી શીલ સંતોષ આધીનતા, ગરવા બહોત મણાય
અંતર ગત મતલબ ભર્યા, ન સરત તખલિં જાય ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ કલયુગ આપ્યા, ભજી લે રામદ્રઢ ધીર
માયા કાજી મતલબી, તીહાંન મોહે શરીર ॥ ૧૧ ॥
- રવી કલીયુગ આયા કેશવા, કીજે કોન ઉપાય
જ્યાં દેખુ' ત્યાં મતલબી, કીનસે જુઝુ ધાય ॥ ૧૨ ॥
- રવી મહાગુણીહે મતલબી, અંતર ગત લોભાય
રામજનનમાં ના રહે, દોહો દીશ દોડયા જાય ॥ ૧૩ ॥
- રવીદાસ કલીયુગમે, કેસે રહેવે મન ઠોર
ભાવ ભક્તી ના ઉપજે, ઉપજે મતલબ ઓર ॥ ૧૪ ॥
- રવી મનસે મતલબ ઉપજે, માયાકા તો રંગ
આધ્યાકરે બહુ ચંતમે, કાયા માંડી કુચંગ ॥ ૧૫ ॥
- કહે રવી કેસે રહે, એકુડે કલીયુગ માંય
સખ પ્રારચીત ત્રગટીયા, નેમ ધરમ કહુ નાય ॥ ૧૬ ॥

- કલયુગ અણુધટલુ કરે, કલેશ કલપના નેર
મહાલે માનંત મનવીયે, કાસે સુનાહિ ગ્રાર ॥ ૧૭ ॥
- રવી મતલખીકુ મીલતે ચકે, વ્યાપે કાટી વીકાર
કહું કહુ તો ના સુણે, ઉલટા કરે ખુવાર ॥ ૧૮ ॥
- રવી મતલખી માયા તકે, ચકે ન આપ સંભાલ
શીખામણ સતગુર દીયે, તો લે કહે આગ ॥ ૧૯ ॥
- રવી મતલખીકુ નાગમે, સતગુર કેરા સગ
મન જાણે છેટ અજા, ઉપર દેખાવે અંગ ॥ ૨૦ ॥
- રવી કરમ કીચમે કલી રહ્યા, સાધ મોડી સ સાર
મતલખ મંદા ઉરમે, કાન ઉતારે પાર ॥ ૨૧ ॥
- રવી કરમી કીચમે કલી રહે, મતલખકે સંસાર
સખદ સતગુરકા લખે, તુરતહી ઉતારે પાર ॥ ૨૨ ॥
- રવી મતલખ રહે હરી નામસે, જવ સાગરકે ખાંધ
સતગુર સંત કાઢે તુરત, કુળ કાઢે નાથ ॥ ૨૩ ॥
- રવી કહે મતલખ મેરા નામકા, રાખુ શેવા માય
જવમે કુળત રાખીયે, બલકર દેજો બાંધ ॥ ૨૪ ॥
- રવી જાંગી જરમના, જવ સાગરકે ખીચ
ખાના ધારીકુબહુ, કરમ કાદવ કીચ ॥ ૨૫ ॥
- રવીદાસ તકે જાતહે, તાકત નાવે પાર
બલકર દેજો બાંધડી, કાદો કરં કરાર ॥ ૨૬ ॥

અથ શ્રી મતલખકે અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી સલુકવીન મલુકકો અંગ પ્રારંભ

- રવી મનપત શીરે મલુક હોઈ, સલુક નહીં સવલેશ
સાધુ હોઈ સ સાગમે, કરત કરત ઉપદેશ ॥ ૧ ॥
- રવી પહેરવેશ તરશાવડુ, કે ઝીણા વાસતા શાર
બાહેર મલુક હે સલુકવીન, બીતર ભયાં ભ ગાર ॥ ૨ ॥
- રવી બાહેર મલુક હો રહે, માંહી નહી સલુક
આંખે અરક દેખે નહી, આપો આપ ઉલુક ॥ ૩ ॥
- રવી મલુક હોઈ એકાંતમે, બોધ કંઠે દ્રઢ બ ધ
હરી ગુરુ સંતસે ચોરીયાં, એહે ઉલુક દીન અ ધ ॥ ૪ ॥
- રવી મેળ માયાસે રખે, રખે મલુક હોઈ માન
દંભ દેખાવે જકત મે, બગબુઝ માંડે ધ્યાન ॥ ૫ ॥
- રવી મલુક કર માળા શીરે, ઉંચ હુમારી ઇંદ
અમૃત વાણી આચરે, માયા ઉપર દ્રષ્ટ ॥ ૬ ॥
- રવી દોહચાર મળી બેઠહી, મલુક કરતહી રાગ
મહા જ્ઞાની હોઈ શીરે, માયા ઉપર જાગ ॥ ૭ ॥
- રવી એક હોવે થાણાપતી, એકહી હોવે વીહંગ
માયા લેત મલુક હોઈ, ઢંગ નાહી નીદ ગ ॥ ૮ ॥
- રવી માનત હોઈ શીરે રહે, મલુક મલુક લે સ ગ
રાગ કરત સખ રીઝવે, બાહેર રહે અસ ગ ॥ ૯ ॥
- રવી શોભ સડ લોભી અતી, મોઈ રખે રખવાળ
મહા મલુક માયા રખે, પરમારથ દીયે ટાળ ॥ ૧૦ ॥
- રવી મોઈ રખે ગુણી, રખે ગુણસે પ્રીત
ગરીબહુ ગુજરે નહી, ગ્જે મે રખહી રીત ॥ ૧૧ ॥

રવી એક સંઝે એક મેળવે, દોનુઠા એક મન	
એક મલુક હોઈ શીરે, એક ધનકરે જતન	॥ ૧૨ ॥
રવી એસે પ્રપંચ જકતમા, પહેરહી મલુકની ભેખ	
બાહિર સતગુરુકે નમે, અંતર ગતમે દેખ	॥ ૧૩ ॥
રત્ની રાગ અલાપી કરહી, લજન મગહી રંડા રંડ	
મલુકમલ કલકા શીરે, જગત લાગ મહા બ ડ	॥ ૧૪ ॥
રવી મુસ્તકપર ફેંટા મલુક, તીલક બનાવત ભાવ	
શીલ સતોપ દેખાવહી, લીચે રીઝવીકર માવ	॥ ૧૫ ॥
રવી રામ રટણ કરત, ઓરહુ કહે કહો રામ	
માવ મતા હમકે દીયો, આવે સંતકે કામ	॥ ૧૬ ॥
રવી મલુક ગાયેકા એક મતા, સલુક સપને નાહી	
કે માયા બ્યાજે દીયે, કે ગાડત ધરમાહી	॥ ૧૭ ॥
રવી લેનહાર શુકર કુકર, અંતે હોત અવતાર	
દે નહી રંગી ગોડીયા, લોહુકા કરતહે આહાર	॥ ૧૮ ॥
રવી મલુક હોઈ મુલુક શીરે, સલુક નહી લવ લેશ	
સતગુરુકી પુજા વીધી, લહેન રીત રવેશ	॥ ૧૯ ॥
રવી મુખ મલુક વસ્ત્ર મલુક, પાધ મલુકહી સાર	
સકલહી શોભા સલુક વીન અને લોનકી લાહાર	॥ ૨૦ ॥
રવી મંદીર માયા સાચાવત, કે લોભીકે સુમ	
રામ નરટયા નાહી ખટયા, અત પડેગી બુમ	॥ ૨૧ ॥
રવી સો બની સખ સ્વારથી, આપા રખે અપાર	
સાધુ આવન દેખકર, જાવો દુસરે ઠાર	॥ ૨૨ ॥
રવી મંદીર મલુક સોહામણા, ચોક મલુક પટ સાલ	
રખવાળા રાખસ જસા, કયું રીઝે દરદાવ	॥ ૨૩ ॥
રવી સંઘ સતગુર ના ગમે, બોલે મીઠા બોલ	
ઉપર કરતહે કટપટ, જીતર હાથા હોલ	॥ ૨૪ ॥

રવ સલુકકું સનમુખ રખે, દાસ હોવે સખ દેવ
 માનત જે મનમાંગમે, અંતર નહી અહ મેવ ॥ ૨૫ ॥
 રવી સંધરે સંચો નાકરે, જ્યું આવે તોં જાય
 સાધુ મુખ સ ચો કરે, પોતે ખાય ખવાય ॥ ૨૬ ॥
 ઈતી શ્રી સલુકવીન મહુકકો અંગ સંપુર્ણ.

અથ શ્રી મહાનંતકો અંગ પ્રારંભ

રવો માનત માયાસે રતા, રામ રતા કહુ નાહે
 રામ રતા કોઉ સાધવા, માયા નહી મન માંય ॥ ૧ ॥
 રવી માનતકી માયા નીપત, હરી દાસનકી દાસ
 નીજ દાસનકી હી હે દહેણવી, ચરન કમલકી આસ ॥ ૨ ॥
 રવી સહેજ સમરે પગચાંપે, દાસરહે પગ ભેર
 ખોલે નહી મુખસે, માનતકું નહી મહેર ॥ ૩ ॥
 રવી ઠોર ઠોર ખાંધે ઝુપડા, ઉનકા લેત હીસાળ
 સો માયાકું સંચે રખે, અંતે હોત ખરાખ ॥ ૪ ॥
 રવી મંદીરમેસે ઉઠ ચલે, સાધુ અબ્યાગત
 સ્વારથીકું સંગે રખે, કહેા ઉનકી કોનગત ॥ ૫ ॥
 રવી માનત માયા સંચરી, જય દેખવાવે બહોત
 રહેગા ધન જહાંકા તહાં, જળ આવેગા મહોત ॥ ૬ ॥
 રવી માનત માયા સંચહી, ના ખરચે ના ખવાય
 શુવા શીયલ સેવતાં, ધ્રુવકા લાભ કમાય ॥ ૭ ॥
 રવી ધરકા લાડા ખાતહે, પૈસા દેત વ્યાજ
 રામ ભજન રીઘે નહી, કયુંકર સરસી કાજ ॥ ૮ ॥

રવી છુટયાયા વહેવારસે, શીર બાંધ્યા વહેવાર	॥ ૯ ॥
સંસારમે રાજી રહે, સાધુમે અકુંકાર	
રવી માયા સો કાયા કહત, કાયા લહારે સખ	॥ ૧૦ ॥
કાયા સાચી માની જળ, માયામે મતલબ	
રવી મોવત માયા સાંભળે, દેખત ડોરત પાસ	॥ ૧૧ ॥
લેણાકા લેખાકરે, કાઢિકા નડી વીશ્વાસ	
રવી કરમી કુટીલ સ્વારથી, વાતુ કરત એકાંત	॥ ૧૨ ॥
ધરમી પાસ ન બેસીયે, કરાવે ધરમ અન્ધાંત	
રવી આઠ પહોર રહી આપદા, ફડકત બોર વાર	॥ ૧૩ ॥
મડીયા મરડાતા શીરત, ધરમે નાહી લુવાર	
રવી ધરમે અન ધનકી ભયાં, બહાર હોતહે રંક	॥ ૧૪ ॥
સાધુ મનન મોડહી, અનમથતે એક ટંક	
રવી અખીલમે બહુ ધરખા, રહીયામે બહુ રીસ	॥ ૧૫ ॥
સ્વારથ જહાં અપના સરે, હસ કરના મત શીસ	
ગુર તેસેકે ગુર ટીકા દીયા, સંત દ્રીયા સરદાર	॥ ૧૬ ॥
કુટણુ માંહી કુટાયગા, માયા કેરી લાહાર	
રવી કુકુ બકુ પોખત કર, ચરચા કરતહે બેઠ	॥ ૧૭ ॥
ઓરકુ અન તપાતહે, આપ સ્વાનકી એઠ	
રવી વીખ ધારીમે વેગળા, રહે સખમે એકાંત	॥ ૧૮ ॥
મહાંતકા મનનીરમજા, દુરહી રહે દુવાંત	
રવી મહાંતસો માયા તજે, આટણુ અંતર આઠ	॥ ૧૯ ॥
રામ સદા સંગે રહે, સોઝ રહે ભાવે ત્રાડ	
રવી માતા ભગની ભારજા, પુત્ર અર પરીવાર	॥ ૨૦ ॥
ત્યાગે બહોર નહી રખે, સો મહાંત તન સાર	
રવી મહાંતમો માયા રહીત, પરમારથ પર પ્રીત	॥ ૨૧ ॥
જહાં બેઠે તહાં વાપરે, આપે રહે અતીત	

રવી સંગી સચા મોઈ રહી, પરમારથ કરે પુઃ	
મહાંત સદા ઉદાર મન, ઝાડી કહાગ જુઃ	॥ ૨૨ ॥
રવી મુખી અધીકારી મો ખરા, રખે અપના અધીકાર	
પરમારથ દેવો કરે, કોઈન પાવે પાઃ	॥ ૨૩ ॥
રવી માનતહો સ્વારથી, મંગી સ્વારથી હોય	
મુખપર કોઈં સંતકહે, પીઠે રહે સખ કોય	॥ ૨૪ ॥
રવી ગુર નાંદીક સાધુ નાંદીક, રામન દીક સખ સહાય	
ઉનકે પાસ ખેડે નહી, રહે સમદ્રષ્ટ સદાય	॥ ૨૫ ॥
રવી મહાંતકુ ભાવે મીઠ્યા, ગુનકા ચ ગે ગોવીંદ	
ઉનકી કર ની ઘા કરત, સો પગત માયા રદ	॥ ૨૬ ॥
રવીદાસ મહાંતસો, અંતર નહી અહંકાર	
તીન લોકકી ચ પદા, લગત નામ વીન ધાર	॥ ૨૭ ॥
રવીદાસ મહાં તસો, રહે નામ લેહે લામ	
શુભ અશુભમે રમે, કછુ ન લાગે કામ	॥ ૨૮ ॥
રવી મહાંત માનત અતરા, જોસેઈઅવનીંબ્યોમ	
માનતકી ખુધી વીકલ, માહાંત પ્રખી સોમ	॥ ૨૯ ॥
રવી મહાંત દેશાતરે, માયા આય દુવામ	
જખ જખ ધન કછુ નામીલ્યા, તખકી હોત ઉદાસ	॥ ૩૦ ॥
રવી માહાંત કામન નીમવા, મીટી સખ તાણા ખેંચ	
ધન પવરાવે પાવેકર, વસ્તર દેવે વેચ	॥ ૩૧ ॥
રવી મહાંતવસ્ત્ર વહેચલી, ધન કાટલી ધર માંચ	
માનત મહાંત અતરા, સતગુર કહા સમઝાય	॥ ૩૨ ॥
રવી માનત શીરદા રીતકે, મહાંત રહે નીરદાવ	
સરસ નરસ માન તમના, મહાંતકે અલે લાવ	॥ ૩૩ ॥
રવી મહાંતકુ કછુ ના ગમે, સત પુરપકા સંગ	
મહાંત નીત સત ચ ગમે, રહેત હરીકે રગ	॥ ૩૪ ॥

રવી સંગ ગમત નહી તનકે, હરહી રાખન બધ
હરતીકી અસ્વારીકર, ધુપ લેત દુરગંધ
રવી માન મનલબ્ધા મીટયા, સત્રીયા માયા ફેદ
આગે અતીનાશી રમે, પીછે પરમાન દ

॥ ૩૫ ॥

॥ ૩૬ ॥

ઈતી શ્રી મહાનનકે અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી પ્રતાવકે અંગ પ્રારંભ

ઉલટે ઉલટે ઉપજી, રવી રામ પર રીઝ
મેરમજી તું મોરસા, મેહુ ચમકની પીજ ॥ ૧ ॥

રવીરામ એસે રહત, લગાહે અપના નેહ
જહુ ચમકસી પીજલી, ત્યાં વરસંતા મેહ ॥ ૨ ॥

રામ દીવસ રવી રામકી, વીસરત નાહી બાલ
સ્તેહ લગ્યા નર બેહરી, બેટે તેર સાથ ॥ ૩ ॥

રવીરામ રીદીયે રમે, સુરતી સે ઝક ઝોલ
વીસરત નાહી વાતડી, વીસરત નાહી મુરખોલ ॥ ૪ ॥

રવી રતી ન છુટહી, રામ તુમારા સ મ
રીદીયે ઝાક ઝમાલ નીત, દીન દીન ચઢતા રંગ ॥ ૫ ॥

રવી રામ રહી તુમતીના, નજર ન આવે દાય
સંગ તુમારા રામજી, વીસરત નાહી મોય ॥ ૬ ॥

રવી સતયુગ સંત હરી, તુમતીના મન ન મેરાધાય
નજર ન આવે મેરડી, તુમતીન ત્રીભુવન રાય ॥ ૭ ॥

રવીરામ તુમ સખકી લહત, બહાર શીતરકી રાજ
મન મેરા ધાવે નહી, તુમતીન ગરીબ નીવાજ ॥ ૮ ॥

- બહાર ન નીકસે ધુકકે, રવીસ ગ રસાય
મનમે રહ્યા સમજકે, તુમ તનમે દરહાય ॥ ૯ ॥
- રવી રંગ રસાલહે, રદીયે રઘુપતી રાય
કોઢિ ન સમજત ખાતડી, સહેજે રહે સમાય ॥ ૧૦ ॥
- રવી આઘાદી સમમે, કોઢિ કરત ગવેશ
જામી-જીની વસીહે, એસા જાયા દેશ ॥ ૧૧ ॥
- રવી એસી વસ્તકા, ખુઝે કોન વીચાર
હર ધડી હરી હજુરહે, ક્યુંકર કહુંકાર ॥ ૧૨ ॥
- રવી કોઢિક ખુઝહી, ઉનહી રહ ચરવેશ
પટે શુભે પાવે નહી, વાતન જાવે પેશ ॥ ૧૩ ॥
- રવી પ્રીતમ પ્રગટી, પ્રેમ પહીચાણુ વાસ
સુધા સતગુર ભેટતા, હુવા રહે પ્રકાશ ॥ ૧૪ ॥
- રવી રામસો ખુઝહી, અગય અગોચર ખાત
ખુઝા સખહી ત્યા સખ્યા, તાકી બદગધ ખ્યાત ॥ ૧૫ ॥
- રવી રામકા રંગ ખીન, જ્યું આયા ત્યું જાય
દીવસે કુટે કરમમે, રાત્રી સુપન અધાય ॥ ૧૬ ॥
- સોપીછે વહાસે વરે, પાર બલસે પ્રીત
જ્યું આયા ત્યું જાતહે, રવી કહે લહતન રીત ॥ ૧૭ ॥
- રવી કાયક ખુઝહી, રામ અગ્રાદ નીદાન
રામહી કેરે નીજ ભજન, રામહીકા નીત ધ્યાન ॥ ૧૮ ॥
- રવી એસોનામ અમુલહે, ખુઝત વીરલા કોય
એસા અખ હ રામહે, કે લાય રામકા સોય ॥ ૧૯ ॥
- રવી કંથીયુગમે કોઢિના મીલે, સતગુર ખીન કોઈ ઓર
કહે રામકી ભક્તીદ્રઢ, નીશ્ચે રામકી ઠોર ॥ ૨૦ ॥
- રવીદાસ મીન્યા વીના, સોદીન એળે ખોય
રામ નામકા ઠોર લહે, જે કોઈ ટેહું હોય ॥ ૨૧ ॥

રવીરામ ભજે નહી, આઠે પહોર અચેત	
જનમ એજે ગયો આગસુ, હરીસે નાહી હેત	॥ ૨૨ ॥
રવીરામ જાણ્યા નહી, ગાડા ગફલત માંય	
આઠ પહોર અચેતકું, ઉજમ આવત નાય	॥ ૨૩ ॥
રવી રામ સભાગમે, ઘટમે બોલત બોલ	
એકદીન એ ઉડગતયગા, બજેગા ઢીલ ઢોલ	॥ ૨૪ ॥
રવીરામ સભાજલે, જળ લગી ઘટમે ગ્વાસ	
એકદીન એસા હોયગા, કાંઈ નબેસે પાસ	॥ ૨૫ ॥
વીસવાસન કીજે મનકા, રવી પંખીએ પ્રાણુ	
જતન કરતાં જીવકું, કાંઈ દીન કરે પીયાણુ	॥ ૨૬ ॥
ઝાડા જુડા તનકે કરત, રવી રહે નહી રેટ	
પડયા રહેમાં પીંજરા, કુટુંબ કુટુંગા પેટ	॥ ૨૭ ॥
જળ કાયા કરમાયગી, હોસી સળ ઉદાસ	
માતા માયા કુટહી, બહેન ભાણુજી સાસ	॥ ૨૮ ॥
રવી સેવક શરીરહી ઝાલહી, ખાદ દાય કર દેત	
તળાઈ ગાલમસુરીયા, બહોત દાખવે હેત	॥ ૨૯ ॥
રવી પંખે પવન ઢોળાવહી, તલાં ઝોળાં સે દાસ	
ચતુર સખા ચંપી કરે, ચરણુજીવી કહે તાસ	॥ ૩૦ ॥
રવી રાની વીતે રંગમાં, બેળી ભામની હોય	
હુમહી હુમારી દાસી હે, હુમ વજ્રજહો મોય	॥ ૩૧ ॥
રવી ઉઠયા આગસ મોહકે, બડ પંડીત પરભાવ	
હુંદ વરત વહાવમે કરત, કહું આચરનપ્રા બાત	॥ ૩૨ ॥
રવી લોટા બે ઉભા રહે, ખાસી ખજમત દાર	
દયા દરત જંગલ ગીયો, ચલે ધીર સરદાર	॥ ૩૩ ॥
રવી વસ્ત્રી વગડે ઉતારીયા, ચાકર બેડે ઠામ	
પહેર એકે લગી ઉદા, તાપે તપન ગુલામ	॥ ૩૪ ॥

રવી હસ્ત પાંઉ પખાલતે, લગીવાર એક પહેર હળવે હળવે પગ ધરત, ધડી પેંચાર ગયે ઘેર	॥ ૩૫ ॥
રવી ખાજઠ માંડકે, સેવક ચોરત તેલ ધડી ચાર ભાઇ જળે, ભયા રનાંતકા મેલ	॥ ૩૬ ॥
રવી સ્વામીનકે નવરાપીયા, સેવકે બલકર ડીલ પુઝત પાસત સો ભાઇ, ભાઇ ધટીકાકી ઢીલ	॥ ૩૭ ॥
રવી કમરી નાખી રૂઠ, તીલક થેલી જલ તંચાર તીલક ધરન સુમરન કરત, દુઠ ધટીકા ચાર	॥ ૩૮ ॥
રવી તીનમે આયકર ખેડતહે, વાત કરનકે હોય અગડ બગડ ચરચા કરત, વાર પહોર એક હોય	॥ ૩૯ ॥
રવી ધરકે ધરડાઈ મરે, સેવકે મન શુલ અકલાઈ ઉઠે જીવણુકે, ખેડે સુંધત ફુલ	॥ ૪૦ ॥
રવી શાક પાક સંજમ સકલ, પાયા શર સાધ સોધ સેજ ઢાળી આવીયા, તાપર રહેજુ સોધ	॥ ૪૧ ॥
રવી રાત્રી કરતહે રાગડા, મન મેલા જળ હોય ભલી બીડ દેખે નહી, તળ સમી સાંઝકા સોય	॥ ૪૨ ॥
રવી દીવસ રાત્રી એસે ગયે, ભરમે ભળ્યા ન રામ સો અપરાધી મનકે, કહો કહાં વીઆમ	॥ ૪૩ ॥
રવી રામ ભજન વીના, કરહી અનંત વીચાર પાવે નહી રામક, વીન ભક્તી કરતાર	॥ ૪૪ ॥
રવી રામ ભક્તી વીના, જમ બહુ કરશી રીસ તળ નીરનારા જીવકા, જાપ જાપે જીગદીસ	॥ ૪૫ ॥
દીન પીછે દીન જાતહે, રવી રહે નહી ધીર એકદીન ચલના હોયગા, ર કહી માતા મીર	॥ ૪૬ ॥
રવી રામ ભજન બીન થેલકા, નીશદીન રહત અચેત હરી સાથે હેવા નહી, સંસારીસે હેત	॥ ૪૭ ॥

રવીદાસ એસા જીવડા, વડત નરકમે જાન	
સ સારીમે પ્રીનડી, સાધુકે નદી માન	॥ ૪૮ ॥
રવી સહેજે પાવે રામકુ, નવમે જન્મકી ખીક	
રાજદ જો માને માનવી, સતગુર કેરી શીખ	॥ ૪૯ ॥
જ સાગીમે તોડી મન, ગી રામમે જોડ	
ખ ધનહે ખલુ જનમકે, સો પપમે નાખે છોડ	॥ ૫૦ ॥
રવી ઓર આજકત મે, સાહેબ ખીન નહી સાચ	
છોડ ગયે સખ છત્ર પતી, મોઈ રામમે રાય	॥ ૫૧ ॥
રવીદાસ ભક્તી નહી કરત, તાકુ સાહેબ રહ	
જહા સાહેબ ત્યા, સાચહે, જગત ભાવ તહા જુઠ	॥ ૫૨ ॥
રવી આદુલ્લ દેહમે, જગકી સાચ ગમાઇ	
રહ્યા તાકુ રામજી, કરત નાહી ભક્તાઇ	॥ ૫૩ ॥
જનમ જગતસે જો રહ્યા, રવી કહે ગમ પીસાર	
ભવ સાગર જુલા પડ્યા, કેન ઉતારહી પાર	॥ ૫૪ ॥
રવી કહે આવે રાતડી, તખ અ ધારા હોત	
શીર ઉગે સુરજ જખે, હોત વિનય વિદોત	॥ ૫૫ ॥
રવી ભારદર ભલ ભાસીયા, રહીયે અરણ્ય ઉર	
ખાહેર બીતર ન રાખીયા, રામ નીર જન નુર	॥ ૫૬ ॥
નુર પારવી નુરમે, મેરમ મનમે રાખ	
જેસી ગતમે ઉપજે, તેસી કહે મત રાખ	॥ ૫૭ ॥
રવી રાયે નામમે, જુગસે રાયે નામ	
રચતા નાહે ભગતકુ, ભક્તી વીન ભવ માય	॥ ૫૮ ॥
હરી વીનકો હેઠ નહી, રવી જુઠા ભાવ ભગત	
જગમે રાયે સો જગત, ભક્તીમે રાયે સો ભગત	॥ ૫૯ ॥
રવી કહે જાકુ જગત જુધ, મ ત ગમડી મુખદાર્ઠ	
રાચત ખહોત સંસારમે, સ ત સોન અંડીઠ સમાઈ	॥ ૬૦ ॥

- નામ સ ત વીન રવી કહે, કળહુન હોત કંઠ્યાણુ
 સાચી રામ સગાઈ હે, જુડી જુગકા જાણુ ॥ ૬૧ ॥
 વીન કલપના રવી કહે, આજુગમાં કેળા નાથ
 સાધુ કોઈ સ સારમે, તાહે કલપના નાથ ॥ ૬૨ ॥
 નામ કલપના સ તકુ, ભક્તી કરનકુ લોભ
 રવી રામ સાધુ સાગડી નામ સરપી મોભ ॥ ૬૩ ॥
 રવી રામકા નામ પર, સાધુકા રહેઠાણુ
 નામ સરપી મોભહે, તાપર રાખે મંડાણુ ॥ ૬૪ ॥
 રવી મોભવીના નહી સાગડી, સાગડી વીના નહી મોભ
 નામ ઉપામી નામજા, નામ ભક્તીકા લોભ ॥ ૬૫ ॥
 રવી રામ રદીયા કમલ, રહત સદા નદીગુર
 રેર કાર રગ રગ રમે, સખ ઘટમે ભરપુર ॥ ૬૬ ॥
 રવી રદીયે હુંદતા, પાયા રદીયા માહી
 દુર દુર સખકો કહે, દુર દેવાતર માહી ॥ ૬૭ ॥
 રવી રદીયે હુંદલે, હરદે માંહી હજુર
 મુક મતી હુંદત શીરત, દીપ જાનત નહી દુર ॥ ૬૮ ॥
 ઘટ માહી રવી રામહે, યુ મન માનન નાથ
 જાન ચક્ષે સખ દેખહી, તગદજ જાની દેખાય ॥ ૬૯ ॥
 રવી રામ રતનકુ, નગર દેખે નચીત
 ખેર ખેર એ નહી મીલે, મહેરમ સરખા મીત ॥ ૭૦ ॥
 એસા નીરમય નામકુ, રવી કહે રદીયે રાખ
 લના પુરા જોડાઈ કહે, તોડુ કંદન નાથ ॥ ૭૧ ॥

ઈતી શ્રી પ્રતાવકા અંગ મંપુલ્

અથ શ્રી ભભુચક્રો અંગ પ્રારંભ

- રવી સળ જાનન હરી વાનડી, ભભુચક્ર મનડેન
લખાડ રડવડતા શીરે, આડે પહેર અચેત ॥ ૧ ॥
- ભભુચક્ર રવી ભરમના, અચેત ચેતે નાય
અંગ માહી આગસ વસી, મનને દુબધ્યા માય ॥ ૨ ॥
- રવી મ કલ્પ વીકલ્પ સારથી, મમના કુરડી મંડાણુ
સનગુર શબ્દ માને નહી, શાકુતસે હરીયાણુ ॥ ૩ ॥
- રવી ભભુચક્ર ફેરી ખાતસો, સ તહી માને નાહી
આડો પહેર ઉ ધત રહે, ગો ગુર રહેકે માહી ॥ ૪ ॥
- રવી જુચક્રે રહે, રામ વસનહે નાય
તળ લગી મનએ મુરખા, માતા દુબધ્યા માય ॥ ૫ ॥
- રવી રવીએ ગમજી, જન લગી આવત નાય
તળ લગી ભભુચક્ર આયડે, હું છું ઘોડા માય ॥ ૬ ॥
- ભભુચક્રમે મન પચ રદ્ધા, છતુ એઁ નદી પરવાર
ત્યાયે ચી ત્યા ઉપજે, સ સારી મુનકાર ॥ ૭ ॥
- રવી ભભુચક્રી બોદક બુધી, પરમારય નદી દેત
સ્વારયકું મુખે સ પતી, પરદુખ દામડ પ્રેન ॥ ૮ ॥
- રવી ભભુચક્રી પ્રીતડી, સ્વારયકે સાય
વાસે રનેહ નદીજીયે, જ્યુ ખુરીયા વશુ નાય ॥ ૯ ॥
- રવી કહે રડી વાતડી, ઉપજત નાહી મન
ભભુચક્રું ભાવે નદી, હેતહી સત વચન ॥ ૧૦ ॥
- ભભુચક્ર રવીદાસ કહે, મન રહે સદા ઉદાસ
અપના મન મેજી મજે, તળડી તંત દુવાસ ॥ ૧૧ ॥

- 'રવી ક્રોધ કલપના બહુવીધી, બલબહુ દુબલ મન
 શીખામણ સાધુ દીયે, બોલત દુષ્ટ વચન ॥ ૧૨ ॥
- રવી જુબ લગ નામસે, નાહી લગે લગન
 તબલગ લભુચક બિટ ખુધ, મદા વીજ્ઞ રહે મન ॥ ૧૩ ॥
- રવી લગન લગે નહી, સીય શ્રી રઘુવીર સાથ
 દીલમે લાગી દોગતી, હરી ન આપા હાથ ॥ ૧૪ ॥
- રવી લભુચકની સંગત કરે, ખુધહાણુ હો બાપ
 દીવસ રાત્રી ગોચકા ગણે, ગોનીંદકુ નહી ગાય ॥ ૧૫ ॥
- રવી રામ નામકુ ના ગમે, જોસી તેસી બ ત
 ઉલટા ઉપજો સોચના, હરીસે ખેલે ઘાત ॥ ૧૬ ॥
- રવી કેસે રામજી, કરે તાહીકી સાર
 સાહેબ મે થી બાજયા, રીઝાવતહે સ સાર ॥ ૧૭ ॥
- રવી ભગર ચરખે ભક્તીકરે, કેમે મગશે જોગ
 કેશવ કશ્યા કયું કરે, જબલગી મનમે રોગ ॥ ૧૮ ॥
- રવીદાસ કોણુ જાપસી, ગુર ગોનીંદ ખીન બાંધ
 જોગમજે નહી જીવકા, પીન ભક્ત ભવ માંધ ॥ ૧૯ ॥
- રવી સતગુરુકે સત નામ પીન, મેવઝકું નદી દોર
 જાલેકો બાંધડી, એ સાંધકો ઓર ॥ ૨૦ ॥
- રવી ઠાકર મીલે ન ઠંગકે, રવ દહે આલુગ માય
 ખેલે તાડા પ્રાણીયા, ધરધાતુ માય ॥ ૨૧ ॥
- રવી લભુચકકા મન મુરખ, કરે જગતકા કામ
 ધાતરમે બહુ ખાતકર, મુંડ ભજે નહી રામ ॥ ૨૨ ॥
- રવી સંસારીકે કામમે, અવનીચ રહે રણુચ
 કોટી જનમ એજે ગયો, એમે ગયે હણુચ ॥ ૨૩ ॥
- રવી લભુચક હજી ચેત્યા નહી, મુરખ મુંડ અચન
 વહેતે છોડે વાટમે, સનગુરુ સંત વચન ॥ ૨૪ ॥

- રવી ક્ષમ્યા દયા આધીનતા, શાતી ઉપજી નાય
બાહર દેખાવે શીલતા, આગ ભરી અગ માંય ॥ ૨૫ ॥
- જ્યુ' કા ત્યુ જીવડે, રવી કહે લલ્યા નકી રામ
મનમે રહે મરતાં લગી, સ સાગીકે કામ ॥ ૨૬ ॥
- રવી કહે લભુચકે હજી ચેત્યા નહી, ૨ કવા રખ ગુમાર
અજાહુન ચેત્યા મુઠ નગ, ચેતાયા કહી વાર ॥ ૨૭ ॥
- રવી રાખડ ગુરકા નામઘી, તેકર ખાગી માર
કઠોર કપટીકા પરસ, સમર રામહુ હાર ॥ ૨૮ ॥
- રવી માગખાત મરનયગા, જમકા બહોતક જોર
રામ રટણ અંતર લગે, કરે ન હરીટી ડોર ॥ ૨૯ ॥
- રવી શીખામણુ માને નહી, કેશા કડાવે સાધ
રંગ ન લાગ્યા રામમો, આઠે પહોર ઉપાધ ॥ ૩૦ ॥
- રવી કામ કલપના તજે, લભુચકે મુરખ મન
રમના રામ ન ચીનીયા, જહાં તહા દરત ગપત ॥ ૩૧ ॥
- રવી હરજી આવે જખ હાથમે, ગમદીયે તખ રીઝ
મનખા દેહડા પાયકે, અખ મત ખોટા ખીજ ॥ ૩૨ ॥
- ખ્યાલ ખીજ દોઢિ છોડદે, રવી કહે ભજલે રામ
લેહે લાલમે લાયકે, તજ સ સારી કામ ॥ ૩૩ ॥
- રવી કામ કલપના વાસના, તજતો તેજ વીકાર
તખ હરજી તતક્ષણુ મરતી ન લાગે બહાર ॥ ૩૪ ॥
- રવી રામ ભજનટી, ઊરમી રદીયે રાખ
તજ જગતટી મોચના, દુખમે દેહન નાખ ॥ ૩૫ ॥
- જ્યુ' રોગીકે જડ હે, ત્યુ દુખકા દેહ માય
ગુર ગોવીંદ વીન રવી કહે, દુગ કરેકા નાય ॥ ૩૬ ॥
- રવી તેસા કાઢિ દેખ્યા નહી, જેસા રમતા રામ
સાધુ જન સંસારમે, સો સમરાવદી રામ ॥ ૩૭ ॥

ઈતી શ્રી લભુચકેકા અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી અચારકો અંગ પ્રારંભ

- રવીદાસ સો જાને નહી, જીવ મરે કંઈ કાટ
સમજે નહી વીચારકું, ચોજા કરે અખોટ ॥ ૧ ॥
- રવીદાસ અતી આચારતે, કોપે સદા સદૈવ
કોટીક હી સા હોતહે, જાનત નાહી જીવ ॥ ૨ ॥
- ભક્તી વીના રવીદાસ યહ, કળહુ નહોય કલ્યાણ
દૈવે કીયા દીવા લીયા, જાનત નાહી અજ્ઞાન ॥ ૩ ॥
- રવીદાસ અતી આચારસેં, સખકું મણે મધ્યમ
પ્રેમ ભક્તી પરતીત ખીન, અવતરે જાત અધમ ॥ ૪ ॥
- રવીદાસ અતી આચારસેં, અતે રહે ન શરમ
ખુઝુ કોન આચારસેં, લેચીર અઢે કદમ ॥ ૫ ॥
- રવીદાસ શુદ્ધ વીચારસે, શોધો આપ શરીર
પ્રેમ ભક્તી રસ ભાવ વીન, લહે ન મુખરી શીર ॥ ૬ ॥
- રવીદાસ આચારમેં, અવ ગુણુ ભયાં અપાર
સુરત લગાકે સોઈએ, છોડી સકળ વીકાર ॥ ૭ ॥
- રવીદાસ અતી આચારસેં, મુસ્તક લેત વરાધ
ખટપટે હરી ઓળખ્યા નહી, શુધ ખુધી ચોરાઈ ॥ ૮ ॥
- રવીદાસ નામે ધોયકે, મત અડકો કહે મોય
નરક નજા તો મેં ભયાં, નુ કયું પવીતર હોય ॥ ૯ ॥
- રવીદાસ જાને નહી, નરક નજા ભરપુર
નાહી ધોકે ન્યારા ભયા, સખકું રાખે દુઃ ॥ ૧૦ ॥
- રવીદાસ ચોખા રામજી, રાખો રદીયા માય
નવ હાર નરકે ભયાં, કદક પવીતર નાટી ॥ ૧૧ ॥

- મન મેના તન ઉજળા, રવીદાસ લોકાચાર
મનમે મેન ન રાખીગે, રવી તળ ગુધ્ધ આચાર ॥ ૧૨ ॥
- રવીદાસ આચારી અજગા રહે, અખડ રામે દુર
મેા જીવ એમે જાણીને દરીમે નાહી લજર ॥ ૧૩ ॥
- રવીદાસ દીન એળે ગયા ગોની દ ને જી ગાય
નાવત ધોવત લીપતા એમે ઉમર ગમાય ॥ ૧૪ ॥
- રવીદાસ મન અટયા આચર રમે, ચાખ ચોખ ચીતલાય
દેત ભાવ જે દીનમે, ગોની દ જા સમાય ॥ ૧૫ ॥
- રવીદાસ જાકે દીરદે જે વચ્ચા તાજ દોત જનાવ
કોગી જીવ ચોકે મરે, જોળખે નદી અનાવ ॥ ૧૬ ॥
- રવીદાસ આચારી અ યા રે, તેત પરમજીત નીત
આચારી અ તજ જસા, કહો છુટેગા મીત ॥ ૧૭ ॥
- નરતા કહેતા ઠાકુક, રવી લગે સતાપ
દુર રાખો મન કાઠુકો, અવીન જાણી આપ ॥ ૧૮ ॥
- જે કરે તે ભોગવે, રવી એહ દરગુર
દુર રખે સખ ઝાકુક સોખી રહેવે દુર ॥ ૧૯ ॥
- રવીદાસ પીપારી પ્રીતહે, પ્રીતમકે દરખાર
વળગ્યા મન આચારી, જુએ નહી વીચાર ॥ ૨૦ ॥
- રવીદાસ લીના ભાવસે, દરીરમાઝી ખીચ
તજ આચાર વીચાર અહ ઝોડયા કનજી અહ કીચ ॥ ૨૧ ॥
- રવીદાસ પ્રીતજ પ્રેમકી અધીનરે જોગખાય
છપન ભોગ પીઠે લીયે, ખીચ પહેલે હરી પાય ॥ ૨૨ ॥
- રવીદાસ કોન આચારસે, તાર્યા સજના કસાઈ
પ્રેમ પ્રીત પરતીતસે, જુએ સાથે ભાઈ ॥ ૨૩ ॥
- અનેક સજના કસઈસા, એ ર ચમાર રોહીદાસ
રવીદાસ કાના દેદકે, નીત હરી રહેવે પાસ ॥ ૨૪ ॥

રવીદાસ બ્રાહ્મણ બાપડે, મુવા પુકાર પુકાર	
પાસ આથે પ્રેમે કરી, વીલંબ ન કરી લગાર	॥ ૨૫ ॥
ભક્ત વત્સલ ભગવાન સો, જહાં ભક્તી તહાં જાય	
રવીદાસ આચારસે, પ્રભુ નહી પતીયાય	॥ ૨૬ ॥
રવીદાસ અતી આચારસે, હરી મુણે નહી વાત	
કુળજાકે કુલ કોન થા, વીદુરકી કોન જાત	॥ ૨૭ ॥
શુનકા કહાં પતીજતા, રવીદાસ દેખો ગીત	
અનેક અવગુણ હરતજે, એક દેખકે પ્રીત	॥ ૨૮ ॥
રવી ગોકુલમે ગામકી, આહરડીકે સાય	
પ્રેમ પ્રીતકા બલ સખળ, હરજી કીને હાય	॥ ૨૯ ॥
સો એકા આહીરકા, રવી હાથે હરી લેત	
દેખો અતી આચારસે, ધક્કાકુ નહી દેત	॥ ૩૦ ॥
રવી ચોખ ચાખ આચારમે, લહેન અહીર જાત	
જગન તજી રૂપી પત્નીકે, પાયે હરજી ભાત	॥ ૩૧ ॥
રવીદાસ કોન આચારમે, તામે ભીલ ચમાર	
અંતરકી જાને સખે, ગોવીંદ નહી શુમાર	॥ ૩૨ ॥
રવીદાસ અંતર પ્રેમકા, શોધો શુદ્ધ વીચાર	
ગોકુળકી જગ નારમો, કરતી કોન આચાર	॥ ૩૩ ॥
રવી વીચારી ખુઝીયે, સખસે અંધીક સનેહ	
મનતો કાલા કુટીળ હે, ઉપર ઉજલ દેહ	॥ ૩૪ ॥
રવી ટેલ કરે સંત ટેલવા, રખે દૂરકે દૂર	
ધરતીમે શો સખ દુવા. અખુઝ ન ખુઝે ઉર	॥ ૩૫ ॥
રવી આવત રાખે વેગળા, જાવત બોલે જાખ	
દેખો એ આચારમે, કોન સલાઈ દાખ	॥ ૩૬ ॥
રવી કુન ભલાઈ દાખીયે, સખકે માયા કુટ	
અંત એહી આચારમે, કળદુ ન હોયે છુટ	॥ ૩૭ ॥

પ્રેમ પ્રીતિ વીન રવી કહે, પ્રભુ ન જાણે બાંધ
 આચારી અલગ સદા, મળે ન મહેરમ માંધ ॥ ૩૮ ॥
 પ્રભુ ન જાણે બાંધડી, ભુગત વીના ભુગદીશ
 નીગમ કહે અતી આચારસે, ચડે રામકુ રીશ ॥ ૩૯ ॥

ઈતી શ્રી અચારકો અંગ સંપૂર્ણ

અથ શ્રી રામ ભક્તકો અંગ પ્રારંભ

રવી રામકી ભક્તી વીના, અક્ષ હુવા અવતાર
 સમ ટાળી ભક્તી કરત, સાર માંહી અતી સાર ॥ ૧ ॥
 રવી ભગત સ ગ ભગવંતકા, એક રૂપહી જન
 રંગ ન ઉપજે ભક્તી વીન, જેમે મઠી મસાન ॥ ૨ ॥
 રવી રામ રંગે રશ વશ રહે, કરહી ભક્તકા સંગ
 હુખા રાની જીવકું, ચડે ન હરીકા રંક ॥ ૩ ॥
 ભક્તકા સંગ ગમે નહી, રવી રાનીકું રેખ
 હરી ગુન ગાવત તખ ગમે, સતગુર લીખ્યા હોત લેખ ॥ ૪ ॥
 રવી લખ્યા એક લેલાટમે, ભક્તી ભક્ત સંગ હોય
 તામે જખ સતગુર મીલે, પ્રેમે પરમટ હોય ॥ ૫ ॥
 રવી પુરા અંક મીટાવહી, લીચે ભક્તનકા એઠ
 સર્વસ અર્પે સંતકું, તુરત પહોંચાવે ઠેઠ ॥ ૬ ॥
 રવી કુરે કરાવે રામ એહ, શોભા ભક્તકું દેત
 ભક્તી વીના રવી રામકું, કેહુ ન ઉપજે હેત ॥ ૭ ॥
 રવી રામકે અ કુરે, પાયા ભક્તી રાજ
 ચાર ખુંટ જાગીરમે, માને સમે અવાજ ॥ ૮ ॥
 રવી રામ ભક્તકું, સમે નમાવે શીશ
 ઈશ જાની ઈચ્છત જગત, આઝી દીચે આઝીશ ॥ ૯ ॥

રવી રામ ભક્તકું, ચાહે ચારે ખુટ	
ખાર્ધ ખીલાર્ધ સંતકું, માયા જગતકી છુટ	॥ ૧૦ ॥
રવી સંસારમે અતી છુટ હે, ભક્તકું આદર દેત	
પધરાવે પુનઃ કરે, ફર ચલુમિત લેત	॥ ૧૧ ॥
રવી રામ ભગતકું, પુજે પ્રાણુ સમેત	
હાથ જોડ દંડવત કરત, હમપર રાખીયો હેત	॥ ૧૨ ॥
રવી રામ ભગતકી, સખકો બંધે આરા	
નામ રામકા ખુઝણે, સખકો આર્વત પાસ	॥ ૧૩ ॥
રવી રામ ભક્તકું, માને રંક અર રાય	
તીન લોક ધમ્મ કરે, લીજે દરશન લાય	॥ ૧૪ ॥
રવી રામ ભગતકો, સખ કોઈ દરશન ચાય	
કોટી જગન એકે ડગે, જખ એકે મન થાય	॥ ૧૫ ॥
રવી રામ ભગતકે, દરશન કીજે દેખ	
મનચા વાચા પુગહી, આપા સમે વીવેક	॥ ૧૬ ॥
રવી રામ ભગતકો, સાહેબ લેત સંભાળ	
જખ દુખ આવત દાસકું, સો શીર લીમે ગોપાળ	॥ ૧૭ ॥
રવી રામ ભગતકી, આપ કરત મનુ હાર	
ભગત કેરે કારને, હરી ધરત અવતાર	॥ ૧૮ ॥
રવી સખ ભક્તન કી ગાતજે, સખકો કથે કથન	
સાહેબ તો જ્ઞાનત સમે, આપ ગીઝાવત મન	॥ ૧૯ ॥
રવી ગુર ગોવીંદ દયા કરી, ભક્તી દીની મોય	
છત ને છાની ના રહે, મો સંઘ ભક્ત કે મોય	॥ ૨૦ ॥
રવી ટાળી ભક્તકી, જન્મ જન્મકી પીડ	
ભક્તી દીન ભાવકર, ટળ ગર્હ તોટી જીડ	॥ ૨૧ ॥
રવી ફરીપા કેચવ રાયકી, ભક્ત ચરખ વીસરામ	
દુવા કરારી કામ અન, નીરમજ પકડયા નામ	॥ ૨૨ ॥

રવી મેરા સતગુર નીજ ભગત, સકલ ભગત શીર મોર
સકળ જોગી શીર જોગીયા, એમે સાધન ઓર ॥ ૨૩ ॥

રવી મેરા સતગુર નીજ ભગત, ભકત વતસલ પ્રતીપાળ
દાસ સદા સખ સંતકા, દરવે સાદર હાલ ॥ ૨૪ ॥

રવી ભાણુ જ રત્ન માત પુની, જોગી પુત્ર દીયે ત્યાગ
રહે સખમે નહી દરખા, મેઘન સાધ અનુરાગ ॥ ૨૫ ॥

અથ શ્રી/રામ ભકતકો અંગ સપુર્ણ.

અથ શ્રી શીખામણુકો અંગ પ્રારંભ

રવી શીખામણુ સતગુર કહે, ઓર સાધુ જન
ઓર ભરોંસા છોડકે, એહી મદા રખ મન ॥ ૧ ॥

મનમે રાખો નામકુ, રવી રતી ન છોડ
પાર બ્રહ્મ પુરે સદા, સાધુ જનકે કોડ ॥ ૨ ॥

રવીદાસ આ સંસારમે, ઓર ન પુજે કામ
આશા સાધુ જનકી, સમરથ પુરો સોમ ॥ ૩ ॥

ઓરકા નહી આશરા, રતી કહે લીયે રાખ
હાક હરીકે ભારીયે, દુજીકે મન દાખ ॥ ૪ ॥

રવી કહે રાખે રામજી, જન રાખ્યા પ્રહેવાદ
હરણા કંસકે મારીયા, કરતા બહોત ઉપાધ ॥ ૫ ॥

રવી આજ ગમે કેશી સખે, હરણા કંસ અહી જન
જમ રપે હરી આયકર, લીયે આંતરકા તાન ॥ ૬ ॥

રવી ઉપાધીકુ મારસી, સહેજે સમરથ રામ
હરી જનકે હરી રાખસી, પુરત દેવાપી હામ ॥ ૭ ॥

રવી રાખન દારા રામહે, તાકું ગંજે કુન	
ખોલન દારા ખોલશી, ક્યું હો રેસી મુન	॥ ૮ ॥
મનહો રહીયે મનકું, રવા કહે રહીયે રામ	
તાકુ કેશે છોડીયે, હે આપના વીરગમ	॥ ૯ ॥
રવી કહે રમતા રામજી, પ્રીત તીનુમે જોડ	
સતનકા વીરરામહે, તાકું કંઈન છોડ	॥ ૧૦ ॥
રવી પ્રીત તીનુમે જોડીયે, જીને આ જગત બનાય	
બાજીગર માંદી ખોલીયા, ખચક તમામે આય	॥ ૧૧ ॥
રવી કહે બાજી બનાયકે, કબલુક દેત સ કેવ	
આધ તમામે ખચક સળ, લલ્યા નદીનુએ ખેવ	॥ ૧૨ ॥
રવી કબલુક રહેત સ કેલકે, કબલુક માંડત ફેર	
દેખો રામ કયા રવી, રક્ષા સખદીકુ ઘેર	॥ ૧૩ ॥
રવી તાકુ તાંહાએ છોડીયા, જનકા જેસા દામ	
ભકંતી કરનકુ પરમ પદ નગકંકે ઠંગ ઠંગ દામ	॥ ૧૪ ॥
રવી સખમે વ્યાપક રામહે, આટણુ આલુગ માય	
અવગુણુ છુટે આપહે, દુનીયા ખુજત નાય	॥ ૧૫ ॥
રવી દુનીયા ભાવ દીલ ખીચ રક્ષા, ક્યું કર કહીયે સાધ	
ખાતા કરતહે ખેલુદાસી, અતર ગત ઉપાધ	॥ ૧૬ ॥
રવી કહે આ લુગ માંદી કે, રામ ભજે તખ નીક	
શીર ઉપર માહેળ રખે, કહુ યમત નદી ખીક	॥ ૧૭ ॥
રવી શીર ઉપર માહેળ સદ, વ્યાપક દામે દામ	
ખીક ન લાગત જમકી, સામે ભજના રામ	॥ ૧૮ ॥
સમહી ફેર રવીદાસ કહે, રમી રક્ષા રમતા રામ	
કુડ કપટલી ભક્તીમે, મપને નદી દામ	॥ ૧૯ ॥
રવી રવીયા માંદી રામહે, રમી સંપ નીડાલ	
દેત તરીમે રાખીયે, મીટ આવે માય	॥ ૨૦ ॥

- રવી શીખહે ગુર સંતકી, નામ એ નંગ રતન
હરદા બીતર રાખીયે, કરકે ખુબ જતન ॥ ૨૧ ॥
- બેર બેર રવી ગુર કહે, દીલમે દર દુહા
બહોત જતન કર જાણવો, એસા મુઘા માત્ર ॥ ૨૨ ॥
- રવી સખકા પગડા એકહે, કહા ચોર કહુ ચાહુ
દુનીયામે દરહાજહે, મીલે બકતી રાહુ ॥ ૨૩ ॥
- રવી કહે મોતન છોડહી, મન માને ત્યાં જાય
જીવન લગ જશ રામકા, ગાઠે કરકર ગાય ॥ ૨૪ ॥
- રવી જીવ તબ જાયગા, હોય જંગલ ખાસ
તબ લગ ગોવીંદ ગાયલે, જબ લગી ઘટમે મ્વાસ ॥ ૨૫ ॥
- ઈતી શ્રી રવી સાહેબ કૃત રીખામણકા અંગ સંપૂર્ણ

સંવત ૧૯૪૨ ના ચાકે ૧૮૦૭ ના ફાગણ વદ ૧૩ ને મંગળ
વારે લીં ઉપાધ્યાય મયારાંકર વાલજીએ શ્રી વણુપરીમધ્યે
લખેલ પ્રત ઉપરથી આ પ્રતનો ઉતારો કર્યો છે.

કોણ તાં ૨૬-૧૨-૩૫ દં મણીરામ.

૧ હસ્તામલક.

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ

શ્રી શંકર હસ્તામલક સંવાદ લીખ્યતે.

સાખી

અવીગત ગતી હે ભાણી, રવી વાણી અગમ અપાર
પાર પાવે કાઈ સુરમા, ભકું લાગી કલેજે કટાર

॥ ૧ ॥

કંઠુ ૧ હુ.

પર જાને પ્રણામ કરું, જે આદી નીરંજન દેવ
પરમ તત્વ તે પદ પુરગોતમ, આઘ ચક્રતી કરે એવ
ચર અચર માહે પરી પુરણ, બાઝ બીંતર ભરીયો
કાઠી જાત્રાંડ ભર્યો પરી પુરણ, વાસુદેવ પીરતરીયો

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

પરમહંસ નર તે પદ સેવે, વળી સેવે જાણા ઇશ
મહામુની જન તે પદ સેવે, પરમ જ્યોતી જગદીશ

॥ ૩ ॥

ભેદ કહે કાઠજ વીરલો, જનકો વનજે જોગી
સતગુર સમરપાને પ્રીછે, તે જાણ નીરંતર જોગી

॥ ૪ ॥

કૃષ્ણ પુરીને ચરણે લાગુ, માગુ મતી પ્રકાશ
ગુર ગોવીંદ પુરણ પુરગોતમ, કૃપાકરો અનીનાય

॥ ૫ ॥

ચણું કમવ હસ્તા મલકના, હું ગાહય એક અદ્ભુત
મહા મનોહર પોતે મુંદર, મહાદયા અદ્ભુત

॥ ૬ ॥

હીરદા માંદી હપં કરીને, હસ્તા મલક મુની ગાથું	
શુદ્ધ સ્વરૂપ કથું શેકરને, મુણતા પાવન યાથું	॥ ૭ ॥
સંસ્કૃત માંદી કોમલ સમજે, પ્રાપ્ત વાણી કઠથું	
સુગમ અર્થ સહેવો લાભે, તત્ત્વ જ્ઞાન ઉચરથું	॥ ૮ ॥
વીપ્ર એક પાવન પુગથું, ધર્મ તથો અવતાર	
પુત્ર જન્મ દુવો ઘર તેને, દંચે દુરખ અપાર	॥ ૯ ॥
સામુદ્રીકમા જોવો ઝહાવે, નેવો મુ દર તન	
કપોત નેત્ર વણું નાસીકા, સદા હરત વદન	॥ ૧૦ ॥
જાણી પ્રીતીને જડ થઈ જોડો, જોલે બ ધન દીહું	
આત્મા મુખ એકાત તણું, તે મનથુ લાગ્યુ મીહું	॥ ૧૧ ॥
જાણ્યું કુળ કુટુંબ ગુંથામે, તેનો કોઇ નહી માહરું	
તે કારણથી મૌન બહું છે, સઘળા મે નેં સાર	॥ ૧૨ ॥
એવું જાણી ઉચ્ચાર ન કીધો, હારદ દેડે જાણ્યું	
સમ્યક રૂપ સ સાર તણું તે, જ્યમથે ત્યમ પીછાવ્યું	॥ ૧૩ ॥
જ્ઞાનમૃત તો ભોગવીએ, ને મૌન કરીને રહીએ	
કાંઈ કશુ ઉચ્ચાર ન કીજે, સ્વેત કૃષ્ણના કદીએ	॥ ૧૪ ॥
જગત તણું આચણું દેખી, મનમાં આવે હાસ	
જાણ એકા સરખું લાગે, મીઠ્યા માયા ભાસ	॥ ૧૫ ॥
જન્મ થકી જડની પેરે, મુ જો થઈને વરતે	
આત્મા સુખ ભોગવવા લાગ્યો, એવી એકા કરતે	॥ ૧૬ ॥
એમ દેખીને અવટાવા લાગ્યા, માત ખીતા મન માલ	
સુંદર જાળ કેવલણ મોહું, કહેને કેમ ખમાય	॥ ૧૭ ॥
એક પુત્ર પચ દુવો એહવો, જાગ્યહીન નરનારી	
કોઈ એક પાપ આપણું, પોને એવીવાત વીચારી	॥ ૧૮ ॥
કોટી ઉપાય કરી જોયા, પુછ્યા પંડીત જાણુ	
કોઈ ન સમજે ગતી મહંતની, અગાધ બોધ પ્રમાણુ	॥ ૧૯ ॥

માત પીતા મન એમ જાણે, આ દુષ્કાળ કેમ કરી સરીગે	
શંકરાચાર્ય મહામુનીને, ચાવે પુછ્યા જાણે	॥ ૨૦ ॥
બાળકને સ ધાથે તેડી, ચાલ્યા સ્ત્રી ભરથાય	
શંકરાચાર્યના મટે જાળને, કાઢે છે નમસ્કાર	॥ ૨૧ ॥
શ્રી શ કરને ચણે નમીયા, વાત કહી વીસ્તારી	
કૃપાનાથ તમ શણે આલ્યાં, આરત હરહુ હમારી	॥ ૨૨ ॥
આજન્મ થકી જડ પુત્ર અમારા, કહો સ્વામી શું યાશે	
અનેક ઉગાય કરી ચાકયા, આલ્યા તમારી પાસે	॥ ૨૩ ॥
ત્રીકાળ દર્શાં તત્ત્વ જ્ઞાની, મહા મોઢા મહંત	
એ બાળકની શી ગત યાશે, કહો શ્રી ભગંવ ત	॥ ૨૪ ॥
વીપ્ર કેરા વચન સાંભળી, શંકર દીન દયાળ	
નેણ નાસા મુક કણું નીહાળી, પરીક્ષા કરી તત્કાળ	॥ ૨૫ ॥
અતરમા અવગોડી જોડી, જ્ઞાન દ્રષ્ટે તેણી વાર	
પ્રાકૃત જીવનથી એ ધાળણુ, કાગળ રૂપ અનાર	॥ ૨૬ ॥
સમજીને મ કેલી જોડે, જ્ઞાન ધરી મન માલી	
માયા પામ બંધનથી છુટગો, પરમાનંદ કહે વાલી	॥ ૨૭ ॥
સાધુ તણાગત એસુ સમજે, છે જે સમાગ મુદ	
મહા મુક્ત પરમપદ ભોગી, એની મત્ય છે મુદ	॥ ૨૮ ॥
કોણ કો મતી એ મહંતની, ભસ્મ ભર્યો દુતાસન	
શંકરાચાર્યે પરીક્ષા કરી, તે સમજી જો મનુજન	॥ ૨૯ ॥

કંકુ ૨ જી

શંકર ગીઝયા આ જાણ જોડે, ન મને એવો તે બીજો	
કોઈજી	॥ ૧ ॥
દસ્તા મનક મુદ્રા જાળીજી, વગતા જોડ્યાં ત્યાં શંકર	
વાંળીજી	॥ ૨ ॥

દાળ

- ચ ર વાણી ઉચર્યા તમે સાભગો ધીજરાજ
એ બાળથી તમતણુ, એક નસીજે જાજ ॥ ૧ ॥
- એ ઘેનેને વની બોખડો, નથી સમથ કે રા કે
સાવધાન નહી રવ રવરપે, એનો આડો આકે ॥ ૨ ॥
- એઉપારજીત જમશે નહી પાતાનુ બોજન
ઘેર ઘેર ખાતો ડી ઉમે, અઢરમી કે નન ॥ ૩ ॥
- એક દીવસ આગળ આવશે, ત્યાર વટનમે એ બાળ
જાણા તમારી ધરી બારો, ઉપજમે જ જાગ ॥ ૪ ॥
- તે માટે નીચે નહુ છુ, તમને નીરધા
લોઢ મહેશે આણુવો, પન જાણાણુતો કુમાર ॥ ૫ ॥
- પુણ્યુ નીપ્ર તેમને તેનો, સદેહ સુણીન કાગ
એથી સુખ નહી ઉપજે તા અથ નની આવે એ બાળ ॥ ૬ ॥
- ત્યારે જાણણુ વળતો મોનીયો, સ્વામી તમે રાખો તન
સેવા કરસે તમતણી, તમે આપે બોજન ॥ ૭ ॥
- પ્રસાદ નધને પાવન થાશે, ગદેમે તમાગ ચણુ
લાગ્ય મારા પુત્રનુ જે, જે આનીઓ તમ શણુ ॥ ૮ ॥
- સ્વામી તમે ગુરુ ડો એતપ્પા, છે એ તમાગ બાગ
સેવ ગરી આપનો કૃપા રો કૃપાગ ॥ ૯ ॥
- સગત સારી તોમણી, જે એનુ પરોવે પુણ્ય
ઉધાર થશે એહનો અઘપી છે જડ મુન્ય ॥ ૧૦ ॥
- પરમેશ્વરે મને મોકલ્યો પ્રેરી તમારી પામ
લાગ્ય પેના ભવતણુ જે, આનીયો વીશ્વામ ॥ ૧૧ ॥
- ત્યાર શ કર બોનીયા, આચરણુ તાર ધન્ય
પુત્રને અહી મુક્તા ચી તા ન રરસો મન ॥ ૧૨ ॥

પગમ સેવક મારા છે, ઘણું વહિલ તન	
એ છે માગે આતમા, માનજે સત્ય વચન	॥ ૧૩ ॥
પાત્ર જાણી પ્રેમનું, હું દુબીસ નહી લગાર	
સહિ આગળથી એહને, આપીશ ઉત્તમ આહાર	॥ ૧૪ ॥
વચન એવાં સાંભળી, ત્યાં હરખીવા રૂપીરાય	
પ્રદક્ષીણા પહેલી કરી, પછી તે લાગ્યા પાય	॥ ૧૫ ॥
સ કરને સોંપી કરીને, વજ્રયા તે તતકાળ	
દાંતને છબ્યાસુ ભાળવું, ખેળે તમાગ બાળ	॥ ૧૬ ॥
એમ કહીને નીસર્યા, તે ચાલીયા નર નાર	
મહા પુરુષના વખાણુ કરતાં, આવીયા નીચ ઘાર	॥ ૧૭ ॥
આવીયા ઘર ઘાર ખેલુ, શંકર તણો વીરવાસ	
એ બાળક સહુ સુખ પામશે, કર જોડી કહે ભાણદામ	॥ ૧૮ ॥

કડવું ૩ જી

નર નારી ચાલ્યાં જટલે, એ કથા રહી એટલે	
બાળકને સ હર લાગ્યા પુછવાર	॥ ૧ ॥

દાળ

સ હર લાગ્યા પુછવા, તુ કોણુ ઝિર તન	
કથાથી આગ્યો ને કહા બાવું, કહે સત્ય વચન	॥ ૧ ॥
તારી જાન કોણુને ભાતકોણુ, તારે નામ કોણુ કહેવાય	
તે વસ્તિતારી મુજને કહે, જ્યેમ સાંભળનાં સુખ યાય	॥ ૨ ॥
નીચ રૂપ તારું કહે મુને, સાંભળવાના કોડ	
તુ જીવ છે કે જલ છે, એકતો છે કે જોડ	॥ ૩ ॥
મુરખ છે કે પડીત છે, વળી રંક છે કે રાય	
પં બધ છે કે મુક્ત છે, દાની કૃપણુ કહેવાય	॥ ૪ ॥

નીધન છે કે ધનવંત છે, તુ નીર્જન છે કે બળવંત	
મધ્ય હમણા કાણુ છે, તાહરી આઘ કાણુને અંત	॥ ૫ ॥
દેવ દાનવ કે માનવ, કહે સત્ય તુંજે હોય	
વીઘાધર કે સીધ્ધ છેતું, યદા કીન્નર કોય	॥ ૬ ॥
પુરૂષ છું કે નાર છું, કે નપુ સક નીરધાર	
વણું કે આશ્રમ છે, તું કહેજે સસ વીચાર	॥ ૭ ॥
કાણુ આવૃણુ આવી લાગ્યુ, યગો જીવ સ્વરૂપ	
જન્મ મરણ કેમ ભોગવે, મુખ દુઃખ જાંયા છુપ	॥ ૮ ॥
વીરતારી મુજને કહે, તું સાચે સાચી વાત	
પ્રસીધ્ધ દર રૂડી પેર, સાવધાન યર્ધ સાક્ષાત	॥ ૯ ॥
પાત્ર મારા પ્રેમનું, તું વીના નહી કોય	
પરમ વદ્ધલ પ્રાણુ મારા, તુ છે જીવન સોય	॥ ૧૦ ॥
મારે મન ઈચ્છા હતી, જે મળે કોઈ મહ ત	
તત્વજ્ઞાની ધણ વેતા, હંસ હરીજન સંત	॥ ૧૧ ॥
તેવો તુ મુજને મળ્યો, મોકલ્યો શ્રી ભગવાન	
આત્મ ચરચા હવે કરશું, પરમ કેવળ જ્ઞાન	॥ ૧૨ ॥
તું અલોકીક અવધુત છે, મે ઓળખ્યો અપાર	
તું ગુણાતીત છે ગોવીંદ છે, વળી નીર જન નીરાકાર	॥ ૧૩ ॥
અમૃત વાણી તાહરી, મને સાંભળવાનું હેજ	
રસના રસાણુ બોવશે, મુખ ઉપર મળકે તેજ	॥ ૧૪ ॥
ધણુ વચને બોલીયા, ચંદ્રાચાર્વજ સ ત	
મનના મનોરથ પુરીયે, એમ બોલીયા ભગવ ત	॥ ૧૫ ॥
ચંદ્ર વાણી સાંભળી, હસ્તામક ત્યાહરખીયા	
બોલવા તત્પર થયા, કરણાં કટાક્ષે નીરખીયા	॥ ૧૬ ॥
કરણા કટાક્ષે નીરખીયા, મન ઉપન્યો ઉદ્ધાસ	
હસ્તામક હવે બોવશે, કરનેડી કહે લાણુદાસ	॥ ૧૭ ॥

કંઠપુ' ૪ થુ. ।

છવ બાવને પરહરી, અલ દયા પામી કરી
ચંકર પ્રત્યે વાણી ઉચરે,

॥ ૧ ॥

દાળ

ચંકર પ્રત્યે વાણી ઉચરી, અલ નીરંજન દેવ

સ્વ સ્વરૂપ પોતાનું કહે છે, આપે આપ સ્વયમેવ

॥ ૧ ॥

નહી હું માનવ દેવ નહી, હું યક્ષ કૌન્નર ક્રોધ

સીધ વીઘાધર નહી દાનવ, નહીં ગણુ ગાંધર્વ સોય

॥ ૨ ॥

બ્રાહ્મણુ ક્ષત્રી વૈશ્ય નહીં હું, શુદ્ર નહી હું લગાર

વાનપ્રસ્થ અલચારી સન્યાસી, નહી અહસ્થ લગાર

॥ ૩ ॥

ખંધ નથી હું મુક્ત નથી, વળી રાગસ તામસ તેહ

સાત્વીક ભાવ મળે નહી મારે, સ્વપ્ન નહી સંદેહ

॥ ૪ ॥

દીવસ નથી હું રાત્ર નથી, હું સધ્ય નથી લગાર

મહાશુત્ર નથી હું શબ્દ નથી, મારે રૂપ નથી આકાર

॥ ૫ ॥

મહારાજ નથી હું રંક નથી, હું નીધંનકે ધનવંત

મનશુદ્ધી ચીત અહંકાર નથી, હું મુરખકે મહાનંત

॥ ૬ ॥

દસ મંદ્રી દસ પ્રાણુ નથી, હું નથી માત્ર એક

અક્ષર બાવન થી અળગોણું, મારે રૂપ નથી કે રેખ

॥ ૭ ॥

હું શુદ્ધ સ્વરૂપ અખંડ અસીનાથી, જ્ઞાનાનંદ અપાર

ચીદ વીનાસ અમૃત રસ, અચળો, સાર તથો હું સાર

॥ ૮ ॥

સચ્ચીદાનંદ ધન હું પુરુષોત્તમ, નીર્મળ ને નીર્કામ

આપે આપ અકળ પદ માંહરું, હું તેહું પર અલનામ

॥ ૯ ॥

આઘ અંત મધ્ય હું અગરામર, વ્યાપક મધ્યે સોય

વ્યોમની ચેડે વીસીરીયો વ્યાપી, ન મળે બીજે ક્રોધ

॥ ૧૦ ॥

હુંતો અગ્ર સદા નીર તર, ચંકર સાંભળો વાણી

સોહું હંસ ગગનથી આધો, ભુવો રૂપ શું બાળી

॥ ૧૧ ॥

તત્ત્વમસી વચ્ચને વીનવીયો, તે તે હું પ્રમાણ	
નાદખીંદુ કળાથી અજગો, સ્વરૂપ છું નીરવાણ	॥ ૧૨ ॥
નામરૂપ નથી ત્યાં માહરે, નીગુંજુ છું નીર્લેપ	
સત્ય સનાતન નીર્ભય નીશ્ચય, નદી આગસ નદી ક્ષેપ	॥ ૧૩ ॥
જન્મ મરણ ત્યાં નથી માહરે, નથી પુરાતન કર્મ	
બંધમુક્ત નથી માહરે, નવ ભેદ કરે કા મર્મ	॥ ૧૪ ॥
તુરીયાતીત અલોકીક અદ્ભુત, કુટસ્થને અવીકાર	
અસંખ્ય અનંત અક્ષય પદ પુરણ, અહેદ અભેદ અપાર	॥ ૧૫ ॥
અંદ્ર સુરજમાં ચેતન માંરે, તેજ તણે પ્રકાશ	
કોટી બ્રહ્માંડ રહ્યા મુજ રોમે, સચરા ચરમાં વાસ	॥ ૧૬ ॥
પાવક માંહી પ્રકાશ મારે, સદુનો સાક્ષી કહાંવું	
સુક્ષ્મરૂપ સકળમાં વ્યાપક, સદુ કોળને શોભાવું	॥ ૧૭ ॥
અંદ્ર સુરજવડે હું નહીં દીસું, પવન પડે નવ લાધું	
આપે આપ તણુ પદ પામે, જીવો વીચારી બાધું	॥ ૧૮ ॥
પામ્યો પદ પણ કછુન જાય, બોલ્યે બીજો થાય	
વાણી માંહે કયમેન આવે, કો આમળ ન કહેવાય	॥ ૧૯ ॥
વચ્ચ ધાવે પુછ હલાવે, મુંગો મીસરી ખાય	
સારે સ્વપન થયું શુંગાને, સ્વાદ કહ્યા નવ જાય	॥ ૨૦ ॥
એવો આત્મા હું પરી પુરણ, અકળ ને અવી નાશ	
હસ્તામલક હસી બોલીયા, એમ વર્ણવે બાણદાસ	॥ ૨૧ ॥

કંકણું પ મુ.

(રાગ આશાવરી.)

પાવન વાણી સાભળી, શ્રી શંકર બોલ્યા વળી
પરમાત્માને પ્રેમે લાગ્યા, પુછવારે

હાળ

- પરમાત્માને પુછે શંકર, સ લળીયે લગવંત
પુણું ખલ તેહું એમ કહો છો, એને નથી આધને અંત ॥ ૧ ॥
- પરખલ પોતે કેમ બોલે, જ્યા નહીં ઈંદ્રી એક
ત્યાં કાણુકદ્યે ને કાણુ બોલે, કાણુ કરે વીવેક ॥ ૨ ॥
- કાળ ક્રમં ગુણથી અગગો, તે કેમ બોલે વાણી
શબ્દાતીત શબ્દા નાવે, તમે બોલોછો જાણી ॥ ૩ ॥
- જ્ઞાન સ્વરૂપ આનંદ ધન કહાવે, તેને મુખ નવ હોય
વદન વીના કેમ વાતો કરશે, તે સમજવો સોય ॥ ૪ ॥
- છવ વીના કો શબ્દ ન બોલે, તમે કહોછો જોહું ખલ
એતો વચન આશ્ચર્યજ લાગે, ઉપજે મુજ મન જમ ॥ ૫ ॥
- એ સંદેહ મારે મન ખટકે, તે સમજવો સ્વામી
પુરણુ ખલતે કયમ કરી બોલે, કહોને અંતર જામી ॥ ૬ ॥
- ત્યારે હસ્તામલક વદે એમ વાણી, તમે જાણી રહ્યામાંહી
શ્રી શંકર એવું શું કહોડો, તમથી અગવ્યુ ન ઠાંહી ॥ ૭ ॥
- તત્ત્વજ્ઞાની છો પરીપુરણુ, નો તમને શુ કહીયે
અયુક્ત વાદ ન કીજો સ્વામી, દારદ હરદે લહીયે ॥ ૮ ॥
- જો પુછો તો ઉતર આપુ, સાંભળીએ કૃપાળ
એ બોલ્યું અણુબોલ્યા સરખુ, શંકર દીન દયાળ ॥ ૯ ॥
- જન્મ યજ્ઞ મેં મૈન ક્યું તું, તેનો સંદેહ એહ
બોલે બે સરખું દીસે છે, એમાં નહી સંદેહ ॥ ૧૦ ॥
- તમો કહો છો જે ખલના બોલે, તે તો વાતજે સાચી
પણુ મુજને બોલતો દેખોછો, તે ખુદી તમારી કાચી ॥ ૧૧ ॥
- શંકરચાર્ય તમો સમજ લેજો, એક સાચુ કહું દ્રષ્ટત
હજીતું મળતું સમજ્યા સરખુ - મન ધરજો મહાત ॥ ૧૨ ॥

વ । માહી બહુ વાસ રહે છે, તેના છીદ્ર ભગમે વાંધે	
સહેજ શબ્દ ઉઠે અફણીને, તત્પ કાણુ ટરે ઉપામે	॥ ૧૩ ॥
અણુ કાળે જે શબ્દ થયો તે, વાસધર નદી મન	
સ'જે શબ્દ થયો મુજમાથી, સાલગીમે ભગવન	॥ ૧૪ ॥
એ કા સમજે તત્વજ્ઞાની, પ ય વી । જે શુરા	
પ્રાકૃત જીવન સમજે સમસ્યા, જે સ રાય ભર્મા અધુરા	॥ ૧૫ ॥
જે સુદૃઢ વાત ના મમજે મુજબ, જે તત્વ માને સ માર	
ભજન કરે ધટમા અધાર, વ રાના વીરય અપાર	॥ ૧૬ ॥
તન મન ધન મીથ્યા કરી માને એક બુદ્ધ ન ભામે	
એ સમસ્યા કોઈ અમજે હરીજન, અતર માહી પ્રમશી	॥ ૧૭ ॥
તમે કંઈ જે અજાન મોને, તેનો ઉતર દીધો	
હાલે લાણુદામ સમજે તેને, મોતનો મારગ દીધો	॥ ૧૮ ॥

કંડુ' ૬ કું.

(રાગ રામગ્રી)

અમૃત વાણી મોલ્યા ખી બજી, અહ વીઘાનો ભરીયો કું બજી
ગગન સરીખો જોખે યજી, આત્મ જાનનો માડયો
આર બજી ॥ ૧ ॥

હાળ

આર ભ માડયો જાનનો, સાલગો શ કર દેવ
જેમ કાટ માડી અગ્ની ભર્યો, પ્રગટ નહી સ્વય મેવ ॥ ૧ ॥
ગુમ રૂપે વ્યાપી રહ્યા પ્રગટ નહી પ્રકાશ
વીશ્વ સધળુ હાવેચાલે, અખડ અહ અગ્નીનાશ ॥ ૨ ॥
તેમ મુજ વડે સર્વ નીપજે, હુ લણુ નડી કો માણ
આક્ષીની પેજે વેગગો, મુને લેપ કરી ના થાય ॥ ૩ ॥

પૃથ્વી પાણી તેજ વાયુ, અને પચ્ચુ આકાશ મન બુદ્ધી ચીત અહ કાર ઇ દ્રી, તે મુજ વડે પ્રકાશ	॥ ૪ ॥
ગસનાએ રસ ભોગવે, નાસીકા લેછે ગધ નેત્ર નીહાળે રૂપને, શ્રવણે તે શબ્દ સળધ	॥ ૫ ॥
ત્વચા સ્પર્શને ભોગવે, ત્રીગુણ જે કહેવાય નીર્મળ કાગણ હુજ છુ, મુજવડે ચૈતન્ય થાય	॥ ૬ ॥
ઉપાધ્યયી અળગો રહુ છુ મારે નથી ઇ દ્રી લગાર આગશ વત છુ નીર્મળો, લાગે નગી વીકાર	॥ ૭ ॥
આ જગત સહુ ઠારજ નર છે, જુજવા બહુ લોક પણ સુરજ વીના નવ નીપજે, ઠઈ દુરખને ઠઈ શોક	॥ ૮ ॥
શુભ અશુભ એટા કરે છે, તે મળીને સહુ કોય પણ મુયં કેને વાર નહી, પ્રેરે નહી ત્યા સોય	॥ ૯ ॥
કાર્ય સવળા નીપજે, જે રવીં કર પ્રજાય સાક્ષીવ ત અળગો રહે, અશીમાન નહી કે આશ	॥ ૧૦ ॥
ઉપાધ વશંત હુ સદા, માર નહી દેહનુ માન સુક્ષમથી ધણે સુક્ષમછુ, સાબળીએ ભગવાન	॥ ૧૧ ॥
જેમ અગ્નિને સ્વભાવ એવો, ઉષ્ણ દાહક રૂપ મુયં પ્રભાવ એમ શોભતો, સદાય તેજ સ્વરૂપ	॥ ૧૨ ॥
જેમ ચ દ્રવુ સહજ એવુ, સત રીતળ પ્રાય તેમ જ્ઞાનન છે આત્મા, તે નીલ બોધ કહેવાય	॥ ૧૩ ॥
સકળ ઇ દ્રીતણા કારજ, જુજવા છે જેહ આત્માને આશ્રીત રીને પ્રવતે છે તેહ	॥ ૧૪ ॥
આત્માને લાગે નહી, ઇ દ્રી તણા વીકાર શુદ્ધ બુદ્ધ સ્વરૂપ છે અખ ડ ગગનાકાર	॥ ૧૫ ॥
તેહુ નીત્ય સ્વરૂપ છુ, ભાઈ પ્રાપ્ય વસ્તુ પ્રમાણુ શુદ્ધ ચૈતન સદા વ્યાપક, સ્વરૂપ નીર્વાણુ	॥ ૧૬ ॥

તેહુ નીત્ય સ્વરૂપ હુ, ભાઈ પ્રાપ્ય વસ્તુ પ્રમાણુ
 શુદ્ધ ચેતન સદા વ્યાપક, સ્વરૂપ છુ નીર્વાણુ ॥ ૧૭ ॥
 નીર્વાણુ સ્વરૂપી હુ મદા, મારે નથી કોની આશ
 પરમાત્મા એમ બોલીયા તે વીનવે બાણુદાશ ॥ ૧૮ ॥

કલ્પુ' ૭ મુ

સ ત કહેને રા ૨૨ સાબગે તત્વ નીના મન તનસણુટળે ॥ ૧ ॥
 દાળ

તત્વ વીચારે મન ટગે, વળી માલણીયે દ્રષ્ટાત
 વીવેક કરીને વણુ'વુ, સ્વરૂપનુ સીંધાત ॥ ૧ ॥
 જન્મદપણુ માહી આપણુ, પ્રતીતી બીજે જેહ
 પણ આપણુથી આગગો નથી, મુળગો તેહનો તેહ ॥ ૨ ॥
 ખીણુ કોઈ મગે નહી, અપણુ નીના વીતરક
 દર્પણુ માટે પ્રથમ દીસે પણ નેજ જેતા એજ ॥ ૩ ॥
 ત્યમ મુગ માયા નીમંણી, દપણુ આતી સાર
 પ્રતીતીએ પરમાત્મા છે, તે અખંડ બોમાકાગ ॥ ૪ ॥
 પછી જીવ રૂપ તે થયો, મન બુદ્ધી ચીત અનંદાર
 મહા જુત રૂપે તે થયો, દસ ઠ દ્રી રૂપ અપાર ॥ ૫ ॥
 સ્વાદ સ્પર્શને રૂપ રસવર્ણી, ગ્રંથ રૂપે તે થયો
 જગત રૂપે પેતે થઈને, નાના બાતે થઈ રજો ॥ ૬ ॥
 થયુ સરખુ દેખીયે, પણ સર્વ મીથ્યા ભાસ
 ઇદ્ર જાગ સમાન દીસે આણુ ને વાસ્વાસ ॥ ૭ ॥
 મૃગ તૃણા બુદ્ધિ નવ રમે, હરીજન તો નીરધાર
 ઝાઝવાનુ નીર ત્યાહા, પડીત ધર ન અહ કાર ॥ ૮ ॥
 મુળ પદારથ આત્મા, તેણે એ સર્વ જણાય
 મીથ્યા ભાસ એ દીમેળે, પ્રમાણુ સધગે થાય ॥ ૯ ॥

પણ મોઢ્યા ભામે આત્માનું, કયમ પ્રમાણ	
પ્રતીખીંબ છાયા વૃક્ષનું તે, કેમ લહે ઝોળખાણ	॥ ૧૦ ॥
જેમ વૃક્ષ વાળ્યા માળીએ, તે માળીને કયમ લહે	
કીણું વળી સુરજ તણાંતે, સુર્યની ગત કેમ કળે	॥ ૧૧ ॥
અભ્યાસ જે માયા તણો, કયમ લહે આત્મ સ્વરૂપ	
આત્મા જાગૃત સદા સાક્ષી, લહે સકળ અરૂપ	॥ ૧૨ ॥
વાણી મને પહોંચે નહીં, પરમાત્માને પાસ	
એવો નીત્યાનંદ હું જ છું, અખંડ ને અવીનાશ	॥ ૧૩ ॥
અખંડ તે અવીનાશ પુરણ, તે જાણે બંધન સર્વ ટળે	
કરજોડી ભાણુદાસ કહે, શ કરાચાર્ય ભાંભળે	॥ ૧૪ ॥

કડવું ૮ મું
(રાગ આશાવરી)

અહ પુત્ર વળી ઉચર, શંકર તે શ્રવણે ધરે	
સંદેહ ટાળે મન તણીરે,	॥ ૧ ॥

ઢાળ

સંશય ઢાળુ મન તણાં, સાંભળો શંકર વાત	
પરમાત્માની કથા કેવળ, કહું તે સાક્ષાત	॥ ૧ ॥
પ્રતી ખીંબે મુખ હિમ નહી, જ્યારે દર્પણ નોંછે અભાવ	
સારે શુદ્ધ મુખ છે આપણું, એકનો એક સુભાવ	॥ ૨ ॥
જ્યારે દર્પણ કીજે વેગળું, સાર ના દીસે અભ્યાસ	
પછે કોણુ ત્યાહાં કાને જીવે, દેતનો છે નાશ	॥ ૩ ॥
અદેત આત્મા એક છે જ્યારે, લલો શુદ્ધ વીચાર	
દેત શ્રમ ટળી ગયો, પછે રહ્યો બ્યોમાકાર	॥ ૪ ॥
કંપના કારણુ કોનથી, સ્થા નથી જીવ પ્રમાણુ	
કાળ કર્મ સ્વભાવ માયા, નથી જાણુ અજ્ઞણુ	॥ ૫ ॥

- નાના બુધ્ધી ગયા થકા, પછે જે રહે નીરધાર ॥ ૬ ॥
 નીત્યે છું હું આત્મા, અખંડ ને અપાર
 હું શુદ્ધ ચૈતન સદા વ્યાપક, એકછું અત
 ભરી પુરી રહ્યો અકળ અણુવ, ન લગાર દેત ॥ ૭ ॥
 પરબ્રહ્મ હું પરમાત્મા, અગ્રાધ બોધ એ અનત
 મુજ વીના ઠામ ઠાલો નથી, સાંભળો સંકર સત ॥ ૮ ॥
 નીત્યાનંદ સ્વરૂપ માહાર, સોલ હમ અપાર
 આપ આપ પુરણ થયો, માર ન્યુન નથી લગાર ॥ ૯ ॥
 ઇંદ્રી થકીદુ વેગજો બહુ ધણો અતર હોય
 મનનો મન છે આત્મા, ઇંદ્રીનો ઇંદ્રી મોય ॥ ૧૦ ॥
 પરાતપર પર બ્રહ્મ છે, તે પર થકો પરમણુ
 મન ઇંદ્રાને આત્માતે, એમ છે નીરવાણુ ॥ ૧૧ ॥
 જેમ તરંગ સાગર તણોતે, કેમ પામે પાર
 પરમાણુ કરવા નથી સમ્રથ, જળ તણો નીરધાર ॥ ૧૨ ॥
 અન્થોઅન્થ પ્રથક નહી, ને વારી તેજ તંગ
 મન બુધ્ધી ચીત અહંકાર ઇંદ્રી, એ આત્મા કેરા અંગ ॥ ૧૩ ॥
 વાસ્તવ્યકો અળગો નથી, પરમાત્માની રૂપ
 બીન્ત બીન્ત દીસે જુગવા, પણ સકળ એહના વેપ ॥ ૧૪ ॥
 જેમ પાણીથી પાળો થયો, પાણીને પાળો એક
 ત્યમ જીવ બ્રહ્મ જીવવા નથી, જન જે જે કરી વીવેક ॥ ૧૫ ॥
 મનબુધ્ધી ચીત અહંકાર ઇંદ્રી, અમે જીવતે બ્રહ્મ હોય
 બાણુદાસ કહે એમ બી બ બોલવા, તે સાંભળો સદુ કોય ॥ ૧૬ ॥

કંડવું ૯ મું. (રાગમાર)

વળી વળી બોલ્યો તે ઠીજ સાક્ષાતજ,
 સાંભળો સંકર મારી વાતજ ॥ ૧ ॥

ઢાળ

- વાત મારી સાંભળો, જે આત્મા છે એક
શુદ્ધ બુદ્ધ સ્વરૂપ છે, એ નથી થયો અનેક ॥ ૧ ॥
- સ્વયં પ્રકાશ સદા નીરંતર, સ્વતંતર કહે વાય
સ્વાધીન તે સ્વયંભેવછે, તે સ્વયં જોતી સદાય ॥ ૨ ॥
- સદાનંદ કંથ્યાણુ છે, સદાશીવતે રૂપ
સદા મોહ પ્રમોહ પુરણુ, સદા શાંત સ્વરૂપ ॥ ૩ ॥
- તુષ્ટ પુષ્ટ અખંડ આનંદ, પુરણુ ભદ્ર ભરપુર
નીરાધાર આધાર સદ્ગુણો, એકજો મહા શુર ॥ ૪ ॥
- ચોરાચી લક્ષ જીવ છે, તેની નાના બુદ્ધ કહેવાય
સકળ વીરો બુદ્ધી તણું, પ્રતીખીંબ એનું થાય ॥ ૫ ॥
- જે જ્યાંથી વસ્તુ નીપજી, પ્રતીખીંબ માર હોય
સ્થાવર જંગમ જીવ વીરો, ના મળે ખીન્ને કાય ॥ ૬ ॥
- વેદ શાસ્ત્ર પુરાણુ સ્મૃતી, મન બુદ્ધી ચીત અહંકાર
નાના સ્વરૂપે રહ્યો સરખો, દીસે છે નીરધાર ॥ ૭ ॥
- વાસ્તવ્ય માંહે ભર્યો નથી, પણ ભર્યાં સરખો હોય
એ માયાની ઉપાધ માટે, એમ દીમે સોય ॥ ૮ ॥
- અનેક પાત્ર જેમ જનતણાં, તે ભરી મુક્યા હોય
પ્રતીખીંબ સુરજ તણું ઉપર, માંહી દીસે મોય ॥ ૯ ॥
- એક થકા અનેક દીસે, અસંખ્ય ને અપાર
પાત્ર જોગે લુગવો, ત્યાં નથી ભેદ વીકાર ॥ ૧૦ ॥
- નદી તીરે વૃક્ષ ઉગ્યાં, જાણે વહેતાં જળમાં જાય
વહેતાં સરખાં દેખીયે, પણ નથી તેજળ માંય ॥ ૧૧ ॥
- જ્યારે વૃક્ષ સમીપે જોધને, થકથી નીકાળી જોય
ત્યારે વૃક્ષ પોતાને ઠામ દીસે, શ્રમ સધજો ખોય ॥ ૧૨ ॥

તેમ એક છે પરમાત્મા, નાના સ્વરૂપે યેખીયે	
માયાની ઉપાધ્ય માટે, કન્તા સરખો દેખીયે	॥ ૧૩ ॥
તે તે છુ હું આનમા, લાઈ નીત્ય વ્યાપક જેલ	
નીત્યાનંદ સ્વરૂપ માર , તેમા નડી સદેલ	॥ ૧૪ ॥
બ્રહ્માંડ આખા જકતમા, જ્યા માગ છે પ્રકાશ	
શ કર પ્રત્યે સાધુ બોધ્યા, ને વણુંવે ભાણુદાસ	॥ ૧૫ ॥

કલ્પ ૧૦ મું (રાગ સામેરી)

પુરણ પ્રેમે અતી આહાર કરી શંકર પ્રત્યે વાળી ઉચરી	॥ ૧ ॥
મીઠ્યા માયા મનથી પરદરી, શુદ્ધ સનાતન હસ્તામલક દરી	॥ ૨ ॥

ઢાળ

હસ્તામલક એમ ઉચર, સાલગો ભગવાન	
કયા કહુ પરમાત્માની, પાવન પરમ નીધાન	॥ ૧ ॥
ઉત્તમ રીતે કહુ તમને, માભળાયે મતાત	
અકંને લોચન તણું, એક વણુવુ દ્રષ્ટાત	॥ ૨ ॥
નેત્રવાન જન જેટલા, બહુ જીવ મકળ સ સાર	
આદીત્ય ઉગે જેટલો, બહુ જીવ મકળ સ મા	॥ ૩ ॥
વળી મુખં વડે સોકો જીવે છે, અને ચાલે મવં વેપાર	
અનેક નાના ભાતના, આપ આપના વહેવાર	॥ ૪ ॥
નેત્ર નાના જીવ કેરા, અસ ખ્ય ને અનેક	
તે સુખં વડે સહુ દેખનાં, પ્રમાણ સુરજ એક	॥ ૫ ॥
તેમ નાના જીવે કરીને, આત્મા એક પ્રમાન	
આત્માવડે બુદ્ધી દેખતી, નીશ્ચય ત્યા નીરવાણુ	॥ ૬ ॥
નાના બુદ્ધી તણું કારણુ છે, આત્મા એક પ્રકાશ	
તે તે હું પરમાત્માજી, આણુને વીશ્વાસ	॥ ૭ ॥

નીત્યપ્રાયક વસ્તુ છે, હુ આત્માહરી એક	
નીર જન અંજન નથી, તમે જોએ કરી વીવેક	॥ ૮ ॥
વળીકહું તે સાંભળો, એક એકનું દ્રષ્ટાંત	
જેમ આપોપું સમ્યક ટળે, ને સમજાગ્યો વૃતાંત	॥ ૯ ॥
જેમ કાંતી ઝળકે રવી તણી, તેણે નેત્ર નીહાળે રૂપ	
આપણુ લેચ્યન તેવડે, બહુ જીવે અસંખ્ય રૂપ	॥ ૧૦ ॥
પણ સુરજ ને મમત્વ નથી, રૂપનું એક લગાર	
અભીમાન એક ન સંભવે, સાક્ષી રહ્યા અવીકાર	॥ ૧૧ ॥
તેમ એક એક જાગત આત્માને, સુરદોટી પ્રકાશ	
સકળ વસ્તુને વીશે, તે કરી રહ્યા અબ્યાસ	॥ ૧૨ ॥
અબ્યાસ છે આત્મા તણો, પણ ધર નહીં અભીમાન	
સ્વમેવ નીગુંણુ એકલો, તે પાવન પરમ નીધાન	॥ ૧૩ ॥
તે માટે મમત્વ નથી, એ સદા છે નીષ્કામ	
ગગન સરખો નીર્મળો, તેહું બજ આત્મારામ	॥ ૧૪ ॥
હું અજ આત્મારામ વ્યાપક, આણુજો વીરવાસ	
શંકરાચાર્યજ હરખીયા, કર જોડી કહે બાણનાસ	॥ ૧૫ ॥

કડવું ૧૧ મું. (રાગ સામગ્રી)

વળી વળી બોધ્યા તે શ્રી મદુતજી, તત્વજ્ઞાની કૌણા વંતજી
જેનો મહીમાં છે અનંતજી, શંકર પ્રત્યે કહે છે સંતજી ॥ ૧ ॥

ઢાળ

શંકર પ્રત્યે સત કહે છે, સાંભળો ઉપદેશ
પરમાત્માની કથા કેવળ, પ્રેમ સફીલ કહેશ ॥ ૧ ॥
ચરાચર જે જડત છે, બહુ નાના વીધ કહેવાય
સકળ વસ્તુ તેણે દેખો, પ્રકાશ રવીનો થાય ॥ ૨ ॥

- વીશ્વમા વસ્તુ જોટી, તેનો ડર પ્રકાશ
અથ મનુષ્ય આદી દેવને, સહુનો ડર છે નાશ ॥ ૩ ॥
- આવરદા પુરો કરે છે, સુરજ વડે તે સોય
અચન વસ્તુ જે આપધ, પરીગ્ગવ તે સહોય ॥ ૪ ॥
- ઘટપટ મઠમા જોડ છે, વળી વસ્તુ મવ નીરધાર
પરી પવક સુખે તેને ડરે, જીરણ અને સ ધાર ॥ ૫ ॥
- કરતા સરખો દેખીએ, એકનો યકો અનેક
પણ તે પહોચવા મમથ નથી, તે લગણુ ડારણુ એક ॥ ૬ ॥
- કાગ માયા કર્મ કારજ, ડર બહુ અપાર
પરપ ચ નાના ભાવનો, બહુ જીવો વેપાર ॥ ૭ ॥
- આત્માજીવન સવનો, અને સવનો પ્રાણ
કાગ માયા તણો પ્રેરક, ઉદાસીનો ઉદાસ ॥ ૮ ॥
- કરતા સરખો દેખીએ, પણ અગો છે અહીનાશ
કાય સધગા હુ કડા, પોચી શકે નદી પાસ ॥ ૯ ॥
- કાય એકે સત્ય નથી, સ સાર મીથ્યા ભાસ
પરપ ચ પ ચ અનીત્ય છે, તેનો કશો સ્વવાસ ॥ ૧૦ ॥
- તે શ્વાન સમ સ સાર જીહો, માનજે ની ધાર
આકાશકુસુમને શયાથ ગ, વળી વધ્યોહો કુમાર ॥ ૧૧ ॥
- ભાઈ એક સાચો આત્મા, પરી થઈ પૂણ્ય સોય
નીત્ય વ્યાપક હેતુ વજીત અન્ય મગે નહી કોય ॥ ૧૨ ॥
- આનંદ ધન છે આત્મા, તે એક આપે આપ
આપે આપ પુરણ થયો, તે અપ સદગે વ્યાપ ॥ ૧૩ ॥
- તેનોહુ પરમાત્મા, આનંદ સાગર સાર
નીત્ય પ્રાયઃ હુ જ હુ, તમો માનજે નીરધાર ॥ ૧૪ ॥
- માનજે નારધાર સ્વામી, એ છે સ ય વચન
કરજોડી ભાલુદાસ કહે, એમ મોલ્યા આનંદ ધન ॥ ૧૫ ॥

કંઠુ' ૧૨ મુ'. (રાગ ઢાળ)

- વળી હસ્તામલક ખોલીયા, સાંભળો શંકર દેવ
એ નીમંળ નીશજ છે સદા, શોભી રહ્યો સ્વયમેવ ॥ ૧ ॥
- પ્રગટ છે પરમાત્મા, દેખે નહી મતીમંદ
અણુછતો કરી લેખવે તે, રદ્ય કેવળ અ ધ ॥ ૨ ॥
- જેમ મેઘ ઢાંક્યો સુર્યને, નેત્ર નીહાળી નુવ રાકે
ભાઈ આજ અકં ઊગ્યો નથી, એવી બાજક બહુ વાણી બકે ॥ ૩ ॥
- અર્ધ બુદ્ધીને જીવ છે, તેને અકલ નહી એકે રતી
સુર્યને હેત કાંતીને, માને તે તરવીમાં નથી ॥ ૪ ॥
- ધન ઘટા આવી ગઈ, અધકારનો આભાસ
ઢાંક્યા માટે ન દીમે, પણ સુર્યનીત્ય પ્રકાશ ॥ ૫ ॥
- પ્રલક્ષ છેને ન દેખે, તેમાં સુર્યનોશો વાંક
આહુ આવ્યુ વાદળું, ભાઈ એતો આડો આંક ॥ ૬ ॥
- અર્ધ મતી જે જીવ છે, મુઠ કહાવે તેહ
પોતાના નીજ આત્માને, બંધન માને તેહ ॥ ૭ ॥
- મુક્ત સદા છે આત્મા, પણ પરાણે બંધાય
જેમ નળી કેરો સુંડનો, પોતે પરવશ થાય ॥ ૮ ॥
- આત્માના પ્રકાશ પામે, ના છુટે અહંકાર
અહંતા મમતા લક્ષણ રૂપી, વાદળનો નહી પાર ॥ ૯ ॥
- અહંકાર રૂપી ધન ઘટા, હવ બુદ્ધી તેણે ચર્ધ રહ્યો
આત્મ જ્ઞાન આવ્યું નહી, તેણે અત્મા અજગો રહી ગયો ॥ ૧૦ ॥
- અજ્ઞાન વાદળ ઉતર તો, પ્રગટ દીસે આત્મા
પુરણ પ્રેમાનંદ પામે, હીરા આવે હાથમાં ॥ ૧૧ ॥
- તે માટે જન સાંભળો, અત્રી સાધનનું પ્રમાણ
મનનો સંશય ધંદા નીમહ, કીજીયે નીર્વાણ ॥ ૧૨ ॥

સંત સંગત કથા હરીની, સાંભળીએ અપાર	
શ્રી ભાગવત ભગવત ગીતા, અન્ન ગીતા સાર	॥ ૧૩ ॥
એકાંત બેસી કીજીએ, આત્માનો સુતીચાર	
થવણ મનન નીઘસન, કરતા યાવ સાક્ષાતકાર	॥ ૧૪ ॥
તત્ત્વજ્ઞાની ગુરુ કરીને, પુછીએ એકાંત	
અકુંકાર વાદન ઉતરે તે, પામીએ મહા સાંત	॥ ૧૫ ॥
એવા ગુરુને સેવતાં, ઉધડે અંતર દ્રષ્ટ	
પછી જ્યાં જુએ ત્યાં આત્મા, અમૃત ફેરી વૃષ્ટ	॥ ૧૬ ॥
જ્યારે સ્વમધી જાગ્યો ખરો, નીચ બોધને પામ્યો સહી	
પછી જીવ ધ્વજ ચર્ચ મગ્યો, ત્યારે દૈત જુધ્ધી ટળી મર્ધ	॥ ૧૭ ॥
દૈત દુહું જાણ્યો, અદૈત ધ્વજ વ્યાપી રહ્યો	
ભાણુદાસ કહે મહાંત બોધ્યા, કેતમ ઉતર એ કંથો	॥ ૧૮ ॥

કલ્પ ૧૩ મું. (રાગ માર)

ઉતમ વાણી શીતળ સારજી	
વળતાં બોધ્યાં ધ્વજ કુમારજી	॥ ૧ ॥
દાળ	
ધ્વજ કુમાર એમ ઉચ્ચાર્યા, આત્મા ફેરી રીત	
વીજાન કેવળ કલ્પ વળી, તમો આણ્યો પરતીત	॥ ૧ ॥
સમસ્ત વસ્તુ તેણે વીધે, સજ મ સુત્રે જાણ્યું	
નાના વીધના જીવ મણકા, પરાંબ્યા નીરવાણ્યું	॥ ૨ ॥
કાળા ચૈતન એવડે છે, નાના વીધના બેદ	
અહાર ધ્વજ દારે નહી, તે સંગ મુત્ર ઉછેદ	॥ ૩ ॥
સમસ્ત વસ્તુ તેણે વીધે, વીમાગીને જોય	
આત્માને પ્રમણ કરવા, નથી સર્થ કામ	॥ ૪ ॥

પ્રમાણ કરવા જે ગયા, તે લય પામ્યા હરી માહે	
જેમ પાણીમાં પાજો પડ્યો, તે ક્યમે જીવે ના ચાય	॥ ૫ ॥
આપણી જાંયા જે હૃતી તે, આપણામાં આવી ભળી	
માથે સુરજ આવીયા, ત્યારે જાયા તે સઘળી ટળી	॥ ૬ ॥
અજ્ઞાન રૂપી દુ થયો તો, જાયા તે કહેવાય	
ગાન રક્ષકદે યયો, ત્યારે લય પામે તેમાંય	॥ ૭ ॥
જેમ શુદ્ધ જ્ઞાન છે નીર્મળ, અને સર્વ રહે તે માંય	
ધુળી ધુમ વાદળાં ધન, ઉપજે વતે સમાય	॥ ૮ ॥
આકાશવત અખંડ છે, અદ્વૈત ને અપાર	
સર્વ માંહે ને વેગજો, લાગે નહી વીકાર	॥ ૯ ॥
તેમ આત્મા અખંડ છે, અદ્ભુતને અપાર	
સર્વ માંહે ને વેગજો, લાગે નહી વીકાર	॥ ૧૦ ॥
તેમ આત્મા અખંડ છે, નીત્ય બોધ પ્રકાશ	
અક્ષર જ્ઞાન કુરે નહી, ત્રીગુણ માયા પાસ	॥ ૧૧ ॥
અકળ પુરણ સકળ વ્યાપક, નીરંજન નીરાકાર	
ધર્માંડ કોટી તેમાં રહે છે, લાગે નહી વીકાર	॥ ૧૨ ॥
પંચજીવ વટોળીયો, ઉપજે વસે સમાય	
શુદ્ધ ચૈતન આત્મા, તે કેમે નવ લોપાય	॥ ૧૩ ॥
તે તે હું પરમાત્મા, સાંભજો શંકર સંત	
સર્વ માંહે ને વેગજો, મારે નથી આઘને અંત	॥ ૧૪ ॥
નીલાનંદ સ્વરૂપ માહાર, જ્ઞાનનો પ્રકાશ	
શંકરાચાર્યને જે કહ્યું, તે વર્ણવે ભાણુદાસ	॥ ૧૫ ॥

ક્રમ ૧૪ મું. (રાગ માર)

શંકર કહે સાંભજો સ્વામી, એક તમે છો અતર જામી
અન્ય ના મને ખીજે કોઈ, સ્તુતી કર છે શંકર સોઈ

॥ ૧ ॥

દાળ

- શંકર સ્તુતી કરે ભણી, હરી એક આત્મારામ
તમેા બોમ પેરે વીસ્તરો, ઠાવો નહીં અણું ઠામ ॥ ૧ ॥
- આ જગત નાના દેખીયે, તે સર્વ તમારા રૂપ
એ ઘાટ સરળા તમ નણા, પશુ તમેા અકળ રરરૂપ ॥ ૨ ॥
- જેમ કનકના કુંડળ થયા, બહુ ભાત નાના વેપ
આદી અત્મને મધ્ય જોતાં, સુવણું સદુમાં એક ॥ ૩ ॥
- મુદ્રીકા માળા મેખલા, વળી મુગટ મંડાણુ સાર
હરી મેખલા કંકણુ કુંડળી, કુંડળ બહુ સણુગાર ॥ ૪ ॥
- દીલકાને ટોડર કુલી, નક વેશરી શીપ કુલ
ઝંકર ઝાંઝર ઝાલ ઝુમણા, ભાત ભાત નાના મુલ ॥ ૫ ॥
- વળી ચાપ બહુ પ્રકારના, પાદુકા પરમ રસાત્ર
પ્રતીમા મુંદર પદકડી, વળી ગોમાની મુખ પાત્ર ॥ ૬ ॥
- ચુડો ચુડી ચાંદલો, ચંપાદલી ચોસાર
ચાક ચાકીને ચમરી, એ કનક બહુ પ્રકાર ॥ ૭ ॥
- બેરખી ને શોરખી, આંગળી અણુવટ સોય
આંગળી વેળીયા શોભતાં, અનેક આલરણુ દોય ॥ ૮ ॥
- જુજવા કહું કેટલા, કહેતાં ન આવે પાર
એટલાં આદે દેખીને, એ જુપણુ બહુ સણુગાર ॥ ૯ ॥
- જેણે રચળ જેણું ઘટે, શોભતું શોભે એમ
અનેક રચના રૂપ નાના, રચ્યું તેમનું તેમ ॥ ૧૦ ॥
- જુજવા એ અનેક છે, દેખીયે બીન્ના બીન્ન
પણુ કનક એક વીચારીયે, ત્યારે જગત નહીં કો અન્ય ॥ ૧૧ ॥
- કહેવા જોવા માત્ર છે, ઉપાધ્ય તે આકાર
એ મીથ્યા માયા ધાર અઠૂલા, પણ કનક છે નીરધાર ॥ ૧૨ ॥

પરબલ પુરી રહો સક્રિમા, જન વીચારી જોય
 આ જગત નાના જીવ રૂપે, ચોરાશી લક્ષ હોય ॥ ૧૩ ॥
 સ્વભાવ સહુનાં ભુજવા, આકૃતી પી ક અનેક
 જ્યારે વસ્તુ વીચારીયે, ત્યારે તમો છો ત્યા એક ॥ ૧૪ ॥
 વા સત્ય જગત યનુ નથી, અને નથી જીવ સ્વભાવ
 એઠ અઠેત તમો બ્યાપક, જકતનો છે અભાવ ॥ ૧૫ ॥
 જકત તો છે અભાવ સ્વામી, શ રાચાય એમ સતવે
 કરજોડી ભાણુદાસ કહે, વળીને મોઝમ વીનવે ॥ ૧૬ ॥

દડબુ' ૧૫ મું (રાગ સામગ્રી)

સતવન કરે છે શ કર સતજી, અદ્ભુત કારણુ ડો ભગવ તજી
 આઘ અનુપમ અકળ અન તજી, કૃપા વત્સન છો કૃપાવ તજી

હાળ

કૃપા વત્સન કૃપાગી છો, એમ શ કર ભોલ્યા વચન
 વળી એક દ્રષ્ટાત ઢહ છે, જુઓ વીચારી જન ॥ ૧ ॥
 જેમ ચ દ્ર અથવા ચ દ્રીકા, પ્રતીખી બ છે જળમાય
 જ્યારે જોગમળીયો જળતણો ત્યાર ચગ વીચગ તે ચાય ॥ ૨ ॥
 જળ પ્રવાહુ જ્યાવહે ત્યા, વહેતી સરખી દેખીયે
 વાસ્તવ્ય તે વહેતી નથી, તો ચપગતા શુ પેખીયે ॥ ૩ ॥
 ત્યા ચપળ ચ ચગતા નથી, એ કહેવા જોવા માત્ર
 હિપાધ્ય ચ દ્ર વીધે નથી, એ આપોપે શુદ્ધ પાન ॥ ૪ ॥
 તેમ તમારે વીરે સ્વામી, નથી કર્તવ્ય એક
 વળી ચપગ ચ ચગત નથી, પ્રભુ નથી ચયરે અનેઠ ॥ ૫ ॥
 એ જોવા કહેવા ચપગતા છે, પણ નથી ત્યા નીરધાર
 તમે વીના અન્ય ખીલુ નથી, તમો અખડ બોમાકાઝ ॥ ૬ ॥

તમને કો બંધન નથી, તમે શુદ્ધ બુદ્ધ સ્વરૂપ	
સકળ કર્તા દેખીએ, પણ અકળ ને અરૂપ	॥ ૭ ॥
એ લો આપો સાંભળો, વળી રૂપ નીકળો જેહ	
ગંધ ગ્રહો ગ્સ ભોગવો, તમને ના લેવે તેહ	॥ ૮ ॥
પ્રભુ ભક્ષને ભોજન દેશે, બહુ લેણ ચોક્ષ રસાળ	
સજ્યાને આસન ગોભનો, મુખ સજ્યાને મુખપાળ	॥ ૯ ॥
ગજ રથને તુરી ચઢો, ભોગવો નાના ભોગ	
પાટ પીતાગર ધગ અથવા, કરો મહા ભોગ	॥ ૧૦ ॥
નગન પાટણમાં વસો, અથવા વસો વન માંહે	
અકર્તા અહંકાર વર્જીત, બંધ દહી નવ યાએ	॥ ૧૧ ॥
હે નાથ હે પ્રભુ હે હરે, તમે અકળ અચલું ચલું	
દીન નાથ દયાળ અર્વાંગત, કોટી કક્ષીમય હણું	॥ ૧૨ ॥
અંતર જામી આતમા છો, પરાતપઃ પરબ્રહ્મ	
નીર્લેપ નીર્વાણુ રૂપી, નીચુંણુને નીચકમં	॥ ૧૩ ॥
પરમાત્મા પ્રભુ પરમ કારણ, પરમ જ્યાતી પ્રકાશ	
સર્વ વ્યાપક સર્વ રૂપી, અકળ છો અગીનાશ	॥ ૧૪ ॥
પુરણ પુરુષોત્તમ તમે, વાસુદેવ ભગવાન	
પરમ આનંદ પરમ અમૃત, પાવન પરમ નીધાન	॥ ૧૫ ॥
નીમંળ નીશ્વજ નરહરી, તમે નીર જન નીરાકાર	
અખંડ પીંડ અઘાંક રૂપી, વીશ્વના આધાર	॥ ૧૬ ॥
ચોનીસ ને ચેતન કરો, પચીસમાં પરબ્રહ્મ	
રૂપી કેરા મુકુંદ માધવ, સનાતન મહાધમં	॥ ૧૭ ॥
પરમેશ્વર પરમાત્મા, પરમપદ નીકામ	
માયાતીત મહારાજ, મહીપતી સકળ વ્યાપક રામ	॥ ૧૮ ॥
જેજે સ્થળ વરતો તમે, ત્યાં કોણુ પોચે નાથ	
ધંદ્રી ચક્રી અળગો વસો, કોણુ લહે તમારી વાત	॥ ૧૯ ॥

અગાધ બોધ વરતો સદા, કો લહે તમારો પાર	
જડ મુખ મોન કરી રહ્યા, એ લોખાંક વ્યવહાર	॥ ૨૦ ॥
તમે પરમ સાધુ દયાળ સ્વામી, સાંભળો ગોપાળ	
કૃપા ઘણી મુજને કરી, જે બોલીયા કૃપાળ	॥ ૨૧ ॥
દીન જાણી દયા આણી, કંચુ' કેવળ જ્ઞાન	
જન્મથી જાણી કરી, બોલ્યા નહી ભગવાન	॥ ૨૨ ॥
બોલ્યા નહી ભગવાન સ્વામી, શ કર વાણી ઉચરે	
કર જોડી ભાણુદાસ કહે, સાંભળતાં દુસ્તર તરે	॥ ૨૩ ॥

કંઠધુ' ૧૬ મું. (રાગ આશાવરી)

પ્રસન્ન થઈને શંકર ઉચર, વળી ઉત્તમ સ્તુતીકરે	
હસ્તામલકને હરખે આદરે, તન મન જીવન માહરે	॥ ૧ ॥

ઢાળ

ધન્ય ધન્ય જીવન તમે, પ્રભુ પ્રાણુ વલ્લભ સોય	
જ્ઞાન અમૃત સીંચવા, નમજે ખીજો કોય	॥ ૧ ॥
તત્ત્વદર્શી' કયાં થકા, પ્રભુ વીરલા સંસાર	
સમાગમ સમજણ તણો, ના મને વારંવાર	॥ ૨ ॥
પ્રીતિયા પી'ડ થોડા મજે, મહા મુક્તને મહાધીર	
સંશય રહીત સોહામણા, નીર્મળ જ્ઞાન ગંભીર	॥ ૩ ॥
જાણું ચયું જે બેટીયા, સકળ થયો અવતાર	
ધન્ય ધન્ય દીવસને ધન્ય ઘડી, જેમજ્યા પ્રાણુ આધાર	॥ ૪ ॥
જ્ઞાન અમૃત ગોઠ કાપી, સમતત્ત્વ સ્વામી તમે	
અંતઃકરણ શીતળ ચયું, પ્રભુ પરમાનંદ પામ્યા હમે	॥ ૫ ॥

તમે! વીના ખીલુ કોણુ કહે, એ રસ તણો અંખાર	
પરજાલ રસનું પાન કરતાં, તૂમ ન થઇએ લગાર	॥ ૬ ॥
એવી વસ્તુ નથી કને જે, આપી લાગું પાવ	
એ જ્ઞાન તણો પટ તરે, મળે નદી જગમાય	॥ ૭ ॥
હોવે અરણ્યો હુ એમ યર્ષવ, પ્રેમે કરી પ્રમાણુ	
તમે! તમવડે પુરણુ થયા, સ તુટ આત્મા રામ	॥ ૮ ॥
એમ કહી ને રૂપી સનોપીયા, હસ્તામત્રક લગવાન	
આદર ભાવ ધણો કર્યો, પેર પેર દીધા માન	॥ ૯ ॥
હવે હસ્તામત્રક શંકર તણો, પુરણુ થયો સવાદ	
બ્રહ્મ વીધા ઉચરી, ઉપન્યો મન આહલાદ	॥ ૧૦ ॥
એક સંવત્સર વહી ગયું, પછે આજ્યો તેનો તાત	
દેખીને આનંદ પામ્યો, હરખીયો સાક્ષાત	॥ ૧૧ ॥
પહેલાં હુ પ્રીત્યો નહી, પંડીત પુરણુ જાણુ	
અભોક્ષક જ્ઞાની અદ્ભુત, કયમ કરું પ્રણામ	॥ ૧૨ ॥
જાણીને જડ યર્ષ રહ્યો, તે લોક બધન માટ	
ભાગ્ય મારા વંશનું જે, બ્રહ્મ સાગર ધાટ	॥ ૧૩ ॥
કુળ એકોતેર ઉધર્યો, જે પ્રગટયા સકળ સ્વરૂપ	
એ પદારથ પામીયા, કલાશ કેરા ભુપ	॥ ૧૪ ॥
શંકર ચરણે નમીને, બોલીયો તેણીવાર	
આ પુત્ર જે પ્રીત્યો પડ્યો, તે તમારો ઉપકાર	॥ ૧૫ ॥
બ્રાહ્મણની આરત ટળી, શંકર થયા પ્રસન્ન	
એ કયા સુણી એટલે, સાંભળો સહુકો જન	॥ ૧૬ ॥
યોગ જગનને સકળ તીરથ, જે જગમાં સોધ	
દયા દક્ષીણા દાન સધળાં, એ ગાતાં કુળ હોય	॥ ૧૭ ॥
હસ્તામત્રક હરખે લણે, આદર કરી અનુદન	
આલોચને અનુભવે, રાખજો નીચળ મન	॥ ૧૮ ॥

- સંવત સતર સતોતરો, અને જેટ માસ તે સાર
શુકલ પક્ષની દશમી, અને સુરતણે ગુરવાર ॥ ૧૯ ॥
- વીથી અઢાણતણી, અને સ વતસરને સરવરી
હસ્તામયકની કથા સુંદર, પાવન વાણી ઉચરી ॥ ૨૦ ॥
- અંતર જામી આતમા જે, જેડો અ તર માંય
શુણ પોતાના કાઠા પોતે, આપણે હુ થાય ॥ ૨૧ ॥
- કર્તા વક્તા શ્રીહરી, રવીદાસ કહેવા માત્ર
નીમીત્તમુકી રઘા અગમા, આપોપે શુદ્ધ પાત્ર ॥ ૨૨ ॥
- હસ્તામયક શંકર તણું, એ અદ્ભુત સ વાદ
પદ્મ ધ પ્રેમે નીજ-ચો, કૃષ્ણપુરી ગુર પ્રસાદ ॥ ૨૩ ॥
- શ્રીગુર તણા પ્રતાપથી, મેં કહ્યું કેવળ જ્ઞાન
ગાળે સુણાળે શીખાળે, ધરજે સદાએ ધ્યાન ॥ ૨૪ ॥
- પ્રમાદ મોહને પરહરો, સેવળે હરીના દાસ
ક્ષણભંગુર કામા આપણી છે, ના આણીયે વીરવાસ ॥ ૨૫ ॥
- નર નારી ગાયને સાલજે, નીલ કરે અબ્યાસ
તેની અ તર દ્રષ્ટી ઉઘડે, એમ કહી ગયા ભાણુદામ ॥ ૨૬ ॥

ઈતી શ્રી શંકર હસ્તામલક સંવાદ સમાપ્ત

શ્રી ત્રીકમ સાહેબ

શ્રી ખીમ સાહેબના શીષ્ય ત્રીકમ સાહેબનું હંક
વ્રતાંત.

શ્રી ત્રીકમ સાહેબ વાગડ દેસ મધ્યે આવેલા રામવાવ ગામમાં
ગરોડા જ્ઞાતીમાં જન્મ્યા હતા ને રામગીરજી સ્વામીના ઉપદેશથી
રાપર જઈ ખીમ સાહેબ પાસે જ્ઞાનું લીધું ને તેમની આજ્ઞાથી
ગામ ચીત્રોડમાં જઈ જગા બાધી રહ્યા. તેમના બીમ દાસજી તથા
નયુરામજી આદી શીષ્યા થયા તે મહાપુરૂષ સંવત ૧૯૫૮ ની
સાલમાં રાપર દરીઆરયાનની જગામાં ખીમદાસજી મહારાજ પાસે
ચીત્રોડથી રાપર જઈ સમાજ્યા.

* * * * *

એની કથા એમ છે કે ત્રીકમ સાહેબની દેહ ચીત્રોડમાં શાંત
પામીને તેમની પાલખી લઈ રાપર જવા નીકળ્યા કારણ કે ત્યાં
સમાધ આપવાની હતી. ગામ રાપરની પાદર આવી તો એમની
પાલખી ગામમાં પેસવા દેવામાં ગામના લોકોએ નુરહત કરી કે મહુ
ગામમાં ન લઈ જવાય કારણ ગરોડા જ્ઞાતીના હતા. તેથી ત્રીકમ
સાહેબ પાલખીમાં હમવા લાગ્યા, તેમ જતા લોકોએ માન્યુ નહી
ત્યારે પાલખીમાંથી નીચે ઉતરી હરીબજન કરતા ચાલ્યા ને સમાધ
આવી એટલે તેમાં જઈ બેઠા.

સાખી

રામે સેન્ય હંકારીઆ, નીધીયર કરવા નાસ
સેનામાં જડીદાર હતો, એમ બોલ્યા ત્રીકમદાસ

ઉપરની વાણી પરથી માલમ પડે છે કે ત્રીકમ સાહેબ રામા
અવતારમાં હનુમાનજીનો અવતાર હતા.

પદ ૧ છંદ.

ખીમ ભાંજી રવી સાંયા, આંહિ તોજી ગોશ્વી

બાની આયા રે ॥ ખીમ ॥ ટેક ॥

નેરજી પરમે નામ તમરં, ત્રીવાસે વેચાયા રે ॥ ખીમ ॥ ૧ ॥

ભવસાગરમાં બુડતાં, મારી તરત પકડી બાંયા રે ॥ ખીમ ॥ ૨ ॥

સતગુર સાહેબ સામ પધાર્યાં, જ્ઞાન ગંગામે નાયા રે ॥ ખીમ ॥ ૩ ॥

ઢાસી જાણી દયા આણી, પદ પદ દરશન પાયા રે ॥ ખીમ ॥ ૪ ॥

ત્રીકમ સાહેબ ખીમને ચરણે, હેતે હરી ગુણ ગાયા રે ॥ ખીમ ॥ ૫ ॥

પંદ ૨ જી.

મેરે સતગુર લખીદીયા એવા પરવાના,

તેરા અગમ પંથ નીરવાંણા ॥ ટેક ॥

નાની કમળથી ઉઘટયો આવે,

મગન થુન ગરબાના ॥ મેરે સતગુર ॥ ૧ ॥

ધંગલા પીંગલા સુખમણા સાંધી,

ત્રીવેણી તાર મીઠાના ॥ મેરે સતગુર ॥ ૨ ॥

નામ નીરંતર તેજ અપારા,

તકીયા તીંયાં ટકાના ॥ મેરે સતગુર ॥ ૩ ॥

ખીમ ભાંજી રવી રમતા રામા,

ચરસ પરસ દરસાનાં ॥ મેરે સતગુર ॥ ૪ ॥

રમતા રામ સનમુખ શામા,

સહેજ સુનમે સમાના ॥ મેરે સતગુર ॥ ૫ ॥

પદ ૩ બી.

સનમુખ ડેરારે, સાહેબ મેરા, સનમુખ ડેરારે ॥ ટેક ॥

બાહીર દેખ્યા, બીતર દેખ્યા, દેખ્યા અગમ અપારારે
હે તુજ માહી સુઝત નાહી, ગુરવીન ઘેર અંધેરા

અંધેરા અંધેરા ॥ સનમુખ ॥ ૧ ॥

આ સ સારીયો સુપનેકી બાજી, તામે ચેત સવેરા

સવેરા સવેરા ॥ સનમુખ ॥ ૨ ॥

આવા ગમનના ફેરા ટળીયા, પલમા હુવા નીવેરા

નીવેરા નીવેરા ॥ સનમુખ ॥ ૩ ॥

ત્રીકમદાસ સત ખીમના ચરણા, તોહયા જમકા જંજીરા

જંજીરા જંજીરા ॥ સનમુખ ॥ ૪ ॥

પદ ૪ શુ.

દેખો ખાવનકા ખેતરે, દરશન બાર દેખ્યારે ॥ દેખો ॥ ટેક ॥

બાહીર દેખ્યા બીતર દેખ્યા, દેખ્યા અગમ અપારારે

છાંયાથી ન્યારા મારા સતગુર દેખ્યા,

પલ પલ આવે મોરી પાસ રે ॥ દરશન ॥ ૧ ॥

નાબી કમલસે આવે ને જાવે, પત પલ હુવો પરકાસ રે

રણુંકાર ઝણુંકાર હોઠ રક્ષા,

હિનકા નામ અજ પા રે ॥ દરશન ॥ ૨ ॥

ગેહરી નોખત ગઠમડેને, ધીરપ રાખો ધ્યાન રે

સુરતા ધરીને સાંભળો રે,

મોખ જયન સુલતાન રે ॥ દરશન ॥ ૩ ॥

ક્ષમા તણા નેજા ખોડીયાને, નામ તણા નીશાન રે

ત્રીકમદાસ સત ખીમકે ચરણે,

ગુરવેં જતાવેલ સાન રે ॥ દરશન ॥ ૪ ॥

પદ ૫ સુ.

જેની સુરતા નામસે લાગીરે, કોઈ વીરલા સચા વૈરાગી ॥ ટેક ॥
 કામ ક્રોધને' મોહમદ મમતા, છોડ ચલ્યા બડલાગી રે
 તુરત સુરતના નીસાન કરડે, અનલદ નોખન વાગીરે ॥ કોઈ ॥ ૧ ॥
 અણી અગ્રપદ આસન કીનો રે, અગમ ખેન હે આગીરે
 ઝલ મલ જોતી ઝરખે દીસે સતગુર મલીયા સુવાગીરે ॥ કોઈ ॥ ૨ ॥
 ખીમ લાણુરવી રમતારે ગામાં, આદી અ તના ॥ ગીરે
 આદી અનાદી જુના જોગીરે, શબ્દ રૂપ સરવ ગીરે ॥ કોઈ ॥ ૩ ॥
 આવુ ન જાવુ મરે ન જીવુ રે, રણુ કારના રાગીરે
 ત્રીકમદાસ સત ખીમના ચરણા, ચરણુ કમનમા
 લેહુ લાગીરે ॥ કોઈ ॥ ૪ ॥

પદ ૬ કું.

ત્રીવેણીના તીરમારે, મોતીકા નીહારે
 સાધુ જન નીજ હ ॥ નીહારે, જોને હીરાનો છે
 અહારે ॥ ત્રીવેણી ॥ ટેક ॥
 સુરતી સી હાસન પ્રેમ પાથરણા, અવન ઓસીકા સારે
 તાપર મારા સતગુર ખેડા, નીરખીને થઈ છુ
 નીહાનરે ॥ ત્રીવેણી ॥ ૧ ॥
 અખે મ કળમા રાસ રચ્યો હે, થેરીયો થે ચેકારે
 રોમે રોમે રામ રમી રહ્યો અધર ખેન નીરાધારારે
 ॥ ત્રીવેણી ॥ ૨ ॥
 જમુનાને કાઠે જાદવો કૃષ્ણજી કીરતારે
 મોહન સ ગે મોરની મધુરી ડરે છે મનારે ॥ ત્રીવેણી ॥ ૩ ॥
 ત્રીકમ સાહેબ ગેળી ગાવે, ખીમ ખનઃ કીરતારે ॥ ત્રીવેણી ॥ ૪ ॥

પદ ૭ મું

દીન દરીયામા એવ દેવ નીર જન, ચૈતન ચાલ્યુ મારે
હરદે આવેરે

પ્રેમ ભક્તી કાઈ પુગ નર પાવે, સાલજ સતગુરસુ
કહાવેરે ॥ દીન ॥ ૧ ॥

અનહુદ નાદ ગગનમા ગાજે, નુરત શુરત કરી લે લાવેરે
અણી અગરપર અધર દનીસા, રમતા ગમ મારી નજરે
આવેરે ॥ દીન ॥ ૨ ॥

અ તરમા એક નીર તર ન્યાગ, હરખ શુરમે હેત લાવેરે
પર આતમ જોલે પરગટ ચીન્યા, સમ દ્રષ્ટિ સોઈ
સત રેવેરે ॥ દીન ॥ ૩ ॥

જ્ઞાન ગરીબી જોલે સતગુર સેવ્યા, વહેન વેકુઠ સોઈ જાવેરે
આવા ગમન એને વસુવે ન લોપે, સટેજ સુન્યમે
સમાવેરે ॥ દીલ ॥ ૪ ॥

શુરા સાધુ સનમુખ રહેવે, કાયર ભાગી વન જાવેરે
સતગુરના જોલે સખદ ન માન્યા, ગાફન ગોથા બહુ
ખાવેરે ॥ દીલ ॥ ૫ ॥

ખીમને ભાણુ રવી રમતા રામા, અરસ પરસ શુર
એક કહાવેરે
પાત્ર તત્વમા પરગટ બોલે, આપે જોનેન
જોનાવેરે ॥ દીપ ॥ ૬ ॥

આદી હતાસો અળ મે પાયા, અન મેરો મનવો
કયા જન જાવેરે
ત્રીકમદાસ સત ખીમના અરણ્યા, વીક કરીને શુર
ઠેરાવેરે ॥ દીપ ॥ ૭ ॥

પદ ૮ મું

નીજ ભક્તો કોઈ વીરલા જાણે, સખદે સુરા કરત કમાધરે
 અમ મન ચેતલે મોરા ભાઈ, ॥ અબમન ॥ ૮૬ ॥
 જપ તપ તીરથ જોગ જીગતસે, કરણી ગ્યા લગી જાધરે
 તીનુ દેવને દસ અવતારા, વાકી ખખરન પાધરે ॥ અબમન ॥ ૧ ॥
 જલ ખ ડ નેમ ડ ઇ ડ લગી માયા તીન પાચકે માહીરે
 અરધ ઉરધસે રૂપ વચનકા, સ્વામોસ્વાસ સમાધરે ॥ અબ ॥ ૨ ॥
 પહેલા પદકુ સખકોઈ જાણે, વેક ઠ દુન બહાધરે
 તીસરા પદ પર જ્યોતી જનતહે, જોતા લગી નીરબે
 નાહીરે ॥ અબ ॥ ૩ ॥

અનખ અખ ડીત અકળ અરૂપી, અજર અમગ ધર પાધરે
 મન પવનસે ન્યારા ખેલે, દુરમતી દુર બહાધરે ॥ અબ ॥ ૪ ॥
 સતસ ન રને સતગુરજા, મી ચીત ચરણ માધરે
 ત્રીકમદામ સત ખીમકા ચરણા, ગ્રહી ટેક ગમ પાધરે ॥ અબ ॥ ૫ ॥

પદ ૯ મું

મનતુ સમજલે તારો, સગો નહી સ સાર
 ભજનમા બીના બીન રહેજો, ઉતરસો ભવપાર ॥ મનતુ ॥ ૮૭ ॥
 કાયા બેડી કાગદજી માઈ, સતગુર ખેતણુહાર
 તેનાતા રૂડા સ ત છે, એતો ઉતારે ભવ જલપાર ॥ મનતુ ॥ ૧ ॥
 રાણાને રાજા છત્રપતી, એ છે ધુવેરી પોકાર
 વ દળ જાયા વહી જાશે, એને જાતા ન લાગેવાર ॥ મનતુ ॥ ૨ ॥
 કુટુંબ કખીલાની કુડી છે માયા એછે ભવનો ભાર
 એમા મનતુ મોહી રહ્યો છેરે, ખા સ જમનો માર ॥ મનતુ ॥ ૩ ॥
 આતમ સાધન સાધતા, માર અતર પ્રગટ્યો પ્યાર
 ભવ સાગરમા જીડતા, ગુર તરત તોરણુ હાર ॥ મનતુ ॥ ૪ ॥

વેદ કીતાબનું કામ નહીં મારે, રોમે રોમે રણુંકાર
 અનહદ વાળનું વાગીયા, માંદી મુરલી કરે મનાગ ॥ મનવું ॥ ૫
 હું નહીં તું નહીં તે નહીં, તું હીં તું હીં કીરતાર
 ગોતતા સોધતા ગમ પડી, અસ્તો રીચો એકતાગ ॥ મનવું ॥ ૬
 ખીમ લાણુ રવી રમતા રામા, જીવન પ્રાણુ આધાર
 ત્રીકમદાસ સત ખીમકે ચરણે, ડગલે ડગલે બલીહાર ॥ મનવું ॥ ૭ ॥

૫૬ ૧૦ મું.

એવા એવા સતને વારણે, હું ઘોળી જાઉં ॥ એવા ॥ ૮૬ ॥
 સુરત સુરતની સાન ઠેરાણીર, એકા છે બેહદને
 બારણે ॥ હું ઘોળી ॥ ૧
 કામ કાધ મમતાને મારે, તો, ઉનમુની ધીરપ ધારણે ॥ હું ॥ ૨
 અંધર તખતપર આરુન કીનારે, બુવેછે સોનાકરે પાલણે ॥ હું ॥ ૩
 ત્રીકમદાસ સત ખીમકે ચરણે, આસંસારઓ છે ધારણે ॥ હું ॥ ૪

૫૬ ૧૧ મું. (ખ્યાલો)

ખ્યાલો દુળે કાણુ પીવે, મારે સતગુર્યે પાયો
 અંગાધ ॥ ખ્યાલો ॥ ૮૬ ॥
 સતની કુંડી સંતો શબ્દ લીલાગર, એક તુંહી મારે
 સતગુર ધુટણુહાર ॥ ખ્યાલો ॥ ૧ ॥
 અવણેથી રેકચો મારે રૂઝીયે ઠેરાંણે, એક તુંહી
 દેહકીમા હુવો રણુ કાર ॥ ખ્યાલો ॥ ૨ ॥
 ચડતે ખ્યાલે સંતો ગગન દરસાણુ, એક ॥ હી
 જમી અસ્માન એક તાર ॥ ખ્યાલો ॥ ૩ ॥
 નામ મારે સતો ગુરજના રૂપમા તુંહી,
 બેાધ્યાઠે ત્રીકમદાસ ॥ ખ્યાલો ॥ ૪ ॥

પાદ ૧૨ સું.

કંપીર પથીને જવાળ પીવાનો

પાંત પરવાના પ્રેમજા, અતગુર દીયા શીખાર્ધ
 મુરત ગજ્જ મેળા હુવા, તનક લેખ લખાર્ધ ॥ પાંત ૧ ટેક ॥
 હારે મતવાળા અટકી રથા, દુનીયા દૈત દીખાર્ધ
 રામ રતનથી ઉતરી, ચોરાશીમે જાર્ધ ॥ પાંત ॥ ૧ ॥
 હારે વહાલા અનહદ વાગ વાગીયાં, તખતે તાર મીલાર્ધ
 અણી અગ્ર પગ એક હે, અવીનાસી આર્ધ ॥ પાંત ॥ ૨ ॥
 હારે વહાલા મન પવન મેળા હુવા, નુરતે નીજ ધર પાર્ધ
 મોહીરે બ્રહ્મ સન નામહે, જહા નહી ધુપ કે ઊર્ધ ॥ પાંત ॥ ૩ ॥
 હારે વહાલા અજર હ સ અમુલ્યહે, દરના કંપીર કહાઈ
 જે કોઈ સમજ્યાર સાનમાં, દુળ નહી દરદાઈ ॥ પાંત ॥ ૪ ॥
 હારે વહાલા આગે હતા મો અન મળ્યા, અનકધુ
 સ સય નાંહી

ત્રીકમ ખીમ પ્રતાપમે, હ સે હ સ મીનાઈ ॥ પાંત ॥ ૫ ॥

પાદ ૧૩ સું.

સદાઈ રહેવે ગુપતાનીરે, વાગી પ્રીતિયું નહીં
 રહેવે જાની ॥ લાગી ॥ ટેક ॥
 અનહદ નાદ ગગન ધુન ગાજે, જાવરી વાગે
 ત્રીણીત્રીણીરે ॥ લાગી ॥ ૧ ॥
 અપરમપાર અગમ કેરી આગે, નીગમ ભંગે જઈયા
 પાણીરે ॥ લાગી ॥ ૨ ॥
 આગે હતી સો અખમે પાર્ધ, પુરણ પ્રીત પીજાનીરે ॥ લાગી ॥ ૩ ॥
 ત્રીકમદાસ સત ખીમકે ચરણે, વારે વારે કુરખાનીરે ॥ લાગી ॥ ૪ ॥

પદ ૧૪ સુ.

બેઠ ભરખના મારી ભાગી રે, મનવો મારો ભયો

વેરાગી રે વેરાગી ॥ ૧૬ ॥

કુટુંબ કખીયા કુડી છે માયા, દુરત જોયું મેં

ત્યાગીરે ॥ મનવો ॥ ૧ ॥

ત્રીવેણી ઉપર તાર મીઠાયા, જીવ મીઠ જ્યોતી

માદી જાગીરે ॥ મનવો ॥ ૨ ॥

ધંગવાને પીંગવા મુખમણા ઉપર, અનહદ નોખત

વાગીરે ॥ મનવો ॥ ૩ ॥

ખીમને ભાણી રવી રમતા રામા, અરસ પરસ

અનુરાગીરે ॥ મનવો ॥ ૪ ॥

ત્રીકમદાસ સત ખીમના ચરણે, ચગણ કમવમાં લે

લાગીરે ॥ મનવો ॥ ૫ ॥

પદ ૧૫ સુ.

તારો ભર સો મને ભારી એવો મરવો દાતા ગીરનારીરે

ગીરનારી ॥ ૧૬ ॥

જાએ છે મરવો નીચો છે જખીયના, વચમાં ભવેશ્વર

ભારી ॥ એવો ॥ ૧ ॥

લીલીયું ને પીળીયું ધજનુ ફરકે, ઘોળી ધજન

પરવારી ॥ એવો ॥ ૨ ॥

અઢારભાર વનરખતી ખીરાજે, દ્વાર દીધે દુધવાડી ॥ એવો ॥ ૩ ॥

દેસી પરદેશી તાડી જાતએ આવે, નમણુ કર

નરનારી ॥ એવો ॥ ૪ ॥

ત્રીકમદાસ સત ખીમને ચરણે, ચરણ કમવ

ખશીહારી ॥ એવો ॥ ૫ ॥

૫૬ ૧૬ મું.

પ્રેમે વીંધાણા મારા પ્રાણુરે, સતગુરુએ અમને મારેલ

ચબ્દુના બાણુરે ॥ ૮૬ ॥

માન સરોવર મુક્તા મોતી, મરણવા ચઢે મેરાણુરે ॥ સત ॥ ૧ ॥

આવન અક્ષરથી ખારજ બોલે, નહી પોથી નહી

પુરાણુરે ॥ સત ॥ ૨ ॥

ઘોહ' સોહ' પર અવખ ખીરાજે, બીંતર પ્રગટયા

બાણુરે ॥ સત ॥ ૩ ॥

ત્રીકમદાસ સત ખીમને ચરણે, નેણુ માં ગડેડે

નીશાનરે ॥ સત ॥ ૪ ॥ .

૫૬ ૧૭ મું.

આવી આવી અલેખ જગાયો, અમારે મહોસે ઉતર

દસાથી એક બાળો જોગી આયો, બાળો જોગી આયોરે ॥ ૮૬ ॥

વીરા મારા સતકેરી સુધને ચબ્દ કેરા ધાગાજી

ખલકો તો ખુબરે બનાયો ॥ અમારે ॥ ૧ ॥

વીરા રામા ખીમને બાણુ, રવીરામ ગુરજીજી

અરસ પરસ દરસાયા ॥ અમારે ॥ ૨ ॥

વીરા મારા પીળા પીતાબર, વાધા શોભેજી

કેશરી તીલક લગાયો ॥ અમારે ॥ ૩ ॥

વીરા મારા ભંમર ગુફામા, આસન વાજ્યાજી

અનહુદ નાદ બજાયો ॥ અમારે ॥ ૪ ॥

વીરા મારા એરે જોગીડાને, જરા મરણુ નાંહીજી

નહી આયો નહી જાયો ॥ અમારે ॥ ૫ ॥

વીરા મારા ત્રીકમદાસ, સત ખીમકે ચરણાંજી

હરખ નીરખ ગુણુ ગાયો ॥ અમારે ॥ ૬ ॥

પદ ૧૮ મું.

લાલ મેરા દીલસંતો, લાગી વેરાગી સંતો જોયું મેં

જાગીરે ॥ ૮૬ ॥

કપડાળી ધોયા સંતો, અવલાળી ધોયારે

જળ લગી મનવા ન ધોયા મેરે લાલ

॥ લાલ ॥ ૧ ॥

માન સરોવર હંસા, ઝીલંતા આવે

ખેલંતા આવે ઘેરી, ગગન ગાજે મેરા

॥ લાલ ॥ ૨ ॥

વસ્તીમે રેણા સંતો, માગી ખાંણુરે

દુકડેમે દુકડા દેણા, મેરે લાલ

॥ લાલ ॥ ૩ ॥

ત્રીકમદાસ સત ખીમના ચરણે

સંત મલ્યા સોહાગી, મેરે લાલ

॥ લાલ ॥ ૪ ॥

પદ ૧૯ મું.

સમાધી વખતનું પદ

મારી કાયા ખેડી કણકવાને લાગીરે

ગુર તમે મને પાર ઉતારો

ખીમને ભાણુરવી નામ ગુરકિા

ગુરજ બાંતો બદ તમારો રે

૫ મારી ॥ ૧ ॥

હેતે કરીને હરી રસ ઉપન્યો રે

ગુરજ એસો ધર્મો અવતારો રે

પવન પાણીમાં ગુર તમે પરમેશ્વર

ગુરજ સૈનો સરજન હારો રે

॥ મારી ॥ ૨ ॥

સ્થાવર જંગમમાં ગુર જળ સ્થળ રહો છોરે

ગુરજ સરોવર ભરીયેલ સારો રે

કરતા ને હરતા ગુર આપેં ફરોછોરે

ગુર રવાગી સર્વથી ન્યારો રે

૬ મારી ॥ ૩ ॥

મોરાર સાહેબના શાશ્વ જીવા કૃત

ગુર મહીમા.

દોહા

- શ્રી મોરાર ગુર ગુણ વીચારતાં, અંતર હોય ઉજાસ
કર્મ કુબુધ્ધી સર્વે ટળે, સુબુધ્ધી કરત નીવાસ ॥ ૧ ॥
- મોરાર મેરે શીરધની, જે મસ્તક મેઘ્યાહાય
મન કરમે મે' વરલીયા, તાતે ભગે સનાથ ॥ ૨ ॥
- ગાન દીયો ગુર ગુણ દીયો, કરણી સી ધુ ભંડાર
સખ દેવન શીર મોરહે, પુરપ અક્ષંગી ઉદાર ॥ ૩ ॥
- ગુર બક્ષતે અધીકહે, જેણે તારી ભુગ જહાંન
બક્ષા વીળ્યુ અવનીશ રટે, શીવજી ધરતહે ધ્યાન ॥ ૪ ॥
- સોઈ સતગુર મોરારહે, મેરે શીર ઇષ્ટ દેવ
કોઈ પુરવકા ખેવતે, મોહી દીયા અભેવકા ભેવ ॥ ૫ ॥

* * * * *

ચોપાઈ

- મોરાર ગુર મેરે ઇષ્ટ દેવા, કરધ્યાન ચરણ ચીત સેવા
જાસે મીલે અભેવ ભેવા, ગુર પુરણ બક્ષ નીરંજન દેવા ॥ ૧ ॥
- ગુર હે મેરે પીતા અર માતા, સગા કુટુંબ સંબંધી અર શ્રાતા
ગુર મેરા સજન સંધાતા, પ્રાણ પંડકા હે ગુર દાતા ॥ ૨ ॥
- ગુર હે મોરાજનમ સંધાતી, હેતુ મીઠુ જાતઅર શ્રાતી
જે જે કહું તે ગુર હે મેરા, સખસે અધીક દુર નહી મેરા ॥ ૩ ॥

ગુરૂખીના ઓરન દુજી સગાઈ, જો સેવેટળે ઢમં આ નાઈ
 ગુરૂ મેરા મેં ગુરૂકા બાઈ, ગુરૂખીના દુજીન અધીક લલાઈ ॥ ૪ ॥
 ગુરૂસે જમકી કર બે જાવે, વક્ષ ચોરાલી ગુરૂ મીટાવે
 ગુરૂ સેવાતે સખહી પાવે, જોની જન્મ ફેગ નહી આવે ॥ ૫ ॥
 ચરણ રજકા મહીમા મોટી દારજ કરતહે કોટાન કોગી
 જો જન ઝેવે સો સુખ પાવે, મો સુખ વરણનમે નહી આવે ॥ ૬ ॥
 ગુરૂસે જ્ઞાન ધ્યાન લક્ષ આવે, સુખ સ પત આનંદ બદાવે
 ગુરૂકે ભજન તે દારણ દુખ જાવે, મનખા જન્મકો દાવ
 સખ ફાવે ॥ ૭ ॥
 ગુરૂ સેવાતે ચોદ લોક પૂજાવે, ત્રણે ગુણ ગુરૂકો ગુણ ગાવે
 નવનાથને સીધા ચોખોસી, ગુરૂ સેવાતે ભાપે અવીનાશી ॥ ૮ ॥
 ગ ગા ગયા ગોદાવરી કાશી, પુસ્કર પ્રયાગ અયોધ્યા વાસી
 ઓર તીર્થ હે આ રાશી, મો સખ કરત ગુરૂ ચરણ નીવાસી ॥ ૯ ॥
 કાશી કાંચી મથુરા માયા, એ સાતપુરી હે મોક્ષ દાયા
 હરી ધરે ચોવીસ અવતારા, સો સખ રહેત ગુરૂ ચરણ
 કે આધાર ॥ ૧૦ ॥
 નીત્ય નીત્ય ગુરૂકી આજ્ઞા લેવે, જગતકો કાજ સુધારીદેવે
 સુકૃત અનંત જન્મના ફળે, તખ ગુરૂ સેવાસુ મન મગે ॥ ૧૧ ॥
 ગુરૂ મુગ્તીકો રટણજ કરના, ગુરૂ મુરતીકો ધ્યાનજ ધરના
 મનકંમ વચને ગુરૂકુ વરના, સેવા પુજા સતગુરૂકી કરના ॥ ૧૨ ॥
 ગુરૂસે એક મેક મન કરના, તો કાનસે કદી નહી કરના
 મત્ર સકળહે ગુરૂમુખ વચના, ગુરૂખીના જો જો કરો તે
 સુપના ॥ ૧૩ ॥
 અકસઈ તીરથ ગુરૂકે ચરણા ઘોઈ અગુણ ચરણામૃત કરના
 પીવત પાર હોવે નરનારી, જીવનકો ફળ લેત સુધારી ॥ ૧૪ ॥
 ગુરૂ મુરતીકે પ્રકમા દેના, મુખ કમળ નીરખીચે નેના
 જેતના પાવ કરતા જો દેવે, ઇતના અશ્વ મેવ જમ ફલ લેવે ॥ ૧૫ ॥

ગુરુ સીતકો મહીમા મોટો, મુખતો વરણે તે જન ખોટો
અતોલ કૃણ વરણુઓ નહીં જાવે, શારદા બીચારી

કેતનોક ગાવે ॥ ૧૬ ॥

પારવતીકું શીવે નવ દીના, સહસ્ત્ર વર્ષ લગી તપસ્યા કીના.
તીનવાર હરીવરદેવન આગે, તોય પારવતી સીતન પાથે ॥ ૧૭ ॥

એસે ગોવીંદ તેં ગુરુ અધીકાઇ, શીવ ધક્કા વીધ્યુ જસ ગાઈ
આઠ પહોરએ ગુરુકું રટતા, ગુરુ પસ્તાવેં કારજ કરતાં ॥ ૧૮ ॥

સો વાર પૃથ્વી પ્રકમા કરે, અનેક તીરથમાં નાઇ નીસરે
મત સકળ ઉમર ભર કર, તોય ગુરુ સીતકો કૃણ નહીં મળે ॥ ૧૯ ॥

સાધન સમાધી અજં પા ભરે, દાન પુન્ય વીધવીધના કરે
આપ અંગ વેચાઈ પરમારથ કરાવે, તોય ગુરુ લજન
બરાબર નાવે ॥ ૨૦ ॥

ગુરુકો લજન એક પક્ષ કરે, સમાધી સો વરસકી ધરે
હરી મંદીર ઉમર ભરી જાવે, જો ગુરુકો દરશન એક
વાર થાવે ॥ ૨૧ ॥

જક્ષ રક્ષ ગુરુકું સેવતા, પુજે કોડ તેત્રીસ દેવતા
ચારણ લોકમાં ગુરુ સેવા જાણે, પીત્રુ લોકમાં ગુરુકું માને ॥ ૨૨ ॥

ભુમી ધરતહે જુગકો ભારા, મોપણ્ય રૂંદેતે ગુરુપદ આધારા
નીરાધાર આકાશ રહાવે, સો ગુરુ નામકે થંભી પાવે ॥ ૨૩ ॥

એસે ગુરુ વસત હે સચરાચારા,
નીગમ અગમ ગુન ગુરુકે આધારા

ગુરુકી સેવા સખનમે રહેવે, મુખસે બનાવી કેતનો કહેવે ॥ ૨૪ ॥

જો શીખ્ય ઉજગર થાવે, તો ગુરુકી સેવા લજાવે ભાવે
સેવા કરતાં અધીક મુખ પાવે, ભવ સાગરકો ભય મીટાવે ॥ ૨૫ ॥

ગુરૂકી શોભા જોતની કહાવે, અન્ય શોભા સખ ઝોરી રી જાવે
 એકે જશ વરણુઓ નહી જાવે,
 શેષ સારદા કોઈ પાર નહી પાવે ॥ ૨૬ ॥
 દરીકા કયાં જીવ ચોરાશી ફર, ગુરૂ નીવાજે તો પવમા ઝોધરે
 દરી ઉપજાવી જીવનાખે જાળ,
 તે બંધન છોડાવે ગુરૂ તતકાજ ॥ ૨૭ ॥
 માયા બંધન જીવને કરાવે, સો બંધન ગુરૂ પવમા તોડાવે
 સતગુરૂ સાન લક્ષ લે આપે, બંધન ઝાટી જન્મના ટાપે ॥ ૨૮ ॥
 અક્ષરો અસ નીરાધારથી આવે, માયા બાંધી જીવ નામ ધરાવે
 જુલેલ ભુલ્યો યોરનહી પાવે, વલ્લ ચોરાશી ફેરા ખાવે ॥ ૨૯ ॥
 શીરતે શીરતે કોઈ પાન પાવે, કરમકો બોજ સીરપગ ધરાવે
 છુટવેલ ઉપાય નહી તાક, માયા વસરડી લેતરે જાકું ॥ ૩૦ ॥
 મુંઢમતી નહી ગુરૂ નહી માને, તે નર જુકયા પેત્રે પાને
 ધીક જનુની જેનો જાગ હાથો, પીતા નપુ સક કપુ ન
 રહાયો ॥ ૩૧ ॥
 જે સમરથ સતગુરૂકી ઝોથે આવે, ચરણ કમવમે રીરા ધગાવે
 બચકા માર્યા સેવન અતીઠરે, બચસુ ભાવ બકતી આઠરે ॥ ૩૨ ॥
 સેવા ઠરતા ઠરમ સખ બળે, નીરમળ અહોનીસ ગુરૂ મેવા ઠર
 લહેર મહેર સતગુરૂકી થાવે, તો પવમા પુરણ પદવી પાવે ॥ ૩૩ ॥
 જીવ પદ મેટી ગુરૂ અક્ષપદ દેવે, કરમ કપાટી ઉધાડી લેવે
 આદુ જુગસે જીવ આથો, તો ધર ગુરૂદેવે ઝોળખાથો ॥ ૩૪ ॥
 નીરસે નીરજ્યુ મીલ જાવે, અક્ષમે અક્ષ રૂપજ્યુ થાવે
 એસી સામ્રથ સતગુરૂદેવકી જાઈ, જે કોઈ વાસુ કર
 ઝોળખાઈ ॥ ૩૫ ॥
 પાપીય કરમીય ગુરૂ રાગે આવે, તો અનેક જન્મકે બંધ છોડાવે
 બંધી છોડ સતગુરૂકા નામા, ઘુરત પોચાડે નીરવાણ
 પદધામા ॥ ૩૬ ॥

તાતે ગુરુ સેવા મનલાઈ, ગુરુસે મત રાખો જુદાઈ
 ગુરુસુ એક મેક મન થાવે, તો જીવ મગીને જલ્લ ઝહાવે ॥ ૩૭ ॥
 જે તરીયા સો ગુરુસે તરીયા, ગુરુવીના જલ સાગર પડીયા
 ગુરુસે દેવી દેવ ઓધરીયા, સહસ્ર અઢયાસી ગુરુકે વરીયા ॥ ૩૮ ॥
 નીરવીના નાવ નહી ચાલે, જમી વીના તરોવર નહી ફાલે
 પાખવીના આકાશકુસુ જાવે, તેમ ગુરુ સેવા વીના પાર ન
 પાવે ॥ ૩૯ ॥

આટે ગુરુ સેવન કરે મનવા, તન મન ધન સખ અરપણુ કરવા
 અભેદાન સો સતગુરુ દેવે, સદાય કાળ અપનો કરી લેવે ॥ ૪૦ ॥
 વીચારી મે ઉમરજર પેખ્યા, ગુરુખીના દાતા ઓર ન દેખ્યા
 મે મનતે છોડી ચતુરાઈ, નીશ્ચે ગુરુકે ચરણુ મહાર્ધ ॥ ૪૧ ॥
 અખતો ઉગારા ગુરુરાર્ધ, સતગુરુ ચરન દુમારે આર્ધ
 નીશ્ચે આપ રૂપતમે લાયો, જલ સાગરકો જે મીટાયો ॥ ૪૨ ॥
 આપ પ્રતાપસે આપકો જસ ગાયે, દુમરે ચરણુ રદામે લાયે
 મે અધમ દુમ ચગણુમે સમાયો, તખમે ટળીયો ગુરુ
 આપ રહાયો ॥ ૪૩ ॥

જીવોહુ મોરાર ગુરુસ્વામી, ચરણુરજ શીરધરી કરે ગુલામી
 જે ઉપમા હે સો દુમમે દેખા, સુફલ જન્મ અપનો
 કરી લેખા ॥ ૪૪ ॥

* * * * *

દોહા

ગુરુસમ એ કે આવે નહી, તપ તીરથ વ્રત ભોગ
 આદ લોકમે દેવ રક્ષ, સો આપે તન વન ભોગ ॥ ૧ ॥
 ગુરુ પાસે જે વસ્તુ રહે, તે એકવીસ અલાકથી ન્યારી
 શીખ્ય સેવા કરી લેતહે, ઉતરતહે જલ પારી ॥ ૨ ॥

સતગુર સાચે દલે, લક્ષ્મી લયા લવનીન	
કરનો હતો સો કર લીયો, અક્ષરાતીત શ્રદ્ધા ચીન	॥ ૩ ॥
ગુરમહીમા ગુર ગમસે, ગાવેગા જન કોઈ	
જમકે શીરપર પાંવધરી, ગુરપદે પોંચેગા સોઈ	॥ ૪ ॥
સ વત ૧૯૩૪ મે કથત આસાડ માસ,	
શુદ્ધ ખીજ ગુરવાર દીન, ગુર મ ય પુરા પ્રકાશ.	॥ ૫ ॥
પ્રથમ દોહા પાંચહે, સુમાવીસ ચોપાઈ	
પાચ દોહો પીછલે, ગનતી દઈ જનાઈ	॥ ૬ ॥
ઈતીશ્રી ટંકારાવાળા ક્ષત્રી અવાકૃત ગુરમહીમા સ પુણ.	

અથ શ્રી ગુરુસ્તુતીના છંદ.

છંદ ભુજંગી

ગુરતે લહીયે ભજનાનંદ ભેદ, તાતે કીજે ભવબંધન છેદ

ગુરતે લહીયે બહુ લક્ષ્મી સાંન,

તાતે છુટે સખ દેહ અભીમાન

॥ ૧ ॥

ગુરતે લેયે સખજ્ઞાન અપાર, તાતે હોય શીખ્ય મેજેહી પાર

ગુરતે લેવે શીખ વાંછી વીચાર

તે કુરે ગ્યાન ધ્યાન સખ સાર

॥ ૨ ॥

ગુરતે લેયે આપ પુરણ બહાં, તાતે છુટે અનેકા અનેક ભરમ

ગુરતે લેવે શીખ્ય સેવાકો સાર,

યાયે સનાથ દળે બે કાલ

॥ ૩ ॥

ગુરતે પીવે વચનામૃત વાન,

દળે ત્રીવીધી તાપ ઠરી બેઠે કામ

ગુરતે લેવે સખ સાન નીસાણુ,

તાતે તુરીયા પદ પોચે જન જાણુ

॥ ૪ ॥

ગુરતે લેવે અનહદકા ભેદ, તાતે જીગ બંધન હોતહે છેદ

ગુરતે લહીયે અંત્ર માંહી ભેષ, તાતે તન ઠરે આપરહે શેષ ॥ ૫ ॥

ગુરતે લેવે દેવ જગ સાર, તાતે કરી લયે મનહીકું માર

ગુરતે લેયે સુખમણીકો વીચાર,

તાતે દેખીયે આપ બહા અપાર

॥ ૬ ॥

ગુરતે લેયે અગમ નીગમકી બાત,
 તાતે ચાવે બ્રહ્મ શીખ્ય સાક્ષાત
 ગુરતે લેયે નરબો ઘર વાસ,
 તાતે હોય આરામ ટળે ભવ ત્રાસ
 ગુરકી કીજે શીખ્ય અહોનીશ સેવા,
 અવગુણ અતર એકા ન લેવા
 ભવદુ ખ મોચન હે ગુર દેવા,
 તાસે પામીયે મન ગમતા મેવા
 ઘોષ અગુઠા ચરણામૃત પીજે,
 શેષ રહ્યુ તે શીષ ચઢાવી લીજે
 ગુરપદ રજ ધરે વાર વાર,
 તાકે પુન્ય તણો ન રહેવે પાર
 મન કમ વચને જે ગુરકું વરીયા,
 ભયે ભવ પાર ઠીક થઇ ઠરીયા
 જેણે શીર ચઢાવી ગુર પદ ધુગી,
 તેની અમોઘ આશે ચઢ સખ પુરી

॥ ૭ ॥

॥ ૮ ॥

॥ ૯ ॥

॥ ૧૦ ॥

* * * * *

દોહા

જમ પારસસે પારસ બને, તેમ ગુરતે શીખ્ય બની જાય
 અણુ અંતરે રહેવે નહી, ન શ ધ ધર સમાય
 ગુરચરણે ગુર બરાબરી, શીખ્યજ હોવે સખ
 ગુર મોરાર પ્રતાપે જીવે બાળે, સો આદ અનાદકી કષ

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

* * * * *

છંદ ભુજંગી

ગુરવીના નહી સાધન ચક્રતી, ગુરવીના નહી મોક્ષર મુક્તી
 ગુરવીના સુધરે નહી કામા, ગુરવીના ધરે જીવજ નામા

॥ ૧ ॥

- ગુરવીના સમે તીરથ જઈ કરે, ગુરવીના મત નાના આદરે
ગુરવીના વન જઈ પાવજ ધરે, ગુરવીના તપ અંગે આદરે ॥ ૨ ॥
- ગુરવીના ભણે ચાર વેદ, ગુરવીના કથે વીધી નીશેધ
ગુરવીના શીખે પુરાણ અઢાર, ગુરવીના જ્ઞાન કથે અપાર ॥ ૩ ॥
- ગુરવીના દાન કરે વીધ વીધ, ગુરવીના ન થાય એકા સીધ
ગુરવીના મન માને ત્યાં જાવે,
ગુરવીના દારજ કોઈ કાળે ન યાવે ॥ ૪ ॥
- ગુરવીના પુજે આર દેવા, ગુરવીના કરે અનેકની સેવા
ગુરવીના આરકું ગાવે ને ધ્યાવે, ગુરવીના ખવરાવે ને ખાવે ॥ ૫ ॥
- ગુરવીના બોધ લેવે લેવરાવે, ગુરવીના પીર પીરાયું દેખાવે
ગુરવીના નીષ્કળ સમેટી જાવે,
ગુરવીના મુંઢ ઉદર ફરી આવે ॥ ૬ ॥
- ગુરવીના અંથ વાંચે વંચાવે, ગુરવીના ચરચા કરે કરાવે
ગુરવીના અનુભવ લેવે લેવરાવે,
ગુરવીના બહાર કરી ગાલ બજાવે ॥ ૭ ॥
- ગુરવીના હાલ પેરે પેરાવે, ગુરવીના શીખ્ય થાવે કરાવે
ગુરવીના આકાશ પાતાળમાં જાવે,
ગુરવીના ઠાંસી અહં કંઠી બઢાવે ॥ ૮ ॥
- ગુરવીના કૃત સકલ ભોગવાવે, ગુરવીના પીડાકો પારન પાવે
ગુરવીના અઢ્યાવીસ નરક પડાવે,
ગુરવીના જીવ ચોરાસીમે જાવે ॥ ૯ ॥
- ગુરવીના સુકૃતે કુકૃત યાવે, ગુરવીના પુન્ય તે પાપમાં જાવે
ગુરવીના અંધો ભવોભવ ભટકાવે,
ગુરવીના જમકે હાથે વેચાવે ॥ ૧૦ ॥

દોહડા

ખીજ ઉખરમા ફેરવી, પચીયુ સાડી વાવે
વારી સી ચે ચોગણા, પશુ છાયો કે કન નહી યાવે ॥ ૧ ॥

* * * * *

છંદ ભુજ ગી

ગુરવીના જ્ઞાન ધ્યાન લે આદરે, ઠાનો પરીશ્રમ કરે રક્ષા ધણી
ગુર મોરાર ચરણે જીવે ભાષે, એનો ચૌદ લોકમા નહી
કાર્ધ ધણી ॥ ૧ ॥

ગુજર ખ ડ હાનાર દેસ માહી, નગર પ થક ખંભાનીડા જાહી
ઉ ડ નહી આથમણી વહાવે, પુરપ મોરાર ગુર તામે
રહાવે ॥ ૨ ॥

જગનના કુ ડ જગ્યાકે માહી, ગુર રવારામ સમાણા તા માહી
પરચા પાર ધણસુ લેવે મેવક કાજ સુધારી દેવે ॥ ૩ ॥

એવા પુરપ અન ગી ઉદાર, વરતમાન વરતે પરતે પાર
નીરમાની નીરાસી નીગમોલી નુરી,
નીરવાણુ પદમે હાજર હજુરી ॥ ૪ ॥

* * * * *

દોહડા -

અધમ જીવ ઓધારવા, મહી ધર્યો અવતાર
જીવા તાકુ ઝોગખી, પકડી ચરણુજી લાર ॥ ૧ ॥

સ્તી શ્રી ગુરમહીમા ઇ ન ભુજંગી સ પુર્ણ.

અથ ચીંતામણી લીખ્યતે.

દોહા

- શ્રીગુર ગણપતી સાગદા, શુધ્ધ બુધ્ધ દાતા સોમ
ચેતામણી વરણુન કરે, ગુર ગમ અનુભવ હોય ॥ ૧ ॥
- સતગુર ચરણમેં ગદ્યાં, સત ગુર તુમ હો પુરણુ કામ
જોતી જનમ અસ ખ્યાત ફર્યો, અખ સુન્યો તુમારો નામ ॥ ૨ ॥
- મે શરણાગત રાહુરી, ગુર તુમહો ચતુરસુભણુ
કરણુ મેર મુપર કરો, દીજો અબે પદ દાન ॥ ૩ ॥
- જ્ઞાન તુમારો દીજ્યો, જાની અપનો દાસ
ચીત ચરનમેં લગ રહો, સો મેટો સખહી ત્રાસ ॥ ૪ ॥
- જા દીનતે સતગુર મીલે, તા દીનતેં જીવન જાન
આપ રૂપ ઝોળખાવીયો, મો મેજો બતાવી સાન ॥ ૫ ॥

* * * * *

છંદ ચોપાયા

- સતગુર સતહો સ્વામી, કે આપે આપ અનામી
ઐસે દયાનીધી દેવા, કર મે ચરણ કમવકી સેવા ॥ ૧ ॥
- ધરં મે ધ્યાન હરદા માર્ધ, આપે હો અકલ ગુસાધ
તુમારે ચરનકી રેનુ, જાણું મેં કાટ કામધેનુ ॥ ૨ ॥
- અમે જાગ્રત હો જોગી, સદા બ્રહ્મ ાસ ભોગી
સ્વરૂપાનંદ આટો જામ, વસ્તુ અખ હીત એહી દામ ॥ ૩ ॥
- બ્રહ્મ મય પુરણુ ામ, કૃત્તહો સુન્યમે મુઝામ
દેવ પ્રદહી રહેવે, અદા અમૃત રસ પીવે ॥ ૪ ॥

આસન ઉન્મુની માંહી, સહેજે સુખમણા તાંહી	
યક ગગે પવન અજાંડા, સહેજે લયે આનંદા	॥ ૫ ॥
રમને રામલી રાજા, કે બાજતે અનહદ બાજા	
યે રહયો જલુલુલુ જલુકાર, કે રોમે રોમે રરંકાર	॥ ૬ ॥
પીંડ અજાંડ હીકે પાર, હોતહે ઝાલરી જલુકાર	
મેરલી બાજતે ઘેરી, અનહદ સખદકી લહેરી	॥ ૭ ॥
તુરીયા પદકો એહ તાલ, લયે હે સુણુયા સો નીહા	૧
મુદ્રા અગોચરી અસી, મીઝ રહી તુરીયામેં તેસી	॥ ૮ ॥
ખેચરી મુદ્રાકી રીતી, લગાવો પ્રેમમુ પ્રીતી	
સતગુર સેવાહી કીજે, કે મુદ્રા ખેચરી લીજે	॥ ૯ ॥
જામે પદ હે નીરવાન, તેરી મીટે આવા જાન	
ચાંચરી ચક્ષુમેં હોઈ, નીરાધાર રહેત હે સોઈ	॥ ૧૦ ॥
સુરતી સખદમેં લાગી, કે નુરતી જુગત જોઈ જાગી	
અગન પીના જ્યોતુ અપારા, તત્વકા ત્યા નહી પસારા	॥ ૧૧ ॥
ગંગા જમુન વહે ઘેરી, મધ્યે સરસ્વતી લહેરી	
ધંગવા પીંગલા ખીચે ઠામ, સુખમણા રહેત આઠો જામ	॥ ૧૨ ॥
તુરીયા તીત જોહી રીત, પાચમેં પદકર લીચે સ્થીત	•
પોંચે પુન રપી નાહી, અખંડત્વંદ અજા રહે તાંહી	॥ ૧૩ ॥
માયા ઠંદ નહી જાઈ, પુન્યક પાપ પોંચતે નાંધ	
એકો અજા દુતીયા નાંઈ, વીધી નીષેધ નહી જાઈ	॥ ૧૪ ॥
પંડ અજાંડકે પારા, વરસત નુર અપારા	
રંગ નહી રપ નહી રેખા, પરાકે પારહી પેખા	॥ ૧૫ ॥
દરીયા અધરહી વરીયા, માંહી અજા રસ લરીયા	
નીરખી નેનસુ નહાવે, કે પુરણ પદ્ધી પાવે	॥ ૧૬ ॥
ઉહાં નહી કમી વ્યાધી, એસી સહેજ સમાધી	
જલમય જલમલે ઝાહી, એકો હે અપસો સાંહી	॥ ૧૭ ॥

- ખ ડ વીખ ડ સો ટલીયા, એડવીસ બ્રહ્મ હમે લાળીયા
નીર જમુ સમુદ્ર માહી, અલુલર ખાલી ત્યા નાહી ॥ ૧૮ ॥
- એસી સેજડી સાના, ગુરમુખ સમજ અહો માના ।
નીરાધાર નીરખ નીસાના, ત્યા પુસ્તક ન પોચે પાના ॥ ૧૯ ॥
- જીવન મુક્ત હે જોગી, ભયે હે બ્રહ્મ ॥ જોગી
તહા નહી જીવ અર જ નુ, બ્રહ્મકી બ્રહ્મ હે તત્તુ ॥ ૨૦ ॥
- બલ ખાનકકે માહી, કે અધા દેખના નાહી
દ્રષ્ટી ભુપભુમે ખોલી, કે હાટડકે ગયાહે ભુલી ॥ ૨૧ ॥
- ગુરખીન કાન જોળખાવે, ભુલ્યા ભેદ હા પાવે
સતગુર મીઠ્યા નહી સાચા, મતા રહ્યા ભેદ ખીન કાચા ॥ ૨૨ ॥
- માનીકે મીયેગા ભાષ, કારજ સદેજમે યાષ
મીઠાવે રેનકા સુપના, દીખાવે રૂપહી અપના ॥ ૨૩ ॥
- પટમે સુતહી લારા, ત તહી ત ત પસારા
મહી લીયો ગુરકે સાના, છોડી દીયો દેહ અબીમાના ॥ ૨૪ ॥

* * * * *

દોહા

- સતગુર શુદ્ધ સ્વરૂપહે, જીવા મન ધારી લીયો સોય
ચીતકરો સ્થીતી ચરનમે, જીવતા મુક્ત પદ જોય ॥ ૧ ॥
- પ્રથમ દોહરા પાચહે, ચોવીસ કહી ચોપાધ
હિલય દોહરા અતકા, ગુર મોરારે જોનવાધ ॥ ૨ ॥

અંતર લાપીકા.

મેરાર ગુરુકે અક્ષર પ ચ, અક્ષરે અનરે અન્ન પદ્ધતિ સ ચ
મમે મોહ માયા દુર કર, મુગ્ધ નુરત નીચાણે કરે
અખ હ નાદ ગુરુગમે ઓગખાય,

તુરીયા નણે અવસ્થાનો સાક્ષી થાય ॥ ૧ ॥

રા રાહિ બતાવી દેવે, મુખમણાક મ ધે લેવે

ઉન્મુનીમે આસન ધરે, હ સા પ નીગવાણુ મે કર અર્જનસ
રેવે કરે ॥ ૨ ॥

રેરા ર ગ સ ગમે રંગાવે, હાંધુ મધતા ધ-મે નાવે

ત્રીવીની તાપ તામે સમાવે, મોપ- મનમુર દયા નીરે
આપે આપ ઓગખાવે ॥ ૩ ॥

દદા દેવ દ્રષ્ટી કરે, ચીત ન ચમકે દગ ન કરે

અલમ્બુ એક મેકતા કરે, જેમે માસા મગરે
હાણુ નીર એકદા ભગે ॥ ૪ ॥

સસા રવે પદમા મન મગે, મન મ ગે આત્મા સ્થીતી કરે

સહેજે સહેજ ધરમા સમાય, જીવા અક્ષ- પ ચકારે
વરણુવ યો નવ નાય ॥ ૫ ॥

ઈતી શ્રી જીવા ભગવતકૃત અંતર લાપીકા સંપૂર્ણ.

ભજન પદ પાઠેલું

ગણપતી ગરવા, દેખત વરવા, સમરથ પર કામ ક-વારે

પ્રથમ ગુણપતીને સમરવા રેહોજી ॥ ૧૬ ॥

ઉમીયાણે અ ગરો મન ઉતાર્યો, ઓખા ગણપતી ઘડવાજી

દીધી સીખને હારે ચાપી, મેઠા નાવણુ કરવા ॥ પ્રથમ ॥ ૧ ॥

વન પરવતથી શીવજી આવ્યા, ગુણપતી લાગ્યા લડવાજી
 કોપે રા ડર કરસી લીની, કાટે શીશ નહી જડવા ॥ પ્રથમ ॥ ૨ ॥
 આગે ઉમીયા દેખ્યા ગણપતી, કેર કર્યો મહાદેવાજી
 ડરો સજીવન કોપી જવાના, માતાજી બેઠા મરવા ॥ પ્રથમ ॥ ૩ ॥
 બ્રહ્મા વીંછણ ક્રોડ તેત્રીમે, આગધે આવેના હેજી
 ગજકો શીશ ગુણપતકો ઢરીયો
 ઘત સી દુર સેવ ચડવા ॥ પ્રથમ ॥ ૪ ॥
 આયુધ કરસી કેશર તીવજ, મુસા વાહન ચડવા હોજી
 કુપ દીપ આરતી ઉતારી, પાચ વાડુ પુળ ધરવા ॥ પ્રથમ ॥ ૫ ॥
 સર્વ દેવઅત્ર દેવકી પુળ, વીવાદીક આર ભવા હોજી
 પુજન સુમરણ પેલે ઢરે, તેને વીધન દીયો નહી પડવા ॥ પ્ર ॥ ૬ ॥
 તીનુ દેવને ક્રોડ તેત્રીમે, સર્વ પહલો ચાપેવા હોજી
 કહે ખત્રી જીવો ગુર મોગર ચરણે,
 યાવો પગસન દુ ખ દળવા ॥ પ્રથમ ॥ ૭ ॥

* * * * *

' મુદ્રાના ભજન પદ પહેલું '
 ઉન્મુતીરે બજારમા કાઈ, જનમન જોવું અપારહો
 સુખમણાએ સેજ ધરમાહે, નીરખત ભયેમે નીહાનહો ॥ ૧૬ ॥
 અધર દનીચા અધર સી દાસન, અધર ખેલ નીરાધારહો
 અખ ઠ રાસ ખેનતહી અખ ડીત, નેણ કમગસે નીહારહો ॥ ૧૮ ॥
 મણી માણીક મોતી લુગે, હીંગલા જનકે અપારહો
 સતગુર દ્રષ્ટે દેખીયે ભાષે, ત્યા માયા કર્મ નહી જાનહો ॥ ૨ ॥
 ઝીણા રાગની જાનરી વાગે, માહી મોરની કરે મનારહો
 રણ ઝણ વાળ ગેખી વાજે, તુરીયાએ એકતારહો ॥ ૩ ॥

ત્રણે ગુણથી તે પદ નીરાળું, પાંચ તત્વથી પારદો ॥ ૪ ॥
 'સતગુર કૃપાથી પામીએ, તો ચાએ કેરાથી પારદો ॥ ૪ ॥
 એણે મારગે અનેક સંત મીઠ્યા, હરીને બેઠા એક ઠાગે ॥ ૫ ॥
 ચારે ખાણુયું સુઝાયું ભાઈ, દાખું દરમનું વળાટે ॥ ૫ ॥
 વેહેતે પુરથી વાગીને લીધા, એવાં અમરય ગુર મોરારદો ॥
 છવો ફદ મુને ચરણમા ગાખ્યો, નેનો નદી લગાય શીર ॥ ૬ ॥

* * * * *

પદ બીજું

સતગુર મનીષાં તેના દારજ સરીયાં, પુનરપીથી થીયા પારદો ॥
 બેઠ બ્યો ભવસીંધુ કેરો ભાઈ, રક્ષા રવરૂપા દારદો ॥ ૧ ॥
 પીત્યાકેરે ઝોદરથી ઉતર્યા ભાઈ, નદી માતાનો સીર ભારદો ॥
 માતા કેરા માવતરનો ભાઈ, કયાં વીસ કુળનો ઝોધારદો ॥ ૨ ॥
 ઉમર મુધી મેવાયું કાંધી, અવગુણ ન લીધો લમાર ॥
 ચોવીસ કુળ પીત્યાના તાર્યા, એવા ભક્ત દીન દયાળદો ॥ ૩ ॥
 પીત્રુ રણુનો પેદેશું દાખુ, દાટપું દેવ રણુની ડારદો ॥
 પુન્ય પાપનું પાનું દાકપું, ચપા કર્મ ભમંથી પારદો ॥ ૪ ॥
 ગુર રણુનો માધે ચઢાવી લીધું, તેનો ઉમર લગી શીર ભારદો ॥
 આ દેહી અરપણુ કરી સેવા કાંધી, કંઠર કાંધો કાવદો ॥ ૫ ॥
 બ્રહ્મા વીળ્યુંને દેવ સઘળા, ઉલટી ભરે ભક્તનું પાળદો ॥
 શંકર સરખા સરાહે દરશનને, ત્રીલોકી દરે નમરકારદો ॥ ૬ ॥
 સતગુર ચરણનો મહીમાં એવો, નુરીક રંક થીયા પારદો ॥
 છવો ફ મેં એ પદ જાણીને, સમયાં શ્રી ગુર મોરારદો ॥ ૭ ॥

૫૬ ત્રીજું

ખેચરીમાં ખેલ ખરો ભાઈ, જીચરીમાં કરો ભાળહો
 ચાંચરીમેં ચૈતન નીરખો, એ ઉન્નુનીને આધારહો ॥ ૧ ॥
 ધુ મર સરખો ભાસ ઘણીનેને, જીવન જીગના આધારહો
 છાંયા માયા ત્રીયું વોણુ ભાઈ, નહી વાણી તણો વાસ્તારહો ॥ ૨ ॥
 એધાંણુથી આધેરકાને, પરખ્યાથી છે પારહો
 ખોલી વીણુ ખોખકાઈ તો, ખોલે છે ખાવન ખારહો ॥ ૩ ॥
 છુરીયામાંતે ખોલીને સમજીને, અગોચરીએ એકતારહો
 અનંત સી ધુ ગરજતા ભાઈ, વાળ વાગે અપારહો ॥ ૪ ॥
 દેવ દરશીને આતમ પરથી, અરસ પરસ એકા કારહો
 શ્રાંત્યું ભાંગીને જોયું જાગી, મત્યા સતગુર સાક્ષાતકારહો ॥ ૫ ॥
 કેહેણી કરણી કરીયા છુટી, રેણી રસના ખારહો
 ગુંગા ડરી ગુખીરે ભાઈ, એતો ગુ ગા સમજણુ હારહો ॥ ૬ ॥
 આંધળો દેખે ને ખેરો સાંભળે, ટુંઠો ભાંગે તાળહો
 જીવોકે જોને સતગુર મત્યા ભાઈ, તેના મતા અગમ અપારહો ॥ ૭ ॥

* * * * *

૫૬ ચોથું

અગાધ મતાં કાઈ અનુભવી કરાં, તેમા નહી વીચારા વીચારહો
 જીવન મુક્તા જે ધરમાણે ભાઈ, તે ધર અગમ અપારહો ॥ ૧ ॥
 તે ધર પોત્યા તેતો તરીયા ભાઈ, જીગમાં નાવે કોઈ કાળહો
 હુણુ મત્યું મહા સીંધુમાં ભાઈ, તે તો યયું એકાકારહો ॥ ૨ ॥
 મરને પરલે કરા સુરજ તપે, તોય ત્યાં ન લાગે જાળહો
 એકવીસ બ્રહ્માડે જળ ચડે, તોય ત્યાં ન પોંચે વારીહો ॥ ૩ ॥
 ઓગણુ પચાસ વાયુ આફડે, તોય ત્યાં પવન ન લાગે લગારહો
 અનભે પદને અનુભવે ભાઈ, તો કેમ કરી પોંચે કાળહો ॥ ૪ ॥

સતગુરુ કેરી સાનમાં ભાઈ, દામક વીરલે લીધા વીચારડે।
 દયાળ ગુરના દલ રીઝાવીને, અમૃત પીધાં અપારડે। ॥ ૪ ॥
 મહાપદમાં મુક્તા રહ્યા માણે છે, ખેલ એ છે નીરાધારડે।
 છવે કે તે મેં જાણેં બધીહારી, મુને મધ્યા ગુર મોરારડે। ॥ ૫ ॥

* * * * *

સુંદડી.

નીરગુણ નાથની સુંદડી, અનુભવી ઝોઢવા બેઠા
 ઝોઢી તે અમર થયા, ભવમાં ફરીને નૈ પેઠા ॥ ૧ ॥
 નથી વણી નથી વાવરી, નહી રંગનારે રંગી
 જેને ઝોઢાડી સતગુરુજીએ, તે નર આપેં અસંગી ॥ ૨ ॥
 વાવનારે વાવી નથી, નહી કાંતનારે કાંતી
 તાણો વાણો તેને હાથ છે, નહીં તેમાં વંછુકે તાતી ॥ ૩ ॥
 સુંદડી ચાહે લોકમાં, ઝલ મલ ઝલકાંણી
 વાર વાર વાઠે આવેનહી, વીધ વીધ વીરલે જાણી ॥ ૪ ॥
 જાણી તે જુગમાં આવે નહીં, એ નરબે ધરની નીસાંણી
 તાપ ત્રીવીધીના ત્યાં નહી, એબે પદની ઝોળખાણી ॥ ૫ ॥
 અઘાટ ઘાટડી નહી ઘાટમાં, એતો છે આદને અનાદીની
 જેને માલમીક સતગુરુ મળ્યા, તેની દ્રષ્ટે દરસાણી ॥ ૬ ॥
 અણુ અણીકારની સુંદડી, મેહેજ ધરમાં સમાણી
 અહીત અનોપમ અમાપ એ, નીત નીત નવા નવા રંગની ॥ ૭ ॥
 આદ અનાદની સુંદડી, જુગ જાતાં નહી જાવે
 ગુર મોરાર પ્રતાપે મગન થઈ, દાસ છવે જસ ગાવે ॥ ૮ ॥

ચુંદડી બીજી

ઓઢાને અનુભરી ચુંદડી, બહુ વીધે બની બનેલી
 આવા ગમન નહીં ઓઢતાં, સુરતી સ્વરૂપે બેળી ॥ ૮૬ ॥
 સતગુર ચરણ મેલી કરી, અંગ સંગ કરવી એક તાર્ધ
 લહેરે મેરે લક્ષ લીજીએ, કર્મો ન રહેવે કાંધ ॥ ૧ ॥
 વાચ કાચ વરતી વસકરી, ગુર જાણ એકજ લેખે
 અવનસ રહેવું ઓઝલમાં, હરી વીના બીજું નવ દેખે ॥ ૨ ॥
 ચુંદડી ચારે મેલી કરી, પાંચમે પદ પોંચડાવે
 ઓઢતાં અનુભવ અતી ઘણો, જોની જન્મ ન દેખડાવે ॥ ૩ ॥
 નીત નીત નવે નવે નેહસું, ઓઢતાં આનંદ કરી
 એ પદ છે ગુરલક્ષ તણું, એના વીરલા અધીકારી ॥ ૪ ॥
 ઘાટડી ઘેરા રંગની, વરણુવવી વાણી ન આવે
 ઈછે વેદની વારતા, દેહ ધારી નહીં ફાવે ॥ ૫ ॥
 ફાવી ત્યાં ફેરા નહીં, અક્ષે અમર ધર જાવે
 ગુર મોશર ચરણે રહી જીવે, લાખે સો પદ ગુર કૃપાથી પાવે ॥ ૬ ॥

* * * * *

ચુંદડી

ઘાટડી ઘેરા રંગની, અનુભરી ઓઢીને બેઠા
 ઓઢતાં અમર થીયા, આતમા ધર પોતને જઈ પેઠા ॥ ૮૬ ॥
 એ ચુંદડી છે અધાદમાં, જુગતે જોયા જોવી
 જોતાં જનમ મરણ આવે નહીં, લવ લય તારણ તેવી ॥ ૧ ॥
 નાણે ન મળે એ ઘાટડી, સ પત ચાદે લોકની સોંપે
 સેવા કરી સતગુર રીઝાવીઆ, તેને અંગેજ આપે ॥ ૨ ॥
 અંગ આપીને આનંદ વરતીયો, તે અજ્ઞાનંદ કહીયે
 સદાય રહેવું સેજ ઘરમાં, લક્ષ એણી પેરે લહીયે ॥ ૩ ॥

અથુ વીંધ્યા મોતી લઈ દરી, લઈ સુંદડીમારે ચોડયાં
 બહુ વીધ ખુદારે બની રહ્યા, તેજ ત્રીવોણીના મોડયા ॥ ૪ ॥
 ચોદ જીવન એ સુંદડીમાં, સુ દડી ચોદેથી બારી
 ઉગર ભાગીએ મોતી લીધી, અનુભવે આખે ભાળી ॥ ૫ ॥
 ભવના ભય મોચન દરી, મોર ડાખ હજુરની માલી
 ગુર મોરાર ચરણે રહી જીવે ભણે, એને મે જાઉં બલીદારી ॥ ૬ ॥

* * * * *

ચારે જુગમાં ભક્ત થયા, એ સુંદડીના અંધીકારી
 ઝોઢી અમે પદવી પામીયાં, વહેતી વરતીને વારી ॥ ૮૬ ॥
 પ્રથમ ઝોઢી પ્રહેલાદજી, સતગુર આગ્રા પાળી
 લક્ષ લીધો ઝોઢર મહીથી, પાંચ કોડને ઝોધારી ॥ ૧ ॥
 ખીજા હરીશ્વ ૬ તારા મતી, પીપતે વરજ્યાં નહી લગારી
 હરીએ રોહીદાસસ જીવન ક્યોં, સાત કોડને લીધા તારી ॥ ૨ ॥
 ચોથા બળીરાજ થયા, અંગ હરીને અરપીયાં
 બાર કોડ ઝોધારીયા, ધરે વી આવળી રાણી ॥ ૩ ॥
 પાંચમાં શ્રી રઘુનાથજી, સતગુર વચન શીરધારી
 અન્નેધ્યા લે ચઢાવી વેમાનમાં, ધરે સતી સીતા નારી ॥ ૪ ॥
 ચારે જુગના એમ ઝોધયાં, હજીએ ઝોધરમે અંધીકારી
 ગુર મોરાર ચરણે જીવે ભણે, આ સુંદડી જોયા જેવી ॥ ૫ ॥

* * * * *

હે વીરા આદે અંતે મધે, સતગુર સાચા
 જેની વાણી અવીચળ વાચા ॥ ૮૬ ॥
 હે વીરા તરણ તારણ ને, અધમ ઝોધારણ
 ઈજીવ પણાને બચા, હે વીરા જીવપણ
 જાગીને ધણ રૂપ કરતા, જેમ કીડા શ્રંગ ચાપ સાચા ॥ ૧ ॥

હે વીરા કાષ્ટ મર્યાદી જવાળા પ્રગટાય છે
ત્યારે કાષ્ટ બળે નરેવે કાચા, હે વીરા સતગુર મળે
જીવ પણાને જાણે, આપ સમા કરે લઈ સાચા ॥ ૨ ॥

હે વીરા અસંખ્ય જીવનો, જીવ જીવે પડીયો
તેને એક મેક મેળાવે, હે વીરા સાન વતાવી લક્ષ દેખાડે
નીરાધાર જાળખાવે ॥ ૩ ॥

હે વીરા જ્ઞાંત ભેદ જમના મટાડે, એને નીરંતર નજરે આવે
હે વીર સાચે સેવા સુમરણ કરીયા, તે જીવ જોનીમાં નાવે ॥ ૪ ॥

વીરા ગુરુ ગોવીંદ ગોવીંદ ગુરુ જાણો,
તે આપે આપમાં સમાવે, હે વીરા કારણ કારણ એકજ જાણો
ત્યારે દુતીયા નજરે નાવે ॥ ૫ ॥

હે વીર જેમ સુરજમાં લીન લયા તારા,
તેમ અખંડ જ્યોત્ષ્ણમાં સમાવે, હે વીરા દોષ કર જોડી
દાસજીવે જસ ગાવે, ગુરુ મોરાર ચરણમાં ચીત લાવે ॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા મહા મારગે ચાલો, ખીજા આન મારગ ખાળો
હે વીરા તો તમે સેજો, અમરા ધર માલો ॥ ૭ ॥

હે વીરા મારકંડ પુરાણમાં, મહાત્મ ધણું લખીયું
તેમહાખીજ મારગ તમે જાલો, હે વીરા જેવું લખ્યું છે
તેવા ધમને પળો, એવી સાધુની રહેસ લઈને હાલો ॥ ૮ ॥

હે વીરા વાચકાચ મનને વસ કરી રાખો
ટેક ભજનની પુરણ પાળો, હે વીરા મારકંડ રૂપીએ
મારગ માડવને બતાવ્યો, એ મારગે સુખે કરી હાલો ॥ ૯ ॥

હે વીરા નીરાધાર નીસાણે, નામને ઝાગખાવીયા
એવી જળ તળ જ્યોત્સુ જેવા હાને।

હે વીરા નેણે નીરખી નીરમળ થામે,
કર્મ અસ ખ લુગના ખાગે।

॥ ૩ ॥

હે વીરા સતગુર સેવાથી નર નકલ ઠ નીપજ્યા
એ મારગ નીઝારી નીચે પાગે,

હે વીરા ખાવે ખરચે વીગતે વાવરે,
સતગુર ચરણ રદામા ધારે।

॥ ૪ ॥

હે વીરા સતસ ગ સેવા લાભ એણી પેરે લેવા,
વસ્તુ વીચરીને સ ભારે, હે વીરા કાચે ધરથી આઁચે।

ને કાચે ધર જામે, કતે ધરને તમે નીયાગે।

॥ ૫ ॥

હે વીરા પુરણ પરસાગી સતગુરની પાઈ
જન્મ મરણ ફેરે ટળીયા, હે વીરા દોષ કર જેડી

દાસ જીવે ગાવે, ગુર મોરાર ચરણ ચીત ધરીયે

॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા નજીયા નીરખો તો તમે નીજ પદ પામે
સુદ્ધ જ કરીયો આ જામે।

॥ ૭ ॥

હે વીરા સતગુર સેવો, સાધુને સુખ દેવો

કેવળ કમાયુ કામે, હે વીરા મનુષ્યા જ નમનો એ લાવે છે
વીપય વાસનાને વામે।

॥ ૮ ॥

હે વીરા ચીત કરે ચોખા દયા દીવમા આણે
મનમા કરીસ ખીજામે, હે વીરા ભામે ચડયા તો

મવમા ભટકસો, દીલમા દુલધાનો જ મસે જામે।

॥ ૯ ॥

હે વીરા નીરાધાર ભાળો તો, જામેલ જામે ટળસે
સનમુખ સાહેબો છે સામે, હે વીરા અટલ અલંગીને
ઉન્મુની આસન, નીરાલંગને જઈને નમે ॥ ૩ ॥

હે વીરા દેવદરસ્યાને આતમ પરસ્યા, અરસ પરસ એમ રમે
હે વીરા તીરથ જ્ઞાને ખટપટ ખારી, સદ તપસાએ દળ્યું દમે ॥ ૪ ॥
હે વીરા અરસપરસ રહો આદુ ધરમમાં, પળે પળે નમણુ નમે
હે વીરા સેવો પુ જો સાચે દીક્ષથી, તો ગુર પરસાદી પામે ॥ ૫ ॥
હે વીરા કર્મ જાળ જાણું વાસનીક બાળ્યું
કમાયુ કમાવો ભવ ભે વાંમે, હે વીરા ગુર મોરાર,
ચરણે રહી જીવો ભાંખે, હું તો ગુર ચરણ રજથી પાંખ્યો ॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા જ્ઞાન નીરાધારથી, જીવ જીવો પડીયો *
ત્યારે જ્ઞાન એ ઘાટે ધડીયો ॥ ૭ ॥

હે વીરા માયામાં મુક્યો, ધર પોતાનું ચુક્યો
ત્યારે ઝોડમાં અથડાયો, હે વીરા લક્ષ ચોરાશીને
ધકકે ચડીયો, કર્મ ભર્મમાં ખુબ જડીયો ॥ ૧ ॥

હે વીરા અસંખ જુગ ગયા એમ વીતી
પણ મુળગો મરમ ન જડીયો, હે વીરા સીંધુ પદ મુકી
સી ધવમાં ભળીયો, એમ મુળ હીણો માયામાં પડીયો ॥ ૨ ॥

હે વીરા જળની અ પ્રાપ્તિએ જુગમાં ફરે છે
જળ મળે સી ધવ ટળીયો, હે વીરા ગુર મળે જીવપણું જુદુ કરે
જ્યારે જીવ સતગુરને વરીયો ॥ ૩ ॥

હે વીરા નીસાણુ બાળ્યું, નીજ પદ જાળબાળ્યું
દ્રષ્ટે કર્યો જ્ઞાન રસ દરીયો,
હે વીરા દરીઓ દેખાડ્યો ને કુગકુગો ભાંખ્યો
જીવ તે જ્ઞાનમાં ભરીયો ॥ ૪ ॥

હું વીરા નામરૂપ ગુણ સગળા મરીયા
મહે અમર ગુરવે કરીયો,
હું વીરા સંત ધનધન સતગુર સાહેબ
ધીધ્ય ચરનુમાં પડીયો

॥ ૫ ॥

હું વીરા મુક્ત અનંત જનમ કરીયા
મોહ માયાથી દૂળાયો, હું વીરા મોરાર ચરણે જીવે માવે
એવા સંતોથી મન મળીયે

॥ ૬ ॥

* * * * *

હું વીરા નાથ નીરંજન, નીરામંજ ગુસાર્ધ
તે નેણે નીરખી કરીયે ઓળખાર્ધ
હું વીરા સેવા કરીયે, સાચા સત ગુરની
એકતા અંતરમાં લાઇ,

॥ ૮૬ ॥

હું વીરા આદેહી અરખી ચરણુમાં રહીયે
તો તરત રીઝે ગુર રાર્ધ

॥ ૧ ॥

હું વીરા સતગુર દયાળ દયાના સીંધુ, સેજે દીયે સાન બતાર્ધ
હું વીરા અનંત લુગની ઓળખાણું દધને
દીયે ભવ સાગર જીલાર્ધ

॥ ૨ ॥

હું વીરા પ્રહ્લ જીતીને જીવ ચર્ધ રીયો છે
એની ગાંઠ ગાઢી ઘેરાર્ધ, હું વીરા જીવ પણે જ્યોતીમાં ફરે છે
ધક્કા ચારે ખાંણીયુંમાં ખાર્ધ

॥ ૩ ॥

હું વીરા ચારે ખાણુનાં જીવ લક્ષ ચૌરાસી
તે મેટણ વાળા ન કોઈ, હું વીરા મેટણ વાળા તો એક સતગુર છે
તેને મળીયે શીશ નમાઈ

॥ ૪ ॥

હે વીરા નાગદને જ્યારે, હીમર ગુર મળીયા
ચૌરાશી એક પલમાં ત્રેહાઈ, હે વીરા એવું ચરણું સતગુર કેરું
દીયો ચરણે શીશ નમાઈ ॥ ૫ ॥

હે વીરા ધન્ય સતગુર ધન્ય શરણાને, જે મળી કરીયે એકતાઈ
હે વીરા જીવો કે મેં ગુર મોરાર ચરણુ અણા
હવે કહું છું ગાંધ બબાઈ ॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા નજીયા તો નીરાધાર ધાંમે
સતગુર સેવાથી એ પદ પામે ॥ ૮૬ ॥
હે વીરા હિમર સુધી અગ અરપણુ કરીને
એ કેવળ કમાયું કામે, એ વીરા મહા વરતીના મુનીવર વીરા
મન મીત ચરણુ માં સામે ॥ ૧ ॥

હે વીરા વાચ કાચ વરતી ન ડોલે, મન વરણું એમનુ ઠામે
હે વીરા એવી રહેસ સતગુરસુ પાળે
ત્યારે સાંન આવી કરે અનામે ॥ ૨ ॥

હે વીરા અજર અમર અથ મ અવીનાસી
પડે ઓળખાણું ગુર ગમસે
હે વીરા નગરે નીરજ્યા, તે નર નીહાય છે
જેની વરતી પહોચી વ્યોમે ॥ ૩ ॥

હે વીરા અગમ અગોચર અપાર અમાપે
તે ગોચર થયા ગુર ગમે,
હે વીરા ગોચર થયાતો ગોને જીત્યાં
નીરજ્યા નીરાધાર સનમુખ સામે ॥ ૪ ॥

અખંડ જોત્યુ જાગી શ્રમણા લાંગી
ત્યારે જમરા ન પોચે આબા મેં
હે વીરા જ્યોતી જનમનો જે ટળીયો ભવ સાગરુલય વામે ॥ ૫ ॥

હે વીરા સાહેબે કશ્ણા મહેર કાધી, જોઈ અંતર જાંમે જાંમે
 હે વીરા મોરાર ચરણે રહી જીવે લાંબે
 જઈ મુખ સાગરમાં સામે ॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા ખીજ મારગી તમે ખીજને પરખો
 તો તરીને ઉતરસો ભવ પારા, હે વીરા તોલ કરીને દીવમાં તોલો
 તો થાસે આ દેહ નીસ્તારો ॥ ૮૬ ॥

હે વીરા માધુ સેવો સતગુરને ખોળો, તો મળસે કીરતાગ
 હે વીરા હેતે પ્રીતે ફરીજન સાથે, તમે કરોને એક તારા ॥ ૧ ॥

હે વીરા એવા છે વસ્તુના વેપારી, એતો વોગેને વોરાવે
 હે વીરા જીવ ગરજ ગરાગની દેખે, અનુભવ અમી દેનારા ॥ ૨ ॥

હે વીરા શીરને સાટે સેવક લીધે છે
 એવા અજર પદવીના દેનારા
 હે વીરા લીધા લક્ષ થયા નીરપક્ષ
 એ માણે મોજ્યુ નીરાધારા ॥ ૩ ॥

હે વીરા હરતા ફરતા હરીને લાળે, થયા દેવ દ્રષ્ટી વાળા
 હે વીરા કયાં કર્મને કોરે કરીયા, કાખ્યા પાપના જાળાં ॥ ૪ ॥

હે વીરા અહોનીસ અતરમા એ આધારા, દયા સાગર લ કારા
 હે વીરા ગુર મોરાર કૃપાથી જીવે ગાવે
 એના ધન્ય એદર અવતારા ॥ ૬ ॥

હે વીરા નજીયા વીનાના નર શુ* કમાયુ કમાસે
 એતો ખાસડા જમ હાથે ખાસે ॥ ૮૬ ॥

હે વરા મન ન મુડાવ્યું ને માયું મુંડાવ્યું

એના કારજ કંઈ પેરે ચામે

હે વીરા વેશ પેહરો પણ દેસ ન આવ્યો

એતો ઉલટા ફગેત ધણું યાસે

॥ ૧ ॥

હે વીરા ભક્તી કરે પણ નજર ભગમા

જેટલે જોસો તેમા જન્મ ધગમે

હે વીરા પાણી વલોવે માખણ નહી નીપજે

એતો દુધમાથી ધત યાસે

॥ ૨ ॥

હે વીરા મન મુડાવ્યું તેના તન ર ગાણા

દીન દીન અધીકા ચડતો જાસે

હે વીરા પ્રેમ ખુમારી પવે પવે અદકી

એણે નીઝાગ વરતી કેળામે

॥ ૩ ॥

હે વીરા સત સગણની સેવામા રનેહ કરસે

સામા સતમુખ પગવા ભરસે

હે વીરા નીરાધાર નજીયાને તે નીરખમે

અખંડ જ્યોત જલ ખંખ જોસે

॥ ૪ ॥

હે વીરા વરેતી વરતી વસ કરીને, એ લાવ નજીયાના લેસે

હે વીરા મહા મારગે એવા મુનીવર આઘ્યા

ઉલટા જન્મ એથી ડરસે

॥ ૫ ॥

જીત્યા દાવો જન્મથી ટળીયા, હવે હામી શુ ભરમે

હે વીરા ગુર મોરારની કૃપાથી જીવો જસ ગાવે

એની વધાઈયુ રેકું ઠમા પડમે

॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા નજીયા ઘરમે, કાક નુરી રહેસે

તેની ઠત કેમ રસે જાની, હે વીગ નીરાધાર પદ નીરખીને રહેવે

લીધું મન કમ વચને માની

॥ ૭ ॥

હે વીગ સતગુર, એવી અતર બેદ કીધા

એ વીર વળગ્યા નીજ નામે,

હે વીરા વાણીથી વરજીત સમજ્યા

તેની પરસદ કેમ કેસે જાની

॥ ૧ ॥

હે વીરા જેરે સમજ્યા તે, અતગમા સમાવે

એ વાત વરણવી નહી જાવે

હે વીરા દયા જેવી આ વસ્તુ નથી, જેમ ગુ ગા ગોજ ખાવે ॥ ૨ ॥

હે વીરા મનમા ગુણે ને મનમા મારો

એતો ખાટર કેમ ઠટાવે, હે વીરા ખટ ઉરમી ભાગી ઉરથી

ધવાસનીક લી ગ જ નાવે ॥ ૩ ॥

હે વીરા નીરખે હુગેને પ હમા પરખે, એ રસ નેણા પાવે

હે વીરા એતો વાણીથી વરજીત છે

એ કાકના રદામા સમાવે

॥ ૪ ॥

હે વીરા સ્વીધાજેવો લાવ મધ્યો છે, મનને પ્રીછી સમજાવે

હે વીરા હુગતા ફરતા હરીજન સેવે

એની ચરણ રજ શીર ધારે

॥ ૫ ॥

હે વીરા ચરણ રજથી, પરતાપ નહી મોટો

એ કાષ્ઠક વીરલાને કાવે

હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે જીવે ભાખે

એ ફેરો પ્રથવીમા નહી ખાવે

॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીગ ખીજને ન જાણે તે ખીજે મારગે ચાલે

તે દરીઆ પાર કેમ ઉતરસે

હે વીરા નજીયા પ થી વાતે ન ઓગળે

તે તો કેની પેઠ પાર તરસે

॥ ૭ ॥

હે વીરા સુવાંગ પેરે પણ ધણીને નથી ઝાળખતાં
તેના સ્થા નીવેડા યાસે, હે વીરા સતગુર પુરા મલ્યા વીના
ગાફલ ગોથાં બહુ ખાસે

॥ ૧ ॥

હે વીરા ગરજન રહી, ગુર જાળવાની
તે કારણ શું સધારસે, હે વીરા ગાવું વાવુંને ધાન ધબેડવું
તે કંઈ દેહના કર્મ દુર યાસે

॥ ૨ ॥

હે વીરા જ્ઞાન કથે, પણ ગુઢાર્ય ન સમજે
એવાં આધિજા ભીંત થઇને ફરસે
હે વીરા વીચેક વહોણા કંઈ વગત્યુન ભાંણે

॥ ૩ ॥

એને નહી કંઈ તરવાની આશે
હે વીરા વીવેકી પુરૂષને તો વીગતે જોવું
અસાર તજીને સારની આસે

હે વીરા પુરા પરખીને પદને જોવું
જેથી આપણા કારણ યાસે

॥ ૪ ॥

હે વીરા સેવી પુજીને સાનું લેવી
લઇને તોલ કરીને તપાસે, હે વીરા કારણ સારે ને જાણે ભાણે
કયાં કર્મ સધળા બળસે

॥ ૫ ॥

હે વીરા અભે ધર, પેલ્યા નીરભે ધર મલીધું
અવર ન રહી કોઈ આસે, હે વીરા ગુર મોરાર પ્રતાપે જીવે ગાવે
એવા સંત અમરાપર વાસે

॥ ૬ ॥

* * * * *

હે વીરા નીરાધારમે કાઇક વીરલા વીરા
ઈ ગહેરાને અતી ગંભીરા
હે વીરા હલણ ચલણ, અવનીપર ચાલે
પણ મારે આકાશે વીરા

॥ ૮૬ ॥

- હે વીરા નીરમળ દસાંને નીરમળ નેણું
પણ સુરતે પોંચે તે નર શુરા
હે વીરા આઠો જામ આકાશે રહેવું, નેણું નીરખે નુરા ॥ ૧ ॥
- હે વીરા તત્વ સમાસને સરવે દેખે, એને સનગુર મધ્યા છે પુરા
હે વીગ જળહળ જ્યોત્સુ જરાખંબ ઝલકે
તેમા એક મેક ભરપુરા ॥ ૨ ॥
- હે વીરા નેણું નીરખે ને અ તર પરખે
એ હકમી ખંદા હજુરા, હે વીરા દીનદીન સ્નેહ અધીક વધારે
એવા કરણી ઇમાયુના પુરા ॥ ૩ ॥
- હે વીરા દેવ દરસ્યાને આતમ પરસ્યા
કુકર્મ દેહના થયા દુરા
હે વીરા નીરમળ ચઢને, નારાયણ નીરખે
જેને પડળ થયા છે દુરા ॥ ૪ ॥
- હે વીરા મનુશા જનમની મોણુ માણે છે
એવા પ્રેમ ભક્તીમા પુરા
હે વીરા સેવાયું કરે તેના કારજ સારે
ગ્યાની વીગ્યાની વીવેકી વીરા ॥ ૫ ॥
- હે વીરા ચરિ વરગી તેને મુકીન આવે, પુગાડે ઠેક હજુરા
હે વીરા કમંતુ જાળ કાપી નાખ્યુ નીરમળ નીરખે એ નુરા ॥ ૬ ॥
- હે વીરા આતો વાણ સમઝીને કહી છે
એ સમઝીને જીલસે કાક શુરા
હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે રહી જીવો ભાખે
એ સત મળ્યે થાસે એધારા ॥ ૭ ॥

હે વીરા છેલો જન્મ જે પુરપનો હોસે

તેને આ વાતુ ચીત વસસે

હે વીરા ખીજને તો આ બોધીયે નહીગમે

એ ટાળા દઈ દઈ ટળસે

॥ ૮૬ ॥

હે વીરા જેમ ધરમાં રીસાઈ બેઠો

તેને પંચામૃત પીરસસે, હે વીરા તેમ તેમ અદકો મરડાસે

પછે ધુડ મોઢામાં પડસે

॥ ૧ ॥

હે વીરા આંધળો દીસાએ વાડામાં ગ્યો છે

એ કાથે પરકારે નીકળસે -

હે વીરા ખારણું આબ્યું ત્યાં ખંજોજવા માંડયો

એમ ખાથુ ભવાટવીમાં ભરસે

॥ ૨ ॥

હે વીરા સતગુર મળસે તોય શીખ્ય નહી પતીજો

એના આવૃણુ આઠા ફરસે

હે વીરા કમં નાહીણને કુણુધી ઉપજો

અભાગી સતગુરને શું મળસે

॥ ૩ ॥

હે વીરા એવા કુટીલ જીવ અનેક ફરે છે

જઈ ખાણું ચારે ભરસે

હે વીરા ભુતની છાયામાં ભુતજ થાય છે

તો સતગુરનો પંઝો કેમ ફરસે

॥ ૪ ॥

હે વીરા બગાસું ખાતા સાંકર મોમાં પડી

તેતો ચાવી સ્વાદ લેજો

હે વીરા તાળી ઠોકતાં કાવ કાગડો હાથ આબ્યો

કાથો હસે તો દબાવી દેસે

॥ ૫ ॥

હે વીરા આતો વાતુ અનુભવીને કે

જે કાંઈ પજો પજો સંભાળસે

હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે જીવો ભાખે

એતો વેરાગ વાન ઉધરસે

॥ ૬ ॥

હે વીરા નીઝાર વરતીના ઢાક વારલાજ થાસે
તેને દેખી જમડા દુર પળાસે

॥ ૨૩ ॥

હે વીરા પ્રથમ સતસંગ સંતની સેવાયું કરસે
પછે સતગુર ચરણા ગ્રેસે

હે વીરા આ દેહી ગુરને અરપણ કરીને
સ્નેહે સેવાયું કરસે

॥ ૧ ॥

હે વીરા અંતરમાં વાલબ્યું અધીક રાખીને, વચના મૃત પીસે

હે વીરા દીલની દુવધા દુર કરીને

ગુરને નીરખી નેણા બરશે

॥ ૨ ॥

દયાળ ગુરના દીલ રીઝાવીને લીધાં

એને સહેજ ધરની સાનું મળશે,

સાનુંમા જોયાને મનમાં જોયા, અટલ પદવીને વરસે

॥ ૩ ॥

હે વીરા અધર દરીઆ સુબર બરીયા

નાહી નીરખીને નેણા સરાહ્યે

હે વીરા ઢાટી જનમનાં કુકર્મ બળીયાં

એતો સહેજે અલ રસ પીએ

॥ ૪ ॥

હે વીરા અસંખ ભુગનો જીવ ધર બુદ્ધો તો

તેને સેજે પોતાનું ધર જડસે

હે વીરા ઘેલ જડોને પંથ ગયો ખુટી

હવે ફરી પંથમાં કાણુ પડશે

॥ ૫ ॥

હે વીરા કરીને કામે સ્પીર ચપ બેઠા

હવે નીચંક ધર મોજ્યુ કરસે

હે વીરા ગુર મોરારની કૃપાથી જીવો જસ ગાવે

રણા નીરાધાર દરશન કરસે

॥ ૬ ॥

- હે વીરા સાનુ સતગુરના ધરની એવી
એતો અમરા પરથી આધી
હે વીરા સતગુર કેરી કાષ્ઠક વીરલા જાણે
જ્યાં રતીએ ન મળે વીયાધી ॥ ૮૩ ॥
- હે વીરા જોને મલી હોયતે માંણે
ખીજ મરને કૂરે ચર્ધ ત્યાગી
હે વીરા જોગ ભોગ બંધ ને મોક્ષ
એને સુપનામાં નહી જો અનુરાગી ॥ ૧ ॥
- હે વીરા ખટ શાસ્ત્રને અદાર પુરાણે
વેદ શાસ્ત્રમાં નથી વળગી
હે વીરા ગ્યાન ધ્યાન ને વેદાંતથી બારી
એને સમઝે કાષ્ઠ નર નારી ॥ ૨ ॥
- હે વીરા તીર્થ મતને તપસાયુ કરે છે
દાન પુન્યને જાગ જમે, હે વીરા જ્ઞાન વીજ્ઞાને રહેણી કરણી
એથી સત ગુરુનું ધર દુર રહેશે ॥ ૩ ॥
- હે વીરા કમ કાળની ગતી ત્યાં નહી પેચિ
ચારે અવસ્થાના ચારા, હે વીરા અખંડ અનામીને અમાવે
નીશંક નીરમળ નીહાળ ॥ ૪ ॥
- હે વીરા નીરાધાર નીરાલંબ નીરંતર
અધર ઝલકે છે અમૃત ધારા
હે વીરા જ્યોત્યુ જલ બંબ અવનસ રહેસે
રૂપ વણું અક્ષરથી બારા ॥ ૫ ॥
- હે વીરા એ સતગુરનો દેશ વણુંવ્યો
સેવા કરો તો ઉતરો ભવ પારા
હે વીરા અકથ વસ્તુ દાસજીવો ભાંખે
મુને મળીઆ દેવ મેરારી ॥ ૬ ॥

હે વીરા આ વાત કાઠ વીરલા પતીને
જેનો જન્મ છેલ્લો હોસે

॥ ૨૬ ॥

હે વીરા પ્રથમ સતગુરની સેવામાં વળગસે

મુખ વચન શીર ધરસે,

હે વીરા અગ અરપણ કરી આશામાં રહેશે

ક્રમાણી એણી પેરે કરસે

॥ ૧ ॥

હે વીરા દયાળ ગુરના દીવ રીઝાવી

લક્ષ અલક્ષ જેનેસેયો

હે વીરા લક્ષ લખને લો લીન થઈ રયા છે

તેને સુઝ અગમની પડસે

॥ ૨ ॥

હે વીરા અમમ અગોચર વસ્તુ અખારા

તેમાં અવનીસ ચીત પોરવસે

હે વીરા પુરણ બ્રહ્મ મળીયા કલેસ કમં ટળીયા

હવે ગોચરનુ ગોચર રહેસે

॥ ૩ ॥

હે વીરા નીરાધાર નીરખ્યા અતર પરખ્યા

એ સેજ ધરમાં સમાસુ કરસે

હે વીરા નીરતર રહ્યા નીજ રૂપ આગળ

એ અખ હ પુરપને વરસે

॥ ૪ ॥

હે વીરા મહાતેજ અખ હ અજવાણુ

એમાં રહ્યા વીનાસુ કરસે

હે વીરા જ્યોતી જનમનો ભય ટાળ્યો

એતો અક્ષય ધરમાં રહેશે

॥ ૫ ॥

હે વીરા મહાસી ધુમાં જેમ લુણુ લલ્યુ

કાઈ કાળે જુદુ નહી પડશે

હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે જીવો જસ ગાવે

એના વેરી વખાણુ કરસે

॥ ૬ ॥

હે વીરા અહું બીજને કાષ્ઠક વીરલા ગ્રેસે
તે વેતા પુરમાં નહીં વેસે ॥ ૮૬ ॥

હે વીરા સોનું છે છાછીયુંજી, તેને સાધ્યાનો સેમાન જોસે
હે વીરા એક ફેરા સોધી બીજો ફેરા સોધસે
રેશુ બળે કુંદન થાસે ॥ ૧ ॥

હે વીરા પાછો સોનારો સુરત કરી જોસે
રેશુ વરજીત મોઢે મુલે વેચાસે
હે વીરા દ્રષ્ટ પદારથ જોજો કહીયે
એ એક બીજાથી ઉપજસે ॥ ૨ ॥

હે વીરા જોથી ઉપન્યા તેની કરો સોધું
એકકાથી એક નીપજસે
હે વીરા આપ મોધી સોધી સર્વેને જોજો
છેક રથું તે અહું બીજ કંવાસે ॥ ૩ ॥

હે વીરા તમે તમારું રૂપ એણી પેરે ઝાળખો
ઝાળખ્યા વીના આનંદ કેમ થાસે
હે વીરા હાથી આવરદા મનભોળેમ ગમાવો
પાણી હથેલીમાથી વધું જાસે ॥ ૪ ॥

હે વીરા જીગતે જાગીને જીવે તપાસી
કયાથી આવ્યા કયા જાસે
હે વીરા સતગુરુ ઝોળજો, એ ધર ઝોળખાવે
તારું નીચું નીસ્તારો થાસે ॥ ૫ ॥

હે વીરા ધરે પુગો તો પય સધજો ખુટે
આવા ગમન મટી જાસે
હે વીરા ગુરુ મોરારની કૃપાથી જીવે જસ ગાવે
ગુરુવીના આપદ કેમ મળસે ॥ ૬ ॥

- હે વીરા અધર અવાટે મારા સતગુર બેઠા
આપણે વાણોતર થઈને વણુલુ કરીયે ॥ ૨૬ ॥
- હે વીરા મણી માણેક મોતીડા વોરીયે
રડા હીરલાની વણુઝું કરીયે
હે વીરા ધરાક મળે તો આ મોઘા મુલના
આપણે શીરને સાટે લઈ દધએ ॥ ૧ ॥
- હે વીરા લેનારા જો સચીયારા હોસે
તો પુછવા કાઠ પાસે નહી જાસે
હે વીરા ગુપત વોરમો તો પ્રગટ થાસે
એની ફાયું ચોદ લોકમા જાસે ॥ ૨ ॥
- હે વીરા એ વસ્તુ મારા શીરને સાટે
અ તર બાંડી દખાવી દધએ
હે વીરા પેટી પેટારા હોયતો ચોરનો ભય લાગે
આપણી નજર આગળ રાખીયે ॥ ૩ ॥
- હે વીરા નેણા આગળ રાખી દધયે હુરખી
એ સૌ સુરતે જુગતે કરીયે
હેખીરા મનુશા જનમ ધરવાનો એજ લાવો છે
એ કરીને ઉહા ઠેરાએ ॥ ૪ ॥
- હે વીરા કાચ કથીરની કાચળીયુ ભરસે
એનો ધરો ધર સોદો કરવા જાસે
હે વીરા રાડ રોડીને ચઢરને સાટે
જઈ પરાણે વોરાવસે ॥ ૫ ॥
- હે વીરા એવા જગતમા ફીટી ફરસે, જગત ઢેડુ મુત્રમા પલળસે
હે વીરા ગુર મોરાર પ્રતાપે જીવો ભાળે
ભાધ એ જુડેલ તો જરૂર જુડાડસે ॥ ૬ ॥

- હે વીરા તરેલ તારસે ને ખુડેલ ખુડાડસે
એની જોઈ જોઈ સંગત્યું કરજો ॥ ૮૬ ॥
- હે વીરા પવન નીરલેપ કેવાય છે, પણ દેદ વાડાને વાસે
હે વીરા ધુલ વાડામાં જાસે તો, એ વાસ ધુલની દેસે ॥ ૧ ॥
- હે વીરા મોચીની પેઢીએ અમથા ઉભા રધ્યે
ઘડીક ગાંધીને હાટે ખેસે, હે વીરા લેવુ દેવુ ખેલિતું નથી
પણ સુવાસના સુખ લેસે ॥ ૨ ॥
- હે વીરા સાધુને સંગે સાધુ કેવાસે
એના અંતરકરણ ઉજળા થાસે
હે વીરા લક્ષ લેવો હોયતો સાધુમાં મળજો
જેથી જનમ મરણુ ભય ટળસે ॥ ૩ ॥
- હે વીરા યુલ સંગે ખેસસો તો યુલ કેવાસે
ઉલટી ખુધી ત્યાં હેરાસે
હે વીરા કરી કમાણી એના આગલા જનમની
એક પક્ષમાં નાસ થાસે ॥ ૪ ॥
- હે વીરા સંતનો સંગને હરી કથાથી
વધત વધત વધી જાસે
હે વીરા જ્ઞાન પામસો ને ગોળીંદ મળસે
જનમ સુદૃઢ થઈ જાસે ॥ ૫ ॥
- હે વીરા યુલની સંઘે ખલ ખુધી થાય છે, દ્રષ્ટી વીકારે ભરાસે
હે વીરા નીત નીચ ખુધી નરસું કેવરાવે
એતો ઘટત ઘટત ઘટી જાસે ॥ ૬ ॥
- હે વીરા ધન્ય સંતુને ક ઈકને તાર્યા
એના જસ વેદ પુરાણે વંચાસે
હે વીરા જીવો કે ગુર મોરાર ચરણ રજથી
જેની પાવળ લેતાં પાવન થાસે ॥ ૭ ॥

- હે વીરા તયાં છે તે વીસવાસી વીરા
જેનુ સતગુર ચરણામા ચીત સ્થીરા ॥ ૮૬ ॥
- હે વીરા આપ કસીને પરમારથ કરસે
એવા હરીજન પોઆ હજુરા
હે વીરા દયા મહેર ને હી સાર્થી દુરા
એવી કરણી કમાયુના પુરા ॥ ૧ ॥
- હે વીરા આપણે સ્વારથ ઈચ્છતા નથી
એ પરમારથી બ દા સુરા
હ વીરા એ નર ધણીના હકમી હજુરી
જેને ગુર વક્ષ મળ્યો છે જરરા ॥ ૨ ॥
- હે વીરા દરસ્યા પરસ્યાને કે હરખ્યા
એ નૈયે નરખે નુરા, હે વીરા કારજ સાર્યાને અક્ષરસ પીધા
ચરાચર હરીને ભાર્યા ॥ ૩ ॥
- હે વીરા ય્યાં કર્મના પોયા ફાડ્યા, હવે હસે તે જાસે બળી
હે વીરા નર નકલ છી નીરમળ થઇ વરતે
એણે દેવ દરસ્યા હવે નડી દુરા ॥ ૪ ॥
- હે વીગ જમ છી કરનો બે કેદીએ ન લાગે
એથી ઉતટા ભાગે દુરા
હે વીરા જ્યોની જન્મનો જોખો ટાળ્યો
થયા અજન્મા જરરા ॥ ૫ ॥
- હે વીરા નસ ક ધર નીરાધારે વરતે
એને પાયા પીયાના પુરા
હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે મગન થઈ બોલે
એના દાસ જીવો જસ માવે બરપુરા ॥ ૬ ॥

- હે વીરા ખીજ મારગી ખીજને લાજે
આપે તરે ને ઓરનકું તારે ॥ ૮૬ ॥
- હે વીરા સતગુર કરાવી સવળા મત આપે
અંતરકરણ ઉજવળ કરે
હે વીરા દીન દીન રનેહ અર્ધાકા વધારી
જઈ હરીમાં હરી રૂપ કરે ॥ ૧ ॥
- હે વીરા જાગ્રત સુખ સુસોપતી ઘુરીયા
એ ચારેમાં ઓળખાણુ કરે
હે વીરા મે ઉપજાવી વાલયું વધારી
સતગુર ચરણુંમાં ધરે ॥ ૨ ॥
- હે વીરા સતગુર લેહેર મેહેર કરી લક્ષ આપે
જાળ જગતનું સધળું ટળે
હે વીરા સાનું સહેજ ધરતી ઓળખાવી
લખ સ્વરૂપાન દ કરે ॥ ૩ ॥
- હે વીરા દેવ દ્રષ્ટી કરી હરીને ઓળખાવે
હરખેસું હર લાગ કરે
હે વીરા દ્રષ્ટે ચડયા પાછા નહી ખસનાર
એતો અરસ પરસ થઇને ફરે ॥ ૪ ॥
- હે વીરા સુતાં ખેઠાં જાગતાં લાજે, સનમુખ સુરતે કરે
હે વીગ નેણા આગળ નજીક નેર
અખંડ જ્યોત્સુ રીયું જળહળે ॥ ૫ ॥
- હે વીરા તે જળકે ત્રીવેદીથી ન્યારા,
તેમાં વીરલા વીલાસુ કરે
હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે મગન થઇને
એ જસ દાસ જીવે ઓચર ॥ ૬ ॥

હે વીરા જીવવણુ ઝારા તમે જીવો તપાસી
તમે ક્રીયા દેસના વાસી

॥ ૮૬ ॥

હે વીરા વણુકું કરવા આવી દેસમાં અબ્યા
જીવો પુંજ પેતાની તપાસી

હે વીરા આધી નજર કરી તમે જોને
મુડી તપાસી માલ મ વોરજો રાસી

॥ ૧ ॥

હે વીરા ખોટ જાસે તે તો ખાતે મંડાસે
માટે વસાંણું વોરજો ખુબ ખાસે

હે વીરા લાભ લેવાને સદુએ દ્રાડયા છે
તેમાં ઢાક ખાટસે ઢાક ખોમે

॥ ૨ ॥

હે વીરા ગુરમુખી લાભ લક્ષ ધણે લેસે
તે નર કમાયું કમાઇ ધરે જાસે

હે વીરા ગુર ખાર મુખીને ખોટયું ધણીયુંસે
તે નર અધવચ રીયા અથડાસે

॥ ૩ ॥

હે વીરા બહનો અંસતે ભવમાં કુટાય છે
જ્યારે ધર ન જોયું તપાસી

હે વીરા મુંડી ગમાવીને માવ સવેં ખોગો
એ અસંખ જીગ ધકકા ખાસે

॥ ૪ ॥

હે વીરા જ્યોતીમાં જનમે ને મરે, તેની જમડા કરે છે હાંસી
હે વીરા સતગુર વીના એને મારગ નહી જડે

જોને ગુર ચરણની નહી આસ્તા

॥ ૫ ॥

હે વીરા આજ કાલકે અસંખ જીગ લગે
ગુર વીના નહી તરવાની આસા

હે વીરા ગુર મોરાર ચરણે જીવો લાખે
એક ગુરથીજ કારજ થાસે

॥ ૬ ॥

ચરખાના પદ

આ ચરખો બલે મળીયો, આતમાં અખંડ ધામે વરીયો
 ત્યાં ફીક થઇને ફરીયો ॥ આ ચરખો ॥ ટેક ॥
 પ્રથમ સત્ગુર સેવા કીધી, અંગ અરપણુ લઇ કરીયો
 દયા મહેર કરી લઇ દયાળુ, લેરે લક્ષ્મ જડીઓ

॥ આ ચરખો ॥ ૧ ॥

લક્ષ્મ મળીયો કારજ સરીયો, નીરાધાર ઝાળખીયો
 નીરખ્યા પરખ્યા હુધડે હરખ્યા,
 અખ ચરખો નહી ધરીયો ॥ આ ॥ ૨ ॥

અવનસ જોતાં મનમાં ખેલા, આત્માએ એકતા કરીયો
 પ્રેમ ભક્તીના પ્રગટેલ દીવા, જોઈ મરજીવા મળીયો ॥ આ ॥ ૩ ॥
 દરશન કરીયાં કર્મ ઘેન ટરીયાં, ભયોં નીરંતર દરીયો

દરીયે નાયા પરમ પદ પાયા,
 જ્યું લુણુ સાગરં ભરીયો ॥ આ ॥ ૪ ॥

કહેણી કરણી કરીયા યાત્રા, મગન હોઇ કર મલીયો
 પદ નીરવાણુ અથડક યાણુ,
 બે ભવ સાગરકો ટળીયો ॥ આ ॥ ૫ ॥

અખંડ ધરમ રીયો પંથ સખ ટરીયો
 વાનપુ કરકે વરીયો, ગુણુ માયા ઉઠ દુઃખ નાઈ
 અવે અવનાસી બ્રહ્મ ભરીયો ॥ આ ॥ ૬ ॥

ધન્ય જનુની જોને ઝોદર જનમ્યા, પતા પરમપદ જડીયો
 કે જીવો ગુર મોરાર ચરણથી
 નીરખી પરખી જસ ગાયો ॥ આ ॥ ૭ ॥

ચરખે આયો પરમ પદ પાયો, નીરાધાર ઓળખાયો।

આતમાં અગમ ચરખામાં આયો ॥ આત્મા ॥ ૮૬ ॥

આ ચરખાકા સતગુર સાચા, જેણે ધર અપનો બતાયો।

અસંખ જુગ ફરીયા ધરનવ જડીયા

સો સાન દઇ સમઝાયો। ॥ આત્મા ॥ ૧ ॥

ઝલ મલ જોતી વરસે મોતી, દેવ દ્રષ્ટ દરસાયો।

નેણે નીરખ્યા અંતર પરખ્યા

ગદ ગદ કંઠે ગાયો। ॥ આત્મા ॥ ૨ ॥

હરી હુવા નેરા મટીયા ફેરા, વાસનીક લીંગ જરાયો।

ભસે આયા સો ઘેર પાયા, નીરખે નીસાણુ ધુરાયો ॥ આત્મા ॥ ૩ ॥

અનહુદ વાજે મગના ગાજે, ઘંટા નાદ ધુરાયો।

હુવા અધુકારા રોમે રરંકારા

મુણ્ણતાં મુખ બહુ પાયો ॥ આત્મા ॥ ૪ ॥

દેખ્યો ફરીયા મુહર ભરીયા, નેણા ભર ભર નાયો।

દીના ડંકા અખ નહી સંકા, પાર અહ પદ પાયો ॥ આત્મા ॥ ૫ ॥

નીરંતર વરસ્યા આતમ દરસ્યા, મણ્ણિકા મેઘ વરસાયો।

ભયા ઉછારા અખંડ સારા

ફેર ચરખે નહી આયો ॥ આત્મા ॥ ૬ ॥

લહેર મહેર સતગુરકી એસી, બાહેર બીતર દરસાયો।

કે જીવો ગુર મોરાર મેરા, મેં ચરખે ઠેરાયો ॥ આ ॥ ૭ ॥

* * * * *

આ ચરખે લીચેને ગોતી, સનમુખ અધર વરસે મોતી

જોતી અગમ અપાર છે જ્યોતી, આ ચરખે લીચેને ગોતી ॥ ૮૬ ॥

સતગુર સેવો લાવજ લેવો, ચરખે ચીત પરાવતી

દયાલ મુરના દીલ રીઝાબ્યાં

તેણે વસ્તુ લીધી ગોતી

॥ આ ॥ ૧ ॥

આપી સાના ઉઝ્યા જાના, દીવા અંધેરા માચી
અગર બીજ સનગુર વેં બોયાં, તરત બમે ઉઘોતી ॥ આ ॥ ૨ ॥
નેજે નીરખ્યા દહડે હરખ્યા, સો આદ અનાદી હોતી
દેખ્યા દરીયા અજ નજ બરીયા, હામ હવાકી પોતી ॥ આ ॥ ૩ ॥
સનગુર મળીયા બમ સખ દળીયા

અખ ન ભાઉ મેં વેતી, નીરાવ જ નીરંતર નગરેં
હજ્યા યક ગર્ધ કેતી ॥ આ ॥ ૪ ॥

દેખ્યા સોઈ વરણુન મેં ન આવે
નદી કોઈ જાત અભાતી, ઓડે દઉતો એકે ન પુગે
અખ કેવે કીસ ભાંતી ॥ આ ॥ ૫ ॥

સાવ લીલા નદી પીળા, નદી કોઈ રયામ સુપેતી
ત્રીગુણાતીત ત્યાં નદી માયા
તીત લીયા મનમમાં મોતી ॥ આ ॥ ૬ ॥

અજબ દેવ દેખ્યા નેજે નરખ્યા
નીરમવ બાઇદે નીતી, વેતી વરતી થીર કરી લેના
અગળે ચીત પરાંતી ॥ આ ॥ ૭ ॥

આદેદીથી આ મોદા બની જાવે, સો પશુમાં અખરં નોતી
કે જીવો ગુર મોરાર અરજે, સરવે હાર પરાંતી ॥ આ ॥ ૮ ॥

* * * * *

આ અરખે ચીત પારોતી
લેવા પાર પરી અજ મોતી ॥ આ ॥ ૯ ॥

નીરાધાર અધર નીસાંજી, ત્યાં ઝલમવ ઝલકે જ્યોતી
અખ હ ઉછયાગ જુગમે ન્યારા

વરમે નીરમવ મોતી ॥ આ ॥ ૧ ॥
નીરંતર તુરા હે ભરપુરા, યક ગર્ધ હજ્યા કહેતી

હાવ ન લેવે કયા કરી કહેવે, યક ગર્ધ વરતી વેદેતી ॥ આ ॥ ૨ ॥

તીન ગુણુસે તે ધર ન્યારા, પાંચ તત્વ ત્યાં નોતી

ધરણી આકાશ નહીં ધંધુકારા

નહીં ચંદ્ર સુરજ ઉઘોતી

॥ આ ॥ ૩ ॥

કેવલ પદ કક્ષામાં નાવે, અવનસ રહેત ઉઘોતી

સુરતા ચન્દ્ર ત્યાં નહીં પોંચે, થક ગધ છોતા છોતી ॥ આ ॥ ૪ ॥

કીતાબ કુરાન ત્યાં નહીં પોંચત, નીગમ કહે નેતી નેતી

સત ગુર મળીયા સાનું ખતાવી

તબ હામ હયાકી પોતી

॥ આ ॥ ૫ ॥

જીવે જીગતી પામે મુક્તી, દીલની દુખધા ખોતી

જીવન મુક્ત ભોગી ધન રસ ભોગી

ગુર ચરણે ચીત પડેતી

॥ આ ॥ ૬ ॥

આઠો જન્મ અખંડ સરવા, નેણા બર બર નેતી

લગના લાગી શ્રમણા લાંગી

મટ ગયા થોથા પંચ લીયા ગોતી

॥ આ ॥ ૭ ॥

નીરમળ મોતી નેણે નેતી, ગુર ચન્દ્રે લીયા ગોતી

જીવા સતગુર ચરણ રજ, અમર ખીજકું ખોતી ॥ આ ॥ ૮ ॥

* * * * *

આ ચરખો કાણુ કમાણુ

તેનાં ગધ સમજાવું ગાણુ

॥ આ ॥ ૯ ॥

ક્રુ અમરીશ પ્રહેલાદ બીણીશણુ

એ મોટા મહીપતી રાણુ

બ્યાસ વાલમીક શુક સનકાદીક

એ અધર ધર મોજાવું માણુ

॥ ૧ ॥

ધમં દુપતી અરજીન સહદેવ, કુંતા કમાષ કમાણુ

કૃષ્ણ કેતાં કાટયું તાળવું, એ સાતે પહોંચ્યા નરવાણુ

॥ ૨ ॥

હરચંદ તારા કુંવર રોહીદાસા, સનને કારણુ વેચાણુ
 સંગાળ શેઠ ચંગાવતી નારી, આવતા અભીયાગતને જાણ્યા ॥ ૩ ॥
 ખાંડણીએ ગેલધયો ખાંડયો, નેણાંમાં નાર નવ આણ્યાં
 સુદામે દારીદ્ર વેઠ્યું, શ્રી કૃષ્ણે ટાળી માણ્યા ॥ ૪ ॥
 નવાણું જગન કીયા બહીરાજ, સો માનો સામાન ઓણો
 બટુ રૂપે વામનજી આવ્યા, સતને કારણુ બંધાણું ॥ ૫ ॥
 હરી ત્રુઢ્યાને અભેષદ આપ્યું ખાર કરોડ નરવાણા
 એના આદે અનેક સંત ઓધાર્યાં તેના કેવાય ન પરમાણા ॥ ૬ ॥
 એનું સુમરણુ કરતાં સંકટ કાપે, દરસાર્ધ હે દરસાણા
 કે જીવો ગુર મોરર ચરણે, આ કાયાયે પુગેલના પરમાણા ॥ ૭ ॥

* * * * *

કર સનગુર ચરણે ખારી,
 તો આ ચરખે મળે મોરારી ॥ ૮ ॥ ૮૬ ॥
 સાચે મેવો ભાવે બજાયે, દીન દીન રનેહ વધારી
 સતગુર રીઝ્યાં કારજ સીધ્યાં, કરમ થેન દીયો ટાળી ॥ ૧ ॥
 દગા મહેર કરી દેસ ઓળખાયો
 જ્ઞેયું ધર આપણું સંભાળી, માન કાપી સાન આપી
 વસ્તુ કરી નીરાળી ॥ ૨ ॥
 જલ મય જ્યોતી વરમે મોતી, મુખમણા મેજ સમારી
 હીરા માણેક જળ મળ જળકે, તેજ અગમ અપારી ॥ ૩ ॥
 દ્રષ્ટે ચડીયા કર્મ સખ જળીયા, દીયા પાપ સખ જારી
 નેણે જાણ્યું જ્ઞાન રસ ચાખ્યા, મરી રેન અંધારી ॥ ૪ ॥
 ઉગ્યા મુરઝ વાગે તુરઝ, હો રહે જણજુજી જણકારી
 સુણીયા કાના મીટગયા માના, સખદ અખંડ અપારી ॥ ૫ ॥

ઝડકયા તેમ અંતર બેળ્યા, નીરખ્યા તેણે નીહારી
 નીરંતર નુરા લયાં ભરપુરા, લગી મુરતા એક તારી ॥ ૬ ॥
 નજીક નુરા રહેન દુરા, બાહે બી તર ભારી
 જીવે કે ગુર મોરાર ચરણે, દર્ધ રેખ કમં પર મારી ॥ ૭ ॥

* * * * *

આચરખે સ્ત્રીતમાં વીચારી, તેણે ગુર ચરણે સ્ત્રીત ધારી
 તેણે પાર પરી બ્રહ્મ ભારી ॥ આ ॥ ટેક ॥
 કષાંથી આબોને ક્યાં મારે જાવું, મનમાં કરો નીરધારા
 આ ભવાટવીમાં શું અરથે ફરું છું
 ખમર વીના થાઈસ ખુવારા ॥ ૧ ॥

વળુ પાછો પણ વાટ ન સુઝે, હવે યર્ધ ગણે દસમુ વાડી
 અચકાતા અસંખ જુગ વીત્યા, ત્યારે સતગુરએ કરી સાહાર્ધ ॥ ૨ ॥
 ધીરજ દીધી મહેરજ કીધી, દયા કરી દયાળા
 ગેય ખતાયા પ થ કટાયા, સેજે ખતાયા સહેરા ॥ ૩ ॥

અખ નહી બુલું ચરણ નહી મેલું, વરતાઈ રહી સખ વેળા
 સાન આપી માન કાપી, નજરેં ક્યાં હરી નીરાઈ ॥ ૪ ॥
 જોયું જોયું મટી ગયું છોતું, અખંડ લયા ઉજ્યારા

તેણે નરખ્યા અંતર પરખ્યા, હોઈ રહી સારમ સારા ॥ ૫ ॥

જો ધરથી આયા સો ધર પાયા, મીઠ ગયા સરવે ઉક્ષાળા
 ઘોડજ મેટી ઘોખા ટલીયા, અરોગ લયા અખ હેરા ॥ ૬ ॥

એસા પરતાપ સતગુર સાહેબકા, ફંદ મીટયા નહી ફેરા
 જીવે કે હો મોરાર ગુર સ્વામી, મેં જુગોજુગ ચરનકા ચેરા ॥ ૭ ॥

* * * * *

જો સતગુર સંત લે સારા, તેણે નીરખ્યા પદ નીરાધારા
 અખ ચરખે કાણુધરે અવતારા ॥ જો સતગુર ॥ ટેક ॥

- મેરમ સતગુર મેહેર કરાધ, અંતર લયા ઉજારા
અગમ અગોચર તે ગોચર ગુરુગમસે, સનમુખ દેખ્યા સારા ॥ ૧ ॥
- ભઈ એળખાણી નજરે નીસાણી, નહી નેણુસે નીરાળા
અખડ નુરા લયા ભરપુરા, આતમ કર્યા એક તારા ॥ ૨ ॥
- દીના કંઠા મીટીયા સકા, ભય ભવકા સખ ટાળ્યા
મણી માણીક મોતી હીરા, વરસે અવનસ ધારા ॥ ૩ ॥
- સુરતે સનમુખ જ્યોતું જલકે, તેજ અગણીત અપારા
નજરે આવે કર્યા ન જાવે, પાર પરી બહા પીપારા ॥ ૪ ॥
- એ ભેદ હે સુસમ વેદકો, ચાર વેદમે ખારા
ગુર પ્રતાપે ગોતી લીયા, અખ ન ધડ અવતારા ॥ ૫ ॥
- છતી દેહમે નીરખી લીના, પલ પલ કર્યા દેહરા
વાસનીક લીંગ નવ તત્વકા, શબ્દ અગની સેં પરજ્યા ॥ ૬ ॥
- એ ઘર ગુર પ્રતાપસે મળીયા, સતગુરમે કરી સંભારા
જીવે કે ધન્ય મોરાર સતગુર, ઉતાર્યા ભવ જલ પારા ॥ ૭ ॥
-